

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
FRANSIZCA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

FRANSIZCADAN TÜRKÇEYE DEYİMLERİN KARŞILIK VE
ÖĞRETİM SORUNSALI

Mustafa Hakan ATASOY
(Doktora Tezi)

İstanbul, 2024

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
FRANSIZCA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

FRANSIZCADAN TÜRKÇEYE DEYİMLERİN KARŞILIK VE
ÖĞRETİM SORUNSAĞI

PROBLEMATIQUE DE CORRESPONDANCE ET D'ENSEIGNEMENT DES
EXPRESSIONS IDIOMATIQUES DU FRANCAIS AU TURC

Mustafa Hakan ATASOY
(Doktora Tezi)

Danışman
Prof. Dr. Murat DEMİRKAN

İstanbul, 2024

**Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.
© 2024**

ONAY

Mustafa Hakan ATASOY tarafından hazırlanan “Fransızcadan Türkçeye Deyimlerin Karşılık ve Öğretim Sorunsalı” konulu bu çalışma, .../.../20... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda aşağıdaki jüri üyeleri tarafından başarılı bulunmuş ve Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
TEZ DANIŞMANI	Prof. Dr. Murat DEMİRKAN	
JURİ ÜYESİ	Prof. Dr. Sebahat DENİZ	
JURİ ÜYESİ	Prof. Dr. Ali TİLBE	
JURİ ÜYESİ	Prof. Dr. Füsun SARAÇ	
JURİ ÜYESİ	Doç. Dr. Yusuf TOPALOĞLU	

ETİK BEYANI

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım çalışmamda;

- Sunduğum bilgileri, dokümanları ve verileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Çalışmamda yararlandığım eserlerin tamamına atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Elde ettiğim verilerde ve sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı bildirir, aksi bir durumda aleyhimde doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

....../....../....

Mustafa Hakan ATASOY

ÖZGEÇMİŞ

2003	Ankara Anadolu Lisesi
2010	Çankaya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme (İngilizce) Bölümünden mezun olma
2012-2013	Aslan Yapı ve Ticaret A.Ş. / Ankara’da Personel İşleri Şefi olarak görev yapma
2014	Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Fransızca Öğretmenliği Yüksek Lisans Programından mezun olma
2014	Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Fransızca Öğretmenliği Doktora Programına giriş
2016	Nijer Büyükelçiliği / Ankara’da Konsolosluk İşleri Elemanı olarak görev yapma
2017-.....	Marmara Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı’nda Araştırma Görevlisi olarak görev yapma
2022	Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon (Tezli) Yüksek Lisans Programından mezun olma

ÖNSÖZ

Doktora tez çalışmamı hazırlama sürecinde destekleriyle beni yönlendiren danışman hocalarım Prof. Dr. Murat DEMİRKAN'a ve Prof. Dr. Füsün SARAÇ'a çok teşekkür ediyorum. Ayrıca, kıymetli zamanlarını ayırarak belirttikleri görüş ve önerilerle tez çalışmama katkılarını sunan hocalarım Prof. Dr. Sebahat DENİZ'e, Prof. Dr. Gülhanım ÜNSAL'a, Prof. Dr. Ali TİLBE'ye ve Doç. Dr. Yusuf TOPALOĞLU'na desteklerinden dolayı teşekkür ederim. Son olarak, her zaman desteklerini gönülden hissettiğim ve bu süreci her şeyiyle birlikte yaşadığımız anneme, babama ve ablama sınırsız anlayışları, fedakarlıkları ve sağladıkları huzur ortamı için teşekkür ederim.

Mustafa Hakan ATASOY

İstanbul, Aralık 2024

ÖZET

Fransızcada deyimler, dilin anlatım gücünü, zenginliğini ve güzelliğini ortaya koyan klişeleşmiş özgün sözlerdir. Fransız dilinde gündelik iletişimde çok önemli bir yeri olan deyimlerin çoğunluğu, çok ileri düzeyde Fransızca bilen yabancılar tarafından bile bilinmemektedir. Zira hala deyim öğretimi gerekli öğretim tekniklerinden yoksundur. Öte yandan, yapılan literatür taramasında, deyim öğretiminde öğrencinin merkeze alındığı güncel öğretim yöntemleri ile başarılı sonuçlar alındığı ve çoğunlukla, görsel ve videolu öğretim metodunun deyimlerin anlaşılmasını ve akılda kalıcılığı geliştirdiği belirlenmiştir. Bu çerçevede, bu çalışmada, Fransızca deyimlerin öğretiminde kullanılan düz anlatım ve görsellere dayalı öğretim yöntemlerinin öğrencilerin başarısında ne ölçüde etkili olduğu ve en iyi öğretim yönteminin hangisinin olduğunun araştırılarak ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu maksatla, Marmara Üniversitesi Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Ana Bilim Dalında öğrenim gören 32 öğrencinin katılımıyla karma bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada öncelikle, uzman görüşü esas alınarak belirlenen B1/B2 seviyesine uygun 26 deyime ilişkin öğrencilere çeşitli testler ve anketler uygulanmış, bunlardan ön testte %24,3 oranında düşük sonuçlar elde edilmiştir. Daha sonra, hazırlanan modele dayalı ders programına uygun olarak düz anlatım ve görsel öğretim yöntemleri ile öğretim yapılmıştır. Yapılan son testteki genel başarı ortalaması %52, görsel yönteme göre %63 ve düz anlatım yöntemine göre %41 şeklinde belirlenmiştir. Dolayısıyla görsellere dayalı öğretimin diğer yöntemden daha etkin olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Fransızca Deyimler, Öğretim Yöntemleri, Görseller, Geleneksel Yöntemler

ABSTRACT

Idioms in French are clichéd unique words that reveal the expressive power, richness, and beauty of the language. Most idioms, which have a very important place in daily communication in the French language, are not known even by foreigners who know French at a very advanced level.

Because teaching idioms still lack the necessary teaching techniques. On the other hand, in the literature review, it was determined that successful results were obtained with current teaching methods that focused on the student in teaching idioms, and that mostly the visual and video teaching method improved the understanding and memorability of idioms. In this context, this study aimed to investigate and to reveal to what extent the teaching methods (based on direct narration and visual teaching methods) used in teaching French idioms were effective in students' success and which teaching method was the best. For this purpose, mixed research was conducted with the participation of 32 students studying in the Department of French Translation and Interpreting at Marmara University. In the study, firstly, various tests and questionnaires were applied to the students regarding 26 idioms suitable for B1/B2 level determined based on expert opinion, and 24.3% low results were obtained in the pre-test. Then, the teaching was carried out with direct narration and visual teaching methods in accordance with the model-based course program. The general success average in the post-test was determined as 52%, and also a rate of 63% for the visual method, 41% for the direct narration method. Therefore, it was determined that teaching based on visuals was more effective than the other method.

Key Words: French idioms, teaching methods, visuals, traditional methods

İÇİNDEKİLER

ONAY	i
ETİK BEYANI	ii
ÖZGEÇMİŞ	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR.....	xv
SEÇİLMİŞ FRANSIZCA DEYİMLER LİSTESİ	xvi
FRANSIZCA DEYİM TERMİNOLOJİSİ	xviii
 BÖLÜM I: GİRİŞ	 1
 1.1. Problem Durumu.....	 3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	8
1.5. Araştırmanın Varsayımları	9
 BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	 12
 2.1. Deyim Kavramı ve Deyimlerin Gücü	 12
2.2. Fransızcada Deyimsel Terminoloji	15
2.2.1. Deyimbilim	17
2.2.2. Deyimbilim didaktiği	20
2.2.3. Deyimbilimsel birimler	21
2.2.4. Aykırılıklar	31
2.2.5. İfadeler	33
2.2.6. Kalıplaşmış ifadeler	34
2.2.6.1. Atasözleri.....	39

2.2.6.2. Eşdizimler.....	41
2.2.6.3. Deyimler.....	42
2.2.7. Fransızca da deyimsel ifadelerin özellikleri.....	43
2.2.8. Deyimsel ifade ulamları	46
2.3. İlgili Araştırmalar	48
2.3.1. Kültürel ve anlambilimsel yaklaşım.....	49
2.3.2. Tanıma-anlama-kullanma yöntemi	50
2.3.3. Dört aşamalı yöntem	51
2.3.4. İçerik belirleme yöntemi	52
2.3.5. Etimolojik yöntem.....	53
2.3.6. Zihinsel imgeleme tekniği ve rol oynama tekniği.....	54
2.3.7. Diyalog yazma yöntemi	57
2.3.8. Filmlerle ve hikayelerle öğretim yöntemi	58
2.3.9. Drama yöntemi.....	58
2.3.10. Resim ve hikâye destekli yöntem.....	59
2.3.11. Teknolojiden faydalanma yöntemi.....	59
2.3.12. Multimedya hikâye anlatımı yöntemi	60
2.3.13. Simgesel hareketler yöntemi	61
2.3.14. Diğer çalışmalara kısa bir bakış	61
2.4. Alanyazın Taramasında Elde Edilen Sonuçlar	64
 BÖLÜM III: FRANSIZCA DEYİMLERDE KARŞILIK SORUNU VE ÖĞRETİLMESİ	 66
3.1. Çevirilerde ve Deyimlerin Kullanılmasında Karşılık Sorunu.....	67
3.1.1. Çevirinin ve karşılık sorununun kısa tarihçesi	68
3.1.2. Karşılık sorunu ve sınıflandırılması	70
3.1.3. Deyim çevirilerinde yaşanan zorluklar	72
3.1.4. Deyim çeviri stratejileri.....	74
3.2. Deyim Öğretimi Sorunsalı	75
3.2.1. Tarihçe.....	76
3.2.2. Deyim öğretiminde esaslar, güçlükler ve önlemler.....	78
3.2.3. Deyim öğretim yöntemleri	86
3.2.3.1. Kültürelilik	87

3.2.3.2. Kùltùrlerarasılık.....	91
3.2.3.3. Ezberleme.....	92
3.2.3.4. Temalarına göre gruplandırma	92
3.2.3.4.1. Renkler.....	93
3.2.3.4.2. Meyveler	94
3.2.3.4.3. Sebzeler.....	97
3.2.3.4.4. Beslenme.....	100
3.2.3.4.5. İnsan organları	101
3.2.3.4.6. Hayvanlar.....	102
3.2.3.4.7. Giyim ve kıyafetler	102
3.2.3.4.8. Sayılar	103
3.2.3.5. Etimolojik.....	104
3.2.3.6. Çeviri.....	105
3.2.3.7. Şarkı ve oyunlarla öğretim	105
3.2.3.8. Deyimbilimsel öğrenme	106
3.2.3.9. Dijital öğrenme.....	106
3.2.3.9.1. Artan esneklik ve erişilebilirlik	107
3.2.3.9.2. Etkileşim ve katılım.....	107
3.2.3.9.3. İşbirliği ve grupla öğrenme.....	107
3.2.3.9.4. Deneyleme ve yenilik	107
3.2.3.9.5. Sürekli eğitim ve eğitim kaynakları.....	108
3.2.3.10. Düz anlatım	108
3.2.3.11. Görseller	110
3.2.3.12. Kısa hikâyeler.....	115
3.3. Dil Öğrenenler İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM) İçeriğindeki	
Kriterler.....	117
3.3.1. Çerçeve de hedeflenen beceriler	119
3.3.1.1. Bireysel genel beceriler	119
3.3.1.3. Beceri ve bilgi birikimi.....	119
3.3.1.4. Yaşam becerileri.....	119
3.3.1.5. Nasıl öğrenileceğini bilmek.....	120
3.3.1.6. Dilsel iletişim kurma yeterliliği.....	120
3.3.2. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM) Ortak Başvuru	
Seviyeleri.....	121

3.3.3. Deyimsel ifadeler ilişkin Avrupa ortak başvuru seviyeleri.....	123
3.4. Yabancı Dilde Kalıplaşmış İfadelerin Öğrenilmesinin Aşamaları	127
3.5. Deyimlere İlişkin Alıştırmalar	129
3.6. Öğrencilerin Deyim Öğrenme Seviyelerinin Analizi	134
BÖLÜM IV: YÖNTEM	137
4.1. Araştırmanın Modeli.....	137
4.1.1. Alter Ego 3 ders kitabında yer alan B1 seviyesi deyimler	137
4.1.2. Alter Ego 4 ders kitabında yer alan B2 seviyesi ve diğer deyimler	138
4.1.3. Seçilen deyimler.....	139
4.2. Çalışma Grubu	142
4.3. Verileri Toplama Araçları.....	143
4.4. Verilerin Toplanması	144
4.4.1. Doküman incelemesi.....	144
4.4.2. Uzman görüşüne sunma	146
4.4.3. Anket, test uygulaması ve öğretim modeli ile ölçek oluşturma	146
4.5. Verilerin Analizi	147
BÖLÜM V: BULGULAR VE TARTIŞMA	149
5.1. Nicel Verilere İlişkin Bulgular	149
5.1.1. Güvenirlilik testi.....	150
5.1.2. Demografik özellikler	150
5.1.3. Öğrencilerin deyim tanınırlık testi	151
5.1.4. Ön test uygulaması.....	152
5.1.5. Öğretim yöntemlerine ilişkin uygulama	154
5.1.5.1. Görsellerle deyim öğretimi ders notları.....	155
5.1.5.1.1. Les carottes sont cuites	155
5.1.5.1.2. Vouloir le beurre et l'argent du beurre	161
5.1.5.1.3. Mettre sa main au feu	167
5.1.5.1.4. Donner un coup de main à qqn.	172
Aider quelqu'un	172
5.1.5.1.5. Mettre tous ses œufs dans le même panier	173

5.1.5.1.6. Prendre son courage à deux mains.....	173
(Bütün cesaretini ve enerjisini toplamak, içinde cesaret bulmak, gözünü karartmak).....	173
5.1.5.1.7. Prendre le taureau par les cornes	174
(Bir işe en güç tarafından başlamak, güçlüklerin üstüne gitmek)	174
5.1.5.1.8. Avoir les yeux au beurre noir	175
(Dayak veya başka bir nedenle gözü şişmiş, morarmış olmak).....	175
5.1.5.1.9. Ne faire ni chaud ni froid.....	175
5.1.5.1.10. Se dilater la rate	176
5.1.5.1.11. Avoir la main verte	176
5.1.5.1.12. Avoir le coup de foudre	177
5.1.5.1.13. Couper la poire en deux.....	177
5.1.5.1.14. Düz anlatım ile deyim öğretimi ders notları	178
5.1.6. Son test uygulaması	184
5.1.6.1. Son test grafikleri (Ön testle karşılaştırmalı olarak)	184
5.1.6.2. Son test analizlerinin deyim bazında incelenmesi.....	196
5.1.6.3. Son test analizlerinin öğrenci bazında incelenmesi.....	198
5.2. Öğrencilerin Öğretim Yöntemi Tercih Testi	199
5.3. Deyim öğretim yöntemlerinin Karşılaştırılması	201
5.3.1. Görsellerin kullanımı ile öğretilen deyimlerdeki başarının ölçülmesi.....	201
5.3.2. Anlatım yöntemiyle öğretilen deyimlerdeki başarının ölçülmesi	203
5.4. Nitel Verilere İlişkin Bulgular	206
5.4.1. Ön test öncesi öğrencilere anket uygulamasına ilişkin bulgular.....	206
5.4.2. Öğretim sürecinde öğrencilere anket uygulamasına ilişkin bulgular.....	210
5.4.3. Son test sonrasında öğrencilere anket uygulamasına ilişkin bulgular.....	213
5.4.4. Çalışma sonrası öğretim elemanı ve gözlemci mülakat görüşme formu	215
5.5. Bulgular	217
BÖLÜM VI: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	223
6.1. Sonuçlar ve Tartışma	223
6.2. Öneriler	229
KAYNAKÇA	231
EKLER	245

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Deyimbilim Birimlerinin Sınıflandırılmasında Baskın Model	29
Tablo 3.1. Söz Varlığı Ölçeği	123
Tablo 3.2. Toplum Dilbilimsel Uygunluk.....	125
Tablo 3.3. Çıkarım İle Resimlere Dayalı Deyim Bulma (Örnek).....	130
Tablo 3.4. Eşleştirmeye Dayalı Deyim Bulma (Örnek).....	130
Tablo 3.5. Çıkarım İle Resimlere Dayalı Deyim Bulma Ve Boşluk Doldurma (Örnek). 131	
Tablo 3.6. Çıkarım İle Resimlere Dayalı Deyim Bulma (Örnek).....	131
Tablo 3.7. Açıklamaya Dayalı Deyim Bulma (Örnek)	132
Tablo 3.8. Açıklamaya Dayalı Deyim Bulma (Örnek)	132
Tablo 3.9. İlişkilendirmeye Dayalı Boşluk Doldurma Soruları (Örnek)	132
Tablo 3.10. Deyimleri Eş Anlamlı Cümle İle Eşleştirmeye Dayalı Sorular (Örnek).....	133
Tablo 3.11. Eş Anlamlı İle Eşleştirmeye Dayalı Deyimleri Seçme Soruları (Örnek).....	134
Tablo 3.12. Deyim Öğrenimin Sürecinde Öğrencilerin Verdiği Cevapların Analizi (Örnek).....	135
Tablo 3.13. Anket Soruları (Örnek)	136
Tablo 4.1. Karma Yaklaşım Modeline İlişkin Ölçek	143
Tablo 5.1. Araştırmanın Güvenilirlik Testi.....	150
Tablo 5.2. Cinsiyet Tablosu	150
Tablo 5.3. En Az Tanınan Deyimler	151
Tablo 5.4. Ön Test Sonucunda Dikkati Çeken Deyimler	153
Tablo 5.5. Son Test Sonuçları: Başarılı ve Başarısız Olunan Deyimler	197
Tablo 5.6. Öğrencilerin Başarı Yüzdeleri (X=52)	198
Tablo 5.7. Öğrencilerin Öğretim Yöntemi Tercihine İlişkin Veriler	200
Tablo 5.8. Görsel Yöntem ile Öğretilen Deyimlere İlişkin Başarı Oranları	202
Tablo 5.9. Düz Anlatım Yöntemiyle Öğretilen Deyimlere İlişkin Veriler	204

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Dilbilimsel Birimlerin Sınıflandırılmasında Baskın Modelin Genişletilmesi.....	30
Şekil 2.2. Kalıplaşmış Yapıların Farklı Kategorileri Arasındaki İlişkiler.....	36
Şekil 2.3. Kalıplaşmış İfadelerin Sınıflandırılması	37
Şekil 3.1. Görsellere İlişkin Örnekler.....	112
Şekil 3.2. Yağmurun Oluşum Şekli (Kaynak: Aşıkoğlu, Görsel Tasarım İlkeleri).....	113
Şekil 3.3. Görselin Konuyu Etkin Bir Şekilde Yansıtması.....	114
Şekil 3.4. Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Seviyeleri.....	121
Şekil 5.1. Cinsiyet Oranları	151
Şekil 5.2. Ön testte Öğrencilere Ait Başarı Grafiği.....	153
Şekil 5.3. “Vouloir Le Beurre Et L’argent” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği.....	184
Şekil 5.4. “Vivre D’amour Et D’eau Fraîche” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği.....	185
Şekil 5.5. “S'en Mordre Les Doigts” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği	185
Şekil 5.6. “Ne Faire Ni Chaud Ni Froid” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği	186
Şekil 5.7. “Mettre Sa Main Au Feu” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği	186
Şekil 5.8. “Baisser Les Bras” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği	187
Şekil 5.9. “Donner Un Coup De Main À Qqn.” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği.....	187
Şekil 5.10. “Faire La Sourde Oreille” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği	188
Şekil 5.11. “Couper La Poire En Deux” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği..	188
Şekil 5.12. “En Avoir Ras Le Bol” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği	188
Şekil 5.13. “Avoir La Main Verte” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği	189
Şekil 5.14. “Avoir Le Coup De Foudre” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği ..	189
Şekil 5.15. “Avoir Du Nez” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği.....	190
Şekil 5.16. “Donner Un Coup De Pouce” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği	190
Şekil 5.17. “Couper Les Cheveux En Quatre” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği.....	191
Şekil 5.18. “Prêter Main-Forte À Qqn.” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği..	191
Şekil 5.19. “Saisir La Balle Au Bond” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği....	192
Şekil 5.20. “Prendre Son Courage À Deux Mains” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği.....	192

Şekil 5.21. “Prendre Le Taureau Par Les Cornes” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği.....	193
Şekil 5.22. “Les Carottes Sont Cuites” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği....	193
Şekil 5.23. “Mettre Tous Ses Œufs Dans Le Même Panier” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği.....	194
Şekil 5.24. “Avoir Les Yeux Au Beurre Noir” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği.....	194
Şekil 5.25. “Battre Son Plein” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği.....	195
Şekil 5.26. “Avoir Du Pain Sur La Planche” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği.....	195
Şekil 5.27. “Vivre Aux Crochets De Quelqu’un” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği.....	196
Şekil 5.28. “Se Dilater La Rate” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği	196
Şekil 5.29. Son Test Öğrenci Başarı Grafiği	199
Şekil 5.30. Öğrencilerin Öğretim Yöntemi Tercihine İlişkin Grafikler	200
Şekil 5.31. Görsel Yöntemle Öğretilen Deyimlere Verilen Doğru Cevaplar.....	203
Şekil 5.32. Düz Anlatım Yöntemiyle Öğretilen Deyimlere Verilen Doğru Cevaplar.....	205
Şekil 5.33. Düz Anlatım Yöntemiyle Öğretilen Deyimlere Verilen Doğru Cevaplar.....	205

KISALTMALAR

AYÇ	Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi
CECR	Cadre Européen Commun de Référence Pour les Langues
CEFRL	Common European Framework of Reference for Languages
	Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi
Phraséologie	Deyimbilim
ERASMUS	European Region Action Scheme for the Mobility of University Students
	Avrupa Birliği Öğrenci Değişim Programı
FLE	Français Langue Étrangère
	Yabancı Dil Olarak Fransızca
MEILA	My English Idiom Learning Assistant
	İngilizce Deyim Öğrenme Asistanım
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
	Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
TDK	Türk Dil Kurumu
TOEIC	Test of English for International Communication
	Profesyonellere ve Şirketlere Yönelik Bir Standart İngilizce Sınavı
TÖMER	Türkçe Öğretim Merkezi
TYYÇ	Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi Dokümanı

SEÇİLMİŞ FRANSIZCA DEYİMLER LİSTESİ

Araştırmamızın ilk aşamasında, *Generation methode de francais B2*, *Alter ego niveau 4 B2 methode de français*, *Saison 4 niv.B2*, *Echo B2: Méthode de français*, *Tendances - Niveau B2 Méthode de français*, *Edito methode de francais niveau b2*, *Livre de l'élève 4 Méthode de français*, *Cosmopolite 4 methode de français B2*, *Objectif Express 2: B1/B2.1* gibi kitaplarından detaylı inceleme ile belirlenen deyimler, uzman görüşü alınmak üzere, tez danışmanın görüşüne sunulmuş ve bu deyimler; *yaygınlık*, *anlam bilgisi*, *gerçekçilik*, *tahmin edilebilirlik* ve *ayrışabilirlik* açısından incelenmiştir. Bunlar içinden, bu kriterleri en iyi karşılayan 26 deyim uzman tarafından seçilmiştir. Bu ifadeler, Fransız dilini çok iyi temsil eden, genellikle gayri resmi konuşmalarda ve çeşitli bağlamlarda kullanılan çok popüler ve çok yaygın ifadelerdir. Bu deyimler aşağıdadır:

- **Vouloir le beurre et l'argent du beurre**
(*Hem pastam dursun hem karnım doysun, her şey benim olsun istemek*)
- **Mettre sa main au feu**
(*Başını ortaya koymak, adı gibi emin olmak*)
- **Baisser les bras**
(*Pes etmek, havlu atmak, boyun eğmek*)
- **Donner un coup de main à qqn.**
(*Birine yardım eli uzatmak, imdadına yetişmek*)
- **Prêter main-forte à qqn.**
(*Yardıma koşmak, arka çıkmak, omuz vermek*)
- **Saisir la balle au bond**
(*Şansı iyi kullanmak, fırsatı kaçırmamak*)
- **Vivre d'amour et d'eau fraîche**
(*Aşkla ve sevgiyle yaşamak, aşkı her şeyin önüne koymak*)
- **Avoir du nez**
(*Sezgileri güçlü olmak, ileri görüşlü olmak, hissiyatı kuvvetli olmak*)
- **S'en mordre les doigts**
(*Pişman olmak, dizini dövmek, ah vah etmek, keşke demek*)
- **Donner un coup de pouce**
(*Küçük bir destek vermek, elinden tutmak*)

- **Faire la sourde oreille**

(Duymazlıktan gelmek, görmezden gelmek, Sümen altı etmek)

- **Couper les cheveux en quatre**

(Kılı kırk yarmak, detaylara takılmak)

- **Mettre tous ses œufs dans le même panier**

(Bütün yumurtaları tek sepete koymak, bütün yatırımı bir yere yapmak)

- **Prendre son courage à deux mains**

(Cesaretini toplamak, içinde cesaret bulmak, gözünü karartmak)

- **Prendre le taureau par les cornes**

(Bir işe en güç tarafından başlamak, güçlüklerin üstüne gitmek)

- **Avoir les yeux au beurre noir**

(Dayak veya başka bir nedenle gözü şişmiş, morarmış olmak)

- **Couper la poire en deux**

(Kardeş payı yapmak, adil bir şekilde bölüşmek)

- **En avoir ras le bol**

(-den bıkmak, -den gına gelmek)

- **Ne faire ni chaud ni froid**

(Tık yok, umursamamak, kayıtsız kalmak)

- **Battre son plein**

(Tam gaz devam etmek, doruk noktasına erişmek, en verimli anına gelmek)

- **Avoir du pain sur la planche**

(İşi başından aşmak, gündemi yoğun olmak)

- **Vivre aux crochets de quelqu'un**

(Birinin sırtından geçinmek, birinin parasına konmak)

- **Se dilater la rate**

(Gülmekten karnına sancılar/ ağrılar girmek)

- **Les carottes sont cuites**

(İş işten geçmek, her şey bitmiş olmak, artık yapılacak bir şey kalmamak)

- **Avoir le coup de foudre**

(İlk görüşte âşık olmak, şıpsevdi)

- **Avoir la main verte**

(Bitkilere dokunuşu olmak, bahçıvanlıkta usta olmak)

FRANSIZCA DEYİM TERMİNOLOJİSİ

FRANSIZCA TERİM

Clichés

Collocation

Dictons

Expression idiomatique

Expression imagée

Expression figée

Formules

Formule métaphorique

Idiotisme

Locution

Locution figurée

Locution figée

Locution idiomatique

Phraséologie

Phrases toutes faites

Proverbe

Unités Phraséologiques

TÜRKÇE KARŞILIĞI

Klişeler

Eşdizim

Halk deyişleri

Deyimsel ifade

Resimli ifade

Kalıplaşmış ifade

Formüller

Mecazlı formül

Aykırlık

Sabit ifade/kelime grubu

Resimli sabit ifade

Kalıplaşmış sabit ifade

Deyimsel sabit ifade

Deyimbilimsel

Hazır cümleler

Atasözü

Deyimbilimsel birimler

BÖLÜM I: GİRİŞ

Her milletin dili ve kültürü yüzyıllar boyunca yoğrulur ve dil, o milletin tarihinin bir özetidir (Kaplan 1998, s. 140). Dilin en önemli unsurları da kültür ve kültüre bağlı bir şekilde yüzyıllar boyunca değişikliğe uğrayarak gelişen o millete ait deyimlerdir. Gerçekten, insan yaşamının en önemli unsurlarından biri olan dil ve kültür ile bunların önemli parçası olan deyimler, yabancı ülkelerle ilişkilere ve toplumdaki değişmelere paralel bir şekilde tarihsel olarak çeşitli değişimler yaşar. Dilin önemli bir ögesi olan, ülkelerin kültürleriyle asırlarca yoğrularak değişime uğrayan deyimler, onlarca sözcükle ifade edemeyeceğimiz olayları, insan davranışlarını, durumlarını, özlü bir biçimde anlatabilmektedirler.

Sözcük dağarcığı, diğer bir ifade ile zengin kelime hazinesi bireylerin dil becerilerinin etkin kullanımını sağlar. Bu birikimi oluşturan ise yalnızca kelimeler olmayıp kültürel birikimi de yansıtan deyim, deyiş ve atasözleridir. İletişimi sağlayan bir araç olarak dil, bireylerin kültürel olarak bütünleşmesinde etkili olur. Bu yönüyle deyimler, dilin kültürel boyutunu destekleyen ve yürüten önemli unsurlardır. Dolayısıyla, bir dili etkili kullanabilmek için deyimlerin bilinmesi ve öğrenilmesi gerekmektedir (Mete, 2014, s. 113).

1970'lerden bu yana, deyimssel ifadelerin incelenmesi sorunu çok sayıda araştırmacının dikkatini çekmiş, anadil ve yabancı dil öğretiminde deyimssel ifadeleri analiz etmek amacıyla deyimssel ifadelerin oluşturulduğu deyim bilimi alanıyla ilgili birçok makalenin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yabancı dil söz konusu olduğunda araştırmalar birkaç ana soru etrafında dönmüştür. Özellikle, deyimssel ifadeler için “neden ve nasıl öğrenilmeli?” sorusu en çok dile getirilenlerin başında yer almaktadır (Jovanovic, 2017, s. 3). Ayrıca, deyim bilimi çalışması son yıllarda perspektifler ve teorik öneriler açısından zengin yeni bir büyüme yaşamıştır (Lecler, 2003).

Günümüzde deyimssel ifadelerin öğretimi ile ilgili edinilen fikirleri kökten değiştirmek için, bu konuda çalışmalar yaparak dildeki bu yapıların öneminin hem öğretmen hem de öğrenen tarafından fark edilmesi gerekmektedir. Yenigün, González-Rey'in deyimssel ifadeleri hem öğrenmenin hem de öğretmenin zorluğuna dikkatimizi çektiğini belirtmektedir. Deyimler ders sırasında rastgele verildiği için teknikten yoksundurlar. Ancak şu anda istediğimiz kadar yeterli ve etkili olmasalar da yabancı dil öğretiminde ve

aynı zamanda deyimsele ifadelerin öğretiminde geliştirilen yöntem ve teknikler devrim niteliğindedir. Günümüzde artık dilbilgisine dayalı bir öğretim değil, aksine öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik bir öğretim geçerli olmaktadır. Böylece iletişimde bu kadar önemli bir rol oynayan deyimsele ifadelerin öğretimi, öğretmenler için çok açık bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca deyim öğretim teknikleri ile ilgili tartışmaları da ortaya konulduğunu görüyoruz (Yenigün, 2014, s. 83).

Deyimsele ifadeler bir dilin omurgasını temsil ettiğinden bu değerli unsurların öğretimi ayrıntılı olarak ele alınmayı hak etmektedir. Ancak deyim öğretimine ayrılan kaynakları incelerken deyim dünyasının içler acısı halini hemen fark etmemek mümkün değildir. Maalesef, öğretim süreçlerinde, ancak şans eseri yöntemlerde ya da tamamlayıcı çalışmalarda kendilerine yer bulabilmektedirler. Bu nedenle, eğitim dünyasında ayrıcalıklı bir yere sahip olmayı hak ettiklerinden, deyimsele ifadelerin sahnede yer almaları, onlara öğretimin uçsuz bucaksız dünyasında ana rollerden birinin verilmesi gerekmektedir.

Çalışmaya başlamadan önce, Türk dili, deyimleri ve atasözlerinde olduğu gibi, zengin ve incelikli Fransız dilinin, onu eşsiz ve büyüleyici kılan deyimsele ifadelerle süslendiğini vurgulamak gerekmektedir. Her “Fransız deyimsele ifadesi” bir tarih, popüler bilgelik ve kültür hazinesi olup halkın ruhuna açılan bir pencere sunar. Bu çalışmada, günlük iletişimin ve dil anlayışının nasıl zenginleştirildiğinin keşfedilmesi için bu deyimsele ifadelerin kökeninden günümüzdeki kullanımına kadar uzanan sürükleyici bir yolculuk sunulacaktır.

Bu bağlamda, *Fransızcadan Türkçeye deyimlerin karşılık ve öğretim sorunsalı* konulu bu araştırmada, deyimlerin çevirisi sorunsalının ortaya konulması ve öğretilmesinde en iyi öğretim yönteminin araştırılarak belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın giriş bölümünde, Fransızca deyimlerin çevirisine ve öğretilmesine ilişkin problem, amaç, önem, sınırlılıklar ve varsayımlar ortaya konulacak; birinci bölümünde, bu konuya ilişkin kavramsal çerçeve yapılacaktır. İkinci bölümde, deyimlerin çevirisi sorunsalı; üçüncü bölümde, deyimlerin öğretilmesi sorunsalı belirlenecektir. Dördüncü bölümde ise çalışmanın yöntemi ve çalışmaya ilişkin bulgular, yorumlar, sonuç ve öneriler ortaya konulacaktır.

1.1. Problem Durumu

Anadilin ve yabancı dilin etkin kullanımı için dilbilgisi kurallarını veya kelimeleri bilmek yeterli değildir. Bir dili öğrenmek, o dili konuşan toplumun kültürel özellikleri ile ilgili bilgi edinmeyi ve ayrıca, kültür ve dil arasında köprü görevi gören deyimleri de bilmeyi gerektirmektedir. Deyimler, bir dilin hem söz varlığının önemli bir bölümünü oluştururlar hem de çeşitli sosyo-kültürel özelliklerini yansıtır. Dolayısıyla, deyimlerin öğrenilmemesi durumunda, dil öğrenimi çabası noksan kalacaktır. İleri seviyede gramer ve kelime bilgisine sahip olan öğrenciler bile deyimse ifadelerin kullanımıyla ilgili zorluklar yaşayacağından yabancı dile tam anlamıyla hâkim olabilmek için o dile ait deyimlerin bilinmesi ve öğrenilmesi gerekmektedir (Ataman ve Kılıç, 2018, s. 3). Bunun yanında, seviyelere göre deyim tasnifi yapılarak seviyeye uygun olan deyimlerin öğretilmesi sağlanmalıdır.

Herhangi bir yabancı dili öğrenme sürecinin yapı taşlarından biri olan deyimler vasıtasıyla, günlük hayattaki konuşmalarda anlatıma akışkanlık katarak az kelime ile çok şey anlatılması, anlaşılması zor durumların kolay ve etkili bir anlatıma kavuşturulması sağlanabilir. Diğer yandan da dilin genel anlatım biçimleri, farkına varılmadan öğrenilmiş olur. Kişi ihtiyaç durumuna kadar öğrendiği bu deyim farkında olmaz, ihtiyaç ortaya çıktığında bilginin farkına varır. Halbuki, deyimleri günlük hayatta kullanarak özümsemek her zaman mümkün olmamakta, özellikle yabancı dildeki deyimlerin öğretim kurumlarında öğretilmesinde problemlerle karşılaşmaktadır.

Bu kapsamda, öğrenme sürecinde önemli bir yapı taşı olan deyimler, okullarda öğretilirken maalesef sadece açıklayıcı anlatımla yetinilmekte, üstünkörü kavratılmakta ve kullanılacak etkili öğrenme yöntemleriyle günlük yaşamımıza uyarlanmamaktadır. Halbuki, deyimlerin anlamı, birleşenlerine bakarak öngörülemez yapılar olup deyim öğretimi/öğrenimi de sözcük öğretiminden farklı bir alandır. Ancak okullarda, etkili öğrenme yöntemi seçilmediği ve ders programlarında bu durum dikkate alınmadığı için sözcük anlamının bilinmesi yetersiz kalmaktadır.

Diğer yandan, daha önce yapılan bir araştırmada, Fransız ve Türk dillerinde deyimlerin önemli bir yeri olduğu gerek yapı ve içerik açısından gerekse nicelik açısından bu iki dilin deyimleri arasında şaşırtıcı benzerlikler olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Fransızca'yı anadili olarak kullananlarla yapılan bir anketle, sanıldığı aksine, deyimlerin

pek çoğunun yaş, cinsiyet, sosyokültürel çevre ve eğitim düzeyi farkı gözetilmeksizin, ankete katılanların büyük bir çoğunluğu tarafından kullanıldığını, buna karşın çok iyi düzeyde Fransızca bilen Türklerin bile bu deyimlerin çok azını bildiklerini ve hemen hiçbirini kullanamadıkları görülmüştür (Topçu, 1999, s. 174).

Dolayısıyla, konuşma ve yazma dilinde bu denli önemli bir yere sahip olan deyimlerin geçmişle bağını koparmamak ve dilsel zenginliği sürdürmek için deyimleri öğretirken kalıcılığını sağlamak gerekmektedir. Günlük hayatla bağlantı kurulmadığı takdirde bu soyut söz kalıplarını geleceğe aktarma görevi sadece kitaplarla sınırlı kalacaktır. Bu çerçevede, deyimlerin toplumların günlük yaşamında önemli bir yere sahip olduğu, okullarda analiz edilmelerinin ve öğrenilmelerinin de gerekli olduğu ve bunun için en etkili öğrenme yönteminin belirlenmesi problem olarak ortaya çıkmaktadır.

Diğer yandan, deyimler, çeviri tecrübesi kapsamında en zor meselelerden biri olarak görülür. Çünkü her dilin deyimini anlam ve üslup bakımından farklılık gösterir. Bazen bir dildeki bir deyimden eşdeğeri başka bir dilde bulunmayabilir. Örneğin "*harama uçkur çözmek*", "*kocaya varmak*" gibi deyimler tamamen kültür odaklı deyimlerdir. Çevirinin kaynak dildeki bir metnin başka bir dile aktarımı olduğunu; toplumların örf, adet, gelenek, görenekleri ve yaşam biçimleri dikkate alındığında çeviri tanımının kültürle bağdaştırılmasının kaçınılmaz olduğunu düşünmek gerekmektedir (İli, 2015, s. 112).

Fransızcadan Türkçeye çevrilen deyimlerde de benzer problemlerle karşılaşmaktadır. Zira Fransızca ve Türkçede, sözcüğü sözcüğüne çevrildiğinde aynı anlamı veren ortak deyimlere az da olsa rastlanılmaktadır. Yunancadan her iki dile de miras kalan "*la montagne accouche d'une souris*" "*dağ fare doğurdu*" deyimini buna örnek olarak verilebilir (Ağıldere, 2011, Önsöz). Bununla birlikte genellikle, Fransızca bir deyimden Türkçede birebir eşdeğeri, hatta kimi zaman anlamsal karşılığı bulunmamaktadır.

Bu nedenle, Fransızcadan Türkçeye deyimlerin öğretilmesinde hangi metodun kullanılacağına karar vermek önemli bir sorun olarak ortaya çıkmakta ve eğitimcileri meşgul eden bir konu olarak belirlemektedir. Bu problemin eğitim alanı ile yakından ilişkisi bulunmakta olup sorun bütün yönleriyle ortaya konulduğunda eğitime olacak katkı önemli hale gelecektir.

Toplumdilbilim dilbilimdir: dilbilim ve dil ile aynı alana sahiptir ve bir alt bölge (sosyal lehçeler, ortak değişkenlikler) değildir (Encrevé, 2018, s. 4). Bu bağlamda, ait

olduğumuz toplumun, kullandığımız dil ve deyimler üzerinde inkâr edilemez bir etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Bu kavramlarla ilgili diğer bir kavram da son dönemde Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi (CEFR) tarafından ortaya konulan toplumdilbilimsel yeterlilik kavramıdır. Ortak Çerçeve, toplumdilbilimsel yeterlilik ile ilgili olarak, dil kullanımının sosyokültürel parametrelerini ifade ettiğini ve bu bileşenin, bütün sosyal gruplar arasındaki tüm dil iletişimini güçlü bir şekilde etkilediğini belirterek (Conseil de l'Europe, 2001, p. 18), dil öğrenme ve bunların seviyeleri ile ilgili kriterlerini ortaya koymuştur.

Ortak Çerçeve, tavsiyelerine, kalıplaşmış ifadelerin ve atasözlerinin öğretilmesini de dahil etmiştir. Bunlar, kültürel unsurları barındırdığı için sosyodilbilimsel yeterliliğin bir parçasıdır. A1 düzeyinden itibaren günlük olarak en sık kullanılan temel ifadelerinin nasıl kullanacağını bilmesi gerekmektedir. Konuşma dilinde ezberlenen formüller A2 düzeyinden itibaren kullanılması gerekir. Bu temel formül ve ifadelerin B1 seviyesinden itibaren doğru kullanılması gerekmektedir. C düzeyinden itibaren deyimli ifadeler önerilmektedir. Ortak Çerçeve'ye göre kalıplaşmış ifadeler uzun vadeli bir edinim sürecinin parçasıdır. Bu nedenle, öğrenmeye baştan ve yavaş yavaş başlamanız şiddetle tavsiye edilmektedir (Sulkowska, 2009, s. 104).

Bu bağlamda, bu çalışmanın ana konusu olan Fransızca deyim öğretimi ile ilgili olarak Ortak Çerçeve'nin ortaya koyduğu ve ERASMUS kapsamında Avrupa'ya giden Türk öğrencilerinin de uyması gereken kriterlerin özümzenmesi ve yerine getirilmesi gerekmektedir. Bunun için, öncelikle, kelime dağarcığının zenginleştirilmesi, anlamının geliştirilmesi gerekmektedir. Fransız kültürüne ve tarihine açılan pencereler olan deyimli ifadelerin de kullanılmasıyla iletişim güçlenecektir.

Dolayısıyla, Ortak Çerçeve kriterlerinin göz önüne alınması da bu çalışmanın ana problem sahalarındandır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Fransızcadan Türkçeye deyimlerin çevirisinde ve öğretilmesinde öğretim yönteminin seçilmesi büyük önem arz etmektedir. Öğretim yöntemlerini seçme ve kullanma konusunda en önemli sorumluluk öğretmene aittir. Dersin etkililiğinin ve verimliliğinin artması, öğretmenin bu sorumluluğu yerine getirme düzeyiyle orantılıdır (Uşun, 2007, s. 138). Dolayısıyla, her derste olduğu gibi, Fransızca deyimlerin çevirisinde ve

öğretilmesinde de büyük sorumluluk sahibi olan öğretmenlerin doğru öğretim yönteminin hangisi olduğunu araştırıp belirlemesi ve böylece en pratik ve en uygun bir şekilde öğrencilerin öğrenmelerini sağlamaları önemli bir konu olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu bağlamda, bu çalışmada temel olarak, Fransızca deyimlerin karşılık ve çevirisi sorunsalı çerçevesinde esas olarak önce konunun etrafıca analiz edilmesi ve sonra öğretilmesi için görseller ve düz anlatım yöntemlerinden birinin en iyi yöntem olarak belirlenmesi amaçlanmaktadır. *Literatür tarama, nitel ve nicel araştırma yönteminin* uygulanacağı bu çalışmada önce, Fransızca deyimlerin karşılık ve çevirisi sorunsalı çerçevesinde **konunun analiz edilmesi** ve sonra, Marmara Üniversitesi Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümü 3. sınıf öğrencilerine bu deyimlerden bazılarının öğretiminde kullanılan **görsellere ve düz anlatıma dayalı öğretim yöntemlerinin ne ölçüde öğrencilerin başarısında etkisi olduğunun** tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda belirlenen ana problem sorusu şu şekildedir:

“Deyimlerin karşılık ve çevirisi sorunsalı çerçevesinde deyim terminolojisi nedir? Fransızcadan Türkçeye deyimlerin öğretilmesinde hangi yöntemler önerilmektedir? Yapılacak deyim öğretim uygulaması sürecindeki ön testte ve son testte; görsel ve düz anlatım yöntemleri ile yapılan deyim öğretimlerine ait sonuçlar nelerdir? Bunlar karşılaştırıldığında, öğrencilerin başarı oranlarında anlamlı bir fark ortaya çıkmakta mıdır?”

Ana problem sorusuna bağlı olarak yanıtları aranacak olan alt problem soruları ise aşağıda belirtilmiştir:

1. Deyim öğretimiyle yakından ilişkili olan ve geniş bir yelpazeye yayılmış olan Fransızcadaki deyimsel terminoloji nedir? Kavramların birbirleriyle ilişkisi nasıldır?
2. Deyim öğretimi ile ilgili alanyazınındaki araştırmalar hangileridir? Bunlar hangi öğretim yöntemlerini önermektedirler?
3. Çevirilerde ve deyimlerin kullanılmasında karşılık sorunu nedir? Deyim çevirilerinde yaşanan zorluklar nelerdir?
4. Deyim öğretimi sorunsalı nedir? Deyim öğretimindeki esaslar, güçlükler ve önlemler hangileridir?

5. Deyim öğretim yöntemleri nelerdir? Özellikle Fransızca deyimlerin öğretilmesindeki metotlar nelerdir?
6. Dil öğrenenler için Avrupa Ortak Başvuru Metni içeriğindeki kriterler nelerdir? Hangi seviyelerde, hangi dilsel ve deyimsel yeterlilikler istenmektedir?
7. Yapılacak uygulama için gerekli olan deyimler, hangi seviyede ve nasıl belirlenecektir?
8. Deyimlerin öğretilmesinden önce yapılan *ön-testte* öğrencilerin başarı oranı nedir?
9. Deyimlerin öğretilmesinden sonra yapılan test sonucuna göre *görsellere dayalı öğretim yönteminin* öğrencilerin öğrenmesindeki başarı oranı nedir?
10. Deyimlerin öğretilmesinden sonra yapılan test sonucuna göre *düz anlatıma dayalı öğretim yönteminin* öğrencilerin öğrenmesindeki başarı oranı nedir?
11. Deyimleri öğrenen öğrencilerin *ön-test ve son-test* puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Yukarıda belirlenen gerek ana problem sorusu gerekse alt problem soruları aynı zamanda araştırmanın **hipotezlerini** oluşturmaktadır. Bu soruların cevaplarının alınmasına yönelik olarak *literatür tarama, nitel ve nicel araştırma yöntemi* uygulanacaktır. Ayrıca, öğrencilerin öğrenme yöntemlerine ilişkin görüşlerini öğrenmek, deyimleri sözlü ve yazılı olarak kullanıp kullanamadıklarını bilmek için öğrencilere ön test, son test aşamasında anketler uygulanacak ve *karma yaklaşım modeline göre ölçek* belirlenecektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Günlük yaşamda anlatımı güçlü kılan yaşama dair birikimleri, toplumun ortak duyarlılıklarını ve değerlerini söz öbekleri biçiminde vermeyi sağlayan deyimler, bir toplumun yaşam mücadelesini, bilgi birikimini ve deneyim zenginliğini gösterir (Gürcü, 2011, Önsöz). Diğer yandan, bir dilin, ait olduğu kültürün bir parçası olan deyimlerinden bağımsız olarak öğrenilemeyeceği vazgeçilmez bir gerçektir (Ağıldere, 2011, Önsöz).

Bu nedenle, günlük iletişimde belirgin bir şekilde yer alan deyimlerin öğretilmesi ve öğrenilmesi, yabancı dil eğitimi de dahil olmak üzere dil eğitiminde birincil kaygı olmalıdır. Bununla birlikte, deyimlerin biçimsel öğretiminin deyimsel yetkinliği

geliştirmedeki rolüne ilişkin nispeten az araştırma bulunmaktadır (Khonbi ve Sadeghi, 2017, s. 61). Deyimlerin öğretilmesine ilişkin kaygılar Fransızca deyimler için de geçerlidir. Deyim bilimi çalışması son yıllarda perspektifler ve teorik öneriler açısından zengin yeni bir büyüme yaşamışsa da (Lecler, 2003), Türkiye’de literatürde özellikle Fransızca deyimlerin detaylı analizi ile öğretilmesi sorununu ön plana çıkaran çok az çalışma mevcuttur.

Bu çalışma, gerek yabancı dil olarak Fransızca alanında yapılan çalışmaları destekler nitelikte deyim öğretiminin dil öğretimi sürecindeki gerekliliği ve önemini vurgulamak gerekse yabancı dil olarak Fransızca öğretimine yeterince nüfuz etmemiş olan öğretim yöntemlerinin öğrenenlerin başarısına etkisini ortaya koymak açısından önem taşımaktadır.

Çalışmanın sonuçlarına bağlı olarak ortaya konulacak olan önerilerin alana önemli bir katkı sağlayacağı ve özellikle Fransızca deyimler başta olmak üzere diğer dillerdeki deyimlerin analizinde ve deyimlerin öğretilmesi için en iyi öğretim yönteminin belirlenmesinde öğretmen adaylarına büyük ölçüde yardımcı olunacaktır. Bu bakımdan bu karşılaştırmalı ve iki dilli çalışmanın önemli bir role sahip olacağı değerlendirilmektedir.

Dolayısıyla, bu çalışmanın bulgularından elde edilecek sonuçların diğer araştırmalar için önemli katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir. Zira, çalışmanın sonunda belirlenecek en etkili deyim öğretimi yönteminin, yapılacak olan ders planlarına dahil edilerek etkin bir öğretim sürecine ve problemlerin çözümüne katkılar sağlayacağı, benzer çalışmalar arasında önemli bir yere sahip olacağı ve bu alandaki boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma konusuyla ilgili olarak zaman, kullanılacak veri toplama araçları, örneklem/çalışma grubu, araştırma konusu vb. unsurlar açısından değerlendirildiğinde çalışmaya ilişkin aşağıdaki sınırlılıklar ortaya çıkmaktadır:

1. Araştırma, deyimlerle ilgili Fransızca ve Türkçe kitaplar, Dergipark, HAL, Ulusal Tez Merkezi ve Thèses.fr'daki tezler, internet siteleri ile sınırlıdır.

2. Araştırma, Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi (CEFR) dokümanları esas alınarak hazırlanan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) dokümanlarında belirtilen kriterler ile sınırlıdır.

3. Araştırma, uygulama için seçilen deyimlerin yer aldığı B1 ve B2 seviyesindeki Generation methode, Alter ego, Saison, Echo, Tendances, Edito, Cosmopolite, Objectif Express gibi kitaplar ile sınırlıdır.

4. Araştırma sadece çalışmaya dahil edilen B1 ve B2 seviyesindeki 26 adet Fransızca deyimle sınırlıdır.

5. Araştırma, 2024-2025 Eğitim-Öğretim yılı Güz Dönemi ile sınırlıdır.

6. Araştırma, Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümü 3. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

7. Araştırma, öğrencilerin yaratıcı problem çözme becerileri ile sınırlıdır.

8. Araştırma kapsamında uygulanacak testlerin ve formların geçerliliği görüşlerine başvurulmuş uzmanların görüşleri ile sınırlıdır.

Bu tezde, internet üzerinden erişilebilen ve Yabancı Dil Olarak Fransızca (FLE) öğretiminde sosyodilbilimsel yeterlik üzerine Türkiye ve Fransa'da yazılan makaleler, tezler ve tezler incelenmiştir. Bulduğumuz araştırmalar arasında sadece 2001-2021 yılları arasında Fransızca ve Türkçe yazılmış makale, tez ve tezler elimizde kaldı. Sosyodilbilimsel yeterlilik kavramı ilk olarak 2001 yılında yayınlanan Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi'nde ortaya çıkmıştır. Bu nedenle araştırmamızda başlangıç yılı olarak 2001 yılını seçmeye karar verdik çünkü o tarihten bu yana Fransızcanın öğretilmesi/öğrenilmesinde sosyodilbilimsel yeterlik kullanılıyor. Google arama motoru olarak kullanıldı. Eserler, “toplumdilbilimsel yeterlilik”, “toplumdilbilimsel yeterlilik ve yabancı dil olarak Fransızca”, “Fransızca öğretiminde sosyodilbilimsel yeterliliğin kazanılması”, “varyasyoncu toplumdilbilim ve toplumdilbilimsel yeterlilik” anahtar kelimeleri kullanılarak taranmıştır. “Fransızca iyileştirme/öğretimi ve toplumdilbilimsel yeterlilik”, “ Google Scholar, Dergipark, Open Edition, HAL, Ulusal Tez Merkezi ve Thèses.fr'de Fransızca öğrenimi/öğretimi ve toplumdilbilimsel örnekleri” ve “toplumdilbilimsel çoğul ve toplumdilbilimsel yeterlilik” dokümanları taranmıştır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir:

1. “Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi dokümanında”, diller için, temel kullanıcı (utilisateur élémentaire): A1/A2; bağımsız kullanıcı (utilisateur indépendant): B1/B2 ve gelişmiş kullanıcı (utilisateur expérimenté): C1/C2 seviyesi olarak belirtilmektedir (CECR, 2007, s. 12). Bu doküman esas alınarak hazırlanan Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) dokümanına göre ise toplam dört düzey vardır. Bunlar önlisans (Kısa Düzey), lisans (1. Düzey), yüksek lisans (2. Düzey) ve doktora (3. Düzey) olarak belirlenmiştir (Filazi, 2017, s. 68). Bu kapsamda, uygulanan deyimlerin de B1/B2 seviyelerine ya da lisans (1. Düzey) seviyelerine uygun olacağı varsayılmaktadır.

2. Diğer yandan, son yıllarda güncellenen “Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi” dokümanları esas alınarak hazırlanan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) dokümanları kapsamında oluşturulan “Türkiye Yeterlilikler Veri Tabanında (2016 – 2024)”, Marmara Üniversitesi, Fransızca Mütercim-Tercümanlık Lisans Diploması, AYÇ Seviyesi 6 ve TYÇ Seviyesi 6 olarak belirtilmiştir (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Veri Tabanı, 2016-2024). Buna göre, uygulanan deyimlerin de 6 seviyesine uygun olacağı varsayılmaktadır.

3. Tez izleme komitesinde Mütercim Tercümanlık 3. Sınıf öğrencilerinin seviyesinin B2 seviyesine karşılık geldiği ve bu nedenle uygulamada kullanılacak deyimlerin de B2 seviyesine uygun kitapların içinden seçilmesinin uygun olacağı belirtilmiştir. Bu nedenle, *Generation methode de francais B2*, *Alter ego niveau 4 B2 methode de français*, *Saison 4 niv.B2*, *Echo B2: Méthode de français*, *Tendances - Niveau B2 Méthode de français*, *Edito methode de francais niveau b2*, *Livre de l'élève 4 Méthode de français*, *Cosmopolite 4 methode de français B2*, *Objectif Express 2: B1/B2.1* gibi kitaplardan seçilen ve uygulamada kullanılan deyimlerin öğrencilerin seviyelerine uygun olduğu varsayılmaktadır.

4. Araştırma amacına uygun olarak kullandığımız veri toplama aracının yeterli olması ve belirlenen konu ve sınıflandırma kriterlerinin araştırma amacını yansıttığı varsayılmaktadır.

5. Fransızca deyimlerin ve Fransızcanın yabancı dil olarak öğretilmesi/öğrenilmesi üzerine yazılan makale, tez ve tezlerin amaca hizmet edeceği varsayılmaktadır.

6. Öğrencilerin uygulanan ön-test, son-test ve anket sorularına hiçbir dış etkenden etkilenmeden cevap verdikleri varsayılmaktadır.

7. Çalışmada kullanılan belgelerin ve hedef kitleye uygulanan formların belirlenen amaçlara, Marmara Üniversitesi Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümü 3. sınıf öğrencileri için hazırlanan ders planlarına ve programlarına uygun oldukları varsayılmaktadır.

8. Görsel ve düz anlatım yönteminin uygulanmasına ilişkin hazırlanan metinlerin Fransızca deyimlerin öğretilmesi ders programlarına uygun olduğu kabul edilmiştir.

9. Araştırmacının uygulamaları tarafsız olarak gerçekleştirdiği farz ve kabul edilmiştir.

10. Araştırmaya katılan öğrencilerin anket sorularını içten ve yansız cevapladıkları varsayılmıştır.

BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Tüm dillerde, deyimisel ifadelere olan ilginin ilk kanıtı, yüzyıllar boyunca popüler ve evrensel bilgeliğin aktarılmasını sağlayan atasözleri, özdeyişler ve diğer kısa bilgilerden oluşan koleksiyonlarda bulunur. Zamanla bu eserler her türlü ifadeyi, deyim ve diğer formülleri bünyesine katmıştır. Bunların ortak noktası ise çoğaltılmış ve bir şeyi resmeden kelime dizileri olmasıdır. 19. yüzyılda sözlük bilimi ortaya çıktığında, genel sözlükler, bu sözcükleştirilmiş kelime dizilerini her maddenin başlığını oluşturan konuların sonuna yerleştirmiştir (Gonzalez-Rey, 2021b, s. 19).

Özellikle kalıplaşmış ifadelere yönelik ilk önemli çalışmalar, 20. yüzyılın başlarına kadar uzanmaktadır. Daha 1920'lerde Boer ve Jaspersen gibi gramerciler, bir yanda yaşayan sözdizimi, diğer yanda kalıplaşmış sözdizimi olmak üzere iki tür sözdizimi arasında zaten ayırım yapmışlardır. Bu bağlamda, dilde kalıplaşmış ifadelerin (atasözleri, deyimler, alıntılar, resimli ifadeler, bir dizi rutin cümle vb.) çok sayıda varlığının farkına vararak dilbilimcilerin kalıplaşmış ifadelere olan ilgisi daha da artmıştır. Kalıplaşmış ifadeler artık bir dil topluluğunun basit folklorik ifadeleri olarak görülmemektedir. Bu ifadeler, içinde tanımlayıcı, karşılaştırmalı, etimolojik (tarihsel), yapısal ve söylemsel yaklaşımların da bulunduğu sistematik bir araştırma alanı oluşturmaktadır. (Elme, 2014, s. 9-10).

Bu bağlamda, bir yabancı dildeki günlük konuşma ifadeleri arasında yer alan deyimlerin analiz edilmesine, öğrenilmesine ve öğretilmesine ayrı bir önem verilmesi gerekmektedir. Bu gereklilik yerine getirilmediği takdirde, öğrencilerin öğrendikleri yabancı dildeki deyimleri anlamaması durumu ortaya çıkacak, o dili konuşan toplumla bütünleşemeyecekler ve bu nedenle kendilerini bulundukları toplum içinde yabancı gibi hissedeceklerdir. Konunun bütün yönleriyle ortaya konulabilmesi için önce, deyimlere ilişkin kavramsal çerçevenin belirlenmesi uygun olacaktır. Dolayısıyla, bu bölüm, *Deyim Kavramı ve Deyimlerin Gücü, Fransızcada Deyimsel Terminoloji, İlgili Araştırmalar ve Alanyazın Taramasında Elde Edilen Sonuçlar* ana başlıkları altında incelenecektir.

2.1. Deyim Kavramı ve Deyimlerin Gücü

Türk Dil Kurumu'nun Büyük Türkçe Sözlüğünde deyim, “genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici bir anlam taşıyan kalıplaşmış anlatım, tabirdir” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK Sözlük, 1988, s. 368). Çeşitli yazarlardan aktaran Ataman ve

Kılıç’a göre ise deyimsele ifadeler; bu tür ifadeleri oluşturan sözcüklerin gerçek anlamlarının dışında kullanılması sonucunda, kendine has yeni bir anlam kazanan ve anlamı tahmin edilemeyen kalıplaşmış söz öbekleri olarak tanımlanabilir (Ataman ve Kılıç, 2018, s. 3). Mete de benzer bir tanım getirmektedir. Buna göre deyimler, “anlatım gücünü artırmak için, gerçek anlamı dışına kayan, bazı sözcükleri değişmediği hâlde bazıları değişip çekimlenebilen kalıplaşmış birden çok sözcük” şeklinde tanımlanmaktadır (Mete, 2014, s. 115).

Aksan’a göre deyim, atasözü ve kalıplaşmış söz ögeleri, onu okuyan ve yazanlar için söz varlığının kolaylaştırıcı birimleridir. Aksan, bu birimleri tanımlamak için ‘ilişki sözleri’ terimini kullanır (Aksan, 2004, s. 34). Gezer ise deyimleri, kimi zaman tek sözcük kimi zaman da söz öbekleri şeklinde tanımlamaktadır. Türkçenin dışında Fransızca, İngilizce, İtalyanca dillerine ait sözcükler de içeren şaka yollu olarak etiketlenen söz varlığı ögelerinde genellikle iğneleme (tariz), kişileştirme (teşhis), benzetme (teşbih), istiare gibi söz sanatlarına başvurulduğu görülmektedir (Gezer, 2020, s. 7).

Deyimler ayrı yazılır. Örneğin, “akıntıya kürek çekmek”, “çam devirmek”, “çanak tutmak”, “gönlünden geçirmek”, “göz atmak”, “kulak asmak”, “kulak vermek”, “çantada keklik”, “devede kulak”, “yağlı kuyruk”, “yüz görümlüğü” vb. (TDK, Deyimlerin Yazılışı).

Deyimler genellikle gerçek anlamından sıyrılarak başka bir anlama bürünürler: “Dilinde tüy bitmek”, “El ağzı ile kuş tutmak” gibi... kimi deyimlerde, asıl anlamlarından tamamıyla sıyrılmazlar. Yerine göre asıl anlamından da alınabilir, daha başka bir anlama da gelebilir. Bunu cümle içindeki kullanılış şekline anlarız. Örneğin “Baltayı taşla vurmak” deyimine ilgili olarak: Gerçekten de bir balta taşla vurulabilir; bu söz asıl anlamından ayrı olarak “ağzından dokunaklı, incitici bir laf kaçırmak” gibi mecazlı bir anlama da gelebilir. Bunu cümle içinde sözlerin gelişinden anlarız. Diğer bir deyişle deyim; genellikle gerçek anlamından az çok ayrı bir anlamı olan, ilgi çekici bir anlatımı bulunan, ifadeyi daha zengin kılan, iki veya daha fazla kelimedenden meydana gelen, kalıplaşmış söz topluluklarına denir (Bilgicik.com).

Deyimler, büyük ölçüde, yapısında değişiklik yapılmadan başka dillere çevrilemeyen ifadelerdir. Bir ifadenin “deyim” sayılabilmesi için onu oluşturan sözcüklerin yalın kuruluş ve yapılış biçimindeki anlamlarından değişmiş olması ve böylelikle sözlük anlamları

düşünülmenden toplu bir anlam içermesi gerekir. Örneğin *ele avuca sığmamak* deyiminin içindeki öğelerin yalın anlamları ile onların bu deyim içinde bir araya geldikten sonra oluşturdukları toplu anlam bakımından rolleri birbirinden çok farklıdır (Aydın, 2009, s. 17).

González-Rey deyimlerin, bileşenlerinin hiyerarşisizliği ile karakterize edildiğini, tüm biçimlendiricilerin bir yapı içinde aynı statüye sahip olduğunu belirtmektedir. Psikolojik bir bakış açısından deyim kalıplaşmıştır çünkü "zihnin mekanizması onları tek bir kelimeymiş gibi algılar ve özümser" (González-Rey, 2002, s. 135-136).

Genellikle, içerik olarak yargı içermeyen deyimler, benzetme gibi birtakım söz sanatları içerebilirler. Onların bu özelliği anlatıma zenginlik katar. Anlatılmak istenen kavram kolayca karşı tarafa aktarılmış olur. Mecazi anlam taşırlar ve bir durumu belirtirler. Etkileyici ve iyi konuşmamızı borçlu olduğumuz deyimler yazımıza ve konuşmamıza canlılık, sıcaklık ve samimiyet kazandırdığından fazlasıyla başvurulurlar (Sezen, 2020, s. 15). Dolayısıyla, deyimssel ifadeler dilin önemli öğelerinden biridir.

Deyimlerin önemine işaret eden Aksan bu ifadelerin, bir dilin söz varlığının önemli bir kısmını oluşturduklarını belirtmektedir. Bu ifadeler, kullanıldığı dilin birçok özelliğini ortaya koymasının yanında anadili olarak o dili kullananlar ve o dili öğrenenlerin bilmesi gereken sözlerdir. Bir dile ait sözcük, dil bilgisi gibi diğer parçaları düzgün bir şekilde kavranmış olsa bile deyimler olmaksızın dil öğrenme ve bir dile egemen olma çabası yetersiz kalır (Aksan; 2015: 82).

Deyimleri ontolojik açıdan inceleyen Hu'ya göre deyimssel ifadeler, kendisini oluşturan sözcüklerden anlamı çıkarılamayan geleneksel sözcük dizileridir. Bunlar yalnızca ontolojik açıdan (terminoloji, tanım, özellikleri vb.) karmaşık olmakla kalmıyor, aynı zamanda dil öğretiminde birçok soruyu da beraberinde getiriyor. Yine de bu tanım yeterli olmaktan uzaktır, çünkü bu tanımda bahsedilen anlamsal bütünlüğe sahip olmayan bir deyimssel ifadeyi tanımak için tek kriter değildir. Bu ifade türü üzerine yapılan araştırmalar, bir deyimssel ifadeyi diğer sözcük birimlerinden ayırmayı mümkün kılacak özelliklere ışık tutmaya çalışmaktadır (Hu, 2019, s. 1, 3).

Sonuç itibarıyla, Rey'in de ifade ettiği gibi, bir dilin deyimssel ifadelerinde bir hareketlilik vardır. Kalıplaşma, canlı ve dinamik bir alanın bileşenini temsil eder. Deyimssel nesne temelde bir dinamiktir, bir geçiş yeridir (Gonzalez-Rey, 2021b, s. 261).

2.2. Fransızcada Deyimsel Terminoloji

Belirli bir dilin deyimisel ifadeleri, dil pratiğindeki esas varlıkları göz önüne alındığında, iyi bir dil yeterliliği için zorunlu bir geçiş yeri oluşturur. Bunlar, her ne kadar her dilde farklı olarak değerlendirilseler de hem anadile hakimiyet açısından hem de yabancı dile hâkim olmak için de aynı derecede önemlidirler. Her şeyden önce bunlar, otomatik olarak dil fonumuza yerleşen ve rahatça, çaba harcamadan kullandığımız "koltuk değnekleridir". Bunun yanında, onlara özel bir değer veren mantık arayışında zihnimiz sürekli olarak zorlanmakta ve yeni bir dilin öğrenilmesinde gerçek engeller gibi görünmektedirler (Gonzalez-Rey, 2021b, s. 15).

Fransızcada deyimisel terminolojide isimlendirme zenginliği bulunmaktadır. Bu isimlendirmelerin birbirinden farkının ortaya konulması için bazı yazarların yaptığı çalışmalara göz atmakta yarar bulunmaktadır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, deyimlere ilişkin terminoloji yaklaşıma bağlı olarak tanımlanmaktadır. Buna göre, deyimisel ifade (*expression idiomatique*), resimli ifade (*expression imagée*), kalıplaşmış ifade (*expression figée*), mecazlı formül (*formule métaphorique*), resimli ifade (*locution figurée*), kalıplaşmış ifade (*locution figée*), deyimisel ifade (*locution idiomatique*), eşdizim (*collocation*), aykırılık (*idiotisme*), atasözü (*proverbe*) şeklinde ayırma tabi tutabiliriz. Bu terimlerin bazıları eş anlamlıdır, bazıları ise çeşitli özelliklere sahiptir. Yukarıda verilen tüm bu deyimbilimsel terminolojinin analizi, ana tanımlayıcı özellikleri kategorize etmemizi sağlar. *Figé*, *fixe*, *stable*, *toute faite*, *lexicalisé*, *stéréotypé* gibi kavramlar kalıplaşmış terimlerin temel özelliğini, yani kalıplaşmayı öne çıkarmaktadır (Elme, 2014, s. 10-11).

Klein, Fransızca deyimisel ifadeler kapsamında, “*collocation* (özdeyiş/eşdizim)”, “*proverb* (atasözü)”, “*unité phraséologie* (deyimbilim)” gibi terminolojileri saymaktadırlar. *Collocation* ya da eşdizimler, konuşmada ortaklaşa ortaya çıkan en az iki kelimenin tekrar tekrar kullanılması olarak açıklanmaktadır. Eşdizim/özdeyiş için, “kalp krizi (*arrêt cardiaque*)”, “bardaktan boşanırcasına yağan yağmur” (*pluie battante*)”, “söz hakkı verme/alma (*donner/prendre la parole*)” gibi örnekler verilmektedir (Klein, 2016, s. 15).

Bir kişinin kendisini spontane olarak ifade edebilmesi ve bir mesajı anlayabilmesi için, bir dilin kalıplaşmış ifadelerine iyi derecede hâkim olmak, dilbilgisi kuralları ve kelime bilgisinden daha az önemli değildir. İfadelerin doğru kullanımını elde etmek için öncelikle

onları tanımamız ve dildeki işleyişini analiz etmemiz gerekmektedir. Bize bunu yapmamızı sağlayan, kalıplaşmış ifadeleri inceleyen bir dilbilim alanı olan “deyimbilimi” yani “*phraséologie*”dir (Elme, 2014, s. 9).

Aslında, ilk bakışta, deyimbilim, genel dilbilimle ilgili olarak bir çalışma nesnesi ve bir metodoloji ile donatılmış özerk bir disiplin olarak anlaşılabilir. İkinci olarak, uygulamalı dilbilim ve hatta karşılaştırmalı dilbilim ile ilgili olarak belirli bir dildeki tüm kalıplaşmış sözcük kombinasyonları göz önüne alındığında, yalnızca söz konusu çalışma nesnesine atıfta bulunabilir. Üçüncü olarak, seçilen bir dilde yalnızca sınırlı bir alana, bir etkinliğe özgü tüm terimlere atıfta bulunabilir, dolayısıyla terminoloji kavramıyla örtüşür. Bilimsel terimin bu kavramsal istikrarsızlığı aynı zamanda belirli bir terminolojik karışıklıktan da muzdarip olan: hazır cümleler (*phrases toutes faites*), söyleyişler (*locutions*), aykırılıklar (*idiotismes*), deyimsel ifadeler (*expressions idiomatiques*), formüller (*formules*), klişeler (*clichés*) ve bunun gibi birçok deyimsel materyale verilen değişken öncelikleri de yansıtmaktadır. Tüm bu adlandırmalar, artık deyimsel birimler (*unités phraséologiques*) olarak adlandırılan ve hem genel dilde hem de özel dillerde deyimbilimsel (*phraséologique*) bütünü oluşturan, heterojen bir biçimsel yapıya sahip, kalıplaşmış, sonsuz sayıda polileksik öğeye atıfta bulunur (Gonzalez-Rey, 2000, s. 541).

Diğer yandan, Sulkowska, deyimbilimin (*phraséologie*), pratik olarak, söz kuruluşlarını (*tournures*), atasözlerini (*proverbes*), deyimsel ifadeleri (*expressions idiomatiques*) vb. tüm kalıplaşmış ifadeleri kapsayan genel bir terim olduğunu belirtmektedir (Sulkowska, 2013, s. 29).

Dolayısıyla, “deyimbilimi” ya da “*phraséologie*”nin, deyimsel ifadelerin en tepesinde yer alan ve “kalıplaşmış” ifadeleri de kapsayan terminoloji olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, bir ifadeyi diğer sözcük birimlerinden ayırmayı mümkün kılacak özelliklere ışık tutmaya çalışmak için, deyimlerin (*expressions idiomatiques*) de içinde yer aldığı “deyimsel ifadelerin” incelenmesi gerekmektedir. Fransızcada deyimsel terminolojide isimlendirme zenginliği bulunmakta olup bunların birbirinden farkının ortaya konulmasının önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Bu alt başlık altında, Fransızcadaki deyimsel terminoloji ve bu terminoloji ile ilişkili terimler incelenecektir. Bu kapsamda, bu alt başlıkta, *Deyimbilim (Phraséologie)*, *Deyimbilim Didaktiği (Phraséodidactique)*, *Deyimbilimsel Birimler (unités*

phraséologiques/phrasème), *İdyom ve İdyotizm* (*Idiom, Idiotismes animalier, Idiomatisme, Idiomaticité*), *Değişler* (*Locutions*), *Kalıplaşmış İfadeler* (*Expressions Figées*), *Fransızca'da Deyimsel İfadelerin Özellikleri ve Deyimsel İfade Ulamları* konuları incelenecektir.

2.2.1. Deyimbilim

Fransızca'da, deyimbilim ya da *phraséologie* kelimesi en az iki anlamı kapsar: birincisi, aşağılayıcı, gösterişli bir konuşma tarzını ve büyük kelimeler kullanmayı ifade eder; ikincisi, klasik anlamla ilişkili olarak ya bir yazara, bir dile, bir çevreye, bir döneme özgü bir ifade sistemini, kalıplaşmış, deyimsel ifadelerini ve idiomları belirtir (Sułkowska, 2013, s. 30).

Le Robert'e göre, "Deyimbilim" ya da "Phraséologie" kavramı; bir ortama, bir döneme, bir yazara özgü kendini ifade etme biçimi, sözlüğü ve ifadeleri anlamına gelir. "Phraséologie"nin eş anlamlıları; üslup terminolojisi, bir dilin kalıplaşmış terimleri ve ifadeleri; cümle kuruluşu, deyimbilim ya da deyişbilimdir (Le Robert).

Diğer bir tanıma göre, "deyimbilim, cümlelerin belirli öğelerinin sözcüksel veya morfolojik bileşenlerini seçme kurallarını ihlal ederek oluşturulduğu olgudur." Bu unsurlar dilde deyimsel ifadeler (*expressions phraséologiques*) olarak kabul edilir ve bu ifadelerin tamamı çok çeşitli unsurlardan oluşur (Polguère, 2008, s. 164).

Gonzalez-Rey'e göre ise "phraséologie", dilin analizine dayanarak bunların biçimsel ve kavramsal özelliklerini belirlemeye çalışmakta ve kalıplaşmış çoklu sözcükleri incelemektedir (Gonzalez-Rey, 2018a, s. 539).

Deyimbilimin (*phraséologie*) babası sayılan Charles Bally, deyimbilim teorisini şu şekilde açıklamaktadır:

"Bir kelime grubunda her kelime kendi bireysel anlamından bir parça kaybediyorsa ya da hiçbirini koruyamıyorsa, bu unsurların birleşimi tek başına çok açık bir anlamla kendini gösteriyorsa, bunun bir 'bileşik deyim' konusu olduğunu söyleyebiliriz. [...] deyimbilim (*phraséologie*) genel kavramı altında anladığımız tüm bu gerçeklerdir" (Bally, 1951, s. 65-66).

Yani, ifadeyi oluşturan parçalar, kendilerini oluşturanların toplamına karşılık gelmeyen bir anlam kazanır. İfadenin anlamı ve biçimi kalıplaşmış olarak kalır. İlk bakışta olay basit gibi görünse de kalıplaşmış formları kategorize etmek ve net bir tanım oluşturmak çok daha zordur (Elme, 2014, s. 10).

Gonzalez-Rey'e göre deyimbilim, "bir kültürün, bir toplumun, olaylara kolektif bir bakış açısının, deyimsel bir konuşma tarzının özelliklerini taşıyan bir bütündür" (Gonzalez-Rey, 2021b, s. 42). Bu anlamda, deyimbilim, bir dizi değer, gelenek, görenek ve yaşam biçimi olarak dil ve kültür arasındaki kesişme olarak tasavvur edilir. Bu nedenle, Gonzalez-Rey'in kültür ve dil arasındaki ilişkinin tanımı, güncel ve özetleyici olması bakımından önemlidir. Farklı bağlamlarda deyimsel birimlerin anlaşılmasında/anlatılmasında ve üretilmesinde güçlük yaşayan yabancı dil öğrenenlerin karşılaştığı zorlukların kökeninde bu özellikler yatmaktadır.

Deyimsel ifadelerin en tepesinde yer alan "deyimbilim" ya da "phraséologie" son yıllarda dilbilimsel çalışmalar alanında tanınan bir disiplin olmuştur. Ancak, "phraséologie", dil teorileri arasında herkesin kendisine bahsedeceği bugünkü yere ulaşmadan önce çok uzun bir yol kat etmiştir. Nitekim 19. yüzyılın sonlarından itibaren tereddütlü başlangıçların ardından, 20. yüzyılın ilk yarısında genel dilbilim çalışmalarında çekingen bir şekilde kendini göstermiştir. Dolayısıyla, "phraséologie", uzun süre göz ardı edilmiş bir bilim dalı olarak ortaya çıkmaktadır. (Gonzalez-Rey, 2021b, s. 19).

Nihayet, bu bilim dalının, 1970'lerden itibaren bilim adamları tarafından başlı başına bir disiplin olarak kabul edildiği görülmektedir. Dilbilimcilerin etkisi altında kalan ancak sözlükbilimin ilhak ettiği bu bilim dalı, sonunda sözlükbilimden ayrılmış, kesin bir çalışma nesnesi ve somut bir metodoloji ile donatılarak tamamen özerk bir bilim haline gelmiştir (Gonzalez-Rey, 2021b, s. 35-36).

Yani, deyimbilim, bir sözlükbilimsel geleneğe bağlı iken günümüzde, dil edinimi alanında da çalışılan bir dilbilim alanına dönüşmüştür. Özellikle yabancı bir dil öğrenirken deyimsel birimlerin tanımlanması belirgin hale gelir. Başka bir dili incelemek, anlamsal tutarsızlıklara yol açmadan kelimeyi bir dilden diğerine çevirmenin imkânsız olduğu kombinasyonların dillerindeki varlığının farkına varmamızı sağlar. Dolayısıyla, deyim biliminin amacı, Fransızca konuşanların hafızasında saklanan bu kombinasyonları ve dillerde var olan üretilmiş sözcük dizilerini ayırt etmektir. Bu kelimeler, belirli bir dili ana

dili olarak konuşmayan kişiler için anlaşılmazdır. Bu nedenle Fransızca konuşanlarla daha iyi iletişim kurmak için bu ifadeleri bilmek, anlamak, ustalaşmak ve üretmek önemlidir. Dilbilimciler arasında, dil öğreniminde önemli bir şey olarak deyimbilimin keşfi büyük bir ilerlemedir. Deyimbilimi ve deyimbilim üniteleri (unités phraséologiques), her dili benzersiz ve özel bir dile dönüştürür. Fransızca konuşanların dil seviyesini gösteren şey de bu ünitelerdeki mükemmel ustalıktır (Miguel, 2017, s. 6).

Dolayısıyla, sözlük ile sözdiziminin ortasında yer alan deyimbilimi, en az iki kelimedenden (kullanımı deyimsel ise bazen sadece bir kelimedenden oluşan), kalıplaşmış, tekrarlanan ve sıklıkla şekillenen çok-sözlü işaretlerle ilgilenir. Çok anlamlılık (polylexicalité), kalıplaşma (figement), tekrar (répétition) ve kurumsallaşma (institutionnalisation) aslında kalıplaşmış ifadeleri karakterize eden temel özelliklerdir (González-Rey, 2007b, s. 5).

Gonzalez-Rey bir başka çalışmasında, deyimbilim birimlerinin genel özelliklerinin bir listesini şu şekilde sunmaktadır: çok-sözlülük (la polylexicalité), sıklık (la fréquence), kalıplaşma (le figement ou fixité), kalıplaşma veya deleksikalizasyon (le défigement ou délexicalisation), kurumsallaşma (l'institutionnalisation), deyimsellik (l'idiomaticité), figürsellik (la figuralité), ikoniklik (l'iconicité), opaklık (l'opacité), belirsizlik (l'ambiguïté), sapma (l'écart ou déviation), kalıplanabilirlik veya üretilebilirlik (la moulabilité ou productibilité), tekrar (la répétition), üretme (la production), farklı kayıtlar (les différents registres), indirgenebilirlik (la réductibilité), keyfilik (l'arbitrarité), motivasyon ve motivasyon kaybı (la motivation et la démotivation), mecazi değer (la valeur métaphorique), yeniden metaforlaştırma (la remétaphorisation), etkileyici unsurlar ve üretken süreçler (les éléments expressifs et les procédés productifs). Rey'in bakış açısına göre, öğretmen ve öğrencilerin dildeki kalıplaşmış ifadelerin işleyişini tam olarak anlamak için bilmeleri gereken FLE bağlamındaki en ilgili özellikler bunlardır. Bu özelliklerden bazılarını daha ayrıntılı olarak açıklamak önemlidir (González-Rey, 2002, s. 52).

Diğer yandan, deyimbilimi, genel dilbilim gibi aynı analiz unsurlarına sahiptir. Bunlar; fonetik (phonétique), biçimsel sözdizimi (morphosyntaxe), anlambilim (sémantique) ve pragmatik (pragmatique) gibi analiz unsurlarıdır (Elme, 2014, s. 10).

Eskiden anomaliler veya istisnalar olarak algılanan deyimbilimsel nesneler, artık dilin deyimsel ilkesi kavramının geliştiği dilsel modellerde merkezi unsurlar haline geliyor

(Dominique ve Agnès, 2013, s. 3). Bu nedenle, deyimbilim (phraséologie) dilde önemli bir yer tutar. Rastgele alınan bir metin az çok "kalıplaşmış" çok sözcüklü ifadelerle doludur. Bu nedenle deyimbilim, dilbilimde ve özellikle dil sözlüğünde merkezi yerlerden birini işgal etmelidir. Deyimbilim sözcüğü, *deyimler kümesi* anlamında da kullanılmaktadır (Mel'çuk, 2008, s. 1).

Özetle, bütün bu açıklamalardan deyimbilimin, birleşik kelimelerden meydana gelen bütün ifadelerin en üstünde yer alan bir *şemsiye kavram* olduğu anlaşılmaktadır.

2.2.2. Deyimbilim didaktiği

Deyimbilim (phraséologie) ile ilgili diğer bir terim de “deyimbilim didaktiği ya da deyim didaktiği (phraséodidactique)”dır. Terim, Cermen (phraseodidactik) kökenli olup, uzun bir geçmişi ve geniş bir geleneği olan bilimsel bir disiplin olan deyimbilimiyle güçlü bir şekilde bağlantılıdır (Sułkowska, 2009, s. 103).

Deyim didaktiğinin belirlediği temel amaç didaktik ve geniş anlamda deyim, yani deyim birimi olarak kabul edilen herhangi bir unsurun öğretilmesi ve öğrenilmesidir. Didaktik ve kalıplaşmış ifadelerin öğrenilmesi, yabancı dilde olduğu kadar ana dilde de iletişimsel yeterliliğin tüm yönlerini (dilbilimsel, toplum dilbilimsel ve pragmatik) kapsayan bir yaklaşımla gerçekleşmelidir (Phraseonet).

Şu ana kadar yeterince araştırılmamış küçük bir çalışma alanını temsil eden ve günümüzde kurulma aşamasında olan deyim didaktiği (phraséodidactique); deyimbilimi, uygulamalı dil bilimi ve dil öğretiminin birçok yönünü birleştirir. Deyim didaktiği ister ana dil ister yabancı dil olsun, modern dillerin edinilmesinin bir parçası olarak kalıplaşmış ifadelerin öğretilmesi ve öğrenilmesiyle ilgilidir. Bu disiplin sadece çalışma konusuyla değil, aynı zamanda yabancı dil öğretiminde deyimlerin varlığı neredeyse yok denecek kadar az olduğu için gerektirdiği işlevle de tanımlanmaktadır. Yani, bu disiplin, öğrencinin kalıplaşmış ifadelerde aktif yeterliliği kazanmasını amaçlayan kendi modülünün kurulmasını sağlamak için özel bir alanın oluşturulmasını amaçlamaktadır (González Rey, 2010, s.1-2).

Biraz geriye gidildiğinde, bu disiplin için 1909 ve 1987 yıllarının önemi ortaya çıkar. 1909 yılı, Charles Bally'nin *Fransız Üslubu Üzerine İnceleme*'nin ikinci cildinin yayınlanmasına karşılık gelir. Bu tarih, *Fransız Üslubunun* oluşumunda önemli bir dönüm

noktasına işaret etmektedir. 1987 yılı ise Peter Khün'ün disipline atfettiği *deyim didaktiği* ismine işaret eder. Bu iki tarih arasında geçen sürede, çoğu yabancı dil öğretmenlerinin hazır ifadelerle olan tutkusundan kaynaklanan, oraya buraya dağılmış çok sayıda bireysel girişimin doğuşuna tanık olunmuştur. Ancak özellikle 1987'den sonra bu disiplinin, araştırma alanında, kendisine kendi adını ve çalışma nesnesini kazandırarak zamanla sağlamlaşması sağlanmıştır (González-Rey, 2019, s. 1).

Kendi başına bir disiplin olarak kurulmadan önce, deyim didaktiği, öğrencilerin ihtiyaçlarına duyarlı didaktikçiler veya dilbilimciler arasında dağınık bir şekilde kendini gösteren bir akım durumundaydı. Bu ihtiyacın farkında olan ve öğrencilerin öğrenme zorluklarını bilen ilk kişi Charles Bally olmuştur. Bir dilbilimci ve Almanca öğretmeni olarak Bally, aslında kalıplaşmış dizilerin, terimlerin kombinasyonundaki zorluklarıyla karşı karşıya kalan öğrencinin öğrenme sorunlarının farkındaydı. Ondan sonra aynı soruna işaret eden başka sesler de yükselmiş ve sürecin sonunda deyim didaktiği disiplini tesis edilebilmiştir (González-Rey, 2019, s. 1).

Bununla birlikte, deyim didaktiği şu anda kayda değer bir gelişme yaşamaktadır, ancak Fransızcanın yabancı dil (FLE) olarak öğretilmesiyle ilgili olarak hala çok heterojen sınıf uygulamalarının yapıldığı ve çok değişken didaktik materyallerinin kullanıldığı gözlenmektedir (González Rey, 2010, s.1-2).

Didaktik ile ilgili sorunlardan biri de öğretmenlerin ve müfredatın deyim konusundaki eksiklikleridir. Bu bağlamda, bir dilin deyim öğretiminin sorumlu bir disiplin olarak deyim didaktiğinin, yabancı dillerin öğretme ve öğrenme sürecinin bir parçası olması ve okul müfredatlarında belirgin bir yere sahip olması gerekir. Zira deyimbilimi bir dilin önemli bir parçasını oluşturur ve öğrencinin yabancı dile hakimiyeti, deyim yeteneğinin derecesine göre ölçülür. Bu nedenle, öğretmenlerin deyim didaktiği konusunda eğitilmeleri ve sürekli öğretmen eğitimi için akademik plana deyim didaktiğinin entegre edilmesi önem arz etmektedir (González-Rey, 2021a, s. 199).

2.2.3. Deyimbilimsel birimler

Deyimbilimsel birimler (unités phraséologiques/phrasème) bileşenlerinin anlamından genel anlamı çıkarılamayan ifadelerdir (Tv5monde). Bu birimler, dilin sözcükselleştirilmiş sözcük gruplarıdır. Deyimbilimsel birim adı, biçimin çok sözcüklü fakat anlamın üniter

olmasından kaynaklanmaktadır. Bir kalıplaşmışlık derecesine sahip, heterojen bir bütün oluştururlar. Doğaları sözlük-sözdizimseldir (Phraseonet).

Deyimsel birimin gizemi, onu basit kelimelerden ve söylemsel cümlelerden ayıran değişken kalıplaşmasında yatmaktadır. Deyim birimlerine ilişkin cümleler ve sözcük gruplar, içine kelimelerin eklendiği sözdizimsel yapılar olarak görme alışkanlığımız nedeniyle ilgi çekicidir (Frath ve Gledhill, 2005, s. 24).

Bu birimlere, ifadeler de (phrasème) denilmektedir. Bu birimler, çoğunlukla dilin işaretlerini oluşturduklarını söyleyebileceğimiz çeşitli sözcüksel öğelerden (çok sözcüklü birimlerden de bahsediyoruz) oluşan dizilerdir. Bunlar yapısalıcı veya yapısalıcı öncesi dilbilimcilerin fark ettiği dilsel birimlerin doğal örgütlenme tarzının sonucudur (Cavalla, 2020, s. 14).

Bally iki tür deyimisel ifadeyi (locutions phraséologiques) birbirinden ayırır: (a) ayrıştırılamaz deyimisel birimler; (b) öğeleri özerkliğini koruyan ve yoğunluk dizileri (chaleur suffocante/boğucu sıcaklık, diamétralement opposé/tabana tabana zıt) veya sözel (verbales) ifadeler (prendre une décision/karar vermek, remporter une victoire/zafer kazanmak) içeren ifade dizileri. Uç noktalar (geçici gruplamalar ve ayrıştırılamayan birimler) arasında, ifade dizileri (örneğin yoğunluk dizileri veya sözel çevre ifadeleri) adı verilen ara gruplar vardır. Anadilde dil olgularının özümsemesi de esas olarak bu gruplaşmalar ve zihindeki sözcüklerin getirdiği çağrışımlar yoluyla gerçekleşir. Bu gruplaşmalar geçici olabilir ama tekrarlanarak alışlagelmiş bir karakter kazanmayı, hatta çözülmez birimler oluşturmayı başarırlar (Bailly, 1909, s. 66).

Bu bağlamda, Cavalla verdiği örneklerle, Bally'nin ortaya koyduğu yukardaki teoriye açıklık getirmekte ve çeşitli deyimbilimsel birim türlerini birbirinden ayırmak için faydalı olabilecek bazı bilgiler vermektedir. Buna göre, ayrıştırılamayan birimler söyleyişlere karşılık gelir (ör: anlamı 'aniden ölmek' olan 'casser sa pipe'), yoğunluk serisi ise eşdizimlere (collocations) karşılık gelir (ör: anlamı 'ölümüne korkmak' olan 'peur bleue') ve sözel ifadeler ise belirli bir eşdizim türü olan destek fiilleri olan ifadelere karşılık gelir (karar vermek, 'prendre une décision veya à décider'). Tüm eşdizimlerin basit bir fiilin eşdeğeri olmadığını bilmek gerekmektedir. Örneğin, 'prendre un bain' "banyo yapmak", "deniz banyosu olduğunda yıkanmak" veya "küvette yıkanmak" anlamına gelebilir. Öte

yandan “prendre une douche” ise duş almakla eşdeğerdir. Böylece, bu çok-sözlü birimlerin tanımlanmasının karmaşık olduğu hemen görülmektedir (Cavalla, 2020, s. 15).

Miguel de deyimbilimsel birimler (unités phraséologiques) ile “phrasème” adlı ifadelerin aynı olduğunu ifade etmekte ve ifadeleri (*phrasèmes*); söyleyişler (locutions), eşdizimler (collocations), atasözleri (proverbes), klişeler (clichés), pragmatik ifadeler (pragmatèmes) ve rutin formüller (formules routinières) şeklinde bir sınıflandırmaya tabi tutmaktadır (Miguel, 2017, s. 19).

Perko’ya göre ise, “unité phraséologie” kavramı, “locutions”, “idiotismes”, “expressions figées”, “clichés”, “collocations” gibi kavramları kapsamaktadır. Bu kavram, yaklaşık yirmi yıldır yükseliştir (Perko, 2001, s. 37).

Phraseonet, deyimbilimsel birimlere ilişkin ayırt edicilik ve kategorik açıdan bazı bilgiler vermektedir. Buna göre, tüm deyimbilimsel birimlerin ortak özellikleri, *çok anlamlılık, kalıplaşma, tekrarlama* ve *kurumsallık* gibi unsurlardır. Tipoloji olarak, iki kategoriye ayrılırlar:

1- Deyimbilimsel ifadeler/énoncés phraséologiques (pragmatikler/pragmatèmes ve atasözleri/parémies bu grup altındadır)

2- Deyimbilimsel sözcük grupları/syntagmes phraséologiques (söyleyişler/locutions ve eşdizimler/collocations bu grup altındadır) (Phraseonet).

İlk gruptaki pragmatikler/pragmatèmes için *À quoi bon? Allons donc! vs.* gibi örnekler verilmektedir. Bunlar konuşmalarda veya etkileşimlerde kullanılan birimlerdir. Bunlar aynı zamanda *bağlantılı ifadeler* (énoncés), *olağan güdülerin* ifadeleri olarak da adlandırılır. Bu, Fransızca konuşulan ifadeler için kullanılır. İşlevi bir kişiye hitap etmek olan belirli pragmatiklerin kullanımı, sosyal normların öğrenilmesinin konusu olmalıdır (Cavalla, 2020, s. 17).

Mel’çuk (1993 ve 1998)’tan aktaran Pecman, deyimbilimsel birimleri yani “phraseme”leri aşağıdaki gibi sınıflandırmaktadır: (Pecman, 2004, s. 135).

- Pragmatic phrasemes (pragmatik ifadeler)

- Pragmatemes (pragmatikler)

- Semantic phrasemes (anlamsal ifadeler)

➤ Idioms (deyimler)

➤ Collocations (deyişler)

➤ Quasi-idioms (yarı deyimler)

Sınıflandırmaya bakıldığında, “phraseme” olarak adlandırılan deyimbilimsel birimlerin, önce “pragmatik ifadeler” ve “anlamsal ifadeler” olarak iki ana gruba ayrıldığı; daha sonra da anlamsal ifadelerin “deyimler”, “deyişler” ve “yarı deyimler” olarak üçe ayrıldığı görülmektedir.

Deyimbilimsel birimlere ait birçok tipoloji ortaya konulmuştur. Bu tipolojilerin çokluğunun nedeni, birlikte yerleşme olgusundan etkilenen yapıların büyük çeşitliliğidir. Aslında, deyimbilimsel birimlerin birden fazla özelliği vardır ve şu veya bu özelliğin gözlemlenmesinin diğerlerinin aleyhine olup olmadığına bağlı olarak farklı sınıflandırmalar ortaya çıkmaktadır. Sınıflandırma bağlamında bu özellikler, sınıflandırmayı yöneten kriterlere göre algılanır. Bu ana kriterlere ilişkin bilgiler müteakip paragraflarda açıklanmıştır (Pecman, 2004, s. 138-141).

- *Sıklık*: Bir kelime kombinasyonunun yeniden ortaya çıkma sıklığı, deyimbilimsel birim tanımlamasından ziyade bir sınıflandırma parametresidir. Ancak deyimbilimsel birimlerle ilgili olarak çok sık bahsedilen bir parametre olduğu için burada belirtilmiştir.

- *Kalıplaşma*: Kalıplaşma, dilin diğer sözcüksel öğeleriyle ilişkili olarak deyimbilimsel birimleri tanımlamak için en sık başvuru olan özelliklerden biridir.

- *Kurucu unsurların ikame edilebilirliği*: Kurucu unsurların ikame edilebilirliği kriteri, kalıplaşma kriteri ile birlikte çalışır. Yani, ifadenin genel anlamını değiştirmeden öğelerden birini değiştirmenin mümkün olmadığıdır. Örneğin, *cochon d’Inde* ve *gros/grand/jeune cochon*.

- *Anlamsal opaklık*: Genel olarak bakıldığında, bir birimi oluşturan öğelerin her birinin içerdiği anlam sayesinde anlamı çıkarılabilen çok sözcüklü birimleri, anlamı hesaplanamayan çok sözcüklü birimlerle karşılaştırırız. Birincisi anlamsal olarak şeffaf (örneğin *glisser entre les mains/doigts de qn*) ve ikincisi anlamsal olarak opak (örneğin

vendre la mèche) olarak tanımlanır. Bu örneğin anlamının ilkinden daha kolay çıkarılabileceği düşünülebilir. Ancak, anlamsal olarak opak bir deyimbilimsel birim ile anlamsal olarak şeffaf bir deyimbilimsel birim arasındaki ayrım, nesnel olmaktan çok öznel değerlendirmelere yol açabilir. Bu değerlendirmelerin merkezinde dil yeterliliği ve konuşmacının durumu (anadili veya anadili olmayan) ile ilgili sorular yer alır.

- *Bileşimsel olma*: Bileşimsel olma ya da kompozisyon kriteri anlamsal opaklık kriterinin bir sonucudur. Çok-sözlü bir birimin genel anlamı, ayrı ayrı ele alınan öğelerin her birinin çarpımı ise, bileşimsel bir anlama sahip olduğunu söyleriz. Bu kriter, deyimbilimsel birimlerin iyileştirilmesinde oldukça sıkıntılı bir problemin vurgulanmasını mümkün kılar. Bu, sözcük birimlerinin gerçek ve mecazi anlamlarını birbirinden ayırmanın zorluğuyla ilgilidir. Örneğin, *lune de miel* kavramı *balayı* anlamına gelir. Fransızcadaki *lune* kelimesi dünyanın uydusu “ay” karşılığında kullanılmıştır. Balayı sözcüğü, kimyasal bileşimi balınlı ile aynı olan bir ayı değil, evliliği takip eden ortak yaşam dönemini belirtir.

- *Motivasyon*: Bazı deyim bilimi uzmanları, çok-sözlü bir deyim birimin kökenini veya motivasyonunu açıklayıp açıklamama becerisine dayanan ayrımı anlamlı bulmaktadır. Örneğin, İngilizcede *do a U turn* ve Fransızcada, *virage en épingle à cheveux* ifadelerine bakılırsa, İngilizce konuşanlar, U harfinin şekli ile U dönüşü yapma ifadesinde açıklanan hareket arasındaki ilişkiyi kolaylıkla fark edebilirler; tıpkı Fransızca konuşanların, keskin viraj ifadesini kullanırken, bir saç tokasının şekli ile kıvrımın dar şekli arasındaki ilişkiyi pek zorluk yaşamadan fark etmeleri gibi. Ancak, bu her zaman böyle kolay olmamaktadır. Örneğin, İngilizcede, "gizli bilgileri vaktinden önce ifşa etmek" anlamına gelen *to spill the beans* ve Fransızcada, “çok iyi giyinmek” anlamına gelen *mettre sur son trente-et-un* gibi ifadelerin motivasyonel kökenlerinin izini sürmek kolay değildir. Bu bağlamda, anlamsal opaklık kriterinde olduğu gibi, bir ifadenin motivasyonunu tanıma yeteneği, konuşmacıların statüleri, yaşları ve sosyo-kültürel kökenleri kadar sezgisel yeteneklerine de bağlıdır. Üstelik bu iki kriter arasında, anlamsal olarak anlaşılmaz birimlerin motivasyonel kökenlerini daha kolay ortaya çıkarması ölçüsünde bir karşılık vardır.

- *Sözdizimsel yapı*: Eşdizimsel olguların sözdizimsel yapılarına göre sınıflandırılması, anlatım çalışmalarında çok sık uygulanan bir sınıflandırma türüdür. Karmaşık yapılar oluşturmayı mümkün kılan farklı sözdizimsel kalıpların tanımlanmasından oluşur. Kalıplar çok sayıda olduğundan, aynı yapıların Fransızca

örneklerini bulmak kolaydır. Örneğin, *démarrer une voiture* (fiil+isim), *commencer à* (fiil+edat), *salaire de misère* (isim+edat+isim), *enfant gâté* (isim+sıfat), *mal luné* (zarf+sıfat).

- *İşlev*: Çok sözcüklü yapıların sınıflandırmasını işlevsel kritere dayandırmak, deyimbilimsel birimlerle bağlantılı ek bilgilerden yararlanmayı mümkün kılar. Bu, deyimbilimsel birimlerin cümledeki rolüyle doğrudan bağlantılı olduğundan hem sözdizimsel hem de anlamsal olarak ilgi çekicidir. Böylece birimleri cümlede fiil, isim, sıfat, zarf, bağlaç, edat vb. rol oynama kapasitelerine göre ayırmak mümkündür. Örneğin, *venir à l'esprit de qn* (fiil değeri olan), *livre pour enfants* (nominal değeri olan), *mal à l'aise* (sıfat değeri olan), *à toute allure* (zarf değeri olan), *de manière/façon à ce que* (bağlaç değeri olan), *malgré* (edat değeri olan).

- *Anlamsal içerik*: Deyimsel yapıları anlamsal içeriklerine göre düzenlemek mümkündür. Bu tür sınıflandırma, dilin onomasiyolojik bir yaklaşımına dayanır ve sonucu düzenli olarak bir ontoloji biçiminde sunulur. Örneğin, *à la nuit tombante* (zaman), *à proximité de* (yakınlık), *avoir le cœur sur la main* (davranış), *à toute allure* (hız), *mettre qn en danger* (tehlike).

- *Anlamsal-pragmatik değer*: Farklı anlamsal-pragmatik değerlerine göre bir sınıflandırma oluşturmak için deyimbilimsel birimlerin edimsöz¹ gücünden yararlanmak da mümkündür. Örneğin, *à vendre/dormir à poings fermés* (bilgi değeri olan), *comme tout le monde le sait/à tout prix* (modal değeri olan), *somme toute/en parlant de* (söylemsel değeri olan).

- *Etimoloji*: İncelenen son kriter etimoloji kriteridir. Deyimbilimsel birimlerin etimolojik sınıflandırması, tarihsel, coğrafi veya kronolojik geçmişine bakılmaksızın kökenlerinin tanımlanmasından oluşur. Bu kritere göre bir sınıflandırma ve örnekler şu şekilde ifade edilebilir:

➤ Mitolojik; *un travail de titan*

➤ Tarihsel; *franchir le Rubicon*

¹ Edimsöz, konuşmacının teşekkür etme, reddetme, izin isteme gibi bir edimi hem eylem hem de sözle gerçekleştirmesidir.

- Antika; *tous les chemins mènent à Rome*
- Din; *jusqu'à la fin des temps*
- Edebi; *Si la musique est la nourriture de l'Amour, joue encore.*
- Toplum; *à cheval donné on ne regarde pas les dents* (Pecman, 2004, s. 138-141).

Gonzalez-Rey'in deyimbilimsel birimlere ilişkin açıklaması genel bir bakış açısı sunmakta ve daha anlaşılır durmaktadır. Ona göre, biçimsel bir bakış açısından bakıldığında, deyimbilimsel birimler genellikle çok-sözlü dilsel işaretler olarak kabul edilir; yani, az çok kalıplaşmış bir düzende düzenlenmiş ve bir bütün olarak işlev gören en az iki kelimedenden oluşurlar. Ancak deyimsellik düzenine girdiğinde tek bir kelimenin kullanımı, yabancı dilde herhangi bir uyumsuzluk yapmadan, tek başına bir deyimbilimsel birimi oluşturabilecektir. Deyimbilimsel birimi kendi içinde, bütünüyle bir sözce oluşturabilir ya da başka bir ifade ile bütünleştirerek bu ifadenin (énoncé) bir parçası olabilir. Bu deyim birimleri sözdizimsel, anlamsal ve pragmatik açıdan kalıplaşmış olduğundan belirli ifadeler oluşturulmuştur. Deyimbilimsel birimlere (unité phraséologique) ilişkin ifadeler (örnek) şunlardır:

- Tek kelimeyle: *Soit! Tiens! Merci. Allez!*
- Bir sözcük grubuyla: *De rien! Mon oeil!*
- Basit bir cümleyle: *Comment allez-vous? C'est bien fait. Tant pis pour toi. Revenons à nos moutons! Les jeux sont faits*
- Birleşik cümle ile: *Arrête ton char, Benhur, la course est finie. C'est l'intention qui fait l'action. Si l'on rosse ton voisin, tu peux préparer tes reins*
- Bir metin ile: *tout texte écrit ou oral élaboré pour la récitation (prières, poèmes, chansons, etc.)* (Gonzalez-Rey, 2000, s. 548).

İfade şeklinde olmayanlara (non-énoncés) veya birimlere-parçalara (unités-parties) gelince, bunlar esasen çok-sözlü yapılardır ve birleşimleri onları hemen bir üst sıraya, yani dizime yükselten sözcüklerden oluşur. Burada örnek teşkil etmesi açısından kısa örnekler verilmiştir:

Doğa dizimi:

- İsim: *Une oie blanche. Un coureur de jupons*
- Sıfat: *Doux comme un agneau. Sain et sauf*
- Zarf: *Tout d'un coup. En un clin d'oeil. À se lécher les doigts*
- Fiil: *Jeter l'argent par la fenêtre. S'en laver les mains. Avoir la puce à l'oreille*
- Edat: *À cause de*
- Bağlaç: *Au fur et à mesure que* (Gonzalez-Rey, 2000, s. 549).

Böylece, deyimbilim alanı, iç yapıya göre dört sözdizimsel seviyeye ayrılabilir: *kelime*, *kelime öbeği (syntagme)*, *cümle (basit veya karmaşık)* ve *metin*. Dilbilgisi açısından bakıldığında, bu düzeyler sırasıyla bir ifade (énoncé) ya da ifade olmayan (non-énoncé) bir durum oluşturabilir. Ancak deyimbilimsel birimlerin bu kategorik tipolojisi dildeki davranışlarını temsil etmez çünkü her zaman aynı işlevleri yerine getirmezler (Gonzalez-Rey, 2000, s. 549).

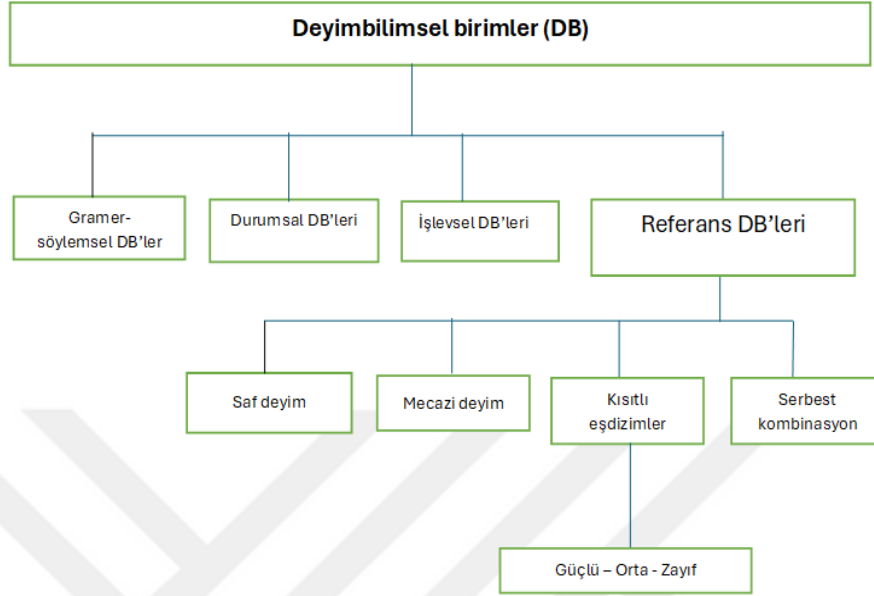
Görüldüğü üzere, çeşitli yazarların deyimbilimsel birimlere ilişkin tanımlamaları ve sınıflandırmaları birbirinden farklı olmakla birlikte bunların ortak noktalarını belirleyen bir baskın modeli Pecman ortaya koymaktadır. Zira, bugün pek çok deyim uzmanı serbest biçimler ile deyimlerin de içinde yer aldığı kalıplaşmış biçimler arasında bir süreklilik olduğunu düşünmektedir. Yazarlar tarafından ortaya konulan modellere bakıldığında aslında, bir sınıflandırma modeline dayandığı görülmektedir. Bu model süreklilik ilkesine dayanmaktadır: Sürekliliğin bir ucunda deyimler, diğer ucunda ise serbest kombinasyonlar bulunur. İkisi arasında mecazi deyimler ve kısıtlı eşdizimler bulunmaktadır. Birkaç istisna hariç birçok dilbilimci tarafından önerilen (Pecman, 2004, s. 143) ve aşağıdaki Tabloda yer alan baskın model konunun daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır.

Tablo 2.1. Deyimbilim Birimlerinin Sınıflandırılmasında Baskın Model

Deyim (saf)	Mecazi deyim	Kısıtlı eşdizimler	Serbest kombinasyon
Il pleut des cordes	tomber à l'eau	faire attention	mettre des bottes
vendre la mèche tous les 36 du mois	avoir les jetons	manger un morceau	/une écharpe/des lunettes
il pleut des cordes	c'est dans la poche	rater l'avion	/une veste/...

Yukarıdaki tabloda, ilk sütundaki “deyimler (saf)” tamamen kalıplaşmış ifadelerdir. Son sütundaki “serbest kombinasyonlara” gelince, bağlantılı birimler arasındaki anlamsal uyumluluk dışında herhangi bir birleşik olmada kısıtlama sunmazlar. İkinci sütundaki “mecazi deyimler” çifte kullanıma sahiptir: kompozisyon anlamında serbest kullanım ve bütünün anlamının mecazi olduğu kalıplaşmış kullanım. Bu nedenle, *c'est dans la poche* deyimini hem gerçek anlamda “bu ceptedir” anlamında kullanılmakta hem de mecazi anlamda “başarılı” anlamında kullanılmaktadır. Üçüncü sütundaki “kısıtlı eşdizimlere” gelince, bunlar sözcük birimleri arasında kurulan tercihli ilişkilerle ilgilidir (Pecman, 2004, s. 143).

Yukarıdaki baskın modele bakınca, bazı eksiklerin olduğu fark edilmektedir. Bu nedenle bu modeli, eksik sınıfları da içerecek şekilde genişletmek akıllıca olacaktır. Bazı yazarların analizlerinden ilham alınarak, geniş kısıtlı eşdizim kategorisinde daha ince derecelendirmeler de eklenebilir. Aşağıdaki şekilde yer alan model baskın modelin genişletilmiş şeklini açıklamaktadır.

Şekil 2.1. Dilbilimsel Birimlerin Sınıflandırılmasında Baskın Modelin Genişletilmesi

Kaynak: Pecman, 2004, s. 144'ten faydalananarak yazar tarafından hazırlanmıştır

Yukarıda önerilen modelin genel olarak avantajı, deyimbilimsel birimler serbest yapılarla paralel vizyondadır. Bu vizyon, bazen gerçek eşdizim şemalarına yol açan ve çoğu zaman ihmal edilen açık paradigmlar içeren birimlerin dikkate alınmasına izin verir (Pecman, 2004, s. 145).

Deyimbilimsel birimlerin tipolojisi sorusunun bu incelemesinden açıkça ortaya çıkan sonuç, tüm eşdizimli olguları kapsayacak bir sınıflandırma modeli için gerçek bir arayışın olduğudur. Ancak bu arayış, anlatım biliminde çoklu sınıflandırma olasılığının önemini maskeleyememelidir. Sıklığa, katılık derecesine, anlamsal opaklığa, sözdizimsel, anlamsal, etimolojik sınıflandırmalara vb. göre yapılan sınıflandırmaların tümü tamamlayıcıdır. Çünkü deyimbilimsel birimlerin doğası ve işleyişi hakkında ek bilgi sağlarlar. Bu nedenle, deyim biliminde tipolojinin yalnızca dil olgularını gözlemlemenin bir aracı değil, aynı zamanda kendi içinde derinlemesine düşünmenin de unsuru olduğu gerçeğini kabul etmeliyiz (Pecman, 2004, s. 145).

Bu bağlamda, sınıflandırma süreci gözlemlenen birimlerin doğasını ve işleyişini anlamamanın temeli olduğundan, ifadelerde sınıflandırmanın zorluğu önemli görünmektedir. Bu anlamda, gözlemlenen gerçeklerin sınıflandırılması, eşdizimli fenomenlerin daha sonraki analizleri için ön ve temel bir çalışma yöntemi olarak görülebilir. Sınıflandırma aynı zamanda, ister deyimbilimsel birimlerin öğrenilmesi bağlamında olsun isterse yazma ve/veya çeviriye yardımcı olacak araçların oluşturulması bağlamında olsun çok-sözlü birimlere yaklaşmak için yararlı bir yöntem oluşturur (Pecman, 2004, s. 145).

Bütün bu açıklamalardan, deyimbilimsel birimlerin (unités phraséologiques/phrasème), deyimbilim (phraséologiques) gibi deyimisel ifadelerin üstünde yer alan çatı bir kavram olduğu anlaşılmaktadır. Üstelik, deyimbilimsel birimlerin, çalışmamızın asıl konusu olan deyimisel ifadelerle birlikte diğer bütün ifadeleri içine alan kapsayıcı bir ifade birimi olduğu ortaya çıkmaktadır.

2.2.4. Aykırılıklar

Terminolojideki diğer bir kavram, “idiotisme” ya da aykırılıktır. Idiom ise, deyim kavramı yerine kullanılmaktadır. Idiom, bir topluluk tarafından kullanılan dilsel iletişim araçları seti tarafından tanımlanan ve genel terminolojideki dil, lehçe ve diyalekt kavramlarını kapsayan genel bir kavramdır (Assimil). Sesli sözlüğe göre, “idiotism”, dile özgü bir biçim, ifade tarzı veya anlamlandırma; bilgi veya zihinsel kapasite eksikliği anlamına gelmektedir (Sesli sözlük).

Bir dile ait “idiom” ya da deyim, tüm sözcüklerinin anlamlarını kapsayan ve tüm cümlelerinin mimarisini yöneten düşünce atmosferidir. Deyimler (idiom), dilin yapısında bir etki olarak belirir; bir neden olarak, o dili konuşanların deneyimlerinde ve öngörülerinde bulunur. Fikirler alanında ortaya çıkan, iletişim aracından ziyade iletilen içeriğe ait olan deyim, bir dil topluluğunun tüm üyelerinde ortak olan ve tüm düşüncelerinde özgün olan zihin tutumudur. Bu ortak tutum, dilin tüm ifadelerinin uyması gereken ana yapıyı, kavramanın temel yönelimini yaratır (Roberts, 1944, s. 291).

Gonzalez-Rey, İngilizcedeki “idioms” ya da deyimler ile Fransızcadaki “expressions idiomatiques” ya da deyimisel ifadelerin aynı anlamda olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda, Sinclair’dan aktaran Gonzalez-Rey’e göre bu ifadelerle ilgili olarak, bunları, bileşimsel olmayan anlamı konuşmada belirli bir etki yaratma işlevine sahip iki veya daha fazla kelimenin gruplanması olarak tanımlar (Gonzalez-Rey, 2021b, s. 120-121).

Aykırılık kavramının karşılığı olan İdiotizm kavramı ise, kök olarak Yunancadaki “idios” yani “özel” kelimesinden gelmektedir. Belirli bir dile özgü bir ifadenin karakterini vurgular. Bir dile özgü görünen ve başka bir dilde sözdizimsel karşılığı olmayan herhangi bir yapıya idiotism denmektedir (Gross, 1996, s. 4). Benzer tanımlamayı da Gonzalez-Rey yapmaktadır. Buna göre, deyimsel (*idiomatique*) ve deyimsellik (*idiomaticité*) terimlerinin atıfta bulunduğu “idiotisme” bir deyme (*idiom*) özgü olan ve diğer dillerde tam sözdizimsel eşdeğeri olmayan bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Gonzalez-Rey, 2021b, s. 68).

Öte yandan, Sułkowska’ya göre, deyimcilik (*idiotisme*); deyimleştirme (*idiomaticization*) adı verilen dilbilimsel bir olgunun meyvesidir. Dolayısıyla anlamsal parçalanmaya uğramış karmaşık bir anlamsal birimin daraltma işlemi yoluyla benzersiz bir anlamsal birime dönüşmesi tarihsel bir süreçtir. Başka bir deyişle, bir veya daha fazla dilde birebir karşılığı olmayan her şey deyimseldir (*idiomatique*) (Sułkowska, 2013, s. 30).

Karşılaştırmalı çalışmalar düzeyinde, aynı zamanda *idiotism* olarak da adlandırılan deyimsel ifade yani *expression idiomatique*, belirli bir dile özgü kalan ve diğer dillerde deyimbilimsel (*phraséologiques*) karşılığı olmayan kalıplaşmış bir yapıdır. İdiotizm sadece tek bir dilde karşılaştırılan deyimsel (*idiomatiques*) ve kalıplaşmış (*figés*) ifadelerdir (Sułkowska, 2013, s. 130-131).

Idiomaticité kavramı ise, kalıplaşma terimi ile paralellik arz etmektedir. Peki, kalıplaşma ile deyimsellik (*idiomaticité*) arasındaki fark nedir? Kalıplaşma terimi nispeten yenidir. Kullanımı ancak 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yaygınlaşmıştır. Geleneksel dilbilgisi, karşılaştırmalı çalışmalar ve çevirinin kullanımı, belirli bir dilde hem biçimsel hem de anlamsal düzeyde bir diziyi karakterize eden bu özellik ve kalıplaşma olgusunu belirtmek için deyimsellik (*idiomaticité*) kavramını daha çok tercih etmiştir. Örnek olarak, deyimleştirilmiş (*idiomatisés*) jestler, biçimi bir hareketi tanımlayan serbest bir ifadeyle aynı olan bir ifadedir; örneğin omuz silkmek, kolları çaprazlamak, baş aşağı yürümek (Sułkowska, 2013, s. 32).

Öte yandan, çeviri her metne çifte deyimsellik (*idiomaticité*) katar. Nitekim çeviri sürecinde *idiomaticité* kavramı, metni kaynak dilde deyimsel (*idiomatique*) hale getiren tüm unsurları tanımak ve ardından hedef dilin deyimselliğini (*idiomatique*) araştırmak için kullanılır. (Gonzalez-Rey, 2021b, s. 68).

2.2.5. İfadeler

İfade, terim karşılığındaki kavram olan "Locution" terimi Latince'deki "locutio, de loquor, parler" terimlerinden gelmektedir. İfadenin ya da locution'un tanımları çok çeşitli özellikleri kapsamaktadır (Chen, 2021, s. 116). Türkçeye ise *ifade*, *söz kalıpları* ya da *tabir* şeklinde çevrilmektedir.

İfadeler, "dile ait olan ve sözcüklerin yazı içinde boşluklarla ayrıldığı bir sözlük birimi, kalıcı bir kelime grubudur" (Gonzalez-Rey, 2000, s. 544). Le Robert, ifadeyi (locution), "geleneğe sabitlenmiş kelime grubu (sözdizimi veya cümle), kelimenin tam anlamıyla tercümesi olmayan ifade" şeklinde tanımlamaktadır (Le Robert).

Gross'a göre, bir ifade ya da locution, genel anlamı kalıplaşmış olsun ya da olmasın, bileşen unsurları tek tek gerçekleşmeyen ve isimlerle, fiillerle, sıfatlarla ve zarflarla birlikte özerk bir kavram oluşturan bir dizimdir (Gross, 1996, s. 154).

Polguère (2002)'den aktaran Chen'e göre, "ifadelerin bir söz grubu olarak kavramsallaştırıldığını akılda tutmak önemlidir. Onu sözcük birimden ayıran nokta da budur. İfadenin yalnızca çekimle ayırt edilen karmaşık dilsel ifadeleri bir araya getiren bir sözlük olduğuna" inanılmakta olup bazı özellikleri ön plana çıkmaktadır. Buna göre ilki, ifadeler sözlüktür. İkincisi, bir ifadeye karşılık geldiğinde bu ifadeye öğeler eklemek imkânsız olmasa da çoğu zaman zordur. Üçüncüsü, tüm ifadeler, biraz kelime biçimlerine benzeyen, bir işlem özerkliği ve belirli bir derecede bağdaşıklık gösteren ifadelerdir (ikincisi bir ifadeden diğerine değişir). Örnek: *Bu adam bizi sık sık rahatsız ediyor*. Dördüncüsü, anlamsal olarak bileşimsel değildirler (Chen, 2021, s. 116).

İfadelerin tipolojisi şu şekildedir: isimlerle (*chemin de fer*), sıfatlarla (*comme il faut*), zamirlerle (*quelque chose*), fiillerle (*avoir lieu*), zarflarla (*tout à fait*), edatlarla (*quant à*), bağlaçlarla (*bien que*), ünlem veya söz öbekleriyle (*par exemple*). Atasözleri, dizilim düzeyinde değil de cümle düzeyinde "locution" türleri olarak kabul edilir (Gonzalez-Rey, 2000, s. 544).

İfadelerde, kelimeler boşluklarla ayrılır, bazen de kısa çizgilerle bağlanır. Ancak bir cümleden söz edebilmek için, sözcükleri boşluklarla ayrılmış olsa bile birlik duygusunun olması gerekir. Örneğin "demiryolu/*chemin de fer*" bir deyiştir, ancak "ahır kapısı/*porte de la grange*" değildir çünkü birlik duygusu yoktur (Yenigün, 2014, s. 18).

Bu tanımlamalar ışığında ifadelerin temelde dilbilgisel bir olgu oluşturduğunu, anlamsal yönlerinin ikinci planda tutulduğunu görebiliriz. Kalıplaşmış olmaları nedeniyle ifadelerde değişiklik yapılması mümkün değildir. Aynı zamanda deyimlerin bileşenlerini tek tek işleyemeyiz. Bunları tek kelime olarak ele almalıyız. Ayrıca ifadeler dilin diğer unsurlarının yerini alabilir (Yenigün, 2014, s. 19).

2.2.6. Kalıplaşmış ifadeler

Bu kategorideki kapsayıcı bir kavram da “figement” kavramıdır. Türkçeye “kalıplaşmış” kavram olarak çevrilebilecek bu ifade, literatürde önemli bir yer tutmaktadır. Sarıtaş’a göre, deyim ve atasözlerini kapsayan kalıplaşmış ifadeler, kültürlerin dinamiklerini yansıtan ve toplumların en önemli dil hazinelerinden olan kavramlardır. Bu ifadeler, az sözle çok kavram ve yargının dile getirildiği ve günlük hayatı içeren keskin ifadelerdir. Öğretici olma ve akılda kolay kalma, kuşaktan kuşağa aktarılma özelliğine sahip olan bu kalıplaşmış ifadeler, daima bilim adamlarının ilgisini çeken konular arasında olmuştur (Sarıtaş, 2012, s. 175).

Kalıplaşmış ifadelerin detayına geçmeden önce, sözdizimsel (syntaxique) ifadelerden bahsetmek uygun olacaktır. Sözdizim, söz dizimi ya da Fransızca biçimiyle sentaks, doğal dillerdeki cümle kurma ilke ve kurallarını inceleyen ve bu dildeki cümlelerin esnekliğini inceleyen dilbilim dalıdır. Eski Yunanca "birlikte düzenleme, dizme" anlamına gelen sentaks terimi dilbilimde, doğal dillerde nasıl cümle oluşturulacağına dair bir kurallar ve prensipler çalışmasıdır (Fortson IV, 2004, s. 186).

Bu bağlamda, sözdizimsel (syntaxique) çalışmalar, geleneksel ya da dilbilgisi dönüşümleri örnekler yoluyla ilerler. Bir dizi kalıp seçiminden bir kural önerilir. Kalıplaşmış ifadelerde ise durum farklıdır. İnceleyeceğimiz kalıplar her zaman istisna olarak görülmüştür. Bu nedenle onlar için herhangi bir kural önerilmez. Örnekler, anekdotların eklendiği özel sözlüklerde yer almaktadır. Kalıplaşmış ifadeler kapsamında, yaygın olarak, atasözü, deyimsel veya bileşik olarak tanımlanan ifadeler yer almaktadır (Gross, 1982, s.151).

Aslında, kalıplaşmış ifadelerin belirli mecazi anlamları da kapsamına alması, basit cümlelerle ilişkilendirilen anlamların ayırımına katkı sağlar. Bu nedenle bazen mecazi anlam veya klişe olarak adlandırılan ifadeleri kalıplaşmış ifadeler olarak tanımlamak mümkündür (Gross, 1982, s.169).

Shapira da Gross'un görüşlerine benzer görüşler ortaya koymaktadır. Buna göre, geçtiğimiz otuz yıl boyunca, doğrudan veya dolaylı olarak dilsel klişelere (basmakalıplara) ilişkin önemli sayıda çalışma yapılmıştır. Amaç, doğrudan olguyu anlamak, onu tanımlamaya çalışmak ve kökenlerini, gelişimini, özelliklerini ve işleyişini araştırmaktır. Çünkü klişeleşme (stéréotypie), özellikle araştırmacıların ilgisini çeken sözlükbilim, kalıplaşma ve ifade bilimi gibi diğer dilsel olgularla örtüşmektedir (Schapira, 2014, s. 65).

Diğer yandan, kalıplaşma ya da figement kavramını Québec/Laval Üniversitesi'nde bir araştırma grubu incelemiştir. Buna göre “figement” kavramı; “clichés”, “collocations”, “expressions figées”, “expressions idiomatiques”, “lexies complexes”, “locutions”, “mots complexes”, “mots composés”, “phrases figées”, “phrasèmes”, “phraséologismes”, “proverbes”, “séquences (verbales / nominales) figées”, “unités polylexicales” benzer olguları belirtmek için kullanılır. Bu terminoloji bolluğunun, “figement (kalıplaşmış)” kavramının genel bir olgu olduğu, son derece yaygın olduğu ve Fransızca dil pratiğini yapılandığı belirtilmektedir (Steffens, 2018, s. 1).

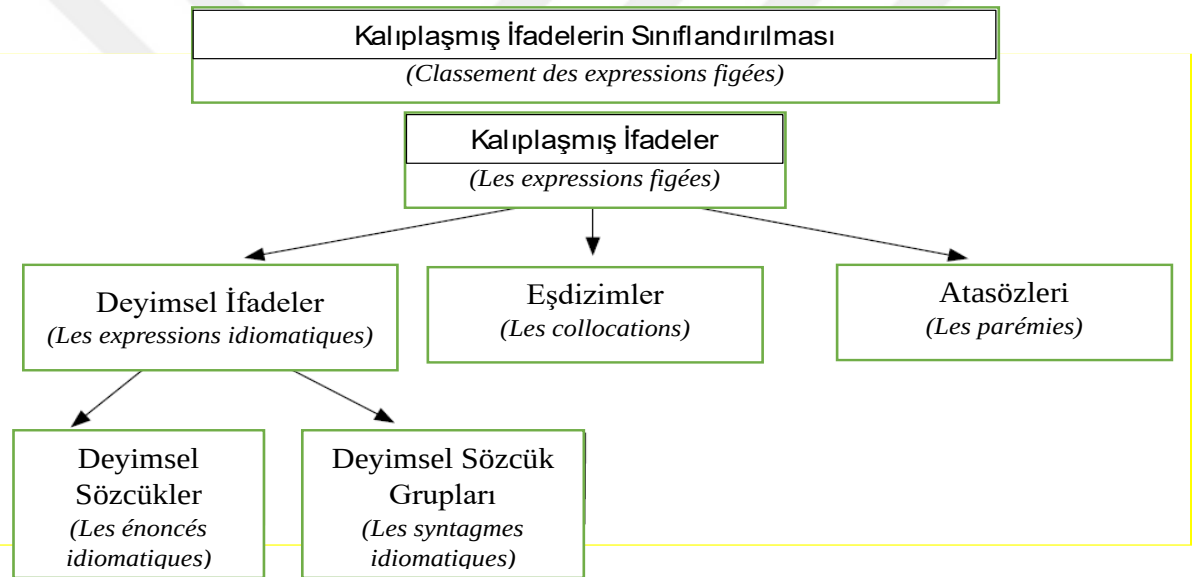
Kalıplaşmış ifadelerin yorumlanmasında kelimelerin anlamı söz konusu değildir, bu nedenle ezberlenir. Bu öğrenme tarzı, bir dilin sözdizimine hâkim olmada önemli görünmektedir. Bir dilin doğuştan gelen veya edinilen karakterine ilişkin tartışmaların çoğu, kesin olarak dilsel verilere dayanmamaktadır (Gross, 1982, s.182).

Klein ve Lamiroy'a göre, geçtiğimiz birkaç on yılda kalıplaşmış ifadelerle ilgili olarak çok sayıdaki literatürde, farklı terminolojiler altında, aşağıda gösterilen temel kalıplaşma türlerini ayırt etme konusunda fikir birliği oluşmuştur. Buna göre ifadeler örnek cümlelerle birlikte aşağıdadır:

- (1) Eşdizimler/özdeyişler (collocations) (ör. chat de gouttière: sokak kedisi)
- (2) Kalıplaşmış ifadeler (expressions figées) (ör. donner sa langue au chat: pes etmek)
- (3) Durum cümleleri (phrases situationnelles) (ör. Il n'y a pas de quoi fouetter un chat: önemli bir şey değil)
- (4) Atasözleri (proverbes) (ör. la nuit, tous les chats sont gris: karanlıkta her şey benzerdir) (Klein ve Lamiroy, 2016, s. 15).

Elips şeklindeki alanlar incelendiğinde, hemen hemen bütün ifadelerin birbirleriyle örtüştüğü görülmektedir. Özellikle, 1, 2 ve 3 rakamlarıyla temsil edilen, *locutions*, *expressions idiomatiques*, *idiotisme* gibi ifadelerin kalıplaşmış ifadelerin kapsamında olduğu ve dolayısıyla terminolojideki birçok deyimsel ifadenin birbirleriyle örtüştüğü anlaşılmaktadır.

Kalıplaşmış ifadelere ilişkin tipolojilerden ikincisi ve en fazla ön plana çıkan González-Rey'e aittir. Rey, kalıplaşmış ünitelerin öğretilmesine uygulanabilecek uygun bir kalıplaşmış ifadeler tipolojisi önermektedir. Bu tipoloji, aşağıdaki şekil kullanılarak gösterilebilecek üç büyük grubu birbirinden ayırır (González-Rey, 2007b, s. 5).³ Rey'in terminolojiye ait tipolojisi Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 2.3. Kalıplaşmış İfadelerin Sınıflandırılması

Kaynak: González-Rey, 2007b, s. 5'e Göre Yazar Tarafından Hazırlanmıştır)

González Rey, bu üç tür kalıplaşmış ifadenin *çok anlamlılık*, *kalıplaşma*, *reprodüksiyon* ve *kurumsallaşma* bakımından ortak özelliklere sahip olduğunu belirtmektedir. Ancak öğelerinin anlamsal olabilmesi bakımından farklıdırlar. Bu kapsamda, eşdizimler: *bileşimsel (compositionnel)*, deyimsel ifadeler *bileşimsiz (non compositionnel)* ve atasözleri ise, aynı anda *hem bileşimsel hem de bileşimsel olmayan* şekilde olabilirler (González-Rey, 2007b, s. 5).

³ González-Rey, I. (2007). La didactique du français idiomatique. *InterCommunications*, s.p.r.l., & E.M.E., BE – 5380 Fernelmont. (1-20).

Ayrıca, Avrupa Konseyinin 2001 yılında yayınladığı *Cadre Européen Commun de Référence/CECR*, dokümanının “Expressions de la sagesse populaire” alt başlığında kalıplaşmış ifadeler örneklerle birlikte yer almaktadır. Buna göre:

- Atasözleri (proverbes): “Un tiens vaut mieux que deux Tu l’auras !”
- Deyimsel ifadeler (expressions idiomatiques): “Apporter de l’eau au moulin”
- Gündelik ifadeler (expressions familières): “Un homme est un homme”
- İnanç ifadeleri, zamanla ilgili deyişler (expressions de croyances, dictons au sujet du temps): “Noël au balcon, Pâques aux tisons”
- Davranışlar, klişeler (attitudes, clichés): “Il faut de tout pour faire un monde”
- Değerler (valeurs): “Qui vole un oeuf, vole un boeuf” (CECR, 2001, s. 94).

Kalıplaşma, her doğal dilde gözlemlenebilen, her yerde mevcut olan bir olgudur, ancak her birinde farklı şekilde meydana gelebilir. Kalıplaşmış ifadelerin kendine özgü doğası ve sosyo-kültürel boyutları, tüm dil araştırmalarında büyük bir etkiye sahiptir. Üstelik bu süreç dikkate alınmadan dillerin tam bir tanımı yapılamaz. Kalıplaşmış ifadelerin özellikleri ile ilgili aşağıdaki konular bulunmaktadır:

- Polileksiktir – en az iki kelimeden oluşur;
- Kombinasyonları ve/veya başka bir şekle dönüşümleri tamamen veya kısmen engellenmektedir;
- Bileşenler arasında olağan bir yaklaşma var;
- Bileşenlerinin sürekli olmaması ile karakterize edilir;
- Genellikle bileşenler ayrı ayrı fonksiyon halinde olabilir.

Öte yandan kalıplaşmış ifadelerin anlamı: yapaydır, anlamsal ikilik ile karakterize edilebilir, bir tarafta doğrudan, kompozisyonel bir anlam, diğer tarafta mecazi, deyimsel bir anlam görülür (Sulkowska, 2013, s. 245).

Bu alt başlık altında, kalıplaşmış ifadelerin birer parçası olan, *Atasözleri (Proverbs)*, *Eşdizimler (Collocations)*, *Deyimler (Expressions Idiomatiques)* detaylı olarak incelenecektir.

2.2.6.1. Atasözleri

Madde 2.2.6'da Gonzalez-Rey tarafından ortaya konulan tipolojideki atasözleri (parémies), tam bir anlam taşıyan kısa cümlelerdir (örnek: *Tel père, tel fils*) (González-Rey, 2007b, s. 5). Le Robert, atasözlerini (proverb), “kalıplaşmış biçimsel özellikler sunan, genellikle mecazi olan, deneyim gerçeğini veya pratik bilgelik tavsiyesini ifade eden” deyişler olarak tanımlamaktadır (Le Robert).

En kapsamlı tanımlamayı Kartal yapmaktadır. Buna göre, atasözleri, “uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikteki sözlerdir. Toplumların inanç ve düşünce dünyalarından damıtılmış sözlü ifadeler olan ve gelecek kuşaklara kültürel miras olarak aktarılan atasözlerinde; inanç, duygu, düşünce, coğrafya, sosyal ve beşerî hayat gibi unsurlar bulunmaktadır (Kartal, 2021, s. 1050).

Anscombe'a göre atasözlerinin şu özelliklerini ortaya koymaktadır:

- Atasözü popüler bilgeliliğin bir yansımasıdır ve atalardan kalma ve deneysel kökene ait bilgiyi temsil eder.
- Kısadır ve genellikle mecazidir.
- Sözlü ve kendiliğinden yaratılmıştır, dolayısıyla kaba karakteri vardır ve geçerliliğini yitirmiş nesnelere ve geleneklere atıfta bulunur.
- Nesilden nesile sadık bir şekilde aktarılır, dolayısıyla arkaik unsurların ve yapıların varlığı söz konusudur.
- Kalıplaşmış bir ifadedir.
- Genellikle iki kolludur.
- Aslında anımsatıcı cihazlar olan metrik özelliklere sahiptir (Anscombe, 2017, s. 44).

Atasözleri her dilde mevcuttur ve insanların günlük yaşamlarında vazgeçilmez bir yer tutar. Fransızcadaki bazı atasözlerine ilişkin örnekler aşağıdadır:

- *À riche homme souvent sa vache vèle et du pauvre le loup veau emmène*
(Zenginin ineği sık sık doğurur, fakirin ise kuzusunu kurt kapar)
- *Fille et verre sont toujours en danger*
(Kız çocuğu ve bardak her zaman tehlikede olan narin şeylerdir)
- *L'exemple est le plus grand de tous les séducteurs*
(Örneğin iyisi de kötüsü de en etkili araçtır)
- *Jamais d'âne malgré sa taille on n'a fait cheval de bataille*
(Ne kadar büyük olursa olsun, bir eşek asla savaş atı olmaz)
- *Pour attacher le cœur, il ne faut qu'un fil de laine*
(Aşk bazen çok küçük şeylerle başlar)
- *L'enfer est pavé de bonnes intentions*
(Fazla iyi niyet mutsuzluk getirir)
- *Un mauvais accommodement vaut mieux qu'un bon procès*
(Kötü bir uzlaşma, iyi bir davadan daha iyidir)
- *Celui qui commence et ne parait sa peine perd*
(İşine başlayan ama tamamlamayan kaybeder)
- *À bon joueur la balle lui vient*
(Her zaman top iyi oyuncuya gelir)
- *La semaine du travailleur a sept jours, la semaine du paresseux a sept demains*
(Çalışkanın haftası yedi gün, tembelin haftası ise yedi yarından oluşur)
- *Qui est en bonne santé est riche sans le savoir*
(Sağlık en büyük servettir)
- *Tous les arts sont frères, chacun apporte une lumière aux autres*
(Bütün sanatlar kardeştir, her biri diğerinden ilham alır)
- *Est heureux qui croit l'être.*
(Mutlu olduğunu düşünen mutludur)
- *Les conseils de la vieillesse éclairent sans échauffer comme le soleil de l'hiver*
(Yaşlılığın öğütleri, kış güneşi gibi aydınlatır ama ısıtmaz)
- *Quand le feu dans l'âtre brille, il fait bon fêter la famille*
(Sıcak bir yuva ve aile bağları mutluluğun temelidir)
- *Quand vous devenez pessimiste, regardez une rose*
(Daima güzelliği ve umudu hatırlayın, küçük şeylerden mutlu olun.)
- *Le visage est le miroir du cœur*
(Yüz, kalbin aynasıdır) (Louvet, 1999, s. 86).

Türkçede ise, atasözleri için *sakla samanı gelir zamanı*, *ağaç yaş iken eğilir* gibi örnekler verilebilir.

Atasözleriyle paralellik gösteren ve kalıplaşmış ifadelerden olan “dictons” ya da “halk deyişleri” popüler ve bölgesel kökenli kısa ifadelerdir. Fransızcada bölgesel olarak yaygın bir şekilde kullanılırlar. Genellikle bilgelik ve popüler yaşanmışlık deneyimleriyle doludur. Pek çok halk deyişi insanlara mecazi bir şekilde atıfta bulunur (Örnek: "Qui vole un œuf vole un bœuf"/"Bugün yumurta çalan, yarın öküz çalar"). Aynı zamanda birçok hava

durumuna ilişkin halk deyişleri de vardır. Bunlar bir ay veya yılın belirli bir günü ile ilişkilidir ("En avril ne te découvre pas d'un fil"/"Nisan ayında zayıf kıyafetle dışarı çıkmayın"). Sözler genellikle bilinmeyen kaynaklardan gelmektedir. Ancak ünlü yazarların gündelik dilin parçası haline gelmiş deyişleri de vardır. Örneğin La Fontaine'in şu sözü popüler bir söz haline gelmiştir: "Amour, quand tu nous tiens, on peut bien dire adieu prudence"/"Aşk, bizi kucakladığında sağduyuya elveda diyebiliriz" (Citations.ouest-France).

Cosson'a göre, dağlık, karasal ve Akdeniz iklimleri ile okyanus ikliminin hâkim olduğu Fransa'daki mevsimsel hareketler, çeşitli etkileri altında köylüyü, daha iyi anlamak, derinleştirmek, analiz etmek için çevreye dair dikkatli bir gözlemi gerekli kılmış, günlük hayata merakla bakmaya da maruz bırakmıştır. Bu bağlamda Cosson, bölgesel halk deyişleri (dictons) konusunda özellikle çocukları aşına kılmak gerektiğini belirtmektedir (Cosson, 2010, avant-propos).

Cosson tarafından verilen birçok halk deyişleri örneklerinden biri de şinik ölçeğine ilişkindir. Şinik ya da kile, tahıllar ve tüm granüler malzemeler için kullanılan eski bir kapasite ölçüsüdür. Çok eskiden Paris'te silindirik ahşap kap yaklaşık 13 litre içeriyordu. Bu ölçü kabına ilişkin şöyle bir bölgesel halk deyişleri vardır: "Blé bien florissant, boisseau comblant" / "Buğday geliyor, şiniği dolduruyor" (Cosson, 2010, s. 47).

2.2.6.2. Eşdizimler

Madde 2.2.6'da Gonzalez-Rey tarafından ortaya konulan tipolojideki diğer bir unsur, eşdizimler (collocations)'dir. Eşdizimler/özdeyişler biçimlendiricileri bileşimsel bir anlam taşıyan (*Résoudre un probleme/Bir problem çözmek*), tercihli gruplar oluşturabilenler (*gravement malade/ciddi şekilde hasta, mais grièvement blessé/ağır yaralı*), sözcüksel dayanışmalar (*grelotter de froid/soğuktan titremek*) veya imalar (*mordre [avec les dents]dişlerle ısırma*) oluşturabilen eşdizimlerden oluşur (González-Rey, 2007b, s. 5).

Bir eşdizim, genelde birlikte meydana gelen iki veya daha fazla kelimedir. Türkçede, eşdizimler için *bir problemi çözmek, sigara içmek, yemek yemek* gibi örnekler verilebilir.

Tutin ve Grossmann (2002), eşdizimlerin kendine özgülüğüne ve deyimliliğine göre üçe ayrılan bir eşdizim sınıflandırması önermiştir. Bunlardan ilki, *opak* eşdizimler olup bunlara *peur bleue/ödü kopmak, colère noire/öfkeden kudurmak* örnek olarak verilmiştir.

Buradaki kelimelerin tek tek anlamları bu birlikteliğin dışındaki anlamından farklıdır. Bu durumda, ilişkilendirme keyfi görünür ve anlamsal olarak şeffaf değildir. Dolayısıyla, opak eşdizimlerin anlamları öngörülebilir değildir (Tutin ve Grossmann, 2002, s. 12).

İkincisi, *şeffaf* eşdizimlerdir. Eşdizimin yorumlanabilir bir anlamı olabilir. Bu durumda eşdizim "şeffaftır" ancak tahmin edilmesi zor görünebilir (örnek: *faim de loup/kurt gibi aç olmak, brouillard à couper au couteau/bıçak keser gibi sis, grièvement blessé/ağır yaralı, avoir faim/acıkmak*). Burada eşdizimselliğin sözlüksel bir statüsü yoktur, kodu çözülebilir ve bir anlamı vardır (Tutin ve Grossmann, 2002, s. 12). Ancak sözcüksel ve/veya sözdizimsel açıdan tahmin edilemeyen eşdizimleri içerir, örneğin ciddi şekilde yaralanmış (*grièvement blessé*) veya ciddi şekilde hasta (*gravement malade*) olanlarda olduğu gibi: zarflar *ciddi şekilde* ve *ciddi olarak* kabaca aynı anlama sahiptirler ancak Fransızcada birbirlerinin yerine kullanılamazlar. Eşdizimli bu nedenle yorumlanabilir, ancak tahmin edilemez (Sulkowska, 2013, s. 46).

Üçüncüsü, *düzenli* eşdizimlerdir. Burada, eşdizimli, kelime diziminin taban anlamını içerir veya çok genel bir anlama sahiptir (*nez aquilin/kartal burun, l'âne brait/eşek anırıyor, grande tristesse/büyük keder*). Birliktelik *motive* ve *şeffaftır*. Eşdizimselin tek bir tabanı vardır. Eşdizimliyi "kartal burun" (*nez aquilin*) örneğinde olduğu gibi "kartal" tabanını kullanarak tanımlarız veya tam tersine, anlamsal özellikler kullanılarak tanımlanabilecek gibi görünen bir paradigmayla ilgilidir (Tutin ve Grossmann, 2002, s. 13).

2.2.6.3. Deyimler

"Deyimsel ifadelerin (expressions idiomatiques)" net ve kesin bir tanımı yoktur, çünkü bu bir dilbilimciden diğerine farklılık gösterebilir. Çok çeşitli özellikler içermeleri, tanımlanmalarını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, deyimli ifadeleri adlandırmak için kullanılan terminoloji de farklılık gösterebilir; çünkü resmi ifadeler, kalıplaşmış ifadeler, kelime grubu ifadeler (locutions) vb. terimlerle karşılaşabiliriz (Chen, 2021, s. 120).

Madde 2.2.6.'da Gonzalez-Rey tarafından ortaya konulan tipolojiye göre, deyimli ifadelerin ilk grubunun iki alt kümeye ayrıldığı görülmektedir. Bunların ilki, deyimli sözcüklerdir (les énoncés idiomatiques), yani rutin anlatım ve günlük konuşma dilindeki bilinen ifadeleridir (*Comment ça va? Je vous demande pardon! Ne quittez pas!*) ve konuşma dilindeki ifadeler (*Zut alors! Tüh be! Tu parles! Hadi oradan! Bonne idée!*

Harika fikir!), hatta onomatope (ses benzetmesiyle yapılan kelime) (*Bof! Berk!*) veya şefkatli sözcükler (*Ma puce! Mon chou!*) (González-Rey, 2007b, s. 5). Bunlar, Türkçedeki kalıp sözler karşılık gelmektedir. Kalıp sözler, belli durumlarda söylenmesi gelenek olmuş klişe sözler olarak tanımlanmaktadır (Erol, 2007, s. 6). Bu kapsamda, Türkçedeki, *nasıl gidiyor, özür dilerim, pöf, sevgilim, hayatım* vs. gibi terimler örnek olarak verilebilir.

Gonzalez-Rey tarafından ortaya konulan tipolojideki ikinci grup ifadeler, deyimisel sözcük grupları (*les syntagmes idiomatiques*) olup bunlar, hayvanlara (*donner sa langue au chat/pes etmek*), insan vücuduna (*donner un coup de main/yardım eli uzatmak*), yiyeceklerle (*faire son beurre/iyi kazanç sağlamak*) ve renklere (*broyer du noir/kara kara düşünmek*) ilişkin somut sözcüklerden oluşan resimli deyimlerdir (González-Rey, 2007b, s. 5). *Syntagmes idiomatiques* 'lere Türkçede, *kara kara düşünmek, sucuk gibi ıslanmak* vs. gibi örnekler verilebilir (González-Rey, 2007b, s. 5). Tipolojideki ikinci grup ifadeler olan *syntagmes idiomatiques* ya da deyimisel sözcük grupları, bu çalışmanın konusunu teşkil eden “*expressions idiomatiques*”dir.

Bu tezin asıl konusu olan deyimisel ifadeler bir dil için, bir kültür için, bir medeniyet için ve özellikle yabancı dil öğrenenler için çok önemli bir yere sahiptir. Deyimsel ifadeler bir dilin omurgasını teşkil ettiğinden bunların öğretiminin ayrıntılı olarak ele alınması gerekmektedir. Bu bağlamda, deyimisel ifadelere ilişkin konular, bu çalışmanın müteakip bölümlerinde, detaylı bir şekilde açıklanacak ve öğretilmesine ilişkin bir de uygulama yapılacaktır.

2.2.7. Fransızcada deyimisel ifadelerin özellikleri

Deyimsel ifadelerin en önemli özelliklerinden biri, *kültürel* özelliğe sahip olmasıdır. Deyimsel ifade, adından da anlaşılacağı gibi deyimisel bir karaktere sahiptir, yani bir dile, bir deyme özgüdür. Örnek olarak, “*pes etmek (donner sa langue au chat)*” deyiminin bir İtalyan için kediye vermek için dilini koparmak dışında hiçbir anlam taşımayan ama Fransızcaya özgü ve Fransızca konuşanların anladığı bir ifadedir zira Fransızlar için bu ifade belli bir düzeyde kavramsallaştırılmıştır. Ama, tüm kültürler dünyayı aynı şekilde algılamaz. Aynı şekilde, Fransızca konuşulan farklı ülkelerde de deyimisel ifadeler bölgelere göre farklılık göstermektedir. Örneğin, Québec'te “bir işe ters tarafından başlamak” anlamında *se lève le gros bout le premier* denilir. Bu tabir Atlantik'te yaygın olsa da Fransa'da anlaşılmaz (Bourdon, 2023, s. 10).

Dolayısıyla, deyimisel ifadelerin *güçlü bir kültürel yönü* vardır ve aslında dilsel topluluk içinde çok yaygın oldukları için sözcükselleştirilmiştir. Onlar, bir dile ait sözlüğün bir parçasıdır. Sözlüğün yalnızca tek bir kelimedenden (tapis, raquette) oluştuğunu düşünen yaygın inanın aksine, araştırmacılar sözlüğün birkaç kelime veya ifadeden (pomme-de-terre/patates, être tiré par les cheveux/mantıksız veya zoraki) oluşabileceğini belirtmişlerdir (Bourdon, 2023, s. 10).

Deyimsel ifadenin *sözdizimsel* özellikleri vardır. Dilbilimci Pierre Guiraud'dan aktaran Bourdon'a göre deyimisel ifadenin bir "biçim birliği" vardır, ifadenin sabit bir sözdizimsel grup oluşturduğu anlaşılmalıdır. Deyimsel ifadeler birden fazla kelimedenden oluşur ve bu şekilde oluşan bu kelime grubu değişmezdir. İfadenin sözdizimi kalıplaşmıştır, kelimelerin cümle içindeki konumlandırılmasına ilişkin kurallara yanıt verir, bu şekilde deyimisel ifadeler kalıplaşmış ifadeler ailesinin bir parçasıdır (Bourdon, 2023, s. 11).

Bu bağlamda, deyimisel ifade, doğası gereği *kalıplaşmış, küresel ve kavramsal* olup bir soyutlama sürecinden kaynaklanır. Deyimsel ifadelerle bilinen anlamsal dönüşümler, kalıplaşmayı yöneten kavramsallaştırma ve başkalaşımı yöneten simgeleştirmedir. Bu bağlamda, kalıplaşmışlık, küresellik ve figürasyon ile karakterize edilen deyimisel ifade, aktarımın ve anlamsal yığılmanın son aşamasını temsil eder (Sulkowska, 2013, s. 28-29).

Diğer bir kriter "*dilbilgisi veya sözcüksel normdan sapma*"dır. Bu ifadeler, Fransızcanın sözdizimsel standartlarına saygı duymazlar. Örneğin, "être sur son trente-et-un/en şık kıyafetlerini giymek" ifadesindeki *trente-et-un/otuz bir* belirleyicisi, isim olarak kullanılmak üzere bir dönüşüme uğrar, daha sonra bu deyimde normatif kural saptırılır. (Bourdon, 2023, s. 12).

Deyimsel ifadenin *anlamsal* özelliklerine gelince; bu ifadeler tarihle birlikte zamanla oluşmuş, başlangıçta motive edilmiş bir anlam taşıırken zamanla gelişigüzel bir anlam kazanmıştır. Bugün "hiçbir şey için", "dikkate alınmaması gereken" anlamına gelen "pour des prunes" tabiri, haçlıların haçlı seferinden meyve ağaçlarından başka ganimet olmadan döndükleri 12. yüzyıla kadar uzanan bir tabirdir. Bu ifade yüzyıllar boyunca sözlü olarak aktarılacak deyimisel bir ifade haline gelmiş ancak bağlamsal ve özgün anlamını kaybetmiştir. Bu sözcük kombinasyonları, yeniden üretim ve tekrar yoluyla dilin olguları haline gelmiştir (Bourdon, 2023, s. 12).

Anscombe (2003)'dan aktaran Sulkowska, iki tür deyimsel ifade tanımlamaktadır. Bunlardan ilki, tek bir sözcük biriminden oluşanlardır (sözcüksel deyimler); örneğin *Silence!/Susun, La galère!/Tam bir çile!*, vb. İkincisi, iki veya daha fazla sözcük birimi (deyim birimleri) veya çok sözcüklü ifadeler içerenlerdir; örneğin *en un clin d'oeil/göz açıp kapayıncaya kadar, être né de la dernière pluie/saf olmak, le coup de pied de l'âne/zayıf birine vurulan son darbe* vb (Sulkowska, 2013, s. 28-29).

Bir bölgede veya dilsel bir toplulukta yaygınlaşan bu ifadeler, kolektif söylemin unsurlarına dönüşür. Tarihten bize ulaşan çok sayıda deyimsel ifade sözlü olarak aktarılmıştır. Bu ifadelerin yüzyıllar boyunca oluştuğunu ve bu nedenle başlangıçta motive edilen anlamlarının gelişigüzel bir anlam kazanarak kaybolduğunu belirtmek gerekmektedir. Bu ifadeler sözlü olarak iletildiğinden, "lafını ağzına tıkmak, şaşkına çevirmek (*couper la chique à quelqu'un*)", "rüşvet vermek (*graisser la patte*)", "kim bilir kaç yıl oldu (*il y a belle lurette*)" gibi konuşma diline ait ifadelerin çokluğu bundan kaynaklanmaktadır (Bourdon, 2023, s. 12).

Deyimsel ifadelerin özelliklerine ilişkin bir gözlem yapan Pat, bize deyimsel ifadeler dünyasını ortaya çıkaran bazı örnekler sunmaktadır. Flores D'Arcais'den (1993) aktaran Pat'a göre, bir deyimsel ifade, *basit bir sözcük* birimine (bir kelimeye) eşdeğer olabileceği gibi *karmaşık bir ifadeye*, hatta bir *önermeye* de eşdeğer olabilir. Örneğin, "passer un coup de fil" basit bir sözcüksel birim olan "telefon etmek" anlamına karşılık gelirken, "passer l'éponge (sünger çekmek)" karmaşık bir sözcüksel birim olan "geçmişi unutmak" olgusunu oluşturur (Pat, 2016, s. 16).

Çeşitli yazarlardan aktaran Pat, deyimsel ifadelerin özellikleri arasında *kalıplaşmanın* çok önemli bir yer tuttuğunu belirtmektedir. Bir ifadenin deyimsel sayılabilmesi için tanınabilir, tanımlanabilir olması ve belirli bir kalıplaşmaya sahip olması gerekir. Kişi onu özgürce değiştiremez veya yeniden keşfedemez. Kalıplaşma kavramının tanımı: "öğeleri tek tek anlam ifade etmeyen herhangi bir grup" şeklindedir (Pat, 2016, s. 17).

Diğer yandan, Chollet ve Robert, deyimsel ifadelerin kullanımlarıyla ilgili olarak bazı açıklamalar yapmaktadır. Bunlardan ilki, konuşma dilinde, günlük iletişimde (sözlü veya yazılı) kullanılabilen ancak büyüklerimizle veya tanımadığımız kişilerle ilişkilerde kullanılamayan ifadelerdir. İkincisi, popüler olanlar, genellikle arkadaşlarımızla veya ailemizle sözlü olarak kullandığımız çok tanıdık ifadelerdir. Üçüncüsü, kaba olanlardır.

Bunlar, anlaşılması yararlı olabilecek ancak kullanılmamasını tavsiye ettiğimiz kaba, şok edici ve bazen müstehcen ifadelerdir. Bu ifadelere genellikle yazılı olarak rastlanmaz. Dördüncüsü, aranan ifadelerdir. Bunlar, sürdürülebilir bir dile ait olan, eğitilmiş insanlar tarafından hem yazılı hem de sözlü olarak anlaşılan ve kullanılan ifadelerdir (Chollet ve Robert, 2008, s. 3).

Deyimsel ifadelerin özellikleri elbette bu bölümde ele alınanlarla sınırlı değildir. Bu çalışma için bizi ilgilendiren özelliklerin özet bir referansı, bu çalışmanın amaçlarına sadık kalabilmek için yukarıda bilimsel ve anlatımsal ayrıntılara girmeden sunulmuştur.

2.2.8. Deyimsel ifade ulamları

Virginie Laval, Cécile Laval ve Else Eme'nin yaptığı deyim kategorizasyonundan aktaran Bourdon, deyimisel ifadelerin tümünün, anlamlarına erişime izin veren aynı derecede şeffaflığa sahip olmadığını belirtmektedir. Bu ifadelerin üç ana tipini ayırt etmek yerinde olacaktır.

Bunların ilki, *belirsiz* (les expressions ambiguës) ifadelerdir. Bu grupta, belirli bir zamanda gerçek anlamıyla kullanılan eski ifadelerden ortaya çıkan, bugün gerçek ve mecazi anlamda kullanılabilen deyimisel ifadeler bulunmaktadır. Bu ilk grubu örneklemek için, Maribel Gonzalez Rey, "mettre de l'eau dans son vin/şarabına su koy" ifadesini kullanıyor (Gonzalez-Rey, 1995, s. 164). Kişi bu eylemi alkolün tadını veya derecesini azaltmak için yapabilir, ancak bu bir kalıplaşmış ifadedir. Kişinin "tavrını yumuşatmasını" durumunu ifade eder. Bu grubun deyimisel ifadeleri çok anlamlı olduklarından, bu ifadede de gördüğümüz gibi en azından gerçek bir anlam ve mecazi bir anlama sahip olduklarından dolayı belirsiz ifadeler halinde kategorize edilmiştir (Bourdon, 2023, s. 14).

İkinci büyük deyim ailesi, *opak* veya *anlaşılmaz* deyimisel ifadelerden oluşur. Bu durumda, ifadeyi kelimenin tam anlamıyla düşünmek makul değildir; eğer onunla hiç karşılaşmamışsanız, onu anlamak için kendi deneyiminize başvuramazsınız. Örneğin "donner sa langue au chat" ifadesinde durum böyledir. "1001 Deyimler kitabına" göre, bu deyim, kelime kelime tercüme edildiğinde "dilinizi kesip kediye vermek" anlamına gelir. Halbuki ifadenin mecazi anlamı "pes etmek" anlamına gelmektedir (Planelles, 2011, s. 1069). Anlamsal olarak opak ifadelere ayrıca, *attendre jusqu'à la saint-glinglin/boşuna*

beklemek, se mettre sur son trente-et-un/en şık kıyafetlerini giymek, après moi le déluge!/benden sonrası tufan! gibi örnekler verilebilir (Pecman, 2004, s. 130).

Opak ifadelere aynı zamanda, ayrıştırılamayan deyimisel yapılar da denir. Bu yapılar, bileşenlerinin anlamı ile tüm ifadenin genel anlamı arasında hiçbir ilişkinin olmadığı durumlar için adlandırılır (Sulkowska, 2013, s. 106). Diğer bir deyişle, opak ya da anlaşılmaz ifadelerde, kelimelerin dizilişi ile mecazi anlam arasında çok az bağlantı bulunmaktadır. Diğer bir örnek de *casser sa pipe* olup kelime kelime Türkçeye çevrildiğinde *piposunu kırmak* anlamına karşılık gelir. Ancak asıl anlam, *nalları dikmek, tahtalı köyü boylamak, hakkın rahmetine kavuşmak*, şeklindedir. Görüldüğü üzere, kelimelerin dizilişi ile mecazi anlam arasında yine de bir bağlantı bulunmaktadır.

Bu bağlamda, Gross, *casser sa pipe* deyimine ilişkin olarak *tahtalı köyü boylamak* biçiminin ne ölçüde istisnai olduğunu merak etmenin meşru olduğunu belirtmektedir. Oysa sözdizimsel açıdan bu konu, biçim değiştirmenin uygulanması koşullarını karşılamamasıyla açıklanmaktadır (Gross, 1982, s. 159). Dolayısıyla, opak ifadelerin gerçek anlamıyla değil, yalnızca mecazi anlamıyla ele alınması gerekir. Bu nedenle, onu hangi anlamda anlayacağımız konusunda fazla bir belirsizlik yoktur (Bourdon, 2023, s. 14).

Şeffaf ifadeler üçüncü grubu oluşturur, ifade ile deyimisel anlamı arasında şeffaf bir bağ vardır. Örneğin “parayı pencereden dışarıya atmak/jeter l'argent par la fenêtre.” anlamına karşılık gelen deyimisel ifadenin mecazi anlamı “parayı çöpe atmak” ya da “savurganlık yapmak” şeklindedir. Gerçek anlamlar ile mecazi anlamlar birbiriyle yakından bağlantılı olup aralarında şeffaf bir bağ bulunmaktadır (Bourdon, 2023, s. 15).

Anlamsal olarak şeffaf ifadelere ayrıca, *le moment venu/zamanı geldiğinde, faire le pont/tatil günlerini köprü yapmak, dans la mesure où/şu şartla ki, compte épargne populaire/halk tasarruf hesabı, sous peu/çok yakında, les bons comptes font les bons amis/iyi dost kötü günde belli olur, à bientôt/yakında görüşmek üzere, tirer une conclusion/bir sonuca varmak, en présence de/-nın önünde, procéder à une expérience/bir deney yapmak, démarrer une voiture/arabayı çalıştırmak, moteur à essence/benzinli motor, de même que/-dığı gibi* şeklinde örnekler verilebilir (Pecman, 2004, s. 130).

Şeffaf ifadelere aynı zamanda, normalde ayrıştırılabilen deyimisel yapılar da denir. Bunlarda, her bir bileşen kelimenin gerçek anlamı ile tüm ifadenin genel anlamı arasında

açık bir ilişki vardır. Anormal şekilde ayrıştırılabilen deyimisel yapılar ise belirli bileşen kelimelerin gerçek anlamlarının, tüm ifadenin genel anlamıyla metaforik olarak ilişkili kaldığı durumlardır. Uzmanlaşmış literatürde sıklıkla bu iki kategori birlikte ele alınır (Sulkowska, 2013, s. 106).

Anlamsal olarak *şeffaf* bir ifade ile diğer bir *opak* ifade arasındaki farkı anlamak için ifadenin sözdizimsel yapısını ve zihindeki resimsel temsilini incelemek yeterlidir. İfadenin şeffaflığına bağlı olarak mecaz anlamını gerçek anlamından bulma imkânımız vardır. Örneğin, "jeter un coup d'oeil (bir göz atmak)" ifadesi, zihinsel imgesi sayesinde bize "bakma" eylemini düşündürebilir ve şeffaf bir şekilde kabul edilebilir hale getirirken, "croiser les doigts (şans dilemek)", deyimisel anlamı hakkında hiçbir ipucu vermeden anlaşılabilir kalır (Pat, 2016, s. 18).

İfadeleri anlama sürecinin her zaman böyle bir ifadeyi oluşturan öğelerin anlamlarını otomatik olarak ayrıştırmamızın gerektirdiğini gösteriyorlar. Ayrıştırılamayan deyimisel ifadeler söz konusu olduğunda, bu türden bir analiz genel anlamın oluşturulmasına yardımcı olmaz. Bu nedenle konuşmacı mecazi anlamı kendi "zihinsel sözlüğünde" aramak zorunda kalır, bu da tam anlamın çözülmesini yavaşlatır (Sulkowska, 2013, s. 106).

Dolayısıyla, farklı deyimisel ifadeler arasındaki bu ayırım, çalışmamızda dikkate alınması gereken önemli bir noktadır çünkü ifadelerin aynı şekilde ele alınamayacağını, bu ifadelerden bazılarının şeffaflık derecelerine bağlı olarak az çok erişilebilir, anlaşılır ve ezberlenebilir olacağını fark etmemizi sağlar. Deyimsel ifadeleri anlamak çeşitli faktörlere bağlıdır.

2.3. İlgili Araştırmalar

Bu başlık altında, deyim öğretimi konusunda eserleri olan bazı yazarların çalışmaları taranacaktır. Bu yazarlar, deyimlerin öğretimi ve yabancı dil edinimi alanında önemli katkılarda bulunmuşlardır. Onların araştırmalarını incelemek, etkili öğretim yöntemleri ve deyimler için stratejiler konusunda değerli bilgiler sağlayabilecektir.

Deyim öğretim yöntemlerine ilişkin taranan bu çalışmalar iki grupta incelenmiştir. İlk gruptaki çalışmalar, belirlenen bir yöntem ve modele dayalı olarak bizzat yazarlar tarafından yapılan araştırmalardır. Belli gruplar ile yapılan bu araştırmalarda ortaya konulan hipotezlerin sınanmasıyla sonuca gidilmiştir. İkinci gruptaki çalışmalar ise

genellikle onların yaptıkları literatür taraması sonucunda elde edilmiş bilgileri içermekte olup herhangi bir varsayıma dayanmamaktadır.

Bu bağlamda, bu bölümün alt başlıkları olarak, *Kültürel ve Anlambilimsel Yaklaşım, Tanıma-Anlama-Kullanma Yöntemi, Dört Aşamalı Yöntem, İçerik Belirleme Yöntemi, Etimolojik Yöntem, Zihinsel İmgeleme Tekniği ve Rol Oynama Tekniği, Diyalog Yazma Yöntemi, Filmlerle ve Hikayelerle Öğretim Yöntemi, Drama Yöntemi, Resim ve Hikâye Destekli Yöntem, Teknolojiden Faydalanma Yöntemi, Multimedya Hikâye Anlatımı Yöntemi, Simgesel Hareketler Yöntemi, Diğer Çalışmalara Kısa Bir Bakış* gibi konular incelenecektir.

2.3.1. Kültürel ve anlambilimsel yaklaşım

“Yabancı dil olarak Fransızca (La phraséologie en classe de FLE) dersinde Deyim Bilimi (2009)” başlıklı makalesinde Cavalla, deyimisel ifadeler üzerinde çalışmak için iki tür uygulama sunmaktadır: biçimden anlama gidenler (semazyoloji) ve anlamdan anlama gidenler (onomasiyoloji). İlkinde, deyimın biçim-sözdizimsel yapısı vurgulanmaktadır. Örneğin, kelimeleri ifadeyi oluşturacak şekilde yerleştirme, ifadeyi zamirlerle/doğru artikel ile tamamlama, bu formülleri olumlu ifadeler (veya tam tersi) dönüştürme, ifadeleri listeden yardım alarak tamamlama gibi alıştırmalar sunulmaktadır. Cavalla'nın belirttiği gibi: "didaktik düzeyde, dil öğretimi için anlambilimsel bir yaklaşım kullanmak, tekrarlamaya, sözcüksel biçimlerin (öğeler) ve sözdizimsel biçimlerin (sabit yapılar) sabitlenmesine yardımcı olmak için çok önemlidir." (Cavalla, 2009, s. 5).

Onomasyolojik yaklaşım, bazen eksik kaldığı kültürel ve bağlamsal yanını da eklediği anlambilimsel yaklaşımı tamamlar. Aradaki fark, başlangıç noktasının bir kelime grubu değil, bir dizi kavram olmasıdır. Daha sonra bir kavramı ifade etmek için çeşitli sözlükler aranır. Bunlar anlamsal bir ağ veya aynı temanın sözcüksel alanını oluşturmayı amaçlayan alıştırmalardır. Örneğin, (aynı konuyu ele alan) metinlerin analizi yapılabilir ve konu hakkında konuşmak için gerekli kelimeler toplanabilir. Eğer ölüm temasıyla ilgileniliyorsa öğretmen, ölümle ilgili ifadeleri şeffaflık derecesine göre sınıflandırabilir, ölüm kavramına karşılık gelen ifadeleri bulabilir, metinde ölümle ilgili ifadeleri bulabilir, ana dille karşılaştırabilir. Çoğunlukla öğrenci aynı kavramların var olduğunu ancak aynı kelimelerle aktarılmadığını, aynı kültürel temsile sahip olmadığını fark eder. Ana dil ile yabancı dil arasındaki ifadeleri karşılaştırmak öğrencilerin kültürel farklılıkları anlamalarına yardımcı

olur. Sonuç itibariyle, öğrenciler, başka bir dilde ve başka bir kültürel bağlamda ifade etme konusunda kendilerini daha yetkin hissederler. Deyimsel ifadelerde iyi bir ustalık elde etmek için, öğretmen öğrencilerine rehberlik etmeli ve iki tür alıştırma sunmalıdır; ezberlemeyi ve anlamın çözümünü destekleyenler ve ifadelerin kullanımında özerkliği destekleyenler (Cavalla, 2009, s. 5).

2.3.2. Tanıma-anlama-kullanma yöntemi

Deyimlerin öğrenilmesi konusunda bazı teoriler belirleyen bir yazar da Peter Kühn'dür. Kühn'ün deyimler konusundaki çalışmaları Jovanovic tarafından incelemiştir. Bu kapsamda, Kühn'ün çalışmalarına ilişkin özet müteakip paragraflardadır.

Öğrencilere strateji geliştirmeleri ve bağımsız olarak bir deyim anlamını öğrenebilmeleri ve analiz edebilmeleri için ders vermek esastır. Bu amaçla, deyimlerin didaktik öğretilmesine yönelik pratik bir teorik çerçeve olan Peter Kühn'ün (1992) deyimsel üçgenini tanıtmak çok yararlı görünmektedir. Khün teorisini üç adıma dayandırır: bir deymi *tanımak*, bir deymi *anlamak* ve bir deymi *kullanmak* (Jovanovic, 2017, s. 7-8).

İlk adımla ilgili olarak, öğrencilere deyimlerin sahip olduğu özelliklerin, onların özel yapılarının ve belirli biçim sözdizimsel anormalliklerin, yani sık kullanılmayan belirli dilbilgisi yapılarının gösterilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda deyimlerin tanınmasında kültürel yönün ve geleneğin de önemli bir rol oynayabileceğini söylemek gerekmektedir (Jovanovic, 2017, s. 7-8).

İkinci adıma gelince, Khün öğrencilere deyimlerin anlamını açıklamayı ve onları anlamalarını sağlamayı önermektedir. Bu konuda iki yaklaşım kullanır: ilk yaklaşım, bir deyim resimler kullanılarak açıklanmasıdır. Ancak, bu yaklaşımın özellikle yeni başlayanlar için dezavantajları vardır. Ana dilleriyle benzer veya farklı bir ilişki nedeniyle bir deymi yanlış yorumlayabilirler. Bu nedenle, her iki dilde de aynı sözlük-anlamsal yapıya sahip deyimler ile sınırlandırılabilir. Örneğin domuz gibi şişman/pis olmak dediğimizde, öğrenciler bu fiziksel özelliklere sahip bir domuzun resmi gösterildiğinde bunu anlayacaklardır. Ancak kendilerine horozdan eşeğe atlayan bir insan resmi gösterilse bile, deyim horozdan eşeğe atlamasının ne anlama geldiğini çözemeyeceklerdir (Jovanovic, 2017, s. 7-8).

İkinci yaklaşım, deyimisel ifadeler sözlüğünün kullanımıyla ilgilidir. Örneğin, Fransızca deyimler ve onların Sırpça karşılıkları söz konusu olduğunda, yalnızca bir Fransızca-Sırpça sözlüğü vardır. Bu sözlüğün sahip olduğu niteliklere rağmen eksiklikleri de vardır. Bunların ilki, farklı sözlüksel yapıya sahip ancak aynı anlamsal yapıya sahip deyimler için olası nüanslar açıklanmadan çok fazla karşılığın listelenmesidir. İkincisi, deyimlerin anlamının ayrıntılı açıklamasının olmamasıdır. Üçüncüsü, kullanma şeklinin belirtilmemesidir. Bu amaçla, öğrencilerin belirli bağlamlarda deyim anlamını anlayıp anlamadıkları sorusu ortaya çıkacaktır (Jovanovic, 2017, s. 7-8).

Khün tarafından önerilen üçüncü aşama, deyimlerin kullanımı ile ilgilidir. Bu, pragmatik yönüyle, yani bağlamla ilgili oldukça karmaşık bir bölümdür. Bir yabancı dile mükemmel derecede hâkim olunmasına rağmen, bazen bazı nedenlerle bir deyim yanlış bağlamda kullanılır. Bunların ilki, kullanılan bir deyim eski olabilir. İkincisi, bölgesel olarak asla kullanılmamaktadır. Üçüncüsü, belirli bir duruma uygun değildir. Kühn, ikinci aşamadan sonra, öğrencilerin diğer metinler ve bağlamlarda aynı deyim üzerinde çalışabilmeleri için gözden geçirme (tekrar) aşamasının da devreye sokulması gerektiğini düşünmektedir.

2.3.3. Dört aşamalı yöntem

Niş'teki Felsefe Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim görevlisi olan Ivan Jovanović, Franco-Sırp atasözleri ve deyimleri üzerine karşılaştırmalı araştırmalar, edebi çeviri çalışmaları, müstehcen sözlükler ve bilişsel dilbilim ile ilgilenmektedir. Kendisinin, yirmi makalesi, üç çevirisi, iki kitap incelemesi yayımlanmış olup ayrıca yurt içi ve yurt dışında yirmi bilimsel konferansa katılmıştır (Academia, Ivan Jovanović).

Jovanovic'e göre, yabancı dil öğrenme ders kitaplarındaki deyimlerin analizine göre, deyimlerin özgün metinlerde ve etkinlik kitaplarındaki alıştırmalarda çok yaygın olduğu açıktır. Ancak, ana dili İngilizce olmayan kişilere sunum açısından iyileştirilmesi gereken bazı alanlar olduğunu düşünmek gerekmektedir. Pratik olarak, deyimlerle ilgili faaliyetler, Kühn'ün deyimisel kelime dağarcığının tam olarak edinilmesi için gerekli olan “deyimisel üçgeni” dikkate alınmadan, doğası gereği çağrışımsal olacak şekilde tasarlanmıştır. Bu amaçla, deyimlerin öğretilmesine ilişkin olarak Jovanovic, öğrenme yeteneğini geliştirebilecek, rehabilite ederek özgün bir yaklaşım oluşturabilecek ve yabancı dil

öğrenenler olarak Fransızcaya daha fazla motivasyon ve ilgi başlatabilecek dört aşama önermektedir (Jovanovic, 2017, s. 13).

Jovancovic'in önerdiği aşamaların ilki *farkındalık* aşamasıdır. Bu aşamada, öğretmen, metinlerde geçen deyimlere karşılık gelen resimleri bulabilir ve öğrencilerden görüntüyü bir deyme bağlamalarını isteyebilir. İkincisi, *bağlamsallaştırma* aşamasıdır. Bu aşama öğrencilerin deyimleri uygun bağlamlara yerleştirmesini gerektirir. Üçüncüsü, *karşılaştırmalı analiz* aşamasıdır. Bu aşamada, öğrencilerin ana dillerinde görünen sözlüksel-anlamsal karşılıkları bulma ve bunları Fransızca yapılarıyla karşılaştırma görevi olacaktır. Bu aşamada, öğrenciler tüm dilsel, kültürel benzerlikleri ve farklılıkları tanımalı ve izole etmelidirler. Ayrıca anlamı tamamen anlaşılmaz olan deyimlerin etimolojisine ve motivasyonuna da odaklanmak gerekmektedir. Dördüncüsü, *üretim* aşamasıdır. Bu son aşamada, iki kişilik gruplara ayrılan öğrenciler, bir diyalog oluşturmaları veya edindikleri deyimleri kullanacakları bir durum hayal etmelidirler (Jovanovic, 2017, s. 13).

2.3.4. İçerik belirleme yöntemi

Gibbs, deyimlerin öğretiminde değişmeceli (mecazi) yaklaşımın rolü üzerine yaptığı araştırmalarla tanınmıştır. Gibbs'in yaptığı araştırmadaki bulgulara göre, kavramsal metaforlara (mecazi anlamlara) bazı durumlarda deyimlerin anında anlaşılması sırasında hızlı bir şekilde erişilebildiğini göstermektedir. Bu sonuç, söylemde bir deyimle her karşılaşıldığında önceden var olan metaforik kavramlara otomatik olarak erişildiği anlamına gelmez. Her ne kadar insanlar deyim işlemenin bazı yönleri sırasında kavramsal metaforlara hızlı bir şekilde erişebilseler de bu, deyim anlamının bu kavramsal metaforların etkinleştirilmesine bağlı olduğu anlamına gelmez. Herhangi bir deyim ne anlama geldiğini anlamada ilk adım olarak bu kavramsal metaforların hesaplanmasına veya bunlara erişilmesine gerek kalmadan birçok deyim ile belirli kavramsal metaforlar arasında güçlü bir ilişki olması söz konusu olabilir. Daha önceki çalışmalar, kavramsal metaforların, insanların deyimlerin neden ne anlama geldiğini anlamalarına açıkça yardımcı olduğunu göstermektedir. Ancak insanların deyimleri hemen işleyebilmeleri için kavramsal metaforlara erişmelerinin gerekip gerekmediğinin henüz belli olmadığı belirtilmektedir (Gibbs vd., 1997, s. 149).

Anlatım, anlamsal ve deyimlerin *yapısal* özelliklerine bağlı olarak farklı dillerde birçok sınıflandırmalar yapılmıştır. Ancak yabancı dil öğretiminde deyimlerin öğrenilme

süreci bakımından Gibbs'in yaptığı sınıflandırma ilgi çekicidir. Gibbs'den aktaran Güneş'e göre, deyimlerin yabancı dil öğrenenler tarafından nasıl öğrenildiklerini ve özelliklerini dikkate alarak deyimler sınıflandırılmıştır. Buna göre, "sadece bir şekilde ve sıkça duyuldukları için daha çabuk öğrenilen sözdizimsel olarak kalıplaşmış deyimler"; "edilgen hale dönüştürüldüklerinde bile mecazi anlamlarını koruyan sözdizimsel yönden esnek olan deyimler"; "düz ve mecazi anlamları yakın olan şeffaf deyimler"; "düz ve mecazi anlamları arasındaki ilişkinin anlaşılması güç olan deyimler" şeklindedir. Gibbs'in yaptığı bu sınıflandırmadan yabancı dilde deyim öğretiminde öğrenimi kolaylaştırmak amacıyla içerik belirleme aşamasında yararlanabileceği belirtilmektedir (Güneş, 2009, s. 12).

Gibbs'in yaptığı araştırmaların sonuçlarından anlaşılmaktadır ki kavramsal metaforlar yani mecazi birtakım kavramlar, insanların deyimlerin ne anlama geldiğini anlamalarına açıkça yardımcı olmaktadır. Buradan da deyim öğrenimindeki tekniklerin önemini ortaya çıkarmaktadır.

2.3.5. Etimolojik yöntem

Kelime dağarcığı edinimi, bunun içinde de deyimlerin öğrenimi ve bağlamsal öğrenmenin önemi üzerine çalışmalar da yapılmıştır. Boers'e göre, pek çok deyim anlamı tamamen keyfi olmak yerine, orijinal, harfi harfine kullanımlarıyla güdülenir. Bu bağlamda, bu deyimleri "körü körüne" ezberleme yerine içyüzünü anlamaya yönelik öğrenmeyi teşvik edecek şekillerde sunma olasılığı gereklidir. Bir deymi etimolojisiyle ilişkilendirmenin akılda kalıcılığı arttırdığı gösterilmiştir. Bu etki, "İkili Kodlama" teorisine uygun görünmektedir, zira etimolojik ilişkilendirme muhtemelen sözel formun yanı sıra hafızada saklanabilecek somut bir sahnenin zihinsel imajını da ortaya çıkaracaktır (Boers, 2007, s. 43).

Boers'in yaptığı çalışma, bu ikili kodlama tekniğini 'sadece' anımsatıcıların ötesine taşıma olasılığını araştırmıştır. Çalışma, yüksek öğrenimdeki İngilizce öğrencilerinin katılımıyla hazırlanan bir dizi deneyi rapor etmektedir. Sonuçlar, deyimlerin kökenine ilişkin bilginin, öğrencilerin mecazi anlamlarını anlamalarına etkili bir şekilde yardımcı olabileceğini göstermektedir. Etimolojik bilgiye dayanarak deyimsel anlamın çıkarılması şeklindeki problem çözme görevi sadece mümkün görünmekle kalmıyor, aynı zamanda genel olarak *İşleme Düzeyleri* teorisinin öngördüğü gibi hatırlamayı da kolaylaştırıyor gibi görünmektedir. Son olarak, sonuçlar, belirli deyimlerin kökenine ilişkin bilginin,

öğrencilerin bu deyimlerin resmi olmayan söylemin tipik bir örneği olup olmadığını tahmin etmelerine yardımcı olabileceğini göstermektedir (Boers, 2007, s. 43).

Boers'in elde ettiği veriler, etimoloji yolu ile problem çözme etkinliğinin aynı zamanda anımsatıcı etkiyi de arttırdığını göstermektedir. Bu nedenle sınıfta mecazi bir deyimle karşılaşıldığında öğretmenin bazı adımları izlemesi önerilmektedir. Bunların ilki, öğrencilerden ifadenin kökeni hakkında hipotez kurmalarını istemektir. İkincisi, hipotezlerini hassaslaştırmaları veya düzeltmeleri istenmelidir. Üçüncüsü, öğrencilerden etimoloji ve bağlamı birleştirerek deyimın mecazi anlamını yorumlamaları istenmelidir. Sonunda, öğrencilerin yorumları iyileşecek veya düzelecektir (Boers, 2007, s. 56).

2.3.6. Zihinsel imgeleme tekniği ve rol oynama tekniği

Hipoteze dayalı çalışmalardan Khonbi ve Sadeghi'ye ait makalede (Khonbi ve Sadeghi, 2017, s. 61), İngilizce deyimler incelenmiştir. Çalışma, deyimlerle ilgili araştırmalarda yer alan küçük veri tabanını ekleyerek öğrencilere, deyimlere ilişkin birikimlerinin gelişimini en iyi şekilde kolaylaştırabilecek yöntemlerle yardımcı olmayı hedeflemektedir. Bunun için, farklı deyim öğretim yöntemleri ortaya konularak öğrencilerin deyimler konusundaki yeterliliğinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada ortaya konulan yöntem aşağıda açıklanmıştır.

Zihinsel İmgeleme Tekniği

Çalışmada, uygun öğretim tekniği tespitine yönelik olarak aşağıdaki üç farklı teknik ortaya konulmuştur:

1. Bağlam dışı
2. Bağlam içi
3. Zihinsel görüntüleme

Katılımcılara 50 deyim öğretilmiştir. İlk olarak bağlam dışı tekniği kapsamında, deyimler ek bağlamsal destek olmaksızın sözlükteki tanımlarıyla öğretilmiştir. İkinci teknik olarak bağlam içinde, bağlamsal desteğin etkisini araştırmak amacıyla deyimler hem bir cümle içinde hem de tanımlarıyla birlikte sunulmuştur. Üçüncü bir teknik olarak, zihinsel görüntüleme tekniği kapsamında, (aynı zamanda İkili Kodlama yaklaşımının

etkisini araştırmak amacıyla) hem her deyimın gerçek anlamlarının resimli temsili hem de sözlü destek (deyimın tanımı ve deyimın içinde bulunduğu cümle) birlikte kullanılmıştır. Bulgular, zihinsel görüntüleme tekniğinin, sözel bilgilerin hatırlanması için ek bir yol oluşturan zihinsel görüntü ile eşzamanlı sözlü bilgi sağladığı için deyimlerin öğrenilmesi ve hatırlanması üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğuna işaret etmektedir.

Yani, zihinsel imgeleme tekniği, İngilizce deyimleri öğrenmede ve hatırlamada en etkili tekniktir. Son test puanlarına göre, en iyi sonuçlar zihinsel imgeleme grubunda, ardından bağlam içi grupta bulunmuştur. En kötü sonuçlar bağlam dışı grupta elde edilmiştir. Bu, deyim ğretiminde en iyi tekniğin zihinsel imgeleme tekniği olduğunu ortaya koymaktadır.

Rol Oynama Tekniği

Deyim ğretim yöntemlerine ilişkin hipoteze dayalı çalışmalardan biri olan Aydın'a ait makalede (Aydın, 2017, s. 208), İngilizce deyimlere ilişkin konular incelenmiştir. Çalışmada ortaya konulan amaç, eğitimcilere, öğrencilerin yeterlilik düzeylerini ve bilişsel biçim tercihlerini göz önünde bulundurarak İngilizce Yabancı Dil ğrenenler için uygun deyim ğretim tekniğini seçmeleri için kılavuzlar sağlamaktır. Çalışmada ortaya konulan yöntem aşağıda açıklanmıştır.

Bu alışma, deyim öğretiminin aşağıdaki dört teknikte öğrencilerin deyimlere ilişkin yeterliliği üzerindeki ğretim etkilerini araştırmıştır:

1. Kısa film klipi
2. Cümle kullanımı
3. Deyimlerin tanımlarını PowerPoint slaytları aracılığıyla öğretmek
4. Rol oynama

İki dil enstitüsündeki 47 İngilizce ğrencisi arasında deneyden önce deyimlere ilişkin bilgilerini belirlemek için bir test yapılmıştır. Tüm katılımcılar aynı etnik, kültürel ve dilsel geçmişe sahip olup, ana dilleri Azeri ve ikinci dilleri Farsçadır. Dil enstitüsü yeterlilik testlerine göre, katılımcılar orta/st/ileri yeterlilik seviyelerinde olup aşağı yukarı homojendir. İlk deney grubu (kısa film klipleri aracılığıyla deyim ğretimi) 10 kişiden, bir

sonraki deney grubu (deyimleri cümle içinde öğretimi) 15 kişiden, üçüncü deney grubunda (deyimleri tanımlarıyla PowerPoint slaytları aracılığıyla öğretmek) 12 kişiden ve son olarak, son deney grubu (rol yapma konuşmaları yoluyla deyim öğretimi) 10 katılımcıdan oluşmaktadır.

Daha sonra, bir ay boyunca tüm katılımcılara 100 deyim öğretilmiştir. Filmler YouTube'da bulunan “Gündelik İngilizce Deyimler'den” toplanmıştır. Daha sonra filmlerdeki deyimler, rol yapma grubu için kısa öyküler tasarlamak için referans, cümle kullanımı ve PowerPoint gruplarında öğretilecekler için bir rehber olarak kullanılmıştır. Buna göre bu araçların her biri aracılığıyla aynı deyimler öğretilmiştir.

Son test sonuçlarına göre, 4 deyim öğretim tekniği arasında önemli farklılıklar ortaya çıkarmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, en etkin öğretim “rol oynama” tekniği ile yapılmaktadır. Daha sonraki sıralar, “kısa film klipi”, “cümle kullanımı” ve “deyimlerin tanımlarını PowerPoint slaytları aracılığıyla öğretmek” şeklindedir.

Çalışmadaki açıklamalara göre, rol oynama öğrencilerin dikkatini ve ilgisini arttırmakta ve doğrudan yollardan deyimleri doğru bir şekilde anlama ve yorumlama yeteneklerini daha da teşvik etmektedir. Kelimelerin eşlik ettiği ve estetik açıdan çekici görsel materyaller, daha etkili deyim öğrenimini sağlayabilmektedir (Aydın, 2017, s. 208),

Rol Oynama Tekniği kapsamındaki bir diğer araştırma olan Özcan'a ait tez çalışmasında da İngilizce deyimler incelenmiştir (Özcan, 2006, s. 7). Çalışmanın amacı, Bafra Kızılırmak Lisesinin 9. sınıf öğrencilerinin İngilizce deyimlerin öğretiminde “iletişimsel sorular” ve “rol yapma tekniği”nin, “tanım eşleştirme”, “boşluk doldurma” ve “yeniden ifade etme” tekniğinden daha etkili olup olmadığını belirlemektir.

Çalışmada, 25 kişinin oluşturduğu bir deney grubu ve 26 kişinin oluşturduğu bir kontrol grubu bulunmaktadır. Her iki gruba öğretilen deyimler 20 eylemsel deyim ile sınırlandırılmıştır. Deney grubu “rol oynama tekniği” ve “iletişimsel sorular” ile öğretim görürken, kontrol grubu ise “boşluk doldurma”, “tanım eşleştirme” ve “yeniden ifade etme” gibi ananevi kelime öğretim yöntemleri ile öğretim görmüştür.

Dört haftalık bir uygulamanın sonunda her iki gruptaki deneklere süreçte öğretilen 20 deyim içeren bir son-test uygulanmıştır. Son-testin sonuçları deney ve kontrol grubu arasında önemli bir fark olduğuna işaret etmiştir. Deney grubu kontrol grubundan önemli

ölçüde başarılı olmuştur. Her iki çalışma gurubunun başarısı göz önüne alındığında rol oynama tekniğinin İngilizce deyimlerin öğretilmesinde geleneksel kelime öğretim tekniklerine oranla daha etkili olduğu belirlenmiştir.

2.3.7. Diyalog yazma yöntemi

Güngör'ün yaptığı araştırmada (Güngör, 2017, s. 98-122), Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fransızca Öğretmenliği Programında öğrenim gören 1. sınıf öğrencilerinin Fransızca deyimlere ne kadar hâkim olduklarının ortaya konulması ve Alter Ego ders kitabında deyimlerin yerini ne tür etkinliklerle ve ne sıklıkta yer aldıklarını araştırarak genel bir tablo çizilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada ortaya konulan yöntem müteakip maddelerde açıklanmıştır.

Çalışma hem nicel hem de nitel bir araştırmadır. Araştırmadan önce öğrencilere 30 sorudan meydana gelen ve araştırmacı tarafından hazırlanmış bir Fransızca Deyim Testi uygulanmıştır. Test, tamamlayıcı ders kitabı olarak kullanılan kitaplardan ve okuma dersinde okutulacak metinlerde geçen deyimlerden hazırlanmıştır. Fransız Dili ve Eğitimi alanında görev yapan üç öğretim üyesi, uzman olarak hazırlanan deyim testinin uygulanabilirliğini incelemişlerdir. Araştırmanın nicel verileri, testin öğrenciler tarafından yanıtlanması sonrasında elde edilmiştir. Daha sonra, SPSS programı kullanılarak verilerin analizi yapılmıştır.

Araştırmacının sınıfa getirdiği özgün metinlerle, deyimlerin bağlam yoluyla öğretilmesi gerçekleştirilmiştir. Metinlerin okunup anlaşılması sağlanmış ve daha sonra okuma-anlama etkinlikleriyle birlikte metnin içinde geçen deyimlerle ilgili sorular yanıtlanmıştır. Ayrıca, dört kişilik öğrenci grupları oluşturulmuş, öğrencilerden derste öğrendikleri deyimleri kullanacakları diyaloglar yazmaları istenmiştir. Sınıfta okunan diyaloglardan sonra öğretmen öğrencilere dönüt vermiştir.

Söz konusu deyimler tüm kitaplarda okuma parçaları içinde ve bazı etkinliklerde raslantısal olarak yer almaktadırlar. Fransızca Öğretmenliği Programı 1. sınıf öğrencilerinin deyimleri tanıma düzeylerinin nasıl bir dağılım gösterdiğine bakıldığında, öğrencilerin birçoğunun orta seviyede yer aldıkları gözlenmiştir. Bu durumda, öğrencilerin deyim bilgisinin orta seviyede olduğu söylenebilir. Aynı zamanda, uygulamanın öncesinde ve sonrasında öğrencilerin Fransızca deyimleri tanıma puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, okuma dersinde deyim öğretimi ile ilgili yapılan

bağlam yoluyla deyim öğretimi ve küçük gruplarla diyalog yazma etkinliklerinin öğrencilerin deyimleri öğrenmeleri konusunda etkin olduğu gözlenmektedir.

2.3.8. Filmlerle ve hikâyelerle öğretim yöntemi

Atagül, doktora tezi kapsamında filmlerle ve hikâyelerle atasözü ve deyim öğretimine ilişkin bir araştırma yapmıştır (Atagül, 2016, s. 63). Çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyim ve atasözlerinin öğretilmesi için başarıya olumlu etkileri olan yöntemlerin ortaya çıkarılması ve bu tekniklere eğitimde öncelik kazandırılması amaçlanmıştır. Çalışmada ortaya konulan yöntem aşağıdaki paragraflarda açıklanmıştır.

Fatih Üniversitesi TÖMER ile Gazi Üniversitesi TÖMER’de öğrenim gören B2 kur seviyesindeki 137 yabancı uyruklu öğrenciden araştırmanın verileri elde edilmiştir. Araştırmada, gelişigüzel seçilen deney ve kontrol grupları olarak iki ayrı çalışma grubu belirlenmiştir.

Deney grubuna bir eğitim programı uygulanması ve değerlendirilmesi, kontrol grubunun ise mevcut eğitim programına devam etmesi öngörülmüştür. Her iki uygulamanın başarıya etkisi karşılaştırılmıştır.

Her iki yönteme ait deney gruplarının ön test ve son test başarı puanları herhangi bir eğitim uygulanmayan kontrol gruplarının ön test ve son test başarı puanlarıyla karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında, filmler yoluyla atasözü ve deyim öğretiminin başarılı neticeler sağladığı görülmüştür.

2.3.9. Drama yöntemi

Şenol’a ait “Deyimlerin Yaratıcı Drama Yöntemiyle Öğretimi” konulu tez çalışması (Şenol, 2011, s. 21), Türkçe dersinde deyimlerin öğretiminde drama yönteminin geleneksel yöntemle göre kalıcılığının ve etkililiğinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmada ortaya konulan yöntem müteakip paragraflarda açıklanmıştır.

İlköğretim Okulunun 7. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen çalışmada, drama yönteminin ve geleneksel yöntemin uygulandığı iki ayrı grup belirlenmiştir. Araştırma için belirlenen 10 deyim öğretimi, birinci gruba geleneksel yöntem, ikinci gruba ise drama yöntem ve teknikleri uygulanarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonucunda *drama yöntem* ve tekniklerinin uygulandığı grubun deyimleri öğrenebilme başarılarındaki etkililiğin ve kalıcılığın geleneksel yöntemin uygulandığı gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yaratıcı rol oynama ve drama teknikleriyle öğretim öğrenciler tarafından çok beğenilmiş olduğu ve öğrencilerin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan bütün öğrenme alanlarında (okuma, dinleme, konuşma, yazma) bu yöntemlerle başarı elde ettikleri görülmüştür.

2.3.10. Resim ve hikâye destekli yöntem

Örge'ye ait “deyimlerin öğretilmesine ilişkin kullanılabilecek aktivitelere yönelik bir araştırma” konulu tez çalışması (Örge, 2003, s. 47-48), öğrencilerin yeni karşılaştıkları deyimleri öğrenmesi ve kavramasına yönelik olup çalışma, resimle ve hikâye anlatımı yöntemini kullanarak deyim öğrenimini gözlemlemek ve değerlendirerek sonuçlara varmayı amaçlamaktadır. Çalışmada ortaya konulan yöntem müteakip paragraflarda açıklanmıştır.

İlköğretim Okulunun 5. Sınıfındaki 85 öğrenciyle gerçekleştirilen çalışmada, *deney* ve *kontrol* olmak üzere iki ayrı grup belirlenmiştir. Kontrol grubuna belirlenen deyimlerin sadece anlamları verilmiştir. Deney grubuna ise deyimlerin önce anlamı verilmiş, ardından deyimleri açıklayan resim gösterilmiş, daha sonra deyimlerin gerçek anlamını açıklayan özgün hikâyeler okunmuştur.

Öğrenci seviyelerini belirlemek için yapılan ilk testte, iki grup arasında önemli bir fark görülmemiştir. Ancak, deyim öğreniminden sonra yapılan en son testte ise Deney grubu ile Kontrol grubu arasında büyük farklılıklar belirlenmiştir. Buna göre, Deney grubu, Kontrol grubuna oranla daha başarılı olmuştur. Sonuç olarak, resim ve hikâye destekli deyim öğreniminin geleneksel deyim öğreniminden daha olumlu sonuçlar verdiği gözlenmiştir.

2.3.11. Teknolojiden faydalanma yöntemi

Wu ve arkadaşlarının yaptığı çalışma (Wu, vd., 2021, s. 1), akıllı telefon kullanımı yoluyla dil öğrenme/öğretme tekniğini içeren bir program olan ve kısa adı MEILA (My English Idiom Learning Assistant) olan yabancı dilde deyim öğrenme/öğretme programının uygulanmasına ilişkindir.

MEILA'nın işlevleri, videolar, animasyonlar, konuşma, dinleme gibi görsel-işitsel öğrenme işlevlerini birleştirerek kullanıcıların öğrenme ihtiyaçlarına ve uygulama kullanım

alışkanlıklarına göre uyarlanmıştır. MEILA'nın yetenekleri arasında, metin sunumu, diyalog okuma, iki dilli altyazılar, kelime bankaları, deyimlerin tanımları, Çince çevirileri, deyimlerin kullanımı, örnek diyaloglar, anahtar kelimeler, deyimlerin kültürel arka planı, kullanıcı cümle oluşturma ve kaydetme gibi diğer kullanıcı görevleri de bulunmaktadır. Videolar, İngilizce deyimlerin kültürel yönlerini ve kullanım ipuçlarını göstermektedir. Çalışmada ortaya konulan yöntem müteakip paragraflarda açıklanmıştır.

Wu ve arkadaşları, MEILA'yı kullanırken ne donanım ne de yazılım konusunda zorluk çekmeyen öğrenci grubu ile bir araştırma yapmışlardır. 59 katılımcıdan oluşan grup, Tayvan'da bir özel üniversitede İngilizce konuşma kursunun birinci sınıf öğrencileridir. Öğrenciler, Tayvan'daki 12 yıllık zorunlu İngilizce eğitimi şartı nedeniyle çoğu benzer bir geçmişe sahip olup Uluslararası İletişim için İngilizce Testi'nin (TOEIC) ortalama puanı 450 ile 550 arasında olup Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi'nin (CEFR) B1 seviyesine karşılık gelmektedir.

Nicel ve nitel (karma) yöntemle yapılan araştırmada, öğretim öncesinde ve sonrasında yapılan testlerle öğrencilerin başarıları ölçülmüştür. Buna göre, MEILA'yı kullandıktan sonra, ilginç animasyon ve faydalı işlevler nedeniyle katılımcıların hem İngilizce öğrenme motivasyonlarının arttığı hem de deyimlere ilişkin seviyelerinde önemli artışlar olduğu gözlenmiştir. Özellikle, düşük, orta ve yüksek seviyede başarılı olanlar arasında yapılan karşılaştırmalarda elde edilen sonuçlar, İngilizce deyimlere ilişkin MEILA'yı kullanarak harcanan zamanla ilişkili olduğunu göstermiştir. Analizlerde, deyim öğrenmede, “animasyon izleme” ve “video izleme” arasındaki çift yönlü sıralı bağlantıların önemi ortaya çıkmıştır.

2.3.12. Multimedya hikâye anlatımı yöntemi

Li ve Hew'e ait makalede (Li ve Hew, 2017, s. 455), hikâye anlatım yöntemiyle deyim öğretilmesi üzerine bir araştırma yapılmıştır. Çalışmanın amacı, hikâye anlatarak deyim öğretiminde, gelişmiş multimedya hikâye anlatımını sağlayan prototip bir programın etkinliğini denemektir. Araştırmada elde edilen inceleme sonuçları müteakip paragraflarda açıklanmıştır.

Malezya'nın yerel bir özel üniversitesinde Çince Yabancı Dil Kursu'na katılan, ana dili Çince olmayan toplam 83 öğrenci araştırma örneklemini olarak seçilmiş ve iki gruba ayrılmıştır. Deney grubuna yerleştirilen 43 katılımcı gelişmiş bir multimedya hikâye

anlatımı prototipi ile Çin deyimlerini öğrenmiştir. 40 katılımcı ise yeni bilgileri geleneksel hikâye anlatımı yoluyla öğrenmiştir.

Uygulama sonrasında, öğrenme başarılarını ve öğrenme yaklaşımlarına yönelik tercihlerini incelemek için öğrencilere bir Çince deyim testi ve anketi dağıtılmıştır. Sonuçlar, deney grubundaki öğrencilerin geleneksel gruptaki öğrencilere göre Çince deyim öğrenmeye karşı daha yüksek puanlar aldıklarını ve daha fazla tatmin olduklarını göstermiştir.

2.3.13. Simgesel hareketler yöntemi

Allen yaptığı çalışmada (Allen, 1995, s. 521), simgesel hareketlerin Fransızca deyimlerinin zihinsel temsillerinin gelişimi ve erişimi üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışmanın ana hipotezi, aynı anda sunulan Fransızca deyimlerle simgesel hareketleri öğrenmenin, daha fazla akılda tutma ile ölçüldüğü ve hatırlamanın zaman içinde devam edeceği şeklindedir. Araştırmada elde edilen inceleme sonuçları müteakip paragraflarda açıklanmıştır.

Çalışmada, ön test-son test-tekrarlı ölçüm tasarımı kullanılmıştır. Çalışmaya 112 öğrenciden oluşan üç grup katılmıştır. Deney grubu simgesel hareketleri öğrenmiş ve son testte ifadeleri hatırlamak için kullanmıştır. Diğer gruplar ise simgesel hareketleri hiçbir zaman görmemiş ve öğrenmemiş ancak son testte görmüştür. Son test puanları üzerinde gerçekleştirilen analiz sonuçları, *simgesel hareketleri* Fransızca deyimlerle aynı anda öğrenmenin *daha fazla hatırlamayı* sağladığını ortaya koymuştur. Böylece, deyimleri zihinde tutmada ve hatırlamada bağlamın etkisi ispatlanmış olmaktadır. Bu nedenle, Fransızca deyimlerin simgesel hareketlerle öğretilmesi güçlü bir şekilde önerilmektedir.

2.3.14. Diğer çalışmalara kısa bir bakış

Şimdi de belli bir hipoteze dayalı olmayan deyim öğretim yöntemlerine ilişkin çalışmalar incelenecektir. Bu çalışmalardan ilki Liontas yaptığı tez çalışmasıdır (Liontas, 1999, s. 94, 532). Çalışmada, muhtelif yazarların yaptığı çalışmalara atıf yaparak, öğrenme ve öğretme yöntemlerinin sağladığı desteğin, deyim anlama, yorumlama, akılda tutma ve hatırlama düzeyini etkileyebileceğini belirtmektedir. Deyimler; *değiştirilmiş metinler, resimler, video ve simgesel hareketlerle* birlikte öğretildiğinde, tek başına öğretilmesinden daha etkili ve hatırlamak açısından daha uzun süreli olmaktadır. Özellikle, video

sunumlarının deyimlerin anlaşılmasını ve akılda kalıcılığını geliştirdiği oldukça güçlü bir şekilde belirtilmekte ve uygulanması önerilmektedir. Bu bulgu özellikle cesaret vericidir zira medya destekli eğitim sağır çocukların ve ikinci dil öğrenenlerin yararına standardize edilebileceği öne sürülmektedir. Bu kapsamda, öğretim programları, deyim öğrenimi için en son yeni teknolojiler (örneğin, bilgisayar desteği, etkileşimli video, internet, vs.) ile yüksek düzeyde entegre edilmeli, sınıf etkinlikleri ve projeleri aracılığıyla ile desteklenmelidir.

İkinci olarak, Yenigün tez çalışmasında (Yenigün, 2014, s. 3), Fransızca Öğretmenliği Yabancı Dil (FLE) dersinde Fransızca deyimlerin öğretilmesi konusunu seçmiştir. Yenigün'e göre deyimler, dil ve dillerarası iletişim kavramı çerçevesinde ayrıcalıklı bir yere sahip olup deyimlerin öğretilmesi önemli bir sorundur. Çalışmanın temel amacı, deyimleri ve bunların öğretim sürecini incelemektir. Çalışmada çeşitli öğretim teknikleri ortaya konularak Fransızca dil sınıflarında deyimlerin öğretilmesi için bazı öneriler sunulmaktadır:

- Resimlerle Öğretim
- Multimedya yoluyla öğretim
- Deyimlerin etimolojisi ve kökenine ilişkin öğretim teknikleri
- Sözlük oluşturma
- Oyunlar yoluyla öğretim (Adam asmaca, Göze göz, dişe diş! ve Bulmaca)
- Alıştırmalar yoluyla öğretim (Çoktan seçmeli alıştırmalar, Boşluk doldurma alıştırmaları ve Eşleştirme alıştırmaları)
- Edebi Metinler Yoluyla Öğretim (Masallar, Şarkı ve Çizgi roman)
- Tercüme

Yenigün çalışmasında ayrıca, çalışmaya temel teşkil etmesi açısından, yazar tarafından hazırlanan en çok kullanılan Fransızca deyimler sözlüğü eklenmiştir. Böylece, deyimleri öğrenmeye ya da öğretmeye çalışanlara bir referans olunması hedeflenmektedir. Çalışmada ortaya konulan öğretim teknikleri herhangi bir uygulama kapsamında denenmemiş ve en iyi tekniğin hangisi olduğu tespit edilmemiştir.

Üçüncü olarak, Topçu makalesinde (Topçu, 1999, s. 179-180), bugüne kadar deyimler üzerine yapılan çalışmalara dayanarak deyim öğretiminde “*Bağlam*” ve “*Karşılaştırma-Çeviri*” yaklaşımlarını önermektedir. İlk yaklaşım olan “bağlam (contexte)”, deyim, seçilmiş bir metin içinde, uygun bir bağlamda kullanılmasıdır. Buna yazılı basından alınmış bazı metinler örnek olarak verilebilir. Bu kapsamda, içinde aynı deyim tekrarlandığı, başlığı içeriğini iyi özetleyen ve doğru yansıtan bir metin yararlı olacaktır. Buna benzer bağlamlar sözlü basından (televizyon, radyo) kaydedilerek de elde edilebilmektedir. Bazı şiirler de bağlamsal yaklaşıma nispeten uygun ve verimli bir kaynak oluşturmaktadır. İkinci yaklaşım olarak, Fransızca ve Türkçedeki deyimler, içerdikleri sözcükler, konu ve anlam kapsamlarına göre karşılaştırılarak öğrenenlere benzerlikleri ya da farklılıkları bulmalarını sağlayabilmektedir. Burada öngörülen deyim meydana getiren sözcüklerin tek tek tercümesi değil, ana dilde anlam kapsamı benzer, ama bambaşka sözcüklerden, imgelerden oluşan deyimleri bulmak olacaktır. Örneğin, “*bruler la chandelle par les deux bouts*” deyiminin sözcüğü sözcüğüne çevirisi “*mumu iki ucundan yakmak*”, anlamı ise, “*parasını ya da sağlığını delice harcamak*” gibi açıklanabilir. Sözlüklerin, yeterli olmayacağı bu aşamada, grup çalışması öğrenenlerin bilgilerinin, özellikle ana dilde, birbirini tamamlaması açısından gerekli ve verimli olacaktır.

Dördüncü olarak, Güneş’in makalesi (Güneş, 2009, s. 11), genel olarak yabancı dil öğretiminde uygulanabilecek teknik ve yöntemlerin derlemesinden meydana gelmektedir. Çalışmada yapılan derlemeler sonucunda genel olarak yabancı dilde deyim öğretiminde uygulanabilecek teknikler; “televizyon programlarından, karikatürlerden, paragraf içerisinde deyim çıkartma ve tartışma, belli ölçütlere göre sınıflandırma, bağlamdan yola çıkarak bir ifadeyle paragrafı tamamlama, çoklu zeka kuramını temel alan etkili teknikler geliştirme, diyaloglar hazırlama, durumsal resimler, deyimlerin gerçek ve mecazi anlamları arasındaki farkı göstermek için uygun resimler yapma, drama, mecazi ve gerçek anlam arasındaki farkın yarattığı komik durumları kullanma, derste metin bağlamıyla ilgili kavramlardan ve resimlerden yola çıkarak deyim öğretimi yapma, deyimleri, konuşma ve yazıda neden kullanıldıklarını öğrencilerle tartışma, deyimleri diyalog veya kısa paragraf içerisinde bağlam bilgisi oluşturarak sunma” şeklinde sıralanmıştır.

Beşinci olarak, “Teach-This.com” sitesindeki bir makalede (Teach-This.com, 2021), İngilizceyi ikinci dil olarak öğrenen bir sınıfta deyimlerin gerçek anlamda öğretilbileceği bazı yollar ele alınmakta ve bazı önerilerde bulunmaktadır:

- Dersin konusu veya temasıyla ilgili deyimlerin öğretilmesi önerilmektedir. Deyimlerin konunun veya dersin konusuna bağlanması, deyimlerin daha iyi organize edilmesini sağlamaktadır. Ayrıca deyimlerin belirli bir temaya dayalı olması öğrencilerin onları daha iyi hatırlamalarına yardımcı olacaktır.

- Deyimlerin ne anlama geldiğini ve gerçek hayatta nasıl kullanıldığını açıklamak için özgün örneklerin bulunması ve bağlam içinde kullanılması önerilmektedir. Bunun için TV şovlarından, röportajlardan ve hatta şarkılardan derlenecek video klipler, deyimlerin günlük hayatta nasıl kullanıldığını tanıtmak için çok yararlı bir kaynak olabilmektedir. Gerçek örnekler elde etmenin bir başka yolu da öğrencilerin gazete ve hatta dergi aramasını sağlamaktır. Öğrencilerin, belirlenen deyimleri bulmak için ikili veya küçük gruplar halinde çalışabilecekleri belirtilmektedir.

- Konuşma ve yazma etkinlikleri ile deyimlere ilişkin alıştırmalar yapılması önerilmektedir. Öğrencilere deyimlerin listesini tanıttıktan sonra, sınıfta öğrenilen deyimlerin ne zaman kullanılacağını anlamalarına yardımcı olabilecek konuşma ve yazma etkinlikleri yapılabilecektir. Örnek olarak, boşluk doldurma etkinliği olarak 1-2 dakikalık kısa bir diyalog hazırlanıp iki öğrencinin canlandırması sağlanabilmektedir. Daha sonra, öğrencilere çiftler halinde kendi 1-2 dakikalık diyaloglarını oluşturmaları için biraz zaman tanınabilmektedir. Diyalogların, öğrencilerin kelimeleri bağlam içinde kullanmalarını sağlamanın iyi bir yolu olduğu belirtilmektedir. Alternatif olarak, öğrencilerin yazma becerilerine yardımcı olmak için onların günlük yaşantılarına ilişkin sorular kullanılabilir. Bu, öğrencilerin ayrıntılı bir şekilde yazmalarını sağlamak için iyi bir fırsat olacaktır.

- Önerilen diğer bir yöntem, oyunlar aracılığıyla deyim öğretimidir. Oyun oynamak öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmeye yardımcı olmakta ve öğrenme deneyimini daha keyifli hale getirmektedir. Bu kapsamda denenebilecek bir diğer aktivite ise hafıza oyunudur. Bu, bilgiyi görsel olarak en iyi özümseyen öğrenciler için çok yararlıdır. Deyimlerin gerçek resimleri için hızlı bir internet araması yapılabilecek ve PowerPoint kullanarak veya hatta bilgi kartlarıyla bir hafıza oyunu oluşturulabilmektedir.

2.4. Alanyazın Taramasında Elde Edilen Sonuçlar

Literatür taramasında incelenen çalışmalara bakıldığında, deyim öğretimine ilişkin olarak çeşitli yazarlar tarafından birçok “yöntem” ortaya konulmaktadır. Genel olarak; deyimlerin bağlam yoluyla özgün metinlerle öğretilmesi, yaratıcı drama ve rol oynama

teknikleriyle öğretim, kısa film klipi, cümle kullanımı, deyimlerin tanımlarını power-point slaytları aracılığıyla öğretmek, zihinsel görüntüleme, tanım eşleştirme, ve yeniden ifade etme, filmlerle ve hikâyelerle deyim öğretimi, deyimleri açıklayan resimleri gösterme, deyimlerin gerçek anlamını açıklayan özgün hikâyeler, resim ve hikâye destekli deyim öğrenimi, videolar, animasyonlar, konuşma, dinleme gibi görsel-işitsel işlevleri olan akıllı telefon kullanımı yoluyla deyim öğretimi, gelişmiş multimedya hikâye anlatımını sağlayan programları kullanma, simgesel hareketleri kullanarak öğretim, deyimlerin etimolojisi ve kökenine ilişkin öğretim teknikleri, sözlük oluşturma, oyunlar yoluyla öğretim (adam asmaca, göze göz, dişe diş! ve bulmaca), alıştırma yoluyla öğretim (çoktan seçmeli, boşluk doldurma ve eşleştirme alıştırma), edebi metinler yoluyla öğretim (masallar, şarkı ve çizgi roman), tercüme gibi deyim öğretim yöntemleri ön plana çıkmaktadır.

Ayrıca, karikatürlerden, televizyon programlarından, paragraf içerisinden deyim çıkartma ve tartışma, belli ölçütlere göre sınıflandırma, bağlamdan yola çıkarak bir ifadeyle paragrafı tamamlama, çoklu zeka kuramına dayalı etkili teknikler geliştirme, durumsal resimler, diyaloglar hazırlama, deyimlerin gerçek ve mecazi anlamları arasındaki farkın yarattığı komik durumları kullanma, deyimleri kısa paragraf veya diyalog içerisinde bağlam bilgisi oluşturarak sunma deyim öğretiminde önemli fark yaratacaktır. TV şovlarından, röportajlardan ve hatta şarkılardan derlenecek video klipler, deyimlerin günlük hayatta nasıl kullanıldığını tanıtmak için çok yararlı bir kaynak olabilmektedir.

Özetle, çalışmamızla benzerlik taşıyan incelediğimiz çalışmaların ışığında; geleneksel yöntemin dışında kullanılan *güncel ve farklı öğretim yöntemlerinin* öğrencilerin başarısında etkili olduğu bir kez daha gözler önüne serilmiştir. Geleneksel öğretim yöntemlerinden farklı olarak güncel öğretim yöntemlerinde öğrencinin merkeze alındığı bir program tasarımı ile öğrenme başarısında olumlu yönde büyük bir etki yaratmaktadır. Özellikle, *görsellere* dayalı öğretim metodu ile *video* sunumlarının deyimlerin anlaşılmasını, akılda kalıcılığını geliştirdiği güçlü bir şekilde ifade edilmekte ve uygulanması tavsiye edilmektedir. Bu incelemenin ışığında, çalışmamızda ise görsellere (gerekirse video destekli) ve düz anlatıma dayalı öğretim metotları, karşılaştırmalı olarak uygulanacaktır.

BÖLÜM III: FRANSIZCA DEYİMLERDE KARŞILIK SORUNU VE ÖĞRETİLMESİ

Rey vd., Fransızca dilini yalnızca korunup büyütülmesi gereken bir hazine değil, aynı zamanda öngörülemeyen olaylarla dolu devasa bir sürpriz çantası olarak tanımlamakta ve gündelik cümleleri söylerken, yazarken, okurken, dinlerken çoğu zaman biraz bunaldığımız, onlara dikkat etmeden küçük gizemlerle karşılaştığımız izlenimine kapıldığımızı ifade etmektedir. Fransızcanın belirli bir alanı, gizli tuhaflıklar ve sözcüklerin ardındaki sözcükler açısından özellikle zengindir. Aslında bu "söyleme tarzı"dır; yani bir söyleşidir. Şunu duyuyoruz: "*je ne suis pas dans mon assiette*" ("Tabağımın içinde değilim" anlamı var gibi görünüyorsa da aslında "ruhum başka yerde" anlamındadır). Çorba tabağı mı, tatlı tabağı mı? (Diyesi geliyor insanın) (Rey vd., 2024, s. 5-6).

Söyleşiler gibi deyimler de konuşmalarımızı süsler, toplumsal ve bireysel ilişkileri güçlendirir. Bu bağlamda, Diaz, deyimsel ifadelerin dilimizin şiirsel boyutunun gündelik hayatta yeşermesine fırsat veren temel unsurlarından birini oluşturduğunu belirtmektedir. Bu ifadeler, her zaman semboller taşırlar ve bu anlamda motive olmuş işaretlerden oluşan gerçek bir dil oluştururlar (Diaz, 1983, s. 38).

Günlük hayattaki konuşmalarımıza renk katan bu sembollerin oluşum süreci de aslında oldukça karmaşıktır. Sulkowska, deyimlerin karışık oluşum sürecinin çok boyutlu olduğunu ve bunun doğal dillerin her birinde çok farklı bir şekilde gerçekleştiğini belirtmektedir. Bu, özellikle diller arası *karşılık sorunu* söz konusu olduğunda, tüm karşılaştırmalı çalışmalar düzeyinde önemli etkilere sahiptir. Sosyal, tarihsel ve kültürel faktörler burada önemli bir rol oynar; çünkü, deyimlerin doğal oluşumunu koşullandıran ve dil sürecinin işleyişini belirleyen çok sayıda faktör bulunmaktadır (Sulkowska, 2003, s. 152).

Bu bağlamda, her doğal dil, dilin sözde "normal" analizinden kaçan ve bu nedenle bir şekilde ayrı varlıklar olarak incelenmesi gereken, kalıplaşmış ifadelerden oluşan istikrarlı yapılara sahiptir. Tüm dillerde gözlemlenebilen kalıplaşma olgusu, dilbilimsel analizler sırasında çoğu zaman pratik ve teorik birçok zorluğu beraberinde getirmektedir. Kalıplaşma gerçekte bir "süreklilik" kategorisi, tüm düzeylerde aşamalı bir sınıf oluşturan

bir olgudur. Bu durum zaten kalıplaşmış ifadeleri tanımlamak veya sınıflandırmak istediğimizde pek çok soruna neden olmaktadır (Sułkowska, 2008, s. 194).

Kalıplaşmış ifadelerin *karşılık* sorunu ile paralel olarak *öğretilmesi* konusu da bütün dillerde önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Anadilde bu ifadeler çocukluktan itibaren doğal bir şekilde öğrenilirken, anadilinden başka farklı bir yabancı dil öğrenenlerde bu sorun daha da büyüyerek karşımıza çıkmaktadır. Yabancı dilden ana dile yapılan metin ve deyim çevirilerindeki karşılık sorunu ile bağlantılı olarak ortaya çıkan deyim öğretimine ilişkin zorluklar, bu çalışmanın asıl temasını oluşturmaktadır. Dolayısıyla, deyim öğretim sorunsalının da detaylı bir şekilde bu bölümde ortaya konulması hedeflenmektedir.

Bu bağlamda, bu bölüm, Çevirilerde ve Deyimlerin Kullanılmasında Karşılık Sorunu, Deyim Öğretimi Sorunsalı, Dil Öğrenenler İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM) İçeriğindeki Kriterler, Yabancı Dilde Kalıplaşmış İfadelerin Öğrenilmesinin Aşamaları, Deyimlere İlişkin Alıştırmalar, Öğrencilerin Deyim Öğrenme Seviyelerinin Analizi gibi ana başlıklar altında detaylı bir şekilde incelenecektir.

3.1. Çevirilerde ve Deyimlerin Kullanılmasında Karşılık Sorunu

Öncelikle bilinmelidir ki bir çeviri yapılırken çeviri yapacak kişinin sahip olduğu kelime haznesinin oldukça yeterli olması ve dil bilgisi kurallarını çok iyi bilmesi kâfi değildir. Çünkü, edebî yapıtlarda kültürel öğeler de yer aldığından çeviri yapacak kişinin her iki dilin de kültürünü biliyor olması gerekir.

Diğer yandan, çeviri ürününün kaynak metne sadık kalınarak çevrilmesi hedef kitlenin özelliklerinin yok sayılmasına ve edimbilimsel unsurların hedef kitlede yaşam bulamamasına neden olmaktadır. Sözcüklerin tek başına yetersiz kaldığı çeviri faaliyetinde, bağlamsal kullanımlar, kültürel yaşantı, söyleyenin neyi anlatmayı arzu ettiği anlamlara daha da zenginlik katmaktadır. Özellikle deyim ve atasözlerinin oluşturulma erekları her dilde farklıdır. Bu sebeple, bu tür kalıplaşmış ifadelerin kaynak kültürün varlığını yansıttığı unutulmamalı ve erek kültürde aynı anlamı karşılayacak şekilde, erek metnin alıcısına uygun bir şekilde çevirisi yapılmalıdır (Ayvaz, 2013, s. 220).

Yani, kaynak metnin erek kitleye takdim edilmesinde kelimelerin tek tek anlamlarının çevrilmesi, bağlamın dikkate alınmaması, edimsel unsurların yok sayılması kabul edilmez

bir durumdur. Bu şekilde yol izlenmesi, çeviri eylemi süresince yaşanacak sıkıntıları arttırmaktadır. Özellikle, çeviride deyimler ve atasözleri gibi kalıplaşmış ifadeler göz önüne alınmalı, bu ifadelerin kaynak metinde kullanım amacı ve ne türlü bir bağlamda kullanıldığı belirlenmelidir. Bu bağlamda, deyim aktarımında birebir çeviri yapılmasının yanlış anlamalara, anlam kaymasına ve kötüleşmesine neden olduğu akıldan çıkarılmamalıdır (Ayvaz, 2013, s. 214-218).

Dolayısıyla, kalıplaşmış ifadelerin kullanılmasını da içeren uygun bir çevirinin yapılması zor bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, özellikle yabancı dil öğrenenler açısından çevirilerde ya da konuşma dilinde *karşılık* sorunu da ortaya çıkmaktadır.

Van den Brock (1978)'tan aktaran Roberts ve Pergnier'e göre, "karşılık" kavramı hem çeviri pratiğinde hem de çeviri teorisinde anahtar bir kavramdır. Ancak *karşılık* hala kafa karıştırıcı ve hatta tartışmalı bir kavram olmaya devam etmektedir. Bunun nedeni şüphesiz zaman içerisinde çeviri bağlamında çok fazla gelişme göstermesidir. Gerçekten de çeviri kuramında çok az araştırmacı bugün iki dilin işaretleri düzeyinde karşılık ve karşılıksızlık ilkelerini araştırmaya devam etmektedir. Elbette, çeviri sürecinde mevcut olan iki dilin yapılarının çakışması veya farklılaşması sorunu büyük ölçüde güncelliğini korumaktadır; yine de çeviri karşılığı ile ilgili sorulara yanıt bulmak için dillerin anlamsal, sözdizimsel ve deyimse yapıları arasındaki farklara giderek daha az bakılmaktadır (Roberts ve Pergnier, 1987, s. 392).

Yukarıdaki açıklamadan da anlaşılacağı üzere, *karşılık sorununa* ilişkin araştırmaların sayısı kısıtlıdır. Bu çalışmalardan bazılarında ait bilgiler bu alt başlık altında açıklanmıştır. Bu bağlamda, bu alt başlıkta, Çevirinin ve Karşılık Sorununun Kısa Tarihçesi, Karşılıklılık (Eşdeğerlik) Sorunu ve Sınıflandırılması, Deyim Çevirilerinde Yaşanan Zorluklar, Deyim Çeviri Stratejileri (Mona Baker'in Eşdeğerlik Stratejileri) konuları incelenecektir.

3.1.1. Çevirinin ve karşılık sorununun kısa tarihçesi

Çevirinin kısa tarihçesine bakıldığında; geçmişten bugüne farklı dilleri konuşan ulusların ve toplumların birçok konuda karşılıklı ilişkiler içinde bulundukları, farklı alanlardaki pek çok konuyu birbirlerinden öğrendikleri ortaya çıkmaktadır. Bu karşılıklı ilişkiler neticesinde oluşan etkileşim de çeviri yoluyla mümkün olabilmektedir. Ancak, yüzyıllardır birbirlerinden farklı dilleri konuşan milletler, birbirleri ile iletişimde esasen

çeviriden yararlanmalarına rağmen, dilbilimin önemli bir alan olan bu faaliyete maalesef gereken önem verilmemiştir.

Delisle ve Woodsworth (1995)'dan aktaran Yalçın ve Büyüksaraç'a göre, sözlü çevirinin çok eskiye giden bir süreç olduğu görülmektedir. İlk yazılı çeviri örneklerine, Sümerlerin tabletleri verilebilir. Mısırca ve Eski Yunancada, Orta Çağ'da kiliselerde ve İncil üzerinde yapılan çeviriler de önemlidir. Bu çeviriler, 9. ve 10. yüzyıllardan önce gerçekleştirilmiştir. Eski Yunanca metinlerin Arapçaya çevirileri ise, 9. ve 10. yüzyıllarda gerçekleşmiş ve Bağdat önemli bir çeviri merkezi durumuna gelmiştir. Bunu takiben geçmişte yapılan çeviri faaliyetleri, Sümer çivi yazıları, sonra Mısır ve Çin alfabeleri ve müteakiben Yunanca, İbranice ve Arapça alfabelerinin doğmasıyla başlamış ve daha sonraları Yunancadan türeyen Latin alfabesi ile birlikte diller zenginleşip neticesinde bilim hızla yayılmıştır (Yalçın ve Büyüksaraç, 2017, s. 818).

Görüldüğü üzere, çeviri faaliyeti epeyce eskiye dayalı bir bilim alanıdır ve zamanla farklı dillerin ortaya çıkışı ile tek bir aktarım süreci olmaktan çıkmış ve tarihten günümüze ulaşan çeviri süreci sayesinde farklı bilim alanlarına da yayılıp zenginleşmiştir (Yalçın ve Büyüksaraç, 2017, s. 818).

Çevirilerdeki *karşılık sorununa* ilişkin olarak ilk çalışmaların ise, 1950'li yıllarda başladığı, günümüze kadar sürdürüldüğü ve özellikle 1990'lı yıllarda Alman ve İngiliz araştırmacıların çalışmalar yaptıkları gözlenmektedir (Sułkowska, 2008, s. 198).

Diğer yandan, araştırmacıların kullandıkları çeviri örneklemi genellikle Avrupa dillerine aittir. Araştırmalarında kaynak ve hedef dil olarak Fransızca, Almanca, İngilizce, Rusça, İspanyolca ve nadiren de olsa Arapça kullanmışlardır. Türkçeye ise maalesef hiç rastlanmamaktadır. Bu bağlamda, Türkçenin, diğer Avrupa dilleri, özellikle İngilizce ile kıyaslandığında çeviribilim literatürü yönünden pek zenginliği yoktur. Batıda, klasikleşmiş eserler de dahil, çeviribilimle ilgili oluşturulan eserlerin birçoğu hala Türkçeye çevrilmemiştir. Bununla birlikte, çeviriye ilişkin Türkçe yazılmış eser sayısının az olmasına karşılık çeviribilim literatüründe son yıllarda önemli bir artış olduğu gözlenmektedir (İli, 2015, s. 117).

3.1.2. Karşılık sorunu ve sınıflandırılması

Günümüzün araştırmacılarından Ballard üç tür karşılığı (eşdeğerliği) birbirinden ayırmaktadır:

– Doğrudan karşılık: Sözcüksel birimlerin ve yapıların tamamen benzer olanlarla değiştirilmesini içeren birebir çeviriyi karakterize eder. Buna “gerçek çeviri” diyoruz. Bunun nedeni, akraba veya ortak kökene sahip bazı dillerin bazen benzer yapılara sahip olmasıdır.

– Dolaylı karşılık: Aynı fikri ifade etmek için farklı dillerde farklı biçimler kullanır. Farklılıklar sunar ama bunlar yorumlanabilir, analiz edilebilir, çıkarım yapılabilir.

– Deyimsel karşılık: Çevirisi yapılacak cümlelerin bir bütün olarak ele alınması gerekir. Çoğunlukla analize, en azından yeniden kullanım açısından uygun bir analize açık değildir. Deyimsel ifadelerle, dillerin birbirine karşı opaklığı (donukluğu), keyfiliği, tekilliği, kendine kapanmaya meyilli olma gibi karakteristiklere sahiptir. Kalıplaşmış yapılar, klişeler, deyimler, atasözleri ile ilgilidir; bu nedenle bir birimi bir bütün olarak ele almak ve onun tam karşılığını aramak gerekir (Ballard, 1992, s. 14-15).

Bunlar bize çeviri sürecinde gözden kaçırılmayacak farklılıklar hakkında bilgi vermektedir.

Diğer bir çalışma da Kellerman’a ait olup cümlelerdeki karşılık sorununa ilişkindir. İkinci dil öğrenmenin zorluklarını inceleyen Kellerman, İngilizcede cümle içinde geçen kişi, yer ve nesneler hakkında fazladan bilgi verebilme fırsatı sunan “who, which, that, whom, where” gibi “relative clauses (RC)” öğelerine odaklanmış ve özellikle, Farsça, Arapça, Çince ve Japoncadaki “RC” cümle oluşumunu inceleyen bazı yazarların çalışmalarını yorumlamıştır. Buna göre, Perslerin %25 oranıyla RC’lerde en fazla zorluk çekeceği, Japonların ise %8 oranıyla en az zorluk çekeceği belirlenirken Arapların %20 ve Çinlilerin %12 oranında zorluk çekeceği ortaya konulmuştur (Kellerman, 1979, s. 27-30).

Bahse konu dillerdeki cümle kuruluş ve yapılarının İngilizceden farklı olduğu aşikardır. Bu nedenle, kendi dillerinde karşılıklarının tam olarak oturmadığı ve bu nedenle bu farklı ülkelere mensup bireylerin yabancı dil öğrenirken zorlandıkları anlaşılmaktadır.

Deyimlerdeki karşılık sorununa gelince; karşılık sorunları, kalıplaşmış yapıların çevrilmesi veya yorumlanması sırasında pratikte kendini gösterir. Hem kalıplaşmış birimler içeren metinleri çevirirken hem de sözlüklerdeki kalıplaşmış ifadeleri “çevirmek” istediğimizde ortaya çıkarlar (Sulkowska, 2008, s. 205).

Aslında, atasözleri ve deyimler her kültür ve dilde başka bir tattır. Elbette bu güzel söz öbeklerini başka dillere aktarmak hiç de kolay bir iş değildir. Dillerin yapıları aynı olsa da toplumlar arası gelenek, görenek ve kültürel farklılıklar, o dilin atalarından gelen söyleyişler farklı olabilmektedir. Bu nedenle, çeviride zaman zaman ifadelerin tam karşılığı bulunsa da çoğu zaman sözü geçen atasözü ya da deyim aynı anlama gelen farklı bir ifadeyle çevrilmektedir (Yalçın ve Büyüksaraç, 2017, s. 819).

Deyim çevirisi, erek dilde o deyim tam karşılığı olup olmadığını çözümleyerek, en doğru şekilde yorumlama becerisi gerektirir. Aksi takdirde çeşitli çeviri sorunlarıyla karşılaşılabilir. Üslubuna uygun yapılan bir çeviri ise ana dil ve yabancı dil öğretiminde kolaylıklar sağlayabilir (Yalçın ve Büyüksaraç, 2017, s. 819).

Diğer yandan, metinlerin veya ayrı sözcük birimlerinin *karşılık* sorunu, uzun bir dilsel geleneğe sahiptir. Söz konusu sorun, çeviri kuramı ve pratiği düzeyinde, aynı zamanda karşılaştırmalı dilbilim alanında da geniş çapta tartışılmaktadır. Ancak yalnızca kalıplaşmış ifadelerin karşılık sorunu ile ilgilenen nispeten az sayıda çalışma vardır. Ancak bu soru, kalıplaşmış yapıların genellikle bir dilden diğerine harfiyen tercüme edilememesi ve dahası, çoğunlukla deyimse olmaları ve belirli bir kültüre kök salmaları nedeniyle oldukça güncelliğini korumaktadır. Bu kapsamda, dilbilimciler geleneksel olarak anlamsal ve biçimsel karşılıklığın standart ikiliğini kabul ederler (Sulkowska, 2006, s. 122).

Yalçın ve Büyüksaraç da atasözleri ve deyim çevirilerinin harfiyen tercüme edilmesinin, tercümeyi anlamsız hale getirdiğini ifade etmektedir. Örneğin; Fransızcadaki *rire jaune* deyiminin Türkçedeki karşılığı *acı acı gülmektir*. Ancak harfiyen çevrildiğinde Türkçede *sarı gülmek* olarak yerini alır ve bir anlam ifade etmez. Özellikle Türkçedeki mecazi anlamında kullanılan deyimler, kelimesi kelimesine tercüme edildiğinde uygun olmayan anlamlara gelebilecek ve iletişimdeki işlevselliği ortadan kaldıracaktır (Yalçın ve Büyüksaraç, 2017, s. 819).

Deyimlerin karşılık sorununa ilişkin olarak 2003 yılında bazı araştırmalar yapan Sulkowska, üç doğal dilde kalıplaşmış ifadelerin çok dilli karşılığına ilişkin ayrıntılı

analizler gerçekleştirmiştir. Bunlar Fransızca ve İtalyanca ile Lehçe dilleridir. Sözlüklerden ve deyim koleksiyonlarından seçilmiş, insan vücudunun dış kısımlarını belirten isimleri içeren 2300 deyimsele ifadeler kullanılmıştır (Sulkowska, 2003, s. 11).

Sulkowska'nın incelemesinin sonunda, ifadeler çok dilli karşılıkları açısından sınıflandırılmıştır. Buna göre, karşılıklar üç grupta sınıflandırılmıştır:

- Tam karşılayanlar,
- Kısmi karşılayanlar,
- Deyimsel (Hiç karşılamayanlar kastedilmektedir)

Yapılan hesaplama sonucunda, analiz edilen tüm materyalin %67'sini *tam karşılayanların*, %22'sini *kısmi karşılıkların* ve %11'ini de *deyimlerin (hiç karşılamayanlar)* oluşturduğu tespit edilmiştir (Sulkowska, 2003, s. 95-98). Ayrıca, kalıplaşmış ifadelerin karşılıklığına ve çevirisine odaklanan analizlerde, kültürel farklılıkların yanı sıra, dil yapılarındaki dilbilgisel ve biçimsel farklılıkların, kalıplaşmış ifadelerin karşılığını (eşdeğerliğini) engelleyen ve dolayısıyla çeviride yorumlanma olanaklarını kısıtlayan önemli bir etken olduğu da belirlenmiştir (Sulkowska, 2008, s. 207).

Fransızca ve Çince üzerine yapılan bir çalışmada ise, deyim karşılıklığına ilişkin *aynı, benzer ve farklı* olacak şekilde üç tür sınıflandırma yapılmaktadır. Çalışmada, karşılıklı deyimsele ifadele dillerarası karşılık derecesinin azalmasıyla birlikte öğrencilerin, çıkarım yapma performansı da azalmaktadır. Öğrencilerin anlamasında, sözcüksel olarak aynı deyimsele ifadeler ile aynı olmayan deyimsele ifadeler arasında performansta açık bir eşitsizlik ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla benzer ve farklı deyimsele ifadeler de buna dahildir (Hu, 2024, s. 14).

3.1.3. Deyim çevirilerinde yaşanan zorluklar

Bir dile hâkim olmak, bir kültüre hâkim olmak anlamına gelir ve bu da zorunlu olarak deyimler başta olmak üzere kalıplaşmış ifadelerle hâkim olmakla gerçekleşir. Ancak yabancı dil öğrenirken yaşanan pek çok zorluğun kaynağının deyimsele ifadeler olduğu kuşkusuzdur.

Kendi bağlamı içerisinde anlam taşıyan ve kalıplaşmış sözler olarak da adlandırılan atasözleri ve deyimlerin çevirilerinde özellikle kültürler ve dil arasındaki farklılıklar sebebiyle birtakım zorluklar yaşanmaktadır. Bu zorlukların başında ise kaynak dilde yer alan atasözü ve deyimın hedef dilde eşdeğerinin bulunamaması, kaynak dilde yer alan atasözü ve deyimın hedef dil okuyucusunun zihninde aynı imgeyi yaratmaması ve kelimelerin bilinen anlamı dışında kullanılması yer almaktadır. Atasözleri ve deyimler millî kimlik taşıyan dil varlıklarıdır. Bu ifadelerde kelimelerin tek başlarına anlamı yoktur ve kelimesi kelimesine çevrilmeleri sonucunda anlamsız karşılıklar ortaya çıkabilir. Bu durumda çevirmenin her iki dilin kültürel ve dilsel özelliklerini çok iyi biliyor olması gerekmektedir. Aksi takdirde atasözü veya deyimın içerdiği kültürel değeri koruyarak aktarmak mümkün olmayacaktır (Yaman, 2021, s. 37).

Diğer yandan, Baker (1992)'dan aktaran İli, deyim veya kalıplaşmış bir ifadenin çevirisinde karşılaşılan zorlukları şu şekilde sıralamaktadır:

- Deyimin kaynak dildeki karşılığı erek dilde bulunmayabilir.
- Deyimler, kaynak ve hedef dilde benzer biçime sahip olmalarına karşılık farklı bağlamda kullanılmış olabilirler.
- Deyim, kaynak dilde sözcük olarak ve paralel olarak deyimse anlamıyla kullanılabilir. Hedef dildeki deyim, kaynak dildeki deymi hem anlam hem de biçim olarak karşılamadığı sürece yapılan sözcük oyunu tam olarak karşılık bulamayabilir.
- Yazılı dilde deyim kullanma eğilimi, deyimlerin kullanıldığı bağlamlar ve kullanım sıklığı kaynak ve hedef dillerde farklı olabilir. (İli, 2015, s. 121).

Özetle, çevirilere ilişkin araştırmaların incelenmesinden, deyimlerin çevirisinin önemli zorlukları barındırdığı anlaşılmaktadır. Öncelikle, *kültürel bağlam* çeviride en önemli unsurdur. Bu da aynı anlamın ek açıklama olmadan aktarılmasını zorlaştırmaktadır. İkincisi, deyimlerin yapısı ve sözdizimi büyük ölçüde kaynak dile özgü olabilir. Bu *dilsel özellikler* hedef dile tam olarak çevrilmeyebilir. Üçüncüsü, doğrudan çeviri genellikle kaynak dildeki *mecazi anlamı* yakalamakta başarısız olur ve bu da amaçlanan mizahın kaybolmasına neden olur. Dördüncüsü, birçok deyimın diğer dillerde doğrudan *karşılığı* (*eşdeğer*) yoktur. Bu durum, çevirmenleri benzer anlamı taşıyan alternatif ifadeler bulmaya zorlamaktadır. Beşincisi, çevirmenler, *hedef kitlenin* deyimın altında yatan kavramlara

aşinalığını göz önünde bulundurmalıdır. Altıncısı, deyimler genellikle belirli *duygusal çağrışımlar veya formalite düzeyleri* taşır. Bir deyim bu faktörler dikkate alınmadan çevrilmesi, duygusal etkinin kaybolmasına veya mesajın tonunun değişmesine neden olabilmektedir.

3.1.4. Deyim çeviri stratejileri

Deyim çevirilerinin bağlamından koparılmadan, hedef dildeki kültürü yansıtması önemli bir konu olarak belirlemektedir. Bu kapsamda, “Mona Baker’in Eşdeğerlik Stratejileri” ön plana çıkmaktadır. Bunlar aşağıda açıklanmıştır:

Birebir Örtüşen Deyimler (Tam Eşdeğerlik)

Baker’ın birebir örtüşen deyimler olarak adlandırdığı ilk strateji, hedef dilde, tam eşdeğerli, aynı veya benzer bir deyim bulmaktır. Bu strateji, aynı anlam ve aynı biçim ile, ideal bir çeviri yöntemi gibi gözükse de her deyim çevirisinde bu strateji uygulanamaz. Bu stratejide hedef dildeki deyim ile kaynak dildeki deyim aynı veya eş anlamlı sözcük unsurlardan oluşur (Baker, 2001, s.72). Hedef dil ile kaynak dilde aynı veya benzer sözcüklerle ifade edilen bir çeviri yöntemine sahip olan bu deyimlere az rastlanır. Türkçe ve Fransızcaya, Yunancadan miras kalan “*la montagne accouche d’une souris*” “*dağ fare doğurdu*” deyimini buna örnek olarak verilebilir (Ağıldere, 2011, Önsöz). Bu deyimde, kelimeler ve deyim biçimi birebir aynıdır.

Benzer Anlam-Farklı Biçimle Çeviri (Kısmî Eşdeğerlik)

Bu çeviri türündeki deyim ya da atasözleri çevirisinde, kaynak dildeki ifade, hedef dilde biçimsel olarak farklı iken anlamsal olarak aynıdır. Baker’dan aktaran Yalçın ve Büyüksaraç’a göre, “*A beau jeu, beau retour*” deyiminin Türkçedeki karşılığı “*güzel bir eylem güzel bir karşılığı hak eder*” deyiminde farklı sözcük öğeleri kullanılmıştır. Ancak aynı düşünce ifade edilmiştir (Yalçın ve Büyüksaraç, 2017, s. 820).

Açıklama Yapılan Deyimler

Baker ve Öztaş’tan aktaran Yalçın ve Büyüksaraç’a göre, bu çeviri yöntemi, erek dilde bir çeviri yapılamaması durumunda ya da kaynak ve erek dildeki üslup farklılıklarından ötürü deyim dil kullanımının uygun olmaması durumunda kullanılır. Bu yöntem, en sık kullanılan yöntemdir. Örneğin; *c’est de la moutarde après dîner* atasözünün Türkçedeki

karşılığı *Atı alan Üsküdar'ı geçti* ifadesidir. Bolu Beyi'ne baş kaldıran ünlü eşkıya Koroğlu'nun atını çaldırması ve bulduktan sonra atını alıp Üsküdar'ı geçmesi üzerine söylenmiş bir hikâyesi bulunmaktadır. Atasözü, *iş işten geçti* anlamında kullanılmaktadır (Yalçın ve Büyüksaraç, 2017, s. 820).

Çıkarma Yoluyla Yapılan Deyim Çevirisi

Mona Baker'dan aktaran Aslan, çıkarma yoluyla çeviri olarak adlandırılan bu çeviri yönteminde bazen deyim tamamen yok sayılabilir. Bunun sebebi, hedef dilde biçimsel farklılıkların olması, yakın bir eşleşme olmaması veya onu karşılayacak herhangi bir ifade bulunamamasıdır (Aslan, 2021, s. 60).

Özetle; çeviri birikim gerektirir. Kaynak ve hedef dilleri iyi bilmek, kelimelere ve gramere hâkim olmak tek başına çeviri yapmaya yeterli değildir. Çevirmen, iki dile ait kültürlerle, yazın geleneğine hâkim olmalıdır. Çevireceği metni salt bir metin olarak düşünmemeli, yazarın düşüncesini, hayata bakışını, üslubunu derinlemesine tahlil ettikten sonra kaynak metni yazıldığı dönem ve sosyo-kültürel ortam bağlamında değerlendirmelidir. Çeviri eyleminde metin dışı bilgiler tahlil edildikten sonra metin içi bilgilere yoğunlaşılmalıdır. Ayrıca gerekli haller dışında çevirmenin sözcüğü sözcüğüne çeviri stratejisini benimsememeli, çeviride kültür aktarımı yapılmalı, yanlış anlama ve yorumlama ile yöntemsel hatalardan kaynaklanan hatalardan uzak durmalıdır (Aslan, 2021, s. 161).

Dolayısıyla, bir millete özgü, birçoğu atalarımızdan gelen, günümüze ulaşmış ve kalıplaşmış ifadeler olarak da ifade edilen deyimlerin başka bir dile çevirisinin kolay olmadığı aşıkardır. Deyim çevirilerinde kelimesi kelimesine çeviri yapmak yerine genellikle hedef dilde, aynı anlama gelecek ifadeler bularak eşdeğerlik sağlanmaya çalışılması, deyim çeviri faaliyetindeki zorluğun kaynağını teşkil etmektedir.

3.2. Deyim Öğretimi Sorunsalı

Fransızca öğrenenler için deyimler olmaksızın sadece Fransızca dilinin öğrenilmesi önemli bir eksikliktir. Halbuki, bu dili öğrenenler açısından deyimsele ifadelerde ustalaşmak gerçek bir değerdir. Bu sadece kelime dağarcığını zenginleştirmekle kalmaz, aynı zamanda konuşmaları daha doğal, akıcı bir şekilde anlamalarını ve katılmalarını da sağlar (Top soutien scolaire).

Bazı Fransızca deyimler asırlar öncesinden kalmadır ve bugün hala kullanılmaktadır, diğerleri ise daha yenidir ve modern dilsel gelişmeleri yansıtmaktadır. Örneğin eğlenmek ya da keyif almak anlamına gelen "prendre son pied " deyimini, geçmişi 17. yüzyıla kadar uzanan "faire la grasse matinée", ile karşılaştırıldığında nispeten modern bir ifadedir (Top soutien scolaire).

Bu bağlamda, Fransızca deyimlerin tanıtılması ve korunması için bunların öğretime entegre edilmesi, günlük hayatta aktif olarak kullanılması ve yeni nesillere aktarılması esastır. Ancak, yukarıda ortaya konulan, yabancı dilden ana dile yapılan metin ve deyim çevirilerindeki karşılık sorunu ile bağlantılı olarak beliren ve bir sorun olarak ortaya çıkan deyim öğretimine ilişkin zorlukları aşmak gerekmektedir.

Bu misyonun yerine getirilmesinde, kültürel girişimler, medya ve eğitim kaynakları çok önemli rol oynamaktadır. Diğer deyişle, Fransızca ifadeler kutlanmayı ve korunmayı hak eden dil hazineleridir. Bunlar Fransız mirasının, yaratıcılığının ve dünyaya eşsiz bakış açısının bir yansımasıdır. Bunları kullanarak ve aktararak Fransız dilinin zenginliğinin ve güzelliğinin gelecek nesiller için korunmasına yardımcı olunacaktır (Top soutien scolaire).

Bu çalışmanın asıl temasını oluşturan deyim öğretim sorunsalının detaylı bir şekilde bu alt başlık altında ortaya konulması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, Tarihçe, Deyim Öğretimindeki Esaslar, Güçlükler ve Önlemler, Deyim Öğretim Yöntemleri konuları incelenecektir.

3.2.1. Tarihçe

Yabancı dil öğretiminde deyimlere hak ettiği yerin verilmediği birçok yabancı dil öğretimi kitapları incelendiğinde açıkça görülebilir. Başlangıç seviyesindeki bazı yabancı dil kitaplarında deyimlere yer verilmiş olsa bile, bunların istisna, kalıp söz ifadeleri olarak öğretilmesinin planlandığı, dil öğretiminin daha üst seviyelerinde imge dil üzerine yapılan çalışmaların, okuma egzersizleri şeklinde yürütüldüğü, dilin imgesel boyutu üzerindeki yoğun çalışmaların ise edebiyat derslerine bırakıldığı görülmektedir (Güneş, 2009, s. 7).

Deyim öğretimiyle ilgili literatüre bakıldığında, tarihsel olarak, yabancı dilde deyim öğretiminin sözcük öğretime bağlı olarak geliştiği, yabancı dil öğretiminin tarihçesine bakıldığında ise “sözcük öğretiminin ve öğreniminin yeterince önemsenmeyen, sürekli savsaklanan bir alan” olduğu görülmektedir (Coady ve Huckin, 1997, s. 5).

Deyimsel ifadelerin öğrenilmesine ilişkin ilk ciddi çalışmalar 1990'larda başlamış olsa da bu konudaki çabaların 1970'lere kadar uzandığı görülmektedir. İki Amerikalı araştırmacının (Lodge ve Leach, 1975) girişimiyle 1970'lerin ortalarında başlatılan çalışmalar, bu ifadelerin anlaşılmasının geliştirilmesi için ölçütler sağlamaktadır. Bu çalışmaya göre, çok küçük çocuklar deyimssel ifadeleri kelime kelime yorumlamaktadırlar. Bir bölümünün 5 yaşında, diğerlerinin ise 7 yaşından itibaren, ifadelerin anlamını çıkarmak için *bağlamı* esas aldıkları görülmüştür. Tekrar tekrar bağlama odaklanmak, ifadelerin anlamlarını yavaş yavaş ezberletecektir. Deyimsel ifadelerin yeterince yorumlanabilmesi için ergenlik döneminin sonuna kadar beklenilmesi gerekmektedir (Pulio, 2010, s. 1).

Zimmerman'dan aktaran Güneş, sözcüklerin bir dilde merkezi yere sahip olmalarına ve dil öğrenenler için kritik önem taşımalarına rağmen, önceki dönemlerde yabancı dil öğretiminde sözcüklere değer verilmediği, dilin sözdizimine ve sesbilimine yoğunlaşıldığını belirtmektedir. Ancak 1990'lardan itibaren dilbilgisi öğretiminden sözcük öğretimine doğru genel bir yönelim başlamıştır. Dilbilimcilerin ve uygulamalı dilbilimcilerin dikkatleri giderek sözcük üzerine odaklanmış, sözcük bilgisi yabancı dil öğrenenler için önemli bir öge olarak görülmeye başlamıştır. Böylece yabancı dil öğretimi ve öğreniminde sözcüklerle birlikte deyimler de dikkat çekmeye başlamıştır (Güneş, 2009, s. 6).

Diğer yandan, deyim öğretiminde kullanılan yöntemlere bakıldığında bu yöntemlerin, deyimlerin üzerinde durulan özelliklerine göre zaman içerisinde değiştiği görülmektedir. Deyimlerin yapısını ön plana çıkaran öğretim yöntemine göre deyimler sözcüklerle paralel olarak düşünülmüş ve deyim öğretimi sözcük listelerini ezberleme olarak görülmüştür (Güneş, 2009, s. 6).

Marquer'a göre, ilk çalışmaların görünüşte çelişkili sonuçları, araştırmacıları deyimleri, öngörülebilirlik, çok anlamlılık, deyim aşinalığı, anlamların göreceli aşinalığı, şeffaflık, sözdizimsel ve sözcüksel esneklik gibi heterojen yapan özelliklerini incelemeye yöneltmiştir. Bu özelliklerin etkileri, geleneksel görüşün aksine, deyimlerin birebir, deyimssel olmayan ifadelerle aynı şekilde ayrıştırılabileceği ve işlenebileceği hipotezini desteklemektedir. Bu görüşe göre, deyimler artık ölü metaforlar olarak görülmemekte ve deyimlerin yorumlanması aynı anlam alanına ilişkin kavramsal metaforların uygulanmasını gerektirebilmektedir (Marquer, 1997, s. 625).

Dolayısıyla, deyimlerin çözümlenebilir ve mecazi oluşlarının fark edilmesiyle birlikte yabancı dil öğretiminde de deyimler farklı bir şekilde görülmeye başlamıştır. İlgi odağı, biçimlerinden anlamlarına kaymış, deyimleri kavrama ve öğrenme süreçleri dikkat çekmeye başlamıştır. 1990'lı yıllarda yabancı dil öğretiminde deyimlerin dikkat çekmesiyle birlikte çağdaş öğrenme kuramlarına ve yabancı dil eğitim biliminin gerektirdiği yaklaşım ve yöntemlere göre deyim öğretiminin nasıl yapılması gerektiği ele alınmıştır (Güneş, 2009, s. 7).

3.2.2. Deyim öğretiminde esaslar, güçlükler ve önlemler

Günlük iletişimin ayrılmaz bir parçası olan deyimssel ifadeleri öğrenmeden bir dili öğrenmek veya öğretmek mümkün değildir. Ancak Fransızcanın yabancı dil olarak öğretiminde bunların varlığı söz konusu olduğunda bir miktar ihmal edildikleri de bir gerçektir. Bu ihmal ve kusurun giderilmesi için ne yapılması gerektiği merak edilen konulardan biridir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, daha zor olarak tanımlanabilecek deyimssel ifadeler genellikle belirli çağrışımlar açısından daha zengin olanlardır. Örneğin *reprendre du poil de la bête* (kendini toplamak), *essuyer les plâtres* (yeni bir durumun sonuçlarını deneyimlemek) gibi. Sosyo-kültürel pratiğin daha az belirgin hale getirdiği ve biçimleri anlamayı zorlaştıranlar da bu kategoriye dahildir. Örneğin *avoir la puce à l'oreille* (bir şeyden şüphelenmek), *prendre la mouche* (kırgın olmak), *porter le chapeau* (bir hatanın sorumlusu olmak) gibi. Bu grup aynı zamanda İncil'deki karakterlere veya gerçeklere atıfta bulunan belirli ifadeleri (*mettre sous le boisseau*/gizlemek, *secouer la poussière de ses souliers*/bir yerden tamamen ayrılmak) de içerir. Tarihi veya mitolojik karakter ve gerçeklere atıfta bulunan ifadeler ile belirli karakterlere veya edebi gerçeklere atıfta bulunanlar (*être sorti de la cuisse de Jupiter*/kibirli olmak, *le coup de Jarnac*/beklenmedik bir darbe) da bu gruba dahildir. Ayrıca, coğrafi hususlara (*répondre en Normand*/lafı dolandırmak, *offre de Gascon*/boş vaat), belirli karakterlere veya edebi gerçeklere atıfta bulunanlar (*tirer les marrons du feu*/odun kırıp başkasını ısıtmak, *Barbe Bleue*/Tehlikeli adam), bir dizi antik metaforun parçası olan (*tomber dans le panneau*/oyuna gelmek, *savoir où le bât blesse*/nereden vuracağını bilmek, *découvrir le pot aux roses*/gerçeği öğrenmek) veya ortadan kaybolmuş geleneklere dayananlar (*tenir le haut du pavé*/en gözde olmak) son olarak, kültürel açıdan tipik olarak ulusal görünenler (*la vérité de La Palice*/laf kalabalığı yapmak, *la réponse du berger à la bergère*/ne ekersen onu biçersin, *l'Heure*

H/kritik an). Dolayısıyla, deyimsel ifadenin opaklığı çoğunlukla anlamsal kökeninin bilinmemesinden kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda öğrencinin "Bunu neden söylüyoruz?" diye sorduğunu görebilmek mümkündür. Bu nedenle öğrenci sıklıkla ifadenin asıl anlamını, kökenini bilmeye çalışır (Sułkowska, 2009, s. 108).

Bu bağlamda, bir yabancı dil öğrenen Türklerin deyim öğreniminde beş temel sorunu bulunmaktadır. Bunlar:

1. Deyimleri tanıma, algılama ve anlama
2. Deyimleri Türkçeye çevirme
3. Konuşurken ve yazarken deyim kullanamama
4. Kullansa bile doğru bir şekilde kullanamama
5. Uygun, yerinde, zamanında ve doğru kullanamamadır.

González-Rey'e göre, deyimsel ifadelerin yabancı öğrenciler için karmaşık olması, öncelikle anlaşılması ve ezberlenmesi zor olan kelimelerin bir kombinasyonunu oluşturmalarından kaynaklanmaktadır. Bu kombinasyon;

- Nispeten uzun olabilir (*ne pas voir plus loin que le bout de son nez/dar görüşlü olmak; s'agiter comme un diable dans un bénitier/tedirgin olmak; vb.*).
- Sözdizimsel açıdan düzensiz olabilir (*faire deux coups d'une pierre/bir taşla iki kuş vurmak*).
- Sözcüksel olarak düzensiz olabilir (*faire d'un caillou deux coups/bir taşla iki kuş vurmak*-bu deyim daha az yaygındır).
- Bazı gramer düzensizliklerini bile ortaya koyabilir (*remuer ciel et terre/her yolu denemek; montrer patte blanche/iyi niyetini göstermek* deyimlerinde öznenin olmaması gibi). (González-Rey, 2002, s. 139-140).

Ayrıca öğrencilerin alışık olmadıkları unsurların varlığı da bu zorluk hissini (*tailler une bavette/laflamak; tomber des nues/şok olmak; vb.*) güçlendirmekten başka bir işe yaramayacaktır. Tüm bu faktörlere, taşıdıkları iletişimsel anlamın (az ya da çok karmaşık) bileşenlerinin doğrudan ve gerçek anlamlarının eklenmesine karşılık gelmediği göz önüne

alındığında, bu ifadelerin anlamsal düzeydeki özelliğini de eklemek gerekmektedir. Bunlar aslında az ya da çok somut bir imgenin oluşumunun temelidir. Bu imgenin kodunun çözülmesi, gerçek ve mecazi alan arasında gerçek bir aktarma oyununa dayanır (González-Rey, 2002, s. 139-140).

Kendini ifade etmek ve bir konuşmayı anlamak için kelimeleri bilmek yeterli değildir. Aynı zamanda kalıplaşmış bir özerk biçime ve mecazi bir anlama sahip olan kelime gruplarının anlamlarına da hâkim olmak gerekir. Genellikle anadili konuşan bir kişi, ana dilinin katılık derecesinin mutlaka farkında olmayabilir: Dil pratiğinin bir parçası olan sözcük öbeklerini kullanması oldukça doğaldır. Ancak yabancı dil edinme sürecindeki bir kişi açısından bakıldığında kalıplaşmış yapılar anlamayı engelleyebilir ve zorluk yaratabilir. Basit bir örnek: "Ne pas avoir la langue dans sa poche" deyimisel ifadesinin mecazi bir anlamı vardır: "çok geveze olmak". Öğrenen muhtemelen bunun bir ifade olduğunu anlamıştır çünkü ifade mantıksal değildir ancak böyle bir metaforik ifadenin anlamını anladığından emin olunamayacaktır (Tartu, 2009, s. 3).

Bu nedenle, bu yanlış anlamaların bir kısmını ortadan kaldırmak ve yabancı dil olarak Fransızca öğrenen öğrencilerin bu ifadeleri doğru anlamalarına ve kullanmalarına yardımcı olmak için deyim öğrenme yöntemlerine odaklanmak gerekmektedir.

Deyimsel ifadeler, anadilde önemli bir rol oynamakta ve günlük kullanılan sözcüklerin öğrenilmesine paralel olarak doğuştan itibaren öğrenilmektedir. Bu kapsamda, anadili İngilizce olmayanlarda deyimisel ifadelerin öğrenilmesine büyük önem verilmekte ve Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi'nin (CEFRL) bunların başlangıç seviyesinde bile edinilmesi önerilmektedir. Deyim öğrenimine ilişkin sorun bazı nedenlerle ilgi çekici hale gelmiştir. Bu kapsamda, anadili İngilizce olmayan öğrenciler deyimisel ifadeleri kullanırken sıklıkla hata yaparlar çünkü onları yeterince iyi tanımazlar ve deyimleri uygunsuz bağlamlarda kullanırlar. Anadilini konuşanlar ise bunları farkında olmadan çok sık kullanırlar (Jovanovic, 2017, s. 3-4).

Deyimler, dil öğretim sürecinin her seviyesinde mutlaka öğretilmelidir. Ama bunların planlı bir şekilde verilmeleri önemlidir. Temel seviye için deyim önermek oldukça güç olmasına rağmen çok gerekli bir konudur. Deyimlere ilişkin ders öncesi çalışmalar ciddi olmalıdır. Deyimler seçilirken de kelimeleri basit, anlayabilecekleri seviyede olmalıdır.

Deyimin açıklanması da kelime kelime yapılmamalıdır. Cümlelerin bir bütün olarak ne anlama geldiği öğretilmelidir (Duru, 2009, s. 42).

Bu bağlamda, başlangıç seviyesindeki öğrencilerin deyimleri, *oyunlar*, *diyaloglar* ve *rol oynama* yoluyla öğrenmeleri daha iyi olacaktır. Böylece bunları bilinçsizce ezberleyip iletişimlerinde kullanmaya başlayabileceklerdir. İleri düzeydeki öğrencilere gelince, onların dikkatini *deyimlerin görünümüne* çekmek, onlara diğer insanlarla ve kültürlerle iletişim kurarken bunları nasıl kullanabileceklerini göstermek önemlidir. Fransızcanın yabancı dil olarak öğretiminde deyimlerin tek başına öğrenilmemesi gerekmekte, bunların işlenmesi ayrı bir didaktik yaklaşım gerektirse de sözlüklerde tanımlanan diğer kavramlarla birlikte ele alınması gerekmektedir (Jovanovic, 2017, s. 7).

Yapılan bazı araştırmalardaki tüm sonuçlar, erken çocukluk döneminde başlayan deyimsel ifadelerin anlaşılmasında bir gelişme olduğunu göstermektedir. Böylece çocuklar 5-6 yaşlarından itibaren belirli deneysel koşullar altında deyimsel bir ifadeyi yorumlayabilmektedir. Eğer dil deneyimi ve bağlamdan elde edilen bilgi, çocukların deyimsel bir ifadeyi oldukça erken bir zamanda anlamalarına olanak tanıyorsa, onların rolleri ergenlik ve yetişkinlik de dahil olmak üzere uzun bir gelişim dönemi boyunca devam eder. Deyimsel ifadeler, dil alanındaki araştırmalarda sıklıkla gözden kaçırılan ergenlik dönemi de dahil olmak üzere geniş bir gelişim dönemini kapsamayı mümkün kılar. Ancak ergenlik, ergenlerin bir iletişim durumunun karmaşıklığını yönetme biçimi üzerinde doğrudan etkisi olabilecek bir bilişsel gelişim dönemine karşılık gelir. Ergenlik gerçekten de hormonal ve cinsel olgunlaşmanın eşlik ettiği beyin gelişiminin kritik bir dönemidir. Teorik açıdan bakıldığında ergenlik, son nörolojik verilerin, bireyin hem bilişsel hem de sosyal işleyişinde çok önemli bir rol oynadığı düşünülen bölgeler olan frontal loblarda önemli bir olgunlaşmanın özellikle ortaya çıktığı bir dönemdir (Hattouti vd, 2016, s. 128).

İnsanoğlunun uzun gelişimsel dönemi göz önüne alındığında deyimler, bilişsel gelişim modellerine teorik bir zorluk teşkil etmektedir. Deneysel verilerin çeşitliliğiyle karşı karşıya kalınmakla birlikte, deyimsel ifadelerin öğrenilmesi için genel bir model oluşturulmasında zorluklar yaşanmaktadır. Bu kapsamda, Küresel Hazırlama Detaylandırma Modelinin bir parçası olarak, çıkarımsal stratejilerin, figüratif yeterliliğin gelişiminde farklı düzeylerde önemli olduğu düşünülmektedir. Bu modelde deyimsel ifadeleri anlama yeteneği, zamansal sıralaması kesin olmayan dört aşamadan geçer. 6-7

yaşına kadar çocuklar basit bir strateji kullanır ve bağlamla ilgili uygunsuz anlayıştan rahatsız olmazlar. İkinci aşamada bağlam önemli hale gelir ve çocuklar bağlam içinde ilgili ipuçlarını arayabilirler. 10-11 yaşlarından itibaren anlamsal analiz hakimdir; bağlam artık anlamak için gerekli değildir ve çocuklar bazı ifadelerin ikircikli veya belirsiz olduğunu bilirler. Deyimsel ifadeler üçüncü aşamadan itibaren iyi anlaşılır, ancak dördüncü aşamada mecazi anlam, belirli bir dil topluluğunda, özellikle de günlük konuşma dilindeki deyimsel ifadelerde kalıplaşmış hale gelir. Bu modelde, çocuklar 6 yaşından itibaren deyimsel bir ifadeyi anlamak için bağlamsal çıkarımı uygulayabilmektedir, ancak anlamsal çıkarımı yalnızca daha sonraki gelişim dönemlerinde (10-11 yaş arası) gerçekleştirebilmektedirler (Hattouti vd, 2016, s. 129).

Dolayısıyla, çocuklarda ve ergenlerde deyimsel ifadelerin anlaşılması üzerine yürütülen temel araştırmaların, pragmatik dil becerilerinin değerlendirilmesi açısından umut verici yollar sunulduğu anlaşılmaktadır. Aslında çocukların ve ergenlerin dil becerilerinin incelenmesi hâlâ çok nadiren onların pragmatik yeteneklerinin araştırılmasını içermektedir. Çoğunlukla dilin biçimsel özelliklerinin değerlendirilmesine odaklanılır. Dildeki pragmatik bozuklukları daha iyi anlamak için bağlamsal çıkarımları değerlendiren klinik araçlara sahip olmak gerekir. Deyimsel ifadeler, belirli koşullar altında, çocuğun ve ergenin çıkarım üretme yeteneğini çok hassas bir şekilde keşfetmeyi mümkün kılar. Bu açıdan bakıldığında, deyimsel ifadeler, söz konusu çocukların ve ergenlerin sosyal ve aile entegrasyonu açısından önemli yansımaları olan ve bir engel oluşturan pragmatik zorlukların boyutunun ölçülmesini mümkün kılan değerlendirme testlerini önermek için umut verici bir yol sunmaktadır (Hattouti vd, 2016, s. 132).

Diğer yandan, deyim öğreniminde, sözcüksel çağrışımların çeşitli bağlamlarda ve kavramlara göre sunulmasını mümkün kılan “omasiyolojik didaktik” yaklaşımı önerilmektedir. Deyim bilimin dilsel tanımı ve öğretimiyle ilgili bu konu, birkaç yıldır okullarda ikinci dillerin edinilmesiyle ilişkilendirilmiştir. Cavalla ve Labre, daha sonra bu geniş edinim alanında bilgi toplama eğiliminde olduklarını, bunun belki de çok özel dilsel olgular için daha optimize edilmiş öğretme/öğrenme için yeni yollar sağlayabileceğini belirtmektedir. Bu nedenle öğrencilere sözcüksel becerilerini kendilerinin geliştirmelerine olanak sağlayacak araçların verilmesinden yana oldukları belirtilmektedir. Sözlük, bir sözcükler "listesi" değil, bir dilden diğerine büyük ölçüde değişen katı kurallarla sınırlanan yapılandırılmış bir öğeler kümesidir. Eğer öğretmen öğrenciye sözlüğün bu özel yapılarına girme ve bunları kullanmayı öğrenme fırsatını verirse, o zaman öğrenci kendi sözcüksel

becerilerini geliştirebilecektir. Böyle bir yaklaşım, öğrencilere sözcük bilgisinin yanı sıra, dili istedikleri gibi yönetebilmeleri için kendi bilgilerinin sorumluluğunu üstlenmelerini sağlayacak bir beceri kazandıracaktır (Cavalla ve Labre, 2009, s. 14).

Bütün dillerin merkezinde bulunan deyimlerin öğretilmesine ilişkin önemli güçlükler vardır. Zira, deyimleri öğretmek, öğretmenin ekstra çaba göstermesini gerektiren ve öğrenciler için zorluklar yaratabilen karmaşık bir görevdir. Bunları iki kategoriye ayırmak uygun olacaktır. İlki, “anlamada zorluklar”, ikincisi ise “kullanma zorluklarıdır”. Bu nokta bizi, öğretmenin rolüne ve deyimsel ifadelerle uğraşmanın yararlarına yönlendirecektir (Elme, 2014, s. 21).

Anlama zorlukları, şeffaf olan deyimlerde (“avoir un coeur d’or: altın kalpli olmak”) pek oluşmaz ama şeffaf olmayan deyimler, öğrencilerin ifade ile anlamı arasındaki bağlantıyı görmelerini engeller. Bu durumda yabancı dil öğrencisi yanılabılır. Örneğin “les carottes sont cuites (iş işten geçmek)” ifadesini kelime kelime alırsa “havuclar pişti” şeklindeki bir tercüme ortaya çıkar ve dolayısıyla bunun bir ifade olduğunu anlamaz. Ayrıca kadim dilden izler taşıyan ifadeler de vardır; örneğin “au fur et à mesure/zaman geçtikçe, yavaş yavaş” gibi; buradaki “kürk” kelimesi eski bir kelime olup “orantılı” anlamına gelir. Anlamayı kolaylaştırmak için öğretmen, çok anlaşılmas veya güncelliğini kaybetmiş ifadelerle karşılaştığında öğrenciye yardımcı olmalıdır (Elme, 2014, s. 21).

Ayrıca, Fransızcanın yabancı dil olarak öğretildiği (FLE) derslerde öğretmen, anlamayı kolaylaştıracak veya engelleyecek olan iki dilde benzer ifade varsa veya yoksa, ana dilinin etkisini de dikkate almalıdır. Farklı dil sistemlerini karşılaştırabilme ve anadilde potansiyel deyimsel karşılıkları bulabilme yeteneği, ifadelerin anlaşılmasını ve ezberlenmesini teşvik eder; bu, doğru çevirilerin yapılabilmesi için mutlaka gereklidir. Karşılaştırmalı analiz aynı zamanda ana dil ile yabancı dil arasında paralellikler oluşturmayı ve iki dil ve kültürdeki ifadelerin dilsel işleyişini keşfetmeyi de mümkün kılacaktır (Elme, 2014, s. 21).

Deyimlerin, özellikle ana dili olmayanlar için anlaşılması ve hatırlanması zor olan dil birimleri olduğunu ifade eden Detry de öğrenme ve öğretme açısından bazı önerilerde bulunmaktadır. Biçimsel karmaşıklıkları çözmek için, öğrencilerin daha bilişsel bir öğrenme süreci geliştirmelerine ve sadece ezberlemekten kaçınmalarına yardımcı olabilecek motivasyonel stratejileri kullanmanın yollarını bulmak gerekmektedir. Bu

bağlamda, simgesel-gerçek boyut ile mecazi anlam (semantik motivasyon) arasında motive edici bir bağlantı kurmaya dayalı yaklaşımın bir tamamlayıcısı olarak, öğrencileri Fransızcadaki deyimlerin yapısal (sözcük düzeni ve sözcüksel bileşim) ve keyfi olmayan doğasının daha fazla farkına varmalarını amaçlayan bazı tekniklerin benimsenmesi gerekmektedir (Detry, 2017, s. 331).

Bu bağlamda, bazı durumlarda öğretmen, yabancı dilde belli bir aşinalığın farkına vararak öğrencinin deyimsel anlama erişimini teşvik etme olanağına sahip olacaktır. Bir yandan bu, yabancı dil içinde nispeten benzer imgeler ve metaforik değerler sunan ifadeleri ilişkilendirerek yapılabilir. Örneğin, Fransızcada öğrenilen bazı deyimlerden olan “ne pas avoir sa langue dans sa poche” (sözlüksel anlamı “dilinin cebinde olmaması” ve mecazi anlamı “çok geveze olmak”) için şöyle bir yorum düşünülebilir: İmge, “ne pas savoir tenir sa langue” (“dilini tutmayı bilmemek”) olacak şekilde bir anlatımla deyim öğretilebilir (Detry, 2014, s. 151).

Benzer şekilde, ikonik açıdan daha az benzer olan ifadeler söz konusu olduğunda da bazen bu tür açıklamaları dikkate almak gerekmektedir. Bu kapsamda, “il y a une anguille sous roche” deyimini de (sözlüksel karşılığı “kayanın altında yılan balığı var” iken mecazi anlamı “sahtekarlık ve aldatma” şeklindedir). Bu çağrışımsal yaklaşım sayesinde, yabancı dil olarak Fransızca öğrenen (FLE) bir öğrenci belirli metaforik kalıpların dil içi ve/veya diller arası doğasının tekrarının farkına varacak ve bu onun anlatım bilimine daha sistematik bir bakış açısı benim. Ancak az önce gösterdiğimiz gibi, benzer deyimsel imgeler arasındaki hatalı çağrışımlardan kaynaklanan ancak eşdeğer metaforik değerlere dayanmayan olası yorumlama hatalarından ve hatta müdahaleden kaçınmak için bu çağrışımsal çalışmanın öğretmen tarafından denetlenmesi gerekir (Detry, 2014, s. 152).

Deyimi kullanma zorluğuna gelince; sadece ifadeyi bilmek yeterli değildir, bunları öğrencinin kullanabilmesi de önemlidir. İfadelerin doğru kullanımı öğrenciler için sorun yaratabilir. Öğrenci ifadeyi bilmiyorsa (eksikse) ifadeyi görmezden gelmek zorunda kalır ve bu da yanlış anlaşılmalara yol açabilir. Ancak burada kötümser olmamak gerekir. Zira, yabancı öğrenci, ifadenin sınırlarını ve katılığını yerli öğrenci gibi algılayamaz. Öğretmen daha sonra ifadelerin değiştirilemezliği ve modifiye edilemezliği gibi hususları vurgulamalıdır. İfadeyi doğru kullanmak, ifadeyi iyi bir bağlamda kullanmak kadar önemlidir. Örneğin “piposunu kırmak/casser sa pipe” (aslında “nalları dikmek” anlamındadır) tabiri ancak birinin ölümünü duyurmak için kullanılabilir. Bu ifade ani ve

açıklanamayan ölümü ifade etmektedir. Bu ifadeyi her zaman herkesle ve her yerde kullanamayız. Bu nedenle ifadenin bağlamını dikkate almak önemlidir (Elme, 2014, s. 22).

Öğretmenin rolüne gelince; öğrencilerin başka bir kültürün ifadeleriyle tanışmasında öğretmenin merkezi bir rol oynadığını görüyoruz. Kalıplaşmış ifadelerin öğretilmesiyle ilgili sorunlardan biri, anlatım eğitiminin eksikliği ve ders kitaplarının mütevazı bir şekilde ele alınmasıdır. Dil ve kültür arasındaki ilişkiyi belirleyen unsur öğretmenin didaktik seçimleridir. İfadelerin seçimi ve öğretmenin rolü zor bir konu olup öğretmenin öğrettiği dil hakkında kültürel bilgiye sahip olmasını gerektirir. Ancak bunun karşılığında dilsel ve kültürel olayların analizi, öğrencilerde hedef dil ve kültüre yönelik merak uyandırmayı amaçlar (Elme, 2014, s. 22).

González-Rey de öğretmenin rolüne dikkat çekmektedir. Rey'e göre, öğretmen, öğrencilerinin gözünde öğrettiği dil ve kültürün bir referansını temsil eder. Dil ve kültür arasındaki bağlantı öğretmenlik mesleğinde öğretmenin yaptığı didaktik seçimlere dayanmaktadır. Aslında, yabancı dil öğrenenleri seçmenin bir meydan okuma olduğu doğrudur, ancak aynı zamanda dil yoluyla kültüre dokunmanın da kesin bir yolunu temsil eder. İşte bu noktada öğretmenin mesleki hazırlığı devreye giriyor (González-Rey, 2007b, s. 17).

Yabancı dil öğretimi açısından bakıldığında, deyimlerin öğrenilmesi şunların yapılmasıyla mümkün olacaktır: “sözlük üzerinde çalışmak”, “başka bir ülkenin kültürünü ve tarihini öğrenmek”, “dilbilgisini ve ifadenin biçimini analiz etmek”, “ana dil ile yabancı dil arasında paralellikler oluşturmak”, “dil in simgeselliğini görmek ve metaforları ve diğer konuşma şekillerini analiz etmek”, “dil kayıtları üzerinde çalışmak”, “dilsel ve kültürel bilgiyi vb. geliştirmek” (Elme, 2014, s. 23).

Deyimsel ifadeler, bir yabancı dil öğrenen öğrenci için çok zengin, ilginç, eğitici ve yararlı bir çalışma nesnesi oluşturur. Ders sırasında bunların işlenmesi öğretmenin ekstra çabasını gerektirmektedir. Ancak ifadeler, öğrencinin Fransızca'yı anlayabilmesi ve kendini akıcı bir şekilde ifade edebilmesi için daha detaylı bir çalışmayı gerektirmektedir (Elme, 2014, s. 23).

Deyimsel ifadelerin öğrenimini okul programına dahil etmenin en kolay yolu, ifadeleri sınıfta işlenen temalarla (hayvanlar, sayılar, insan vücudu, doğa, fiziksel açıklamalar, karakter, etkinlikler) ilişkilendirmektir. Örneğin, öğrencilere renk sözlüğünü kullanan

deyimleri ("avoir une peur bleue/ödü patlamak") öğretmek olabilir. İdeal olan yeni ifadeleri daha sistematik bir şekilde öğrenmek olacaktır. Okul bağlamında ifadeler üzerinde daha derinlemesine çalışmak mümkün değilse, örneğin her derse tahtada dersin temasıyla veya günün haberiyle ilgili bir ifadeyle başlanması önerilir. Bu, derse başlamanın güzel bir yolu ama aynı zamanda harika bir başlangıç aracı olabilir. Buna ek olarak, öğrenciler şimdiden kendi Fransızca ifadelerinden oluşan “oto-sözlüğü” oluşturmaya başlayabilirler (Elme, 2014, s. 86).

Etkin bir kullanım alanına sahip olan deyimler, birçok bilim dalı tarafından kullanılmakta, bunlar için adeta hayati olmaktadır. Bu kadar geniş kullanım alanı olan deyimlerin bir kısmının zaman içerisinde kullanılmaması; o deyimlerin kaybolmasına, dolayısıyla yok olmasına neden olmaktadır. Aslında, birer servet durumundaki deyimlerin yok olmaması için çaba gösterilmesi, kullanımlarının sağlanarak kalıcı olmalarının sağlanması, herkesin sorumluluğudur. Bütün programlarda her ne kadar ideal öğretim unsurları gözetilerek, dolaylı olarak atasözleri ve deyimlerin öneminden bahsediliyorsa da uygulamada sıkıntılar olduğu bir gerçektir (Bulut, 2013, s. 570-571).

Özetle, deyim öğrenimindeki ve öğretimindeki bazı önemli güçlükler vardır. Bunlardan ilki, deyimlerin kelimesi kelimesine tercümesinde, gerçek anlamı elde edilemeyeceği için anlaşılmalarda zorluklar yaşanabilir. Böyle olunca, söz konusu deyimle daha önce karşılaşmayan öğrenci anlamını ne anlar ne de kavrar. İkincisi, kendilerine özgü yapıları olan deyimlerin diğer dillerde karşılıkları olmayabilir. Bu durumda, deyimlerin anlamlarını tahmin etmede zorluk ortaya çıkar. Üçüncüsü, öğrenci, anlamını bilmediği bir deymi kelimesi kelimesine çevirerek anlamını bulmak için çabalarken paralel olarak deyim anlamını da değiştirebilir veya nadiren gerçek anlamını ortaya çıkarabilir. Dördüncüsü, hedef dilin kültürüne ait bilgi eksikliği de deyimlerin anlamını tahmin etmede zorluk yaratacaktır. Tüm bu söylenenler göz önüne alındığında, deyim öğretiminde öğretmen ya da öğreticinin önemli bir role sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.

3.2.3. Deyim öğretim yöntemleri

Deyim öğretimine ilişkin yöntemlere geçmeden önce, öğretim yöntemlerine genel bir bakış açısıyla bakmak daha doğru bir yol olacaktır. Öncelikle belirtmek gerekir ki öğretim yöntemlerinin seçiminde öğrenci özellikleri büyük öneme sahiptir. Her konu ve öğrenme

düzeyi için uygun tek bir yöntem söz konusu olamaz. Yöntemin belirlenmesinde, dersin amaçları, konunun özellikleri, öğrenci özellikleri, materyaller, maliyet, zaman ve öğrenci sayısı gibi faktörler etki etmektedir. Bu kapsamda, düz anlatım (takrir), problem çözme, tartışma, örnek olay, gösterip-yaptırma ve modüler öğretim gibi yöntemleri saymak mümkündür (Öğretim yöntem ve teknikleri).

Özellikle, son yıllarda deyimler üzerine yapılan araştırmalar öğrenme strateji ve yöntemlerinin belirlenmesinde önemli katkılar sağlamıştır (Topçu, 2001, s. 132). Bu çalışmada da deyim öğretiminde kullanılan öğretim yöntem ve stratejileri önemli yer teşkil etmektedir.

Bu kapsamda, bu alt başlık altında, Kültürel, Kültürlerarası, Ezberleme, Temalarına Göre Gruplandırma, Etimolojik, Çeviri, Şarkı ve Oyunlarla Öğretim, Deyimbilimsel, Dijital Öğrenme, Düz Anlatım, Görseller ve Kısa Hikâyeler yöntemleri detaylı olarak incelenecektir.

3.2.3.1. Kültürel

Deyim öğreniminin en önemli boyutlarından biri “kültür”dür. Larousse’a göre “kültür” kavramı, belirli bir alanda bilgi demektir. “Kültürel” kavramı da kültüre ait olan anlamında kullanılır (Larousse, culture). TDK’ya göre kültür, tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü olarak tanımlanmaktadır (TDK Sözlük).

Öğretim ya da öğrenme kapsamında kültür terimi, amacı kişiliğin oluşması olan, öğrenmeye dayalı bireysel bir eğitim sürecinde edinilen ve işlenen tüm bilgileri ifade eder. Aslında kültür, bizi çevreleyen ve dünyayı daha iyi kategorize etmek ve anlamak için her gün kullandığımız gerçekliği algılamamızın bir yoludur. Söylediğimiz her cümlede söylenen (açık) ve söylenmeyen (örtük) şeyler vardır, çünkü bunları söyleyen kişi bunları olduğu gibi kabul eder. Bu faktörlerin her ikisi de metnin üretildiği spesifik kültüre bağlıdır ve bir kültür ile diğer kültür arasındaki farklılık, bilgiye başka bir işlev vermektedir. İlave olarak, birey dili kullanır ve bu nedenle dolaylı olarak empattir çünkü kendisi belirli bir kültürün içindedir. Başkalarıyla konuşurken bu rolün her zaman farkında olmayan birey aracılığıyla konuşan aslında kültürün kendisidir. Biz buna “örtük kültür” diyoruz. Dolayısıyla, dil, kültürel kimliğin bir tezahürüdür ve tüm öğrenenler, konuştukları dil aracılığıyla, belirli bir

kültürün görünen ve görünmeyen unsurlarını içlerinde taşırlar (Haloulou ve Benhoumeur, 2021, s. 33-34).

Diğer yandan, bireysel bazda, kültürün üç düzeyi tanımlanmaktadır. Bunlar; yüzeysel düzey, orta düzey ve derin düzey. Yüzeysel düzeyi, kültürün bilinçli ve açık öğelerini bir araya getiren, yani bireyin bilinçle öğrendiği her şeyin bulunduğu düzeydir. Bu kişinin, çeşitli alanlardaki referans bilgisiyle ilgilidir; yabancı dillerde, fizikte, matematikte vb. Dolayısıyla bunlar açık çalışma kurallarıdır ve kişiyle güçlü bir şekilde bağlantılı olmadıkları için değiştirilmesi kolaydır. Orta düzeyde, teknik kurallar ile resmi olmayan kuralların ortasında yer alan resmi kurallar bulunur. Bu düzey, evde veya okulda öğrenilen ve ait olduğumuz toplumdaki davranışları belirleyen kuralları bir araya getirir; örneğin ebeveynlerimiz bize "Hanımefendi'ye merhaba demelisiniz" der, öğretmen bize "yere çöp atmayın" diye emir verir. Bunlar, iyiyle kötüyü ayırt etmeye yardımcı olan bir dizi değer çerçevelenmesini mümkün kılar. Derin düzey ise, eylemlerin, davranışların ve değerlerin altında yatan bilinçsiz varsayımlardan oluşur. Bu, diğerlerinin yanı sıra, doğuştan asimile ettiğimiz, kolektif bilinçdışına kazınmış resmi olmayan kuralları (gülümseme, konuşma, nezaket vb.) kelimelerle, jestlerle, etrafımızı saranların ilgisiyle, alışverişlerimizde ve sohbetlerimizde kullanırız (Haloulou ve Benhoumeur, 2021, s. 29)

Kültür-deyim ilişkisine gelince; kültür toplumlarımızın dokusudur ve kültüre ilişkin deyimler hayatımızın hikayelerini dokuyan iplikler gibidir. Bu deyimler anlam açısından zengindir ve belirli bir grup insanın değerleri, gelenekleri ve inançları hakkında büyüleyici bilgiler ortaya çıkarabilir. Kültüre yönelik deyimler, kültürel ifadelerin çeşitli ve renkli dünyasını anlamamıza yardımcı olacak anlamlar ve pratik örnekler sağlar (Phrases Directory, 2024).

Deyimler mecazi olsalar bile, bir kez anlaşıldıklarında elle tutulur ve farklı bir özellik olarak bize hizmet ederler. Kişinin kendisini ifade etmesine, belirli duyguları açıkça söylemeden dile getirmesine olanak tanırırlar. Bu bütün diller için geçerlidir. İlave olarak, toplumsal standartlara, ilkelere ve inançlara ilişkin kültürel anlayışlar sunarlar. Deyimler, kişinin geçmişine ilişkin düşünceleri, duyguları ve görüşleri anlamamızı da sağlar. Dolayısıyla, dilin unsurları ile kültür ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlıdır (Erfesoglou, 2017).

Dilin kendine özgü anlatım biçimini ifade eden önemli göstergelerinden biri olan deyimler, toplumun yaşayışından, inançlarından, gelenek göreneklerinden çıkan her türlü bilgiyi, düşünceyi yansıtır (Erol, 2007, s. 47). Dolayısıyla, deyimlerin bir milletin kültür hazinesi ile yakından ilişkisi vardır. Kısa, öz ve çarpıcı olma özellikleriyle bir dilde dilbilgisi kadar önemli bir yere sahip olan; “dile yumuşaklık, özgünlük, güzellik, anlamsal zenginlik, imgesellik ve renk katan” (Ataman ve Kılıç, 2018, s. 3) deyimler, kültürel boyutu destekleyen ve yürüten dilin önemli öğeleridir. Büyüleyici ve çok yönlü bir çalışma nesnesi oluşturan bu ifadeler, milletlerin kültürleriyle birlikte oluşan kalıplaşmış ifadeler olarak tüm dillerde mevcuttur. Zira, katılık ya da kalıplaşmışlık dilin merkezi bir kavramıdır.

Deyimler ve atasözleri kültürlerin ürünü olma yönünden birbirlerine benzerler. Bu bağlamda, Erikçi’ye göre, deyimler ve atasözleri; az sözle çok şey ifade etme, anlatımı etkili kılma, söylenmek istenenleri daha net ve daha kısa bir şekilde ortaya koyma noktalarında önemlidirler. Aynı zamanda geçmişten günümüze getirilen kültür ürünlerinin bir parçası olmaları yönüyle kültüre dair maddi ve manevi her türlü unsuru gelecek kuşaklara aktarma açısından da son derece önemli söz varlıklarıdır. Toplumun ortak algısı ve deneyimlerine dair fikir edinebildiğimiz, bu sebeple kültürümüzün mihenk taşları diyebileceğimiz deyim ve atasözleri, taşıdıkları gerçek ve mecaz anlamlar ile dilin zenginliğini açıkça ortaya koymaktadır (Erikçi, 2021, s. 2).

Aydın da deyimlerin inanç ve değerleriyle yakından ilişkisi olduğunu belirtmektedir. Aydın’a göre, bu ifadeler dilin anlambilimsel çerçevesini güçlendirir ve büyük bir anlaşma zemini sağlar. Deyimin yaratıcısı ve yaratıldığı zaman belirsizdir. Ne var ki her deyim, o dilin yaşandığı tarihsel ve toplumsal ortamın belli bir anına ilişkin alışkanlıklara, inanç ve değerlere, araç-gereç kullanımlarına, belirli kural ve normlara dayanarak kurulur. Bu yüzden bu ifadeler, o dille yaşayan toplumun belli bir anı ve kültürü konusunda bilgi verirler ve dolayısıyla tarihsel olma özelliği taşırlar (Aydın, 2009, s. 17).

Alwadi ve Alhathal da deyimlerin kültür ile ilişkisini açıklamaktadır. Bu yazarlara göre bu ifadeler, anadilini konuşanların çoğu tarafından tekrarlanan ve bu şekilde tanınan kalıplaşmış ifadelerdir. Kelime kelime başka bir dile çevrildiğinde anlamını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalırlar, çünkü parçası olduğu dilin aktardığı kültürle çok yakın bir ilişkisi vardır. Dil, kültür ve deyimler ile mecaz arasında güçlü bir ilişki ve “kültürel” denilen güçlü bir dozaj vardır. Bu nedenle, yerli bir dinleyicinin üretim düzeyinde değil,

yerli olmayan bir dinleyicinin şifre çözme düzeyinde bir sorun ortaya çıkabilmektedir (Alwadi ve Alhathal, 2013, s. 15).

Deyimleri dildeki temel bir olgu olarak niteleyen González-Rey de deyim-kültür ilişkisini kurmaktadır. Ona göre deyim, “bir kültürün, bir toplumun, olaylara kolektif bir bakış açısının, deyimsel bir konuşma tarzının kendine özgü özelliklerini taşıyan kümeyi” temsil eder. Bu dilsel bir boşluk değil, aksine “dildeki temel bir olgudur” (González-Rey, 2002, s. 40).

Bir başka çalışmasında González-Rey, deyimlerin resimsel yapılar olduğunu, dilde işleyen katılık, basmakalıp kolektif temsillerin sıklıkla yerleştirildiği sekanslar ürettiğini belirtmektedir. Bunlar, soyut kavramları anlamlı ve somut bir şekilde iletmekten sorumlu bir görüntü oluşturan kelime dizileridir. Bu resimsel yapılar, belirli bir dile özgü olması, bir dilden diğerine geçişin sıklıkla farklı bir dönüşe yol açması ve her ülkeye özgü kültürün kendine has kültüründen kaynaklanması nedeniyle deyimsel ifadeler adını alır (González-Rey, 2007, s. 255).

Dolayısıyla, deyim kültürün aynasıdır ve bir milletin kültürel özelliklerini açıkça yansıtır. Bazen kaynak kültüre ait olmayan dil öğrenenlerin bırakın deyim kullanmayı, deyimleri anlamaları bile oldukça zordur. Dolayısıyla deyim coğrafya, tarih, din, gelenekler, spor ve eğlence, masal ve mitolojiler, edebi eserler vb. kültürel çağrışımlarını öğrenmek, alt kültürlerin parçaları oldukları için önemlidir.

Bu bağlamda, deyim öğretimi de kültürün ayrılmaz bir parçasıdır. Özellikle yabancı bir dil öğrenirken, deyimler, ezberlenmesi ve anlaşılması güçlük teşkil eden sözcük grupları olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bunun nedeni, bu ifadeler hem öğrenciler tarafından günlük yaşamda sıklıkla kullanılmamakta hem de özel yapılara sahip bulunmaktadır. Bu yapıların öğrenilmesinde ve öğretilmesinde güçlük yaratan bir sebep de bazı deyimlerin, ana dilde karşılıklarının bulunmamasıdır. Dolayısıyla, yabancı dil öğrenenlere hedef dili ana dili gibi konuşabilme ve farklı kültürel olaylar karşısında kendini doğru ifade edebilme becerileri ancak kültür aktarımı ile kazanılabilir (Serres, 2011: 131).

Kısaca, yabancı dil eğitimi, kültür öğrenimini de içine alan bir süreçtir ve deyimler bir dilin kültürel boyutunu ortaya koyan söz varlığı unsurlarıdır. Deyim öğretimine de yer verilen bir yabancı dil sınıfında, öğrenciler sadece deyimleri öğrenmekle kalmaz aynı

zamanda hedef dilin konuşulduğu ülkenin tarihi, beslenme biçimi ve insanların yaşam tarzı ile ülkenin değerleri hakkında da bilgi sahibi olurlar (Güngör, 2017, s. 107).

3.2.3.2. *Kültürlerarasılık*

Deyim öğreniminin diğer önemli boyutu “kültürlerarasılık”tır. Larousse’a göre “kültürlerarası” kavramı, farklı etnik, sosyal kültürler vb. farklı kültürler arasındaki temaslarla ilgilidir (Larousse, intercultural). Etimolojik olarak “kültürlerarası” terimi, sırasıyla “arasında” anlamına gelen “inter” öneki ile “kültürel” anlamına gelen “culturelle” kelimesinden oluşmaktadır. Avrupa Konseyi de “kültürlerarası” kavramını tanımlamıştır. Konseye göre, “inter” ön eki, etkileşim, değişim ve engellerin ortadan kaldırılması anlamına gelirken “kültür” terimi hem bireyler hem de toplumlar olarak insanların başkalarıyla ilişkilerinde atıfta bulundukları değerlerin, normların ve yaşam tarzlarının iyi bir şekilde tanınması anlamına gelmektedir (Haloulou ve Benhoumeur, 2021, s. 34).

Öğretim ya da öğrenme süreciyle ilişkisine gelince, hedef dilin öğrenilmesi sadece dil kurallarının benimsenmesiyle sınırlı değildir. Yabancı bir dili anlayabilmek ve o dili konuşanlarla iyi iletişim kurabilmek için, bu dilin tüm kültürel ve ideolojik bileşenlerinden oluşan dil dışı bir repertuarla donatılması gerekmektedir. Kalıplaşmış ifadelerin öğretilmesiyle bağlantılı sorunlardan biri, deyimsele konularda eğitim eksikliğinin yanı sıra okul ders kitaplarında az yer almasıdır. Bu nedenle merkezi role sahip olan öğretmenin, öğrencilerini hedef kültürle ilgili kültürel unsurlar hakkında düşünmeye ve deyimsele ifadeleri ana dillerinde bulunanlarla karşılaştırmaya teşvik etmelidir (Tatah, 2021, s. 9).

Serres’e göre, pedagojik düzeyde, öğrencilerin deyimsele ifadelerin potansiyel denkliklerinin belirlenmesi, bir dilden diğerine dilsel farklılıkların ve ‘kültürlerarası çeşitliliğin’ varlığının ortaya çıkarılmasına yardımcı olabilir. Şunu da belirtmek gerekir ki, anlamsal açıdan aynı olan ifadelerin bir dilden diğerine anlaşılması bilimsel açıdan çok az çalışılmış ve didaktik açıdan nadiren sunulmuştur (Serres, 2011, s. 143).

Özetle, “kültürlerarası” kavramı, kültürel çeşitlilikle bağlantılı olarak sosyal ve eğitimsel sorunların anlaşılmasını teşvik edecek bir yapı, aktarma veya paylaşma amacıyla kültürel ve dilsel yeterliliğin ve bunun sosyal pratiğinin inşası olarak görülmektedir. Kültürlerarası kavramı günümüzde farklı kültürlerden bireyler arasındaki gerilimleri azaltmak için bir değer haline gelmekte ve başta eğitim olmak üzere hayatın bütün alanlarını etkilemektedir. Okulda bunu uygulamanın amacı, diğer şeylerin yanı sıra,

öğrencileri sosyal ve eğitim hayatına entegre etmektir. Deyim öğretimi de dahil yabancı dil öğretimi kültürlerarası yaklaşımın uygulanmasının önemli bir aracıdır. Bu deneyimin yabancı dil ve deyim öğretimi çerçevesinde okullara aktarılması, farklı kültürel miraslara ilişkin olumlu bir anlayışı teşvik edecek ve bu da eğitim ortamının reformu ve iyileştirilmesi için temel teşkil edecektir.

3.2.3.3. Ezberleme

Deyim ezberlenmesi, deyim öğretimindeki zorluklardan biridir. Bu gerçekten öğrencilerin yeniden yatırım yapmaları açısından önemli olacaktır. Ezberlemedeki zorluklar, dil banyosu eksikliğiyle yakından bağlantılıdır. Aslında duyulmayan veya kötü algılanan ifadeler uzun süreli hafızada saklanamaz. Peki bu ifadelerin anlaşıldıktan sonra, önce başka durumlarda tekrar bilinmesini ve daha sonra tekrar kullanılması amacıyla ezberlenmesini nasıl sağlayabiliriz? Bu ifadeleri ezberleyebilmeniz için önce elbette onları anlamanız gerekecektir. Görüldüğü gibi dil banyosunun olmaması hafızaya yerleşmeyi engelleyecek ve dolayısıyla hafızada saklanması imkansızlığına yol açacaktır. Sonuç olarak bu durum, bu ifadelerin anlaşılmasında başka zorluklara neden olma riski taşır. Bu zorluklar dilin gerçek ve mecaz anlamı ile ilgili olacaktır (Guerret, 2014, s. 13).

Bununla birlikte, ezberleme, kalıplaşmış ifadelerin özümsemesi ve öğrencinin kelime dağarcığının artırılması için ek bir kaynak oluşturur. Öğrencilerden, mevcut okumalardan kalıplaşmış ifadeleri yazılı olarak not etmeleri ve bunları örneğin bir sözlü anlatım dersinde bir değişimin parçası olarak sınıf arkadaşlarıyla paylaşmak üzere ezberlemeleri istenmelidir. Tüm bu ifadeleri kişisel bir not defterine kategorilerine göre kaydetmeleri ezberlemek açısından öğrencilerin yararına olacaktır (Tatah, 2021, s. 3).

Fransızca deyimler öğretilirken ezberleme kartları hazırlanabilir. Bu bağlamda, kartın bir tarafında deyimsel ifadeler, diğer tarafında anlamları olan kartlar oluşturulmalıdır (Top soutien scolaire).

3.2.3.4. Temalarına göre gruplandırma

Deyimsel ifadeleri ait oldukları farklı temalara göre sınıflandırarak bu ifadeleri kategorize etme çalışması yapılması öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Bu faaliyet, çeşitli etkinliklerle yapılmalıdır. Dil öğrenme seviyelerine bağlı olarak öğretmen, öğrencilere çağrışımlar, bağlantılar, çoktan seçmeli sorular ve hatta tamamlama veya yeniden kullanma

şeklinde etkinlikler önerebilir. Bu kapsamda, ifadelerin her birini eksik anahtar kelimeyle tamamlamak, anlamı ifadeyle ilişkilendirmek, farklı seçenekler arasından doğru cevabı seçmek, bu ifadelerin her birinin anlamı üzerinde çalışmak için, bu ifadeleri farklı bağlamlarda yeniden kullanmak vs. gibi sorular verebilir (Tatah, 2021, s. 4).

Çeşitli kaynaklardan alınan temalara göre deyimler aşağıya çıkarılmıştır. Bu kapsamda, bu alt başlık altında, Renkler, Meyveler, Sebzeler, Beslenme, İnsan organları, Hayvanlar, Giyim ve kıyafetler ve Sayılar deyim öğrenme yöntemi olarak detaylı bir şekilde incelenecektir.

3.2.3.4.1. Renkler

Bir ifade, başka bir şeye işaret eden bir görüntüyü çağrıştırdığında deyimisel bir ifadeden söz ederiz. Bu kapsamda, renk sıfatlarıyla kullanılan Fransızca deyimlere bazı örnekler aşağıdadır (Le fle pour les curieux);

- *Avoir un bleu* (avoir un hématome), üzgün hissetmek, depresif hissetmek
- *Avoir une peur bleue* (avoir très peur), ödü patlamak, çok korkmak
- *Être vert de rage* (être très en colère), öfkeden yeşermek, çok öfkelenmek
- *Avoir la main verte* (être doué en jardinage), bahçe işlerinde iyi olmak
- *Être rouge comme une tomate* (être tout rouge), yüzü kıpkırmızı olmak
- *Être la lanterne rouge* : être le dernier du classement, sonuncu olmak: nal toplamak
- *Rire jaune* (se forcer à rire), zoraki gülmek
- *Être blanc comme un linge* (être très pâle), kireç gibi solmak
- *De but en blanc* (tout à coup c'est-à-dire de manière imprévue), damdan düşer gibi, beklenmedik bir şekilde
- *C'est écrit noir sur blanc* (c'est écrit de manière claire, c'est-à-dire sans aucune ambiguïté), açıkça yazılmış, şüpheye yer bırakmayacak şekilde ifade edilmiş

- *Broyer du noir* (voir la vie de manière pessimiste), kara kara düşünmek, hayata karamsar bakmak

- *Voir la vie en rose* (voir la vie de manière optimiste), hayata iyimser bakmak

3.2.3.4.2. Meyveler

Tay, meyve ve sebzelerin sadece beslenmemizin bir parçası olmadığını, onları, çok sevilen Fransızca dilinde ve deyimisel ifadelerde de kullanarak onlara çok değer verildiğini ifade etmektedir. Konuyla ilgili bir makalenin okuyuculara iyi bir fikir vereceğini düşünerek sebzelerle ilgili deyimler ve etimolojik açıklamaları müteakip paragraflara çıkarılmıştır (Tay, 2023).

- *Ramener sa fraise* (intervenir de façon inopportune), uygunsuz bir şekilde müdahale etmek, burnunu sokmak: *Fraise* yani çilek; armut, elma, limon (meyvelerde kalması için) gibi başaklara verilen birçok addan biridir. 20. yüzyıldan beri var olan bir argo sözlüğünün kökeni ise yine bir sırdır.

- *Compter pour des prunes* (pour rien!): Yok hükmünde olmak, hiçbir işe yaramamak: Hikâye 12. yüzyıldaki Haçlı Seferleri zamanına kadar uzanıyor. Daha doğrusu, Haçlıların başarısızlıktan sonra geri dönmek zorunda kaldığı ikinci Haçlı Seferi'nden. Sonuç: Şam'da kaldıkları süre boyunca sadece meyvelerini yerinde tattıkları erik bitkilerini getirebildiler. Erikler lezzetli olmasına rağmen kral sadece bunu almaktan biraz rahatsız olmuş ve onlara bu kadar yolu sadece erik için, yani boşuna gelmiş olmanın amacını sormuştur.

- *Avoir la pêche puis avoir la banane*: İki terimli bir deyimdir. *Avoir la pêche* (être en forme, être dynamique), neşesi, enerjisi ve mutluluğu tavan yapmaktır. *Avoir la banane* (le sourire visible sur le visage montre qu'on est heureux), yüzdeki gülümseme mutlu olduğunuzu gösterir. Bu ifadenin, biri spor dünyasında, diğeri Çin kültüründe olmak üzere çeşitli kökenleri vardır. İlk olarak, bir boksörün yumruklarında güç olduğunda *şeftali* yediğini söylüyoruz. İkincisi, Çin kültüründe balıkçılık doğurganlıkla ve dolayısıyla sağlıklı ilişkilendirilir. Muz sahibi olmak biraz farklıdır. Mutlu olmak demek sadece, dudaklarımızdaki gülümseme yüzün ortasında bir muz şeklini alacak kadar mutlu olmak demektir. Dolayısıyla iki söz birleşince, *şeftali* yiyip formda olmak ve sonra muz ile mutlu olmak.

• *Tomber dans les pommes* (s'évanouir), bayılmak, kendinden geçmek: Bu ifadenin kökeni kesin veya kanıtlanmış değildir. Bazıları Orta Çağ'ı çağrıştırıyor, bazıları ise yazar Georges Sand'i. En azından yeni olmadığını söyleyebiliriz. Orijinal ifade *tomber dans les pâmes* (baygın olmak) olacaktır. Pâme, bayılmak, ortak dilde bilincini kaybetme anlamına gelen bir kelimedir. Bu kelime çok yavaş bir şekilde popüler, daha tanıdık bir dilde elmaya dönüşmüştür.

• *A la noix* (qui est sans aucune valeur), hiçbir değeri olmayan, beş para etmez: 14. yüzyıldan beri kullanılan bu tabir “alénois” kelimesinin çarpıtılması sonucunda çıkmış olabilir. Alénois bir su teresi çeşididir. Salataların lezzetini arttırmak için kullanılan keskin, neredeyse acı bir su teresi. Alénois salatası zamanla *salade à la noix* (ceviz salatası) haline geldi; terimin mecazi anlamında baharatlı ve acı bir şeyi anlatan bir ifade. Veya daha da ileri giderek değerden yoksun bir şeyi anlatan ifade.

Yukarıdaki meyvelere ilişkin deyimlere ilave olarak, diğer bazı Fransızca deyimlere örnekler aşağıdadır (Easy French With Eliane and Chantal);

- *Être bonne pomme* (être naïf/naïve), enayi yerine konmak, saf olmak
- *Se payer la pomme de quelqu'un* (se moquer de quelqu'un), birisiyle dalga geçmek
- *Couper la poire en deux* (répartir équitablement quelque chose en deux ou trouver un compromis), bir uzlaşma yolu bulmak, kardeş payı yapmak
- *Garder une poire pour la soif* (mettre de l'argent de côté au cas où), her ihtimale karşı parayı bir kenara koymak, ak akçe kara gün içindir
- *Une République bananière* (pays dirigé par un gouvernement corrompu), yozlaşmış bir hükümet tarafından yönetilen ülke, bir muz cumhuriyeti
- *Presser quelqu'un comme un citron* (se servir abusivement de quelqu'un, l'exploiter), birini istismar edecek şekilde kullanmak, iliklerine kadar sömürmek
- *C'est la cerise sur le gâteau!* (détail final qui parfait une réalisation), bir başarıyı mükemmelleştiren son ayrıntı, tuzu biberi olmak, son dokunuş

- *Se prendre une châtaigne* (recevoir un coup de poing), yumruk almak, birini pataklamak
- *Être jaune comme un coing* (avoir un teint du visage jaune), beti benzi atmak
- *Mi-figue, mi-raisin* (plaisant d'un côté, mais désagréable de l'autre), bir yandan hoş, diğer yandan nahos
- *Sucrер les fraises* (indique une personne qui vieillit et qui tremble), yaşlılık nedeniyle ellerin kontrolsüz titremesi
- *Goûter au fruit défendu* (objet d'un plaisir immoral ou illicite), ahlaksız veya yasa dışı zevkin meyvesi, günaha girmek
- *Tirer les marrons du feu* (tirer avantage d'une situation pour soi-même), kendi çıkarı için başkasını kullanmak
- *Se prendre un marron* (recevoir un coup violent), şiddetli bir darbe almak
- *Avoir le melon* (avoir la grosse tête, être vaniteux), kibirli olmak, burnu havada olmak
- *Apporter des oranges* (à quelqu'un), (rendre visite à quelqu'un-en prison), kodese düşeni görmeye gitmek
- *Être gros comme une pastèque* (être d'une corpulence généreuse), kabak gibi olmak, çok şişman olmak
- *Se fendre la pêche* (s'amuser, rire aux éclats), eğlenmek, kahkahalara boğulmak
- *Se fendre la poire* (s'amuser, rire aux éclats), eğlenmek, gülmekten kırılmak
- *Une pomme de discorde* (point de désaccord, de dispute), anlaşmazlık noktası, fitne tohumu
- *Prendre (quelqu'un) pour une poire* (sous-estimer une personne en la pensant naïve), bir kişiyi saf olduğunu düşünerek küçümsemek, keriz yerine koymak
- *Pour des prunes* (pour rien, sans aucun profit), karşılıksız, kârsız, bedavaya

- *Se prendre une prune* (recevoir une contravention), para cezası yemek
- *Tenir à quelqu'un (quelque chose) comme à la prunelle de ses yeux* (aimer quelqu'un plus que tout), göz bebeği gibi bakmak, üzerine titremek
- *Secouer quelqu'un comme un prunier* (secouer quelqu'un vigoureusement), birini silkelemek, sarsıp kendine getirmek, iyice hırpalamak

3.2.3.4.3. Sebzeler

Tay'ın sebzelerle ilgili deyimler ve etimolojik açıklamaları müteakip paragraflara çıkarılmıştır (Tay, 2023).

• *Raconter des salades* (dire des mensonges ou des choses ridicules), atıp tutmak, yalan dolan şeyler söylemek: 19. yüzyıldan kalma bu popüler ifade, sebzeyle değil yemekle ilgilidir: Tadının daha iyi olması için karıştırılan bir dizi malzeme. Saçma sapan söylemek aynı şekilde hikayeleri daha iyi aktarmak için biraz gerçeği, biraz yalanı, biraz mizahı ve biraz da ironiyi karıştırmak demektir.

• *Les carottes sont cuites* (tout est fini, il n'y a plus d'espoir), iş işten geçmek, olan olmak, artık geri dönüş olmamak: 17. yüzyıldan beri havuç fakir adamın yemeği olarak görülüyor. Ölümle ilişkilendirilmesi çok az dikkate alınmıştır. Daha sonra artık umudu kalmamış, ölmekte olan birinin havuçlarının pişmiş olduğu söylenmeye başlanmıştır. Yemek için yalnızca pişmiş havuç kaldığında... bu iyiye işaret değil!

• *Manger les pissenlits par la racine* (être mort et enterré), toprağı boylamak, mezarı boylamak, hakkın rahmetine kavuşmak, ebediyete intikal etmek: Pek de hoş olmayan, ölü ve gömülmek anlamına gelen bir ifade. Ölüm ve karahindiba arasındaki bağlantı nedir? Karahindiba taze işlenmiş toprakta çok iyi yetişir. 19. yüzyıldan beri karahindibaların yeni kazılmış mezarlarda harika bir şekilde büyüyeceğini biliyorduk. Ama işte buradayız, bir mezara gömülmüş durumdayız, bu lezzetli sebzeye erişmemizin tek yolu kökünden başlamak olacaktır (tabii ki hala yapabiliyorsak). İşte bu nedenle karahindibayı kökünden yemek!

• *C'est la fin des haricots* (c'est fini, tout est perdu), bitti, her şey kayboldu: Fasulyelerin bu hikâyede ne işi var? Geçen yüzyılda yatılı okullarda yiyecek hiçbir şey kalmadığında öğrencilere sıklıkla fasulye dağıtılırdı. Yani hiç fasulye bile kalmamışken...

• *Poireauter ou faire le poireau* (attendre longtemps), aylak aylak beklemek, beklemekten ağaç olmak: Hiç pırasanın nasıl büyüdüğünü gördünüz mü? Dik duruyor, hareketsiz. Biraz, uzun süre hareketsiz, kolları sarkık bekleyen bir insana benziyor. Bu nedenle pırasa benzerliğimizden dolayı kendimize pırasa diyoruz.

• *Mettre du beurre dans les épinards* (améliorer ses conditions de vie en gagnant de l'argent supplémentaire), parasal durumu düzeltmek: Beslenme açısından bakıldığında, lipitler ve kaloriler arasında tereyağı zenginlikle eş anlamlıdır. Aksine ıspanak çok zengin değildir. Ispanağın lezzetini veya genel olarak yaşamımızı iyileştirmek için bir miktar tereyağı (veya krema) kullanmak en iyisidir. Ekstra bilgi olarak, ıspanak da tıpkı kuzukulağı ve buğday gibi argoda paradan bahsetmek için kullanılır.

• *Avoir un cœur d'artichaut* (tomber facilement amoureux / se disperser trop facilement en amour), kolayca âşık olmak, her gördüğüne gönlünü kaptırmak: Peki neden enginarın kalbi? Bizimkiyle karşılaştırıldığında, enginarın kalbinden bütün yaprakları çıkar. Herkes için veya en azından birçok insan için bir sayfa. Deyim yerindeyse “enginar kalbi” herkese yüreğinin bir parçasını kolaylıkla vermek!

• *Se prendre le chou* (s'énervé), didişmek: 19. yüzyılda lahananın, başın yanı sıra kalçayı da belirlediği görülür. Sinirlenmek, kelimenin tam anlamıyla, bir şey veya bir kişi bizi rahatsız ettiğinde başımızı ellerimiz arasına almak anlamına geliyordu. Zaten bugün de *se prendre la tête* (kafaya takmak) diyoruz.

• *Appuyer sur le champignon* (accélérer en voiture), arabayla hızlanmak, gaza basmak: Genellikle araba ile hızlanmak anlamında kullanılır. Çünkü bu ifadenin kökeni 20. yüzyılın başlarındaki otomotiv dünyasına dayanmaktadır. İlk hızlandırıcı mekanizmalar, tepesinde yarım top bulunan metal bir çubuktan oluşuyordu. Mantara benzeyen bir yapıyı çok iyi hayal edebilirsiniz. Yüksek hızda gitmek için tek yapmanız gereken düğmeye basmaktır.

Yukarıdaki örneklere ilave olarak, sebzelere göre bazı Fransızca deyimlere örnekler aşağıdadır (Easy French With Eliane and Chantal);

- *Avoir un petit pois dans la cervelle* : être peu futé, kafası çalışmamak, beyni sulanmış olmak

- *S'occuper/se mêler de ses oignons* : s'occuper de ses propres affaires et pas celles des autres, başkalarının işine burnunu sokmak
- *Avoir beaucoup d'oseille* : avoir beaucoup d'argent, paraya para dememek
- *Ne pas avoir un radis* : ne pas avoir d'argent, meteliksiz olmak, parasız pulsuz olmak
- *En avoir gros sur la patate* : être déçu / triste, yüreğine taş basmak, kahrını çekmek
- *Avoir la patate* : avoir de l'énergie, bomba gibi olmak, enerjisi tavan yapmak, çok formda olmak
- *Mettre une patate à quelqu'un* : donner un coup de poing, ağzının ortasına yapıştırmak, yumrukla vurmak
- *Avoir du sang de navet* : manquer de courage, de vigueur, korkak/cesaretsiz olmak, kanı çekilmiş gibi olmak
- *Être un légume* : être inerte sur un lit, bitkin olmak, halı gibi serilmek, yorgunluktan pestili çıkmak
- *Courir sur le haricot de quelqu'un* : agacer quelqu'un / énerver quelqu'un, birini gıcık etmek, tepesine çıkmak
- *Faire la course à l'échalote*: faire la course pour le pouvoir, kıyasıya rekabet etmek
- *En faire ses choux gras* : en tirer profits, bir şeyden kazanç sağlamak, kazanç kapısı yapmak
- *Avoir les oreilles en feuilles de choux*: avoir les oreilles décollées, kepçe kulak olmak
- *Une feuille de chou* : un journal peu intéressant, paçavra bir gazete
- *Un bout de chou* : un jeune enfant (langage affectif), küçük, sevimli bir çocuk veya bebek
- *Ne rien avoir dans la citrouille* : être peu intelligent, çok zeki olmamak

- *Être poil de carotte* : être roux, kızıl veya kırmızı saçlı olmak
- *Manier le bâton et la carotte* : alterner menace et récompense afin de motiver quelqu'un, havuç-sopa politikası uygulamak
- *Être une asperge* : être grand(e) et mince, uzun ve zayıf olmak sırık gibi olmak

3.2.3.4.4. Beslenme

Molière'in beslenme ile ilgili bazı tipik deyimlerini ortaya koyan *progress.fr* internet sitesine göre, Fransa'da gastronomi kutsaldır! Michelin rehberinin ülkesi, bilet ülkesi ve yaklaşık 1.200 peynirin doğduğu yerde yemek kültürü, Fransız mirasının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu nedenle birçok Fransızca deyimsele ifade de beslenmenin bulunması şaşırtıcı değildir. Bu deyimlerden bazı örnekler aşağıda açıklanmıştır (Progress.fr).

- *En faire tout un fromage*: Görünüşe göre bu deyim 20. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Bu, basit olan bir şeyi gereksiz yere karmaşık hale getirdiğimiz veya istisnai olmayan bir durumu dramatize ettiğimiz anlamına gelir.

Örnek: «*Il pleure parce que son jouet est abîmé, je lui ai dit que ça ne servait à rien d'en faire tout un fromage ! On en achètera un autre.* » ("Oyuncağı zarar gördüğü için ağlıyor, ama ona bunu büyütmenin bir anlamı olmadığını söyledim! Yenisini alırsın.").

- *Mettre son grain de sel*: Bir tartışmaya karıştığımızda ya da bizi ilgilendirmeyen bir konuda görüş bildirdiğimizde "burnumuzu sokarız". Bu deyim daha ziyade aşağılayıcı bir anlamda kullanılmaktadır.

Örnek: «*Cette histoire entre Julien et moi ne te concerne pas ! Pourquoi viens-tu y mettre ton grain de sel?*» ("Bu hikâye Julien ile benim aramda, seni ilgilendirmiyor! Neden işimize burnunu sokuyorsun?").

- *Être soupe au lait*: Karamsar bir kişi, kolayca sinirlenen ve ilgilendirilmesi gereken kişidir. Bu Fransızca deyim, ısıtıldığında sütün hassas bir insan gibi tavadan kolayca taşması gerçeğinden kaynaklanmaktadır.

Örnek: «*Je n'ai pas osé lui dire que je ne pourrai pas être présente lundi, il est tellement soupe au lait que j'ai peur qu'il se mette en colère*» ("Ona pazartesi

gelemeyeceğini söylemeye cesaret edemedim, çünkü o kadar alingan ki kızmasından korkuyorum”).

- *Rouler quelqu'un dans la farine* Fransızca argoda “rouler”nin kandırmak anlamına geldiğini bilmelisiniz. Yani birisi sizi kandırdığında veya şüpheli argümanlarla sizi aldattığında, sizi un içinde kandırdıklarını söyleriz.

Örnek: «*Ce vendeur m'a bien roulé dans la farine ! J'ai payé cette voiture deux fois plus que ce qu'elle vaut. »* ("Bu satıcı beni gerçekten kandırdı! Bu arabaya değerinin iki katını ödedim”).

- *Avoir la tête comme une citrouille*: Fransızca'da bu basitçe başınızın çok ağrıdığı anlamına gelir. Daha sonra balkabağı gibi şişmiş olduğu izlenimine kapılıyorsunuz. Aynı zamanda diğer yiyeceklerle de işe yarar: karpuz veya kavun gibi bir kafaya sahip olmak.

Örnek: «*Cela fait 8 heures que je travaille sur ce dossier, je n'en peux plus, j'ai la tête comme une citrouille*» (“8 saattir bu dosya üzerinde çalışıyorum, artık dayanamıyorum, kafam kazan gibi”).

3.2.3.4.5. İnsan organları

İnsan organları ile ilgili yaygın olarak kullanılan Fransızca deyimlerden bazı örnekler aşağıdadır (FrançaisFacile.com);

- *Ne plus savoir où donner de la tête* (Être dépassé par les événements), başını kaşıyacak vakti olmamak

- *N'en faire qu'à sa tête* (Ne pas écouter les conseils), bildiğini okumak

- *Un coup de tête* (Envie subite et irraisonnée), fevri bir hareket yapmak

- *Tirer les oreilles de quelqu'un* (Réprimander quelqu'un), birini paylamak

- *A vue de nez* (A peu près), kabaca, göz kararı

- *Rester bouche cousue* (Ne rien dire), ağzını bıçak açmamak

3.2.3.4.6. Hayvanlar

Hayvanlara göre Fransızca deyimlere ait bazı örnekler aşağıdadır (Le Fle en fete);

- *Avoir la chair de poule* (avoir froid), tüyleri diken diken olmak, çok üşümek
- *Être comme chien et chat* (avoir des relations tendues, difficiles), kedi köpek gibi olmak, sürekli didişmek
- *Poser un lapin* (ne pas venir au rendez-vous), randevuya gelmemek, birini satmak
- *Avoir une faim de loup* (avoir très faim), kurt gibi acıkmak, açlıktan ölmek, karnı zil çalmak

3.2.3.4.7. Giyim ve kıyafetler

Giyim ve kıyafete göre Fransızca deyimlere bazı örnekler aşağıdadır (Le Fle en fete);

- *Chapeau!* (Félicitations), tebrikler
- *Prendre une veste* (échouer, subir un échec, échouer dans une tentative de séduction), hezimete uğramak
- *Retourner sa veste* (changer d'opinion), döneklik yapmak, rüzgâra göre yön değiştirmek
- *Sous le manteau* (secrètement, clandestinement), gizlice, perde arkasında, el altından
- *Faire la manche* (demander de l'argent dans la rue), sokakta para istemek, dilenmek
- *Mouiller sa chemise* (faire de gros efforts), canla başla çalışmak
- *Prendre des gants* (être délicat avec qqun), ince eleyip sık dokumak, nazik bir şekilde yaklaşmak
- *Se serrer la ceinture* (faire des économies), kemer sıkamak
- *Avoir le moral dans ses chaussettes* (être déprimé), morali dibe vurmak

- *Être droit dans ses bottes* (être fidèle à ses opinions, être rigide à ses idées, se sentir la conscience tranquille), dik durmak, ilkelerinden taviz vermemek
- *Être bien dans ses baskets* (être à l'aise), kendisiyle barışık olmak
- *Être dans ses petits souliers* (être mal à l'aise), kendini rahatsız hissetmek
- *En avoir ras la casquette* (ne plus pouvoir continuer, en avoir par dessus la tête, en avoir marre, en avoir assez), gına gelmek, bıkmak
- *Aller comme un gant* (convenir parfaitement), tıpkı üzerine dikilmiş gibi olmak

3.2.3.4.8. Sayılar

Sayılara göre Fransızca deyimlere bazı örnekler aşağıdadır (Elme, 2014, s. 112);

- *En moins de deux* (Très rapidement), göz açıp kapayıncaya kadar
- *Comme deux et deux font quatre* (Sûr, certain), gün gibi ortada
- *Les deux font la paire* (Les deux sont pareils), birbirlerini tamamlıyorlar
- *Jamais deux sans trois* (C'est déjà arrivé deux fois, cela arrivera encore une troisième fois), iki kere olduysa, üçüncüsü de gelir
- *Ne faire ni une ni deux* (Agir immédiatement, sans hésiter, très vite), gözünü bile kırpmadan yapmak
- *Quatre à quatre* (Rapidement), üçer beşer atlayarak
- *Dire ses quatre vérités à quelqu'un* (Dire ce qu'on pense de lui), ağzına geleni söylemek, lafı gediğine koymak
- *Se mettre en quatre* (Se donner du mal), canını dişine takmak
- *Un de ces quatre* (Un jour plus ou moins proche), yakında bir gün
- *Être tiré à quatre épingles* (Être habillé avec beaucoup de soin), dört dörtlük şık olmak

- *Tourner sept fois sa langue dans sa bouche* (Prendre le temps de réfléchir avant de parler), bin düşünüp bir söylemek
- *Voir trente-six chandelles* (Être étourdi par un coup, avoir la tête qui tourne), Bir darbeyle sersemlemek, yıldızları saymak, gözü kararmak, kafayı fena vurmak
- *Faire les cent pas* (Aller et venir), sinirle volta atmak, dört dönmek
- *Faire les quatre cents coups* (Avoir une vie agitée et désordonnée), binbir türlü çılgınlık yapmak

3.2.3.5. Etimolojik

Malt ve Eiter ile De Serres'den aktaran Yenigün'e göre, öğrenme/öğretme tekniklerden biri de deyimlerin etimolojik ve tarihsel kökenlerini kullanarak öğretilmesidir. Deyimsel ifadelerin doğuş tarihinden yararlanan bu teknik, öğrenenlere daha etkili, daha kalıcı, daha didaktik ve daha eğlenceli bir öğretim olanağı sunmaktadır. Bir deyimssel ifadenin etimolojisini ortaya çıkarmak ve öğrenciyi deyimssel ifadenin etimolojik kökenine alıştırmak deyim öğretiminde anımsatıcı olarak katkıda bulunur. Deyimsel ifadelerin etimolojik kökenini ortaya koymak, birçok deyimssel ifadenin keyfi olmayan doğasına dikkat çekmemize olanak sağlar (Yenigün, 2014, s. 103).

Yani, deyimssel ifadelerin etimolojik kökenine başvurmanın deyimssel deyimlerin uzun süreli ezberlenmesine ve öğrenenlerin deyimssel deyimlerin nasıl doğduğu konusunda farkındalık kazanmalarına katkı sağlamaktadır (Tatah, 2021, s. 6).

Bununla birlikte, Armand'dan aktaran Güngör'e göre, yabancı dil öğrenenler bakımından deyimlerin etimolojik kökenlerini bulmak genellikle karmaşık bir durum oluşturmaktadır. Zira, birçok kişi kendi ana dilindeki deyimlerin bile nasıl oluşturulduklarını bilememektedir. Dolayısıyla, etimolojik irdeleme yaklaşımının etkililiği, öğrencilerin deyimlerin kökenlerini bulamadıkları veya öğretmenin konuyla ilgili verdiği bilgileri anlamadıkları gibi durumlarda sınırlanmaktadır (Güngör, 2017, s. 13).

Şimdi, etimolojik kökenli bir deyme örnek verelim. Türkçe karşılığı “bir soru karşısında susup kalmak, cehaletini kabul etmek, pes etmek” olan *donner sa langue au chat* deymi, 1600'lü yıllardan gelen bir deyimdir. Mory'ye ait deyimler kitabında bu deyimle ilgili şu bilgiler yer almaktadır:

“Dilini bırakmak, teslim olmak gibi... Ama kediye...? Bir sorunla karşılaşan biri neden ses organını özellikle bu hayvana sunsun ki? Tahmin edebilir misin? Madame de Sévigné (1626-1696 yıllarında yaşamıştır) olsa sorardı: “Dilini köpeklere mi atıyorsun?” Onun zamanında, insan dilini aslında kedilere değil köpeklere sunardı. Buradaki fikir, bir soruyla karşılaşan kişinin dilini kesip köpeklere yedirmesiydi. Suskun kalarak cevap vermekten kesinlikle vazgeçmek anlamında.. Görüntü şiddet içeriyor. Belki biraz fazla, bu yüzden köpeği daha az vahşi bir hayvanla değiştirerek onu yumuşatırdık. Hele ki “langue-de-chat” adı verilen narin hamur işleri, tatlılığının bir kısmını da “la langue au chat”e verdiği için” (Mory, 2022, s. 118).

O dönemlerde, deyimdeki “kedi” kelimesinin yerine “köpek” kelimesinin kullanıldığı ve deyim zamanla değişerek günümüzdeki halini aldığı anlaşılmaktadır.

3.2.3.6. Çeviri

Genel olarak Fransızca öğretiminde olduğu gibi deyimsele ifadelerin öğretiminde de kullanabileceğimiz tekniklerden biri çeviri yoluyla öğretimdir. Bu yöntem, öğretim sürecinde tek başına uygulanmasa bile, öğrenciler için ana dili ile yabancı dil arasında bir bağ oluşturduğu göz önüne alındığında, öğretmenler tarafından yukarıda bahsettiğimiz diğer yöntemlere yardımcı bir araç olarak kullanılabilir. Söz konusu unsurları anlama süreci. Öğrencilerin deyimsele ifadelerin gösterenlerini ayırt etmelerine yardımcı olur. Öğrenciler yeni bir dil öğrenirken çoğu durumda ana dillerine başvururlar. Ana dilleri ile öğrendikleri dil arasında karşılaştırma yapma ihtiyacı duyuyorlar. Bu nedenle öğrenmeye iyi bir başlangıç yapabilmek için deyimsele ifadelerin öğretiminde çevirinin kullanılması tamamlayıcı bir yöntem olarak öğretmenler için şüphesiz çok faydalıdır (Yenigün, 2014, s. 148).

3.2.3.7. Şarkı ve oyunlarla öğretim

Şarkılar edebiyat dünyasının ayrılmaz bir parçasıdır ve bize deyimsele ifadeleri öğretmek için çok uygun bir yöntem sunar. Şarkı aslında sınıfta kullanılmak üzere yaratılmamıştır. Başlıca işlevi eğlendirmek, dikkatini dağıtmak, bir hikâyeye anlatmak, insanları dans ettirmektir. Ancak dikkat dağıtıcı ve eğlendirici özellikleri nedeniyle özellikle öğretmenler için zor olan deyimsele ifadeler için iyi bir öğretim aracı olabilir (Yenigün, 2014, s. 135).

Oyunlarla öğrenmeye gelince; öğrencilere belirli kısıtlamalar getiren doğası göz önüne alındığında, öğretim sıkıcı bir süreçtir. Yabancı dil öğretimi, öğrenenin kültüründen tamamen farklı bir kültüre ufuk açtığı için hem öğrenen hem de öğretene açısından çok daha fazla kısıtlamayı beraberinde getirmektedir. Yabancı dil öğretiminde durum böyleyse, onun sorunlu bir alt dalı olan deyimssel ifadelerin öğretiminde de durum daha ciddidir. Ancak bu alt disiplinin sıkıcı karakterini kaybetmesini sağlayacak yöntemler de bulunmaktadır. Örneğin deyimssel ifadelerin öğretiminde bu disiplinin öğrenciler için ilgi çekici hale getirilmesi amacıyla oyunlardan yararlanılması bu yöntemlerden biridir. Oyunlarla eğlenerek öğretmeyi, keyif vermeyi, herkese oynayarak öğrenme zevkini teşvik etmeyi, daha fazlasını bilmeye olan ilgiyi uyandırmayı amaçlayan bu yöntem “oyunlardır (jeux). Bu bağlamda, oyunlar öğrenenlerin motivasyonunu artırır, dikkatlerini burada anlatılan konulara yani deyimssel ifadelerle çeker (Yenigün, 2014, s. 112).

3.2.3.8. Deyimbilimsel öğrenme

Kalıplaşmış ifadelerin kazanılmasını amaçlayan deyimbilimsel/ifade öbeği (phraséodidactique) veya anlatım dili didaktiği (didactique de la phraséologie), kalıplaşmış ifadeleri öğrenme ve öğretme ihtiyacının altını çizer. Sulkowska'ya göre “phraséodidactique”, şu anda ortaya çıkmakta olan ve anlatım bilimi, uygulamalı dil bilimi ve dil öğretiminin birçok yönünü birleştiren bir alandır. Temel amacı geniş anlamda deyimlerin didaktiğidir, yani deyimssel ifadeler, eşdizimler ve paremler gibi deyim olarak kabul edilen herhangi bir ifadenin öğretilmesi-öğrenilmesidir (Sulkowska, 2009, s. 103).

3.2.3.9. Dijital öğrenme

1990'lı yıllardan itibaren bilgisayar kullanımının gelişmesiyle birlikte sık sık değişikliklere tabi olan yetişkin eğitiminde, Covid-19 salgını sırasında dijital teknolojilerin kullanımında büyük bir ilerleme yaşanmıştır. Anılan salgın, eğitim sistemlerinin gelişimini hızlandırmış, eğitim organizasyonlarını, yenilikler olarak kabul edilen belirli özellikleri dikkate almaya zorlamıştır. Önemli ölçüde büyüyen dijital araçlara yönelik bu değerlendirme, Dijital Öğrenme cihazlarının mühendisliği ve tasarımı üzerinde de önemli sonuçlar doğurmuştur (Blandin ve Jeunesse, 2024, s. 1-2).

Sürekli değişen bir dünyada öğretim de artık bir istisna değildir. Teknolojinin yükselişi eğitim alanında yeni perspektifler açmış ve dijital öğretimi doğurmuştur. Dijital öğretim,

öğrenme, işbirliği ve yenilik için benzersiz fırsatlar sunarak eğitim ortamında adeta devrim yaratmış ve aşağıdaki olanaklara kavuşmamızı sağlamıştır (Ekole, 2023).

Bu alt başlık altında, Artan Esneklik ve Erişilebilirlik, Etkileşim ve Katılım, İşbirliği ve Grupla Öğrenme, Deneyleme ve Yenilik, Sürekli Eğitim ve Eğitim Kaynakları konuları incelenecektir.

3.2.3.9.1. Artan esneklik ve erişilebilirlik

Dijital eğitim, öğrenmenin geleneksel coğrafi ve zamansal kısıtlamalarını aşmaktadır. Öğrenciler artık dersleri çevrimiçi olarak alma, eğitim kaynaklarına istedikleri zaman erişme ve kendi hızlarında ilerleme olanağına sahiptir. Bu esneklik, kişisel ve mesleki yükümlülüklerin öğrenimle bağdaştırılmasını kolaylaştırmakta, eğitimin kapılarını daha geniş bir kitleye açmakta ve öğrenmeye erişim açısından eşit fırsatlar sunmaktadır.

3.2.3.9.2. Etkileşim ve katılım

Dijital öğretim, öğrenciler ve öğretmenler arasındaki etkileşimi teşvik etmektedir. Çevrimiçi öğrenme platformları, öğrenciler arasında aktif katılımı ve etkileşimi teşvik eden tartışma forumları, sanal sınıflar ve etkileşimli sınavlar gibi etkileşimli araçlar sunmaktadır. Öğrenciler ayrıca, kapsanan konuları öğrenmelerini ve anlamalarını güçlendiren anında ve kişiselleştirilmiş geri bildirimlerden de yararlanabilmektedirler.

3.2.3.9.3. İşbirliği ve grupla öğrenme

Dijital öğretim sayesinde öğrenciler arasındaki işbirliği uzaktan da olsa kolaylaştırılmaktadır. Çevrimiçi işbirliği araçları, öğrencilerin gruplar halinde çalışmasına, fikir paylaşımında bulunmasına, sorunları birlikte çözmesine ve birbirlerinden öğrenmesine olanak tanımaktadır. Bu yaklaşım, modern profesyonel dünyada gerekli olan sosyal becerilerin, iletişimin ve ekip çalışmasının gelişimini teşvik etmektedir.

3.2.3.9.4. Deneyleme ve yenilik

Dijital eğitim, denemeye ve eğitimsel yeniliğe olanak sağlayan bir ortam sağlamaktadır. Öğretmenler dersleri daha ilgi çekici ve teşvik edici hale getirmek için multimedya kaynaklarını, etkileşimli simülasyonları, eğitici oyunları ve sanal turları entegre edebilmektedir. Ayrıca yapay zeka ve makine öğreniminin kullanılması, öğrenme

deneyiminin her öğrencinin ihtiyaçlarına ve tercihlerine göre kişiselleştirilmesini mümkün kılmaktadır.

3.2.3.9.5. Sürekli eğitim ve eğitim kaynakları

Dijital eğitim, öğretmenlerin çevrimiçi eğitim kaynaklarına, uzaktan eğitime ve mesleki öğrenme topluluklarına erişimlerini sağlayarak sürekli eğitimlerini kolaylaştırmaktadır. Bu araçlar, eğitimdeki en son gelişmelerden haberdar olmalarına, bilgilerini paylaşmalarına ve uygulamalarını sürekli iyileştirmelerine olanak tanımaktadır.

Özetle, dijital öğretim, eğitim alanında gerçek bir devrimi temsil etmektedir. Esneklik, etkileşim, işbirliği, deneme ve sürekli eğitim sunarak bilginin aktarılma ve edinilme şeklini yeniden düşünmemize olanak tanımaktadır. Son dönemlerde, gittikçe gelişen ve kullanımı artan eğitimde dijitalleşmenin sağladığı yenilikler, öğretimde yeni bir dönemin gelmekte olduğuna işaret etmektedir. Dijitalleşme mekân olgusunu değiştirmiş ve eğitimin mekândan bağımsız olması konusunda destek sağlamıştır. Ayrıca, eğitimde dijital dönüşümle öğrenme süreci de değişmiştir. Bu anlamda öğrenme süreci artık, belirli bir yer ve zamanda sınırlı olmayan hayat boyu gerçekleşebilen bir süreç olduğu görülmektedir. Artık, öğretimdeki bu devrimi hep birlikte kucaklayacağız. Öğrenmenin sınırlarının artık var olmadığı umut verici bir eğitim geleceğinin kapıları insanoğlu için açılmaktadır.

3.2.3.10. Düz anlatım

Yaygın olarak kullanılan öğretim yöntem ve stratejilerinin başında düz anlatım gelmektedir. Düz anlatım günlük yaşamdaki ev, okul, işyeri gibi alanlarda; topluluk önünde gerçekleşen sunum, panel, konferans gibi etkinliklere kadar geniş bir alanda kullanılır. Düz anlatım herhangi bir metne bağlı kalmaksızın yapılabildiği gibi, yazılı bir metnin okunması biçiminde de olabilir (Edebiyatöğretmeni.org.).

Mete de düz anlatım yöntemiyle deyimleri ve anlamlarını vermenin etkili ve kalıcı öğretim gerçekleştirmek için yeterli olmadığının altını çizmektedir. Öğretim sürecinde bu yöntemle öğrenilen bilgiler anlam oluşturmaktan uzak olup sadece kısa süreli bellekte yer tutabilmektedir. Ezberletildiğinde ise sadece yakın gelecekte anımsanması mümkün olmakta fakat uzun dönemde silinip yok olmaktadır. (Mete, 2014, s. 117). Okullarda yaygın bir şekilde kullanılan bu öğretim yöntemi maalesef öğretmenler tarafından sıkça

tercih edilen bir metottur. Ancak, yanlış olan bu yöntemin yerine kullanılabilecek diğer etkili yöntemlerin neler olabileceğine göz atmakta yarar bulunmaktadır.

Öğrenme-öğretim ortamlarında kullanılan araçlar ise, görsel araçlar (yazı ve gösterim tahtaları, resimler, gerçek eşya ve modeller, yansıtıcılar (projektörler, tepegöz), işitsel araçlar (radyo, teyp), görsel-işitsel araçlar (etkileşimli video) olarak sıralanabilir (Kpss.com. Öğrenme-Öğretim Ortamlarında Yaygın Olarak Kullanılan Araçlar).

Çelik ve Emiroğlu'na göre, deyim öğretimi için, sınıf içinde film dizilerinin materyal olarak kullanılmasıyla birlikte çeşitli etkinler de düzenlenebilir. Deyimlerin öğretiminde seviyelere uygun olarak karikatürler, bulmacalar, çeşitli oyun araçları, deyim kartları, işitsel araçlar vb. kullanılmalıdır. Tüm çalışmalarda atasözü ve deyim öğretimine yönelik metin türünden materyallerin kullanılması yönünde önerilere yer verilmelidir. Atasözü ve deyim öğretiminde kullanılan metinlere dayalı etkinlikler oluşturulmalıdır. Yalnızca atasözü ve deyim öğretiminde değil, çeşitli dil yapılarını, noktalama işaretlerini öğretmede de reklam metinleri kullanılabilir. Metin içinde kullanılan deyimler, metnin altında ayrı bir şekilde verilmelidir. Kavramsal anahtarlar içeren deyimler, görsellerle ve hikâyelerle aktarılmalıdır (Çelik ve Emiroğlu, 2023, s. 61-64).

Birçok yazardan aktaran Mete'ye göre, deyimlerin öğretiminde geleneksel öğretim şekli düz anlatım ile farklı yöntem ve tekniklerin uygulanması sonucunu karşılaştıran birçok araştırma mevcuttur. Bu kapsamda, deyimlerin öğretiminde, karikatürlerin, yaratıcı drama yönteminin, gösteri tekniğinin, drama ve hikâyeleme yöntemlerinin, hikâyeler ve resimlerin, şarkıların kullanılmasını, geleneksel yöntem kullanımı ile karşılaştıran çalışmalar yapılmış ve hepsi diğer yöntem uygulamalarının geleneksel yöntemle göre daha başarılı olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmaların bulgularından yola çıkılarak geleneksel öğretim yöntemi dışında farklı öğretim yöntemleri uygulanmasının akademik başarıyı artıran bir etken olduğu sonucuna varılmıştır (Mete, 2014, s. 116-117).

Duru, deyim öğretiminde kullanılabilecek yöntem ve teknikleri birbirinden ayırmaktadır. *Yöntem* olarak; öğrenenlerin kültürel birikimlerinden yararlanma, dil bilgisi konularında yer alan deyimleri kullanma, zihinde kalması kolay olan deyimlere yer verme, dipnot verme, afişe etme, olay örgüsü içinde değerlendirme, öğretilmesi amaçlanan deyimlerin anlamlarına benzer cümlelerin kullanılması, canlandırma, tercüme, drama yöntemi sayılabilir (Duru, 2009, s. 8). Duru'ya göre, deyim öğretiminde kullanılacak

teknikler ise: resimlerle (görsellerle) öğretme, oyunlarla öğretme, eş-zıt anlamlarını verme, hikâye ile anlatma, deyim kelimelerini ayıklama, deyimlerin kökenini anlatma, müzikle öğretim, kısa film görüntüleri olarak sıralanabilir (Duru, 2009, s. 9). Duru'nun belirttiği deyim öğretim teknikleri aslında bizim bu çalışmada “yöntem” olarak ifade edeceğimiz konulardır.

Yukarıdaki deyim öğretme yöntemlerinden görsellerin öğretimde önemli bir yeri vardır. Görseller, yalnızca atasözü ve deyimlerde değil, aynı zamanda bilimin diğer konularında da kullanılabilecek önemli araçlardır. Zaten bu gerçek iyi bilindiği için geçmişten bugüne görseller yoluyla öğretme üzerine çeşitli çalışmalar ortaya konulmuştur. Alkayış ve Yerli, yöresel ağız ve deyişleri görseller yoluyla aktarmaya çalıştıkları araştırmalarında, dil-kültür öğelerinin resme yansiyişini ve bu yansiyişin izahı kolaylaştırıcı etkisini, istendiği takdirde iki farklı bilim dalının (Görsel Sanatlar ve Türk Dili) kolaylıkla bir araya gelerek etkili bir çalışmanın ortaya konabileceğini görmüşlerdir (Alkayış ve Yerli, 2020, s. 1761).

Diğer yandan, geleneksel yöntem ile gerçekleştirilen öğretimde, deyim ve atasözlerinin anlamlarını düz anlatım (takrir) yoluyla öğrencilere aktarmak yeterli görülmekteydi. Ancak çağdaş yöntemlerle birlikte bilginin kalıcı hâle getirilmesi amacıyla birden fazla duyu organına hitap etmenin gerekliliği ön plana çıkmıştır. Bu bağlamda ders esnasında deyim ve atasözlerini öğretmek amacıyla kullanılan iki boyutlu ve üç boyutlu her türlü materyal, soyut bir anlama da sahip olan deyim ve atasözlerinin zihinde yapılandırılması ve metinler arası kullanımı açısından büyük bir öneme sahip olacaktır (Erikçi, 2021; 2).

3.2.3.11. Görseller

Yukarıda açıklanan öğretim yöntemlerinin etkili olanlarının başında gelen görseller gerek deyim öğretiminde gerekse diğer yayınlarda önemli öğretim araçlarıdır. Ancak ders kitaplarında, atasözü ve deyim öğretiminin görseller aracılığıyla yapılması çok sınırlı kalmıştır. Ayrıca, ders kitaplarında yer alan sınırlı sayıdaki görsellerin de atasözü ve deyimlerin anlamını yeterince kapsamadığı ve öğrencilerin görseli yorumlamada zorlandıkları belirlenmiştir (Çelik ve Emiroğlu, 2023, s. 86).

Halbuki, görselleştirilerek anlatılan içerikler okuyucunun algısını kolaylaştırmada çok önemli bir yere sahiptir. Şimdi, bu çalışmanın asıl konularından biri olan görsellere ilişkin daha detaylı bir bakış açısı ortaya koymaya çalışalım.

Görsellerin tarihi çok eski çağlara uzanmaktadır. Yazının henüz keşfedilmediği o dönemlerde yaşayan insanlar başlarına gelen olayları duvara çizerek gelecek nesillere aktarmayı başarmışlardır. İnsanların mağaralarda yapmış olduğu çizimler hikâye anlatmanın ve bilgi paylaşmanın ilk örnekleridir. Bu durum, ilk çağ insanların hikayelerine günümüzde dahi tanık olunabilmesini sağlamıştır (Gökçen, 2020, s. 3-4).

Bourrissoux ve Pelpel (1992)’den aktaran Demirkan vd.’ne göre, görselliğin, dil eğitimi de dâhil olmak üzere, değişik eğitim alanlarındaki önemi 17. Yüzyıla kadar dile getirilmiştir. Görsel-işitsel yöntemin öncüsü sayılan J.A Comenius, görsel öğelerin eğitimde kullanılmasının tüm öğrenme duyularını harekete geçirmesi nedeniyle büyük bir önem arz ettiğini ifade etmektedir. Comenius, 17. yüzyıl başlarında görselin eğitimde önemli bir araç olarak kullanılması gerektiğine vurgu yaparken “öğretirken sadece kulağa hitap etmek değil, aynı zamanda zihni harekete geçirecek görsel içeriklerle göze de hitap etmek gerekir” cümlesini kullanmıştır (Demirkan vd., 2017, s. 18).

Yirminci yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren görsellerin öneminin ön plana çıkmaya başladığı görülmektedir. Bu örneklerin ilki, 1924’te Alexander Rodchenko’nun yaptığı reklam afişidir. Bu tasarım, grafik tasarım tarihinin en bilinen çalışmaları arasındadır. “Kitaplar” diye bağırان Lilya Brik’in bu sözcüğünün Kiril alfabesiyle yazıldığı bu afiş çalışmasında kullanılan geometrik şekiller (trompet görünümü ve keskin renkler) odaklanmasını sağlamaktadır. İkinci örnek, ülkemize ait olup Cumhuriyet döneminin başlarında İhap Hulusi Görey’in “Kulüp Rakısı” markası için hazırladığı afiştir. Üçüncüsü ise görselleri çok etkin kullanan Time dergisine ait olup 2019’da Zelanda’da iki camiye düzenlenen saldırıdan sonra birbirlerine daha çok yaklaşan farklı kültürel değerlerden insanları temsil etmektedir (Gökçen, 2020, s. 7, 10, 21). Söz konusu görseller, Şekil 3.1’dedir.

Şekil 3.1. Görsellere İlişkin Örnekler

Kaynak: Gökçen, 2020, s. 7, 10, 21

Görsellerle öğretimin diğer bir çeşidi de işitsel-görsel yöntemdir. 1950’lerde Fransa’da ortaya çıkan örtük sezdirme yoluyla öğrenenlere hedef dili edindirmeyi amaçlayan *İşitsel-Görsel* Yöntem kullanılmıştır (Erten, 2017, s. 5).

Dijital olanakların geliştiği yaşadığımız dönemde ise görsellerle topluluklara hitap etme ve onları etkileme daha sık karşılaştığımız bir durumdur. Bilgi aktarım gücünü olumlu yönde etkileyen görsel hikâye anlatımı, derinlikte taşıdığı bilgiyi aktarabilmekte, anlatımı zenginleştirmekte ve ifadeyi güçlendirmektedir (Gökçen, 2020, s. 70).

Görsel araç-gereç ve materyaller; “iki-boyutlu görsel”, “üç-boyutlu görsel materyaller” ve “yazım ve gösterim tahtaları” olmak üzere üç ana kategoriye ayrılmaktadır. Bunlardan, bu çalışmanın asıl ilgi alanına giren “iki boyutlu görsellere” baktığımızda, bunların; resimler, grafikler, çizimler, çizelgeler, posterler, kavram haritaları ve karikatürler şeklinde ayrıldığı görülmektedir. İki boyutlu görsellerin, soyut kavramları daha somut bir hale dönüştürdüğü ve sözel bilgilerin somutlaştırılmasına yardım ettiği bilinmektedir (Madran, Görsel Araç-Gereç ve Materyaller).

Görselliğin, günümüz dünyasında büyük önem taşıdığı yadsınamaz bir gerçektir. Bir sosyal medya paylaşımının, internet sitesinin, logonun ya da afişin estetik görünümüne sahip olması, doğrudan kalite algısı yaratır. Aşıkoğlu’na göre, öğrenme ile ilgili olarak yapılan araştırmalar öğrenmelerin çoğunun görsel betimlemeler yoluyla gerçekleştiğini göstermektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu görsel materyaller yoluyla daha kolay öğrenebilmektedirler. Sözel öğretim materyalleri kullanan öğrencilerin de çeşitli kavramları öğrenmede görsel desteğe ihtiyaç duydukları bilinmektedir.

Öğretim materyalinde görsel – sözel ve çekicilik katan öğeler belirlendikten sonra bunların nasıl bir biçimsel düzenleme ile yerleştirileceğine karar verilmelidir. Bütünlük, denge, vurgu, hizalama / hiyerarşi, yakınlık, Gestalt gibi unsurlar görsel tasarım ilkelerini oluşturmaktadır. Örneğin, bunlardan bütünlük, bir görseli meydana getiren öğelerin bir bütün olarak görünmesini sağlayan, öğeler arasındaki ilişkidir. Bütünlüğü oluşturacak olan ilişkinin kurulabilmesi için tasarım öğelerinden (çizgi, şekil, renk, vb.) faydalanılır. Materyal içerisinde bütünlüğün sağlanmış olması mesajı anlamayı ve yorumlamayı kolaylaştırır (Aşıkoğlu, Görsel Tasarım İlkeleri).

Şekil 3.2. Yağmurun Oluşum Şekli (**Kaynak:** Aşıkoğlu, Görsel Tasarım İlkeleri)

Yukarıdaki şekilde, yağmurun oluşum şekli bir bütünlük içinde görsel olarak ortaya konulmaktadır. Görselde, güneşin buharlaştırdığı suyun bulut olduktan sonra rüzgarla soğuk atmosfer tabakasına doğru sürüklenişi ve daha sonra yağmur olarak yeryüzüne düşüşü anlatılmak istenmektedir. Dolayısıyla, sözlü olarak anlatılması çok zor ve uzun olacak bir anlatımın görselle bir bütünlük içinde aktarılmasının ne kadar kolay ve anlaşılır olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 3.3'te ise, bir çocuğun babasının sırtında matematik ödevi yaptığı görülmektedir. Görselin köşesinde yer alan yazıda, baba Max'ın "oğlum, matematik problemlerinin yapılmasında bana güvendiğini söyledi" sözü yer almaktadır. Halbuki Fransızca'da "compter" fiili hem güvenmek hem de hesap yapmak anlamında kullanılmaktadır. Görselde, çocuğun babasının üzerinde "hesap yapmak" olarak anladığı görülmekte ve görsel çarpıcı bir şekilde farklı anlamlarda kullanılan kelimeleri ortaya koyabilmektedir.

Şekil 3.3. Görselin Konuyu Etkin Bir Şekilde Yansıtmaması

Kaynak: Elme, 2014, s. 105'ten alınmıştır

Dolayısıyla gerek genel öğretimde gerekse deyim öğretmede görsellere dayalı öğretimin önemli bir yeri vardır. Görsellerle desteklenen yazıların öğrencilerin zihinlerinde daha kalıcı etkiler bıraktığı da herkesçe bilinen bir gerçektir. Görseller, aslında tasvirin en önemli unsurlarındandır. Bu nedenle görsellerin önemini reddetmek mümkün değildir. Bazen yazılı bir açıklama, görsel bir nesnenin aktardıkları karşısında yetersiz kalır. Bazı durumlar da vardır ki, bunlarda hem görselin hem de sözlü açıklamanın birlikte yapılması gerekir. Bu kapsamda, çalışmalarda genellikle, Görsel Sanatlar ve Türk Dili alanı birlikte kullanılmaktadır (Alkayış ve Yerli, 2020, s. 1747).

Diğer yandan, yaşadığımız dönemde, dijital sistemin ve web tabanlı sözlüklerin ortaya çıkmasıyla birlikte görsel sözlük adıyla yeni bir sözlük anlayışı geliştirilmiştir. Ayrıca, gelişen teknoloji görsel sözlüklerin sesli olarak desteklenmesine imkân sağlamıştır (Demirkan vd., 2017, s. 17).

Özetle, yabancı dil öğretiminde deyimssel ifadelerin özümsemesi, sosyal etkileşimin yanı sıra iletişimsel yeterliliği de geliştirecektir. Deyimssel ifadelerin öğretilmesi ya da öğrenilmesinin getirdiği avantajlar ve mevcut deyim materyallerinin eksikliği, hafızamıza olan ihtiyacı ve öğrenme boyunca görsel ifadeler üzerinde aşamalı ve sürekli bir şekilde çalışma ihtiyacını haklı çıkarmaktadır. Fernande Ruiz Quemoun'un şu sözü bu fikri çok iyi özetliyor: “İletişimsel yeterlilik öğrenmenin amacıdır, çünkü bu ifadelerin anlamı paylaşıldığında dilsel engeller ortadan kalkar” (Elme, 2014, s. 93). Dolayısıyla, sınıfta okunan ders materyallerinde *görsellerin* kullanılması hem anlamayı kolaylaştırmakta hem de öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Kısaca, deyimlerin anlamını tahmin etmede ve sözcük

dağarcığının geliştirilmesinde çeşitli resimlerin kullanılması öğrenmeyi daha etkili hale getirmektedir.

3.2.3.12. Kısa hikâyeler

Alanla ilgili çalışmalara bakıldığında, yabancı dil öğretiminde hikâye kullanımının farklı becerileri geliştirmeye katkı sağladığını savunan kuramsal ve deneysel birçok araştırma olduğu bilinmektedir (Aşçı ve Tecelli, 2020, s. 205). Peki, hikayeler aynı şekilde deyim öğretiminde de fayda sağlamakta mıdır? Şimdi, bu konuya bir göz atalım.

Yapılan bir çalışmada da hikayelerle anlatımın önemi ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, deyimlerin öğretiminde anlatım yönteminin aksine drama ve hikâyeleme yöntemleri gibi öğrencilerin hayal dünyasını zenginleştirici yöntemlerin kullanımının öğrencilerin akademik başarıları açısından önemli olduğu tespit edilmiştir (Akçay ve Şimşek, 2015, s. 330).

Yapılan bazı araştırmalarda öğrencilerin aradan zaman geçse bile, atasözünün anlamını dinledikleri hikâyeler yardımıyla rahatlıkla hatırladıkları görülmüştür. Bir çalışmada hikâye ve resimlerle desteklenen öğretme yöntemi uygulanmıştır. Yine başka bir çalışmada, hikâye ve resimlerle desteklenen atasözü öğretimi şeklinin, geleneksel öğretim şekli düz anlatım yönteminden daha iyi olduğu kanaatine varılmıştır (Kazıcı, 2008, s. 50, 66).

Çeşitli yazarlardan aktaran Atagül'e göre, özellikle, edebî metinlerde sürükleyici hikâye okurda merak uyandırır ve “nasıl devam edecek” sorusu öğrencinin daha dikkatli okuma yapmasını sağlar ve öğrenmeye hazır bulunurluk düzeyini artırır. Edebî metinlerin diğer önemli bir özelliği ise, popüler metinlere göre daha kaliteli olmaları ve dilin özelliklerini daha iyi yansıtmalarıdır. Çalakalem yazılan metinlere göre edebî metinler titiz cümle kuruluşlarıyla, sözcük seçimiyle dilin özelliklerini yansıtmada daha başarılıdır. Atasözü ve deyim öğretiminde de aynı durum söz konusudur. Öğrenci hikâye metni içinde kullanım şeklini gördüğü ve anlamlandırdığı deyim ve atasözünü unutmayacaktır, konu bütünlüğü içinde kalıcılık sağlanmış olacaktır. Halk hikâyeleri, masalları, efsaneleri ve fıkraları gibi anlatılar oldukça yararlı malzemelerdir. Ancak bu konuda uygun metinleri bulmak, alanda çalışanları bekleyen ciddî bir sorun durumundadır (Atagül, 2016, s. 88).

Bu bağlamda, Atagül'ün yaptığı araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında, hikâyeler yoluyla atasözü ve deyim öğretiminin başarılı neticeler sağladığı görülmüştür. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde atasözleri ve deyimlerin öğretimine gereken özenin gösterilmesi adına uygulanan eğitimin başarısı göz önünde bulundurularak hikâyeler yoluyla öğretim tekniğinin diğer klasik yöntemlere tercihen derslerde yer bulmalıdır (Atagül, 2016, s. 119).

Atagül görsel bir yöntem olan film izletme metodu ile hikâye uygulamalarını karşılaştırmıştır. Her iki yöntemin ön test ve son test puan ortalamaları incelendiğinde her iki uygulamada da başarı seviyesinin yükseldiği görülmüştür. Film (görsel) ve hikâye uygulamaları ile öğrencilerin atasözü ve deyim bilgi düzeyindeki değişim miktarı benzerlik göstermektedir. Uygulanan öğretim sonrasında öğrenciler benzer oranda başarı artışı göstermiştir. Atagül'e göre, filmlerle (görsellerle) ve hikâyeler yoluyla atasözü ve deyim öğretimi tekniklerinin her ikisinin de derslerde yer alması öğretim açısından fayda sağlayacaktır (Atagül, 2016, s. 119). Çalışkan da, deyim öğretiminin, resimlerin yanında, hikâye metotlarını da içine alacak bir çerçevede ele alınmasına yönelik çalışmalar yapılması gerektiğini vurgulamaktadır (Çalışkan, 2010, s. 273).

Özetle, ilgi çekici kısa hikâyeler öğrencileri genellikle cezbetmektedir. Bu sebeple, yabancı dil öğretiminde geniş bir şekilde kullanılabilir. Bağlamından koparılmamış bilgiler deyimlere anlam yüklenmesinde öğrencilere epeyce yardımcı olduğundan, deyim öğretiminde öğretmenlerin zengin bir bağlam oluşturması hem öğrenme ve hem de hatırlama açısından önemli bir konu olarak ortaya çıkmaktadır.

Alan yazınında, görseller, hikayeler ve düz anlatım yöntemlerinin üçü kendi aralarında mukayese edildiğinde, düz anlatım yönteminin en başarısız yöntem olduğu anlaşılmaktadır. Görsellere dayalı öğretim ile hikayelere dayalı öğretim yöntemlerinin ikisinin kendi aralarındaki karşılaştırılmasına bakıldığında ise her iki yönteme de eşit şans verilmektedir. Ancak, Tekin'in yaptığı araştırmaya bakılırsa, ders kitaplarında atasözü ve deyimlerin öğretimi sürecinde görsellere başvurma durumuna daha fazla yer verilmelidir zira görseller hem kalıcılığı sağlayacak hem de eğitimi daha eğlenceli hâle getirebilecek nitelikte uyaranlardır (Tekin, 2019, s. 64). Bu bağlamda, alan yazınındaki bu tespitlerin, bizim yapacağımız araştırmanın sonucunda elde edilecek bulgular açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Dolayısıyla, dil öğrenmeye başlanıldığında kavraması çok zor olan deyimsel ifadeler, konuşma esnasında sözcükleri rahatlatır ve çoğu zaman çok net bir fikir oluşturulmasına olanak tanır. Deyimsel bir ifade, onu oluşturan kelimelere odaklanılmadığı sürece çok kesin bir anlam taşıyan, kullanıma hazır bir cümledir. Yani deyimsel ifadeyi oluşturan kelimelerin tam anlamıyla alınmaması gerekir çünkü bir bütün olarak anlam taşıyan cümledir. Aslında, bu cümleler kültüre özgü renkli ifadelerdir. Sürpriz olmayan bir şekilde, deyimsel ifadeler, dil öğrenimine başlarken özünsenmesi en zor dilsel kullanımlar arasındadır. Aslında, mucize diye bir şey yoktur, bu deyimleri öğrenmenin en iyi yolu, öğrenme dilini kullanan bir ülkede bir süre yaşamak veya seyahat etmektir. Ancak, bu olanaklı değilse öğrenme yöntemlerine uygun olarak öğrenilmesi gerekmektedir.

Sonuç itibarıyla, deyimsel ifadeler genellikle fikirleri hayali bir şekilde iletmek için kullanılır. Bu nedenle, bir deyimsel ifadeyi anlamak için her kelimeyi tek tek anlamak yeterli değildir. Bu, deyimsel ifadelerin hem güzelliği hem de zorluğudur. Her şeyden önce o ülkenin kültürüne aşina olmak gerekmektedir (Babel Magazin).

3.3. Dil Öğrenenler İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM) İçeriğindeki Kriterler

Avrupa'da çok dilliliği teşvik etme eğilimi, özellikle kurumsal kuruluşlarda birden fazla dilin öğretilmesi öteden beri ortaya konulan temel bir ihtiyaçtır. Bu kapsamda, Avrupalıların birden fazla yabancı dilde belirli bir düzeyde iletişimsel yeterlilik kazanmaları teşvik edilmektedir. Çok dilli ve çok kültürlü kapasitesi sayesinde öğrenci, farklı kültürler arasında dilsel ve kültürel arabulucu rolünü oynayabilir. Farklı dillerdeki bilgisini, başka bir dildeki yazılı ve hatta sözlü bir metni anlamak için kullanabilir. Bilgisi zayıf olanlar bile, bilgisi olmayanların arabuluculuk yoluyla iletişim kurmasına yardımcı olabilirler. Bu açıdan bakıldığında, dil öğretmenin amacı artık sadece dile mükemmel bir şekilde ha-kim olmak değil, birçok becerinin yer aldığı bir dil dağarcığı oluşturmaktır çünkü dil öğrenmek, öğrenenin kendini geliştirebileceği yaşam boyu bir görevdir (Academie de Dijon).

Bu bağlamda, ilk kez, 1991 yılında Avrupa'da dil öğreniminde şeffaflık ve tutarlılık sağlamak amacıyla bir sempozyum düzenlenmiş ve katılımcılar Avrupa'da dil öğretimi/dil öğrenimi için ortak bir çerçeve oluşturma ihtiyacını ortaya koymuşlardır. Ancak böyle bir programın gün ışığına çıkması için Avrupa Konseyi'nin Avrupa ülkelerinin eğitim

sistemlerini analiz etme sorumluluğunu üstlendiği uzun bir sürecin takip edilmesi gerekmiştir (CEFR, 2001, s. 11).

Birinci AB Devlet Başkanları Zirvesi (8-9 Ekim 1993), yabancı düşmanlığını ve acımasız aşırı milliyetçi tepkileri yalnızca Avrupa'nın hareketliliği ve entegrasyonunun önündeki ana engel olarak değil, aynı zamanda hem Avrupa'nın istikrarına hem Avrupa Birliği'ne hem de demokrasinin düzgün işleyişine yönelik en ciddi tehdit olarak tanımlayarak bu hedefe özel bir vurgu yapmıştır. İkinci Zirve, demokratik vatandaşlığa hazırlanmayı öncelikli bir eğitim hedefi haline getirmiş ve böylece son projelerde izlenen başka bir hedefe daha fazla önem verilmiştir. Bu hedef, "sorumluluk ve sosyal sorumluluk ile birlikte düşünce, yargı ve eylem bağımsızlığını güçlendiren modern dilleri öğretme yöntemlerini ve yeteneklerini teşvik etmek" olarak benimsenmiştir (CEFR, 2001, s. 10).

Zamanla araştırmacılar, bazı hedefleri içeren taslak Çerçeve teklifini yerinde incelemek için geniş taslaklar oluşturdular. Bunların ilki, “bir öğrencinin belirli bir seviyede kazandığı becerileri şeffaf bir şekilde açıklayan seviye ölçekleri oluşturmaktır”. İkincisi, “referans olarak belirlenen seviyelerin tanımına katkı sağlamaktır”. Üçüncüsü, “becerilerin (kendi kendine) değerlendirilmesi için operasyonel bir araç kurmak ve test etmektir”. 1996 yılında bu projenin ilk versiyonları hayata geçirilmiş ve anket konusu olmuştur. 2001 yılında, Avrupa Çerçevesinin son versiyonu, dil uzmanları tarafından çok olumlu karşılanmasının ardından yayımlanmıştır (Academie de Dijon).

Gerçekten de çerçeve dokümanın yayınlanması sürecine kadar, Avrupa Konseyi'nin Modern Diller projelerinde işbirliği yapan üye ülkelerden birçok meslektaş, yıllar boyunca dil öğrenimi, öğretimi ve değerlendirmesi alanında ilkeler ve uygulamalar oluşturmak için çok düşünmüş ve çalışmışlardır (CEFR, 2001, s. 4). Sürecin sonunda, 2001 yılında, Avrupa Konseyi *Cadre Européen Commun de Référence/CECR* dokümanını yayınlamıştır.

Dolayısıyla, 2001'den itibaren Avrupa'da ana dili dışındaki herhangi bir yabancı dili öğrenenler (FLE) için yabancı dilin öğretilmesinin iletişimsel yönünü temel alan iletişimsel yaklaşım önem kazanmıştır. Bu dönemde, sosyal aktörler olarak görevlerin yerine getirilmesine dayalı eylem perspektifinde sosyo-dilbilimsel yeterliliğin önemi artmıştır.

Bu alt başlıkta, Çerçevede hedeflenen beceriler, Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM) Ortak Başvuru Seviyeleri, Deyimsel İfadeler İlişkin Avrupa Ortak Başvuru Seviyeleri konuları ele alınacaktır.

3.3.1. Çerçeve hedeflenen beceriler

CEFR kapsamında önemli bazı hedefler ortaya konulmuştur. Bunların en önemlileri, *bireysel genel beceriler* ile *iletişimsel dil yeterliliği* hedefleridir. Bu alt başlık altında, Bireysel genel beceriler, Bilgi, Beceri ve bilgi birikimi, Yaşam becerileri, Nasıl öğrenileceğini bilmek, Dilsel iletişim kurma yeterliliği gibi konular incelenecektir.

3.3.1.1. Bireysel genel beceriler

Öğrenen veya iletişim kuran kişinin bireysel genel becerileri özellikle bilgi, beceri ve bilgi birikimi, yaşam becerileri ve nasıl öğrenileceğini bilmek gibi kriterlere dayanmaktadır. Şimdi, sırasıyla bu kriterlere kısaca bakalım.

3.3.1.2. Bilgi

Fransızcada “savoirs” olarak bilinen bu kriter, deneyimsel ve/veya akademik bilgilerden oluşmaktadır. Genel bilgi, sosyokültürel bilgi, görgü kuralları, günlük yaşam, yaşam koşulları, kişilerarası ilişkiler, değerler ve ahlak, beden dili ve ritüel davranışlar ile kültürlerarası farkındalık bu gruptadır. Örneğin; yemek ve aşk uygulamalarının kültüre bağlı olarak değişen veya din tarafından belirlenen tabuları veya belirli ritüelleri içerebileceğini bilmek (CEFR, 2001, s. 16).

3.3.1.3. Beceri ve bilgi birikimi

Türkçede “know-how” olarak da kullanılan bu kriterin Fransızcası “habiletés et savoir-faire” olup kültürel aracılık rolünü oynayabilme becerisini açıklamaktadır. Pratik beceriler ve teknik bilgi, kültürlerarası bilgi birikimi, öğrenilen yabancı dilin kültürü ile kendi kültürünüz arasında ilişki kurabilmek, kültür kavramının farkına varmak; bir sözlükte veya bir dokümantasyon merkezinde yolunuzu hızlı bir şekilde bulabilmek; öğrenme için kaynak sunan görsel-işitsel veya bilgisayar medyasının nasıl kullanılacağını bilmek “savoir-faire” için verilebilecek örneklerdir (CEFR, 2001, s. 16).

3.3.1.4. Yaşam becerileri

Fransızcası “savoir-être” olan bu kriter, kişisel faktörlerden oluşmaktadır. Yüz yüze iletişimde kendine konuşma fırsatı vermek, muhatabın olası yardımını teşvik etmek, muhataptan yeniden formülasyonları kolaylaştırmasını istemek vb. için inisiyatif alma,

hatta risk alma istekliliği. Örneğin dinleme, diğerinin söylediklerine dikkat etme, diğerleriyle ilişkide kültürel yanlış anlama olasılıklarının farkında olma nitelikleri. Yani, kişisel tutumlar (kişinin kendisinin ve başkalarının imajı), kültürel değerler, inançlar ve kişilik özellikleri (sosyal etkileşimde ortaya çıkan içe dönük-dışa dönük karakter) gibi özellikler bu gruptadır (CEFR, 2001, s. 17).

3.3.1.5. Nasıl öğrenileceğini bilmek

Fransızcası “savoir-apprendre” olan bu kriter, yeni deneyimleri gözlemleme ve bunlara katılma yeteneğini açıklamakta ve kişisel faktörlerden oluşmaktadır. Yüz yüze iletişimde kendine konuşma fırsatı vermek, muhatabın olası yardımını teşvik etmek, muhataptan yeniden formülasyonları kolaylaştırmasını istemek vb. için inisiyatif alma, hatta risk alma istekliliği. Örneğin dinleme, diğerinin söylediklerine dikkat etme, diğerleriyle ilişkide kültürel yanlış anlama olasılıklarının farkında olma nitelikleri ve inisiyatif alma yani, kişisel tutumlar (kişinin kendisinin ve başkalarının imajı), kültürel değerler, inançlar ve kişilik özellikleri (sosyal etkileşimde ortaya çıkan içe dönük-dışa dönük karakter) gibi özellikler bu gruptadır (CEFR, 2001, s. 17).

3.3.1.6. Dilsel iletişim kurma yeterliliği

Dilsel olarak iletişim kurma yeterliliğinin birkaç bileşeni olduğu söylenebilir. Bunlar, *dilsel bileşen*, *sosyo-dilbilimsel bileşen*, *pragmatik bileşen*. Bu bileşenlerin her birinin özellikle bilgi, beceri ve bilgi birikiminden oluştuğu belirtilmektedir.

Dilsel yeterlilik bileşeni, bir dil sisteminin sözlüğü, fonetiği, sözdizimi ve diğer boyutlarına ilişkin bilgiyle ilgilidir. Belirli bir aktörün dilsel olarak iletişim kurma yeterliliği açısından ele alınan bu bileşen, yalnızca bilginin kapsamı ve kalitesiyle (örneğin yerleşik fonetik ayrımlar veya sözlüğün kapsamı ve kesinliği açısından) ilgili değildir. Aynı zamanda bu bilginin hafızada saklanma şekli (örneğin, bir konuşmacı için bir sözcüksel ögenin dahil edilebildiği çeşitli düzenlerdeki çağrışımsal ağlar) ve bunların erişilebilirliği (aktivasyon, hatırlama ve kullanılabilirlik) ile de ilgilidir (CEFR, 2001, s. 17).

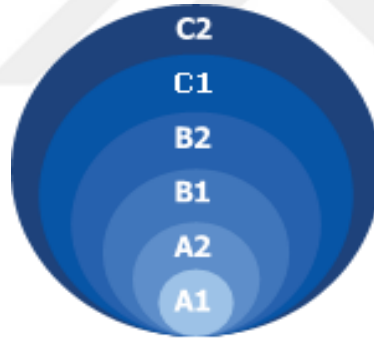
Sosyo-dilbilimsel yeterlilik bileşeni, dil kullanımının sosyo-kültürel parametrelerini ifade eder. Sosyal normlara (nezaket kuralları ile nesiller, cinsiyetler, statüler ve sosyal

gruplar arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi, bir topluluğun işleyişindeki bir dizi temel ritüelin dil aracılığıyla kodlanması) duyarlıdır (CEFR, 2001, s. 18).

Faydacı (pragmatik) yeterlilik bileşeni, dilin işlevsel kullanımını (dil işlevlerinin yerine getirilmesi, konuşma eylemleri) kapsar. Aynı zamanda söylemin ustalığına, uyumluluğuna ve tutarlılığına, metin türlerinin tanımlanmasına, ironi ve parodinin etkilerine de atıfta bulunur. Dilsel bileşen ile karşılaştırıldığında bu bileşende, kültürel ortamların ve etkileşimlerin güçlü etkileri bulunmaktadır (CEFR, 2001, s. 18).

3.3.2. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM) Ortak Başvuru Seviyeleri

D-AOBM, iki ayrı eksene sahiptir. İlki, yatay eksenindeki kategoriler olup farklı etkinlikleri ve yetkinlik boyutlarını açıklar. İkincisi, dikey eksen olup bu kategorilerdeki yeterlikleri ifade etmektedir. Kursların/derslerin organizasyonunu tanımlayabilmek için, D-AOBM, aşağıdaki şekilde görülen altı Ortak Başvuru Seviyesini belirlemiştir (D-AOBM, 2021, s. 40).

Şekil 3.4. Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Seviyeleri

Kaynak: D-AOBM, 2021, s. 40

Yukarıdaki şekilde, ilk olarak bu seviyeler üç ana kategoriye ayrılabilir: Temel kullanıcı (A1 ve A2), Bağımsız kullanıcı (B1 ve B2), ve Yetkin kullanıcı (C1 ve C2). İkinci olarak dil yeterlikleri alanında geniş bir sınıflandırma sunan altı başvuru seviyesi, çoğu zaman daha alt seviyelere de ayrılmaktadır. Bu kullanıcılar için tanımlanan yetkinlikler aşağıda açıklanmıştır (D-AOBM, 2021, s. 179):

- *A1 temel kullanıcı*, somut türden ihtiyaçların karşılanmasına yönelik aşına olduğu çok temel öbekleri ve günlük ifadeleri anlayabilir ve kullanabilir. Sorular sorabilir ve

kendini ve başkalarını tanıtabilir. Sahip olduğu şeyler, nerede yaşadığı ve tanıdığı insanlar gibi kişisel detay hakkında sorulan soruları yanıtlayabilir ve sorular sorabilir. Diğer kişinin açık ve yavaş konuşması ve yardım etmeye hazır olması koşuluyla en temel şekilde etkileşim kurabilir.

- *A2 temel kullanıcı*, kendisi için en yakın alakalı (ör. çok temel alışveriş, kişisel ve aile bilgileri, yerel coğrafya, istihdam) cümleleri ve sık kullanılan ifadeleri anlayabilir. Bilgi sahibi olduğu ve rutin konularda doğrudan doğruya ve basit bilgi alışverişini gerektiren basit ve alışkanlık haline gelmiş görevlerde iletişim kurabilir. Yakın çevresi, geçmişi ve öncelikli ihtiyaç alanlarındaki meselelerinin boyutlarını basitçe tanımlayabilir. (D-AOBM, 2021, s. 179).

- *B1 bağımsız kullanıcı*, düzenli olarak serbest zamanlarında, okulda, işte vs. karşılaşılan bilgi sahibi olduğu meselelerdeki açık standart konuların ana noktalarını anlayabilir. O dile ait bir bölgede gezi yaparken vuku bulması ihtimal dahilinde olan birçok durumla başa çıkabilir. Bilgi sahibi olduğu veya kişisel ilgi alanına giren konularda kolay olan bağlantılı metinler üretebilir. Olayları ve deneyimleri, umutları, hayalleri ve emelleri tanımlayabilir ve kısaca görüşler ve planlar için açıklamalar yapabilir ve nedenler ortaya koyabilir.

- *B2 bağımsız kullanıcı*, kendi ihtisas alanlarındaki teknik tartışmalar dâhil olmak üzere hem soyut hem de somut konulardaki karmaşık metinlerin ana fikirlerini anlayabilir. Her iki tarafı da zorlamadan, hedef dilin bireyleri ile mümkün olduğunca kendiliğinden etkileşime girebilir. Çok çeşitli konularda ayrıntılı, açık metinler üretebilir ve çeşitli seçeneklerin dezavantajlarını ve avantajlarını belirterek koyarak günlük konularla ilgili olarak bir görüş ortaya koyabilir.

- *C1 uzman kullanıcı*, çok çeşitli zorluğa sahip, uzun metinleri anlayabildiği gibi örtük anlamlarının da farkına varabilir. İfadeleri çok fazla seçmeksizin spontane ve akıcı bir şekilde kendisini ifade edebilir. Mesleki, akademik ve sosyal amaçlar için dili etkili ve esnek bir şekilde kullanabilir. Metinlerdeki bağlayıcıların, kalıpların ve bağdaşıklık öğelerin kontrollü kullandığını göstererek karmaşık konularda iyi yapılandırılmış, açık ve ayrıntılı metinler üretebilir.

- *C2 uzman kullanıcı*, hemen hemen tüm metin tiplerini anlayabilir. Farklı yazılı ve sözlü kaynaklardan gelen açıklamaları, savları ve bilgileri yeniden oluşturarak tutarlı bir

şekilde özetleyebilir. Daha karmaşık durumlarda bile daha ince anlam ayrımlarını fark ederek kendini çok akıcı, spontane ve kesin bir şekilde ifade edebilir.

3.3.3. Deyimsel ifadeler ilişkin Avrupa ortak başvuru seviyeleri

2001 yılında yayınlanan *Cadre Européen Commun de Référence/CECR* dokümanının “Expressions de la sagesse populaire” alt başlığında atasözleri, deyimsel ifadeler, gündelik ifadeler, inanç ifadeleri, zamanla ilgili sözler, davranışlar, klişeler ve değerler gibi kalıplaşmış ifadeler örneklerle birlikte yer almakta (CECR, 2001, s. 94) ve ilgili diğer paragraflarda, gerekli kriterler ortaya konulmaktadır.

Deyimsel ifadelerle ilgili ölçeklerden ilki, D-AOBM’in “söz varlığı” bölümünde (Tablo 3.1) belirtilmiştir. Bu ölçek, kullanılan ifadelerin çeşitliliği ve genişliği ile ilgilidir. Genellikle geniş çapta okuma ile edinilmektedir. Bu ölçekte fonksiyonel hâle getirilen anahtar kavramlar şunlardır:

- Kullanım alanı çeşitliliği – A1 seviyesinden B2 seviyesine, sonrası seviyelerde sınırsız,
- Dilin türü: Temel sözcük/işaret ve öbek birikimi ile başlayan, deyimsel ifadeler ve gündelik anlatımı içeren çok geniş bir sözcük birikimine doğru bir ilerleme.

Geniş bir söz varlığı hem alımlama hem de üretime yönelik olarak geçerlidir. İşaret dilleri için A1 ve A2 seviyelerinde yerleşik kelime hazinesi ile A2+ seviyesinden C2 seviyesine kadar yerleşik ve üretken kelime hazinesi kastedilmektedir. (D-AOBM, 2021, s. 135)

Tablo 3.1. Söz Varlığı Ölçeği (Deyimsel ifade seviyelerini de içermektedir)

	Söz varlığı
C2	Deyimsel ifadeler ve gündelik anlatım içeren çok geniş bir sözlük birikimine iyi derecede hâkimdir, anlamın yan anlam düzeylerinin farkındadır.
C1	Dolaylı ifadelerle boşlukların anında üstesinden gelmeye izin veren geniş bir sözcük birikimine iyi bir şekilde hâkimdir, az da olsa ifade ve kaçınma stratejileri arayışı içindedir. Daha az karşılaşılan kelimelerin/işaretlerin bile eş anlamlılarını kullanarak hemen hemen tüm durumlarda birkaç kelime seçeneği arasında seçim yapabilir. Yaygın deyimsel ifadeler ve gündelik anlatıma hâkimdir; kelimeleri/işaretleri oldukça iyi kullanabilir. Kendi uzmanlık alanında ortak olan teknik kelime ve deyimsel ifade genişliğini anlayabilir ve uygun şekilde kullanabilir.

B2	Uzmanlık alanlarını diğer uzmanlarla tartışırken kendi alanının temel teknik terminolojisini anlayabilir ve kullanabilir. Alanıyla bağlantılı meseleler ve çoğu genel konu için iyi bir söz varlığına sahiptir. Sık tekrardan kaçınmak için ifadesini çeşitlendirebilir ancak sözlüksel boşluklar yine de tereddüt ve dolambaçlı ifadelere neden olabilir. Çoğu bağlamda oldukça sistematik biçimde birçok kelimenin/işaretin uygun eş dizimlerini üretebilir. Uzmanlık gerektiren kelimelerin çoğunu anlayabilir ve kullanabilir ancak bunun dışında uzmanlık gerektiren terminolojisiyle ilgili sorunları vardır.
B1	Aşına olduğu konular ve günlük durumlarla ilgili iyi bir söz varlığına sahiptir. Aile, hobiler ve ilgi alanları, iş, seyahat ve güncel olaylar gibi günlük yaşamıyla ilgili çoğu konuda biraz dolaylı ifadelerle kendini ifade edecek yeterli kelimeye sahiptir.
A2	Aşına olduğu durumları ve konuları içeren rutin günlük işlemleri yürütmek için yeterli kelimeye sahiptir. Temel iletişim ihtiyaçlarının ifadesi için yeterli kelime birikimine sahiptir. Basit hayatta kalma ihtiyaçlarıyla başa çıkmak için yeterli kelimeye sahiptir.
A1	Belirli somut durumlarla ilgili temel kelime/işaret ve öbek birikimine sahiptir.
A1 öncesi	Tanımlayıcı yok.

Deyimsel ifadelerle ilgili ölçeklerden ikincisi, D-AOBM'in "Toplum dilbilimsel uygunluk" bölümünde belirtilmiştir. Toplum dilbilimsel yeterlik, dil kullanımının sosyal boyutuyla başa çıkmak için gereken bilgi ve becerilerle ilgilidir. Dil, sosyokültürel bir olgu olduğu için D-AOBM'de bulunan içeriklerin çoğu, özellikle sosyokültürel açıdan, aynı zamanda toplum dilbilimsel yetkinlikle de ilgilidir. Burada ele alınan konular, başka bir yerde ele alınmayan, özellikle dil kullanımıyla ilgili olanlardır. Bunlar; sosyal ilişkilerin dilsel belirteciler, nezaket kuralları, üslup farklılıkları ve lehçe ve aksan gibi konulardır.

"Toplum dilbilimsel uygunluk" için bir ölçek (**Tablo 3.2**) verilmektedir. Ölçekte fonksiyonel hâle getirilen anahtar kavramlar şunlardır:

- Nezaket yapılarını kullanma ve nezaket kurallarının farkında olma,
- Dil işlevlerini uygun bir şekilde yerine getirme (herhangi bir resmiyet niteliği taşımayan bir üslupta daha düşük seviyelerde),
- Sosyalleşme, alt seviyelerde temel rutinleri takip etme, muhatapın/muhatapların farklı davranmasını gerektirmeden (B2 seviyesinden yukarı) ve deyimsele ifadeler, kinaye/ima ve mizah (C seviyelerinde) kullanma,
- Özellikle farklılıklara işaret eden sosyokültürel ipuçlarını tanıma ve buna göre hareket etme,

- Uygun bir üslubu benimseme (B2 seviyesinden yukarı).

Tablo 3.2. Toplum Dilbilimsel Uygunluk (Deyimsel ifade seviyeleri de yer almaktadır)

	Toplum dilbilimsel uygunluk
C2	Sosyokültürel ve toplum dilbilimsel farklılıkları dikkate alarak hedef dil kullanıcıları ile kendi topluluğunun üyeleri arasında etkili ve doğal bir şekilde aracılık yapabilir. Anlamın yan anlam düzeylerinin farkında olarak deyimsel ifadeler ve gündelik anlatıma hâkimdir. Hedef dilin yetkin kullanıcıları tarafından kullanılan dilin neredeyse tüm toplum dilbilimsel ve sosyokültürel çıkarımlarını fark edip takdir eder ve buna göre davranabilir. Yönetmek, tartışmak, ikna etmek, caydırmak, müzakere etmek ve danışmanlık yapmak için etkin bir şekilde hem sözlü hem de yazılı olarak çok çeşitli ve çok yönlü dil kullanabilir.
C1	Üslup geçişlerini fark edip takdir ederek geniş çeşitlilikteki deyimsel ifadeleri ve gündelik anlatımı tanıyabilir ancak ara sıra, özellikle aksan aşına değilse, ayrıntıları doğrulaması gerekebilir. Mizah, ironi ve örtük kültürel göndermeleri anlayabilir ve ince anlam ayrımlarını yakalayabilir. Önemli ölçüde argo ve deyimsel kullanımın geçtiği filmleri takip edebilir. Duygusal, kinayeli ve şaka amaçlı kullanım dâhil olmak üzere sosyal amaçlar için dili esnek ve etkili bir şekilde kullanabilir. Resmîlik düzeylerini (üslup ve tarz) sosyal bağlama uygun olduğu şekilde resmî, resmî olmayan veya günlük gündelik anlatıma uyacak şekilde ayarlayabilir ve tutarlı bir üslup sürdürebilir. Eleştirel yorumlarını şekillendirebilir veya diplomatik olarak aynı fikirde olmadığını kuvvetli bir şekilde ifade edebilir.
B2	Konuşma hızlı ve gündelik anlatıma dayalı olsa bile biraz çaba göstererek grup tartışmalarına ayak uydurabilir ve katkıda bulunabilir. Sosyokültürel/toplum dilbilimsel ipuçlarını tanıyabilir ve yorumlayabilir ve kendini uygun şekilde ifade etmek için duruma göre dilsel ifade biçimlerini bilinçli olarak değiştirebilir. Resmî veya resmî olmayan üslupta, duruma ve ilgili kişiye/kişilere uygun olarak, kendini güvenle, açık ve nazikçe ifade edebilir. Resmî ve resmî olmayan ifade biçimleri arasında bir ayrım yapmak için ifadelerini ayarlayabilir ancak bunu her zaman uygun şekilde yapamayabilir. Hedef dil kullanıcılarıyla, istemeyerek onları güldürmeden veya kızdırmadan veya onların başka bir yeterlik sahibi kullanıcıyla iletişimleri esnasında davranacaklarından daha farklı davranmalarını gerektirmeden ilişkilerini sürdürebilir. Durumlara göre kendini uygun şekilde ifade edebilir ve kaba ifade hatalarından kaçınabilir.
B1	Herhangi bir resmiyet niteliği taşımayan bir üslupta en yaygın örneklerini/biçimlerini kullanarak çok geniş çeşitlilikteki dil işlevlerini gerçekleştirebilir ve bunlara yanıt verebilir. Belirgin nezaket kurallarının farkındadır ve uygun şekilde davranır. İlgili toplulukta yaygın olan gelenekler, âdetler, tutumlar, değerler ve inançlar ile kendi topluluğundakiler arasındaki en önemli farklılıkların ayırdındadır ve bunların belirtilerini gösteren işaretleri arar.
A2	Temel dil işlevlerini (ör. bilgi alışverişi ve ricalar) yerine getirebilir ve bunlara yanıt verebilir. Düşünce ve tutumları basit bir şekilde ifade edebilir. En basit ortak ifadeleri kullanarak ve temel rutinleri izleyerek basit ama etkili bir şekilde sosyalleşebilir. Gündelik selamlama ve hitap amaçlı nezaket yapılarını kullanarak çok kısa sosyal alışverişleri halledebilir. Davet, öneri, özür vb. yapabilir ve bunlara karşılık verebilir.
A1	En basit günlük nezaket yapılarını kullanarak temel sosyal iletişim kurabilir: Selamlama ve veda, tanıtımlar, “lütfen, teşekkür ederim, özür dilerim vb.” diyerek.
A1 öncesi	Tanımlayıcı yok.

Özetle, deyimisel ifadelere ilişkin seviyelerin yer aldığı söz varlığı ve toplum dilbilimsel uygunluk ölçekleri incelendiğinde, C2, C1, B2, B1, A2 ve A1 seviyelerine göre yabancı dil öğrenenlerin deyimisel ifadelere ne kadar ve hangi ölçekte hâkim olduklarına ilişkin konular aşağıda açıklanmıştır:

- C2 seviyesinde; deyimisel ifadeler ve gündelik anlatım içeren çok geniş bir sözlük birikimine iyi derecede hâkimdir. Anlamın yan anlam düzeylerinin farkında olarak deyimisel ifadelere ve gündelik anlatıma hâkimdir. Hedef dilin yetkin kullanıcıları tarafından kullanılan dilin neredeyse tüm toplum dilbilimsel ve sosyokültürel unsurları bilir ve buna göre hareket edebilir.

- C1 seviyesinde; yaygın deyimisel ifadelere ve gündelik anlatıma hâkimdir; kelimeleri/işaretleri oldukça iyi kullanabilir. Kendi uzmanlık alanında ortak olan teknik kelime ve deyimisel ifade genişliğini anlayabilir ve uygun şekilde kullanabilir. Ancak ara sıra, özellikle aksana aşına değilse, ayrıntıları doğrulaması gerekebilir. Mizah, ironi ve örtük kültürel göndermeleri anlayabilir ve ince anlam ayrımlarını yakalayabilir. Önemli ölçüde argo ve deyimisel kullanımın geçtiği filmleri takip edebilir. Duygusal, kinayeli ve şaka amaçlı kullanım dâhil olmak üzere sosyal amaçlar için dili esnek ve etkili bir şekilde kullanabilir.

- B2 seviyesinde; uzmanlık alanlarını diğer uzmanlarla tartışırken kendi alanının temel teknik terminolojisini anlayabilir ve kullanabilir. Alanıyla bağlantılı meseleler ve çoğu genel konu için iyi bir söz varlığına sahiptir. Sık tekrardan kaçınmak için ifadesini çeşitlendirebilir ancak sözlüksel boşluklar yine de tereddüt ve dolambaçlı ifadelere neden olabilir. Resmî ve resmî olmayan ifade biçimleri arasında bir ayrım yapmak için ifadelerini ayarlayabilir ancak bunu her zaman uygun şekilde yapamayabilir.

- B1 seviyesinde; aşına olduğu konular ve günlük durumlarla ilgili iyi bir söz varlığına sahiptir. Aile, hobiler ve ilgi alanları, iş, seyahat ve güncel olaylar gibi günlük yaşamıyla ilgili çoğu konuda biraz dolaylı ifadelerle kendini ifade edecek yeterli kelimeye sahiptir. İlgili toplulukta yaygın olan gelenekler, âdetler, tutumlar, değerler ve inançlar ile kendi topluluğundakiler arasındaki en önemli farklılıkları ayırt eder.

- A2 seviyesinde; aşına olduğu durumları ve konuları içeren rutin günlük işlemleri yürütmek için yeterli kelimeye sahiptir. En basit ortak ifadeleri kullanarak ve temel

rutinleri izleyerek basit ama etkili bir şekilde sosyalleşebilir. Gündelik selamlama ve hitap amaçlı nezaket yapılarını kullanarak çok kısa sosyal alışverişleri halledebilir.

- A1 seviyesinde; belirli somut durumlarla ilgili temel kelime/işaret ve öbek birikimine sahiptir. En basit günlük nezaket yapılarını kullanarak temel sosyal iletişim kurabilir.

Kısacası, günümüzde Ortak Avrupa Dil Referans Çerçevesi'nde (CEFR) kalıplaşmış ifadeler önerilmektedir. Temel ifadelere gelince, kullanıcının kendisi hakkında konuşmak ve başkalarını anlatmak için A1 düzeyinden itibaren günlük olarak en sık kullanılan ifadeleri nasıl kullanacağını bilmesi gerekir. Konuşma dilinde ezberlenen cümle kalıpları A2 düzeyinden itibaren gösterilir. Bu temel kalıp ve ifadelerin B1 seviyesinden itibaren doğru kullanılması gerekmektedir. C düzeyinden itibaren deyimisel ifadeler önerilmektedir. Ustalıkla C2 düzeyinde tamamlanmış olmalıdır. Atasözleri kültürel unsurları barındırdığı için deyimisel ifadelerle aynı sıraya, dolayısıyla C1 ve C2 düzeylerine yerleştirilmelidirler. Eşdizimlerle ilgili olarak, bunların ayrıca C düzeyine, önceki kalıplaşmış ifadelerle aynı sıraya yerleştirilmesi gerekir. CEFR'ye göre kalıplaşmış ifadeler uzun vadeli bir edinim sürecinin parçasıdır. Bu nedenle öğrenmeye en baştan başlayarak yavaş yavaş başlanması şiddetle tavsiye edilir (Sulkowska, 2013, s. 125). Bununla birlikte, kalıplaşmış ifadelerin (deyimisel ifadeler, eşdizimler ve paremler) ders kitaplarında çok az yer alması, CEFR ile deyim birimlerinin didaktik arasında bir çelişki yaratmaktadır. C düzeyinden itibaren öğrencilerin kalıplaşmış ifadeler konusunda iyi bir ustalıkla sahip olmaları ve bunları anadili gibi kendiliğinden kullanabilmeleri gereklidir. Ancak okul ders kitapları bu isteği desteklememektedir. Her ne kadar kalıplaşmış ifadeler okul ders kitaplarında yeterince yer almasa da yabancı dil öğretiminde kullanılmasının birçok avantajı olabilir.

3.4. Yabancı Dilde Kalıplaşmış İfadelerin Öğrenilmesinin Aşamaları

Bütün bu verilen bilgiler ve yapılan açıklamalar ışığında, yabancı dilde kalıplaşmış bir ifadenin öğrenilmesi süreci, Sulkowska'nın yaptığı araştırma çalışmasında, birkaç aşamadan oluşan bir anlatım-didaktik diyagram kullanılarak sunulmaktadır. Bu aşamalar aşağıya çıkarılmıştır:

Birinci aşama: Kalıplaşmış bir yapıyla pasif temas

Bu aşama öğrencinin yazılı veya sözlü dilde yabancı kalıplaşmış bir ifade bulduğu aşamadır. Öğrenci bu yapıyı tanımlamalı ve daha sonra onun kalıplaşmış ve/veya deyimisel karakterinin farkına varmalıdır.

İkinci aşama: Kalıplaşmış anlamın kodunu çözmek ve bağlamsal kullanımın öğrenilmesi

Bu aşamada, öğrenci bir ifadenin mecazi anlamını bilmeli ve bu ifadenin kullanıldığı bağlamların yanı sıra iletişimsel durumları da “tanınmalıdır”.

Üçüncü aşama: Kalıplaşmış bir yapının ezberlenmesi

Bu aşama, bir ifadenin biçimini ve anlamını öğrenmenize ve konuşmadaki kullanımını ezberlemenize olanak tanır. Bu aşama, öğrenmeyi ve ezberlemeyi kolaylaştırmak için çeşitli uygulamalı alıştırmalarla güçlendirilmelidir.

Dördüncü aşama: Deyimbilimde aktif becerinin geliştirilmesi

Bu aşamada öğrencinin konuşma edimlerinde kalıplaşmış bir yapıyı kullanabilmesi beklenir. Bu aşama verimli egzersizlerle güçlendirilmelidir. Bu nedenle öğrenci üretken düzeyde anlatımsal yeterlilik kazanır.

Beşinci aşama: Tercüme etme ve deyimisel eşdeğerleri bulma yeteneğinin geliştirilmesi

Bu aşama, gelecekteki çevirmenler veya ikinci dil öğretmenleri için çok önemlidir. Farklı dil sistemlerini karşılaştırma ve olası deyimisel eşdeğerleri bulma yeteneği, doğru çeviriler üretmek için kesinlikle gereklidir. Böyle bir ifadenin gelecekteki öğrencilere uygun şekilde sunulması da arzu edilir (Sulkowska, 2013, s. 152).

Diğer yandan, S. Ettinger'den (1992) aktaran Sulkowska, kalıplaşmış ifadelerin öğrenilmesini kolaylaştıracak bazı somut önerilerde bulunmaktadır. Buna göre:

1. Öncelikle deyimisel ifadenin yeterince geniş bir bağlamda alıntılanması gerekir. Geliştirilen tanım, çeviri ve ana dilde eşdeğer ifade arayışı, deyimisel ifadenin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır.

2. Tamamen dilsel çerçeve içinde kalarak sınıflandırmayı ve dilbilgisi kısıtlamalarını dikkate almalı ve dil düzeyi tanımlanmaya çalışılmalıdır.

3. Deyimsel ifadelerin fiili pragmatizasyonunda öğrenci şu soruları yanıtlamalıdır: Bu ifadeyi kim kime hitap ederken, hangi durumda (ne zaman, nerede) ve hangi niyetle kullanıyor? Cevaplar konuşan öznelere ile dinleyenler arasında bir ilişki kurulmasını sağlamalı ve aynı zamanda içsel çağrışımların da anlaşılmasını sağlamalıdır (Sulkowska, 2013, s. 221).

3.5. Deyimlere İlişkin Alıştırmalar

Sulkowska çalışmasında, farklı kategorilerden 12 alıştırma bloğunu tanımlamaktadır. Bunlar aşağıdadır:

Temalaştırma, resimli ifadelerin tanımlanmasını içerir.

Sınıflandırma, verilen resimli ifadelerin sınıflandırılmasını içerir.

Tamamlama, resimli ifadelerin eksik olan öğeleri değiştirme listesinden seçerek tamamlanmasını içerir.

Değiştirme, resimli ifadelerin tanımlarıyla değiştirilmesini veya bunun tersini içerir.

Yeniden kompozisyon, bölümlere ayrılmış resimsel ifadelerin yeniden oluşturulmasını veya ifadelerin tanımlarıyla ilişkilendirilmesini içerir.

Çıkarım, resimlere ve/veya bilmecelelere dayalı resimli ifadeler bulmayı içerir.

Çeviri, Fransızca ve ana dildeki resimli ifadelerin karşılaştırılmasını içerir.

Değişiklik, resimli ifadelerin “kelime oyunları” yaratacak şekilde dönüştürülmesini içerir.

Karşılaştırma, benzerlikleri ve farklılıkları bulmak için resimli ifadelerin karşılaştırılmasını içerir.

Senaryo, belirli resimli ifadelerin kullanılmasına izin veren durumların bulunmasını içerir.

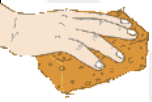
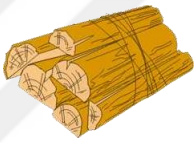
Sinama, verilen bir anlama dayalı olarak uygun resimsel ifadelerin bulunmasını içerir.

Pragmatizasyon, belirli resimli ifadelerin ortak kullanımlarının analiz edilmesini içerir (Sulkowska, 2013, s. 221).

Şimdi, bu alıştırma bloklarından yaygın olarak kullanılanlardan bazılarına ilişkin örnekler verelim. Bu kapsamda, deyimlerin öğrenilmesinde önemli bir safha olan “alıştırmalar” aşamasında bazı deyimlerle ilgili örnek alıştırmalar yapalım.

Tablo 3.3. Çıkarım İle Resimlere Dayalı Deyim Bulma (Örnek)

1-) Regardez l'image et le mot, puis écrivez une expression qui contient ce mot :

éponge	doigts	bois
		
.....		
.....		
.....		

Tablo 3.4. Eşleştirmeye Dayalı Deyim Bulma (Örnek)

Mettez les noms d'animaux selon chaque expression :

Moutons – poule – loup – lapin - éléphant

- Revenons à nos
- Poser un
- Avoir une mémoire d'.....
- Avoir la chair de
- Avoir une faim de

Tablo 3.5. Çıkarım İle Resimlere Dayalı Deyim Bulma Ve Boşluk Doldurma (Örnek)

Ponts - pile – foudre – chat – pommes - cordes		
 Jouer à ou face	 Il pleut des !	 Tomber dans les
 Couper les avec quelqu'un	 Avoir le coup de	 Donner sa langue au

Tablo 3.6. Çıkarım İle Resimlere Dayalı Deyim Bulma (Örnek)

LES EXPRESSIONS IDIOMATIQUES			
Regardez l'image et le mot, puis écrivez une expression qui contient ce mot :			
oignon	pêche	pomme	sel
 	 	 	

Tablo 3.7. Açıklamaya Dayalı Deyim Bulma (Örnek)

Essayez de trouver la bonne expression selon l'explication :

- sans acheter, juste regarder :
- oublier tout :
- une addition trop chère :
- souhaiter bonne chance :

Tablo 3.8. Açıklamaya Dayalı Deyim Bulma (Örnek)

Complétez chaque expression avec un verbe en regardant les explications :

- la main : proposer un mariage
- son grain de sel : aider un peu
- une mémoire d'éléphant : se souvenir
- un coup de fil : téléphoner
- du bois : écarter le mauvais sort

Tablo 3.9. İlişkilendirmeye Dayalı Boşluk Doldurma Soruları (Örnek)

Complétez chaque phrase avec une expression idiomatique suivante: pour des prunes, un coing, tomber dans les pommes, mi-figue mi-raisin, avoir le melon, avoir la banane, faire le poireau,

- J'étais si épuisée que je suis
- Il fait super beau, je suis contente, j'ai
- Mon copain n'est pas venu à l'heure à notre rendez-vous j'ai dû donc.....
- Mon sac n'est pas du tout cher, je l'ai eu.....
- Elle s'est achetée une belle robe, jaune comme.....
- Ces jours-ci tantôt il pleut, tantôt il fait du soleil, le temps est.....

Tablo 3.10. Deyimleri Eş Anlamlı Cümle İle Eşleştirmeye Dayalı Sorular (Örnek)

Choisis l'expression qui correspond à la situation donnée.

1. Je suis sûr d'avoir pris mes clefs en partant ce matin.

- J'en mettrais ma main au feu
- Je baisse les bras
- Je fais la tête

2. Christian a obtenu une promotion trois mois après avoir été embauché

- Il a la main verte
- Il a le bras long
- Il en met sa main au feu

3. Nous avons pris ces billets d'avion sans réfléchir, nous avons vraiment besoin de vacances

- Nous avons baissé les bras
- Nous les avons pris sur un coup de tête
- Nous avons la main verte

4. J'ai vexé ma soeur le jour où je lui ai dit qu'elle était trop bavarde

- Depuis, elle baisse les bras
- Depuis, elle a le bras long
- Depuis, elle fait la tête

5. Même s'il n'a pas gagné de médaille, Olivier ne doit pas abandonner. C'est un si bon nageur !

- Olivier ne doit pas baisser les bras.
- Olivier ne doit pas en mettre sa main au feu.
- Olivier ne doit pas faire la tête.

Tablo 3.11. Eş Anlamlı İle Eşleştirmeye Dayalı Deyimleri Seçme Soruları (Örnek)

Trouvez le sens des expressions idiomatiques ci-dessous 1. Être sur un petit nuage signifie. • Rêver. • Avoir l'impression d'être ailleurs. • Se sentir heureux. 2. Être un dur-à-cuire ou une dure-à-cuire signifie • Être une personne difficile à convaincre. • Être une personne résistante sur le plan physique et moral. • Être une personne difficile à croire. 3. Toucher dans le mille signifie • Deviner juste. • Concerner mille personnes à la fois. • Toucher au cœur une personne. 4. Prendre le taureau par les cornes signifie • Prendre en main une difficulté. • Immobiliser un adversaire. • Aller à la chasse. 5. Être un vent de fraîcheur signifie • Apporter une nouvelle énergie. • Être une personne froide. • Être une personne instable.

Yukarıdaki tabloları oluştururken çeşitli internet sitelerinden (Lingolia Français), (Le File en fete) ve Pat'ın (2016, s. 46-47, 50) çalışmasından yararlanılmıştır.

3.6. Öğrencilerin Deyim Öğrenme Seviyelerinin Analizi

Yukarıda oluşturulan alıştırma örneklerine ilave olarak, her deyimsel ifadenin anlaşılmasının sağlanıp sağlanmadığını belirlemek ve söz konusu deyimsel ifadelerin dilsel ve kültürel yönlerine ilişkin öğrencilerin tepkileri arasındaki bağlantının gözlemlenmesini kolaylaştırmak amacıyla analiz tabloları geliştirilmektedir (Pat, 2016, s. 53, 56).

Tablo 3.12. Deyim Öğrenimin Sürecinde Öğrencilerin Verdiği Cevapların Analizi (Örnek)

Deyimler	Anlamadaki zorluk	Telaftuzda zorluk	Fiil çekimindeki zorluk	Bağlamında kullanmada zorluk	Tercüme imkânı
Tomber dans les pommes	Anlaşılmaması zor ama telaffuzu kolay	“Olmak” fiili nedeniyle geçmiş zaman çekimi karmaşıktır	"Bayılmak" fiilini birçok öğrenci tercih ediyor		Dillere tercüme imkanı yok
Passer un coup de fil	“Telefon etmek” fiilinin vücut hareketi sayesinde kolay anlaşılması	Uzun ifade ve hatırlaması zor			Başka dillerde eşdeğer bir ifade bulma imkanı yok
Baisser les bras	Sınıfta üç dilde çeviri mümkün, anlaşılması ve telaffuzu kolay		Birinci grubun fiili kolayca çekimi yapılır	Bağlamda kullanılacak konuşma dili ifadesi	
Donner un coup de main	Sınıfın tüm dillerindeki eşdeğeri sayesinde hızlı anlama mümkün		Fiilin emir kipinde çekimi kolay olup, bağlam içinde kolayca kullanılmasına olanak sağlar		

Diğer yandan, yapılacak araştırma çalışmasıyla ilgili daha fazla bilgi elde etmek için ayrıca bazı röportaj soruları hazırlamak gerekmektedir. Bu anket görüşmelerinde öğrencilerin sürdürülen öğrenme sürecini değerlendirmeleri ve Fransızca öğrenmeye ilişkin öz değerlendirmelerinin bizzat kendilerinden alınmaları amaçlanmaktadır. Bu sorular, amacın daha iyi ortaya konulması açısından şu ana başlıklar altında toplanabilir (Pat, 2016, s. 54):

Tablo 3.13. Anket Soruları (Örnek)

Kategori	Sorular
Fransızca öğrenmeye ilişkin sorular	1. Hiç Fransa’da bulundunuz mu? Bulunduysanız ne kadar? 2. Ne zamandan beri Fransızca ile ilgileniyorsunuz? 4. Evinizde Fransızca iletişim kuran en az iki kişi var mı? 5. Bu derslerde deyimler dışında neler öğrendiniz?
Deyimsel ifadelerin alıştırmalarıyla ilgili sorular	1. Bir deyim ne anlama gelir? Kısaca açıkla. 2. Derslerimize başlamadan önce deyimleri biliyor muydunuz? 3. Biliyorsanız / derste öğrendiğimiz deyimlerden en az birini hiç kullandınız mı? 4. Bu öğrenmeyi faydalı buluyor musunuz? Neden? 5. Ders dışında öğrendiğimiz deyimleri duyuyor musunuz? 6. Artık günlük yaşamınızda bazı deyimssel ifadeleri kullanıyor musunuz? Hangileri?
Kültürlerarası paylaşımla ilgili sorular	1. Fransızca öğrenmeyi seviyor musun? Neden öğreniyorsun? 2. Deyimlerle kültür arasında ilişki kuruyor musunuz? 3. Deyimlerle ilgili kişisel deneyimlerinizi varsa anlatır mısınız?

BÖLÜM IV: YÖNTEM

Bu bölüm, araştırmanın modelini, evreni ve örneklemini, veri toplama araçları ile toplanan verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel yöntemleri kapsamaktadır.

4.1. Araştırmanın Modeli

Karma araştırma modeli benimsenen bu çalışmada Fransızcadan Türkçeye deyimlerin karşılık ve öğretim sorunsalı incelenmiştir. Burada deyimler genel tarama modeli benimsenerek tespit edilmiştir.

Karasar (2012, s: 79-80)'ın yapmış olduğu çalışmaya göre oluşturulmuş olan modelin çok sayıda elemandan oluşmuş olan bir evren içerisinde alınacak grup ya da örneklem üzerinde gerçekleşen tarama şekilleri olarak ortaya konulmuştur. Tarama modeli hem geçmişte hem de günümüzde var olan bir durumu açıklama amacı güden araştırma modelidir. Araştırmanın konusu olan bireyler ve olaylar, içlerinde bulundukları koşullar doğrultusunda değiştirilmeden, olduğu gibi anlatılmalıdır (Karasar, 1984: 80).

Bu bağlamda araştırmamızın ilk aşamasında, *Generation methode de francais B2, Alter ego niveau 4 B2 methode de français, Saison 4 niv.B2, Echo B2: Méthode de français, Tendances - Niveau B2 Méthode de français, Edito methode de francais niveau b2, Livre de l'élève 4 Méthode de français, Cosmopolite 4 methode de français B2, Objectif Express 2: B1/B2.1* gibi kitaplarından detaylı inceleme ile öğretimi yapılacak olan 50 deyim belirlenmiştir. Bu deyimler aşağıdadır:

4.1.1. Alter Ego 3 ders kitabında yer alan B1 seviyesi deyimler

1. Vouloir le beurre et l'argent du beurre ((Her şey benim olsun istemek, hem pastam dursun hem karnım doysun)
2. Mettre sa main au feu (Başını ortaya koymak, adı gibi emin olmak)
3. Avoir la berlue (Yanılgiya düşmek, kafa karışıklığı yaşamak)
4. Baisser les bras (Pes etmek, havlu atmak, boyun eğmek)
5. Donner un coup de main à qqn. (Birine yardım eli uzatmak, imdadına yetişmek)
6. Prêter main-forte à qqn. (Yardıma koşmak, arka çıkmak, omuz vermek)
7. Saisir la balle au bond (Şansı iyi kullanmak, fırsatı kaçırmamak)

4.1.2. Alter Ego 4 ders kitabında yer alan B2 seviyesi ve diğer deyimler

8. Vivre d'amour et d'eau fraîche (*Aşkla ve sevgiyle yaşamak, aşkı her şeyin önüne koymak*)
9. Avoir du nez (*Sezgileri güçlü olmak, ileri görüşlü olmak, hissiyatı kuvvetli olmak*)
10. Avoir les nerfs à fleur de peau (*Sinirleri tepesinde olmak*)
11. S'en mordre les doigts (*Pişman olmak, dizini dövmek, ah vah etmek, keşke demek*)
12. Donner un coup de pouce (*Küçük bir destek vermek, elinden tutmak*)
13. Faire la sourde oreille (*Duymazlıktan gelmek, görmezden gelmek, Sümen altı etmek*)
14. Couper les cheveux en quatre (*Kılı kırk yarmak, detaylara takılmak*)
15. Mettre tous ses œufs dans le même panier (*Bütün yumurtaları tek sepete koymak, bütün yatırımı bir yere yapmak*)
16. Prendre son courage à deux mains (*Bütün cesaretini toplamak, içinde cesaret bulmak, gözüünü karartmak*)
17. Prendre le taureau par les cornes (*Bir işe en güç tarafından başlamak, güçlüklerin üstüne gitmek*)
18. Avoir les yeux au beurre noir (*Dayak veya başka bir nedenle gözü şişmiş, morarmış olmak*)
19. Couper la poire en deux (*Kardeş payı yapmak, adil bir şekilde bölüşmek*)
20. En avoir ras le bol (*-den bıkmak, -den gına gelmek*)
21. Ne faire ni chaud ni froid (*Tık yok, umursamamak, kayıtsız kalmak*)
22. Battre son plein (*Tam gaz devam etmek, doruk noktasına erişmek, en verimli anına gelmek*)
23. Avoir du pain sur la planche (*İşi başından aşmak, gündemi yoğun olmak*)
24. Se dilater la rate (*Gülmekten karnına sancılar/ ağrılar girmek*)
25. Les carottes sont cuites (*İş işten geçmek, her şey bitmiş olmak, artık yapılacak bir şey kalmamak*)
26. Avoir le coup de foudre (*İlk görüşte âşık olmak, şıp sevdi*)
27. Avoir la main verte (*Bitkilere dokunuşu olmak, bahçıvanlıkta usta olmak*)
28. Avoir sur le bout de la langue (*Dilinin ucuna kadar gelmiş olmak*)
29. En prendre de la graine (*İbret almak, birinden/bir şeyden esinlenmek*)
30. Être un bec fin (*Gurme olmak, ağzının tadını bilmek*)
31. Être mi-figue, mi raisin (*Şöyle böyle ne iyi ne kötü olmak*)
32. Avoir le cuir solide (*Zorluklara göğüs germek*)

33. Sucrer les fraises (*Eli ayağı titremek, bunamak*)
34. Payer des queues des cerise (*Devede kulak kadar ödemek*)
35. Battre la chamade (*Kalbi yerinden fırlayacak gibi atmak*)
36. Laisser des plumes (*Yapılan bir işte para kaybetmek, bedel ödemek*)
37. Vivre aux crochets de quelqu'un (*Birinin sırtından geçinmek, birinin parasına konmak*)
38. Donner sa langue au chat (*Beyni durmak*)
39. Avoir le feu sacré (*İçinde yanıp tutuşmak, bir şeye tutku duymak, coşku duymak*)
40. Manger les pissenlits par la racine (*Toprağı boylamak, nalları dikmek*)
41. Se payer la pomme de quelqu'un (*Birisiyle dalga geçmek*)
42. Avoir les oreilles en feuilles de choux (*Kepçe kulaklı olmak*)
43. En faire tout un fromage (*Bir bardak suda fırtına koparmak, abartmak*)
44. Faire la manche (*El avuç açmak*)
45. Être tiré à quatre épingles (*Dört dörtlük giyinmek*)
46. Devoir une fière chandelle (*Birine çok minnettar olmak*)
47. Prendre ses jambes a son cou (*Korkudan kaçmak, çok hızlı koşmak*)
48. Il pleut des cordes (*Çok şiddetli yağmur yağmak*)
49. Ne pas avoir froid aux yeux (*Gözü pek olmak, korkusuz olmak*)
50. Avoir un chat dans la gorge (*Boğazı takılmak sesi kısılmak*)

4.1.3. Seçilen deyimler

İkinci aşamada, belirlenen yukarıdaki 50 deyim, uzman görüşü alınmak üzere, tez danışmanın görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşünün alınması faaliyeti kapsamında, B1 ve B2 seviyesinde belirlenen bu 50 Fransızca deyimsele ifade; *yaygınlık, anlam bilgisi, gerçekçilik, tahmin edilebilirlik* ve *ayrışabilirlik* açısından incelenmiş ve 50 deyim içinden, bu kriterleri en iyi karşılayan 26 deyim uzman tarafından seçilmiştir. Bu deyimler aşağıdadır:

1. Vouloir le beurre et l'argent du beurre
(*Her şey benim olsun istemek, hem pastam dursun hem karnım doysun*)
2. Mettre sa main au feu
(*Başını ortaya koymak, adı gibi emin olmak*)
3. Baisser les bras
(*Pes etmek, havlu atmak, boyun eğmek*)

4. Donner un coup de main à qqn.
(Birine yardım eli uzatmak, imdadına yetişmek)
5. Prêter main-forte à qqn.
(Yardıma koşmak, arka çıkmak, omuz vermek)
6. Saisir la balle au bond
(Şansı iyi kullanmak, fırsatı kaçırmamak)
7. Vivre d'amour et d'eau fraîche
(Aşkla ve sevgiyle yaşamak, aşkı her şeyin önüne koymak)
8. Avoir du nez
(Sezgileri güçlü olmak, ileri görüşlü olmak, hissiyatı kuvvetli olmak)
9. S'en mordre les doigts
(Pişman olmak, dizini dövmek, ah vah etmek, keşke demek)
10. Donner un coup de pouce
(Küçük bir destek vermek, elinden tutmak)
11. Faire la sourde oreille
(Duymazlıktan gelmek, görmezden gelmek, Sümen altı etmek)
12. Couper les cheveux en quatre
(Kılı kırk yarmak, detaylara takılmak)
13. Mettre tous ses œufs dans le même panier
(Bütün yumurtaları tek sepete koymak, bütün yatırımı bir yere yapmak)
14. Prendre son courage à deux mains
(Bütün cesaretini toplamak, içinde cesaret bulmak, gözünü karartmak)
15. Prendre le taureau par les cornes
(Bir işe en güç tarafından başlamak, güçlüklerin üstüne gitmek)
16. Avoir les yeux au beurre noir
(Dayak veya başka bir nedenle gözü şişmiş, morarmış olmak)
17. Couper la poire en deux
(Kardeş payı yapmak, adil bir şekilde bölüşmek)
18. En avoir ras le bol
(-den bıkmak, -den gına gelmek)
19. Ne faire ni chaud ni froid
(Tık yok, umursamamak, kayıtsız kalmak)
20. Battre son plein
(Tam gaz devam etmek, doruk noktasına erişmek, en verimli anına gelmek)

21. Avoir du pain sur la planche

(İş başından aşmak, gündemi yoğun olmak)

22. Se dilater la rate

(Gülmekten karnına sancılar/ ağrılar girmek)

23. Les carottes sont cuites

(İş işten geçmek, her şey bitmiş olmak, artık yapılacak bir şey kalmamak)

24. Avoir le coup de foudre

(İlk görüşte âşık olmak, şıp sevdi)

25. Avoir la main verte

(Bitkilere dokunuşu olmak, bahçıvanlıkta usta olmak)

26. Vivre aux crochets de quelqu'un

(Birinin sırtından geçinmek, birinin parasına konmak)

Üçüncü aşamada, öğrencilerin deyimlere ilişkin genel bilgisini değerlendirmek amacıyla açık uçlu soruları içeren üç çeşit anket öğrencilere uygulanmıştır. Öğrencilerle yüz yüze gerçekleştirilen bu anketler, ön testten önce, öğretim esnasında ve son test aşamalarından sonra uygulanmıştır.

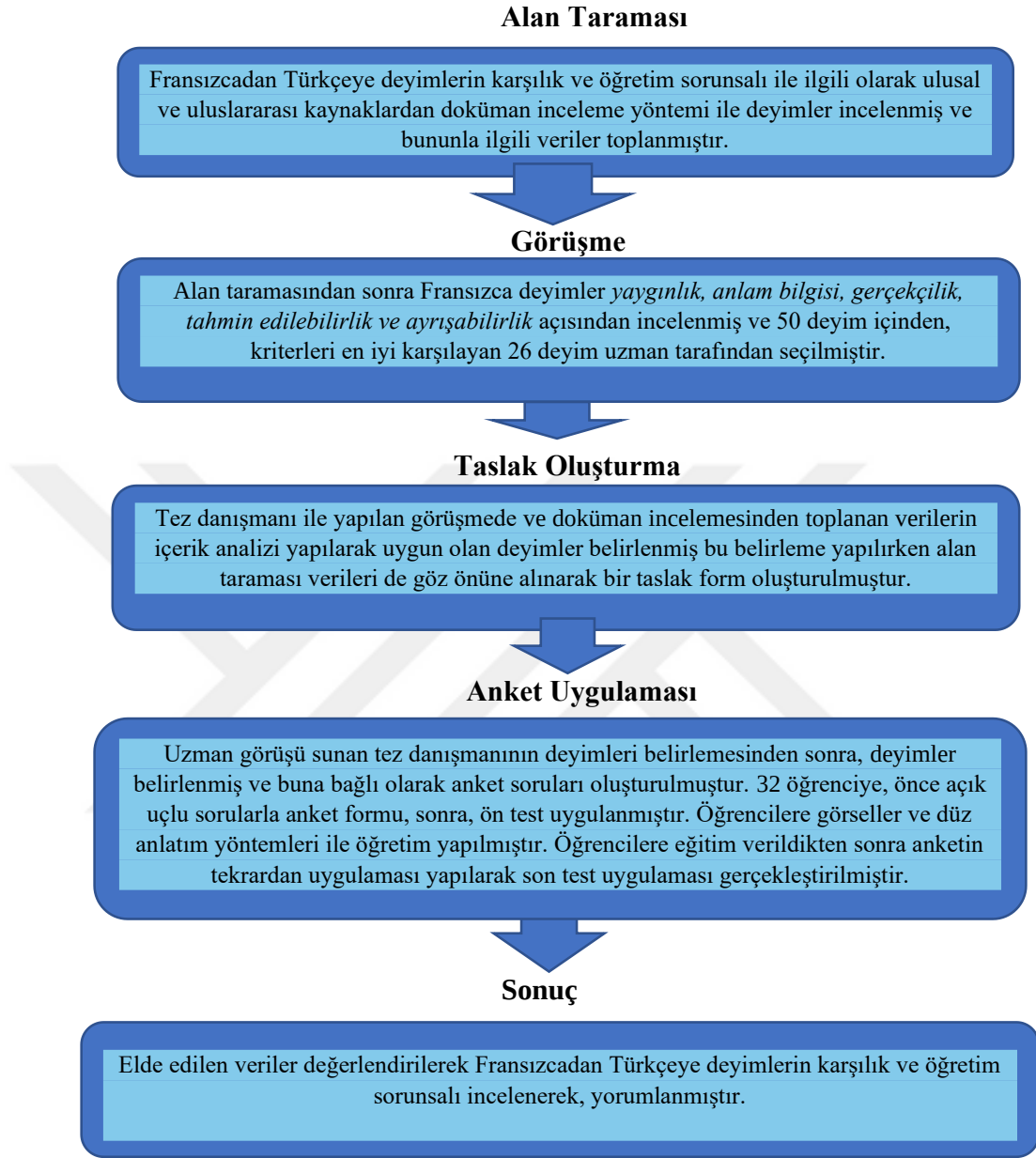
Dördüncü aşamada, 26 deyimle ilişkin ön test gerçekleştirilerek öğrencilerin özellikle seçilen bu deyimlere ilişkin bilgi seviyeleri ölçülmüştür. Ön testten elde edilen sonuçlar, bir sonraki aşamadaki öğretim yönteminin belirlenmesinde rol oynayacaktır.

Beşinci aşamada, karma yaklaşım modeline göre, görseller ve düz anlatım yöntemlerinden oluşan öğretim programı uygulanmıştır. Ders programları şeklinde, deyimler iki ayrı öğretim yöntemine göre öğrencilere öğretilmiştir.

Altıncı aşama, son test aşamasıdır. Görseller ve düz anlatım yöntemlerinin uygulanmasından sonraki aşama olan son testte, öğrencilerin ön teste göre hangi seviyelere çıktığı veya indiği, hangi öğretim yönteminin başarılı olduğu ve deyim bazında, hangi deyimde başarılı veya başarısız olduğu gibi sonuçların elde edilmesi hedeflenmiştir.

Yapılan araştırmanın modeline bakıldığında nicel ve nitel araştırmalardan oluşan karma bir araştırma olup Marmara Üniversitesi Fransızca Mütercim Tercümanlık Ana Bilim Dalında 2024-2025 Eğitim-Öğretim Yılında eğitim gören 3. sınıf öğrenci grubuna deyimlerin öğretilmesi ile ilgili çalışmadan oluşmaktadır. Anket, ön test ve son test uygulanan öğrenci sayısı ise 32 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın modeli aşağıdaki şekilde belirlenmiştir;

4.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Fransızca Mütercim Tercümanlık Ana Bilim Dalında 2024-2025 Eğitim Öğretim yılında eğitim gören ve 32 kişiden oluşan 3. sınıf öğrenciler ile kendisinin uzman görüşüne başvurulmuş tez danışmanı oluşturmaktadır.

Ön test ve son test sorularının hazırlanmasında, önce tez danışmanı ile sonra da Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı koordine edilmiştir.

Özellikle 3. Sınıf öğrencilerinin seçilmesinin nedeni, B1 ve B2 düzeyine göre seçilen Fransızca deyimlerin bu sınıftaki öğrencilerin seviyesine uygun olduğudur. Konuya ilişkin belirlemede, tez danışmanının değerlendirmesi etkili olmuştur.

4.3. Verileri Toplama Araçları

Gerçekleştirilecek araştırmada nitel ve nicel desenin bir arada kullanıldığı yöntem benimsendiği için verilerin toplanması, nitel ve nicel araştırma kapsamında toplanmış veriler olmak üzere iki bölüm olarak ele alınmıştır. Gerek nitel gerekse nicel araştırma yöntemi kapsamındaki veriler, “doküman incelemesi”, “karma yaklaşım modeli”, “görüşme” ve “anket” tekniklerinden yararlanılarak toplanmıştır.

Çalışmanın ölçeği olarak, tez danışmanı Prof. Dr. Murat DEMİRKAN tarafından belirlenen “Karma Yaklaşım Modeli” (**EK-8**) kullanılmıştır. Bu ölçek, Karma Yaklaşım ile sınav (kelime bilgisi, dil bilgisi), iletişimsel etkinlikler (Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri) ve Sözlü Değerlendirme (Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama) gibi alt başlıklarından oluşmaktadır. Ölçek, aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Karma Yaklaşım Modeline İlişkin Ölçek

KRİTERLER	Puan
• Karma Yaklaşım ile sınav	
✓ Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)	
✓ Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)	
✓ Yazma (Rédaction)	
✓ Kelime bilgisi	
✓ Çeviri	
• Sözlü Değerlendirme	
✓ Senaryo (Mise en situation)	
✓ Açık sorular (Questions ouvertes)	
✓ Yorum (Interprétation)	
✓ Tartışma (Débat)	
✓ Rol oynama (Role-play)	

Karma Yaklaşım modeli ölçeğine katkıda bulunmak üzere ayrıca, aşağıdaki anketler ve testler uygulanmıştır:

- Uzman görüşü ile, *yaygınlık, anlam bilgisi, gerçekçilik, tahmin edilebilirlik ve ayrışabilirlik* kriterleri çerçevesinde deyimlerin belirlenmiştir.
- Tez İzleme Komitesi ile koordineli olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “**EK-1, 2, 3, 4** ve **EK-5**’teki anketler uygulanmıştır.
- Ön test uygulama bölümündeki “ön test” (**EK-6**) uygulanmıştır.
- Ön test ile birlikte 3’li Likert ölçeğine göre gerçekleştirilen “öğrencilerin deyim tanınırlık testi” uygulanmıştır.
- Son test uygulama bölümünde, “son test” başarı testi (**EK-7**) uygulanmıştır.
- Son testle birlikte 3’lü Likert ölçeğine göre uygulanan “öğrencilerin öğretim yöntemi tercih testi” olarak belirlenmiştir.

Ön test aşamasında belirlenmiş ölçek test soruları, çalışma grubunda yer alan bütün öğrencilere ders planında yer alan ilk konu ve uygulama hakkında genel bilgi anlatılmadan, yönlendirme yapılmadan uygulanarak veriler elde edilmiştir. Ön test ile birlikte ayrıca, öğrenciler tarafından deyimlerin tanınırlık derecesinin de belirlenmesi amaçlanmış ve bu maksatla 3’lü Likert tipi ölçek hazırlanmıştır.

4.4.Verilerin Toplanması

Bu alt başlık altında, hangi verilerin nasıl toplandığı açıklanacaktır. Bu kapsamda, doküman incelemesi, uzman görüşüne sunma, anket ve test uygulaması öğretim uygulaması verilerin analizi gibi alt başlıkları incelenecektir.

4.4.1. Doküman incelemesi

Dokümanlar, özellikle nitel araştırmalarda kullanılması gereken en önemli ve etkili kaynaklardır. Araştırmacılara, verileri gözlem ve görüşme yapmadan elde edebildikleri için, zaman ve para tasarrufu konusunda da katkı sağlarlar (Yıldırım ve Şimşek, 2003: 141).

Yapılacak olan literatür taraması ilk verileri toplama aracını oluşturmaktadır. Bu kapsamda, ilk olarak, *Generation methode de francais B2, Alter ego niveau 4 B2 methode de français, Saison 4 niv.B2, Echo B2: Méthode de français, Tendances - Niveau B2 Méthode de français, Edito methode de francais niveau b2, Livre de l'élève 4 Méthode de français, Cosmopolite 4 methode de français B2, Objectif Express 2: B1/B2.1* gibi kitaplarından detaylı inceleme yapılarak B1 ve B2 seviyesine uygun deyimler taranmıştır. Bu taramadan elde edilen veriler nitel verilerdir.

İkinci olarak, öğretim yöntemleri ile ilgili ulusal ve uluslararası çalışmalardan birçok çalışma incelenmiş ve bunlardan 14 adedi detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Bu çalışmalarda özellikle; düz anlatım, hikayeler, dijital, görseller, ezberleme, deyimleri temalarına göre gruplandırma, etimoloji, kültür, kültürlerarası, çeviri, sanat, şarkı gibi öğretim yöntemlerine odaklanılmıştır. İncelenen dokümanlardan elde edilen verilerden hem test ve anketlerin belirlenmesinde hem de yapılacak olan öğretim uygulamasında yararlanılmıştır.

Bu dokümanların incelenmesinde ayrıca, geleneksel öğretim yöntemlerinden farklı olarak güncel öğretim yöntemlerinin öğrenme başarısında olumlu yönde büyük bir etki yarattığı belirlenmiştir. Özellikle, görsellere dayalı öğretim metodu ile akılda kalıcılığını geliştirdiği belirtilmekte ve uygulanması tavsiye edilmektedir. Bu incelemenin ışığında, çalışmamızda ise görsellere ve düz anlatıma dayalı öğretim metotları, karşılaştırmalı olarak uygulanacaktır. Bu dokümanların incelenmesinden elde edilen veriler nitel verilerdir.

Üçüncü olarak, “Lexiographes”, “Tahsin Saraç”, “Kaya Öztaş”, “Ferit Devellioğlu”, “Yalçın Kocabay” ve “Doğan Yurdakul” gibi yazarlara ait sözlüklerden de yararlanarak Prof. Dr. Murat Demirkan öncülüğünde yapılan sözlük çalışmalarında (Demirkan, 2020, Sözlük çalışması) ön plana çıkan, Fransızcadan Türkçeye tam ve kısmi anlam karşılığı olan ve hiç karşılığı olmayan deyimlerin incelenmesinden de yararlanılmıştır. Nitel veriler elde edilen bu sözlük çalışmasının özellikle karşılık sorununa çözüm olması ve yönlendirmesi açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Dördüncü olarak, herhangi bir şekilde bulunamayan kaynakçaların yerinde incelenmesi bakımından, tez jürisinin kararı ile Fransa’ya idari görevle gidilmiş, Paris ve Bordeaux kentlerindeki üniversite ve milli kütüphanelerde inceleme yapılmıştır. Bu

sayede, tezle ilgili çok yararlı kaynakça dokümanlar bulunmuş ve tezin kaynakça bölümü zenginleştirilmiştir.

4.4.2. Uzman görüşüne sunma

B1 ve B2 seviyesindeki “Alter ago” kitaplarından seçilen 50 deyimden uygun olanlarının seçilmesi gerekmiştir. Bu kapsamda, tez danışmanı tarafından, *yaygınlık, anlam bilgisi, gerçekçilik, tahmin edilebilirlik* ve *ayrışabilirlik* kriterleri çerçevesinde deyimler incelenerek özellikle Fransa’da günlük hayatta yaygın olarak kullanılan deyimlerden 26 adedi seçilerek belirlenmiştir.

Buna paralel olarak, test sorularının etkinliği açısından konu, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalında görevli öğretim üyesi ile koordine edilmiştir.

4.4.3. Anket, test uygulaması ve öğretim modeli ile ölçek oluşturma

İlk olarak, belirlenen 26 deyim, Marmara Üniversitesi Fransızca Mütercim Tercümanlık Ana Bilim Dalında 2024-2025 Eğitim-Öğretim Yılı’nda eğitim gören 3. sınıf öğrencilerine açık uçlu sorular içeren bir anket kapsamında sunulmuştur. Amaç, testlerden ve öğretimden önce, öğrencilerin dağarcıklarındaki Fransızca deyim nosyonunun ve bilgi birikimlerinin genel olarak öğrenilmesidir. Bu birikimin öğrenilmesi, aynı zamanda yapılacak olan test sınavlarında hazırlanacak olan soruların belirlenmesinde de yol gösterici olacaktır.

Belirlenen 26 deyim, 32 kişilik öğrenci grubuna ön test olarak sunulmuş, sınav neticesinde gerekli veriler elde edilmiştir. Bu kapsamda, çalışma grubuna Fransızca deyimler verilerek bunların “tek seçmeli”, “doldurma” ve “eşleştirme” tipi sorulara yanıt vermeleri istenilmiştir.

Ön test sınavının içeriğinde ayrıca, 3’lü Likert tipi ölçeğe göre bir soru anketi uygulanmıştır. Amaç, sunulan 26 deyime ilişkin öğrencilerin bilgi seviyelerinin ölçülmesi yanında, deyimlerle daha önce karşılaşp karşılaşmadıklarının belirlenmesidir. Zira, ölçülecek bilgi kadar, bu deyimlerle öğrencilerin ne kadar tanıştıkları da önemlidir.

İkinci olarak, deyimlere yönelik olarak *görsel* ve *düz anlatım* yöntemi uygulanacak şekilde öğretim yapılmıştır. Öğretim uygulaması en önemli aşamalardandır. Burada,

öğrencilere hem deyimler öğretilmekte hem de akılda kalıcılığı sağlamak için sorular ve örneklerden oluşan küçük uygulamalar yapılmaktadır. Öğretim uygulaması, son testten hemen önce uygulanacağı için çalışmada, son test ile aynı alt başlık altında yapılmıştır. Bu bağlamda, belirlenen 26 deyim öğrencilere iki ayrı öğretim yöntemine göre öğretilmiştir. Görseller ve düz anlatım yöntemlerinden oluşan öğretim programı haftalık ders programları şeklinde uygulanmıştır. Ders programlarının geliştirilmesinde ve öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde, bu tez kapsamında geliştirilen *karma model ölçek olarak kullanılmış* ve sürece çok önemli katkı sağlamıştır.

Üçüncü olarak, öğretim aşamasından sonra, öğrencilere son test yapılmıştır. Burada ön test ve son test sonucu elde edilen veriler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Gerek ön test gerekse son testte elde edilen veriler nicel verilerdir.

Dördüncü olarak, Öğrenci Görüşme Formu Anketi Uygulaması yapılmıştır. En az iki kişi arasında sözlü olarak sürdürülen bir iletişim süreci “görüşme” olarak tanımlanmaktadır. Araştırmada, cevabı aranılan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama şeklinde görüşme yapılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2011, s: 161). Yapılan görüşme yolu ile tutum, deneyim, düşünce, yorum, niyet, zihinsel algı ve tepki gibi gözlenemeyen durumların anlaşılması sağlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s: 120).

Bu çalışmada, öğrenciler ile yapılan görüşme “Öğrenci Görüşme Formu” ile gerçekleştirilmiştir. Oluşturulan görüşme soruları, Tez İzleme Komitesinde görevli üyelerle müzakere edilerek, görüşme formunun taslağı oluşturulmuştur.

Görüşme formu kapsamında deyimlerle ilgili genel sorular sorulmuştur. Amaç, öğrencilerin daha önce Fransızca deyimlerle karşılaşp karşılaşmadıkları, deyimleri kullanıp kullanmadıkları veya deyimlerin ders kitaplarında hangi sıklıkla yer aldığı sorulmuştur. Bu anketin içerisinde açık uçlu sorular da bulunmaktadır. Bu anket, ön testten önce, öğretim esnasında ve son testten sonra olmak üzere üç kez uygulanmıştır. Yapılan bu anketten elde edilen bilgiler nitel veri özelliği taşımaktadır.

4.5. Verilerin Analizi

Araştırmada, toplanan veriler istatistiksel çözümlemeleri yapılmak üzere SPSS (Statistic Package For Social Science) programına aktarılmıştır. Verilerin analizinde Cronbach alfa, frekans, yüzde ve aritmetik ortalama testlerinden yararlanılmıştır. SPSS

testi 32 kişilik öğrenci grubunda ön test, deyim tanınırlık testi (3'lü Likert), son test ve deyim öğretim yöntemi tercih (5'li Likert) için uygulanmış ve elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır.

BÖLÜM V: BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırmada nitel ve nicel veri toplama araçları ile toplanan verilerin analizinde elde edilen bulgular ve bulgulara dayalı yorumlara yer verilmiştir. Veri analizleri şekil ve tablolar hâlinde yer almaktadır.

Diğer bir deyişle, araştırmanın uygulama sürecinde elde edilen bulgular, araştırmanın uygulamaya dönük amaçları doğrultusunda cevap aranan sorular temel alınarak sunulmuş ve yorumlanmıştır.

5.1. Nicel Verilere İlişkin Bulgular

Araştırmanın nicel veri toplama araçlarından elde edilen verilere ilişkin bulgular bu bölümde yer almaktadır. Bu kapsamda,

- Güvenirlilik Testi
- Demografik Özellikler
- Ön test ile birlikte 3'lü Likert ölçeğine göre gerçekleştirilen “öğrencilerin deyim tanınırlık testi”,
- Ön test uygulama bölümünde, “ön test”,
- Son test uygulama bölümünde, “son test” başarı testi,
- Son testle birlikte 3'lü Likert ölçeğine göre uygulanan “öğrencilerin öğretim yöntemi tercih testi” olarak belirlenmiştir.

Bu bölümde yapılan analizlerde, SPSS Version 26 programı kullanılmıştır. SPSS analizleri kapsamında genellikle frekans testi yapılmıştır. Böylece, öğrencilerin öğrenim öncesinde yapılan ön test ile öğrenim sonrasında yapılan son test sonuçlarının karşılaştırılabilmesi mümkün olmuştur.

Şimdi sırasıyla bu alt başlık altında, söz konusu testlerin uygulanması ve elde edilen sonuçları inceleyelim.

5.1.1. Güvenirlilik testi

SPSS version 26 programı kullanılarak araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenirliliği Cronbach's Alfa değeri ile test edilmiştir. Tavakol ve Dennick'e göre Cronbach's Alfa değeri 0,70 ve üzeri ($0,70 \leq \alpha \leq 1$) olduğunda güvenilir olarak kabul edilmektedir (Tavakol ve Dennick, 2011, s. 54).

Buna göre ankette kullanılan ölçeklerin güvenilirliği kabul edilebilir düzeydedir (Tablo 1). Zira ankette yer alan soru-cevapların Cronbach's Alfa güvenirlilik testi 0,782 olup bu değer en az olması gereken 0,70 değerinden daha yüksektir. Aşağıdaki tabloda ayrıca, soruların tamamının katılımcılar tarafından cevaplandırıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 5.1. Araştırmanın Güvenirlilik Testi

Reliability Statistics		Case Processing Summary			
Cronbach's Alpha	N of Items			N	%
,782	26	Cases	Valid	32	100,0

5.1.2. Demografik özellikler

Yapılan çalışmada SPSS Version 26 programı kullanılarak araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin olarak demografik özellikler belirlenmiştir. Bu çerçevede öğrencilerin cinsiyetleri aşağıdaki Tabloda gösterilmektedir.

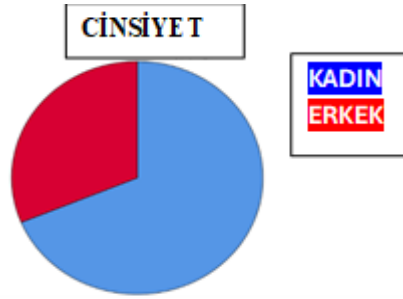
Tablo 5.2. Cinsiyet Tablosu

CİNSİYET

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	KADIN	22	68,8	68,8	68,8
	ERKEK	10	31,3	31,3	100,0
	Total	32	100,0	100,0	

Tablo incelendiğinde, 32 kişilik öğrenci grubunun 22'si kadınlardan, 10'u da erkeklerden oluşmaktadır. %68 oranına sahip kadınların erkeklere göre sayıca üstün

olduğu gözlenmektedir. Oranın daha iyi anlaşılması için cinsiyet grafiği aşağıdaki şekildedir.

Şekil 5.1. Cinsiyet Oranları

5.1.3. Öğrencilerin deyim tanınırlık testi

Öğrencilere uygulanan ön testle birlikte, 26 deyim öğrenciler tarafından ne ölçüde tanındığına ilişkin “öğrencilerin deyim tanınırlık testi” 3’lü Likert ölçeğine göre gerçekleştirilmiştir. Testte, 26 deyim için ayrı ayrı olmak üzere, *çok*, *bazen* ve *hiç* sorularına cevap verecek şekilde, deyimlerle daha önce herhangi bir şekilde karşılaşp karşılaşmadıkları sorulmuştur.

Alınan cevaplar SPSS programı vasıtasıyla incelendiğinde, deyimlerin hepsi için %3,5 oranında *çok* ve %26,5 oranında *bazen* karşılaştıkları, %70 oranında ise *hiç* karşılaşmadıkları anlaşılmıştır.

Hiç karşılaşmama oranı %80'nin üzerinde olan deyimlerin sayısı 8'dir. Dikkate değer olması bakımından bunlara ait SPSS çıktılarından alınan veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5.3. En Az Tanınan Deyimler

DEYİMLER	ÇOK %	BAZEN %	HİÇ %
Faire la sourde oreille	3,5	15,6	81,3
En avoir ras le bol	3,1	9,4	87,5
Prendre le taureau par les cornes	-	15,6	84,4
Les carottes sont cuites	-	-	100
Mettre tous ses œufs dans le même panier	-	-	100
Avoir les yeux au beurre noir	-	12,5	87,5
Battre son plein	-	12,5	87,5
Avoir du pain sur la planche	6,3	12,5	81,3

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, özellikle öğrenciler tarafından %100 oranıyla hiç karşılaşılmadığı beyan edilen iki deyim dikkat çekmektedir. Bunlar, *Les carottes sont cuites* ve *Mettre tous ses œufs dans le même panier* deyimleridir

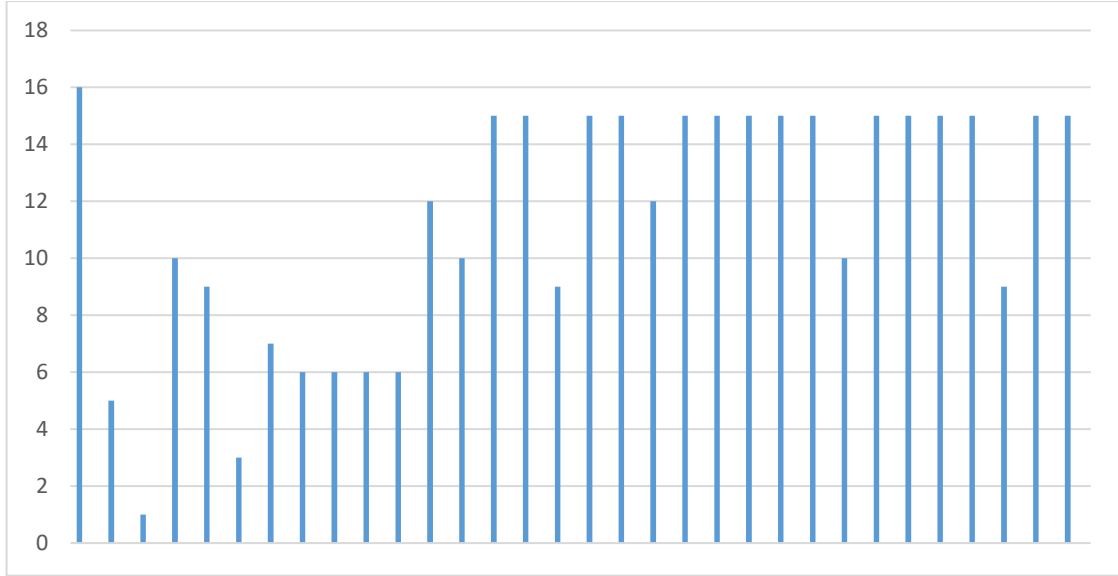
Özet olarak deyimlerin tanınabilirliğinin çok düşük olması, şüphesiz öğrencilerin ön test, öğretim uygulaması ve son testte gösterecekleri başarı oranını olumsuz olarak etkileyecektir. Özellikle tanınma derecesi düşük olan deyimlerin öğretilmesinde özel dikkat sarf edilmesi gerekmektedir.

5.1.4. Ön test uygulaması

Tez danışmanı tarafından özellikle günlük hayatta yaygın olarak kullanılan ve belli kriterler çerçevesinde belirlenen 26 deyime ilişkin ön testin uygulanması yapıldığında elde edilen sonuçlar SPSS programına aktarılmıştır. SPSS’de elde edilen sonuçlar ayrı ayrı analiz edilmiştir. Analizlerde elde edilecek sonuçların son testte elde edilecek sonuçlarla birlikte karşılaştırılarak bazı bulguların elde edilmesi hedeflenmiştir.

Bu kapsamda, çalışma grubuna Fransızca deyimler verilerek bunların “tek seçmeli”, “doldurma” ve “eşleştirme” tipi sorulara yanıt vermeleri istenilmiştir. Ön test soruları **EK-6’da** yer almaktadır.

Şimdi ön test soruları ve bu sorulara öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda ortaya çıkan oranlar, grafikler ve değerlendirmeler müteakip paragraflarda açıklanmıştır. Yapılan ön testin sonucuna göre, doğru olarak verilen cevapların ortalaması %24,3’tür. Bu başarı oranı bu seviyede öğretim yapan bir öğrenci grubu için çok düşüktür. Zaten deyimlerle ilgili olarak yapılan “tanınırlık” testinde çıkan sonuçlar da ön testte ortaya çıkan sonuçları doğrulamaktadır. Aşağıdaki şekilde bütün öğrencilerin ön testteki başarı durumlarını gösteren grafik yer almaktadır.

Şekil 5.2. Ön testte Öğrencilere Ait Başarı Grafiği

Yukarıdaki grafik incelendiğinde, 32 öğrenciye ait doğru cevap sayıları görülmektedir. En yüksek puan, ilk sıradaki öğrenciye ait olup 26 deyimden 16 deyimi doğru olarak bilmiş olup başarı oranı %61,5'a denk gelmektedir. Ancak, grafiğe bakıldığında genellikle başarı oranının, 10 deyime karşılık gelen %30'un altında olduğu görülmektedir.

Diğer yandan, en az ve en fazla başarının gösterildiği deyimlere ilişkin bilgilerin verilmesi halinde yani özellikle, dikkati çekenler ortaya konulduğunda durumun nasıl olacağına bakalım. Gerekli veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 5.4. Ön Test Sonucunda Dikkati Çeken Deyimler

BAŞARI ORANI EN DÜŞÜK DEYİMLER	DOĞRU %	YANLIŞ %
Faire la sourde oreille	-	100
Couper la poire en deux	9,4	90,6
En avoir ras le bol	3,1	96,9
Avoir le coup de foudre	15,6	84,4
Avoir du nez	6,2	93,8
Prêter main-forte à qqn.	9,4	90,6
Saisir la balle au bond	9,4	90,6
Prendre son courage à deux mains	9,4	90,6
Prendre le taureau par les cornes	9,4	90,6
Les carottes sont cuites	6,2	93,8
Mettre tous ses œufs dans le même panier	6,2	93,8
Avoir les yeux au beurre noir	6,2	93,8
Battre son plein	18,7	81,3
Avoir du pain sur la planche	9,4	90,6
Se dilater la rate	6,2	93,8
BAŞARI ORANI %50'NİN ÜSTÜNDEKİ DEYİMLER	DOĞRU %	YANLIŞ %
Vouloir le beurre et l'argent	62,5	37,5
Vivre d'amour et d'eau fraîche	71,9	28,1
S'en mordre les doigts	59,4	40,6
Ne faire ni chaud ni froid	59,4	40,6
Mettre sa main au feu	56,3	43,7
Donner un coup de main à qqn	56,3	43,7

Yukarıdaki tabloda, başarısız olanların içinden başarısızlık oranı en düşük olan 17 deyim seçilmiştir. Dikkat edilirse, bu 17 deyim için verilen yanlış cevapların oranı %80'nin üzerindedir. Diğer deyimlerdeki başarı oranı da benzer şekilde düşüktür. Başarılan deyimlerin sayısı ise sadece 6'dır.

Ön test uygulamasında tespit edilen diğer bir konu da kadınlar ve erkeklerin başarı oranlarıdır. Test sonucuna göre, deyimlere ilişkin kadınlar toplam olarak 153 doğru sayısına sahipken erkekler 50 deyimi doğru olarak cevaplamıştır. Buradan da kadınların erkeklere göre yaklaşık üç kat daha başarılı oldukları anlaşılmaktadır.

Özetle, öğrencilerin deyimlerle ilgili bilgi seviyeleri düşük olup bu sorunun giderilmesi ve başarı seviyesinin yükseltilmesi için öğretim uygulaması safhasında, öğretim yöntemlerinin dikkatlice uygulanması ve gerekli tedbirlerin alınması gerekecektir.

Bu bölümden sonra, olayın akışına göre deyim öğretim uygulaması yapılacaktır. Uygulamada, ön testte ve deyim tanınırlık testinde belirlenen konular önemle dikkate alınacaktır.

5.1.5. Öğretim yöntemlerine ilişkin uygulama

Öncelikle belirtmek gerekir ki öğrenci özellikleri, öğretim yöntemlerinin seçiminde büyük öneme sahiptir. Her öğrenme düzeyi için uygun tek bir yöntem söz konusu değildir. Yöntemin belirlenmesine etki eden faktörler olarak, öğrenci özellikleri, dersin amaçları, materyaller, konunun özellikleri, zaman, maliyet ve öğrenci sayısı gibi boyutlar sayılabilir.

Bu kapsamda deyim öğretiminde, düz anlatım, görseller, kısa hikayeler, ezberleme, temalarına göre gruplandırma, kültür, kültürlerarası, etimoloji, çeviri, şarkı gibi yöntemler ön plana çıkmaktadır. Bu boyutlardan görseller ve düz anlatım yöntemleri bu çalışmada uygulanmak üzere belirlenmiştir.

Çalışmamızdaki öğretim uygulamasına gelince, ön testin uygulanmasından sonra, doküman incelemesinden, öğrencilere nitel anket uygulamasından ve ön testte belirlenen veriler çerçevesinde, 26 Fransızca deyim 32 öğrenciye öğretilmesi aşamasına geçilmiştir. Özellikle, ön testte elde edilen başarı ortalamasının %24,3'ten daha üst seviyelere yükseltilmesi için en etkin öğretim metodunun bulunması hedeflenmektedir. Bunun için deyimlerin, haftalık bir ders planı çerçevesinde görsel ve düz anlatım olmak üzere iki ayrı yöntem ile öğrencilere öğretilmesi amaçlanmıştır.

Deyimsel ifadeler, ideal olarak B1'den B2'ye kadar olan seviyelerde öğretilir. Öğrenmenin bu aşamasında öğrenciler, kelime dağarcığını ve kültürel anlayışlarını zenginleştiren ortak ifadeleri anlayabilir ve kullanabilirler. Bu bağlamda, deyim öğretimine ilişkin belirlenen model kapsamındaki yaklaşımlar müteakip maddelerde açıklanmıştır.

Karma Yaklaşım ile sınav: Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

Sözlü Değerlendirme: Bu başlığı ise, *Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Bu alt başlık altında, belirlenen modele göre oluşturulan ders notlarından üçü örnek olarak işlenmiş, diğerleri hacmi büyük olduğu için **EK-8**'e konulmuştur.

5.1.5.1. Görsellerle deyim öğretimi ders notları

Görsellerle deyim öğretimi kapsamında, deyim tanınabilirlik testi ile ön teste tabi tutulan B/B2 seviyesindeki 26 deyim, “karma yaklaşım ile sınav” ve “sözlü değerlendirme” alt başlıkları altında öğrencilere öğretilecektir.

5.1.5.1.1. Les carottes sont cuites

(İş işten geçmek, her şey bitmiş olmak, artık yapılacak bir şey kalmamak)

(C'est la fin, il n'y a plus d'espoir)

Tout est perdu ; il n'y a plus aucun espoir ; il n'y a plus rien à faire ; c'est trop tard

Des expressions imagées

© Pauline Amelin

- **Exemples :**

✓ Je n'ai pas grand-chose à ajouter, sinon que je crois que les carottes sont cuites.

✓ Au vu de l'actualité politico-économique mondiale, nous voyons bien que les carottes sont cuites et que rien ne va plus dans le monde entier.

- **Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar :** Her deyim gibi bu deyim de geliştirilen model kapsamındaki yaklaşımlar çerçevesinde öğretilecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca " Les carottes sont cuites " ifadesi, "durumun geri dönülemez olduğu veya şansın kaybedildiği" anlamına gelir. Görselde, bir kabın içinde pişirilmiş havuçlar görülmektedir. Bu görsel aslında, deyimın mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer alması bakımından dikkat çekicidir.

- **Karma Yaklaşım ile sınav:** Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi* ve *Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

✓ ***Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)***

Quel est le sens de l'expression "Les carottes sont cuites"?

a) Les carottes sont prêtes à manger

b) La situation ne peut plus changer

c) Les carottes brûlent

d) Il est temps de cuisiner

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

a) Les carottes sont prêtes à manger → Yanlış. Bu seçenek ifadenin mecazi anlamını veremez.

b) La situation ne peut plus changer → Doğru. Bu ifadenin asıl anlamı budur. Bir şey yapıldıktan sonra geri dönüşün olmayacağı anlamına gelir.

c) Les carottes brûlent → Yanlış. Bu olası bir durum olmasına rağmen kayıp veya geri dönülemezlik fikrini ifade etmez.

d) Il est temps de cuisiner → Yanlış. Bu, ifadenin mecazi bağlamda kullanımına karşılık gelmez.

✓ **Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)**

Complétez la phrase : "Après avoir perdu le match, je me suis dit que _____".

Önerilen cevap: " Les carottes sont cuites." Bu cümle, bir maçı kaybettikten sonra, bir kayıp hissini veya artık değiştirilemeyecek bir durumu kabullenmeyi ifade etmek için ifadenin nasıl kullanılabileceğini göstermektedir.

✓ **Yazma (Rédaction)**

Hayatınızda " Les carottes sont cuites " gibi hissettiğiniz bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Il y a quelques mois, j'ai étudié pendant des semaines pour un examen final. Cependant, le jour de l'examen, je ne me sentais pas bien et je n'ai pas pu me concentrer. Quand j'ai terminé le test, j'ai réalisé que je n'avais pas répondu à la plupart des questions. À ce moment-là, je me suis dit que les carottes étaient cuites. J'avais l'impression que tout mon effort était vain et que le résultat était inévitable."

Açıklama: Bu örnekte öğrenci, tüm çabalara rağmen sınav sonucunun zaten belli olduğu hissini ifade etmek için bu ifadeyi kullanmaktadır. Bu, başarı umuduyla başarısızlığın gerçekliği arasındaki kopuşu gösteriyor.

✓ **Kelime bilgisi**

Trouvez des synonymes de l'expression "Les carottes sont cuites" dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- "C'est trop tard."
- "Il n'y a plus rien à faire."
- "Tout est perdu."
- "C'est fini."

Açıklama: Bu eşanlamlıların hepsi geri dönüşmezlik fikrini göstermekte ve değiştirilemez bir durum karşısında kabullenilme duygusunu vurgulamaktadır. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

✓ **Çeviri**

Traduisez la phrase "Les carottes sont cuites" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Havuçlar pişmiş."

Açıklama: İfade Türkçede aynı mecaz anlamı taşımamaktadır. Deyimler genellikle kültürel ve spesifiklerdir. "Havuçlar pişmiş" kelime anlamıyla anlaşılabilir ama Fransızcada artık *umudun kalmadığı* bir durumu çağrıştırıyor: Olan oldu, iş bitti artık, yapacak bir şey kalmadı.

Bu ayrım, öğrencilere bazı ifadelerin kolayca tercüme edilmediğini ve bağlamsal anlayış gerektirdiğini göstermek açısından önemlidir.

Sonuç: Bu açıklamalar, öğrencilerin sadece ifadenin gerçek anlamını değil, aynı zamanda çeşitli bağlamlardaki kullanımını ve mecazi anlamını da kavramalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Somut örnekler sunarak ve ifadeyi kişisel deneyimlerle ilişkilendirerek, dilin daha derin anlaşılmasını ve uygun şekilde kullanılmasını teşvik etmiş oluyoruz.

• **Sözlü Değerlendirme:**

Bu başlığı ise, *Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

✓ **Senaryo (Mise en situation)**

Imaginez que vous parlez à un ami qui s'inquiète pour son examen. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "Les carottes sont cuites" ?

Durum: Sınav kaygısı olan bir arkadaşınızla konuşuyorsunuz.

Sınav kaygısı taşıyan bir arkadaşınızla konuştuğunuzu hayal edin. " Les carottes sont cuites " ifadesini kullanarak ona ne derdiniz?

Örnek cevap: "Écoute, tout le monde est stressé avant un examen. Mais si tu as bien étudié, il n'y a pas de raison de s'inquiéter. Si tu es vraiment mal préparé, tu devrais te dire que les carottes sont cuites et que tu as fait de ton mieux. Parfois, il faut accepter que certaines choses échappent à notre contrôle."

Açıklama: Bu cevapta " Les carottes sont cuites " ifadesinin kullanılması, bazı durumlarda, özellikle de elinizden gelen her şeyi yaptığınızda, durumu olduğu gibi kabul etmenin önemli olduğunu göstermektedir. Bu, ifadenin anlamını bütünleştirirken arkadaşına güven vermenin bir yolunu göstermektedir.

✓ **Açık sorular (Questions ouvertes)**

Question: Pensez-vous que toutes les situations ont une issue ? Donnez un exemple en utilisant l'expression.

Örnek cevap: "Je crois que certaines situations n'ont pas d'issue. Par exemple, si quelqu'un se retrouve dans une faillite d'entreprise sans aucun recours, on peut dire que les carottes sont cuites à ce stade. C'est à dire qu'il est trop tard pour changer la situation."

Açıklama: Bu yanıt, belirli durumların geri döndürülemezliği üzerine düşünmeye davet ediyor. Öğrenci bu ifadeyi kullanarak onun anlamını anladığını gösterir ve bazen zor bir gerçeği kabul etmenin gerekli olduğunu vurgular.

✓ **Yorum (Interprétation)**

Question: Discutez d'une fois où vous avez utilisé un idiomme dans votre langue maternelle. A-t-il le même sens que celui de "Les carottes sont cuites" ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, j'utilise souvent l'idiome 'C'est la fin des haricots' lorsque je veux dire que tout est perdu. Cela a un sens similaire à 'Les carottes sont cuites' car les deux expriment une situation où il n'y a plus d'espoir." (Örnek cevap: "Ana dilimde, her şeyin kaybolduğunu kastetmek için sıklıkla 'Fasulyenin sonu' deyimini kullanırım. Bu, 'Havuçlar bitti' ile benzer bir anlama sahiptir çünkü her ikisi de artık umudun olmadığı bir durumu ifade eder").

Açıklama: Bu aktivite, deyimlerin farklı kültürlerde nasıl benzer dilsel unsurlar olabileceğini araştırıyor. Tartışma, ifadelerin nüanslarını vurguluyor ve eşdeğer ifadelerin, kayıp veya geri dönülemezlik duygularını nasıl aktarabildiğini inceliyor.

✓ **Tartışma (Débat)**

Discussion: Êtes-vous d'accord ou pas avec l'idée que certaines situations sont définitivement perdues ? (Belirli durumların kalıcı olarak kaybolduğu fikrine katılıyor musunuz yoksa katılmıyor musunuz?)

Exemple de point de vue: "Je pense que certaines situations peuvent effectivement être perdues, comme lorsqu'un projet n'est plus réalisable. Par exemple, une opération qui n'est pas réalisable sur le plan médical peut être considérée comme une situation où les carottes sont cuites." (Örnek bakış açısı: "Bazı durumların gerçekten de kaybedilebileceğini düşünüyorum, örneğin bir projenin artık uygulanabilir olmaması gibi. Örneğin, tıbbi açıdan mümkün olmayan bir operasyon, havuçların pişirildiği bir durum olarak değerlendirilebilir").

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri ifadeyi kullanırken görüşlerini ifade etmeye ve bakış açılarını gerekçelendirmeye teşvik eder. Aynı zamanda genel olarak geri döndürülemezlik fikri hakkında eleştirel diyalogu da teşvik ediyor.

✓ **Rol oynama (Role-play)**

Scène: Un partenaire annonce une nouvelle désastreuse, et l'autre répond en utilisant l'expression. (Ortaklardan biri korkunç bir haberi duyuruyor, diğeri ise bu ifadeyi kullanarak yanıt veriyor).

Örnek cevap: A: "Je viens d'apprendre que j'ai échoué à mon examen!" B: "Oh non, c'est terrible! Mais tu sais, à ce stade, je pense que les carottes sont cuites. Tu as fait de ton

mieux, et parfois, il faut accepter que certains résultats sont hors de notre contrôle." (A: "Sınavımda başarısız olduğumu yeni öğrendim!" B: "Ah, hayır, bu çok kötü! Ama biliyorsunuz, bu noktada işin bittiğini düşünüyorum. Elinizden gelenin en iyisini yaptınız ve bazen bazı sonuçların bizim kontrolümüz dışında olduğunu kabul etmeniz gerekiyor").

Açıklama: Rol yapma oyunu, ifadenin gerçekçi bir konuşmaya nasıl entegre edileceğini gösterir. Bu, öğrencilerin duygusal bağlamlarda deyimsele ifadeler kullanma pratiği yapmasına ve Fransızca'da etkili iletişim kurma yeteneklerini güçlendirmesine olanak tanır.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, " Les carottes sont cuites " ifadesine farklı açılardan yaklaşmanıza olanak tanır, anlamının anlaşılmasını ve günlük yaşamdaki kullanımını güçlendirir. Senaryolar, tartışmalar ve rol oyunları aracılığıyla öğrenciler kayıp, geri dönülemezlik ve kabullenme temaları üzerinde düşünmeye ve kendilerini ifade etmeye teşvik edilir.

5.1.5.1.2. *Vouloir le beurre et l'argent du beurre*

(*Hem pastam dursun hem karnım doysun, her şey benim olsun istemek*)

Avoir des désirs contradictoires, vouloir tout avoir

Exemples :

- Elle rêve d'être indépendante tout en comptant sur ses parents; c'est vouloir le beurre et l'argent du beurre.
- Il veut être célébré pour son art tout en gardant son anonymat; c'est vouloir le beurre et l'argent du beurre.

- Deyim, belirlenen karma model çerçevesinde incelenecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

- Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca *Vouloir le beurre et l'argent du beurre* ifadesi, *Aynı anda çok şey istemek* anlamına gelmektedir.

- Bu Fransızca ifade, karşılıksız olarak her şeye sahip olmayı istemek anlamına gelir. Başka bir deyişle, kendi istediğini ve parasını elde etmek isteyen biri her cephede kazanmak ister. Kişi açgözlüdür ve pek çok şey ister. Bir başka deyişle, çelişkili isteklerde bulunmak anlamına gelmektedir.

- Görselde, bir kadının önünde hem bir tereyağ kalıbı hem de para çantası görülmektedir. Kelime kelime çevrildiğinde, *Tereyağı ve tereyağı parasını istemek* anlamına gelen bu görsel aslında, deyimın mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer etmesi bakımından dikkat çekicidir.

- **Karma Yaklaşım ile sınav:** Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

✓ **Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)**

Quel est le sens de l'expression " Vouloir le beurre et l'argent du beurre " ?

- a) Préciser le beurre et le frais
- b) Demander de l'argent au lieu du beurre
- c) Demander beaucoup de choses
- d) Il est entendu que l'argent et le beurre signifient des choses différentes.

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

- a) Préciser le beurre et le frais → Yanlış. Bu seçenek ifadenin mecazi anlamını veremez.

b) Demander de l'argent au lieu du beurre → Yanlış. Bu seçenek çok şeyler istemek fikrini ifade etmez.

c) Demander beaucoup de choses → Doğru. Bu ifadenin asıl anlamı budur. Çelişkili arzulara sahip olmak, her şeye sahip olmak istemek gibi anlamları vardır.

d) Il est entendu que l'argent et le beurre signifient des choses différentes. → Yanlış. Bu seçenek, ifadenin deyimisel anlamına karşılık gelmez.

✓ **Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)**

Complétez la phrase : "Elle rêve d'être indépendante tout en comptant sur ses parents; c'est _____".

Önerilen cevap: " Vouloir le beurre et l'argent du beurre ". Bu cümle, anne ve babasına güvenerek bağımsız olmayı hayal eden birisi için söylenecek “her şeye sahip olmak istiyor” deyimini yani çelişkili isteklerde bulunmak ifadesini tanımlamaktadır.

✓ **Yazma (Rédaction)**

" Vouloir le beurre et l'argent du beurre " deyimini ile ilgili bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: “*Un jour, Ahmet est allé faire des courses au marché. Pendant ses courses, le vendeur l'a vendu 2 kg d'oranges et il les a payées. De plus, le vendeur a laissé gratuitement 2 oranges dans son panier. Mais en même temps, il a demandé au vendeur de lui donner gratuitement les pommes qu'il vendait, et il lui a répondu : c'est " vouloir le beurre et l'argent du beurre "*

Açıklama: Bu örnekte Ahmet satıcının iyi niyetini suistimal ederek fazladan bir şeyler istiyor. Satıcı da haklı olarak “her şeyi istiyorsun” ifadesini kullanıyor.

✓ **Kelime bilgisi**

Trouvez des synonymes de l'expression " Vouloir le beurre et l'argent du beurre " dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- " Avoir des d sirs contradictoires"
- " Vouloir tout avoir"
- " Tout vouloir sans rien laisser aux autres "
- " Tout vouloir mais sans rien donner en retour ”

Açıklama: Bu eşanlamlıların hepsi her şeyi istemek fikrini ifade etmektedir. Özellikle karşılıksız isteklerde bulunma eylemini vurgulamaktadır. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

✓ Çeviri

Traduisez la phrase " Vouloir le beurre et l'argent du beurre " en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime  evirisi: " Tereyağını ve tereyağının parasını istemek "

Açıklama: İfade Türkçede aynı mecaz anlamı taşımamaktadır. Deyimler genellikle kültürel ve spesifiktir. " Tereyağını ve tereyağının parasını istemek " kelime anlamıyla anlaşılabilir ama Fransızcada artık *her şeyi istemek* gibi bir durumu çağırıştırıyor: onu da bunu da istemek, çelişkili isteklerde bulunmak vs. gibi. Onu bunu istemek, olmayacak isteklerde bulunmak, imkansız istemek, bir kazanç sağlarken bedel ödemekten kaçınmak anlamına gelmektedir.

Bu ayrım, öğrencilere bazı ifadelerin kolayca tercüme edilmediğini ve bağlamsal anlayış gerektirdiğini göstermek açısından önemlidir.

Sonuç: Bu açıklamalar, öğrencilerin sadece ifadenin gerçek anlamını değıl, aynı zamanda çeşitli bağlamlardaki kullanımını ve mecazi anlamını da kavramalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Somut  rnekler sunarak ve ifadeyi kişisel deneyimlerle ilişkilendirerek, dilin daha derin anlaşılmasını ve uygun şekilde kullanılmasını teşvik etmiş oluyoruz.

- **Sözlü Değerlendirme:**

Bu başlığı ise, *Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

- ✓ ***Senaryo (Mise en situation)***

Imaginez qu'il y ait votre ami qui se plaint de sa situation, disant qu'il aime son travail et qu'il gagne beaucoup d'argent, mais qu'il est très fatigué. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression " Vouloir le beurre et l'argent du beurre "? (İşini çok sevdiğini, çok para kazandığını ama çok yorulduğunu söyleyerek durumundan şikâyet eden bir arkadaşınız olduğunu düşünün. " Vouloir le beurre et l'argent du beurre "? deyimini kullanarak ona ne derdiniz?)

Örnek cevap: “Vous êtes un bon dentiste, vous aimez votre travail, vous gagnez beaucoup d'argent, mais vous en avez assez de travailler 15 heures par jour; c'est “Vouloir le beurre et l'argent du beurre”. (“Sen iyi bir diş hekimisin, işini çok seviyorsun, çok para kazanıyorsun ama günde 15 saat çalışarak çok yoruluyorsun. Bu, her şeyi bir arada istemek oluyor”).

Açıklama: Bu cevapta " Vouloir le beurre et l'argent du beurre " ifadesinin kullanılması, bazı durumlarda, özellikle de karşınızdaki kişinin bitmez tükenmez istekleri, birbiriyle çelişen talepleri olduğunda gerekli olmakta ve karşı tarafı da iknaya yönlendirecek bir ifade olarak kullanılması uygun olmaktadır.

- ✓ ***Açık sorular (Questions ouvertes)***

Question: Les êtres humains ont-ils toujours la mentalité du « je devrais en avoir beaucoup, mais je devrais être moins fatigué » ?

Örnek cevap: "Bien qu'il existe généralement une telle tendance dans la société, ce n'est pas une règle. De nombreuses personnes dans la société parviennent à avoir une richesse normale en travaillant de manière équilibrée et planifiée en vivant sans rien dire: “vouloir le beurre et l'argent du beurre”

Açıklama: Bu yanıt, her şey benim olsun ama rahatım da hiç bozulmasın mantığında olunmaması gerektiği üzerine düşünmeye davet ediyor. Öğrenci bu ifadeyi kullanarak onun anlamını anladığını gösterir.

✓ ***Yorum (Interprétation)***

Question: Discutez d'une fois où vous avez utilisé un idiome dans votre langue maternelle. A-t-il le même sens que celui de " Vouloir le beurre et l'argent du beurre " ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, j'utilise souvent l'idiome 'hem şoför mahalli hem 25 kuruş'. Cela a un sens similaire à 'vouloir le beurre et l'argent du beurre' car les deux expriment une situation similaire."

Açıklama: Bu aktivite, deyimlerin farklı kültürlerde nasıl benzer dilsel unsurlar olabileceğini araştırıyor. Tartışma, ifadelerin nüanslarını vurguluyor ve eşdeğer ifadelerin, "çok güzel durumum olsun ama az harcama yapayım ya da hiç zahmet çekmeyeyim" mantığının nasıl aktarılabildiğini inceliyor.

✓ ***Tartışma (Débat)***

Discussion : Êtes-vous d'accord avec la logique selon laquelle 'cela devrait être à moi et ceci devrait être à moi mais je ne devrais pas être contrarié du tout' ?

Exemple de point de vue : " Même si je ne suis pas d'accord avec cette logique, une telle situation apparaît comme un témoignage du sentiment égoïste chez une personne qui suit le discours " vouloir le beurre et l'argent du beurre."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri ifadeyi kullanırken görüşlerini ifade etmeye ve bakış açılarını gerekçelendirmeye teşvik eder. Aynı zamanda genel olarak « hep bana hep bana » fikri hakkında eleştirel diyalogu da teşvik ediyor.

✓ ***Rol oynama (Role-play)***

Scène: Lorsque vous entendez les paroles d'une personne proche qui veut beaucoup et ne peut jamais être satisfaite, répondez en utilisant cette expression.

Örnek cevap: A: " "Ça suffit. J'ai entendu de loin vos demandes interminables. Cette attitude de votre part correspond parfaitement à l'expression 'vouloir le beurre et l'argent

du beurre'. La personne en face de vous est très patiente, je ne pourrais pas être patiente si j'étais lui

Açıklama: Rol yapma oyunu, ifadenin gerçekçi bir konuşmaya nasıl entegre edileceğini gösterir. Bu, öğrencilerin duygusal bağlamlarda deyimssel ifadeler kullanma pratiği yapmasına ve Fransızca'da etkili iletişim kurma yeteneklerini güçlendirmesine olanak tanır.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, "vouloir le beurre et l'argent du beurre" ifadesine farklı açılardan yaklaşmanıza olanak tanır, anlamının anlaşılmasını ve günlük yaşamdaki kullanımını güçlendirir. Senaryolar, tartışmalar ve rol oyunları aracılığıyla öğrenciler anılan deyim üzerinde düşünmeye ve kendilerini ifade etmeye teşvik edilir.

5.1.5.1.3. Mettre sa main au feu

(Başını ortaya koymak, adı gibi emin olmak)

Être absolument sûr de quelque chose

Exemples :

- Elle a promis de mettre sa main au feu si le film dépassait les attentes.
- C'est comme mettre sa main au feu. quand on sait très bien que ça va brûler.
- Deyim, belirlenen model çerçevesinde incelenecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.
- Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca *Mettre sa main au feu* ifadesi, *Bir şeyden emin olmak* anlamına gelmektedir.

- Bu Fransızca ifade, söz konusu şeyden çok emin olmak anlamına gelir. Başka bir deyişle, söz konusu şeyde çok emin olup bunun aksinin çıkması halinde elini ateşe bile koyabileceğini anlatmaktadır.

- Görselde, bir kişinin elini ateşe koyduğu görülmektedir. Kelime kelime çevrildiğinde, *Elini ateşe koymak* anlamına gelen bu görsel aslında, deyimın mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer etmesi bakımından dikkat çekicidir.

- **Karma Yaklaşım ile sınav:** Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu*, *Cümle Tamamlama*, *Yazma*, *Kelime bilgisi* ve *Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

✓ **Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)**

Quel est le sens de l'expression " Mettre sa main au feu"?

- a) Bruler la main
- b) Vérifier s'il fait chaud
- c) Être absolument sûr de quelque chose
- d) Essayer d'allumer un feu

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

- a) Bruler la main → Yanlış. Bu seçenek ifadenin mecazi anlamını veremez.
- b) Vérifier s'il fait chaud → Yanlış. Bu seçenek çok emin olmak fikrini ifade etmez.
- c) Être absolument sûr de quelque chose → Doğru. Bu ifadenin asıl anlamı budur. Bir şeyden tamamen emin olmak anlamı vardır.
- d) Essayer d'allumer un feu. → Yanlış. Bu seçenek, ifadenin deyimisel anlamına karşılık gelmez.

✓ **Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)**

Complétez la phrase : " je suis tellement sûr de cette chose que je serai prêt à _____".

Önerilen cevap: " Mettre sa main au feu ". Bu cümle bir arkadaşıyla iddiaya girdiği konuda ne kadar emin olduğunu ifade edebilmek için kullanılacak çok doğru bir deyimdir.

✓ **Yazma (Rédaction)**

" Mettre sa main au feu " deyimini ile ilgili bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: “*Un jour, Baha a parié avec son ami sur qui gagnerait le match. L'équipe de Baha était si forte par rapport à l'autre que Baha a promis à son ami juste avant le match qu'il mettrait la main au feu si l'autre équipe gagnait le match.*”

Açıklama: Bu örnekte Baha maçı kendi tuttuğu takımın kazanacağına o kadar emin ki bu deyimini kullanarak ne kadar emin olduğunu arkadaşına da gösteriyor.

✓ **Kelime bilgisi**

Trouvez des synonymes de l'expression " mettre la main au feu " dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- être sûr de quelque chose ;
- affirmer fermement quelque chose ;
- affirmer ses propos avec ferveur ;
- assurer que la chose est ainsi.

Açıklama: Bu eşanlamlıların hepsi çok emin olmak fikrini ifade etmektedir. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

✓ **Çeviri**

Traduisez la phrase " Mettre sa main au feu " en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: " Elini ateşe koymak "

Açıklama: İfade Türkçede aynı mecaz anlamı taşımamaktadır. Deyimler genellikle kültürel ve spesifik. "Elini ateşe koymak" kelime anlamıyla anlaşılabilir ama Fransızcada *çok emin olmak* gibi bir durumu çağrıştırıyor, bir şeyden tamamen emin olup aksinin olması durumunda elini ateşe sokabilecek kadar iddialı olma durumunu anlatıyor.

Bu ayrım, öğrencilere bazı ifadelerin kolayca tercüme edilmediğini ve bağlamsal anlayış gerektirdiğini göstermek açısından önemlidir.

Sonuç: Bu açıklamalar, öğrencilerin sadece ifadenin gerçek anlamını değil, aynı zamanda çeşitli bağlamlardaki kullanımını ve mecazi anlamını da kavramalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Somut örnekler sunarak ve ifadeyi kişisel deneyimlerle ilişkilendirerek, dilin daha derin anlaşılmasını ve uygun şekilde kullanılmasını teşvik etmiş oluyoruz.

• Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, *Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

✓ *Senaryo (Mise en situation)*

Imaginez que vous parlez à un ami qui s'inquiète pour son examen. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression " Mettre sa main au feu " ?

Durum: Bir konu hakkında arkadaşınızla tartışıyorsunuz.

Sınav kaygısı taşıyan bir arkadaşınızla konuştuğunuzu hayal edin. " Mettre sa main au feu " ifadesini kullanarak ona ne derdiniz?

Örnek cevap: " Je te comprends très bien. Vous vivez le stress de l'examen du cours de français que vous n'avez pas réussi depuis trois ans. Ne vous inquiétez pas trop, il n'y a pas de mort. Mais laissez-moi vous dire ceci, vous avez travaillé dur et je suis prêt à mettre ma main au feu que vous réussirez l'examen.."

Açıklama: Bu cevapta bir tartışmada veya konuşmada ne kadar emin olduğunu vurgulayabilmek için bu deymi kullanabilirsiniz. Bu sayede karşı taraf da söz konusu tartışma bakımından ne kadar emin olduğunuzu çok daha rahat anlayacaktır.

✓ **Açık sorular (Questions ouvertes)**

Question: Pensez-vous que toutes les situations ont une issue ? Donnez un exemple en utilisant l'expression.

Örnek cevap: "Oui, je suis prêt à mettre ma main au feu qu'il existe une issue à chaque problème. Par exemple, l'aide alimentaire apportée par leurs villages a été d'un grand secours pour les citoyens pauvres de la ville qui connaissent des difficultés économiques."

Açıklama: Bu yanıt, bazı durumlarda o olaydan tamamen emin olunabileceğini ve karşıdaki kişiyi de ikna etmek adına bu tarz abartılı ifadeler kullanarak anlatımın pekiştirilebileceğini gösteriyor.

✓ **Yorum (Interprétation)**

Question: Discutez d'une fois où vous avez utilisé un idiomme dans votre langue maternelle. A-t-il le même sens que celui de "mettre la main au feu" ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, j'utilise souvent l'idiome 'Kalıbımı basarım' lorsque je veux dire que je suis absolument sûr. Cela a un sens similaire à 'mettre la main au feu' car les deux expriment une situation où quelqu'un est absolument sûr." (Örnek cevap: "Ana dilimde, bir şeyden çok emin olduğumu kastetmek için sıklıkla 'kalıbımı basarım' deyimini kullanırım. Bu, 'Elini ateşe sokmak' ile benzer bir anlama sahiptir çünkü çok emin olduğun bir durumu ifade eder").

Açıklama: Bu aktivite, deyimlerin farklı kültürlerde nasıl benzer dilsel unsurlar olabileceğini araştırıyor. Tartışma, ifadelerin nüanslarını vurguluyor ve eşdeğer ifadelerin, kayıp veya geri dönülemezlik duygularını nasıl aktarabildiğini inceliyor.

✓ **Tartışma (Débat)**

Discussion : Etes-vous d'accord ou pas avec l'idée selon laquelle les conséquences des guerres entre États peuvent être prédites ?

Exemple de point de vue: " Oui, il faut en être sûr. Parce que les soldats des armées en guerre, la technologie militaire et surtout l'existence d'une économie d'un pays qui peut supporter une longue guerre. Si tout cela est connu, je peux aussi mettre la main au feu que le l'issue de la guerre est connue".

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri ifadeyi kullanırken görüşlerini ifade etmeye ve bakış açılarını gerekçelendirmeye teşvik eder. Aynı zamanda genel olarak bir şeyden emin olmak fikri hakkında eleştirel diyalogu da teşvik ediyor.

✓ **Rol oynama (Role-play)**

Scène: Deux amis se disputent pour savoir à qui appartient un poème. L'expression "mettre la main au feu" est utilisée dans la discussion.

Örnek cevap: A: "Je viens d'apprendre que Ahmet a écrit cette poeme!"

B: " Non, vous vous souvenez mal. Si Mehmet n'a pas écrit ce poème, je mettrai la main au feu. Parce que je suis sûr de l'avoir déjà lu dans un livre de poésie.." (A: "Öğrendiğime göre bu şiiri Ahmet yazmış. B: " Hayır yanlış hatırlıyorsun. Bu şiiri Mehmet yazdı buna tamamen eminim çünkü bir şiir kitabında bu şiiri okumuştum.)

Açıklama: Rol yapma oyunu, ifadenin gerçekçi bir konuşmaya nasıl entegre edileceğini gösterir. Bu, öğrencilerin duygusal bağlamlarda deyimsele ifadeler kullanma pratiği yapmasına ve Fransızca'da etkili iletişim kurma yeteneklerini güçlendirmesine olanak tanır.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırımlar, " mettre la main au feu " ifadesine farklı açılardan yaklaşmanıza olanak tanır, anlamının anlaşılmasını ve günlük yaşamdaki kullanımını güçlendirir. Senaryolar, tartışmalar ve rol oyunları aracılığıyla öğrenciler çok emin olma teması içinde düşünmeye ve kendilerini ifade etmeye teşvik edilir.

5.1.5.1.4. *Donner un coup de main à qqn.*

(*Küçük bir destek vermek, elinden tutmak*)

Aider quelqu'un

Exemples :

- Elle croit que donner un coup de main peut vraiment changer la vie des gens.
- Il est connu pour sa personnalité avenante, toujours prêt à donner un coup de main.

5.1.5.1.5. Mettre tous ses œufs dans le même panier

(*Bütün yumurtaları tek sepete koymak, bütün yatırımı bir yere yapmak*)

Prendre un risque en concentrant tout sur une seule chose

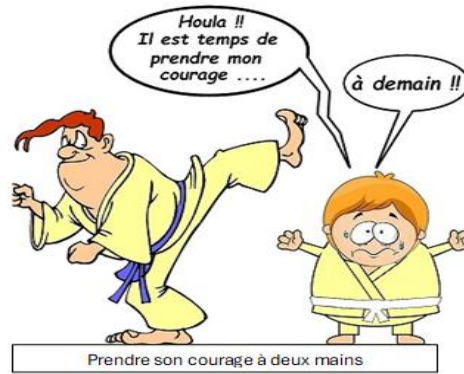
Exemples :

- Cependant, mettre tous ses œufs dans le même panier reste fortement déconseillé.
- Le but de la diversification est de ne pas mettre tous ses œufs dans le même panier.

5.1.5.1.6. Prendre son courage à deux mains

(*Bütün cesaretini ve enerjisini toplamak, içinde cesaret bulmak, gözünü karartmak*)

Se donner du courage, affronter une situation difficile

Exemples :

- Elle doit prendre son courage à deux mains pour s'excuser de ses erreurs.
- Prendre son courage à deux mains est souvent la première étape vers la réalisation de vos objectifs.

5.1.5.1.7. Prendre le taureau par les cornes

(Bir işe en güç tarafından başlamak, güçlüklerin üstüne gitmek)

Affronter une situation difficile de front)

Prendre le taureau par les cornes*

Exemples :

- Le gouvernement doit prendre le taureau par les cornes et mettre en œuvre des réformes nécessaires mais impopulaires pour stabiliser l'économie.
- L'entraîneur a encouragé les joueurs à prendre le taureau par les cornes et à surmonter leurs blessures.

5.1.5.1.8. Avoir les yeux au beurre noir

(Dayak veya başka bir nedenle gözü şişmiş, morarmış olmak)

Avoir un œil au beurre noir, avoir un bleu

Exemples :

- Elle avait les yeux au beurre noir, la mâchoire cassée, on l'a poignardée.
- Techniquement, un œil au beurre noir est une ecchymose provoquée par la rupture de vaisseaux sanguins sous la surface de la peau. Comme les autres contusions, un œil au beurre noir est généralement accompagné d'un gonflement plus ou moins important.

5.1.5.1.9. Ne faire ni chaud ni froid

(Tık yok, umursamamak, kayıtsız kalmak)

Ne pas être affecté, indifférent, être indifférent ; n'avoir aucun effet ; ne provoquer aucune réaction

Exemples :

- Elle avait les yeux au beurre noir, la mâchoire cassée, on l'a poignardée.

- Quand j'ai appris que Julie avait déménagé, ça ne m'a fait ni chaud ni froid, car nous n'étions pas très proches.

- Les résultats du match de foot ne me font ni chaud ni froid, je ne suis pas vraiment intéressée par le sport.

5.1.5.1.10. Se dilater la rate

(*Gülmekten karnına sancılar/ ağrılar girmek*)

Rire énormément, éclater de rire, se désopiler la rate ; rire ; rire beaucoup

Exemples :

- Le rire, c'est tout ça et bien plus! Ne dit-on pas se dilater la rate, rire à gorge déployée, se tordre de rire, rire aux larmes ?

- Ahmet a raconté des blagues très drôles lors de la réunion et nous nous sommes dilaté la rate.

5.1.5.1.11. Avoir la main verte

(*Bitkilere dokunuşu olmak, bahçıvanlıkta usta olmak*)

Savoir entretenir les plantes

Exemples :

- Pas besoin d'avoir la main verte pour faire pousser ces plantes tropicales... il suffit d'imaginer en grand !
- On dit qu'avoir la main verte est un talent inné, mais des millions de jardiniers réfutent cette notion.

5.1.5.1.12. Avoir le coup de foudre

(İlk görüşte âşık olmak, şıpsevdi)

Tomber amoureux instantanément

Exemples :

- Le dîner surprise romantique que John a préparé pour leur anniversaire a fait avoir le coup de foudre à sa femme.
- Peut-on avoir le coup de foudre pour quelqu'un sans jamais l'avoir rencontré en personne ?

5.1.5.1.13. Couper la poire en deux

(Kardeş payı yapmak, adil bir şekilde bölüşmek)

Exemples :

- Ils ont décidé de couper la poire en deux sur leurs horaires conflictuels pour que ça fonctionne.
- Pour résoudre le désaccord, ils ont décidé de couper la poire en deux sur leurs demandes salariales

5.1.5.1.14. *Düz anlatım ile deyim öğretimi ders notlari*

Baisser les bras

(Pes etmek, havlu atmak, boyun eğmek)

- (Abandonner, renoncer)
- Abandonner, c'est-à-dire laisser, stopper son activité et l'oublier, ne plus vouloir de quelque chose ou de quelqu'un.
- Exemple : Baisser les bras à l'école, c'est ce que font beaucoup d'enfants qui ont l'impression qu'ils ne réussiront jamais.

Prêter main-forte à qqn.

(Yardıma koşmak, arka çıkmak, omuz vermek)

- (Apporter un soutien dans une situation difficile)
- Donner de l'aide. Lui prêter aide, secours.
- Exemple : Le Parlement est ravi de pouvoir prêter main forte à ce projet.
- Origine : Le terme "main-forte" est apparu au XVe siècle et désignait l'aide apportée à la justice et aux forces publiques dans le but de maintenir l'ordre. Il ne s'est plus employé seul à partir du siècle suivant, où l'on trouvait par exemple l'expression "tenir main forte" dont le sens était "venir en aide à quelqu'un". La forme actuelle "prêter main

forte" date du XVIIe siècle. D'autres variantes telles que "prêter main vive" ont existé mais ne sont aujourd'hui plus employées.

Saisir la balle au bond

(Şansı iyi kullanmak, fırsatı kaçırmamak)

- (Saisir une occasion favorable)
- Saisir promptement et à propos une occasion favorable. Réagir sans délais.
- Origine : Cette expression est apparue à la toute fin du XVIIe siècle et repose sur le geste de récupérer une balle avant qu'elle rebondisse au sol, ce qui n'est pas évident.
- Exemple : Pour le gouvernement, il est encore temps de saisir la balle au bond et de tout simplement faire ce qui devrait être fait.

Vivre d'amour et d'eau fraîche

(Aşkla ve sevgiyle yaşamak, aşkı her şeyin önüne koymak)

- (Vivre sans préoccupations matérielles)
- Vivre de peu ou de rien. vivre d'espoir, vivre de peu
- Exemples
- Toi et ton frère, vous pensez que vous pouvez vivre d'amour et d'eau fraîche.
- Mais, comme dit le proverbe : «on ne peut pas vivre d'amour et d'eau fraîche» !
- La pauvreté : vivre d'amour et d'eau fraîche représente une utopie qui ne dure pas.
- Elle dit qu'elle vit d'amour et d'eau fraîche.
- Je ne peux plus vivre d'amour et d'eau fraîche!
- Origine : Expression un peu ironique qui fait allusion au fait que si l'on s'alimente juste d'amour et d'eau fraîche, on a alors besoin de peu pour vivre. On a tendance à utiliser

cette expression pour qualifier les personnes qui perdent l'appétit au début d'une relation amoureuse.

Avoir du nez

(Sezgileri güçlü olmak, ileri görüşlü olmak, hissiyatı kuvvetli olmak)

- (Avoir de l'intuition, bien percevoir les choses)
- Avoir le nez creux, le nez fin, flairer les bonnes occasions ; être perspicace.
- À vue de nez, approximativement, selon une première estimation.
- Exemple : Un musée des curiosités enivrant pour lequel il faut avoir du nez avant de le trouver !

S'en mordre les doigts

(Pişman olmak, dizini dövmek, ah vah etmek, keşke demek)

- (Regretter une décision, être frustré)
- Regretter amèrement
- Exemple : Soyez assurés, je vous le dis aujourd'hui, que ce gouvernement aura tôt ou tard à s'en mordre les doigts.
- Origine : Dire que l'on se "mord les doigts de quelque chose" signifie de façon symbolique que l'on se punit d'une chose que l'on a faite et qui s'est avérée ne pas être judicieuse. Il s'agit donc ici de figurer que l'on regrette amèrement.

Donner un coup de pouce

(Küçük bir destek vermek, elinden tutmak)

- (Donner une aide supplémentaire, un petit coup de main)
- Intervenir pour aider quelqu'un, venir en aide.
- Exemple : Au printemps, l'application de poudre de sang peut donner un coup de pouce aux plantes à fleurs.

- Origine : L'origine de cette expression française remonte à la fin du XIXe siècle où on la rencontre sous la forme "Donner le coup de pouce". La forme a évolué dans le temps et son sens également.

Faire la sourde oreille

(Duymazlıktan gelmek, görmezden gelmek, Sümen altı etmek)

- (Ignorer délibérément, faire semblant de ne pas entendre)
- Faire semblant de ne pas entendre.
- Ne rien vouloir entendre ; ignorer ce que quelqu'un dit ; refuser d'accepter une demande ; faire semblant de ne pas entendre ce qu'on dit ; feindre de n'y avoir pas d'égard ; ne pas tenir compte d'une demande.
- Exemple : Je ne voulais pas qu'ils pensent que j'écoutais, donc j'ai fait la sourde oreille.
- Origine : "Faire la sourde oreille signifie" que l'on fait semblant de ne pas entendre une personne qui nous parle, pour ne pas être obligé de répondre à sa demande ou à sa question.

Couper les cheveux en quatre

(Kılı kırk yarmak, detaylara takılmak)

- (Être trop minutieux, chercher la petite bête)
- Se donner du mal inutilement.
- Pinailler ; détailler à l'excès ; être trop tatillon ou méticuleux ; se focaliser sur des détails mineurs ; faire des arguties ; ratiociner ; ergoter
- Exemple : Le sénateur Taylor: C'est probablement couper les cheveux en quatre puisque le pétrole est échangé.
- Origine : C'est au XVIIème siècle qu'est apparue cette expression sous la forme "fendre les cheveux en quatre". Elle figure un soin excessif pris pour faire quelque chose.

On peut en effet imaginer qu'essayer de couper un cheveu en quatre est perdu d'avance, et surtout inutile.

En avoir ras le bol

(-den bıkmak, -den gına gelmek)

- (En avoir assez, être excédé)
- En avoir assez, en avoir marre, être fatigué de.
- Être lassé ; être dégoûté
- Exemple : Combien de ces gars ont passé assez de temps avec toi pour en avoir ras le bol ?
- Origine : L'origine de cette expression, née dans la première moitié du XXe siècle, s'appuie sur le sens donné au XIIe siècle au terme "bol", c'est-à-dire "anus". Il s'agit d'une expression argotique, voire vulgaire.

Battre son plein

(Tam gaz devam etmek, doruk noktasına erişmek, en verimli anına gelmek)

- (Atteindre son apogée, être dans son moment de gloire)
- Atteindre son point le plus intense. Exemple : "La fête bat son plein".
- Arriver à son moment le plus intense ; être à son point de plus grande activité ; culminer ; être au plus haut ; être à son point culminant ; arriver à son plus haut point d'activité
- Origine : Cette expression est dérivée de son sens propre. Au XIXe siècle, on utilisait "battre son plein" pour désigner le niveau de la marée qui, parvenu à son point culminant, stagnait quelques instants avant de redescendre.

Avoir du pain sur la planche

(İşi başından aşmak, gündemi yoğun olmak)

- (Avoir beaucoup de travail à faire)

- Avoir beaucoup de choses à faire
- Exemples
- Je puis l'assurer qu'il aura du pain sur la planche au cours des prochains mois.
- Elle va avoir du pain sur la planche ! - Allez, viens.
- Et je ne suis pas au courant que tu vas avoir du pain sur la planche...
- Si nous ne pouvons pas, dans ce Parlement, nous accorder sur une résolution commune, nous aurons du pain sur la planche.
- Je vois que j'ai du pain sur la planche ici.
- Origine : Si, de nos jours, "avoir du pain sur la planche" signifie avoir en perspective beaucoup de tâches fastidieuses à accomplir, le sens de cette expression était bien différent à la fin du XIXe siècle. Cela signifiait que l'on avait assez de réserves pour affronter l'avenir. Effectivement à cette époque les paysans préparaient de grandes quantités de pain qu'ils conservaient sur une planche de bois fixée au plafond. Par la suite, l'expression a pris le sens "d'avoir de quoi vivre sans devoir travailler". Le sens actuel "avoir du travail en réserve" semble n'être apparu qu'au début du XXe siècle. Pourtant, une autre explication plausible a déjà été formulée quant à l'origine de cette expression. Au XIXe siècle, le tribunal distribuait les rations de pain aux accusés qui devraient s'acquitter de longues peines de travaux forcés. C'est de là que viendraient les idées de longueur et de pénibilité formulées dans cette expression.
- Une autre hypothèse se base sur l'expression ait été "du pin sur la planche" et fasse référence au menuisier travaillant une planche de pin.

Vivre aux crochets de quelqu'un

(Birin in sirtından geçinmek, birinin parasına konmak)

- (Vivre aux dépens de quelqu'un, être un parasite)
- Vivre aux frais de quelqu'un
- Exemple : Vivre aux crochets de quelqu'un n'est pas une bonne façon de maintenir des amitiés.

- Origine : Au début du XVIIe siècle, on utilisait l'expression "être sur les crochets de quelqu'un", qui signifiait "être sur le dos de quelqu'un", dans le sens d'y "être suspendu, en dépendre". La forme actuelle, elle, est apparue au début du XIXe siècle, et signifie toujours que l'on dépend de quelqu'un financièrement et matériellement.

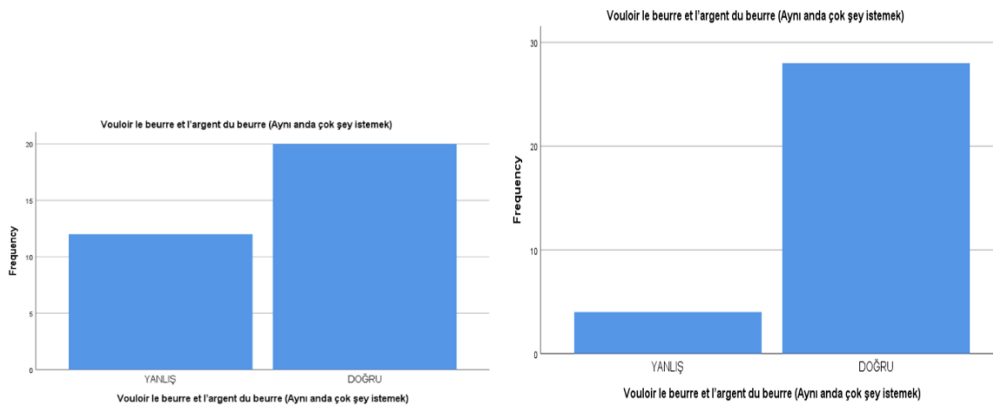
5.1.6. Son test uygulaması

Öğrencilere uygulanan deyim tanınırlık testi ve ön testten sonra, öğrencilerin eksik yönleri belirlenmiş, 26 deyimden hangilerinin görsel, hangilerinin düz anlatım yöntemine uygun oldukları incelenerek gerekli ders notları hazırlanmıştır. Ders notlarının hazırlanmasında, özellikle, tez danışmanı tarafından ortaya koyduğu modelden yararlanılmıştır. Anılan model çok kapsamlı olup öğrencilere deyim nosyonunun kazandırılmasında önemli katkı sağlamıştır.

Bu çerçevede hazırlanan ders notlarına göre yapılan deyim öğretimi tamamlanmış, sürecin sonunda öğrencilere son test uygulanmış ve elde edilen sonuçlar SPSS programında analiz edilmiştir. Buna göre, deyim bazında elde edilen son test grafikleri, karşılaştırma olanağı vermesi için ön test grafikleriyle birlikte verilmiştir.

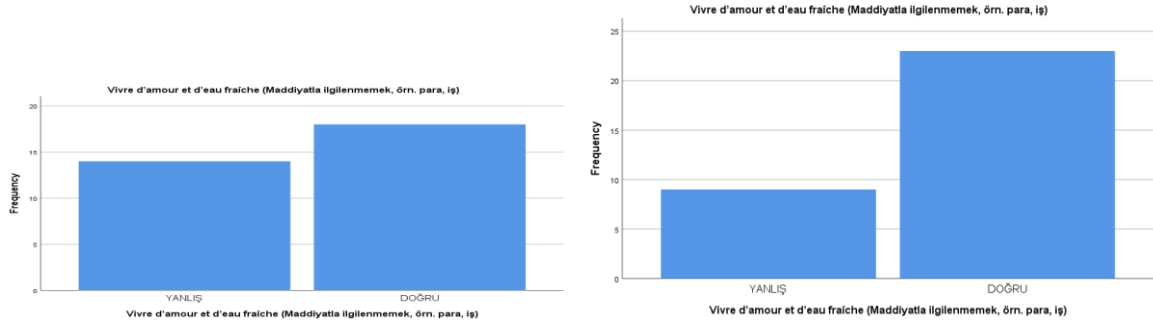
5.1.6.1. Son test grafikleri (Ön testle karşılaştırmalı olarak)

Son test ve ön test SPSS grafikleri karşılaştırmalı olarak aşağıda verilmiştir. Grafiklerin altlarında, yapılan karşılaştırma sonucuna göre, elde edilen değişime ilişkin değerlendirmeler de yer almaktadır.

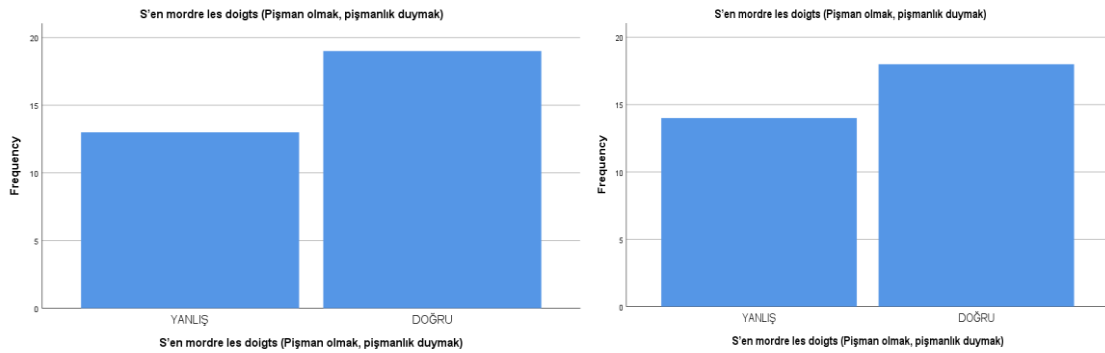
Şekil 5.3. “Vouloir Le Beurre Et L’argent” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir.

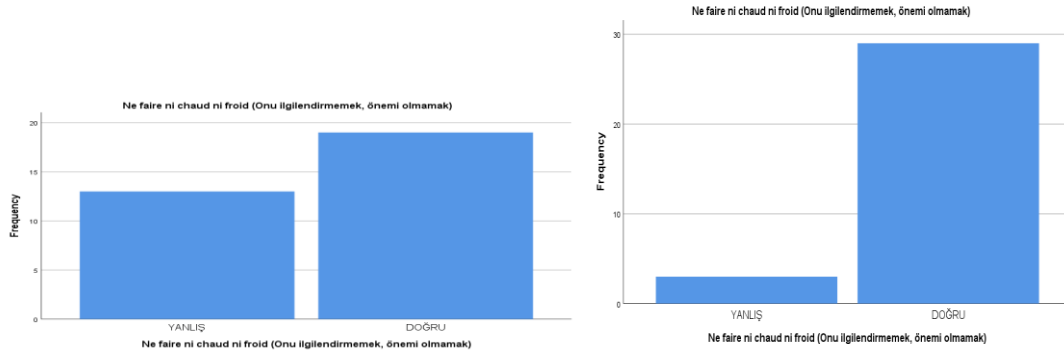
Şekil 5.4. “Vivre D'amour Et D'eau Fraîche” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir.

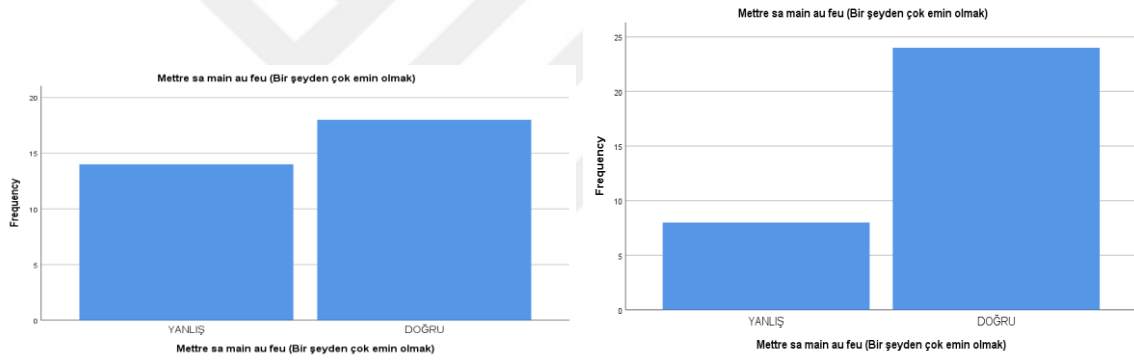
Şekil 5.5. “S'en Mordre Les Doigts” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmekle birlikte, bu değişimin minimum düzeyde kaldığı izlenmektedir.

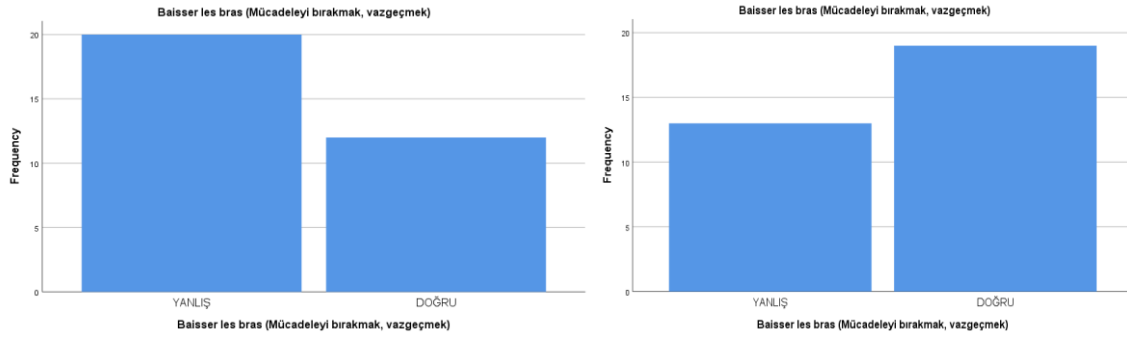
Şekil 5.6. “Ne Faire Ni Chaud Ni Froid” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyme ilişkin olarak, ön teste göre son testte, doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmekle birlikte, bu değişimin minimum düzeyde kaldığı izlenmektedir.

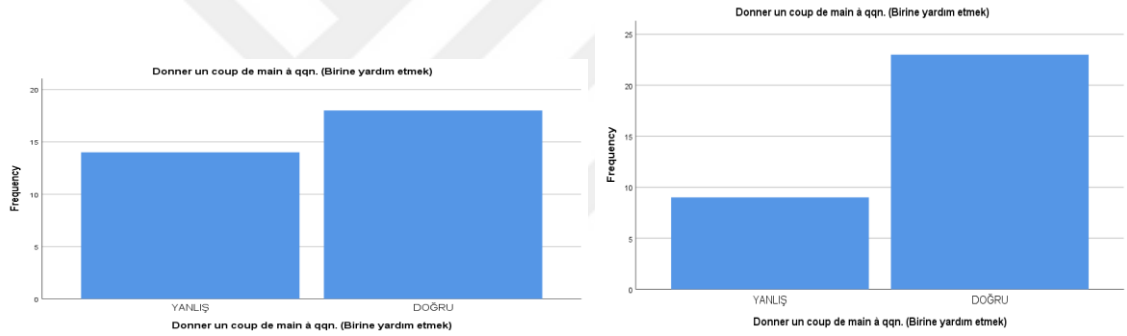
Şekil 5.7. “Mettre Sa Main Au Feu” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyme ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir.

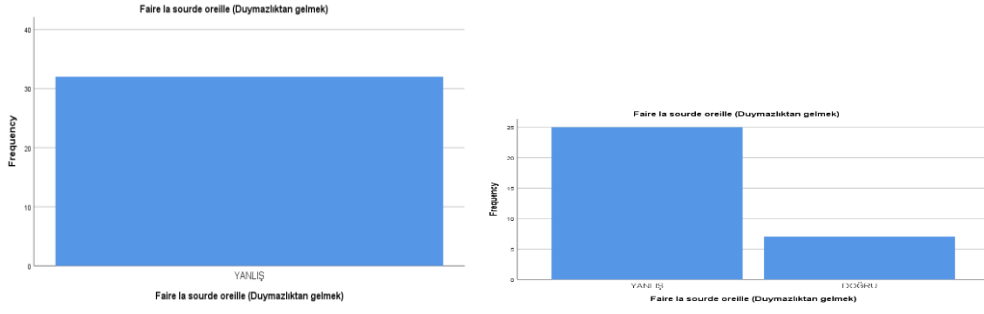
Şekil 5.8. “Baisser Les Bras” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişim yaklaşık olarak %50 civarındadır.

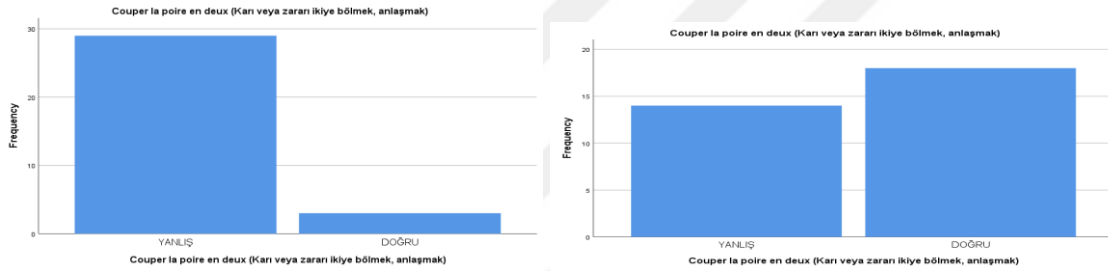
Şekil 5.9. “Donner Un Coup De Main À Qqn.” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir.

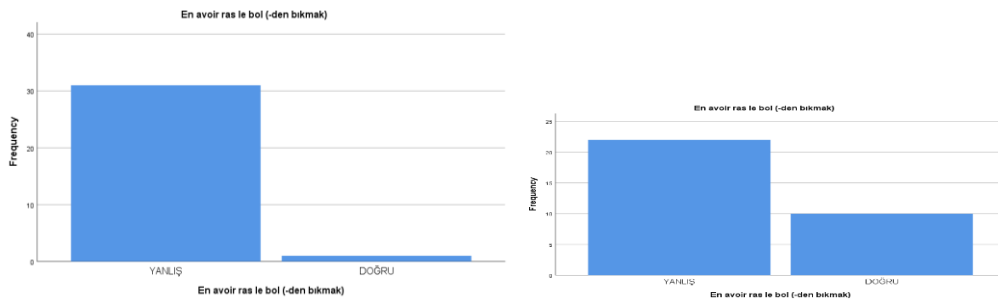
Şekil 5.10. “Faire La Sourde Oreille” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimine ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmekle birlikte, bu değişimin minimum düzeyde kaldığı izlenmektedir.

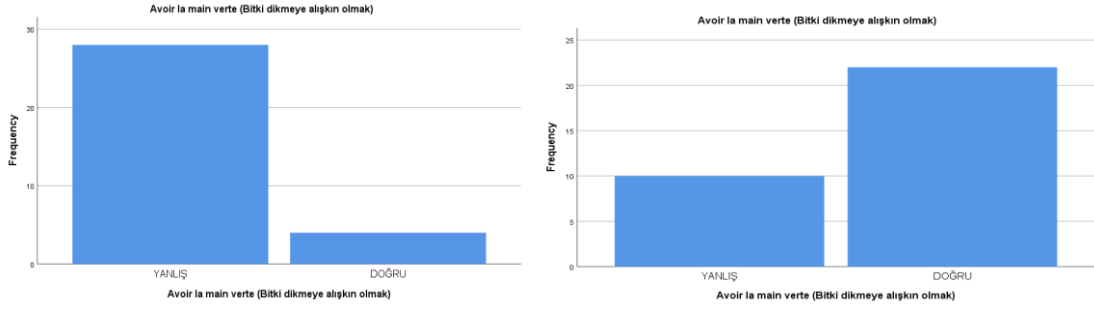
Şekil 5.11. “Couper La Poire En Deux” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimine ilişkin olarak, ön teste göre son testte, doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmekte ve bu değişimin azami düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

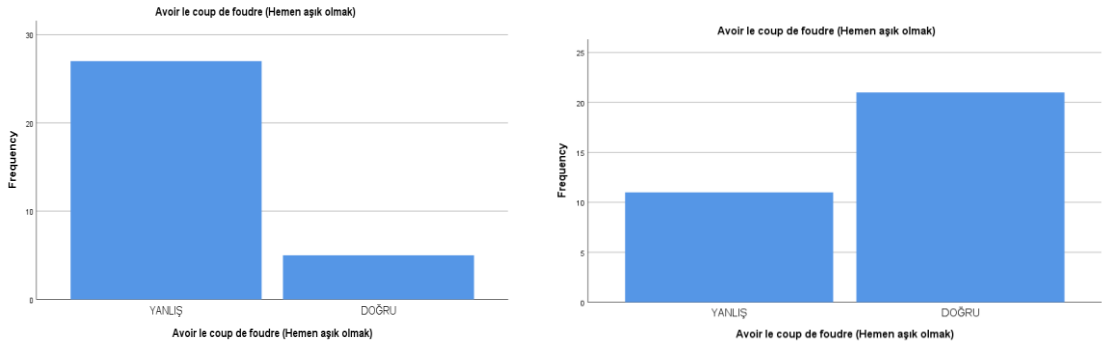
Şekil 5.12. “En Avoir Ras Le Bol” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir.

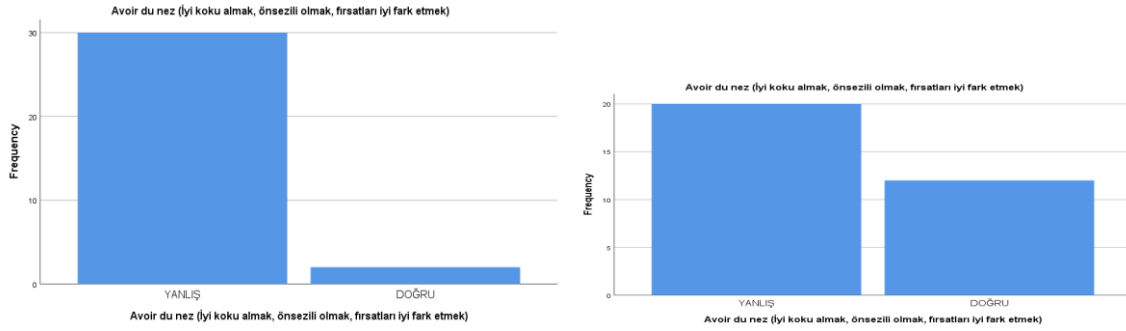
Şekil 5.13. “Avoir La Main Verte” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

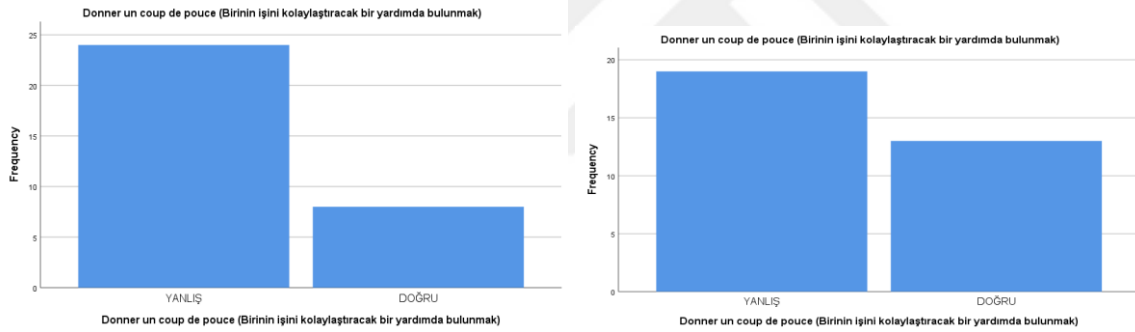
Şekil 5.14. “Avoir Le Coup De Foudre” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

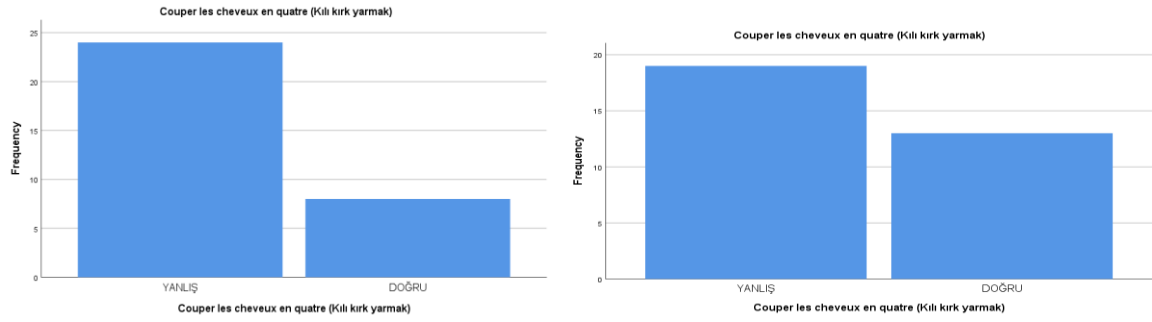
Şekil 5.15. “Avoir Du Nez” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

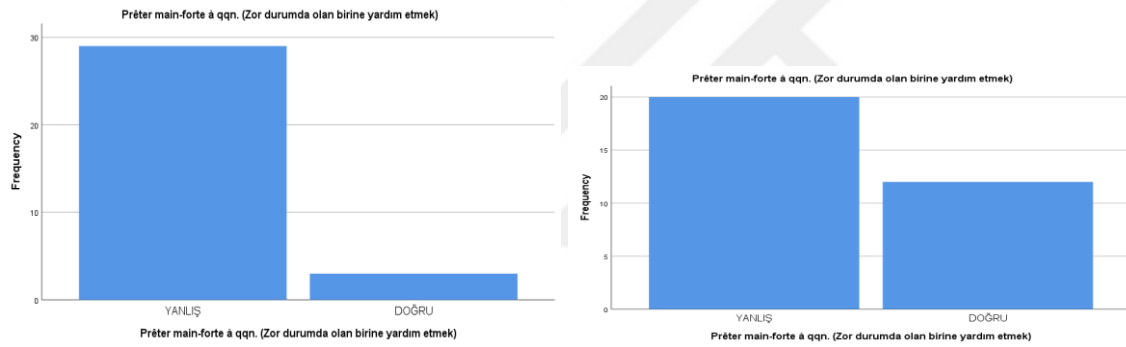
Şekil 5.16. “Donner Un Coup De Pouce” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

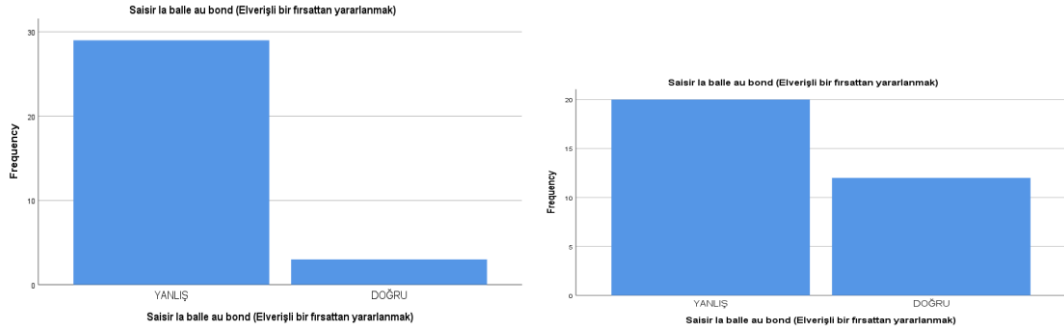
Şekil 5.17. “Couper Les Cheveux En Quatre” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

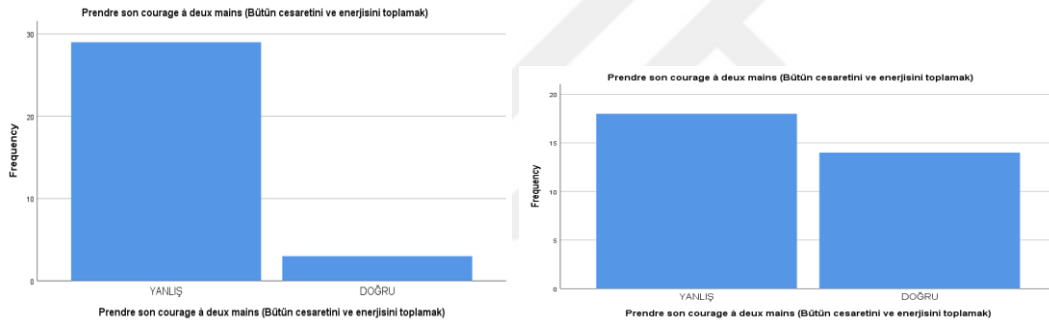
Şekil 5.18. “Prêter Main-Forte À Qqn.” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

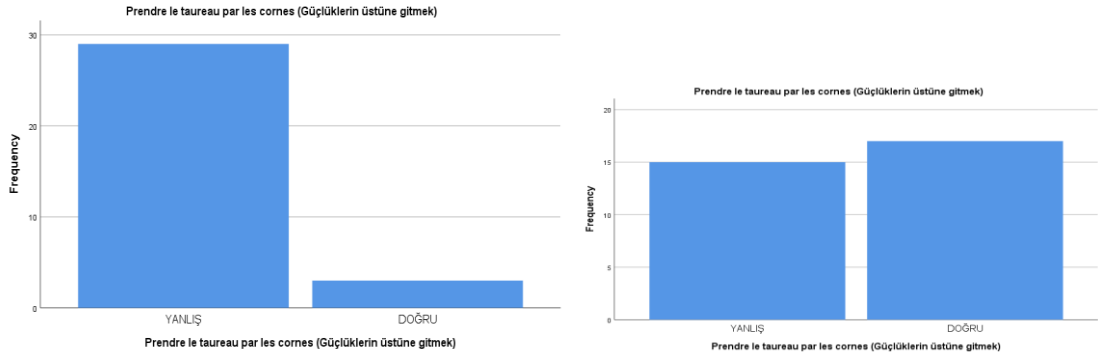
Şekil 5.19. “Saisir La Balle Au Bond” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimine ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

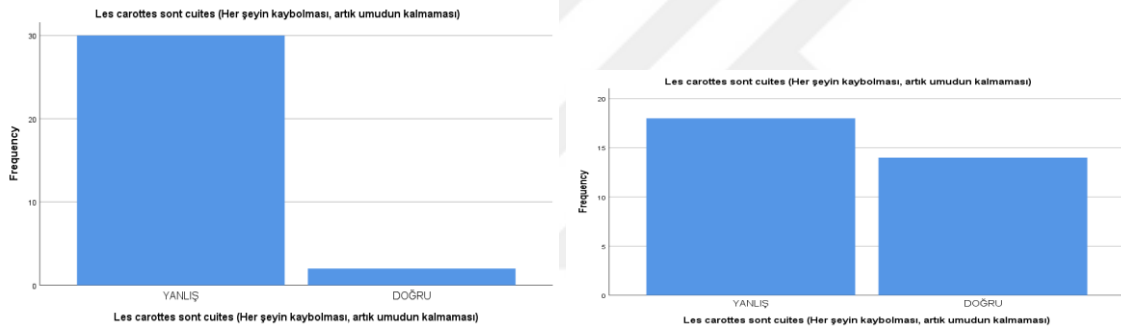
Şekil 5.20. “Prendre Son Courage À Deux Mains” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimine ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

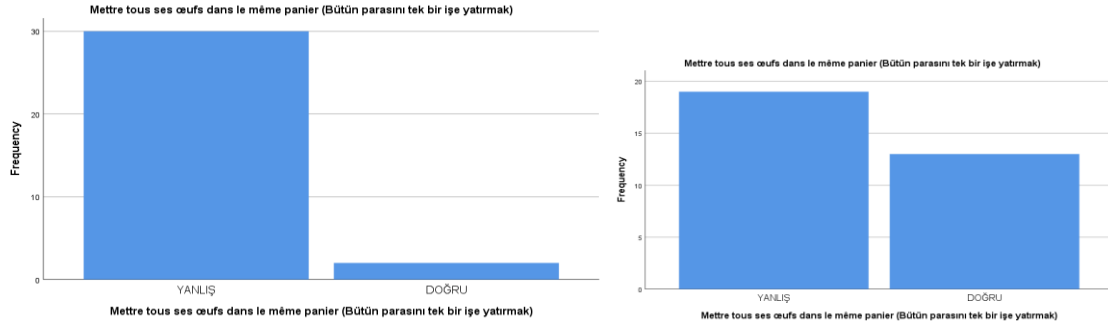
Şekil 5.21. “Prendre Le Taureau Par Les Cornes” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

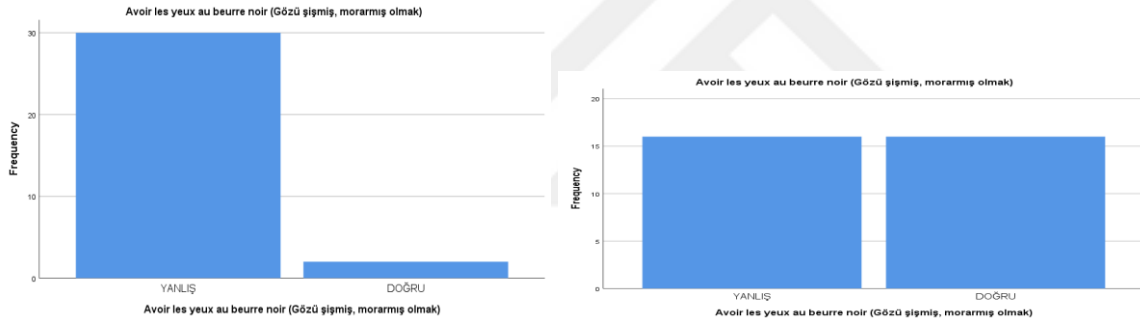
Şekil 5.22. “Les Carottes Sont Cuites” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

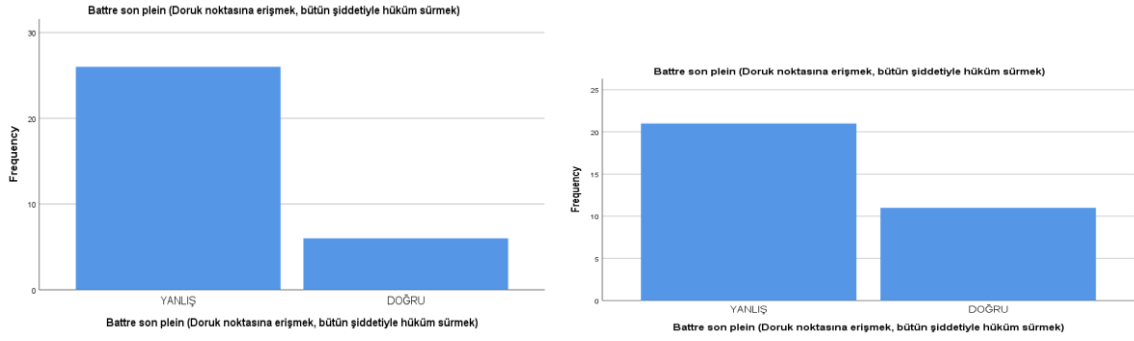
Şekil 5.23. “Mettre Tous Ses Œufs Dans Le Même Panier” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimine ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

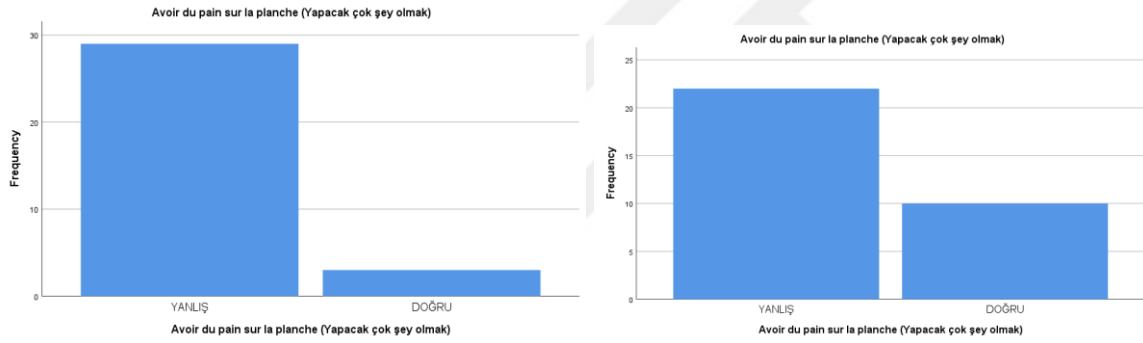
Şekil 5.24. “Avoir Les Yeux Au Beurre Noir” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimine ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

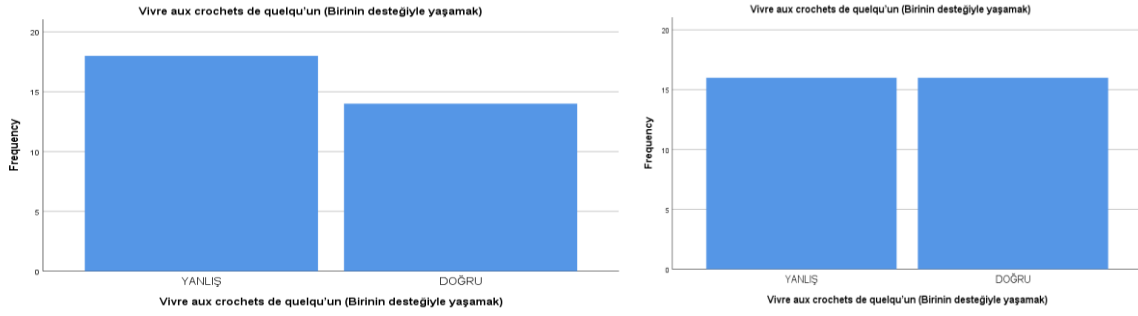
Şekil 5.25. “Battre Son Plein” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin makul düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

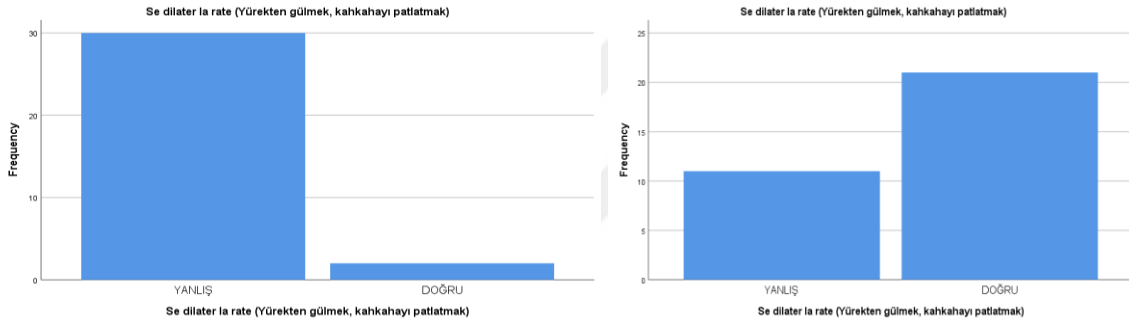
Şekil 5.26. “Avoir Du Pain Sur La Planche” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin makul düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

Şekil 5.27. “Vivre Aux Crochets De Quelqu’un” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin minimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

Şekil 5.28. “Se Dilater La Rate” Deyimine İlişkin Ön Test ve Son Test Grafiği

Yukarıdaki grafikteki veriler çerçevesinde, bu deyimle ilişkin olarak, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı ve yanlış sayılarının azaldığı görülmektedir. Değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği izlenmektedir.

5.1.6.2. Son test analizlerinin deyim bazında incelenmesi

Son testte elde edilen sonuçlara göre, başarılı ve başarısız olunan deyimlerin ortaya çıkarılmasına yönelik analiz tablodadır.

Tablo 5.5. Son Test Sonuçları: Başarılı ve Başarısız Olunan Deyimler

BAŞARI SAĞLANAN DEYİMLER	Doğru cevap yüzdesi	BAŞARISIZ OLUNAN DEYİMLER	Doğru cevap yüzdesi
Ne faire ni chaud ni froid	91	Faire la sourde oreille	22
Vouloir le beurre et l'argent du beurre	88	En avoir ras le bol	31
Mettre sa main au feu	75	Avoir du nez	38
Donner un coup de main à qqn.	72	Donner un coup de pouce	41
Avoir la main verte	69	Couper les cheveux en quatre	41
Avoir le coup de foudre	66	Prêter main-forte à qqn	38
Se dilater la rate	66	Saisir la balle au bond	38
Baïsser les bras	60	Prendre son courage à deux mains	44
Vivre d'amour et d'eau fraîche	56	Les carottes sont cuites	44
S'en mordre les doigts	56	Mettre tous ses œufs dans le même panier	41
Couper la poire en deux	56	Battre son plein	34
Prendre le taureau par les cornes	53	Avoir du pain sur la planche	31
Avoir les yeux au beurre noir	50		
Vivre aux crochets de quelqu'un	50		

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, başarı sağlanan ve başarısız olunanların içinden bazı deyimler dikkati çekmektedir. Bu kapsamda;

- En çok başarı sağlanan dört deyim şunlardır;

✓ *Ne faire ni chaud ni froid* (%91)

✓ *Vouloir le beurre et l'argent du beurre* (88)

✓ *Mettre sa main au feu* (%75)

✓ *Donner un coup de main à qqn.* (72)

• Başarı sağlananların içindeki diğer 10 deyimın başarı yüzdeleri %50-%69 arasındadır.

- En fazla başarısız olunan deyimler;

✓ *Faire la sourde oreille* (%22)

✓ *En avoir ras le bol* (%31)

✓ *Avoir du pain sur la planche* (%31)

✓ *Avoir du nez* (%38)

✓ *Prêter main-forte à qqn* (%38)

✓ *Saisir la balle au bond* (%38)

• Başarısız olunanların içindeki diğer 5 deyimın başarı yüzdeleri %41-%44 arasındadır.

5.1.6.3. Son test analizlerinin öğrenci bazında incelenmesi

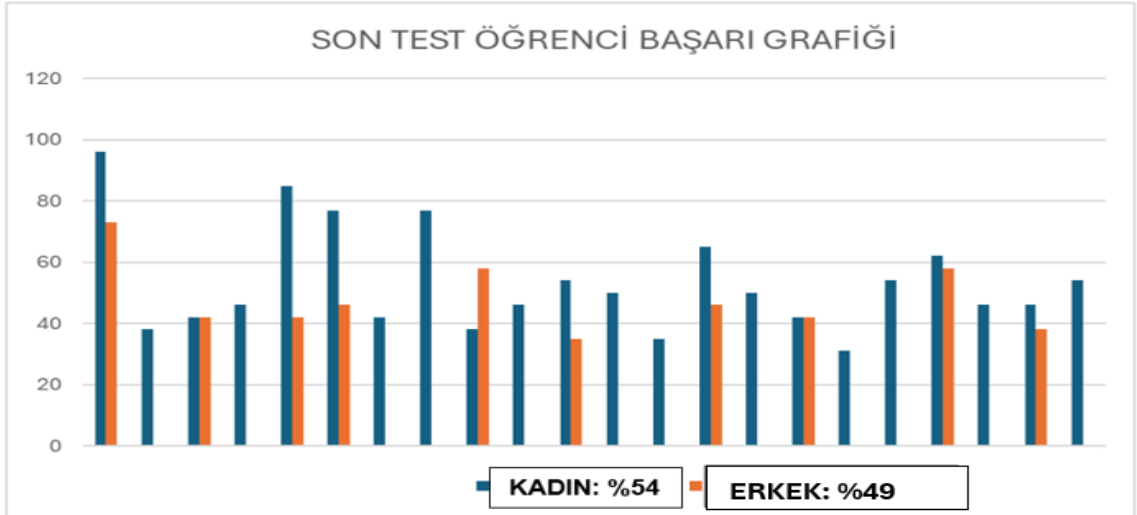
Son testteki bireysel öğrenci başarılarına gelince, SPSS programından alınan veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Tabloda, kadın ve erkek öğrenciler karışık olarak yer almaktadır.

Tablo 5.6. Öğrencilerin Başarı Yüzdeleri (X=52)

Öğrenciler	Doğru sayısı	Başarı Yüzdesi	Öğrenciler	Doğru sayısı	Başarı Yüzdesi
Öğrenci 1	25	96	Öğrenci 17	13	50
Öğrenci 2	11	42	Öğrenci 18	12	46
Öğrenci 3	12	46	Öğrenci 19	11	42
Öğrenci 4	22	85	Öğrenci 20	8	31
Öğrenci 5	20	77	Öğrenci 21	14	54
Öğrenci 6	11	42	Öğrenci 22	16	62
Öğrenci 7	10	38	Öğrenci 23	12	46
Öğrenci 8	11	42	Öğrenci 24	12	46
Öğrenci 9	12	46	Öğrenci 25	19	73
Öğrenci 10	15	58	Öğrenci 26	12	46
Öğrenci 11	11	42	Öğrenci 27	14	54
Öğrenci 12	20	77	Öğrenci 28	13	50
Öğrenci 13	10	38	Öğrenci 29	11	42
Öğrenci 14	9	35	Öğrenci 30	15	58
Öğrenci 15	9	35	Öğrenci 31	14	54
Öğrenci 16	17	65	Öğrenci 32	10	38

Yukarıdaki tablo incelendiğinde son testte, en yüksek başarıyı gösteren 1 no.lu öğrencinin başarı ortalaması %96'dır. İkinci yüksek başarıyı %85 ile 4 no.lu öğrenci göstermiştir. En düşük başarı ise %31 ile 20 no.lu öğrenciye aittir. Sınıf başarı ortalamasına gelince, öğrencilerin gösterdiği başarı oranının ortalamasının %51,8 yani yaklaşık %52 olduğu görülmektedir.

Kadın ve erkek öğrencilerin başarılarının ayrı ayrı görülerek karşılaştırılmalarını sağlamak amacıyla 32 öğrenciye ait son test başarı grafiği aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 5.29. Son Test Öğrenci Başarı Grafiği

Özetle, yukarıdaki ön test, son test grafikleri, diğer grafikler ve tablolar karşılaştırmalı olarak incelendiğinde, ön teste göre son testte, bariz bir şekilde doğru sayılarının arttığı, yanlış sayılarının azaldığı, değişimin maksimum düzeyde gerçekleştiği ve dolayısıyla, önemli derecede bir başarı oranının yakalandığı görülmektedir. Bu kapsamda, ön testteki %24,3'lük başarının %52 civarına yükseltildiği ancak yine de öğretimin daha uzun süreli olması halinde bu başarının daha da yukarılara çıkarılabileceği değerlendirilmektedir.

Tespit edilen iki konudan biri, son testte, sayıları az da olsa yüksek başarı oranını yakalayan öğrenciler mevcut olmakla birlikte, düşük başarı gösteren öğrencilerin çoğunluğu teşkil ettiği görülmektedir. İkincisi ise kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre %5 oranında daha başarılı olduklarıdır. Kadın-erkek arasında ön testte daha fazla olan farkın son testte azalmış olduğu görülmektedir.

5.2. Öğrencilerin Öğretim Yöntemi Tercih Testi

Son testle birlikte 3'lü Likert ölçeğine göre “öğrencilerin öğretim yöntemi tercih testi” uygulanmıştır. Teste 32 öğrenci katılmış ve kendilerine “Görsel yöntem, deyim öğretiminde etkin bir yöntem midir?” ve “Düz anlatım yöntemi, deyim öğretiminde etkin bir yöntem midir?” şeklinde iki soru sorulmuş ve karşılığında *Katılıyorum*, *Kararsızım* ve *Katılmıyorum* seçeneklerinden kendi düşüncelerine uygun birini işaretlemeleri istenmiştir.

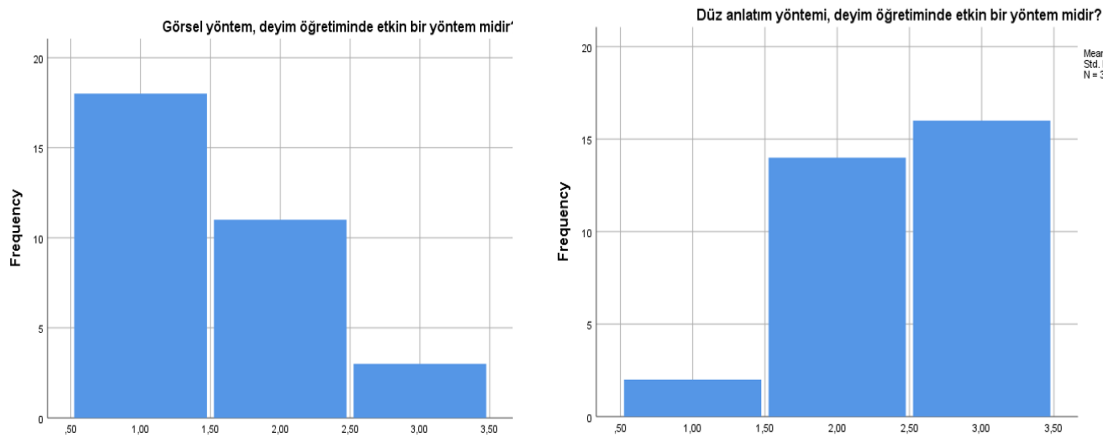
Öğrencilerden alınan cevaplar SPSS programına işlenmiş ve aşağıdaki çıktılar alınmıştır. Aşağıdaki yan yana olan tablolar iki tercihin karşılaştırılması bakımından tam bir fikir vermektedir.

Tablo 5.7. Öğrencilerin Öğretim Yöntemi Tercihine İlişkin Veriler

Görsel yöntem, deyim öğretiminde etkin bir yöntem midir?			
		Frequency	Percent
Valid	Katılıyorum	18	56,3
	Kararsızım	11	34,4
	Katılmıyorum	3	9,4
	Total	32	100,0
Düz anlatım yöntemi, deyim öğretiminde etkin bir yöntem midir?			
		Frequency	Percent
Valid	Katılıyorum	2	6,3
	Kararsızım	14	43,8
	Katılmıyorum	16	50,0
	Total	32	100,0

Yukarıdaki karşılaştırmalı tabloya bakıldığında, %56,3'nün Görsellerle deyim öğretimini tercih etmektedir. Düz anlatımı tercih edenlerin oranı ise %6,3'te kalmıştır. Kararsızların fazlalığı da dikkat çekmektedir. Görseller için %34,4 ve düz anlatım için %43,8 kararsız bulunmaktadır.

Aşağıdaki şekilde ise SPSS grafikleri, karşılaştırılması kolay olsun diye yan yana konulmuştur.

Şekil 5.30. Öğrencilerin Öğretim Yöntemi Tercihine İlişkin Grafikler

Yukarıdaki grafiklerde, görsel öğretim yöntemini tercih edenlerin %56,3'lük oranı ve düz anlatımı tercih edenlerin %6,3'lük oranı açıkça görülmektedir.

5.3. Deyim öğretim yöntemlerinin Karşılaştırılması

Son testte elde edilen analiz sonuçlarına bakılırsa, ders planları kapsamında uygulanan görsel ve düz anlatım yöntemlerinin etkili olduğu değerlendirilmektedir. Zira, %24 seviyesindeki ön test başarısızlığından sonra verilen kısa süreli öğretimden hemen sonra yapılan son testteki başarı oranını %52 seviyesine çıkarılmıştır. Dolayısıyla, iki test arasındaki yükseliş oranı %108 olup bu oran önemli bir gelişmeyi göstermektedir.

Bununla birlikte, uygulanan öğretim yöntemlerinin kendi arasında karşılaştırma yapıldığında hangilerinin daha fazla etkili olduğuna ilişkin analizin yapılması uygun olacaktır. Bu kapsamda, bu iki yöntemin uygulandığı deyimlerin gruplandırılarak incelenmesinin uygun olduğu tespit edilmiştir.

5.3.1. Görsellerin kullanımı ile öğretilen deyimlerdeki başarının ölçülmesi

Başar ve Günday'dan aktaran Kuşçu, görsel öğelerin dil öğrenim sürecine alınması dil öğrenimini düşünsel ve monoton olmaktan kurtarmaktadır. Bu konuya yoğunlaşmayı arttırarak konunun daha anlaşılır hale gelmesini sağlamaktadır. Resimler; gazete, dergi ve kitaplardan alınabileceği gibi öğretmenler ve öğrenciler tarafından da yapılabilir. Aynı amaçla resimli kartpostallar da kullanılabilir. Fransızca öğretiminde de görsel kartlar kullanılarak öğretim yapılabilir. Bu görsellerin bireylerin ilgi, yaş ve dil düzeylerine uygun şekilde yerleştirilmesi gerekmektedir (Kuşçu, 2017, s. 221).

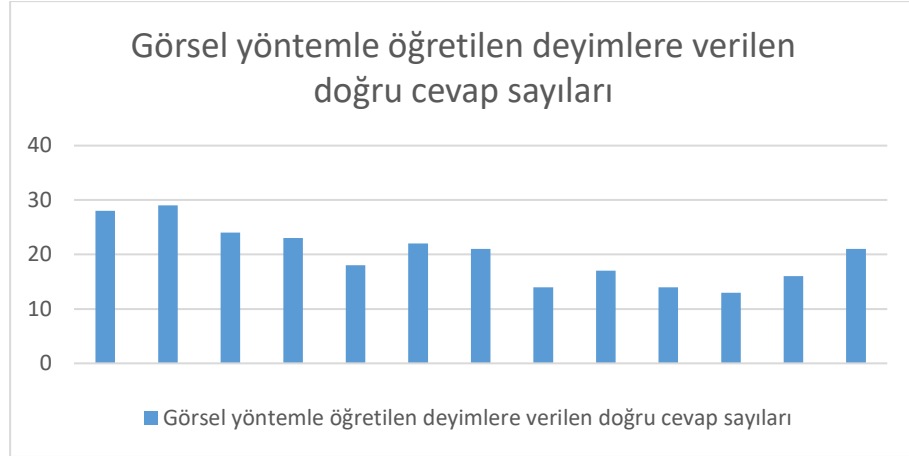
Tezimizdeki görsel yönteme gelince, bu yöntemle öğretilen 13 deyim bulunmaktadır. Görsel yöntemiyle yapılan öğretimden sonraki son teste, bu yöntemle öğretilmiş deyimlere ilişkin veriler aşağıdaki tablodadır.

Tablo 5.8. Görsel Yöntem ile Öğretilen Deyimlere İlişkin Başarı Oranları

GÖRSELLERLE ÖĞRETİLENLER	Doğru cevap sayısı	Doğru cevap yüzdesi
Vouloir le beurre et l'argent du beurre	28	88
Ne faire ni chaud ni froid	29	90
Mettre sa main au feu	24	75
Donner un coup de main à qqn.	23	72
Couper la poire en deux	18	56
Avoir la main verte	22	69
Avoir le coup de foudre	21	66
Prendre son courage à deux main	14	44
Prendre le taureau par les cornes	17	53
Les carottes sont cuites	14	44
Mettre tous ses œufs dans le même panier	13	41
Avoir les yeux au beurre noir Se dilater la rate	16	50
Se dilater la rate	21	66
ORTALAMA	20	%63

Yukarıdaki tabloya bakıldığında, *Ne faire ni chaud ni froid* ve *Vouloir le beurre et l'argent du beurre* deyimleri %90 ve %88 oranıyla en çok başarı gösterilen deyimler olarak dikkat çekmektedir. Bunun tersine, *Prendre son courage à deux main* (44), *Les carottes sont cuites* (44) ve *Mettre tous ses œufs dans le même panier* (41) deyimleri de en düşük başarı oranıyla dikkat çekmektedir. Ayrıca, görsel deyimlerden kendi içinde alınan doğru cevap sayısı olarak ortalamanın 20, yüzde olarak ise ortalamanın %63 olduğu gözlenmektedir.

Görsel yöntemle öğretilen deyimlere ilişkin grafik aşağıdadır.

Şekil 5.31. Görsel Yöntemle Öğretilen Deyimlere Verilen Doğru Cevaplar

5.3.2. Anlatım yöntemiyle öğretilen deyimlerdeki başarının ölçülmesi

Sınıf içerisinde öğrenciler normal olarak pasif dinleyici durumdadırlar. Halbuki onları aktif hale getirerek derse katılımlarını sağlamak öğretmenlerin görevidir. Bu bağlamda, anlatım yöntemi de öğrencilerin pasif olma durumlarına uygun ve öğretmen merkezli bir yöntemdir. Deyimlerin öğrencilere öğretilmesinde düz anlatım yöntemi kullanılmaktadır. Bu yöntemin sınırlılıkları olmakla birlikte yöntemi, öğrenci için cazip duruma getiren öğretmenlerin bulunduğu da bilinmektedir.

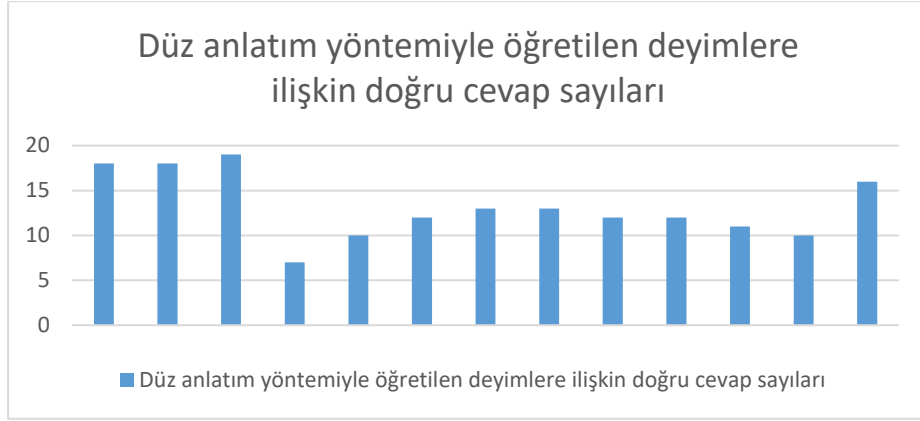
Tezimizdeki düz anlatım yöntemine gelince, bu yöntemle öğretilen 13 deyim bulunmaktadır. Düz anlatım ile yapılan öğretimden sonraki son teste, bu yöntemle öğretilmiş deyimlere ilişkin veriler aşağıdaki tablodadır.

Tablo 5.9. Düz Anlatım Yöntemiyle Öğretilen Deyimlere İlişkin Veriler

DÜZ ANLATIMLA ÖĞRETİLENLER	Doğru cevap sayısı	Doğru cevap yüzdesi
Faire la sourde oreille	18	56
En avoir ras le bol	18	56
Avoir du nez	19	59
Donner un coup de pouce	7	22
Couper les cheveux en quatre	10	31
Prêter main-forte à qqn	12	38
Saisir la balle au bond	13	41
Baisser les bras	13	41
Vivre d'amour et d'eau fraîche	12	38
S'en mordre les doigts	12	38
Vivre aux crochets de quelqu'un	11	34
Battre son plein	10	31
Avoir du pain sur la planche	16	50
ORTALAMA	13	%41

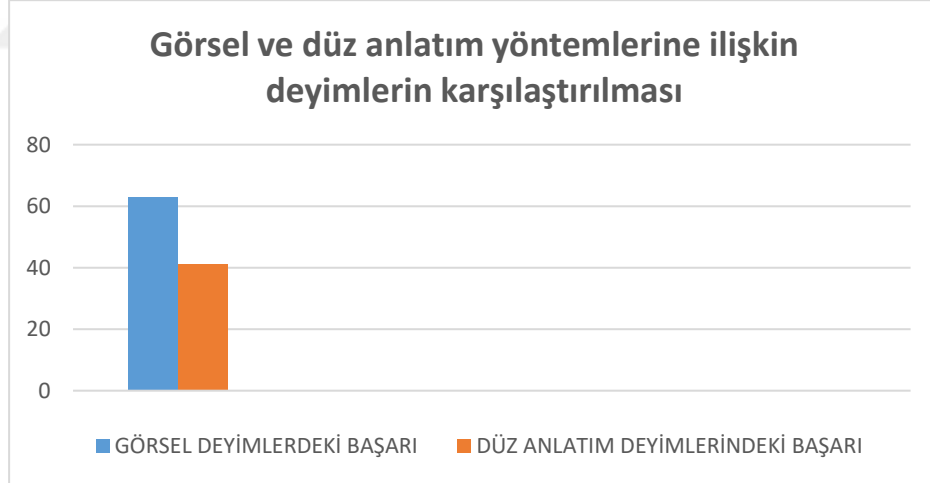
Yukarıdaki tabloya bakıldığında, düz anlatım deyimlerinin kendi içindeki başarı oranının düşük olduğu, doğru cevap sayısı ortalamasının 13, yüzde olarak ise ortalamamanın %41 olduğu gözlenmektedir. Ayrıca, *Avoir du nez* (%59), *Faire la sourde oreille* (%56), *En avoir ras le bol* (%56) ve *Avoir du pain sur la planche* (%50) gibi başarı sağlanan deyimlerde bile oranın %50-%59 arasında olduğu görülmektedir. Başarı oranının en düşük olduğu deyimler kapsamında, *Donner un coup de pouce* (%22), *Couper les cheveux en quatre* (%31), *Battre son plein* (%31), *Vivre aux crochets de quelqu'un* (%34), *Prêter main-forte à qqn* (%38), *Vivre d'amour et d'eau fraîche* (%38) ve *S'en mordre les doigts* (%38) gibi deyimler dikkati çekmektedir.

Daha iyi fikir vermesi bakımından, düz anlatım yöntemiyle öğretilen deyimlere ilişkin grafik aşağıdadır.

Şekil 5.32. Düz Anlatım Yöntemiyle Öğretilen Deyimlere Verilen Doğru Cevaplar

Özetle, her iki yöntemin sonuçlarını gördükten sonra, karşılaştırmak kolay olacaktır. Bu kapsamda, görsel göre öğrencilere öğretilen deyimlerdeki başarı ortalamasının %63 ve düz anlatım yöntemine göre öğrencilere öğretilen deyimlerdeki başarı ortalamasının %41 olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda oluşturulan karşılaştırma grafiği aşağıdadır.

Şekil 5.33. Düz Anlatım Yöntemiyle Öğretilen Deyimlere Verilen Doğru Cevaplar

Yukarıdaki grafik, iki yöntem arasındaki farkı (%63 ve %41) açıkça ortaya koymaktadır. Zaten ikisinin ortalaması olan %52 oranı da 26 deyimle ilişkin 32 öğrencinin genel başarı ortalamasıdır. Bu veriler ışığında, görsel öğretim yönteminin düz anlatıma

göre, genel başarıya katkısı %22 daha fazladır. Başka bir deyişle, görsel öğretim yönteminin düz anlatıma göre, 0,7 kat kadar daha fazla katkısı bulunmaktadır.

5.4. Nitel Verilere İlişkin Bulgular

Açık uçlu sorular katılımcıların serbestçe cevap vermelerinin istenmesi durumunda tercih edilir. Yapılandırılmamış sorular olarak da adlandırılır. Araştırmacı planlamadığı ya da beklemediği bir cevabı da alabilir. Böylece konu hakkında daha geniş ayrıntılı bilgiye sahip olunabilir. (Büyüköztürk).

Açık uçlu sorular, tek bir cevabı olmayan, yoruma dayalı sorulardır. Doğru bir cevabın tutturma şansı sıfırdır çünkü daha çok bilgi analizi, sentezi ve değerlendirmesi yapılır. İstatistiksel olarak yorumlanması imkansızdır.

Tezimize gelince, araştırmanın nitel veri toplama araçlarından elde edilen verilere ilişkin bulgular bu bölümde yer almaktadır. Bu kapsamda, deyimlere ilişkin “ön test öncesi”, “öğretim esnasında” ve “son testten sonra” olmak üzere üç kez anket uygulaması yapılmıştır. Burada öğrencilere verilen anket formunda yer alan sorulara (açık uçlu) verdikleri cevapların analiz sonuçları özetlenmiş ve yorumlanmıştır.

Bu kapsamda, anketlere ilişkin Etik Kurulundan alınan onay yazısı **EK-1**'de, ön test öncesi anket formu **EK-2**'de, öğretim esnasında uygulanan anket formu **EK-3**'te ve son testten sonra uygulanan anket formu **EK-4**'te ve Çalışma Sonrası Öğretim Elemanı ve Gözlemci Mülakat Görüşme Formu **EK-5**'tedir.

5.4.1. Ön test öncesi öğrencilere anket uygulamasına ilişkin bulgular

Öğrencilere ön test öncesinde, Fransızca deyimlere ilişkin genel bilgilerinin hangi seviyede olduğu, düşünceleri, onlar için önemleri, pratikte kullanıp kullanmadıkları, kısaca, öğrencilerin genel deyim nosyonunu ortaya çıkarmak ve kendilerinden öneriler alabilmek için anket uygulanmıştır.

Anket kapsamındaki sorular ve bu sorulara öğrencilerin verdikleri cevaplar, yorumlarla birlikte aşağıdaki paragraflarda sunulmuştur.

Soru: *Fransızca öğreniminde deyimssel ifadelerin önemi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?*

A öğrencisi; *“Akıcılık ve ifade zenginliği sağladığını düşünüyorum”*.

B öğrencisi; *“Öğrendiğim dilin bir dilden fazlası, bir geçmişi ve kültürü olduğunu hatırlattığı için beni öğrendiğim ve hala öğrenmekte olduğum dile zorlasa da daha çok bağlıyor”*.

C öğrencisi; *“Günlük hayatta konuşmaları daha iyi anlayabilmemiz için deyimssel ifadeler çok önemlidir çünkü Fransızcada deyimler oldukça fazla kullanılıyor”*.

D öğrencisi; *“Deyimssel ifadeler günlük hayattaki konuşmamızda kendimizi ya da durumu ifade etmemize çok yardımcı olan ifadelerdir. Belki iki cümleyle açıklayacağımız bir durumu bir deyimssel ifadeyle kolayca ifade edebiliriz. Bundan dolayı bence dilde deyimssel ifadeler çok önemli bir yere sahip. Ancak sonradan öğrendiğimiz bir dilde deyimssel ifade kullanmazsak o dili etkili kullanmamışta olmayız. Yani dili etkili kullanmanın ölçütü olmadığını düşünüyorum”*.

Soru: *Fransızca ders kitaplarında deyimssel ifadelere hangi oranda yer verildiğini düşünmektesiniz?*

A öğrencisi; *“Deyimlere genelde az yer veriliyor”*

B öğrencisi; *“Bazı kitaplarda gayet güzel açıklamalarıyla verilse de çoğunda yetersiz olduğunu düşünüyorum”*

C öğrencisi; *“Deyimssel ifadelere daha fazla yer verilmesi gerekiyor”*

D öğrencisi; *“Neredeyse hiç”*

Soru: *Sizce, deyimlerin öğretiminin ders kitaplarında verilen deyimlerin etkinliklerle yapılması yeterli midir?*

A öğrencisi; *“Hayır, pratik yapılması gerektiğini, farklı görsel ve işitsel materyallerle desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum”*

B öğrencisi; *“Bence dil öğrenirken hiçbir zaman sadece dersler tamamen yeterli olmamaktadır”*

C öğrencisi; *“Hayır. Daha farklı yöntemler de kullanılmalı”*

D öğrencisi; “Kesinlikle yeterli değil bence. Çünkü geçen sene aldığımız ‘communication efficace’ dersinde deyimisel ifadeleri sadece yazılı olarak öğrenmiştik ve sınava da bu deyimsel ifadeleri ezberleyerek, çalışarak girmiştik. Evet herkes iyi notlar almıştı ama şu anda hiçbirimiz onları hatırlamıyoruz”

Soru: Öğrendiğiniz deyimleri ders içerisinde sözlü olarak kullanabiliyor musunuz?

A öğrencisi; “Pek kullandığım söylenemez”

B öğrencisi; “Eğer ders de o imkânı sunuyorsa evet”

C öğrencisi; “Bazen kullanıyorum”

D öğrencisi; “Hayır çünkü derste Fransızca bile konuşmuyoruz”

Soru: Öğrendiğiniz deyimleri ders içerisinde yazılı olarak kullanabiliyor musunuz?

A öğrencisi; “Sözlüye kıyasla daha çok kullanabiliyorum”

B öğrencisi; “Bazen fakat sık sık değil”

C öğrencisi; “Evet kullanabiliyorum”

D öğrencisi; “Hayır çünkü yazılı ifade konusunda hiçbir şey yapmıyoruz”

Soru: Deyimsel ifadelerin bilinmesi ve kullanımı ile eksiklik yaşadığınız durumlarla ilgili görüşleriniz nelerdir?

A öğrencisi; “Doğru bağlamı bulmak zor olabiliyor”

B öğrencisi; “Deyimlerin bilinmediği durumlarda ister istemez kelimesi kelimesine çeviri yapıldığı için çok farklı ya da net olmayan bir anlam ortaya çıkıp karışıklık yaratabiliyor”

C öğrencisi; “Bazen bir konuşma sırasında deyimi bilmiyorsam diyalogu anlamayabiliyorum”

D öğrencisi; “Bence bir durumu mecazi olarak daha iyi anlatmada ve anlamada deyimler çok yardımcı oluyor. Onları bilip kullanmak kişi açısından çok rahatlatıcı ve tam anlamı ifade etmeye yardımcıdır. Ancak bilinmemesi durumunda da çok bir eksiklik

yaşandığını düşünmüyorum. Kendini ifade etmede ya da iletişimde çok büyük bir eksiklik olmuyor deyimleri kullanmadığımız zaman”

Soru: *Fransızca derslerinde daha etkili bir deyim öğretimi konusunda öneriniz var mıdır? Varsa nelerdir? Açıklayınız.*

A öğrencisi: *“Farklı ve güncel görsel ve işitsel materyallerin kullanılmasının fayda sağlayacağını düşünmekteyim”*

B öğrencisi: *“Özellikle birinci sınıfta ‘jeu de role’ tarzında kullanmaya zorlanarak öğretilir”*

C öğrencisi: *“Örneğin filmler, diziler ya da belgesellerle günlük hayattan daha çok örnekler görmek ve onların kullanım şekillerini görmek faydalı olabilir”*

D öğrencisi: *“Bence öğrencilere deyimssel ifadelerin olduğu bir liste yapılmalı ve bu deyimssel ifadelerin anlamlarını güzel bir şekilde veren metin verilmeli. Sonrasında o metinle alakalı bir konuşma dersi olmalı ama derste sadece konuşulmalı. Konuşurken öğrencilerin en az 3 deyimle alakalı bir anısını ya da bir hikayesini anlatması istenebilir. Ve dersin uzunluğu kısalığına göre her öğrenci anılarını ya da hikayelerini o deyimlerle ifade ederek yani deyimleri aktif bir şekilde kullanarak anlatmalı. Deyimler bu şekilde aktif kullanılarak ve anlatılan anılarla bağdaştırılarak herkesin zihninde yer edinebileceğine inanıyorum”*

Soru: *Eklemek istediğiniz başka bir şey varsa lütfen belirtiniz*

A öğrencisi: *“Fransızca diziler, kitaplar ve şarkılar gibi özgün ve günümüze yönelik materyallerle öğrenme süreci desteklenebilir”*

B öğrencisi: *“Hayır, teşekkürler”*

C öğrencisi: *“Bence derslerde konuşmaya dair daha fazla şey yapılmalı. Sadece ‘vocabulaire’ öğrenmekle olmuyor. Öğrendiğimiz ‘vocabulaire’ kullanmadıkça, konuşmadıkça unutuyoruz. Tıpkı deyimssel ifadeler gibi. Derslerde daha çok uygulamalı şeylerin olmasını isterdim”*

Değerlendirme: Öğrenci ön anketine bakıldığında öğrencilerin çok isabetli cevaplar verdiği görülmektedir. Bu kapsamda;

- Öğrencilerin genel olarak deyimisel ifadelerin önemi hakkında olumlu ve isabetli görüşlere sahip oldukları, henüz deyimlere ilişkin öğrenme süreci başlamadan, öğrencilerin genellikle deyimlerin önemini bildikleri;
- Ders kitaplarında deyimisel ifadelere hangi oranda yer verildiğine ilişkin olarak, çoğunda yetersiz olduğunu bildirdikleri,
- Deyimlerin etkinliklerle öğretilmediği, pratik yapılması gerektiği, farklı görsel ve işitsel materyallerle desteklenmesi gerektiği,
- Öğrenilen deyimlerin ders içerisinde sözlü olarak kullanılabilmesine ilişkin olarak, derste genellikle Fransızca konuşulmadığı için bunun mümkün olmadığı,
- Öğrenilen deyimlerin ders içerisinde yazılı olarak kullanılmadığı;
- Deyimsel ifadelerin kullanımı ile ilgili olarak, doğru bağlamı bulamadıkları için ister istemez kelimesi kelimesine çeviri yaptıkları ve çok farklı bir anlamın ortaya çıktığı ifade edilmektedir.

5.4.2. Öğretim sürecinde öğrencilere anket uygulamasına ilişkin bulgular

İkinci yüz yüze anket uygulaması iki yönetime dayalı öğretim uygulaması sürecinde yapılmıştır. Amaç, öğretim devam ederken deyimlerin öğretim sürecinden memnun olup olmadıklarının ortaya çıkarılmasıdır.

Soru: *Dili etkili kullanma becerisini arttırma açısından deyimler sizce önemli midir?*

A öğrencisi: *“Fransızca’yı öğrenirken deyimlerle birlikte öğrenmeği çok önemsiyorum”*

B öğrencisi: *“Deyimler biraz da cümleleri süslemekte ve karşıdaki kişiyle iletişimi arttırmaktadır. Dolayısıyla dilin çok önemli unsurlarıdır”*

C öğrencisi: *“Bu aynı zamanda Fransızların kültürlerini de öğrenmek demektir. Dolayısıyla etkili dil becerisini önemli derecede arttıracaktır”*

Soru: *Fransızca Deyim Öğretimi sürecinin olumlu ve olumsuz taraflarını açıklayınız.*

A öğrencisi: *“Kültürler arası benzerlikler olsa da genellikle farklılıklar daha fazladır. Bu nedenle, öğrenirken deyim bağlamını yakalamakta sıkıntı çekiyorum”*

B öğrencisi: *“Deyimleri doğru kullanmak, iletişim becerilerini geliştirmekte ve konuşmaları daha etkili hale getirmektedir. Bu deyim öğrenme sürecinin olumlu yönüdür”*

C öğrencisi: *“Deyimleri doğru bağlamda ve doğru tonlama ile kullanamadığım için komik durumlara düşüyorum veya yanlış anlaşılmalara neden olabiliyor”*

Soru: *Fransızca Deyim Öğretimini normal eğitime kıyasla nasıl tanımlıyorsunuz?*

A öğrencisi: *“Deyim öğretimi için özel yöntemler (örneğin, görsel materyaller, oyunlar, hikayeler) kullanılırken, normal eğitimde daha geleneksel öğretim yöntemleri tercih edilebilir”*

B öğrencisi: *“Deyimleri ayrı bir ders olarak ve farklı yöntemlerle öğretilmesinin gerekli olduğunu değerlendiriyorum”*

C öğrencisi: *“Deyimlerin anlamları genellikle somut nesne veya eylemlere karşılık gelmez, bu da öğrenmeyi zorlaştırabilir. Normal eğitimde öğretilen kavramlar genellikle daha somut ve elle tutulur”*

Soru: *Öğrenci olarak deyimleri öğrenirken ağırlıklı olarak hangi yöntem ve teknikleri benimsediniz?*

A öğrencisi: *“Daha çok görsellerle öğretim yöntemini benimsiyorum zira hafızada yer etmesi bakımından bu yöntem bana çok yarar sağlamıştır”*

C öğrencisi: *“Aslında düz anlatım yöntemiyle de kolayca deyim öğrenebildim. Belki o deyimlerden bazılarını önceden bilmemden kaynaklanmış olabilir. İkisi arasında kararsızım”*

C öğrencisi: *“Görsellerle öğretim yöntemi çok etkin, başka yöntem düşünemiyorum”*

Soru: *Öğrenci olarak deyimleri öğrenirken ne tür zorluklar yaşamaktasınız?*

A öğrencisi: *“Fransızcada çok deyim bulunmaktadır. Bu kadar geniş bir kelime hazinesini öğrenmek zaman alıcı ve zorlayıcı olabilmektedir”*

B öğrencisi: “*Deyimlerin çoğu, kelimelere bakarak anlaşılamayacak kadar soyut anlamlara sahiptir. Bu da bizlerin deyimlerin gerçek anlamını kavramamızı zorlaştırmaktadır*”

C öğrencisi: “*Deyim öğrenirken öğrenme yönteminin çok önemli olduğunu bu süreçte öğrendim. Aslında iyi bir yöntem bulunursa işlerin kolaylaştığını fark ettim*”

Soru: *Önceki öğrenme deneyimlerinizden hareketle deyim öğrenmede kullanılan öğrenim yönetim sistemini nasıl değerlendiriyorsunuz? Beklentiniz nelerdir?*

A öğrencisi: “*Bize öğretilen iki yöntemden görsellerle öğretim yöntemini çok faydalı buluyorum. Bugüne kadar bu kadar etkili sistemi bize göstermemişlerdi*”

B öğrencisi: “*Deyim öğrenim yönetim sistemleri, deyim öğrenimi gibi birçok alanda eğitim süreçlerini kolaylaştırmak ve kişiselleştirmek için kullanılmaktadır. Bu konuda teknolojiden yararlanmanın da bir gereklilik olduğunu düşünüyorum*”

C öğrencisi: “*Bence, deyim öğrenme sürecinde öğretmenin rolü çok önemlidir. Zira öğretmenler, öğrencilere rehberlik etmek, onları motive etmek ve öğrenme süreçlerini desteklemek için öğretim yönetim sistemlerini etkin bir şekilde kullanmalıdır*”

Değerlendirme: Bu bölümdeki sorulara ilişkin öğrencilerin verdiği cevaplardan önemli olanlarına bakacak olursak;

- Fransızca’yı öğrenirken deyimlerle birlikte öğrenmeği çok önemsedikleri,
- Deyimlerin çoğunun, kelimelere bakarak anlaşılamayacak kadar soyut anlamlara sahip olduğunu, dolayısıyla deyimlerin gerçek anlamını kavramalarını zorlaştırdığı ve deyim bağlamını yakalamakta sıkıntı çektikleri,
- Deyimlerin ayrı bir ders olarak ve farklı yöntemlerle öğretilmesinin gerekli olduğunu değerlendirdikleri,
- Daha çok görsellerle öğretim yöntemini benimsedikleri, bu öğretim yönteminin çok etkin olduğunu,
- Öğretimde, teknolojiden yararlanmanın da bir gereklilik olduğunu düşündükleri,

- Deyim öğrenme sürecinde öğretmenin rolünün çok önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

5.4.3. Son test sonrasında öğrencilere anket uygulamasına ilişkin bulgular

Soru: *Fransızca deyimlerin öğretilmesine ilişkin dersi nasıl değerlendiriyorsunuz?*

A öğrencisi: *“Dersi çok faydalı buluyorum. Zamanın nasıl geçtiğini bile anlayamıyorum”*

B öğrencisi: *“Oyunlar, tartışmalar, rol yapma gibi interaktif etkinlikler, bizlerin deyimleri daha iyi hatırlamalarını sağlar. Daha sonraki uygulamalarda bunların da öğretim yöntemlerine ilave edilmesini öneriyorum”*

C öğrencisi: *“Bilgisayar, tablet veya akıllı telefon gibi teknolojik araçlar kullanarak, bizlerin deyimleri öğrenme süreçlerini daha eğlenceli hale getirebilirsiniz. Bunları öneriyorum”*

Soru: *En çok hangi öğretim yöntemini faydalı buldunuz?*

A öğrencisi: *“Görsel yöntemi bir hayli etkili buldum”*

B öğrencisi: *“Düz anlatım biraz daha geliştirilirse faydalı olacağını düşünüyorum, iki yöntem arasında kararsız kaldım”*

C öğrencisi: *“Görsel yöntemin deyimlerin hafızada kalıcı olarak yer ettiğinden çok etkili olduğunu düşünüyorum”*

Soru: *Deyim öğrenimlerinden görsellerin sizde nasıl bir etkisi olmuştur?*

A öğrencisi: *“Soyut kavramları ifade eden deyimler, görsellerle somutlaştırıldığında benim için daha kolay anlaşılır hale gelmiştir”*

B öğrencisi: *“Görsel hafıza, sözel hafızaya göre daha güçlü olduğundan deyimlerle ilişkilendirilen görseller, hafızamda yer etmiştir”*

C öğrencisi: *“Renkli ve ilgi çekici görseller, bizlerin dikkatini daha kolay çekmiş ve öğrenme sürecini daha eğlenceli hale getirmiştir”*

Soru: *Deyim öğrenim yöntemlerinden düz anlatım yönteminin sizde nasıl bir etkisi olmuştur?*

A öğrencisi: *“Düz anlatım yöntemini, anlaşılması kolay ve uygulanması basit bir yöntem olarak benimsiyorum ama deyimlerin sadece sözlük anlamlarını öğretmesi bakımından yetersiz buluyorum”*

B öğrencisi: *“Birçok deyimın anlamını kısa sürede bizlere hızlı bir şekilde aktarılabilmektedir”*

C öğrencisi: *“Deyimlerin temel anlamlarını kavramak için düz anlatım bizlere temel bir başlangıç noktası sağlamaktadır ama bizler, bu yöntemle genellikle pasif bir rolde kalıyoruz ve deyimleri ezberlemeye çalışıyoruz” Bu da öğrenme motivasyonunu düşürebilir.”*

Soru: *Fransızca deyimsele ifadeleri öğrenirken zorluklar yaşadınız mı?*

A öğrencisi: *“Evet yaşadım. Özellikle, düz anlatım yönteminde maalesef motivasyonum düşmektedir”*

B öğrencisi: *“Kültürel bağlam ve mecazi anlam olduğu için öğrenmede zorluklar yaşadım”*

C öğrencisi: *“Bazı deyimler, farklı bağlamlarda farklı anlamlar taşıdığı için, bu deyimlerin doğru kullanılmasında zorluklar yaşadım”*

Soru: *Özellikle hangi deyimi veya deyimleri kolay buldunuz; neden? (Birden fazla deyim yazabilirsiniz)*

A öğrencisi: *“Vouloir le beurre et l’argent du beurre ve Ne faire ni chaud ni froid deyimlerini görsellerinden dolayı kolay buldum”*

B öğrencisi: *“Mettre sa main au feu ve Donner un coup de main à qqn deyimlerini hem görsellerinden dolayı hem de deyimlerdeki kelimelerin anlamlarını bildiğim için kolay buldum”*

C öğrencisi: *“Avoir la main verte deyimini görselin sağladığı öğrenme kolaylığından dolayı hemen öğrendim”*

D öğrencisi: “*Donner un coup de pouce* deyimini kelimelerinin anlamından çıkartarak kolayca öğrendim”

Değerlendirme: Bu bölümdeki soruya ilişkin öğrencilerin verdiği cevaplardan önemli olanlarına bakacak olursak;

- Dersi çok faydalı bulduklarını, özellikle, renkli ve ilgi çekici görsellerle, öğrenme sürecini daha eğlenceli hale geldiğini,
- Görsel yöntemi bir hayli etkili bulduklarını, ancak, bilgisayar, tablet veya akıllı telefon gibi teknolojik araçların da sürece dahil edilmesini,
- Deyimlerde kültürel bağlam ve mecazi anlam olduğu için öğrenmede bazı zorluklar yaşadıklarını ama hem görsellerden hem de deyimlerdeki kelimelerin anlamlarını bilmelerinden öğrenmede rahatlıklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

5.4.4. Çalışma sonrası öğretim elemanı ve gözlemci mülakat görüşme formu

Soru: *Öğretim elemanları deyimleri öğretirken ne tür yöntem ve teknikler uygulamaktadır?*

Cevap: *Özellikle, görsellerle ve düz anlatım ile öğretim yapılarak bu öğretim süreci başarı ile bitmiştir.*

Soru: *Öğretim elemanları deyimleri öğretirken ne tür zorluklar yaşamaktadır?*

Cevap: *Özellikle düz anlatım yöntemi ile deyim öğretiminde önemli zorluklar olmuştur. Öğrencilere deyimlerin kültür bağlamını anlatırken zorluklar olmuştur.*

Soru: *Öğretim elemanı olarak Fransızca deyimlerin öğretilmesine ilişkin dersi nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Cevap: *Ders çok faydalı olmuştur. Ancak, özellikle görsellerle birlikte teknolojik imkanların kullanılması çok fayda sağlayacaktır.*

Soru: *Deyim öğretimi için hazırlanan etkinlikler (görseller ve düz anlatım) öğrencilerin ilgisini çekmiş ve konuya güdülenmelerini sağlamış mıdır?*

Cevap: Özellikle, bazı renkli ve çarpıcı görseller öğrencilerin çok ilgilerini çekmiştir. Hazırlanan ders öğretim modeli deyimlerin çok yönlü olarak hafızada kalıcılığını sağlamıştır.

Soru: En çok hangi öğretim yöntemini faydalı buldunuz? (Birden çok seçenek seçilebilir)

Görsellere dayalı öğretim yöntemini düz anlatım yöntemine göre çok faydalı buluyorum. Zaten öğrencilere uygulanan testlerde de bu durum ortaya çıkmıştır.

Soru: Sizce, deyim öğrenimlerinden görsellerin nasıl bir etkisi vardır?

Cevap: Görseller öğretimde çok önemli avantajlar sağlamaktadır. Görsellerle öğretimin özellikle, anlama kolaylığı, hafızada kalıcılık, ilgi çekme, farklı öğrenme stillerine hitap etme gibi önemli avantajları bulunmaktadır. Bence, görsel öğrenme stilini benimseyen öğrenciler için, görseller deyimleri öğrenmenin en etkili yollarından biridir.

Soru: Sizce, deyim öğrenimlerinden anlatım yönteminin nasıl bir etkisi vardır?

Cevap: Düz anlatım yöntemi, anlaşılması kolay ve uygulanması basit bir yöntemdir. Hızlı bilgi aktarımı yapılarak birçok deyimın anlamı kısa sürede öğrencilere aktarılabilir. Temel bir anlayış sağlar. Deyimlerin temel anlamlarını kavramak için iyi bir başlangıç noktası olabilir. Ancak, sınırlı öğrenme sağlar Deyimlerin sadece sözlük anlamlarını öğretir. Deyimlerin kullanıldığı bağlam, nüansları ve kültürel anlamları hakkında yeterli bilgi vermez. Sıkıcı ve pasif öğrenme tarzıdır. Öğrenciler, bu yöntemle genellikle pasif bir rolde kalır ve deyimleri ezberlemeye çalışırlar. Bu da öğrenme motivasyonunu düşürebilir. Öğrenme kalıcı değildir.

Soru: Sizce uygulanan etkinliklere ek olarak deyimleri öğretmek için neler yapılabilirdi?

Cevap: Görsel yöntem, videolarla ve teknoloji ile desteklenmelidir. Özellikle, son teknolojik gelişmeler, her alandaki öğrenmeyi kolaylaştırmıştır. Öğrencilerin mobil telefonlarına yüklenecek programlarla öğretim süreci hem hızlanacak hem de daha verimli hale gelecektir.

Soru: *Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı 3. sınıf öğrencileri, deyim öğretiminden sonra (yapılan çalışma haricinde normal ders işleme sürecinde) öğretilen deyimleri yazılı veya sözlü olarak kullanabiliyor mu?*

Cevap: *Orta seviyede kullanmaktadırlar.*

Soru: *Fransızca derslerinde daha etkili bir deyim öğretimi konusunda öneriniz var mıdır? Varsa nelerdir? Açıklayınız.*

Cevap: *Özellikle son olarak vurgulamak istediğim konu, ayrı bir deyim dersi açılmasıdır. Şu anda ayrı bir ders olmadığı gibi ayrı bir ders saati de yoktur. Deyimler konu aralarında verilmektedir.*

Nitel olarak elde edilen veriler kapsamında, öğrencilere uygulanan üç ve öğretim elemanlarına uygulanan bir ankete bakıldığında bazı önemli konular ortaya çıkmaktadır. Buna göre, ders kitaplarında deyimlerle “sıkça” karşılaşmadıkları, önceki derslerde deyimlerin öğretimi esnasında ders kitaplarında verilen deyimlerin etkinliklerle yapılmasını yeterli bulmadıkları, öğrendikleri deyimleri, sözlü kullanıma göre yazılı kullanımın öğrenciler açısından daha yaygın olduğu, ifadelerin bilinmesi ve kullanımı ile ilgili eksiklik yaşadığı anlaşılmaktadır.

Diğer yandan, anket kapsamında isabetli öneriler yapan öğrencilerin, deyimleri ayrı bir ders olarak ve farklı yöntemlerle öğretilmesinin gerektiği, araştırmacı tarafından verilen öğrenim yöntemleri dersini faydalı buldukları, görsellerle yapılan öğretimi benimsedikleri ve bu yöntemlerin teknoloji ile desteklenmesi halinde daha ilgi çekici olacağı ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, en kolay buldukları deyimleri de görseller vasıtasıyla öğrendikleri belirlenmiş olmaktadır. Bu kapsamda, özellikle, *Vouloir le beurre et l'argent du beurre*, *Ne faire ni chaud ni froid*, *Mettre sa main au feu* ve *Donner un coup de main à qqn*, *Avoir la main verte* ve *Donner un coup de pouce* deyimlerini görselin sağladığı öğrenme kolaylığından ve deyimleri kelimelerinin anlamından çıkartarak kolayca öğrendiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu ifadeleri, son testte deyimlere ilişkin gösterdikleri başarı oranları ile de örtüşmektedir.

5.5. Bulgular

Marmara Üniversitesi Fransızca Mütercim Tercümanlık Ana Bilim Dalında 2024-2025 Eğitim-Öğretim Yılında eğitim gören 32 kişilik 3. sınıf öğrenci grubuna uygulanan ve

deyimlerin öğretilmesinde en etkin deyim yönteminin bulunması amacına yönelik bir uygulamadan oluşan bu araştırma, karma model ile gerçekleştirilmiştir.

Uygulamadan önce uzunca bir süreyi kapsayan bir literatür taraması yapılan *çalışmanın ölçeği*;

- Uzman görüşü kapsamında tez danışmanı tarafından, *yaygınlık, anlam bilgisi, gerçekçilik, tahmin edilebilirlik, ayrışabilirlik* kriterleri çerçevesinde özellikle günlük hayatta çok kullanılan deyimlerin belirlenmesi,
- Ön test uygulama bölümündeki “ön test”,
- Ön test ile birlikte 3’lü Likert ölçeğine göre gerçekleştirilen “öğrencilerin deyim tanınırlık testi”,
- Son test uygulama bölümünde, “son test” başarı testi,
- Son testle birlikte 3’lü Likert ölçeğine göre uygulanan “öğrencilerin öğretim yöntemi tercih testi”
- Öğretim görevlisine ve öğrencilere uygulanan açık uçlu soruları içeren anketler,

Bu bağlamda, alan taramasından sonra Fransızca deyimler *yaygınlık, anlam bilgisi, gerçekçilik, tahmin edilebilirlik* ve *ayrışabilirlik* açısından incelenmiş ve 50 deyim içinden, kriterleri en iyi karşılayan 26 deyim uzman tarafından seçilmiştir.

Öğrencilere uygulanan ön testle birlikte, 26 deyimın öğrenciler tarafından ne ölçüde tanındığına ilişkin “öğrencilerin deyim tanınırlık testi” 3’lü Likert ölçeğine göre gerçekleştirilmiştir. Alınan cevaplar SPSS programı vasıtasıyla incelendiğinde, öğrencilerin deyimlerle %70 oranında *hiç* karşılaşmadıkları anlaşılmıştır. %100 oranıyla hiç karşılaşmadığı beyan edilen deyimler olan *Les carottes sont cuites* ve *Mettre tous ses œufs dans le même panier* deyimleri dikkat çekmektedir. Özellikle tanınma derecesi düşük olan deyimlerin öğretilmesinde özel dikkat sarf edilmesi gerekmiştir.

Ön test aşamasında belirlenmiş ölçek test soruları, çalışma grubunda yer alan bütün öğrencilere ders planında yer alan konu ve uygulama hakkında genel bilgi anlatılmadan, yönlendirme yapılmadan uygulanmıştır.

Yapılan ön testin sonucuna göre, doğru olarak verilen cevapların ortalaması %24,3'tür. Bu başarı oranı bu seviyede öğretim yapan bir öğrenci grubu için çok düşüktür. Zaten deyimlerle ilgili olarak yapılan “tanınırlık” testinde çıkan sonuçlar da ön testte ortaya çıkan sonuçları doğrulamaktadır. En düşük başarı oranı, *Faire la sourde oreille* ve *En avoir ras le bol* deyimlerine aittir.

Ön test uygulamasında tespit edilen diğer bir konu da kadınlar ve erkeklerin başarı oranlarıdır. Test sonucuna göre, kadınların erkeklere göre yaklaşık üç kat daha başarılı oldukları anlaşılmaktadır.

Özellikle, ön testte elde edilen başarı ortalamasının %24,3'ten daha üst seviyelere yükseltilmesi için en etkin öğretim yönteminin bulunması hedeflenmiş ve özellikle, geliştirilen deyim öğretimine ilişkin model 26 deyim için hazırlanarak öğrenciler verilmiş ve öğretimi yapılmıştır. Önerilen model, *Karma Yaklaşım ile sınav* (kelime bilgisi, dil bilgisi), iletişimsel etkinlikler (*Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri*) ve *Sözlü Değerlendirme* (*Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama*) gibi alt başlıklarından oluşmaktadır.

Son test aşamasında, öğrencilere ön teste benzer bir test uygulanmış, sonuçlar SPSS programında değerlendirilmiştir. Buna göre, öğrencilerin gösterdiği başarı oranının ortalamasının yaklaşık %52 olduğu görülmüştür.

Son testte, en çok başarı sağlanan deyimler olarak;

✓ *Ne faire ni chaud ni froid* (%91)

✓ *Vouloir le beurre et l'argent du beurre* (88)

En fazla başarısız olunan deyimler olarak;

✓ *Faire la sourde oreille* (%22)

✓ *En avoir ras le bol* (%31)

✓ *Avoir du pain sur la planche* (%31) gibi deyimlerdir.

Son testte, %50'nin altında başarı gösteren öğrencilerin çoğunluğu teşkil ettiği ve kadın-erkek arasında ön testte daha fazla olan farkın son testte azalmış olduğu görülmüştür.

Son testle birlikte 3'lü Likert ölçeğine göre “öğrencilerin öğretim yöntemi tercih testi” uygulanmıştır. Teste 32 öğrenci katılmış ve kendilerine “Görsel yöntem, deyim öğretiminde etkin bir yöntem midir?” ve “Düz anlatım yöntemi, deyim öğretiminde etkin bir yöntem midir?” şeklinde iki soru sorulmuş ve karşılığında *Katılıyorum*, *Kararsızım* ve *Katılmıyorum* seçeneklerinden kendi düşüncelerine uygun birini işaretlemeleri istenmiştir. SPSS çıktısına göre, öğrencilerin %56,3'nün görsellerle deyim öğretimini tercih etmektedir. Düz anlatımı tercih edenlerin oranı ise %6,3'te kalmıştır. Kararsızların fazlalığı dikkat çekmektedir.

Ön testten sonra başlatılan öğretim uygulamasında 26 deyim görsel ve düz anlatım yöntemleri olarak sayıca eşit iki gruba ayrılmış ve önceden belirlenen modele göre bütün deyimler üzerinde çalışma yapılmıştır. Çalışma sonucunda modele uygun oluşturulan ders notları öğretim için uygulanmıştır.

Çalışma sonunda yapılan son testte kategorilere ayrılan deyimler SPSS çıktılarından incelenmiştir. Bu kapsamda, görsellere göre öğrencilere öğretilen deyimlerdeki başarı ortalamasının %63 ve düz anlatım yöntemine göre öğrencilere öğretilen deyimlerdeki başarı ortalamasının ise %41 olduğu belirlenmiştir.

Görsellerle öğretimde, en çok başarılı olunan deyimler olarak;

- ✓ *Ne faire ni chaud ni froid* (%90)
- ✓ *Vouloir le beurre et l'argent du beurre* (%88) gibi deyimler dikkat çekmektedir.

Görsellerle öğretimde, en az başarılı olunan deyimler olarak;

- ✓ *Prendre son courage à deux main* (%44),
- ✓ *Les carottes sont cuites* (%44)
- ✓ *Mettre tous ses œufs dans le même panier* (%41) gibi deyimler dikkat çekmektedir.

Düz anlatımla öğretimde, en çok başarılı olunan deyimlerdeki başarı oranı %50-%59 olup bunlar;

- ✓ *Avoir du nez* (%59),
- ✓ *Faire la sourde oreille* (%56),
- ✓ *En avoir ras le bol* (%56)
- ✓ *Avoir du pain sur la planche* (%50) gibi deyimlerdir.

Düz anlatımla öğretimde, en az başarılı olunan deyimlerdeki başarı oranı %22-%38 olup bunlar;

- ✓ *Donner un coup de pousse* (%22),
- ✓ *Couper les cheveux en quatre* (%31),
- ✓ *Battre son plein* (%31),
- ✓ *Vivre aux crochets de quelqu'un* (%34),
- ✓ *Prêter main-forte à qqn* (%38),
- ✓ *Vivre d'amour et d'eau fraîche* (%38)
- ✓ *S'en mordre les doigts* (%38) gibi deyimlerdir.

Dolayısıyla, iki yöntemin ortalama başarı yüzdelere bakacak olursak, görseller %63 ve düz anlatım %41 orana sahiptir. Bu veriler ışığında, görsel öğretim yönteminin düz anlatıma göre, genel başarıya katkısı %22 daha fazladır. Başka bir deyişle, görsel öğretim yönteminin düz anlatıma göre, 0,7 kat kadar daha fazla katkısı bulunmaktadır.

Nitel olarak elde edilen verilere gelince, açık uçlu sorulara göre öğrencilere ve öğretim elemanına uygulanan toplam dört ankete bakıldığında bazı önemli konular ortaya çıkmaktadır. Buna göre;

- ✓ Ders kitaplarında deyimlerle “sıkça” karşılaşmadıkları, önceki derslerde ders kitaplarındaki deyimlerin öğretiminin etkinliklerle yapılmadığı,

- ✓ Öğrendikleri deyimlerin, sözlü kullanım imkanı olmadığı,
- ✓ İfadelerin bilinmesi ve kullanımı ile ilgili eksiklikler yaşandığı,
- ✓ Deyimlerin çoğunun, kelimelere bakarak anlaşılamayacak kadar soyut anlamlara sahip olduğunu, dolayısıyla deyimlerin gerçek anlamını kavramalarını zorlaştırdığı ve deyim bağlamını yakalamakta sıkıntı çektikleri,
- ✓ Deyim öğrenme sürecinde öğretmenin rolünün çok önemli olduğunu,
- ✓ Deyimleri ayrı bir ders olarak ve farklı yöntemlerle öğretilmesinin gerektiği,
- ✓ Araştırmacı tarafından verilen öğrenim yöntemleri dersini faydalı buldukları,
- ✓ Görsellerle yapılan öğretimi benimsedikleri ve bu yöntemlerin teknoloji ile desteklenmesi halinde daha ilgi çekici olacağı anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, öğrencilerin en kolay buldukları deyimleri de görseller vasıtasıyla öğrendikleri belirlenmiştir. Bu kapsamda, özellikle, *Vouloir le beurre et l'argent du beurre*, *Ne faire ni chaud ni froid*, *Mettre sa main au feu* ve *Donner un coup de main à qqn*, *Avoir la main verte* ve *Donner un coup de pouce* deyimlerini görselin sağladığı öğrenme kolaylığından faydalanarak öğrendiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu ifadeleri, son testte deyimlere ilişkin gösterdikleri başarı oranları ile de örtüşmektedir.

BÖLÜM VI: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar ve Tartışma

Pat, Türkçedeki bir atasözüne atıf yaparak, “yabancı dil öğrenmek, kendi içinde başka bir kişiyi doğurmaktır” demektedir. Kendinize “öteki” olarak bakabilmek ve başkalarından farklılıklarınızı fark edebilmektir. Bu bağlamda, hedef dilin kültürünü anlamamız ve öğrenmemiz gerekmektedir. Bunu yapmadan öğrenme süreci asla tamamlanmaz. Artık kültürel unsurlar dikkate alınmadan yabancı dil öğretmenin tamamlanmayacağına inanılmaktadır. Bu nedenle, yabancı bir dili öğrenmek ile onun kültürünü tanımak arasında bir ayırım yapmak pratikte imkansızdır (Pat, 2016, s. 8).

İşte tam da bu noktada yani, dil ve kültür arasında deyimler devreye girmektedir. Deyimler, dil ve kültür unsurlarının tam ortasında yer almaktadır. Bu çalışmanın temel amacı da zaten kültürle iç içe girmiş olan deyimlerin öğretilmesinde en etkin yöntemi ortaya koymaktır.

Günümüzde özellikle, dil öğretiminde deyimlerin öneminin de daha belirginleşmeye başladığı görülmektedir. İletişimsel yaklaşım içerisinde deyimlerin ait oldukları dilin kültürünü oluşturan, yansıtan ve kavramsallaştıran, edimsel ifadelerin incelendiği belirlenmiştir (Güneş, 2009. s. 2-3). Zira, anadil ya da yabancı bir dili iyi bir şekilde kullanabilmek için o dilin sözcükleri ve dilbilgisi kurallarını bilmek yeterli olmamaktadır.

Burada önemli olan nokta bireyin o dil içerisindeki özel oluşumları ve deyimleri bilmesi ile gerçekleşmektedir. Birey eğer deyimlere hâkim değilse bu durumda yabancılarla iletişim kurmakta zorlanarak, iletişim kopukluğunun yaşanmasına sebep olacaktır. Üstelik, yazılı ve sözlü söylemler içerisinde deyimleri kullanmanın öğrenciler üzerinde güveni arttırdığı, iletişim kurduğu bireylere saygı duymasını sağladığı belirlenmiştir. Bu nedenle, günümüzde, yabancı dil öğretiminde önem atfedilen deyimlerin öğretimine yönelme olduğu görülmektedir.

Deyimlere atfedilen bu önem çerçevesinde, Marmara Üniversitesi Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümü 3. sınıf öğrencilerinden 32 kişilik bir grup ile yapılan bir çalışmada, Fransızca deyimlerin öğretiminde kullanılan **düz anlatım ve görsellere** dayalı öğretim yöntemlerinin öğrencilerin başarısındaki etkileri araştırılmış ve yorumlanmıştır.

Çalışma üç ana bölüm altında incelenmiştir. Dikkat çeken konular olarak; ilk bölümdeki kavramsal çerçeve ve literatür taraması kapsamında, Fransızcada deyimsel terminoloji ve on dörtten fazla yazara ait çalışmalar kapsamlı olarak incelenmiştir. Bu bölümde, özellikle, Fransızca deyimsel terminolojinin çok geniş bir alan olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, görsellere dayalı öğretim metodu ile video sunumlarının deyimlerin anlaşılmasını, akılda kalıcılığını geliştirdiği için uygulanmasının önerildiği tespit edilmiştir.

İkinci bölümde, Fransızca deyimlerde karşılık sorunu ve öğretilmesi kapsamında, özellikle, deyim öğretim yöntemleri, deyimlerde karşılık sorunu ve deyim çevirilerinde yaşanan zorluklar ortaya konulmuştur. Zorlukların ilki, deyimlerin kelimesi kelimesine tercümesinde, gerçek anlamı elde edilemeyeceği için anlaşılma zorlukları yaşanabileceğidir. İkincisi, kendilerine özgü yapıları olan deyimlerin diğer dillerde karşılıklarının olmamasıdır. Üçüncüsü, öğrenci, anlamını bilmediği bir deyim kelimesi kelimesine çevirerek anlamını bulmak için çabalarken paralel olarak deyim anlamını da değiştirebilmesidir. Dördüncüsü, hedef dilin kültürüne ait bilgi eksikliği de deyimlerin anlamını tahmin etmede zorluk yaratmasıdır. Tüm bu söylenenler göz önüne alındığında, deyim öğretiminde öğretmen ya da öğreticinin önemli bir role sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu bağlamda, bir yabancı dil öğrenen Türklerin deyim öğreniminde beş temel sorunu bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlar: “deyimleri tanıma, algılama ve anlama”, “deyimleri Türkçeye çevirme”, “konuşurken ve yazarken deyim kullanamama”, “kullansa bile doğru bir şekilde kullanamama” ve “uygun, yerinde, zamanında ve doğru kullanamamadır.

İkinci bölümde ayrıca, deyim öğretim yöntemleri ile “Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (CECR-Cadre Européen Commun de Référence Pour les Langues)” içeriğindeki kriterler ele alınmıştır. Ortak Başvuru Metninin ölçütlerine göre günlük yaşam içerisinde kullanılan deyimlerin öğrenciler tarafından öğrenilmesi için yabancı dil sınıfına getirilen ders materyalleri içerisinde deyimlere yer verilmesi gerektiği belirtilmektedir (CECR, 2006, s. 80-84). Bu metnin, üst seviyede yapılmış önemli bir girişim olduğu değerlendirilmiştir.

Son bölümde ise yöntem ve bulguların ortaya konulduğu bir uygulama yapılmıştır. Bu kapsamda, uzman maharetiyle, Fransızcada günlük yaşamda kullanılanlar içinden B1/B2

seviyesinde deyim seçimi; öğrenci deyim tanınırlık testi (3'lü Likert), ön test, son test, öğrenci yöntem tercih testi (3'lü Likert) ve dört nitel anket testi gerçekleştirilmiştir.

Ön testte, %24,3'lük bir başarı ortalaması ile oldukça düşük bir sonuç alınmış, test tanınırlık testi ile de bu sonuçlar doğrulanmıştır. Burada en düşük başarı oranları, *Faire la sourde oreille* ve *En avoir ras le bol* deyimlerine aittir.

Başarı ortalamasını yükseltmek ve deyim öğretimini çekici hale getirmek amacıyla, öğretim uygulama aşamasında bazı önlemler alınmıştır. Bu kapsamda, görsel ve düz anlatım yöntemi olarak deyimlerin iki kategoriye ayrılmasında, öğretim sürecine sağlayacağı faydalar dikkate alınmış ayrıca, bu tez için ilk kez geliştirilen ve önemli bir girişim olarak değerlendirilen *Karma Yaklaşım Modeli* öğretim modeli bütün deyimler için uygulanmıştır.

Öğretim uygulamasından sonra yapılan son testte ise öğrenciler %52 oranında başarı elde etmişlerdir. Ön test ile mukayese edildiğinde son test başarısında %100'den daha fazla artış anlamına gelmektedir. Buradan da öğretim aşamasında uygulanan modelin ve deyimleri görsel/düz anlatım şeklinde kategorilere ayırmadaki başarının önemli rolü olduğu değerlendirilmektedir.

Son testte, **en çok başarı sağlanan** deyimlerden *Ne faire ni chaud ni froid* (%91) ve *Vouloir le beurre et l'argent du beurre* (%88) deyimleri ile **en fazla başarısız olunan** deyimlerden *Faire la sourde oreille* (%22), *En avoir ras le bol* (%31) ve *Avoir du pain sur la planche* (%31) gibi deyimler dikkat çekmektedir. Başarılı olunan deyimlerde, deyimlerin nispeten şeffaf olmaları ve görsellerin ilgi çekici olmaları; başarısız olunan deyimlerde ise kötü sonucun alınmasında, deyimlerin opak olmaları, kelime anlamlarından deyimlerin kendi anlamlarının tahmin edilememesi ve deyimlerle ilk kez karşılaşılması etken faktörler olarak düşünülmektedir.

Son testte, öğrencilerin çoğunluğunun başarılarının %50'nin altında bulunduğu ve kadın-erkek arasında ön testte daha fazla olan farkın son testte azalmış olduğu görülmüştür. Bunda neden olarak, kız öğrencilerin deyimlere daha fazla ilgi göstermeleri ve sınıfta seviye olarak kızların daha önde olmaları gösterilebilir.

Son testte ayrıca, **görseller** ve **düz anlatım** yöntemlerinin karşılaştırılmasına imkân verecek bazı verilere ulaşılmıştır. Bunun için her iki yönteme ait verilere göz atmakta yarar vardır.

Verilere geçmeden önce, görsellerle ilgili esaslara bakalım. Görselliğin, günümüz dünyasında büyük önem taşıdığı yadsınamaz bir gerçektir. Bir sosyal medya paylaşımının, internet sitesinin, logonun ya da afişin estetik görünümüne sahip olması, doğrudan kalite algısı yaratır. Öğrenme ile ilgili olarak yapılan araştırmalar öğrenmelerin çoğunun görsel betimlemeler yoluyla gerçekleştiğini göstermektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu görsel materyaller yoluyla daha kolay öğrenebilmektedirler. Sözel öğretim materyalleri kullanan öğrencilerin de çeşitli kavramları öğrenmede görsel desteğe ihtiyaç duydukları bilinmektedir. Bu çalışmanın odak noktası da görsellerle öğretim olarak belirlenmiştir.

Çalışmamızdaki bulgulara gelince, görseller yöntemiyle öğretilenlerden aşağıdaki deyimler dikkat çekmektedir. Bunların test sonuçlarına bakıldığında, en çok başarılı olunanlar arasında *Ne faire ni chaud ni froid* (%90) ve *Vouloir le beurre et l'argent du beurre* (%88) gibi deyimler ile en az başarılı olunanlar arasında *Prendre son courage à deux main* (%44), *Les carottes sont cuites* (%44) ve *Mettre tous ses œufs dans le même panier* (%41) gibi deyimler dikkat çekmektedir. Başarılı olunanlar için, görsellerin ilginçliğinin ve deyimlerin nispeten şeffaf olmasının etken olduğu; başarının az olduğu deyimler için ise deyimlerle ilk kez karşılaşmanın ve opaklığın etkili olduğu düşünülmektedir.

Düz anlatımla öğretimle ilgili verilere geçmeden önce esaslara göz atmakta yarar bulunmaktadır. Öncelikle belirtmek gerekir ki literatür içerisinde düz anlatım yönteminin kullanıldığı çalışmaların birçoğu içerisinde bu yöntemin sözcük dağarcığını geliştirmeye katkı sağladığı, sözcük etkisinin incelendiği çalışmalar içerisinde kontrol grubu öğrencilerinin düz anlatım yöntemi ile akademik başarılarını arttırdıkları belirlenmiştir. Dolayısıyla, dil öğreniminde düz anlatım yönteminin kullanılmasının bireylerin akademik başarılarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Ancak, bu yöntemde öğreticinin aktif bir pozisyon alması önem arz etmektedir.

Çalışmamızda, düz anlatım yöntemi ile ilgili bazı eksiklikler belirlenmiştir. Bu yöntemdeki en belirgin eksiklik, *tekdüzellik* ve *sıkıcılıktır*. Anlatımın monoton olması, dikkatin dağılmasına yol açmıştır. İkincisi, *duygusallık* ve *estetik etkiden yoksundur*.

Hikâyeleme, betimleme veya mecaz gibi sanatsal anlatım teknikleri kullanılmadığı için duygu ve hayal gücünü harekete geçirme konusunda yetersiz kalmıştır. Üçüncüsü, düz anlatım, okuyucunun ya da dinleyicinin düşünmeye veya yorum yapmaya *daha az teşvik edilmesine* neden olmuştur. Dördüncüsü, düz anlatım yöntemi, olayları veya kavramları betimleme ve örneklendirme konusunda sınırlı olduğu için okuyucunun *zihninde canlı imgeler oluşturmakta yetersiz* kalmıştır. Beşincisi, konular çoğunlukla doğrudan ve açıklayıcı şekilde sunulduğu için okuyucuya veya dinleyiciye *farklı bakış açıları sunma, sorgulama ve eleştirel düşünme* alışkanlığı kazandırma açısından zayıf kalmıştır.

Çalışmamızda, düz anlatım yöntemiyle öğretilenlerden aşağıdaki deyimler dikkati çekmektedir. Bunların test sonuçlarına bakıldığında, en çok başarılı olunan deyimlerdeki başarı oranı %50-%59'dur. Bunlar; *Avoir du nez* (%59), *Faire la sourde oreille* (%56), *En avoir ras le bol* (%56) ve *Avoir du pain sur la planche* (%50) gibi deyimlerdir.

Düz anlatımla en az başarılı olunan deyimlerdeki başarı oranı %22-%38 olup bunlar; *Donner un coup de pouce* (%22), *Couper les cheveux en quatre* (%31), *Battre son plein* (%31), *Vivre aux crochets de quelqu'un* (%34), *Prêter main-forte à qqn* (%38), *Vivre d'amour et d'eau fraîche* (%38) ve *S'en mordre les doigts* (%38) gibi deyimlerdir. Başarısız olunan deyimler için deyimlerle ilk kez karşılaşmanın ve opaklığın etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, anlatım yöntemi, sınırlı öğrenme sağlar. Deyimlerin sadece sözlük anlamlarını öğretir. Öğrenciler, bu yöntemle genellikle pasif bir rolde kalır ve deyimleri ezberlemeye çalışırlar.

Her iki yöntemin ortalama başarı yüzdelerine bakacak olursak, görseller %63 ve düz anlatım %41 orana sahiptir. Bu veriler ışığında, görsel öğretim yönteminin düz anlatıma göre, genel başarıya katkısı %22 daha fazladır. Başka bir deyişle, görsel öğretim yönteminin düz anlatıma göre, 0,7 kat kadar daha fazla katkısı bulunmaktadır.

Tez kapsamında yapılan en son uygulama, öğrencilere ve öğretim elemanına uygulanan nitel verilerin sağlandığı dört ankettir. Bu kapsamda, nicel verileri destekleyecek önemli veriler elde edilmiştir. Bu kapsamda, deyimlerin çoğunun, soyut anlamlara sahip olduğunu, anlamakta sıkıntı çektikleri; deyimlerin ayrı bir ders olarak ve farklı yöntemlerle öğretilmesinin gerektiği; deyim öğrenme sürecinde öğretmenin rolünün çok önemli olduğu; araştırmacı tarafından verilen öğretim yöntemleri dersini faydalı

buldukları ve görsellerle yapılan öğretimi benimsedikleri ve bu yöntemlerin teknoloji ile desteklenmesi halinde daha ilgi çekici olacağı anlaşılmaktadır.

Ayrıca, çalışmamızın kapsamıyla ilgili olarak bazı konulara kısaca göz atmakta yarar bulunmaktadır. Bu bağlamda özetle;

- İlk temastan itibaren yabancı dil, bilinmeyenlerin dünyalarına açılan yeni bir pencere oluşturur. Yeni bir dilin ilk öğrenme aşaması, çocuğun dünyayı keşfetme dönemine benzer. Bu dizi boyunca hem anlamamızı ve karşılık vermemizi sağlayan dil öğelerini hem de hedef dile özgü gizli işaretleri öğreniyoruz. Tüm bu sözlü ve sözsüz işaretler kültürel paylaşımın doğal bir sonucu olarak vücut buluyor (Pat, 2016, s.8). İşte bu işaretlerin başında da kültürel hazine olan deyimler gelmektedir.

- Fransızca dilini yalnızca korunup büyütülmesi gereken bir hazine değil, aynı zamanda öngörülemeyen olaylarla dolu devasa bir sürpriz çantası olarak tanımlayan yazarlar bulunmaktadır. Fransızcanın belirli bir alanının, gizli tuhaflıklar ve sözcüklerin ardındaki sözcükler açısından özellikle zengin olduğu belirtilmektedir (Rey vd., 2024, s. 5-6).

- Kendini ifade etmek ve bir konuşmayı anlamak için kelimeleri bilmek yeterli değildir. Aynı zamanda mecazi bir anlama sahip olan kelime gruplarının anlamlarına da hâkim olmak gerekir. Ancak yabancı dil edinme sürecindeki bir kişi açısından bakıldığında kalıplaşmış yapılar anlamada zorluk yaratabilir. (Tartu, 2009, s. 3). Bu bağlamda, kalıplaşmış ifadelerin karşılık sorunu ile paralel olarak öğretilmesi konusu da bütün dillerde önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır.

- Özellikle, deyimlerin çevirisinin önemli zorlukları barındırdığı çeviride, *kültürel bağlam* en önemli unsurdur. Bu da aynı anlamın ek açıklama olmadan aktarılmasını zorlaştırmaktadır.

- Deyimsel ifadeler, dil alanındaki araştırmalarda sıklıkla gözden kaçırılan ergenlik dönemi de dahil olmak üzere geniş bir gelişim dönemini kapsamaktadır. Araştırmalardaki tüm sonuçlar, deyimsel ifadelerin öğrenilmesinin erken çocukluk döneminde başlayan bir süreç olduğunu göstermektedir (Hattouti vd, 2016, s. 128).

- Bütün dillerin merkezinde bulunan deyimlerin öğretilmesine ilişkin önemli güçlükler vardır. Bunlar; “anlamada zorluklar” ve “kullanma zorluklarıdır”. Bu nokta bizi, öğretmenin rolüne ve deyimsel ifadelerle uğraşmanın yararlarına yönlendirecektir. Öğrencilerin başka bir kültürün ifadeleriyle tanışmasında öğretmenin merkezi bir rol

oynadığını görüyoruz. Dil ve kültür arasındaki ilişkiyi belirleyen unsur öğretmenin didaktik seçimleridir (Elme, 2014, s. 21-22).

Sonuç olarak; tezin giriş kısmında belirlenen ve araştırmanın hipotezini oluşturulan ana problem sorusu ve alt problem sorularına ilişkin istenilen sonuçlara ulaşılmıştır. Bunun yanında, dilin unsurlarının başında kültürel hazine olan deyimlerin geldiği belirlenmiştir. Deyimsel ifadelere ilişkin önemli bir zorluk öğretim yönteminin seçimindedir. Bizim araştırmamızda da ortaya çıktığı gibi öğrencinin deyim öğrenim sürecine aktif katılımını sağlayan yöntemler etkili yöntemlerdir. Görsellerle öğretim de bu yöntemlerden biridir. Dolayısıyla, çalışmada, geniş bir literatür tarama ve detaylı bir kavramsal çerçeve ortaya konulmuş, çok geniş bir alan olan Fransızca deyimsel terminoloji bütün yönleriyle incelenmiştir. Fransızca deyimlerde karşılık sorunu ve deyim çevirilerinde yaşanan zorluklar ile deyimlerin öğretilmesindeki problemler etraflıca incelenmiş ve alınması gereken tedbirler ortaya konulmuştur. Yöntem bölümünde, Likert testleri ve anketler uygulanmış ve ilk kez, belirlenen ve bundan sonraki çalışmalara referans olabilecek *Karma Yaklaşım Modeli* kapsamındaki ölçek çalışmada kullanılmıştır. Bütün bu nedenlerle, çalışmanın literatüre önemli bir katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

6.2. Öneriler

Araştırma konumuzla ilgili olarak aşağıdaki **önerilerin** önemli olduğu değerlendirilmektedir.

- Önemli bir öneri olarak, ilk kez, bu çalışmada geliştirilen *Karma Yaklaşım Modeli* kapsamındaki ölçeğin benzer çalışmalarda kullanılması ve bu ölçek ile başka bir çalışmanın yapılarak konunun etraflıca incelenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

- Deyim öğretiminde etkili yöntemlerin ilgili çalışmalarda dikkate alınması önemli olup bunlar aşağıdadır:

- ✓ Bağlam içinde öğrenme: Deyimleri, cümleler içinde kullanarak ve gerçek hayat örnekleriyle destekleyerek öğrenmek, anlamlarını daha iyi kavramaya yardımcı olur.

- ✓ Görsel materyaller: Resimler, çizimler, video veya animasyonlar gibi görsel materyaller, deyimlerin anlamlarını daha akılda kalıcı hale getirir.

- ✓ Görsel yöntem, videolarla ve teknoloji ile desteklenmelidir. Özellikle, son teknolojik gelişmeler, her alandaki öğrenmeyi kolaylaştırmıştır. Öğrencilerin mobil

telefonlarına yüklenecek programlarla öğretim süreci hem hızlanacak hem de daha verimli hale gelecektir.

✓ Öyküler ve hikayeler: Kısa öyküler veya hikayeler aracılığıyla deyimleri anlatmak, öğrenmeyi daha eğlenceli hale getirir ve deyimlerin kullanım alanlarını gösterir.

✓ Rol yapma: Öğrencilerin deyimleri kullanarak diyaloglar oluşturmaları, deyimlerin kullanımını pratiğe dökmelerine yardımcı olur.

✓ Oyunlar ve etkinlikler: Kelime bulmaca, çember oyunu, hafıza oyunu gibi çeşitli oyunlar ve etkinlikler, deyim öğrenmeyi daha interaktif hale getirir.

✓ Kültürel bağlam: Deyimlerin kökenleri ve kültürel anlamları hakkında bilgi vermek, öğrencilerin deyimlere olan ilgilerini artırır.

✓ Deyim sözlükleri: Deyim sözlükleri, deyimlerin anlamları, kullanımları ve örnek cümleleri hakkında detaylı bilgi verir.

✓ Teknoloji: Bilgisayar programları, mobil uygulamalar veya online platformlar aracılığıyla deyim öğrenimi daha kolay hale getirilebilir.

- Deyim Öğretiminde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

✓ Öğrencinin seviyesi: Deyimlerin karmaşıklığı, öğrencinin yaşına ve dil seviyesine uygun olmalıdır.

✓ Düzenli tekrar: Deyimleri düzenli olarak tekrar etmek, kalıcı öğrenmeyi sağlar.

✓ Farklı öğrenme stillerine hitap: Görsel, işitsel ve kinestetik (uygulayarak, dokunarak veya bizzat sürece dahil olarak öğrenmenin baskın olduğu öğrenme şekli) gibi farklı öğrenme stillerine hitap eden yöntemler kullanmak önemlidir.

✓ Öğrencinin aktif katılımı: Öğrencilerin derslere aktif olarak katılımını sağlamak, öğrenme sürecini daha etkili hale getirir.

Sonuç olarak, deyim öğretimi, dil eğitiminin önemli bir parçasıdır. Yukarıda belirtilen yöntemler ve dikkat edilmesi gereken noktalar, deyim öğrenimini daha etkili ve eğlenceli hale getirebilir. Özellikle son olarak vurgulanması gereken konu, okullarda ayrı bir deyim dersi açılmasıdır. Şu anda ayrı bir ders olmadığı gibi ayrı bir ders saati de yoktur. Deyimler konu aralarında verilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ağıldere, S. T. (2011). *Fransızca Türkçe Deyimler Sözlüğü* (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Akçay, A. ve Şimşek, T. (2015). Deyimlerin öğretiminde drama ve hikâyeleme yöntemlerinin kullanımının 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarıları ve kalıcılık düzeylerine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 40(182), 324-331.
- Aksan, D. (2004). *Türkçenin Sözcük Varlığı*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2012). *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Alkayış, F. ve Yerli, S. (2020). Atasözleri ve deyimlerin görseller yoluyla aktarımı üzerine bir deneme: Adıyaman yöresinden örnekler. *Journal of History School*, 46, 1747-1762.
- Allen, L. Q. (1995). Effects of emblematic gestures on the development and access of mental representations of French expressions. *Modern Language Journal*, 79(4), 521-529.
- Alwadi, A. ve Alhathal, B. (2013). Les expressions idiomatiques en classe de FLE: Analyses et propositions. *J. King Saud Univ.*, 25(Special Issue), 15-23.
- Anscombe, J.C. (2017). Les proverbes sont-ils des expressions figées? *L'Information grammaticale n° 153*. (44-52).
- Aslan, F. B. (2021). Yaşar Kemal'in 'Yer Demir Gök Bakır' Adlı Romanın Türkçeden Arapçaya Çevirisindeki Deyimlerin Eşdeğerlik Bağlamında İncelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(2). (341-351).
- Aşçı, Y. ve Topçu Tecelli, N. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma ve yazma becerisi geliştirmeye yönelik öykü kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*.
- Atagül, Y. Y. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe atasözü ve deyim öğretiminde film ve hikâye tekniklerinin etkililik düzeyleri açısından karşılaştırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ataman, O. ve Kılıç, A. (2018). İngilizce öğretiminde deyimsele ifadelerin öğretiminin gerekliliğine ilişkin görüşlerin incelenmesi. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 4(2), 1-14.
- Aydın, B. (2017). The effect of mental imaging technique on idiom comprehension in EFL learners. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(4), 201-212.

- Aydın, S. (2009). *Halk bilimi sözlü anlatımlar*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Kültür Portalı Projesi.
- Ayvaz, G. (2013). Sözcükler, Söz Öbekleri, Deyimler ve Atasözleri'nin Çevirisi ve Çeviri Eylemine Etkisi. *SAÜ Fen Edebiyat Dergisi*, 13(1), 211-221.
- Ballard, M. (1992). *Le Commentaire de Traduction Anglaise*. Editions Nathan. Paris.
- Bally, C. (1951). *Traité de Stylistique française*. Librairie C. (3e édition). Klincksieck. Paris.
- Bayraktar, N. ve Yaşar, F. Ö. (2005). İlköğretim I. kademe V. sınıfta deyim öğretimine ilişkin uygulamalar ve deyim öğretimine yeni bir yaklaşım. *Dil Dergisi*(127), 7-20.
- Boers, F. vd. (2007). Presenting figurative idioms with a touch of etymology: more than mere mnemonics? *Language Teaching Research*, 11(1), 43-62.
- Bourdon, G. (2023). Les albums de jeunesse au service de la compréhension des expressions idiomatiques. *Mémoire de master*. Université Toulouse-Jean Jaurès.
- Bulut, M. (2013). Türkçe eğitimi ve öğretiminde dil ve kültür aktarımı aracı olarak atasözleri ve deyimlerin önemi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 8(13), 559-575.
- Büyüköztürk, Ş., vd. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A.
- Coady, J. ve Huckin, T. (1997). *Second Language Vocabulary Acquisition*. Cambridge University Pres.
- Cavalla, C. ve Labre, V. (2009). L'enseignement en FLE de la phraséologie du lexique des affects. A. Tutin ve I. Novakova (Ed.), *Le lexique des émotions et sa combinatoire lexicale et syntaxique* içinde (s. 1-16). Grenoble: Éditions littéraires et linguistiques de l'Université de Grenoble (Ellug).
- Cavalla, C. ve Legallois D. (2020). Caractériser et identifier les unités phraséologiques pour leur enseignement. *Action Didactique. Enseignement des expressions préfabriquées*. 6. (12-30).
- Chen, L. (2021). Analyse comparative des expressions idiomatiques en chinois et en français (concernant les parties du corps humain et les animaux). *Thèse de Doctorat. Linguistique*. CY Cergy. Paris Université.
- Chollet, I ve Robert, JM. (2008). Les expressions idiomatiques. *CLE International*.
- Conseil de l'Europe. (2001). Le Cadre européen commun de référence (CEFR) Pour Les Langues: Apprendre, Enseigner, Evaluer. *Unité des Politiques linguistiques*, Strasbourg.
- Cosson, G. (2010). Dictionnaire des dictons des terroirs de France. *Larousse*. Paris.

- Çalışkan, N. (2010). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde söz varlığını geliştirme: Kavramsal anahtarlar aracılığıyla deyim öğretimi. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(4), 258-275.
- Çelik, D. C. ve Emiroğlu, S. (2023). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere hareketli resimlerle atasözleri ve deyimlerin öğretimi. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 8(1), 69-92.
- Demirkan, M. vd. (2017). Dil Eğitiminde Yazılı Sözlüklerden Sesli ve Görsel Sözlüklere Geçiş Sorunsalı. *İstanbul Journal of Innovation in Education. Volume 3, Issue 2*. (17-28).
- De Serres, L. (2011). Tendances en enseignement des expressions idiomatiques en langue seconde : de la théorie à la pédagogie. *Revue Canadienne de Linguistique Appliquée*, 14(2), 129-155.
- Detry, F. (2014). Image, image, quelle motivation renfermes-tu?: iconicité et apprentissage cognitif des expressions idiomatiques en FLE in Çédille: *revista de estudios franceses*, n° 10. (143-160).
- Detry, F. (2017). Les expressions idiomatiques en FLE: stratégies de mémorisation et motivation structurelle. *EU Ceta (Universitat de Girona). Anales de Filologia Francesa*, n.º 25. (331-348).
- Diaz, O. (1983). Les expressions idiomatiques. In: *Communication et langages*. N°58, 4ème trimestre. (38-48).
- Dominique, L., Agnès T. (2013) Présentation : Vers une extension du domaine de la phraséologie . *Langages* 2013/1 (n° 189). (3-25).
- Duru, H. (2009). Atasözleri ve deyimlerin yabancılara öğretilmesinde yöntem ve teknikler *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Ee Hui Li, ve Soon Hin Hew. (2017). Better learning of Chinese idioms through storytelling: Current trend of multimedia storytelling. *The Electronic Journal of e-Learning*, s. 15.
- Elme, H. (2014). Enseignement des expressions idiomatiques en FLE: Analyse contrastive et pistes d'exploitation en contexte estonien (Mémoire de fin d'études). *Université de Tartu Faculté de philosophie. Tartu*.
- Encrevé, P. (2018). Présentation : Linguistique et socio-linguistique. In: *Langue française*, n°34, 1977. *Linguistique et sociolinguistique*. (3-16).
- Erikçi, U. (2021). Deyim ve atasözlerinin öğretiminde kullanılan iki boyutlu ve üç boyutlu materyallerin incelenmesi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir*.
- Erol, Ç. (2007). Türkiye Türkçesinde kalıp sözler üzerine bir inceleme. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul*.

- Erten (Dalak), H. D. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde iletişimsel yaklaşımın deyim öğretimindeki başarıya etkisi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, Ankara.
- Flores D'Arcais, G.B. (1993). The comprehension and semantic interpretation of idioms. Dans Cacciari, C. et Tabossi, P. (dir.) *Idioms : Processing, structure, and interpretation* (79-98). Hillsdale (NJ) : *Lawrence Erlbaum Associates*.
- Diaz, O. (1983). Les expressions idiomatiques. In: *Communication et langages*. N°58, 4ème trimestre. (38-48).
- Fortson IV, Benjamin W. (2004). *Indo-European Language and Culture: An Introduction*. Blackwell Publishing.
- Frath, P. ve Gledhill, C. (2005). Qu'est-ce qu'une unité phraséologique? In Bolly, C, Klein J-R & Lamirov, B. (éds) *La Phraséologie dans tous ses états, Actes du colloque "Phraséologie 2005"*, Louvain-La-Neuve, 13-15 oct. 2005, *Cahiers de l'Institut de Linguistique de Louvain* 31/2-4: (11-25).
- Gezer, R. (2020). TDK Türkçe Sözlük'te şaka yollu olarak etiketlenen söz varlığı ögeleri üzerine. *Sanal Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 13-19.
- Gibbs, R. W. Jr. et al. (1997). Metaphor in idiom comprehension. *Journal of Memory and Language*, 37, 141-154.
- Gonzalez-Rey, M. (1995). Le rôle de la métaphore dans la formation des expressions idiomatiques". *Centro de Investigaci6ns Lingüísticas e Literarias "Ramón Piñeiro"*. Santiago de Compostela. *Paremia*, ISSN 1132-8940, N° 4, (157-167).
- González-Rey ve Isabel, M. (2000). Constructions endocentriques et exocentriques des unités phraséologiques [archive], Casal Silva, María Luz et al. (dir.), *La lingüística francesa en España camino del siglo XXI, Arrecife Producciones*. (539-555).
- González-Rey, I. (2002). *La phraséologie du français*. Presses Universitaires Mirail. Toulouse.
- González-Rey, I. (2007a). Les identités de genre dans les expressions idiomatiques du français. In *Interculturalidad y lenguaje, T. I, El significado como corolario cultural*. Granada *Lingvistica - Serie Collectae, Granada*. (253-263).
- González-Rey, I. (2007b). La didactique du français idiomatique. *Inter Communications, s.p.r.l., & E.M.E., BE – 5380 Fernelmont*. (1-20).
- González Rey, I. (2010). La phraséodidactique en action : les expressions figées comme objet d'enseignement. In : *La Culture de l'autre : l'enseignement des langues à l'Université – Actes*. Lyon. (1-13).

- González-Rey, M. I. (2019). La Phraséodidactique: État des lieux. *Repères DoRiF n. 18 - Phraséodidactique : de la conscience à la compétence, DoRiF Università, Roma.* (1-6).
- González-Rey, M. I. (2021a). Pour une formation des enseignants en phraseodidactique, *Le 2ème Colloque International: Science, Sciences Du Langage, Arts et Technologies, 28-29 Mai 2021 / İzmir-Turquie (En ligne).* (1-302).
- Gonzalez-Rey, I. (2021b). *La nouvelle phraséologie du français. Presses universitaires du Midi.* Universire Toulouse.
- Gökçen, N. K. (2023). Yayın illüstrasyonlarında görsel hikâye anlatımı. *Işık Üniversitesi Sanat, Tasarım Ve Mimarlık Dergisi, 1(1),* (17-29).
- Gross, M. (1982). Une classification des phrases « figées » du français. *Revue québécoise de linguistique.* 11(2). (151–185).
- Gross, G. (1996). *Les expressions figées en français. Noms composés et autres locutions.* Paris, Ophrys.
- Guerret, A. (2014). Quand les expressions idiomatiques donnent du fil à retordre. *Sciences de l'Homme et Société.* Université Savoie Mont Blanc. (1-39).
- Gülerer, S. ve Sezen, Y. (2020). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde TV Dizisi Kullanmanın Atasözü ve Deyim Öğretmedeki Etkisi. *International Journal of Language Academy, 8(1),* (380-393).
- Güneş, S. (2009). Yabancı dil öğretiminde deyim öğretimi: Yöntemler, teknikler ve uygulamalar. *Dilbilim, 22,* 1-15.
- Güngör, Z. Y. (2017). Fransızca yabancı dil öğrencileriyle deyim öğretimi üzerine bir uygulama. *Kesit Akademi Dergisi, 3(8),* 98-122.
- Gürcü, G. (2011). Fransızca-Türkçe Fizyonomi Deyimlerinin Karşılaştırılması ve Dil Öğretiminde İşlenmesi. *(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.*
- Haloulou, M ve Benhoumeur, N. (2021). Les écarts culturels dans la compréhension des expressions idiomatiques françaises par les étudiants de français : Cas des étudiants de 3ème année français LMD de l'université de Jijel. *Mémoire en vue de l'obtention du diplôme de Master.*
- Hattouti, J. S. G. ve Lava, V. (2016). Le développement de la compréhension des expressions idiomatiques : une revue de littérature. *L'année psychologique/Topics in Cognitive Psychology, 116,* 105-136.

- Hu, H. (2019). Variations dans le traitement des expressions idiomatiques : comparaison des manuels français et chinois de FLE. *Rencontres des Jeunes Chercheurs en Sciences du Langage 2019*, Paris. (1-20).
- Hu, H. (2024). L'acquisition des expressions idiomatiques au-delà de la distance interlinguistique. *Conferences 191, 0 (2024) Congrès Mondial de Linguistique Française – CMLF*. (1-17).
- İli, M. (2015). İngilizce Deyimlerin Türkçeye Çevirisinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. YIL-7 S.14. (112-128).
- Kaplan, M. (1998). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergâh.
- Karasar, N. (1984). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Hacettepe -Taş Kitapçılık. Ankara.
- Kartal, A. (2021). Atasözlerinin Tasniflendirilmesi Üzerine Tematik Bir Yaklaşım: Antalya Örneği. *Karadeniz Araştırmaları*. XVIII/72: 1031-1052.
- Kavruk, H., vd. (2006). *Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Malatya: Uğurel Matbaası.
- Kazıcı, E. (2008). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde deyim ve atasözlerinin öğretiminde dramatisasyon yönteminin etkililik düzeyi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kellerman, E. (1979). The Problem With Difficulty. *Interlanguage Studies Bulletin*, Vol. 4, No. 1. (27-48).
- Klein, J. R. ve Lamiroy, B. (2016). Unité et diversité: Collocations, expressions figées, phrases situationnelles, proverbes. *Université Catholique de Louvain*. Louvain. (15-19).
- Khonbi, Z. A. ve Sadeghi, K. (2017). Improving English language learners' idiomatic competence: Does mode of teaching play a role? *Iranian Journal of Language Teaching Research*, 5(3), (61-79).
- Kuşçu, E. (2017). Yabancı Dil Öğretimi/Öğreniminde Görsel ve İşitsel Araçları Kullanmanın Önemi. *Pamukkale Üniversitesi Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 43, (213-224).
- Kühn, P. (1992). Phraseodidaktik. Entwicklungen, Probleme und Überlegungen für den Muttersprachenunterricht und den Unterricht DaF. *Fremdsprachen, Lehren und Lernen*, 21, (169-189).
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Nobel Yayınları. Ankara.
- Kühn, P. (1996). Redewendungen – nur im Kontext! Kritische Anmerkungen zu Redewendungen in Lehrwerken. *Fremdsprache Deutsch*, 15. (10-16).

- Lecler, A. (2003). Isabel González-Rey (2002), La phraséologie du français. *Cahiers de Praxématique*, 41. (215-218).
- Liontas, I. J. (1999). *Developing a pragmatic methodology of idiomaticity: The comprehension and interpretation of SL vivid phrasal idioms during reading*. (Unpublished doctoral thesis). The University of Arizona, Tucson.
- Marquer, P. (1994). La compréhension des expressions idiomatiques. In: *L'année psychologique*. 1994 vol. 94, n°4. (625-656).
- Mejri S., 1997 : *Le figement lexical. Descriptions linguistiques et structuration sémantique*. Publications de la Faculté des Lettres de la Manouba, Série : Linguistique, Vol. 10. Manouba.
- Mel'čuk, I. (2008). Phraséologie dans la langue et dans le dictionnaire. *Repères & Applications (VI). XXIV Journées Pédagogiques sur l'Enseignement du Français en Espagne, Barcelone, 3-5 septembre 2007. Université de Montréal*. (1-13).
- Mete, F. (2014). Kültürel ortaklığın göstergesi deyimlerin öğretimi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 21. (113-128).
- Miguel, M. P. (2017). Les locuteurs natifs parlent en phrasèmes : les différents types d'unités phraséologiques. *Universidad de Salamanca*. (1-45).
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2021). *Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM): Öğrenme, öğretme ve değerlendirme*. Tamamlayıcı cilt.
- Mory, C. (2022). *Au bonheur des expressions françaises*. Éditions Larousse. Paris.
- Özcan, C. (2006). *Using the role-play technique in teaching English idioms to enhance communicative effectiveness of EFL learners*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Pat, S. (2016). L'enseignement d'expressions idiomatiques françaises à un public débutant en classe multiculturelle de femmes migrantes : Quelle place accorder à l'aspect interculturel? *Mémoire soumis pour le diplôme de Master 2*. Université de Strasbourg.
- Pecman, M. (2004). L'enjeu de la classification en phraséologie. *Actes du congrès Europhras 2004, Société européenne de phraséologie, Université de Bâle, 26-29 août 2004, Baltmannsweiler : Schneider Hohengehren Verlag*. (127-146).
- Perko, G. (2001). Les Expressions Idiomatiques: Description Theorique et Traitement Dictionnaire (L'exemple Des Dictionnaires Monolingues Français). *L'Universite de Ljubljana. CDU 804-3*. (37-75).

- Planelles, G. (2011). *Les 1001 expressions préférées des Français*. The Greate Library. Les éditions de l'Opportun. Paris.
- Polguere, A. (2008). *Lexicologie et sémantique lexicale : notions fondamentales*. Les Presses de l'Université de Montréal.
- Pulido, L. (2010). Pratiques pédagogiques et expressions idiomatiques en milieu plurilingue et pluriculturel. In R. Ailincăi, Pratiques éducatives dans un contexte multiculturel. *L'exemple plurilingue de la Guyane*, Vol II : Le secondaire. Guyane CRDP. (77-85).
- Rey, A., vd. (2024). Les expressions françaises: quel histoire! *Editions le Robert*. Paris.
- Roberts, M. H. (1944). The Science of Idiom: A Method of Inquiry into the Cognitive Design of Language. *Papers of Modern Language Association*. 59/1. (291-306).
- Roberts, R. P. ve Pergnier, M. (1987). L'équivalence en traduction. *Meta*, 32(4). (392–402).
- Sarıtaş, S. (2012). Türk Kültüründe Yüzle İlgili Deyim ve Atasözleri Üzerine Bir Çalışma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. S: 28. (175 – 181).
- Schapira, C. (2014). Les Stéréotypes : stéréotypes de pensée et stéréotypes de langue. Congrès Mondial de Linguistique Française – CMLF 2014. *SHS Web of Conferences*. (65-83).
- Steffens, M. (2018). Tous Les Chemins Mènent Au Figement : Présentation Du Volume. Langues et linguistique - Figement - FLSH-U. Laval Université d'Utrecht / Université de Liège.
- Şenol, Z. (2011). *Deyimlerin yaratıcı drama yöntemiyle öğretimi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Sulkowska M., 2003: Séquences figées. Étude lexicographique et contrastive. Question d'équivalence. *Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*. nr 2173. (1-152).
- Sułkowska, M. (2006). Equivalence interlinguale des expressions figées. *Universite de Silesie, Katowice* (117-134).
- Sułkowska, M. (2008). Expressions figées dans une perspective multilingue : problèmes d'équivalence et de traduction, *Neophilologica. Etudes sémanticosyntaxiques des langues romanes*. Prace Naukowe Uniwersytetu Slaskiego w Katowicach, vol. 20, (194-209).
- Sułkowska, M. (2009). Quelques aspects de la phraséodidactique, c'est-à-dire sur l'enseignement-apprentissage des expressions figées en langue étrangère. *Université de Silésie Katowice. "Neophilologica" (T. 21)*. (102-114).
- Sulkowska, M. (2013). *De la phraséologie à la phraséodidactique*. Études théoriques et pratiques. University of Silesia in Katowice. NR 3015.

- Tatah, N. (2021). L'enseignement des expressions idiomatiques en première année licence de FLE. Teaching idiomatic expressions in FLE class. *Multilinguales*, 16 | 2021. (1-12).
- Tavakol, M. ve Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International Journal of Medical Education*, 2. (53-55).
- Tekfak, J. (2021). 301 Expressions Pour Parler Comme Les Français, FLE - *Français authentique Broché – Livre grand format*.
- Tekin, E. ve Baş, B. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kitaplarında Atasözü Ve Deyimlerin Öğretim Stratejileri. *Journal of Language Education and Research*, 5(2), 157-171.
- Topçu, N. (1999). Fransızca ve Türkçede rakamlı deyimlerin karşılaştırmalı incelemesi ve Fransızca yabancı dil öğretiminde kullanımları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 173-180.
- Topçu, N. (2001). Fransızca ve Türkçe renk isimleri içeren deyimlerin karşılaştırmalı incelemesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 131-140.
- Türk Dil Kurumu. (1988). *Türkçe sözlük*. (Yeni baskı). Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Tutin, A. ve Grossmann F. (2002). Collocations régulières et irrégulières : esquisse de typologie du phénomène collocatif. *Revue Française de Linguistique Appliquée*, Vol. 7. (7-26).
- Uşun, S. (2007). Öğretim ilke ve yöntemleri. A. S. Sünbül & H. H. Bayram (Ed.), *Öğretim yöntem ve teknikleri* (s. 137-183). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Van Den Broeck, R. (1978). The concept of Equivalence in Translation Theory: Some Critical Reflection, dans J.S. Holmes et al., *Literature and Translation*, Leuven, Acco.
- Wu, W.-C. V., Lin, I.-T. D., Marek, M. W. ve Ou Yang, F.-C. (2021). Analysis of English idiomatic learning behaviors of an audio-visual mobile application. *Sage Open*, 11(2), 1-17.
- Yalçın, P. ve Büyüksaraç, Z. (2017). Analysis of Proverbs and Expressions Converted According to Mona Baker's Strategies. *International Journal of Languages' Education and Teaching Volume 5, Issue 4*. (817-829).
- Yaman, B. (2021). Nasreddin Hoca Fıkralarının Türkçeden İngilizceye Çevirilerinde Atasözleri ve Deyimlerin Aktarımında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *International Journal of Languages' Education and Teaching*. Volume 9. Issue 2. (35-44).
- Yenigün, D. (2014). L'enseignement des Expressions Idiomatiques Dans Les Classes de FLE. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.

Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

İnternet Kaynakları

Academie de Dijon. Les niveaux des compétences, <https://www.ac-dijon.fr/media/15172/download>. (Erişim: 31.10.2024).

Açıklamalı Deyimler Sözlüğü. (2018). *Bilgicik.com*. Erişim adresi: <https://www.bilgicik.com/yazi/aciklamali-deyimler-sozlugu/>. (Erişim tarihi: 23.08.2023).

Ann, E. L'écrivaine états-unienne "Lizzie" Velásquez, née le 13 mars 1989, souffre d'une maladie congénitale très rare, le syndrome d'apparence progéroïde et marfanoïde-lipodystrophie, qui l'empêche notamment d'accumuler de la graisse corporelle. <https://jaimelesmots.com/etre-un-paquet-dos-etre-un-sac-dos-ou-navoir-que-la-peau-sur-les-os-et-un-paquet-dos-ou-un-sac-dos/> (Erişim: 26.5.2024).

Assimil. Langue, dialecte, argot, patois... quelles différences. <https://blog.assimil.com/langue-dialecte-argot-patois-quelles-differences/#:~:text=Un%20idiome%20est%20un%20terme,de%20patois%20comme%20d%20dialecte> (Erişim: 27.09.2024).

Aşıkoğlu, M. (t.y.). Görsel Tasarım İlkeleri [Blog yazısı]. Erişim adresi: <https://asikoglumerve.wordpress.com/teorik-dersler/gorsel-tasarim-ilkeleri/>. (Erişim tarihi: 13.09.2023).

Babbel Magazin. (2019). Au fait, à quoi servent les expressions idiomatiques ? <https://fr.babbel.com/fr/magazine/role-des-expressions-idiomatiques>, (Erişim: 26.5.2024).

Blandin, B. ve Jeunesse, C. (2024). Chapitre 25 – “Developpement du Digital Learning”. <https://www.researchgate.net/publication/380175106>. (Erişim: 22.6.2024).

Büyüköztürk, Ş. Anket geliştirme. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/256394>. (Erişim: 18.12.2024).

Conseil de l'Europe C.E. (2001). *Cadre européen commun de référence pour les langues: apprendre, enseigner, évaluer*. Didier. <https://rm.coe.int/16802fc3a8> (Erişim: 5.10.2024).

Cadre Européen Commun de Référence Pour les Langues: Apprendre, Enseigner, Évaluer. (2006). http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_FR.pdf, (Erişim: 21.11.2023).

Cavalla, C. (2009). La phraséologie en classe de FLE. *Les Langues Modernes*, 1. Erişim adresi: <https://hal.science/hal-00699916/document> (Erişim Tarihi: 11.03.2024).

Ce n'est pas la mer à boire - dictionnaire des expressions françaises - définition, origine, étymologie - expressio par reverso. (t.y.). *Expressio*.
<https://www.expressio.fr/expressions/la-mer-a-boire>. (Erişim tarihi: 21.03.2024).

Citations.ouest-France. *Dicton français, parmi des milliers de proverbes et de citations*.
<https://citations.ouest-france.fr/citations-dicton-francais-7232.html>. (Erişim : 20.11.2024).

Connaître comme SA Poche. (2017). *Francais Authentique*. Erişim adresi:
<https://www.francaisauthentique.com/connaître-comme-sa-poche/> (Erişim Tarihi: 11.03.2024).

Connaître comme sa poche. (t.y.). Linternaute.fr. Erişim adresi:
<https://www.linternaute.fr/expression/langue-francaise/18516/connaître-quelque-chose-ou-quelqu-un-comme-sa-poche/> (Erişim Tarihi: 11.03.2024).

Easy french with eliane. 30 expressions idiomatiques avec des fruits.
<https://www.easyfrenchwitheliane.com/french-idioms-fruits-vegetable>. (Erişim: 16.11.2024).

Easy french with eliane. 30 expressions idiomatiques avec des legumes.
<https://www.easyfrenchwitheliane.com/french-idioms-fruits-vegetable>. (Erişim: 16.11.2024).

Easy French With Eliane and Chantal. Les soixante expressions idiomatiques les plus courantes avec des fruits et légumes. <https://www.easyfrenchwitheliane.com/french-idioms-fruits-vegetable> (Erişim: 24.11.2024).

Ekole (2023). <https://www.ekole.fr/blog/enseignement-digital-revolution-techno-pour-leducation>
 L'Enseignement Digital : Révolutionner l'Éducation grâce à la Technologie. (Erişim: 22.06.2024).

Erfesoglou, L. (2017). Idioms: A linguistic Journey Across Cultures.
<https://culturalawareness.com/idioms-linguistic-journey-across-cultures/> (Erişim: 26.5.2024).

FrancaisFacile.com. <https://www.francaisfacile.com/exercices/exercice-francais-2/exercice-francais-90561.php> (Erişim: 24.11.2024).

Jovanovic, I. (2017). Le traitement des expressions idiomatiques dans certains manuels de FLE. *Revue du Centre Européen d'Études Slaves*, 1-16. Erişim adresi: <https://hal.science/hal-03328865>

Larousse, culture. <https://www.larousse.fr/encyclopedie/rechercher/culture> (26.5.2024).

- Larousse, interculturel. <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/interculturel/43654> (Erişim: 26.5.2024).
- Le Fle en fete. Les expressions idiomatiques. Niveau Intermédiaire B1// Niveau avancé. <https://sites.google.com/site/lefleenfete/les-expressions-idiomatiques/6-avec-les-animaux> (Erişim: 25.11.2024).
- Le fle pour les curieux. (2023). Expressions idiomatiques avec les adjectifs de couleur <https://leflepourlescurieux.fr/expressions-imagees-avec-les-adjectifs-de-couleur-a2/> (Erişim: 26.11.2024).
- Le Monde. (1997). Ici, on est bien dans sa peau. 30 avril 1977. https://www.lemonde.fr/archives/article/1977/04/30/ici-on-est-bien-dans-sa-peau_2857576_1819218.html (Erişim: 26.5.2024).
- Le Robert. Définition de phraséologie. <https://dictionnaire.lerobert.com/definition/phraseologie>. (Erişim: 20.5.2024).
- Lingolia Français. <https://francais.lingolia.com/fr/vocabulaire/expressions>. (Erişim: 30.11.2024).
- Louvet, J. (1999). Recueil de dictons et proverbes. <http://jolouvet.free.fr/fichiers/Dictons.pdf> (Erişim: 5.10.2024).
- Madran, O. (t.y.). Görsel araç-gereç ve materyaller [PowerPoint slaytları]. Erişim adresi: https://www.madran.net/wp-content/uploads/2013/09/bote205_8_1_Gorsel_Arac_ve_Gerecler_Materyaller-Sunum.pdf (Erişim Tarihi: 13.9.2023).
- Memphis. (2011). Ce n'est pas la mer. Erişim adresi: https://memphis.typepad.com/la_vie_de_memphis/2011/12/encore-des-expressions-heureusement-ce-nest-pas-la-mer-%C3%A0-boire.html. (Erişim Tarihi: 03.03.2024).
- Occupe-toi de tes oignons - dictionnaire des expressions françaises - définition, origine, étymologie - expressio par reverso. (t.y.). *Expressio*. Erişim adresi: <https://www.expressio.fr/expressions/occupe-toi-de-tes-oignons-ce-ne-sont-pas-tes-oignons>. (Erişim tarihi: 21.03.2024).
- Occupe-toi de tes oignons. (t.y.). Linternaute.fr. Erişim adresi: <https://www.linternaute.fr/expression/langue-francaise/6706/occupe-toi-de-tes-oignons/> (Erişim Tarihi: 02.3.2024).
- Öğrenme-Öğretim Ortamlarında Yaygın Olarak Kullanılan Araçlar. (2023). *Kpss.com* https://www.thekpss.com/_files/ugd/371e0e_6652bba9d74c4dd1a6b31dec1788f878.pdf. (Erişim tarihi: 16.09.2023).

- Öğretim Yöntemleri. (t. y.). Öğretim Yöntem ve Teknikleri. Erişim adresi: <https://sites.google.com/view/ogretimyontemveteknikleri/ana-sayfa/%C3%B6%C4%9Fretim-y%C3%B6ntemleri>. (Erişim Tarihi: 15.05.2023).
- Paris-normandie.fr. (2022, Nisan 29). Réduire ses déchets, ce n'est pas la mer à boire pour les collégiens de Clères. *Paris Normandie*. Erişim adresi: <https://www.paris-normandie.fr/id301847/article/2022-04-29/reduire-ses-dechets-ce-nest-pas-la-mer-boire-pour-les-collegiens-de-cleres>.
- Phraseonet. La phraséodidactique. <http://www.phraseonet.com/fr/la-phraseodidactique> (Erişim: 23.09.2024).
- Phraseonet. Les unités phraséologiques, <http://www.phraseonet.com/fr/les-unites-phraseologiques> (Erişim: 23.09.2024).
- Phrases Directory. (2024). 27 Idioms for Culture: Expressions That Define Society. <https://phrasesdirectory.com/idioms-for-culture/>. (Erişim: 26.5.2024).
- Progress.fr. 10 expressions typiques de la langue de Molière en rapport avec la nourriture, <https://1to1progress.fr/blog/2022/08/02/expressions-idiomatiques-francaises/> (Erişim: 24.11.2024).
- Sesli sözlük. Definition of idiotism. <https://www.seslisozluk.net/en/what-is-the-meaning-of-idiotism/>, (erişim: 20.5.2024).
- Salianne French Focus. (2015, Temmuz 3). “occupe-toi-de...” Erişim adresi: <https://saliannefrenchfocus.wordpress.com/2015/07/03/expression-occupe-toi-de-tes-oignons/>. (Erişim Tarihi: 02.02.2024).
- Siroter sans paille, ce n'est pas la mer à boire (2017). *Gaia Presse*. Erişim adresi: <https://gaiapresse.ca/2017/09/siroter-sans-paille-ce-nest-pas-la-mer-boire/>. (Erişim tarihi: 27.03.2023).
- Sözlü Anlatım. (t.y.). *Edebiyat Öğretmeni*. Erişim adresi: <https://www.edebiyatogretmeni.org/sozlu-anlatim>. (Erişim tarihi: 10.09.2023).
- Tay, M. (2023). 20 Expressions Populaires Qui Vous Prennent Pour des légumes. Perle du Nord. <https://www.perledunord.com/le-mag/legumes/20-expressions-populaires-qui-vous-prennent-pour-des-legumes/> (Erişim: 24.11.2024).
- Teaching English idioms, worksheets, activities & games teaching ideas, tips and advice. (2021) *Teach-This.com*. <https://www.teach-this.com/images/ideas/teaching-english-idioms.pdf> (Erişim Tarihi: 22.07.2023).

Top soutien scolaire. Les expressions françaises: un voyage au cœur de la langue et de la culture.

<https://www.topsoutienscolaire.fr/blog/expressions-francaises>. (Erişim: 25.11.2024).

Türk Dil Kurumu. (2019). *Deyimlerin Yazılışı*. [https://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/deyimlerin-](https://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/deyimlerin-yazilisi/)

[yazilisi/](https://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/deyimlerin-yazilisi/) (Erişim Tarihi: 22.07.2023).

Tv5monde. *unité phraséologique*. <https://langue->

[francaise.tv5monde.com/decouvrir/dictionnaire/u/unite%20phraseologique](https://langue-francaise.tv5monde.com/decouvrir/dictionnaire/u/unite%20phraseologique) (Erişim:

25.09.2024).

EKLER

EK-1: Etik Kurul Onayı

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU KARARI

Sayı: 512033.

Tarih: 28 Mart 2023

Çalışmanın Yürütücüsü: Prof. Dr. Füsun SARAÇ

Araştırmacılar: Mustafa Hakan ATASOY

Onay Tarihi ve Onay Sayısı: 10.03.2023 /03-10

Sayın: Prof. Dr. Füsun SARAÇ

“Fransızcadan Türkçeye Deyimlerin Çevirisi Sorunsalı ve Öğretilmesi” isimli çalışmanız Üniversitemiz Eğitim Bilimler Enstitüsü Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından incelenmiş ve etik yönden uygunluğuna karar verilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa USLU
Kurul Başkanı

Prof. Dr. Seyfi KENAN

Prof. Dr. Feriuzah GÜNDOĞAR

Üye

Prof. Dr. Musa ÜCE

Prof. Dr. Nihal EKŞİ

Üye

Prof. Dr. Ali KIZILET

Prof. Dr. Mustafa S. KAÇALIN

Üye

Üye

EK-2: Öğrenci Ön Anketi

Değerli Katılımcılar,

Doktora çalışmamız çerçevesinde Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı'nda deyim öğrenmeye yönelik bir anket hazırlanmıştır. Bu anket katılımcıların Fransızca deyim öğreniminde uygulanacak öğretim yöntem ve tekniklerin belirlenmesindeki öğrenci deneyimi bakımından belirleyici olacağı için vereceğiniz yanıtların doğruluğu çalışmamız için önem arz etmektedir. Vereceğiniz yanıtlar sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacak olup kimliğiniz anonim kalacaktır. Bu doğrultuda size en uygun cevabı ya da cevapları veriniz. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Rumuz:

1. Fransızca öğreniminde deyimsel ifadelerin önemi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
2. Fransızca ders kitaplarında deyimsel ifadelere hangi oranda yer verildiğini düşünmektesiniz?
3. Sizce, deyimlerin öğretiminin sadece ders kitaplarında verilen deyimler ve etkinliklerle yapılması yeterli midir?
4. Öğrendiğiniz deyimleri ders içerisinde sözlü olarak kullanabiliyor musunuz?
5. Öğrendiğiniz deyimleri ders içerisinde yazılı olarak kullanabiliyor musunuz?
6. Öğrenciler öğrendikleri deyimleri ders içerisinde yazılı olarak kullanabilmiş midir?

7. Deyimsel ifadelerin bilinmesi ve kullanımı ile eksiklik yaşadığınız durumlarla ilgili görüşleriniz nelerdir?
8. Fransızca derslerinde daha etkili bir deyim öğretimi konusunda öneriniz var mıdır? Varsa nelerdir? Açıklayınız.
9. Eklemek istediğiniz başka bir şey varsa lütfen açıklayınız.

EK 3: Öğrenci Uygulama Sürecindeki Anket

Değerli Katılımcılar,

Doktora çalışmamız çerçevesinde Fransızca Deyimlerin Öğretilmesine ilişkin olarak hazırlanacak olan ders programı ve ders planına yönelik bir anket hazırlanmıştır. Bu anket katılımcıların deyim öğretilmesi dersinin öğrenci deneyimi bakımından belirleyici olacağı için vereceğiniz yanıtların doğruluğu çalışmamız için önem arz etmektedir. Vereceğiniz yanıtlar sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacak olup kimliğiniz anonim kalacaktır. Bu doğrultuda size en uygun cevabı ya da cevapları veriniz. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Rumuz:

1. Dili etkili kullanma becerisini artırma açısından deyimler sizce önemli midir?
2. Fransızca Deyim Öğretimi sürecinin olumlu ve olumsuz taraflarını açıklayınız.
3. Fransızca Deyim Öğretimini normal eğitime kıyasla nasıl tanımlıyorsunuz?
4. Öğrenci olarak deyimleri öğrenirken hangi yöntem ve teknikler uygulanmıştır?
5. Öğrenci olarak deyimleri öğrenirken ne tür zorluklar yaşamaktasınız?
6. Önceki öğrenme deneyimlerinizden hareketle deyim öğrenmede kullanılan öğrenim yönetim sistemini nasıl değerlendiriyorsunuz? Beklentiniz nelerdir?
7. Eklemek istediğiniz başka bir şey varsa lütfen açıklayınız.

EK 4: Çalışma Sonrası Öğrenci Son Anketi

Değerli Katılımcılar,

Doktora çalışmamız çerçevesinde Fransızca Deyimlerin Öğretilmesine ilişkin olarak hazırlanacak olan ders programı ve ders planına yönelik bir anket hazırlanmıştır. Bu anket katılımcıların deyim öğretilmesi dersinin öğrenci deneyimi bakımından belirleyici olacağı için vereceğiniz yanıtların doğruluğu çalışmamız için önem arz etmektedir. Vereceğiniz yanıtlar sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacak olup kimliğiniz anonim kalacaktır. Bu doğrultuda size en uygun cevabı ya da cevapları veriniz. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Rumuz :

1. Fransızca deyimlerin öğretilmesine ilişkin dersi nasıl değerlendiriyorsunuz?
2. En çok hangi öğretim yöntemini faydalı buldunuz? (Birden çok seçenek seçilebilir)
 - () Görsellere dayalı öğretim
 - () Anlatım ve tekrara dayalı öğretim
3. Deyim öğrenimlerinden görsellerin sizde nasıl bir etkisi olmuştur?
4. Deyim öğrenimlerinden kısa hikâye metinlerinin sizde nasıl bir etkisi olmuştur?
5. Deyim öğrenimlerinden anlatım yönteminin sizde nasıl bir etkisi olmuştur?
6. Fransızca deyimsele ifadeleri öğrenirken ne tür zorluklar yaşadınız?
7. Özellikle hangi deyimi kolay buldunuz; neden?
8. Özellikle hangi deyimi zor buldunuz; neden?

9. Beğenmediğiniz etkinlikler varsa, nedenlerini yazar mısınız?
10. Sizce uygulanan etkinliklere ek olarak deyimleri öğrenmek için neler yapılabilirdi?
11. Gerçekleştirilen etkinliklerin başarınıza etkisi konusunda düşünceleriniz nelerdir?
12. Yapılan etkinliklerin size deyim öğretimi için yararlı olduğunu düşünüyor musunuz?
13. Deyim öğretimini hangi açılardan daha verimli buluyorsunuz?
14. Uygulanan etkinliklerin daha önce deneyimlediğiniz ya da karşılaştığınız etkinliklerden farklı bulduğunuz yönleri oldu mu?
15. Eklemek istediğiniz başka bir şey varsa lütfen açıklayınız.

EK 5: Çalışma Sonrası Öğretim Elemanı ve Gözlemci Mülakat Görüşme Formu

Değerli Katılımcılar,

Doktora çalışmamız çerçevesinde Fransızca Deyimlerin Öğretilmesine ilişkin olarak hazırlanacak olan ders programı ve ders planına yönelik bir anket hazırlanmıştır. Bu anket katılımcıların deyim öğretilmesi dersinin öğrenci deneyimi bakımından belirleyici olacağı için vereceğiniz yanıtların doğruluğu çalışmamız için önem arz etmektedir. Vereceğiniz yanıtlar sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacak olup kimliğiniz anonim kalacaktır. Bu doğrultuda size en uygun cevabı ya da cevapları veriniz. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Rumuz:

16. Öğretim elemanları deyimleri öğretirken ne tür yöntem ve teknikler uygulamaktadır?
17. Öğretim elemanları deyimleri öğretirken ne tür zorluklar yaşamaktadır?
18. Öğretim elemanı olarak Fransızca deyimlerin öğretilmesine ilişkin dersi nasıl değerlendiriyorsunuz?
19. Deyim öğretimi için hazırlanan etkinlikler (görseller, kısa hikâye metinleri ve anlatım) öğrencilerin ilgisini çekmiş ve konuya güdülenmelerini sağlamış mıdır?
20. En çok hangi öğretim yöntemini faydalı buldunuz? (Birden çok seçenek seçilebilir)
 - ☐ Görsellere dayalı öğretim
 - ☐ Anlatım ve tekrara dayalı öğretim
21. Sizce, deyim öğrenimlerinden görsellerin nasıl bir etkisi vardır?
22. Sizce, deyim öğrenimlerinden kısa hikâye metinlerinin nasıl bir etkisi vardır?

23. Sizce, deyim öğrenimlerinden anlatım yönteminin nasıl bir etkisi vardır?
24. En çok beğendiğiniz ve hiç beğenmediğiniz etkinlikler varsa, nedenlerini yazarmısınız?
25. Yapılan etkinliklerin deyim öğretimi için yararlı olduğunu düşünüyor musunuz?
26. Özellikle hangi deyimi kolay ve hangi deyimi zor buldunuz; neden?
27. Deyim öğretimini hangi açılardan daha verimli buluyorsunuz?
28. Sizce uygulanan etkinliklere ek olarak deyimleri öğretmek için neler yapılabilirdi?
29. Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı 3. sınıf öğrencileri, deyim öğretiminden sonra (yapılan çalışma haricinde normal ders işleme sürecinde) öğretilen deyimleri yazılı veya sözlü olarak kullanabiliyor mu?
30. Fransızca derslerinde daha etkili bir deyim öğretimi konusunda öneriniz var mıdır? Varsa nelerdir? Açıklayınız.
31. Eklemek istediğiniz başka bir şey varsa lütfen açıklayınız.

EK 6: Ön Test Soruları

Değerli Katılımcı,

Bu anket çalışması Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı Fransızca Öğretmenliği Programı “Fransızcadan Türkçeye Deyimlerin Çevirisi Sorunsalı ve Öğretilmesi” başlıklı doktora tez çalışması için hazırlanmıştır. Çalışmadan elde edilen bilgiler sadece bilimsel amaçlar için kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Anketimize vereceğiniz samimi cevapların çalışmanın doğruluğunu direkt etkileyeceğini hatırlatır, katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

AŞAĞIDAKİ FRANSIZCA DEYİMLERE İLİŞKİN HER BİR SORUYU KENDİ İÇİNDE DEĞERLENDİREREK CEVAPLAYINIZ.

1. Associez les expressions idiomatiques aux explications qui conviennent :

a. “Vouloir le beurre et l'argent du beurre”	1. Regretter une décision, être frustré
b. « Vivre d'amour et d'eau fraîche »	2. Avoir des désirs contradictoires
c. « S'en mordre les doigts »	3. Ne pas être affecté, indifférent
d. « Ne faire ni chaud ni froid »	4. Vivre sans préoccupations matérielles

Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı

- a. çok bazen hiç
- b. çok bazen hiç
- c. çok bazen hiç
- d. çok bazen hiç

2. Il m’a dit qu’il allait au cinéma demain je suis sûre qu’il ne peut pas venir au pique-niquer avec nous. C’est à dire que qu’il sera au cinéma demain.

Dans le cadre des explications dans le paragraphe ci-dessus, écrivez l'expression dont le sens est approprié lorsqu'elle est placée dans l'espace vide.

- a. Je veux l'emmener avec ma voiture
- b. Je veux aider mon ami
- c. Je mets ma main au feu
- d. J'en avais gardé un bon souvenir

Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı
çok bazen hiç

3. à l'école, c'est ce que font beaucoup d'enfants qui ont l'impression qu'ils ne réussiront jamais.

Insérez l'expression idiomatique appropriée dans l'espace vide de la phrase ci-dessus.

- a. Baisser les bras
- b. Prendre le taureau par les cornes
- c. Tomber en panne
- d. Être bien dans sa peau

Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı
çok bazen hiç

4. Ahmet m'a demandé si je pouvais parce que deux personnes l'ont attaqué à l'école.

Insérez l'expression appropriée dans l'espace vide de la phrase ci-dessus.

- a. Avoir la chair de poule
- b. Trouver le filon
- c. Rire à s'en décrocher la mâchoire
- d. Donner un coup de main

Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı
çok bazen hiç

5. Remplissez les trous pour trouver les expressions idiomatiques selon l'explication :

- a. « Faire » Ignorer délibérément, faire semblant de ne pas entendre
- b. « Couper » Trouver un compromis, partager équitablement
- c. « En avoir » En avoir assez, en avoir marre, être fatigué de
- d. « Avoir » Savoir entretenir les plantes

- Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı
- a. çok bazen hiç
 - b. çok bazen hiç
 - c. çok bazen hiç
 - d. çok bazen hiç

6. Complétez chaque expression idiomatique avec son propre verbe, conformément à l'explication ci-contre.

- a. **le coup de foudre** : Tomber amoureux instantanément
- b. **du nez** : Bien percevoir les choses
- c. **un coup de pouce** : Aider
- d. **les cheveux en quatre** : Être trop minutieux

Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı

- a. çok bazen hiç
- b. çok bazen hiç
- c. çok bazen hiç
- d. çok bazen hiç

7. Complétez chaque expression idiomatique avec son propre verbe, conformément à l'explication ci-contre.

- a. **main-forte à qqn** : Apporter un soutien dans une situation difficile
- b. **la balle au bond** : Saisir une occasion favorable
- c. **son courage à deux mains** : Se donner du courage
- d. **taureau par les cornes** : Affronter une situation difficile de front

Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı

- a. çok bazen hiç
- b. çok bazen hiç
- c. çok bazen hiç
- d. çok bazen hiç

8. Remplissez les trous avec le mot de l'expression idiomatique signifiant « C'est la fin, il n'y a plus d'espoir »

Les carottes

Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı

- çok bazen hiç

9. J'ai investi tout mon argent uniquement en bourse mais j'ai tout perdu. Je dis : « Mettre »

Dans le paragraphe ci-dessus, dans le cadre des explications faites, écrivez l'expression dont le sens est approprié lorsqu'elle est placée dans l'espace vide.

Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı

- çok bazen hiç

10. Écrivez quelle expression imagée ci-dessous vous rappeler.

.....
.....

Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı
çok bazen hiç

11. Expliquez l'expression idiomatique : « Battre son plein »

.....
.....

.....
.....

Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı
çok bazen hiç

12. Quelle expression idiomatique correspond-elle à la définition suivante ?

- Définition : Avoir beaucoup de travail ; avoir de nombreuses tâches à accomplir ; avoir beaucoup de choses à faire ; avoir beaucoup de travail en perspective ; avoir du travail en réserve ; avoir de quoi s'occuper

.....
.....

.....
.....

Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı
çok bazen hiç

13. Expliquez l'expression idiomatique : « Vivre aux crochets de quelqu'un »

.....
.....

.....
.....

Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı
çok bazen hiç

14. Écrivez laquelle des images suivantes vous rappelle l'expression idiomatique « Se dilater la rate » ?

- a. b. c. d.

Deyimle daha önce karşılaşma sıklığı
çok bazen hiç

Ek 7: Son Test Soruları

Değerli Katılımcı,

Bu anket çalışması Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı Fransızca Öğretmenliği Programı “Fransızcadan Türkçeye Deyimlerin Karşılık ve Öğretim Sorunsalı” başlıklı doktora tez çalışması için hazırlanmıştır. Çalışmadan elde edilen bilgiler sadece bilimsel amaçlar için kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Anketimize vereceğiniz samimi cevapların çalışmanın doğruluğunu direkt etkileyeceğini hatırlatır, katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

AŞAĞIDAKİ FRANSIZCA DEYİMLERE İLİŞKİN HER BİR SORUYU KENDİ İÇİNDE DEĞERLENDİREREK CEVAPLAYINIZ.

1. Associez les expressions idiomatiques aux explications qui conviennent:

a. <i>“Vouloir le beurre et l'argent du beurre”</i>	1. <i>Regretter une décision, être frustré</i>
b. <i>« Vivre d'amour et d'eau fraîche »</i>	2. <i>Avoir des désirs contradictoires</i>
c. <i>« S'en mordre les doigts »</i>	3. <i>Ne pas être affecté, indifférent</i>
d. <i>« Ne faire ni chaud ni froid »</i>	4. <i>Vivre sans préoccupations matérielles</i>

2. Il m'a dit qu'il allait au cinéma demain je suis sûre qu'il ne peut pas venir au pique-niquer avec nous. C'est à dire que qu'il sera au cinéma demain.

Dans le cadre des explications dans le paragraphe ci-dessus, écrivez l'expression dont le sens est approprié lorsqu'elle est placée dans l'espace vide.

- Je veux l'emmener avec ma voiture*
- Je veux aider mon ami*
- Je mets ma main au feu*
- J'en avais gardé un bon souvenir*

3. à l'école, c'est ce que font beaucoup d'enfants qui ont l'impression qu'ils ne réussiront jamais.

Insérez l'expression idiomatique appropriée dans l'espace vide de la phrase ci-dessus.

- Baisser les bras*
- Prendre le taureau par les cornes*

- c. Tomber en panne
- d. Être bien dans sa peau

4. Ahmet m'a demandé si je pouvais parce que deux personnes l'ont attaqué à l'école.

Insérez l'expression appropriée dans l'espace vide de la phrase ci-dessus.

- a. Avoir la chair de poule
- b. Trouver le filon
- c. Rire à s'en décrocher la mâchoire
- d. Donner un coup de main

5. Remplissez les trous pour trouver les expressions idiomatiques selon l'explication :

- a. « Faire » Ignorer délibérément, faire semblant de ne pas entendre
- b. « Couper » Trouver un compromis, partager équitablement
- c. « En avoir » En avoir assez, en avoir marre, être fatigué de
- d. « Avoir » Savoir entretenir les plantes

6. Complétez chaque expression idiomatique avec son propre verbe, conformément à l'explication ci-contre.

- a. le coup de foudre : Tomber amoureux instantanément
- b. du nez : Bien percevoir les choses
- c. un coup de pouce : Aider
- d. les cheveux en quatre : Être trop minutieux

7. Complétez chaque expression idiomatique avec son propre verbe, conformément à l'explication ci-contre.

- a. main-forte à qqn : Apporter un soutien dans une situation difficile
- b. la balle au bond : Saisir une occasion favorable
- c. son courage à deux mains : Se donner du courage
- d. taureau par les cornes : Affronter une situation difficile de front

8. Remplissez les trous avec le mot de l'expression idiomatique signifiant « C'est la fin, il n'y a plus d'espoir »

Les carottes

9. J'ai investi tout mon argent uniquement en bourse mais j'ai tout perdu. Je dis : « Mettre »

Dans le paragraphe ci-dessus, dans le cadre des explications faites, écrivez l'expression dont le sens est approprié lorsqu'elle est placée dans l'espace vide.

10. Veuillez deviner l'expression imagée que cette photo ci-dessous vous inspire.

..... au beurre noir

11. Expliquez ce que signifie cette expression idiomatique: « Battre son plein »

.....
.....

.....
.....

12. Quelle expression idiomatique correspond-elle à la définition suivante ?

- Définition : Avoir beaucoup de travail ; avoir de nombreuses tâches à accomplir ; avoir beaucoup de choses à faire ; avoir beaucoup de travail en perspective ; avoir du travail en réserve ; avoir de quoi s'occuper

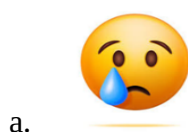
..... sur la planche"

13. Expliquez l'expression idiomatique : « Vivre aux crochets de quelqu'un »

.....
.....

.....
.....

14. Écrivez laquelle des images suivantes vous rappelle l'expression idiomatique « Se dilater la rate » ?

EK 8: Karma Yaklaşım Modeline Göre Hazırlanan Ders Notları

1. Les carottes sont cuites

(İş işten geçmek, her şey bitmiş olmak, artık yapılacak bir şey kalmamak)

(C'est la fin, il n'y a plus d'espoir)

Tout est perdu ; il n'y a plus aucun espoir ; il n'y a plus rien à faire ; c'est trop tard

Des expressions imagées

• Exemples :

✓ Je n'ai pas grand-chose à ajouter, sinon que je crois que les carottes sont cuites.

✓ Au vu de l'actualité politico-économique mondiale, nous voyons bien que les carottes sont cuites et que rien ne va plus dans le monde entier.

• **Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar :** Her deyim gibi bu deyim de geliştirilen model kapsamındaki yaklaşımlar çerçevesinde öğretilecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca " Les carottes sont cuites " ifadesi, "durumun geri dönülemez olduğu veya şansın kaybedildiği" anlamına gelir. Görselde, bir kabın içinde pişirilmiş havuçlar görülmektedir. Bu görsel aslında, deyimın mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer alması bakımından dikkat çekicidir.

• **Karma Yaklaşım ile sınav:** Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi* ve *Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

✓ **Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)**

Quel est le sens de l'expression "Les carottes sont cuites"?

- a) Les carottes sont prêtes à manger
- b) La situation ne peut plus changer
- c) Les carottes brûlent
- d) Il est temps de cuisiner

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

- a) Les carottes sont prêtes à manger → Yanlış. Bu seçenek ifadenin mecazi anlamını veremez.
- b) La situation ne peut plus changer → Doğru. Bu ifadenin asıl anlamı budur. Bir şey yapıldıktan sonra geri dönüşün olmayacağı anlamına gelir.
- c) Les carottes brûlent → Yanlış. Bu olası bir durum olmasına rağmen kayıp veya geri dönülemezlik fikrini ifade etmez.
- d) Il est temps de cuisiner → Yanlış. Bu, ifadenin mecazi bağlamda kullanımına karşılık gelmez.

✓ **Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)**

Complétez la phrase : "Après avoir perdu le match, je me suis dit que _____".

Önerilen cevap: " Les carottes sont cuites." Bu cümle, bir maçı kaybettikten sonra, bir kayıp hissini veya artık değiştirilemeyecek bir durumu kabullenmeyi ifade etmek için ifadenin nasıl kullanılabileceğini göstermektedir.

✓ **Yazma (Rédaction)**

Hayatınızda " Les carottes sont cuites " gibi hissettiğiniz bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: *"Il y a quelques mois, j'ai étudié pendant des semaines pour un examen final. Cependant, le jour de l'examen, je ne me sentais pas bien et je n'ai pas pu me concentrer. Quand j'ai terminé le test, j'ai réalisé que je n'avais pas répondu à la plupart des questions. À ce moment-là, je me suis dit que les carottes étaient cuites. J'avais l'impression que tout mon effort était vain et que le résultat était inévitable."*

Açıklama: Bu örnekte öğrenci, tüm çabalara rağmen sınav sonucunun zaten belli olduğu hissini ifade etmek için bu ifadeyi kullanmaktadır. Bu, başarı umuduyla başarısızlığın gerçekliği arasındaki kopuşu gösteriyor.

✓ **Kelime bilgisi**

Trouvez des synonymes de l'expression "Les carottes sont cuites" dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- "C'est trop tard."
- "Il n'y a plus rien à faire."
- "Tout est perdu."
- "C'est fini."

Açıklama: Bu eşanlamlıların hepsi geri dönülmezlik fikrini göstermekte ve değiştirilemez bir durum karşısında kabullenilme duygusunu vurgulamaktadır. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

✓ **Çeviri**

Traduisez la phrase "Les carottes sont cuites" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Havuçlar pişmiş."

Açıklama: İfade Türkçede aynı mecaz anlamı taşımamaktadır. Deyimler genellikle kültürel ve spesifiklerdir. "Havuçlar pişmiş" kelime anlamıyla anlaşılabilir ama Fransızca'da artık *umudun kalmadığı* bir durumu çağrıştırıyor: Olan oldu, iş bitti artık, yapacak bir şey kalmadı.

Bu ayrım, öğrencilere bazı ifadelerin kolayca tercüme edilmediğini ve bağlamsal anlayış gerektirdiğini göstermek açısından önemlidir.

Sonuç: Bu açıklamalar, öğrencilerin sadece ifadenin gerçek anlamını değil, aynı zamanda çeşitli bağlamlardaki kullanımını ve mecazi anlamını da kavramalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Somut örnekler sunarak ve ifadeyi kişisel deneyimlerle ilişkilendirerek, dilin daha derin anlaşılmasını ve uygun şekilde kullanılmasını teşvik etmiş oluyoruz.

- **Sözlü Değerlendirme:**

Bu başlığı ise, *Senaryo*, *Açık sorular*, *Yorum*, *Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

- ✓ ***Senaryo (Mise en situation)***

Imaginez que vous parlez à un ami qui s'inquiète pour son examen. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "Les carottes sont cuites" ?

Durum: Sınav kaygısı olan bir arkadaşınızla konuşuyorsunuz.

Sınav kaygısı taşıyan bir arkadaşınızla konuştuğunuzu hayal edin. " Les carottes sont cuites " ifadesini kullanarak ona ne derdiniz?

Örnek cevap: "Écoute, tout le monde est stressé avant un examen. Mais si tu as bien étudié, il n'y a pas de raison de s'inquiéter. Si tu es vraiment mal préparé, tu devrais te dire que les carottes sont cuites et que tu as fait de ton mieux. Parfois, il faut accepter que certaines choses échappent à notre contrôle."

Açıklama: Bu cevapta " Les carottes sont cuites " ifadesinin kullanılması, bazı durumlarda, özellikle de elinizden gelen her şeyi yaptığınızda, durumu olduğu gibi kabul etmenin önemli olduğunu göstermektedir. Bu, ifadenin anlamını bütünleştirirken arkadaşına güven vermenin bir yolunu göstermektedir.

✓ **Açık sorular (Questions ouvertes)**

Question: Pensez-vous que toutes les situations ont une issue ? Donnez un exemple en utilisant l'expression.

Örnek cevap: "Je crois que certaines situations n'ont pas d'issue. Par exemple, si quelqu'un se retrouve dans une faillite d'entreprise sans aucun recours, on peut dire que les carottes sont cuites à ce stade. C'est à dire qu'il est trop tard pour changer la situation."

Açıklama: Bu yanıt, belirli durumların geri döndürülemezliği üzerine düşünmeye davet ediyor. Öğrenci bu ifadeyi kullanarak onun anlamını anladığını gösterir ve bazen zor bir gerçeği kabul etmenin gerekli olduğunu vurgular.

✓ **Yorum (Interprétation)**

Question: Discutez d'une fois où vous avez utilisé un idiome dans votre langue maternelle. A-t-il le même sens que celui de "Les carottes sont cuites" ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, j'utilise souvent l'idiome 'C'est la fin des haricots' lorsque je veux dire que tout est perdu. Cela a un sens similaire à 'Les carottes sont cuites' car les deux expriment une situation où il n'y a plus d'espoir." (Örnek cevap: "Ana dilimde, her şeyin kaybolduğunu kastetmek için sıklıkla 'Fasulyenin sonu' deyimini kullanırım. Bu, 'Havuçlar bitti' ile benzer bir anlama sahiptir çünkü her ikisi de artık umudun olmadığı bir durumu ifade eder").

Açıklama: Bu aktivite, deyimlerin farklı kültürlerde nasıl benzer dilsel unsurlar olabileceğini araştırıyor. Tartışma, ifadelerin nüanslarını vurguluyor ve eşdeğer ifadelerin, kayıp veya geri dönülemezlik duygularını nasıl aktarabildiğini inceliyor.

✓ **Tartışma (Débat)**

Discussion: Êtes-vous d'accord ou pas avec l'idée que certaines situations sont définitivement perdues ? (Belirli durumların kalıcı olarak kaybolduğu fikrine katılıyor musunuz yoksa katılmıyor musunuz?)

Exemple de point de vue: "Je pense que certaines situations peuvent effectivement être perdues, comme lorsqu'un projet n'est plus réalisable. Par exemple, une opération qui n'est pas réalisable sur le plan médical peut être considérée comme une situation où les carottes

sont cuites." (Örnek bakış açısı: "Bazı durumların gerçekten de kaybedilebileceğini düşünüyorum, örneğin bir projenin artık uygulanabilir olmaması gibi. Örneğin, tıbbi açıdan mümkün olmayan bir operasyon, havuçların pişirildiği bir durum olarak değerlendirilebilir").

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri ifadeyi kullanırken görüşlerini ifade etmeye ve bakış açılarını gerekçelendirmeye teşvik eder. Aynı zamanda genel olarak geri döndürülemezlik fikri hakkında eleştirel diyalogu da teşvik ediyor.

✓ **Rol oynama (Role-play)**

Scène: Un partenaire annonce une nouvelle désastreuse, et l'autre répond en utilisant l'expression. (Ortaklardan biri korkunç bir haberi duyuruyor, diğeri ise bu ifadeyi kullanarak yanıt veriyor).

Örnek cevap: A: "Je viens d'apprendre que j'ai échoué à mon examen!" B: "Oh non, c'est terrible! Mais tu sais, à ce stade, je pense que les carottes sont cuites. Tu as fait de ton mieux, et parfois, il faut accepter que certains résultats sont hors de notre contrôle." (A: "Sınavımda başarısız olduğumu yeni öğrendim!" B: "Ah, hayır, bu çok kötü! Ama biliyorsunuz, bu noktada işin bittiğini düşünüyorum. Elinizden gelenin en iyisini yaptınız ve bazen bazı sonuçların bizim kontrolümüz dışında olduğunu kabul etmeniz gerekiyor").

Açıklama: Rol yapma oyunu, ifadenin gerçekçi bir konuşmaya nasıl entegre edileceğini gösterir. Bu, öğrencilerin duygusal bağlamlarda deyimsel ifadeler kullanma pratiği yapmasına ve Fransızca'da etkili iletişim kurma yeteneklerini güçlendirmesine olanak tanır.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırımlar, " Les carottes sont cuites " ifadesine farklı açılardan yaklaşmanıza olanak tanır, anlamının anlaşılmasını ve günlük yaşamdaki kullanımını güçlendirir. Senaryolar, tartışmalar ve rol oyunları aracılığıyla öğrenciler kayıp, geri dönülemezlik ve kabullenme temaları üzerinde düşünmeye ve kendilerini ifade etmeye teşvik edilir.

2. **Vouloir le beurre et l'argent du beurre**

(Hem pastam dursun hem karnım doysun, her şey benim olsun istemek)

Avoir des désirs contradictoires, vouloir tout avoir

Exemples :

- Elle rêve d'être indépendante tout en comptant sur ses parents; c'est vouloir le beurre et l'argent du beurre.
- Il veut être célébré pour son art tout en gardant son anonymat; c'est vouloir le beurre et l'argent du beurre.
- Deyim, belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde incelenecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.
- Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca *Vouloir le beurre et l'argent du beurre* ifadesi, *Aynı anda çok şey istemek* anlamına gelmektedir.
- Bu Fransızca ifade, karşılıksız olarak her şeye sahip olmayı istemek anlamına gelir. Başka bir deyişle, kendi istediğini ve parasını elde etmek isteyen biri her cephede kazanmak ister. Kişi açgözlüdür ve pek çok şey ister. Bir başka deyişle, çelişkili isteklerde bulunmak anlamına gelmektedir.
- Görselde, bir kadının önünde hem bir tereyağ kalıbı hem de para çantası görülmektedir. Kelime kelime çevrildiğinde, *Tereyağı ve tereyağı parasını istemek* anlamına gelen bu görsel aslında, deyimini mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer etmesi bakımından dikkat çekicidir.
- **Karma Yaklaşım ile sınav:** Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı;

Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

✓ **Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)**

Quel est le sens de l'expression " Vouloir le beurre et l'argent du beurre " ?

- a) Préciser le beurre et le frais
- b) Demander de l'argent au lieu du beurre
- c) Demander beaucoup de choses
- d) Il est entendu que l'argent et le beurre signifient des choses différentes.

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

a) Préciser le beurre et le frais → Yanlış. Bu seçenek ifadenin mecazi anlamını veremez.

b) Demander de l'argent au lieu du beurre → Yanlış. Bu seçenek çok şeyler istemek fikrini ifade etmez.

c) Demander beaucoup de choses → Doğru. Bu ifadenin asıl anlamı budur. Çelişkili arzulara sahip olmak, her şeye sahip olmak istemek gibi anlamları vardır.

d) Il est entendu que l'argent et le beurre signifient des choses différentes. → Yanlış. Bu seçenek, ifadenin deyimisel anlamına karşılık gelmez.

✓ **Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)**

Complétez la phrase : "Elle rêve d'être indépendante tout en comptant sur ses parents; c'est _____".

Önerilen cevap: " Vouloir le beurre et l'argent du beurre ". Bu cümle, anne ve babasına güvenerek bağımsız olmayı hayal eden birisi için söylenecek "her şeye sahip olmak istiyor" deyimini yani çelişkili isteklerde bulunmak ifadesini tanımlamaktadır.

✓ **Yazma (Rédaction)**

" Vouloir le beurre et l'argent du beurre " deyimi ile ilgili bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: *“Un jour, Ahmet est allé faire des courses au marché. Pendant ses courses, le vendeur l'a vendu 2 kg d'oranges et il les a payées. De plus, le vendeur a laissé gratuitement 2 oranges dans son panier. Mais en même temps, il a demandé au vendeur de lui donner gratuitement les pommes qu'il vendait, et il lui a répondu : c'est " vouloir le beurre et l'argent du beurre "*

Açıklama: Bu örnekte Ahmet satıcının iyi niyetini suistimal ederek fazladan bir şeyler istiyor. Satıcı da haklı olarak “her şeyi istiyorsun” ifadesini kullanıyor.

✓ **Kelime bilgisi**

Trouvez des synonymes de l'expression " Vouloir le beurre et l'argent du beurre " dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- " Avoir des désirs contradictoires"
- " Vouloir tout avoir"
- " Tout vouloir sans rien laisser aux autres "
- " Tout vouloir mais sans rien donner en retour ”

Açıklama: Bu eşanlamlıların hepsi her şeyi istemek fikrini ifade etmektedir. Özellikle karşılıksız isteklerde bulunma eylemini vurgulamaktadır. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

✓ **Çeviri**

Traduisez la phrase " Vouloir le beurre et l'argent du beurre " en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: " Tereyağını ve tereyağının parasını istemek "

Açıklama: İfade Türkçede aynı mecaz anlamı taşımamaktadır. Deyimler genellikle kültürel ve spesifiktir. " Tereyağını ve tereyağının parasını istemek " kelime anlamıyla anlaşılabilir ama Fransızcada artık *her şeyi istemek* gibi bir durumu çağrıştırıyor: onu da bunu da istemek, çelişkili isteklerde bulunmak vs. gibi. Onu bunu istemek, olmayacak isteklerde bulunmak, imkansız istemek, bir kazanç sağlarken bedel ödemekten kaçınmak anlamına gelmektedir.

Bu ayrım, öğrencilere bazı ifadelerin kolayca tercüme edilmediğini ve bağlamsal anlayış gerektirdiğini göstermek açısından önemlidir.

Sonuç: Bu açıklamalar, öğrencilerin sadece ifadenin gerçek anlamını değil, aynı zamanda çeşitli bağlamlardaki kullanımını ve mecazi anlamını da kavramalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Somut örnekler sunarak ve ifadeyi kişisel deneyimlerle ilişkilendirerek, dilin daha derin anlaşılmasını ve uygun şekilde kullanılmasını teşvik etmiş oluyoruz.

- **Sözlü Değerlendirme:**

Bu başlığı ise, *Senaryo*, *Açık sorular*, *Yorum*, *Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

- ✓ ***Senaryo (Mise en situation)***

Imaginez qu'il y ait votre ami qui se plaint de sa situation, disant qu'il aime son travail et qu'il gagne beaucoup d'argent, mais qu'il est très fatigué. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression " Vouloir le beurre et l'argent du beurre "? (İşini çok sevdiğini, çok para kazandığını ama çok yorulduğunu söyleyerek durumundan şikâyet eden bir arkadaşınız olduğunu düşünün. " Vouloir le beurre et l'argent du beurre "? deyimini kullanarak ona ne derdiniz?)

Örnek cevap: “Vous êtes un bon dentiste, vous aimez votre travail, vous gagnez beaucoup d'argent, mais vous en avez assez de travailler 15 heures par jour; c'est “Vouloir le beurre et l'argent du beurre”. (“Sen iyi bir diş hekimisin, işini çok seviyorsun, çok para kazanıyorsun ama günde 15 saat çalışarak çok yoruluyorsun. Bu, her şeyi bir arada istemek oluyor”).

Açıklama: Bu cevapta " Vouloir le beurre et l'argent du beurre " ifadesinin kullanılması, bazı durumlarda, özellikle de karşınızdaki kişinin bitmez tükenmez istekleri, birbiriyle çelişen talepleri olduğunda gerekli olmakta ve karşı tarafı da iknaya yönlendirecek bir ifade olarak kullanılması uygun olmaktadır.

✓ **Açık sorular (Questions ouvertes)**

Question: Les êtres humains ont-ils toujours la mentalité du « je devrais en avoir beaucoup, mais je devrais être moins fatigué » ?

Örnek cevap: "Bien qu'il existe généralement une telle tendance dans la société, ce n'est pas une règle. De nombreuses personnes dans la société parviennent à avoir une richesse normale en travaillant de manière équilibrée et planifiée en vivant sans rien dire: "vouloir le beurre et l'argent du beurre"

Açıklama: Bu yanıt, her şey benim olsun ama rahatım da hiç bozulmasın mantığında olunmaması gerektiği üzerine düşünmeye davet ediyor. Öğrenci bu ifadeyi kullanarak onun anlamını anladığını gösterir.

✓ **Yorum (Interprétation)**

Question: Discutez d'une fois où vous avez utilisé un idiome dans votre langue maternelle. A-t-il le même sens que celui de " Vouloir le beurre et l'argent du beurre " ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, j'utilise souvent l'idiome 'hem şoför mahalli hem 25 kuruş'. Cela a un sens similaire à 'vouloir le beurre et l'argent du beurre' car les deux expriment une situation similaire."

Açıklama: Bu aktivite, deyimlerin farklı kültürlerde nasıl benzer dilsel unsurlar olabileceğini araştırıyor. Tartışma, ifadelerin nüanslarını vurguluyor ve eşdeğer ifadelerin, "çok güzel durumum olsun ama az harcama yapayım ya da hiç zahmet çekmeyeyim" mantığının nasıl aktarılabildiğini inceliyor.

✓ **Tartışma (Débat)**

Discussion : Êtes-vous d'accord avec la logique selon laquelle 'cela devrait être à moi et ceci devrait être à moi mais je ne devrais pas être contrarié du tout' ?

Exemple de point de vue : " Même si je ne suis pas d'accord avec cette logique, une telle situation apparaît comme un témoignage du sentiment égoïste chez une personne qui suit le discours " vouloir le beurre et l'argent du beurre."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri ifadeyi kullanırken görüşlerini ifade etmeye ve bakış açılarını gerekçelendirmeye teşvik eder. Aynı zamanda genel olarak « hep bana hep bana » fikri hakkında eleştirel diyalogu da teşvik ediyor.

✓ **Rol oynama (Role-play)**

Scène: Lorsque vous entendez les paroles d'une personne proche qui veut beaucoup et ne peut jamais être satisfaite, répondez en utilisant cette expression.

Örnek cevap: A: " "Ça suffit. J'ai entendu de loin vos demandes interminables. Cette attitude de votre part correspond parfaitement à l'expression 'vouloir le beurre et l'argent du beurre'. La personne en face de vous est très patiente, je ne pourrais pas être patiente si j'étais lui

Açıklama: Rol yapma oyunu, ifadenin gerçekçi bir konuşmaya nasıl entegre edileceğini gösterir. Bu, öğrencilerin duygusal bağlamlarda deyimsel ifadeler kullanma pratiği yapmasına ve Fransızca'da etkili iletişim kurma yeteneklerini güçlendirmesine olanak tanır.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, "vouloir le beurre et l'argent du beurre" ifadesine farklı açılardan yaklaşmanıza olanak tanır, anlamının anlaşılmasını ve günlük yaşamdaki kullanımını güçlendirir. Senaryolar, tartışmalar ve rol oyunları aracılığıyla öğrenciler anılan deyim üzerinde düşünmeye ve kendilerini ifade etmeye teşvik edilir.

3. Mettre sa main au feu

(Başını ortaya koymak, adı gibi emin olmak)

Être absolument sûr de quelque chose

Exemples :

- Elle a promis de mettre sa main au feu si le film dépassait les attentes.
- C'est comme mettre sa main au feu, quand on sait très bien que ça va brûler.
- Deyim, belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde incelenecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.
- Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca *Mettre sa main au feu* ifadesi, *Bir şeyden emin olmak* anlamına gelmektedir.
- Bu Fransızca ifade, söz konusu şeyden çok emin olmak anlamına gelir. Başka bir deyişle, söz konusu şeyde çok emin olup bunun aksinin çıkması halinde elini ateşe bile koyabileceğini anlatmaktadır.
- Görselde, bir kişinin elini ateşe koyduğu görülmektedir. Kelime kelime çevrildiğinde, *Elini ateşe koymak* anlamına gelen bu görsel aslında, deyimini mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer etmesi bakımından dikkat çekicidir.
- **Karma Yaklaşım ile sınav:** Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu*, *Cümle Tamamlama*, *Yazma*, *Kelime bilgisi* ve *Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

✓ **Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)**

Quel est le sens de l'expression " Mettre sa main au feu"?

a) Bruler la main

- b) Vérifier s'il fait chaud
- c) Être absolument sûr de quelque chose
- d) Essayer d'allumer un feu

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

- a) Bruler la main → Yanlış. Bu seçenek ifadenin mecazi anlamını veremez.
- b) Vérifier s'il fait chaud → Yanlış. Bu seçenek çok emin olmak fikrini ifade etmez.
- c) Être absolument sûr de quelque chose → Doğru. Bu ifadenin asıl anlamı budur. Bir şeyden tamamen emin olmak anlamı vardır.
- d) Essayer d'allumer un feu. → Yanlış. Bu seçenek, ifadenin deyimisel anlamına karşılık gelmez.

✓ **Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)**

Complétez la phrase : " je suis tellement sûr de cette chose que je serai prêt à _____".

Önerilen cevap: " Mettre sa main au feu ". Bu cümle bir arkadaşıyla iddiaya girdiği konuda ne kadar emin olduğunu ifade edebilmek için kullanılacak çok doğru bir deymi barındırır.

✓ **Yazma (Rédaction)**

" Mettre sa main au feu " deymi ile ilgili bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Un jour, Baha a parié avec son ami sur qui gagnerait le match. L'équipe de Baha était si forte par rapport à l'autre que Baha a promis à son ami juste avant le match qu'il mettrait la main au feu si l'autre équipe gagnait le match."

Açıklama: Bu örnekte Baha maçı kendi tutuğu takımın kazanacağına o kadar emin ki bu deymi kullanarak ne kadar emin olduğunu arkadaşına da gösteriyor.

✓ **Kelime bilgisi**

Trouvez des synonymes de l'expression " mettre la main au feu " dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- être sûr de quelque chose ;
- affirmer fermement quelque chose ;
- affirmer ses propos avec ferveur ;
- assurer que la chose est ainsi.

Açıklama: Bu eşanlamlıların hepsi çok emin olmak fikrini ifade etmektedir. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

✓ Çeviri

Traduisez la phrase " Mettre sa main au feu " en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: " Elini ateşe koymak "

Açıklama: İfade Türkçede aynı mecaz anlamı taşımamaktadır. Deyimler genellikle kültürel ve spesifik. "Elini ateşe koymak" kelime anlamıyla anlaşılabilir ama Fransızcada *çok emin olmak* gibi bir durumu çağırıştırıyor, bir şeyden tamamen emin olup aksinin olması durumunda elini ateşe sokabilecek kadar iddialı olma durumunu anlatıyor.

Bu ayrım, öğrencilere bazı ifadelerin kolayca tercüme edilmediğini ve bağlamsal anlayış gerektirdiğini göstermek açısından önemlidir.

Sonuç: Bu açıklamalar, öğrencilerin sadece ifadenin gerçek anlamını değil, aynı zamanda çeşitli bağlamlardaki kullanımını ve mecazi anlamını da kavramalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Somut örnekler sunarak ve ifadeyi kişisel deneyimlerle ilişkilendirerek, dilin daha derin anlaşılmasını ve uygun şekilde kullanılmasını teşvik etmiş oluyoruz.

- **Sözlü Değerlendirme:**

Bu başlığı ise, *Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

✓ ***Senaryo (Mise en situation)***

Imaginez que vous parlez à un ami qui s'inquiète pour son examen. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression " Mettre sa main au feu " ?

Durum: Bir konu hakkında arkadaşınızla tartışıyorsunuz.

Sınav kaygısı taşıyan bir arkadaşınızla konuştuğunuzu hayal edin. " Mettre sa main au feu " ifadesini kullanarak ona ne derdiniz?

Örnek cevap: "Je te comprends très bien. Vous vivez le stress de l'examen du cours de français que vous n'avez pas réussi depuis trois ans. Ne vous inquiétez pas trop, il n'y a pas de mort. Mais laissez-moi vous dire ceci, vous avez travaillé dur et je suis prêt à mettre ma main au feu que vous réussirez l'examen.."

Açıklama: Bu cevapta bir tartışmada veya konuşmada ne kadar emin olduğunu vurgulayabilmek için bu deymi kullanabilirsiniz. Bu sayede karşı taraf da söz konusu tartışma bakımından ne kadar emin olduğunuzu çok daha rahat anlayacaktır.

✓ ***Açık sorular (Questions ouvertes)***

Question: Pensez-vous que toutes les situations ont une issue ? Donnez un exemple en utilisant l'expression.

Örnek cevap: "Oui, je suis prêt à mettre ma main au feu qu'il existe une issue à chaque problème. Par exemple, l'aide alimentaire apportée par leurs villages a été d'un grand secours pour les citoyens pauvres de la ville qui connaissent des difficultés économiques."

Açıklama: Bu yanıt, bazı durumlarda o olaydan tamamen emin olunabileceğini ve karşıdaki kişiyi de ikna etmek adına bu tarz abartılı ifadeler kullanarak anlatımın pekiştirilebileceğini gösteriyor.

✓ ***Yorum (Interprétation)***

Question: Discutez d'une fois où vous avez utilisé un idiome dans votre langue maternelle. A-t-il le même sens que celui de "mettre la main au feu" ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, j'utilise souvent l'idiome 'Kalıbımı basarım' lorsque je veux dire que je suis absolument sûr. Cela a un sens similaire à 'mettre la main au feu' car les deux expriment une situation où quelqu'un est absolument sûr." (Örnek cevap: "Ana dilimde, bir şeyden çok emin olduğunu kastetmek için sıklıkla 'kalıbımı basarım' deyimini kullanırım. Bu, 'Elini ateşe sokmak' ile benzer bir anlama sahiptir çünkü çok emin olduğun bir durumu ifade eder").

Açıklama: Bu aktivite, deyimlerin farklı kültürlerde nasıl benzer dilsel unsurlar olabileceğini araştırıyor. Tartışma, ifadelerin nüanslarını vurguluyor ve eşdeğer ifadelerin ve duyguların nasıl aktarabildiğini inceliyor.

✓ **Tartışma (Débat)**

Discussion : Etes-vous d'accord ou pas avec l'idée selon laquelle les conséquences des guerres entre États peuvent être prédites ?

Exemple de point de vue: " Oui, il faut en être sûr. Parce que les soldats des armées en guerre, la technologie militaire et surtout l'existence d'une économie d'un pays qui peut supporter une longue guerre. Si tout cela est connu, je peux aussi mettre la main au feu que le l'issue de la guerre est connue".

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri ifadeyi kullanırken görüşlerini ifade etmeye ve bakış açılarını gerekçelendirmeye teşvik eder. Aynı zamanda genel olarak bir şeyden emin olmak fikri hakkında eleştirel diyalogu da teşvik ediyor.

✓ **Rol oynama (Role-play)**

Scène: Deux amis se disputent pour savoir à qui appartient un poème. L'expression "mettre la main au feu" est utilisée dans la discussion.

Örnek cevap: A: "Je viens d'apprendre que Ahmet a écrit cette poeme!"

B: " Non, vous vous souvenez mal. Si Mehmet n'a pas écrit ce poème, je mettrai la main au feu. Parce que je suis sûr de l'avoir déjà lu dans un livre de poésie.." (A: "Öğrendiğime göre bu şiiri Ahmet yazmış. B: " Hayır yanlış hatırlıyorsun. Bu şiiri Mehmet yazdı buna tamamen eminim çünkü bir şiir kitabında bu şiiri okumuştum.)

Açıklama: Rol yapma oyunu, ifadenin gerçekçi bir konuşmaya nasıl entegre edileceğini gösterir. Bu, öğrencilerin duygusal bağlamlarda deyimsel ifadeler kullanma pratiği yapmasına ve Fransızca'da etkili iletişim kurma yeteneklerini güçlendirmesine olanak tanır.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, " mettre la main au feu " ifadesine farklı açılardan yaklaşmanıza olanak tanır, anlamının anlaşılmasını ve günlük yaşamdaki kullanımını güçlendirir. Senaryolar, tartışmalar ve rol oyunları aracılığıyla öğrenciler çok emin olma teması içinde düşünmeye ve kendilerini ifade etmeye teşvik edilir.

4. Donner un coup de main à qqn.

(Birine yardım eli uzatmak, imdadına yetişmek)

Aider quelqu'un

Exemples :

- Elle croit que donner un coup de main peut vraiment changer la vie des gens.
- Il est connu pour sa personnalité avenante, toujours prêt à donner un coup de main.

• **Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar :** Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca " Donner un coup de main à qqn" ifadesi, "birine yardım etmek" anlamına gelir. Görselde, birbirine el uzatan iki insan görülüyor. Bu görsel aslında, deyimın mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer alması bakımından dikkat çekicidir.

• **Karma Yaklaşım ile sınav:** Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu*, *Cümle Tamamlama*, *Yazma*, *Kelime bilgisi* ve *Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

✓ ***Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)***

Quel est le sens de l'expression " Donner un coup de main à qqn"?

a) Donner son main à qqn

b) Couper son main

c) Aider quelqu'un

d) Offrir un cadeau à quelqu'un

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

a) Donner son main à qqn → Yanlış. Bu seçenek ifadenin mecazi anlamını veremez.

b) Couper son main → Yanlış birine yardım etmek anlamına gelmez.

c) Aider quelqu'un → Doğru birine yardım etmek anlamındadır bu deyim.

d) Offrir un cadeau à quelqu'un → Yanlış. Bu, ifadenin mecazi bağlamda kullanımına karşılık gelmez.

✓ ***Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)***

Complétez la phrase : " Il a _____ son ami qui échouait en classe avec ses examens.

Önerilen cevap: " Donner un coup de main à qqn" Bu cümle, zor durumda kalan bir arkadaşına yardım etmek anlamını taşımaktadır.

✓ **Yazma (Rédaction)**

Hayatınızda " Donner un coup de main à qqn" gibi hissettiğiniz bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: *“Quand nous étions à l’école primaire, un de nos amis était très malade et ne venait pas en classe. C’est pour ça qu’il était si en retard aux examens. En classe entière, nous l’avons donné un coup de main à nos amis et lui avons envoyé nos notes pour qu’il réussisse les examens et lui avons expliqué les sujets qu’il ne comprenait pas. ”*

Açıklama: Bu örnekte öğrenci, hasta olmuştur ve arkadaşları ona sınavda başarılı olabilmesi adına yardımcı olabilmek için notlarını atıp anlamadığı konuları anlatmıştır.

✓ **Kelime bilgisi**

Trouvez des synonymes de l'expression "Donner un coup de main à qqn" dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- Aider
- Rendre service

Açıklama: Bu eşanlamlıların hepsi yardım etme fikrini göstermekte ve değiştirilemez bir durum karşısında kabullenilme duygusunu vurgulamaktadır. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

✓ **Çeviri**

Traduisez la phrase "Donner un coup de main à qqn" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Birine elini vermek"

Açıklama: İfade Türkçede aynı mecaz anlamı taşımamaktadır. Deyimler genellikle kültürel ve spesifiktir. "Birine elini vermek" kelime anlamıyla anlaşılabilir ama Fransızcada *yardım etmek* durumunu çağırıştırıyor.

Bu ayrım, öğrencilere bazı ifadelerin kolayca tercüme edilmediğini ve bağlamsal anlayış gerektirdiğini göstermek açısından önemlidir.

Sonuç: Bu açıklamalar, öğrencilerin sadece ifadenin gerçek anlamını değil, aynı zamanda çeşitli bağlamlardaki kullanımını ve mecazi anlamını da kavramalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Somut örnekler sunarak ve ifadeyi kişisel deneyimlerle ilişkilendirerek, dilin daha derin anlaşılmasını ve uygun şekilde kullanılmasını teşvik etmiş oluyoruz.

- **Sözlü Değerlendirme:**

Bu başlığı ise, *Senaryo*, *Açık sorular*, *Yorum*, *Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

- ✓ ***Senaryo (Mise en situation)***

Imaginez que vous racontez à votre ami quelque chose de mal qui vous est arrivé. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "donner un coup de main à qqn" ?

Durum: Başınızdan geçen zor bir durumu arkadaşınıza anlatıyorsunuz.

Örnek cevap: “J’ai eu un accident de voiture l’autre jour et je dois donc faire réparer ma voiture. Mon emploi actuel n’est pas suffisant pour cela, je recherche donc un nouvel emploi. Pourriez-vous donner un coup de main à trouver un emploi ?”

Açıklama: Bu cümlede "Donner un coup de main à qqn" ifadesinin kullanılması, bazı durumlarda kişilerin yardıma ihtiyacı olabilir ve bu deyim de birine yardım etmek anlamına gelir.

- Açık sorular (Questions ouvertes)***

Question: Pensez-vous qu’il est nécessaire d’aider tout le monde ? Ecrivez un paragraphe en utilisant l’expression « Donner un coup de main à qqn ».

(Herkesi yardım etmek gerektiğini düşünüyor musunuz?)

Örnek cevap: "Donner un coup de main à quelqu’un est un geste d’humanité qui nous relie tous. Si aider les autres est une valeur fondamentale, il est important de nuancer cette affirmation. Il est humain d’être parfois dépassé par ses propres difficultés et de ne pas

pouvoir aider tout le monde. Cependant, tendre la main à ceux qui en ont besoin, dans la mesure de nos possibilités, contribue à créer un environnement plus solidaire et bienveillant. Il s'agit de trouver un équilibre entre nos propres limites et notre désir d'aider, en privilégiant les situations où notre intervention peut faire une réelle différence."

("Birine yardım eli uzatmak, hepimizi birbirimize bağlayan bir insanlık jestidir. Başkalarına yardım etmek temel bir değerse, bu ifadeyi nitelendirmek önemlidir. Bazen kendi zorluklarınızın altında ezilmek ve herkese yardım edememek insani bir durumdur. Ancak, mümkün olan her yerde ihtiyaç sahiplerine ulaşmak, daha destekleyici ve şefkatli bir ortam yaratmaya yardımcı olur; bu, kendi sınırlarımız ile yardım etme isteğimiz arasında bir denge bulmamızla ilgilidir. müdahalemiz gerçek bir fark yaratabilir").

Açıklama: Bu yanıt, belirli durumlarda yardım eli uzatma üzerine düşünmeye davet ediyor. Öğrenci bu ifadeyi kullanarak onun anlamını anladığını gösterir ve bazı durumlarda yardım etmenin mümkün olamayabileceğini vurgular.

✓ ***Yorum (Interprétation)***

Question: Discutez d'une fois où vous avez utilisé un idiome dans votre langue maternelle. A-t-il le même sens que celui de "Donner un coup de main à qqn"?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, j'utilise souvent l'idiome 'Birine yardım eli uzatmak'" (Örnek cevap: "Ana dilimde, yardım etmek anlamını kastetmek için sıklıkla "yardım eli uzatmak" deyimini kullanırım. Bu, 'Elini vermek ile benzer bir anlama sahiptir.)

Açıklama: Bu aktivite, deyimlerin farklı kültürlerde nasıl benzer dilsel unsurlar olabileceğini araştırıyor. Tartışma, ifadelerin nüanslarını vurguluyor ve eşdeğer ifadelerin, yardım etme eyleminin nasıl aktarabildiğini inceliyor.

✓ ***Tartışma (Débat)***

Discussion: Êtes-vous d'accord ou pas avec l'idée que certaines situations sont définitivement perdues ? (Belirli durumların kalıcı olarak kaybolduğu fikrine katılıyor musunuz yoksa katılmıyor musunuz?

Êtes-vous d'accord ou pas avec l'idée que certaines situations sont définitivement difficiles pour donner un coup de main à qqn ?

Exemple de point de vue: "Je suis entièrement d'accord avec l'idée que certaines situations sont particulièrement difficiles, voire impossibles, pour offrir une aide efficace. Parce que certaines situations sont tellement complexes, traumatisantes ou personnelles qu'aucune aide extérieure ne peut véritablement soulager la souffrance. Par exemple, faire face à une perte d'un être cher, vivre une maladie grave ou traverser une profonde dépression sont des expériences très individuelles qui nécessitent souvent un accompagnement professionnel spécialisé".

(Bakış açısına örnek: "Bazı durumlarda etkili yardım sunmak imkansız olmasa da özellikle zor olduğu fikrine tamamen katılıyorum. Çünkü bazı durumlar o kadar karmaşık, travmatik veya kişisel ki dışarıdan hiçbir yardım acıyı gerçekten dindiremez. Örneğin, sevilen birinin kaybıyla baş etmek, ciddi bir hastalık geçirmek ya da derin bir depresyona girmek, çoğu zaman uzman profesyonel desteği gerektiren oldukça bireysel deneyimlerdir").

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri ifadeyi kullanırken görüşlerini ifade etmeye ve bakış açılarını gerekçelendirmeye teşvik eder. Aynı zamanda genel olarak yardımlaşma fikri hakkında eleştirel diyalogu da teşvik eder.

✓ **Rol oynama (Role-play)**

Scène: Une ami annonce une nouvelle désastreuse, et l'autre répond en utilisant l'expression.

Örnek cevap: A: " Je suis tombé par terre et je ne peux pas marcher. " B: "Oh non, c'est terrible! Je vais donner un coup de main à toi. Peut etre nous pouvons venir a l'école en ensemble." (A: "Yere düştüm ve bu nedenle yürüyemiyorum" B: "Ah, hayır, bu çok kötü! Sana bu konuda yardım edeceğim belki okula beraber gelebiliriz.").

Açıklama: Rol yapma oyunu, ifadenin gerçekçi bir konuşmaya nasıl entegre edileceğini gösterir. Bu, öğrencilerin duygusal bağlamlarda deyimsel ifadeler kullanma pratiği yapmasına ve Fransızca'da etkili iletişim kurma yeteneklerini güçlendirmesine olanak tanır.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırımlar, "donner un coup de main à qqn" ifadesine farklı açılardan yaklaşmanıza olanak tanır, anlamının anlaşılmasını ve günlük yaşamdaki

kullanımını güçlendirir. Senaryolar, tartışmalar ve rol oyunları aracılığıyla yardım etme ve yardımlaşma temaları üzerine düşünmeye ve kendilerini ifade etmeye teşvik edilir.

5. Mettre tous ses œufs dans le même panier

(Bütün yumurtaları tek sepete koymak, bütün yatırımı bir yere yapmak)

Prendre un risque en concentrant tout sur une seule chose

Exemples :

- Cependant, mettre tous ses œufs dans le même panier reste fortement déconseillé.
- Le but de la diversification est de ne pas mettre tous ses œufs dans le même panier.
- **Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar :** Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca " Mettre tous ses œufs dans le même panier " ifadesi, "bütün umudunu tek bir şansa yatırmak" anlamına gelir. Görselde, tüm yumurtaları bir kasede taşımaya çalışan bir adam görülüyor. Bu görsel aslında, deyimın mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer alması bakımından dikkat çekicidir.

- **Karma Yaklaşım ile sınav:** Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi* ve *Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

✓ **Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)**

Quel est le sens de l'expression " Mettre tous ses œufs dans le même panier"?

a) Cuire les œufs dans la même poêle

b) Manger des œufs

c) Acheter des œufs

d) Prendre un risque

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

a) Cuire les œufs dans la même poêle → Yanlış. Bu seçenek ifadenin mecazi anlamını veremez.

b) Manger des œufs → Yanlış birine yardım etmek anlamına gelmez.

c) Acheter des œufs → Yanlış. Deyim bu anlamı taşımaz.

d) Prendre un risque → Doğru. Bu deyim tek bir şeye güvenerek risk almak anlamına gelmektedir.

✓ **Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)**

Complétez la phrase : " Il a dépensé tout son argent juste pour ce travail il a _____ "

Önerilen cevap: " Mettre tous ses œufs dans le même panier" Bu cümle *bütün parasını tek bir işe yatırmak, bütün umudunu tek bir şansa bağlamak*

✓ **Yazma (Rédaction)**

Hayatınızda " Mettre tous ses œufs dans le même panier " gibi hissettiğiniz bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Après avoir obtenu mon diplôme, j'ai dépensé tout l'argent que j'avais économisé pour démarrer une nouvelle entreprise, et c'était un domaine que je ne connaissais pas auparavant j'ai mis tous mes œufs dans le même panier."

Açıklama: Bu örnekte okuldan mezun olan biri sonrasında tüm parasını daha önceden hiçbir bilgisi olmayan bir iş için harcamıştır.

✓ **Kelime bilgisi**

Trouvez des synonymes de l'expression " Mettre tous ses œufs dans le même panier.

Synonymes possibles:

- Prendre un risque en concentrant tout sur une seule chose
- Miser sur une seule chose
- Ne pas diversifier ses options
- Tout miser au même endroit

Açıklama: Bu eşanlamlıların hepsi tek bir şansa umut bağlayarak risk alma fikrini göstermektedir. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

✓ Çeviri

Traduisez la phrase " Mettre tous ses œufs dans le même panier " en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Tüm yumurtaları aynı sepete koymak"

Açıklama: İfade Türkçede aynı mecaz anlamı taşımamaktadır. Deyimler genellikle kültürel ve spesifiklerdir. "Tüm yumurtaları aynı sepete koymak" kelime anlamıyla anlaşılabilir ama Fransızcada artık *risk almak* durumunu çağrıştırıyor.

Bu ayrım, öğrencilere bazı ifadelerin kolayca tercüme edilmediğini ve bağlamsal anlayış gerektirdiğini göstermek açısından önemlidir.

Sonuç: Bu açıklamalar, öğrencilerin sadece ifadenin gerçek anlamını değil, aynı zamanda çeşitli bağlamlardaki kullanımını ve mecazi anlamını da kavramalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Somut örnekler sunarak ve ifadeyi kişisel deneyimlerle ilişkilendirerek, dilin daha derin anlaşılmasını ve uygun şekilde kullanılmasını teşvik etmiş oluyoruz.

• Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, *Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

✓ **Senaryo (Mise en situation)**

Imaginez que votre ami n'étudie qu'une seule matière, pensant qu'il obtiendra le meilleur résultat à l'examen. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "Mettre tous ses œufs dans le même panier"?

Durum: Arkadaşınız sınavda sadece en çok çıkacağını düşündüğü konuya çalışmıştır.

Örnek cevap: "Je comprends que vous n'étudiez qu'une seule matière parce que vous n'avez pas le temps, mais des questions seront posées sur plus d'une matière lors de l'examen. Par conséquent, si cette question comporte moins de points que prévu, vous risquez de ne pas réussir le cours. Tu as mis tous tes œufs dans le même panier"

Açıklama: Bu cümlede "Mettre tous ses œufs dans le même panier" ifadesinin kullanılması, bazı durumlarda, tek bir şeye umut bağlayarak risk anlamına gelmektedir.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est logique de placer ses espoirs sur une seule chose? Donnez un exemple en utilisant l'expression.

Örnek cevap: "A mon avis, même si un risque doit être pris lors d'un événement, il faut considérer d'autres possibilités face à ce risque et ne pas dépendre de l'issue de l'événement à un seul hasard. L'important ici n'est mis tous les œufs dans le même panier et est de prendre en considération différentes possibilités.

Açıklama: Bu yanıt, belirli durumlarda hayatın bizi risk almaya itebileceğini bu riski alırken elimizde farklı imkanların bulunmasının önemli olduğunu ve yine bu riski alırken tüm olasılıkların değerlendirilmesinin daha sağlıklı bir sonuç doğuracağını anlatıyor.

✓ **Yorum (Interprétation)**

Question: Discutez d'une fois où vous avez utilisé un idiome dans votre langue maternelle. A-t-il le même sens que celui de "Mettre tous ses œufs dans le même panier"?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, j'utilise souvent l'idiome 'Yumurtaları aynı sepete koymak' lorsque je veux dire que prendre un risque en concentrant tout sur une seule chose. Cela a un sens similaire à "mettre tous ses œufs dans le même panier". (Örnek cevap: "Ana dilimde, tek bir şeye umut bağlayıp risk almak anlamını kastetmek için sıklıkla "yumurtaları aynı sepete

koymak” deyimini kullanırım. Bu, tüm yumurtalarını aynı sepete koymak ile benzer bir anlama sahiptir.)

Açıklama: Bu aktivite, deyimlerin farklı kültürlerde nasıl benzer dilsel unsurlar olabileceğini araştırıyor. Tartışma, ifadelerin nüanslarını vurguluyor ve eşdeğer ifadelerin, risk alma eyleminin nasıl aktarabildiğini inceliyor.

✓ ***Tartışma (Débat)***

Discussion:

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri ifadeyi kullanırken görüşlerini ifade etmeye ve bakış açılarını gerekçelendirmeye teşvik eder. Aynı zamanda genel olarak geri yardımlaşma fikri hakkında eleştirel diyalogu da teşvik ediyor.

✓ ***Rol oynama (Role-play)***

Scène: Un partenaire annonce qui a commencé a un travail, et l'autre répond en utilisant l'expression. (Ortaklardan biri bir işe başladığı haberini duyuruyor, diğeri ise bu ifadeyi kullanarak yanıt veriyor).

Örnek cevap: A: " J'ai commencé un nouvel emploi en investissant tout mon argent.

B: Félicitations pour ton nouvel emploi, mais n'est-il pas un peu risqué d'investir tout votre argent dans une seule entreprise? Tu as mis tous tes œufs dans le même panier. J'espère que tu ne seras pas triste à la fin" (A: "Yeni bir işe başladım" B: “ Yeni işini tebrik ederim ama tüm paranı tek bişeye yatırmak biraz riskli değil mi? Umarım bu işin sonunda üzülmezsin”

Açıklama: Rol yapma oyunu, ifadenin gerçekçi bir konuşmaya nasıl entegre edileceğini gösterir. Bu, öğrencilerin duygusal bağlamlarda deyimsel ifadeler kullanma pratiği yapmasına ve Fransızca'da etkili iletişim kurma yeteneklerini güçlendirmesine olanak tanır.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, " mettre tous ses œufs dans le même panier " ifadesine farklı açılardan yaklaşmanıza olanak tanır, anlamının anlaşılmasını ve günlük yaşamdaki kullanımını güçlendirir. Senaryolar, tartışmalar ve rol oyunları aracılığıyla yardım etme ve yardımlaşma temaları üzerine düşünmeye ve kendilerini ifade etmeye teşvik edilir.

6. Prendre son courage à deux mains

(Bütün cesaretini toplamak, içinde cesaret bulmak, gözünü karartmak)

Se donner du courage, affronter une situation difficile

· Exemples :

- Elle doit prendre son courage à deux mains pour s'excuser de ses erreurs.
- Prendre son courage à deux mains est souvent la première étape vers la réalisation de vos objectifs.

· **Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar :** Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca " **Prendre son courage à deux mains** " ifadesi, "Bir kişinin bütün cesaretini toplamak" anlamına gelir. Görselde, bütün cesaret ve enerjisini toplayarak karate yapan bir adam görülmektedir. Bu görsel deyimın mecazi anlamını veriyor böylece öğrencilerin hafızasında yer alması bakımından dikkat çekicidir.

· **Karma Yaklaşım ile sınav:** Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu*, *Cümle Tamamlama*, *Yazma*, *Kelime bilgisi* ve *Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

■ : Quel est le sens de l'expression "Prendre son courage à deux mains" ?

- a) Faire un choix facile
- b) Affronter une situation difficile avec courage
- c) Éviter un défi
- d) Se préparer pour une fête

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

- a) Faire un choix facile

Yanlış: Bir şeyi kolayca yapma anlamı taşımaz.

- b) Affronter une situation difficile avec courage

Doğru: Zor bir duruma cesaretle yüzleşmek anlamındadır.

- c) Éviter un défi

Yanlış: Burada bir durumu kaçmak değil, cesaretle ele almak söz konusudur.

- d) Se préparer pour une fête

Yanlış: Fête (eğlence) ile ilgili değil, zor bir durumla başa çıkma anlamı taşır.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase: *Avant son entretien important, il a dû prendre _____.*

Önerilen cevap: " *son courage à deux mains.*" Bu ifade, kişinin zor veya stresli bir durumu aşmak için tüm iç gücünü toplaması gerektiğini anlatır. "Cesaretini iki elle almak" ifadesi, bir zorluğa veya korkuya karşı koyarak bir şey yapmak için cesaret bulmayı ifade

eder. Bu örnekte, kişinin önemli bir görüşmeye hazırlanırken cesaretini toplaması gerektiği vurgulanmaktadır.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda " Prendre son courage à deux mains " gibi hissettiğiniz bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "L'année dernière, avant un entretien pour un stage très important, je me suis senti extrêmement nerveux. J'avais peur de ne pas être à la hauteur des attentes des recruteurs. En me préparant, j'ai eu du mal à calmer mes angoisses, mais je savais que je ne pouvais pas reculer. Finalement, avant d'entrer dans la salle, je me suis dit que je devais prendre mon courage à deux mains. J'ai pris une grande inspiration et je suis allé de l'avant, prêt à affronter cette épreuve."

Açıklama: Bu örnekte, kişi önemli bir görüşmeye katılmadan önce hissettiği korku ve kaygıya rağmen cesaretini toplar. "Prendre son courage à deux mains" ifadesi, bu durumda kişiyi, zorlukla yüzleşmeye ve engelleri aşmaya iten bir güç anlamına gelir.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "**Prendre son courage à deux main**" dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- "Faire face."
- "Se donner du courage."
- "oser."

Açıklama: Bu eş anlamlıların hepsi zorlu bir durumu cesaretle ele alma ve bir şeyi yapmaya karar verme anlamına gelir. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

Çeviri

Traduisez la phrase "prendre son courage à deux mains" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Cesaretini iki elle almak." Açıklama: İfade Türkçede aynı şekilde kullanılmaz. "Cesaretini iki elle almak" ifadesi, kelime anlamıyla birebir anlaşılabilir, ancak Fransızcada bu deyim, zorlu bir duruma karşı koymak veya büyük bir cesaretle bir engeli aşmak anlamına gelir. Kişinin içsel cesaretini toplaması gerektiği bir durumu ifade eder. Türkçede benzer bir anlam taşıyan "gözü kararmak" veya "cesaretini toplamak" gibi ifadeler bulunabilir, ancak "prendre son courage à deux mains" daha çok bir durumu cesaretle yüzleşmeye yönelik bir eylemi ifade eder.

Sonuç: Bu açıklama, deyimlerin kültürel ve dilsel bağlama dayalı olarak nasıl farklılık gösterdiğini anlamak için önemlidir. Dil, sadece kelimelerden değil, aynı zamanda kültürel anlamlardan da oluşur. Bu yüzden, deyimlerin doğru şekilde kullanılabilmesi için mecazi anlamlarının öğrenilmesi gerekmektedir

· Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, *Senaryo*, *Açık sorular*, *Yorum*, *Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que vous parlez à un ami qui s'inquiète pour son examen. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "prendre son courage à deux mains" ?

Durum: Önemli bir karar vermekte zorlanan bir arkadaşınızla konuşuyorsunuz. Örnek cevap: "Je sais que tu hésites, mais parfois, il faut savoir prendre son courage à deux mains et faire le premier pas. Rappelle-toi que la peur fait partie du processus, mais une fois que tu agis, tout devient plus clair. Tu as les capacités de réussir, il suffit juste de te lancer."

Açıklama: Bu cevap, "prendre son courage à deux mains" ifadesinin, bir kişinin korku veya kaygılarına rağmen cesaretini toplayıp bir şey yapmaya karar vermesi gerektiğini vurguladığını gösterir. Arkadaşınıza cesaret vererek, zor bir durumu aşabilmesi için ona destek olunuyor. Bu, durumu kabul etmek ve harekete geçmek için cesaret bulmayı ifade eder.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est toujours possible de surmonter la peur ou le doute ?
Donnez un exemple en utilisant l'expression.

Örnek cevap: "Je pense qu'il est possible de surmonter la peur, mais parfois il faut faire face à ses appréhensions de manière déterminée. Par exemple, si quelqu'un a peur de parler en public, il doit prendre son courage à deux mains et se jeter à l'eau. Une fois qu'il a fait le premier pas, il verra que ce n'était pas aussi difficile qu'il l'avait imaginé."

Açıklama: Bu yanıt, korku ve şüphelerin üstesinden gelmenin bazen cesaretle yüzleşmeyi gerektirdiğini anlatır. Öğrenci, "prendre son courage à deux mains" ifadesini kullanarak, zor bir durumda cesaret bulmanın ve harekete geçmenin önemini vurgular. Bu, bir zorluğun üstesinden gelmek için cesur bir adım atmayı teşvik eder.

Yorum (Interprétation)

Question: Discutez d'une fois où vous avez dû prendre une décision difficile. Avez-vous utilisé une expression similaire à "prendre son courage à deux mains" ?

Örnek cevap: "Une fois, j'ai dû quitter mon emploi pour poursuivre une opportunité de carrière, ce qui me stressait beaucoup. À ce moment-là, je me suis dit qu'il fallait prendre mon courage à deux mains et avancer malgré la peur de l'inconnu. Cela m'a permis de franchir le pas et de faire ce choix important."

Açıklama: Bu örnekte, kişi zor bir karar vermek için cesaretini toplamak gerektiğini anlatıyor. "Prendre son courage à deux mains" ifadesi, bir durumu cesaretle kabul edip harekete geçmek için kullanılır. Burada, kişi kararını verirken hissettiği korkuya rağmen cesaret bulduğunu ifade etmektedir.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous que le courage est toujours nécessaire pour avancer dans la vie?

Exemple de point de vue: "Je crois que le courage est indispensable dans de nombreuses étapes de la vie. Par exemple, changer de carrière ou exprimer ses sentiments à quelqu'un demande souvent de prendre son courage à deux mains. Ces moments, bien

qu'intimidants, permettent de sortir de sa zone de confort et de saisir de nouvelles opportunités. En affrontant ses peurs, on se découvre plus fort et mieux préparé à relever les défis futurs."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencilerin "Prendre son courage à deux mains" deyiminin hayatın farklı alanlarında nasıl bir motivasyon kaynağı olduğunu değerlendirmelerini sağlar. Aynı zamanda, korkuların üzerine gitmenin bireysel gelişim ve özgüven üzerindeki olumlu etkilerini tartışmaya teşvik eder.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un partenaire annonce une décision difficile, et l'autre répond en utilisant l'expression.

Örnek cevap:

A: "J'ai pris la décision de quitter mon travail, mais je ne sais pas si c'est la bonne décision."

B: "C'est une décision difficile, mais parfois, il faut savoir prendre son courage à deux mains. Tu as réfléchi longuement et tu as choisi ce qui te semble juste. Maintenant, il faut aller de l'avant et ne pas avoir peur de ce qui vient." (A: "İşimden ayrılma kararı aldım, ama doğru bir karar olup olmadığını bilmiyorum." B: "Bu zor bir karar, ama bazen cesaretini toplamak gerekir. Uzun uzun düşündün ve sana doğru geleni seçtin. Şimdi ileriye bakmalı ve gelecekte korkmamalısın.")

Açıklama: Bu rol yapma oyunu, birinin zor bir karar verdiği ve diğerinin cesaret verici bir yanıt verdiği durumu gösterir. "Prendre son courage à deux mains" ifadesi, cesaret gerektiren bir adım atarken kullanılır ve burada kişinin doğru kararını verdiği için cesaretini toplamasını simgeler. Bu, öğrencilerin zor kararlar alırken nasıl bir ifadeyle destekleyebileceklerini öğretir.

Sonuç: Bu tür rol oyunları, öğrencilerin Fransızca'da duygusal destek ve cesaret verme anlamında deyimleri kullanarak etkili iletişim kurmalarına yardımcı olur. Aynı zamanda, dilin günlük yaşamdaki kullanımlarını pekiştirir ve deyimsel ifadelerin anlamını derinlemesine anlamalarına olanak tanır.

7. Prendre le taureau par les cornes

(Bir işe en güç tarafından başlamak, güçlüklerin üstüne gitmek)

Affronter une situation difficile

Prendre le taureau par les cornes*

· Exemples :

- *Le gouvernement doit prendre le taureau par les cornes et mettre en œuvre des réformes nécessaires.*
- *L'entraîneur a encouragé les joueurs à prendre le taureau par les cornes.*

· **Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar :** Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca " **Prendre le taureau par des cornes** " ifadesi, "Bir durumu doğrudan ve cesurca ele almak" anlamına gelir. Görselde, boğayı boynuzlarından tutan bir adam görülmektedir. Bu görsel aslında, deyimın mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer alması bakımından dikkat çekicidir.

· **Karma Yaklaşım ile sınav:** Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı;

Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

■ : Quel est le sens de "Prendre le taureau par les cornes" ?

- a) Ignorer un problème
- b) Affronter directement un défi
- c) Éviter une confrontation
- d) Faire la fête

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

a) Ignorer un problème

■ *Yanlış:* Göz ardı etmek yerine doğrudan yüzleşmek anlamı vardır.

b) Affronter directement un défi

■ *Doğru:* Bir sorunu kararlı ve cesur bir şekilde ele almak anlamına gelir.

c) Éviter une confrontation

■ *Yanlış:* Kaçmak yerine zor durumla karşı karşıya kalmak anlatılır.

d) Faire la fête

■ *Yanlış:* Burada eğlenceyle ilgili bir anlam yoktur.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase: *Devant la crise, il a choisi de _____.*

Önerilen cevap: *prendre le taureau par les cornes*. Bu cümlede "prendre le taureau par les cornes" ifadesi, zor bir durumu cesaretle ve doğrudan çözmeye karar vermek anlamında kullanılmıştır. "Devant la crise" (kriz karşısında) ifadesi, bir zorluk ya da kriz durumu

yaşandığını belirtir ve bu durumda kişi sorunu göz ardı etmek yerine, ona cesurca yaklaşmayı tercih etmiştir

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda " Prendre le taureau par les cornes " gibi hissettiğiniz bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Il y a quelques mois, j'avais un projet de groupe à présenter devant toute la classe. Au début, nous avons eu du mal à nous organiser, et le temps passait vite. Mais finalement, j'ai décidé de prendre le taureau par les cornes. J'ai pris l'initiative de répartir les tâches et de fixer des délais pour chaque membre. Nous avons travaillé dur ensemble et avons réussi à présenter un projet solide. À ce moment-là, j'étais fier de ma décision d'agir rapidement et de prendre la direction du groupe."

Açıklama: Bu örnekte, "prendre le taureau par les cornes" ifadesi, bir durumu cesaretle ve kararlılıkla ele alma eylemi olarak kullanılmıştır. Öğrenci, projede yaşanan zorluklara rağmen sorumluluğu üstlenmiş ve çözüm arayarak durumu kontrol altına almıştır. Bu ifade, zorlu bir durumu doğrudan çözmek için harekete geçmeyi ifade eder.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "**Prendre le taureau par les cornes**" dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- "*Faire face.*"
- "*affronter directement.*"
- "*réagir.*"

Açıklama: Bu eş anlamlıların hepsi zorlu bir durumu ya da kriz anını cesaretle ve doğrudan ele almayı ifade eder. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

Çeviri

Traduisez la phrase "prendre le taureau par les cornes" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Boğayı boynuzlarından tutmak."

Açıklama:

"Prendre le taureau par les cornes" ifadesi, Türkçeye kelime kelime çevrildiğinde anlaşılabilir olsa da, mecaz anlamı doğrudan aktarılmamaktadır. Bu deyim, zor bir durumu veya problemi cesurca ve doğrudan ele almak anlamına gelir. Fransızcada, kişi zorlu bir durumla karşılaştığında bu deyimini kullanarak, o durumu yüzleşerek çözmeye karar vermiştir. Türkçedeki karşılıkları, "zorlukla yüzleşmek" veya "cesaretini toplamak" gibi anlamlarla örtüşebilir.

Deyimlerin dil ve kültüre özgü anlamlar taşıdığını göstermek önemli bir farktır. Fransızca'da "prendre le taureau par les cornes", kaçmak yerine doğrudan harekete geçmeyi ifade ederken, Türkçede bu anlamı taşımayan başka deyimler kullanılır. Bu fark, öğrencilerin sadece kelime çevirisi yapmanın ötesine geçip, deyimlerin mecaz anlamlarını ve kültürel bağlamlarını anlamalarını sağlayacaktır.

Sonuç:

Bu tür açıklamalar, öğrencilerin deyimlerin dilde nasıl kullanıldığını ve farklı kültürlerdeki anlam farklarını kavrayarak dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, *Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que vous parlez à un ami qui s'inquiète pour son examen. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "prendre le taureau par les cornes" ?

Durum: Bir ortak zor bir sorun ya da durumdan bahseder, diğeri ise "prendre le taureau par les cornes" ifadesini kullanarak yanıt verir.

Örnek cevap:

A: *"Le projet de l'entreprise est en train d'échouer, les clients se retirent, et nous risquons de perdre tout ce que nous avons construit!"*

B: *"C'est une situation difficile, je sais. Mais il est temps de prendre le taureau par les cornes. On doit trouver une solution, prendre des décisions fermes et réagir vite avant qu'il ne soit trop tard."*

Açıklama: Bu rol oynama senaryosunda "prendre le taureau par les cornes" ifadesi, bir kriz veya zor bir durumu ele almak için cesaretle ve kararlılıkla harekete geçmenin gerekliliğini vurgular. Kişi, panik yapmak yerine, çözüm aramayı ve sorumluluk almayı önerir. Bu kullanım, öğrencilerin deyimini gerçek hayattaki konuşmalarda nasıl entegre edeceklerini görmelerini sağlar.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est toujours possible de surmonter la peur ou le doute ?
Donnez un exemple en utilisant l'expression.

Örnek cevap: "Je crois qu'il est toujours possible de vaincre ses doutes, à condition de faire preuve de détermination. Par exemple, lorsqu'une personne doit prendre une décision importante, comme changer de travail ou déménager dans une nouvelle ville, elle doit prendre le taureau par les cornes et aller de l'avant. En affrontant directement la situation, elle découvre souvent qu'elle est plus forte qu'elle ne le pensait."

Açıklama: Bu örnekte "prendre le taureau par les cornes" ifadesi, korku ya da şüphe duyulan bir durumda cesaretle harekete geçmenin önemini vurgulamaktadır. Kişi zor kararlar ya da belirsizliklerle yüzleştğinde, bu ifadeyle bir cesaret ve kararlılık mesajı iletilir. Öğrenciler, bu tür yanıtlarla deyimın anlamını doğru bir bağlamda kullanmayı öğrenir ve kişisel gelişim veya zorlukların üstesinden gelme temalarını ifade eder.

Yorum (Interprétation)

Question: Racontez une situation où vous avez dû agir rapidement face à un problème. Avez-vous utilisé une expression similaire à "prendre le taureau par les cornes" ?

Örnek cevap :

"Un jour, au travail, un projet crucial a pris du retard à cause d'une mauvaise organisation. Tout le monde hésitait à intervenir par peur d'aggraver la situation. À ce moment-là, j'ai décidé de prendre le taureau par les cornes : j'ai rassemblé l'équipe, redistribué les tâches et fixé des priorités. Grâce à cette initiative, nous avons réussi à terminer le projet dans les délais."

Açıklama: Bu örnekte, "prendre le taureau par les cornes" ifadesi, kişinin tereddüt etmeden sorumluluğu üstlenip doğrudan harekete geçtiği bir durumu anlatır. Karşılaşılan problemin büyümesini önlemek için hızlı ve kararlı bir şekilde müdahale etmek, bu deyimın anlamını tam olarak yansıtır.

Tartışma (Débat)

Discussion : Pensez-vous qu'il est toujours nécessaire d'agir directement face à un problème pour le résoudre ?

Exemple de point de vue : *"Je crois qu'agir directement est souvent la meilleure solution. Par exemple, si un étudiant a accumulé du retard dans ses études, la meilleure façon de rattraper le temps perdu est de prendre le taureau par les cornes : planifier un emploi du temps strict, demander de l'aide et travailler de manière disciplinée. Attendre ou éviter le problème ne ferait que le rendre plus difficile à gérer."*

Açıklama

:

Bu tartışma, öğrencilerin "prendre le taureau par les cornes" deyimini, bir problemin

çözümünde doğrudan müdahale etmeyi savunan bakış açılarını ifade etmek için kullanmalarını sağlar. Somut örnekler vererek deyimini anlamını pratikte nasıl uygulayacaklarını gösterir ve karar verme sürecindeki aktif yaklaşımı vurgular.

Rol oynama (Role-play)

Scène : Un partenaire annonce un problème difficile à résoudre, et l'autre répond en utilisant l'expression.

Exemple réponse :

A : *"Je viens d'apprendre que notre équipe a perdu un client important à cause d'une erreur !"*

B : *"C'est vraiment grave, mais on ne peut pas rester les bras croisés. Il faut prendre le taureau par les cornes, analyser ce qui s'est passé et trouver une solution pour éviter que cela ne se reproduise."*

(A: *"Takımımızın büyük bir müşterisini bir hata yüzünden kaybettiğimizi yeni öğrendim!"*

B: *"Bu gerçekten kötü, ama kollarımızı kavuşturup duramayız. Durumu kabullenip harekete geçmemiz gerek, ne olduğunu analiz etmeli ve bunun tekrarlanmaması için bir çözüm bulmalıyız."*)

Açıklama : Bu rol yapma etkinliği, *"prendre le taureau par les cornes"* deyiminin zor durumlarla başa çıkarken kullanılışını gösterir. Öğrenciler, deyimini anlamını doğrudan harekete geçmek gerektiğini ifade ederek pratiğe dökerler. Bu etkinlik, öğrencilerin gerçek hayat senaryolarında deyimini ifadeleri nasıl kullanacaklarını öğrenmelerini sağlar ve etkili çözüm odaklı iletişim yeteneklerini geliştirir.

Sonuç : Bu tür alıştırmalar, öğrencilerin *"prendre le taureau par les cornes"* ifadesini anlamalarını ve günlük hayattaki zor durumlarda kullanabilmelerini sağlar. Senaryolar, rol yapma aktiviteleri ve tartışmalar aracılığıyla öğrenciler, zorlayıcı durumlarla başa çıkmak için cesaret göstermeyi ve doğrudan harekete geçmeyi öğrenirler.

8. Avoir les yeux au beurre noir

(Dayak veya başka bir nedenle gözü şişmiş, morarmış olmak)

Avoir un œil au beurre noir, avoir un bleu

· Exemples :

- *Elle avait les yeux au beurre noir après l'accident.*
- *Techniquement, un œil au beurre noir est une ecchymose provoquée par un choc.*

· **Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar :** Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca " **Avoir les yeux au beurre noir** " ifadesi, "Bir durumu doğrudan ve cesurca ele almak" anlamına gelir. Görselde, bir göz görülmektedir. Bu görsel aslında, deyimın mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer alması bakımından dikkat çekicidir.

Karma Yaklaşım ile sınav: Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi* ve *Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

Quelle est la cause des "yeux au beurre noir" ?

- a) Une fête joyeuse
- b) Un choc physique ou une blessure
- c) La fatigue extrême
- d) Une réaction allergique

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

- a) Une fête joyeuse

Yanlış: Mutluluk veya eğlenceyle ilgisi yoktur.

- b) Un choc physique ou une blessure

Doğru: Fiziksel bir darbeden kaynaklı morluk anlamına gelir.

- c) La fatigue extrême

Yanlış: Yorgunluk morluk değil, sadece halsizlik yaratabilir.

- d) Une réaction allergique

Yanlış: Alerjik reaksiyonla gözde şişlik oluşabilir, ancak burada fiziksel yaralanma anlatılır.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase: *Après la bagarre, il avait _____.*

Örnek Cevap: *les yeux au beurre noir..* Bu ifade, bir kişinin yüzüne aldığı darbeler sonucu gözlerinin morardığını anlatmak için kullanılır. "*Les yeux au beurre noir*" deyimini mecazi bir anlam taşır ve "morarmış gözler" anlamına gelir. Özellikle kavga veya kazalar sonrası ortaya çıkan bu durum, Fransızcada yaygın olarak kullanılır.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda " Avoir les yeux au beurre noir" gibi hissettiğiniz bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap:

"Un jour, je jouais au basket avec mes amis au parc. Pendant un match très intense, un de mes amis a sauté pour prendre le ballon, et par accident, son coude m'a frappé juste sous l'œil. Au début, je ne sentais pas grand-chose, mais quelques heures plus tard, mon œil a commencé à enfler et à devenir tout bleu. Le lendemain, je suis allé en cours avec *les yeux au beurre noir*. Tout le monde me regardait et me demandait ce qui s'était passé. C'était gênant, mais je racontais l'histoire avec humour pour détendre l'ambiance."

Açıklama: Bu örnekte, "*avoir les yeux au beurre noir*" ifadesi, bir kaza sonucu gözün morarmış olmasını anlatmak için kullanılmıştır. Öğrenci, yaşadığı fiziksel durumu ve bunun sosyal etkilerini anlatırken ifadeyi doğru bir bağlamda kullanmıştır. Bu tür örnekler, deyimlerin günlük yaşamda nasıl kullanılabileceğini ve gerçek durumlara nasıl uygulanabileceğini gösterir.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "**Avoir les yeux au beurre noir**" dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- "Avoir un hématome."
- "Avoir une contusion."
- Avoir un coquard."

Açıklama: Bu eş anlamlıların hepsi zor veya kötü bir durumu fiziksel bir hasarla atlatmayı ifade eder. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

Çeviri

Traduisez la phrase "prendre le taureau par les cornes" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Gözleri tereyağında siyah olmuş."

Açıklama:

"Avoir les yeux au beurre noir" ifadesi, Türkçeye kelime kelime çevrildiğinde doğrudan anlam ifade etmese de, mecaz anlamı fiziksel bir durumla ilgilidir. Bu deyim, **bir darbe veya kavga sonrası göz çevresinin morarmasını** ifade eder. Fransızcada genellikle bir çatışma, kaza ya da kavga sonucunda oluşan fiziksel hasarı betimlemek için kullanılır. Türkçede bu duruma karşılık gelen ifade **"gözleri morarmış olmak"** şeklindedir.

Deyimlerin dil ve kültüre özgü olduğunu anlamak önemlidir. Fransızcada bu deyim, fiziksel bir sonucu (morluk) vurgulamak için kullanılırken, Türkçede genellikle "dayak yemek" ya da "yumruk yemek" gibi ifadelerle örtüşebilir. Her iki dilde de anlam, bir kişinin zorlu bir durumu ya da çatışmayı fiziksel bir işaretle atlattığını ifade eder.

Sonuç:

Bu tür açıklamalar, öğrencilerin deyimlerin yalnızca kelime çevirileriyle değil, aynı zamanda taşıdığı kültürel ve mecaz anlamlarıyla öğrenmelerine yardımcı olur. Bu, dil öğreniminde derinlemesine bir anlama ve doğru kullanım pratiğine katkı sağlar.

· Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, *Senaryo*, *Açık sorular*, *Yorum*, *Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que vous parlez à un ami qui a reçu un coup au visage après une dispute. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "avoir les yeux au beurre noir" ?

Durum: Bir tartışma veya kavga sonrası fiziksel bir iz taşıyan arkadaşınızla konuşuyorsunuz.

Exemple de réponse:

"Je vois que tu as les yeux au beurre noir. Ça n'a pas dû être facile pour toi, mais l'important maintenant, c'est de prendre soin de toi et d'éviter que ça ne se reproduise. Parfois, les disputes ne mènent à rien de bon."

Açıklama: Bu cevap, "avoir les yeux au beurre noir" ifadesinin, fiziksel bir darbe sonucu göz çevresinde morluk oluştuğunu anlatmak için kullanıldığını gösterir. Burada, arkadaşınıza hem durumu anladığınızı ifade ediyor hem de destek ve tavsiye veriyorsunuz. Bu tür bir ifade, özellikle zor durumları tanımlamak ve çözüm yolları önermek için kullanılır.

Sonuç: Bu tür örnekler, öğrencilerin ifadeyi doğru bir bağlamda kullanmalarını sağlar. Aynı zamanda, bir deyim somut bir durumu nasıl betimlediğini ve konuşma dilinde nasıl etkili bir şekilde kullanıldığını anlamalarına yardımcı olur.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Avez-vous déjà été dans une situation où vous avez dû accepter une conséquence difficile ? Donnez un exemple en utilisant l'expression "avoir les yeux au beurre noir".

Exemple de réponse:

"Oui, il m'est arrivé une fois de me disputer avec un ami proche, et cela a mal tourné. Après la dispute, j'avais les yeux au beurre noir, mais j'ai réalisé que parfois, les conflits physiques ou émotionnels ne servent à rien. Cela m'a appris à réfléchir avant d'agir et à éviter ce genre de situation à l'avenir."

Açıklama: Bu cevap, "avoir les yeux au beurre noir" ifadesinin, fiziksel veya mecazi anlamda yaşanan zor bir durumu anlatmak için nasıl kullanılabileceğini gösterir. Burada öğrenci, bir kavga sonucu yaşanan olumsuzluğu kabul ediyor ve bu durumdan bir ders çıkarıyor. İfade, hem fiziksel bir durumu tanımlamak hem de daha derin bir düşünceyle bağdaştırmak için kullanılır.

Yorum (Interprétation)

Question: Avez-vous déjà été dans une situation où vous avez eu une blessure qui attirait beaucoup d'attention ? Comment avez-vous réagi dans un tel moment ?

Exemple de réponse:

"Une fois, je suis tombé en jouant au football et je me suis retrouvé avec les yeux au beurre noir. Tout le monde me posait des questions sur ce qui s'était passé, ce qui me rendait un peu gêné. Finalement, j'ai décidé d'en rire et de dire que j'avais simplement voulu imiter un boxeur. Cela m'a permis de dédramatiser la situation et de ne pas trop y penser."

Açıklama: Bu örnekte, kişi "avoir les yeux au beurre noir" ifadesini kullanarak yüzünde oluşan bir morluğu anlatıyor. Bu ifade, özellikle bir kaza ya da darbe sonucu göz çevresinde oluşan belirgin yaralanmalar için kullanılır. Öğrenci, durumu hafifletmek için mizahi bir yaklaşım sergileyerek olayın sosyal etkisini azaltmaya çalışmıştır.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous qu'il est possible d'ignorer ou de minimiser certains problèmes même s'ils semblent évidents ?

(Bazı sorunlar bariz görünse bile görmezden gelmenin ya da küçümsemenin mümkün olduğunu düşünüyor musunuz?)

Exemple de point de vue :

"Je pense que parfois, nous avons tendance à fermer les yeux sur des problèmes évidents, volontairement ou involontairement. Par exemple, lorsqu'une situation conflictuelle émerge au travail ou dans la vie personnelle, il arrive que certaines personnes choisissent de ne pas y faire face pour éviter un malaise immédiat. C'est ce qu'on appelle avoir **les yeux au beurre noir**. Mais à long terme, cette attitude peut aggraver les difficultés. Il vaut mieux affronter les problèmes au lieu de les ignorer, car nier l'évidence n'est jamais une solution durable."

Açıklama :

Bu tartışma, öğrencilerin "Avoir les yeux au beurre noir" deyimini ele alarak, sorunları görmezden gelmenin ya da küçümsemenin sonuçlarını tartışmalarını teşvik eder. Bu deyim, bazen kişinin gerçekleri kabullenmek yerine göz ardı etmeyi tercih ettiğini ifade eder. Tartışma sırasında öğrenciler, sorunların farkına varmanın ve çözüm aramanın daha sürdürülebilir bir yaklaşım olduğunu savunabilirler. Öte yandan, bazı durumlarda sorunları geçici olarak görmezden gelmenin de bir strateji olabileceğini öne sürebilirler.

Rol oynama (Role-play)

Scène : Bir kişi bariz bir problemi fark eder ancak diğer kişi durumu görmezden gelmeyi tercih eder ve deyimini kullanır.

Exemple réponse :

A : "Tu as remarqué que notre collègue n'a pas terminé sa partie du projet, et cela risque de causer des problèmes pour la présentation de demain !"

B : "Oh, tu sais, parfois il vaut mieux **avoir les yeux au beurre noir** et ne pas trop se focaliser sur ce genre de détails. On verra bien comment ça se passe demain."

(A): "Fark ettin mi, iş arkadaşımız projenin kendi kısmını tamamlamamış ve bu yarınki sunumu riske atabilir!"

(B): "Ah, bazen **gözlerimizi yumup** bu tür detaylara fazla takılmamak daha iyi olur. Yarın nasıl gittiğini görürüz."

Açıklama : Bu rol yapma etkinliği, "avoir les yeux au beurre noir" deyiminin, bariz bir problemi fark etmemeyi veya küçümsemeyi ifade eden kullanılışını gösterir. Rol yapma esnasında, öğrencilerden birinin sorunu dile getirmesi, diğerinin ise deyimini kullanarak bir tepki vermesi beklenir. Bu sayede öğrenciler, bazı durumlarda problemlerin bilerek göz ardı edilebileceğini ya da yüzleştirmemesi için kaçınılabileceğini öğrenirler.

Sonuç : Bu tür alıştırma, öğrencilerin "avoir les yeux au beurre noir" deyimini anlamalarını ve gündelik hayattaki zor ya da rahatsız edici durumlarda nasıl kullanabileceklerini öğrenmelerini sağlar. Rol yapma senaryoları, dil becerilerini

geliştirirken, farklı bakış açılarını anlamalarını ve deyimın kültürel bağlamını kavramalarını sağlar.

9. Ne faire ni chaud ni froid

(Tık yok, umursamamak, kayıtsız kalmak)

Ne pas être affecté, indifférent, être indifférent ; n'avoir aucun effet ; ne provoquer aucune réaction

Exemples :

- *Quand j'ai appris que Julie avait déménagé, ça ne m'a fait ni chaud ni froid.*
- *Les résultats du match de foot ne me font ni chaud ni froid.*

· **Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar :** Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca " **Ne faire ni chaud ni froid** " ifadesi, "Bir durumun sonuçlarından etkilenmemek" anlamına gelir. Görselde, ateşle buz arasında kalmış bir adam görülmektedir. Bu görsel aslında, deyimın mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer alması bakımından dikkat çekicidir.

Karma Yaklaşım ile sınav: Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu*, *Cümle Tamamlama*, *Yazma*, *Kelime bilgisi* ve *Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

■ :Que signifie "Ne faire ni chaud ni froid" ?

a) Provoquer de la joie

b) Rester indifférent

c) Montrer de la colère

d) Réagir fortement

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

○ a) Provoquer de la joie

■ *Yanlış:* Mutluluk veya sevinç uyandırmak değil, ilgisizlik anlatılır.

b) Rester indifférent

■ *Doğru:* Bir durumun kişiyi etkilememesi anlamına gelir.

c) Montrer de la colère

■ *Yanlış:* Öfke değil, duygusal bir tepkisizlikten bahsedilir.

■ d) Réagir fortement

■ *Yanlış:* Yoğun bir tepki yerine tamamen ilgisiz kalmak söz konusudur

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : "Malgré les critiques qu'il a reçues, cela lui a fait _____."

Önerilen cevap : "ni chaud ni froid."

Bu ifade, bir kişinin karşılaştığı durumun veya eleştirinin kendisi üzerinde hiçbir etki yaratmadığını anlatır. "Ne faire ni chaud ni froid" deyimini, kişinin bir olaya karşı tamamen kayıtsız kalmasını ifade eder. Bu örnekte, kişinin eleştiriler karşısında duyarsız olduğu ve bu durumun onu etkilemediği vurgulanmaktadır.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda " Ne faire ni chaud ni froid" gibi hissettiğiniz bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap:

"L'année dernière, pendant un examen de mathématiques très difficile, beaucoup de mes camarades de classe étaient stressés et paniqués. Moi, de mon côté, je savais que je n'avais pas assez révisé pour réussir, alors le résultat ne me faisait **ni chaud ni froid**. Je suis resté calme tout au long de l'épreuve, en me disant que c'était juste un examen parmi d'autres et que je ferais mieux la prochaine fois. À la fin, mes amis étaient surpris de me voir si détendu, mais parfois, accepter la situation telle qu'elle est, c'est la meilleure chose à faire."

Açıklama: Bu örnekte, "ne faire ni chaud ni froid" ifadesi, bir olayın kişinin duygusal durumu üzerinde hiçbir etki yaratmamasını anlatmak için kullanılmıştır. Kişi, zor bir sınavda başarısız olma ihtimaline karşı kayıtsız kalmış ve stres yaşamamıştır. Bu tür örnekler, deyimın günlük hayattaki gerçek durumlara nasıl uygulanabileceğini ve kişinin sakinliğini koruma yaklaşımını nasıl ifade ettiğini gösterir.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "**Avoir les yeux au beurre noir**" dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- "N'avoir aucun effet ."
- "ne provoquer aucune réaction"
- "*Laisser indifférent.*"

Açıklama: Bu eş anlamlıların hepsi bir durumdan etkilenmemeyi temsil eder. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

Çeviri

Traduisez la phrase "prendre le taureau par les cornes" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi : "Ne sıcak ne soğuk yapmamak."

Açıklama:

"Ne faire ni chaud ni froid" ifadesi, Türkçeye kelime kelime çevrildiğinde doğrudan anlam ifade etmese de mecaz anlamı kişinin bir duruma karşı tamamen kayıtsız, duygusuz ve etkilenmemiş olduğunu anlatır. Fransızcada bu deyim, bir olayın ya da bilginin kişi üzerinde hiçbir duygusal ya da zihinsel etki yaratmadığını ifade etmek için kullanılır. Türkçede bu duruma karşılık gelen ifadeler "umursamamak," "aldırmamak" veya "hiç etkilememek" şeklinde olabilir.

Her dilin deyimleri, o dilin kültürel ve sosyal bağlamında farklı anlamlar taşır. Fransızcada "ne faire ni chaud ni froid" ifadesi, duygusal tepkisizliği veya kayıtsızlığı vurgularken, Türkçede benzer durumlar "hiç sallamamak" veya "tepki vermemek" gibi ifadelerle anlatılır. Bu iki dildeki benzerlik, olaylara karşı kayıtsız kalma tutumunun evrensel bir kavram olduğunu gösterir.

Sonuç:

Bu tür açıklamalar, öğrencilerin deyimlerin yalnızca kelime kelime çevirisini değil, taşıdığı derin mecaz ve kültürel anlamları da kavramalarına yardımcı olur. "Ne faire ni chaud ni froid" gibi deyimler, dil öğrenenlere olayları ve durumları farklı kültürlerde nasıl ifade edebileceklerini öğretirken, diller arası anlam köprüleri kurmaya olanak sağlar.

· Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, *Senaryo*, *Açık sorular*, *Yorum*, *Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Un de vos amis a reçu des critiques importantes ou de mauvaises nouvelles mais ne réagit en aucune façon. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "ne faire ni chaud ni froid" ?

Durum: Bir tartışma veya kavga sonrası fiziksel bir iz taşıyan arkadaşınızla konuşuyorsunuz.

Exemple de réponse:

"Je vois que cette remarque ne t'a fait **ni chaud ni froid**. C'est bien de rester calme dans certaines situations, mais il ne faut pas toujours tout ignorer. Parfois, ça vaut la peine d'y réfléchir pour comprendre si on peut en tirer quelque chose de positif."

Açıklama: Bu cevap, "ne faire ni chaud ni froid" ifadesinin, bir kişinin olumsuz bir duruma veya eleştiriye karşı tamamen kayıtsız kaldığını belirtmek için kullanıldığını gösterir. Burada, arkadaşınıza hem durumun farkında olduğunuzu ifade ediyor hem de her zaman kayıtsız kalmanın doğru bir çözüm olmadığını, bazen durum üzerinde düşünmenin faydalı olabileceğini öneriyorsunuz. Bu tür bir ifade, özellikle kişinin duygusal tepkisizliğini tanımlamak ve bir çözüm yolu önermek için kullanılır.

Sonuç: Bu tür örnekler, öğrencilerin "ne faire ni chaud ni froid" ifadesini doğru bir bağlamda kullanmalarını sağlar. Aynı zamanda, deyimın bir kişinin duruma karşı kayıtsız kalışını nasıl etkili bir şekilde betimlediğini ve konuşma dilinde nasıl kullanıldığını anlamalarına yardımcı olur.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Avez-vous déjà été dans une situation où vous avez dû accepter une conséquence difficile ? Donnez un exemple en utilisant l'expression "ne faire ni chaud ni froid".

Exemple de réponse:

"Oui, une fois, j'ai reçu une mauvaise note à un examen pour lequel je n'avais pas bien étudié. Quand j'ai vu le résultat, cela ne m'a fait ni chaud ni froid. Je savais que je ne m'étais pas assez préparé, alors je ne pouvais m'en prendre qu'à moi-même. Ce manque

de réaction m'a permis de prendre du recul et de comprendre qu'il valait mieux que je m'investisse davantage la prochaine fois, au lieu de me lamenter inutilement."

Açıklama: Bu cevap, "ne faire ni chaud ni froid" ifadesinin, kişinin zor veya olumsuz bir duruma karşı duygusal olarak tepkisiz kalmasını anlatmak için nasıl kullanılabileceğini gösterir. Burada öğrenci, kötü bir sonucun farkında olsa bile duygusal bir tepki göstermediğini ve bunun yerine durumu kabullenerek gelecekte daha iyi bir çaba göstermesi gerektiğini fark ettiğini anlatıyor. Bu cevap, "avoir les yeux au beurre noir" ifadesinin, fiziksel veya mecazi anlamda yaşanan zor bir durumu anlatmak için nasıl kullanılabileceğini gösterir. Burada öğrenci, bir kavga sonucu yaşanan olumsuzluğu kabul ediyor ve bu durumdan bir ders çıkarıyor. İfade, hem fiziksel bir durumu tanımlamak hem de daha derin bir düşünceyle bağdaştırmak için kullanılır.

Yorum (Interprétation)

Question: Avez-vous déjà été dans une situation où une remarque ou un événement n'a eu aucun effet sur vous ? Comment avez-vous réagi dans un tel moment ?

Exemple de réponse:

"Une fois, un de mes camarades a essayé de me critiquer devant tout le monde, pensant que cela allait me vexer. Mais honnêtement, ça ne m'a fait ni chaud ni froid. Je savais que ses paroles n'avaient aucun fondement, alors je n'ai pas réagi et j'ai simplement continué ma journée comme si de rien n'était. Cela l'a surpris, et moi, je me sentais fier de ne pas avoir accordé d'importance à quelque chose d'insignifiant."

Açıklama: Bu örnekte, "ne faire ni chaud ni froid" ifadesi, bir kişinin olumsuz bir duruma karşı tamamen kayıtsız kalmasını anlatmak için kullanılmıştır. Öğrenci, kendisine yöneltilen eleştirinin etkisinde kalmadığını ve bu sayede durumu büyütmeden atlattığını açıklamaktadır. Bu ifade, özellikle kişinin duygusal olgunluğunu ve olaylara karşı serinkanlı yaklaşımını vurgulamak için kullanılır.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous qu'il est toujours nécessaire de réagir face à certaines situations, ou est-il parfois préférable de rester indifférent ?

(Bazı durumlara tepki göstermek her zaman gerekli midir, yoksa bazen kayıtsız kalmak daha mı iyidir?)

Exemple de point de vue :

"Je pense qu'il y a des situations où il vaut mieux ne pas réagir et rester indifférent. Par exemple, lorsqu'une personne cherche à provoquer ou à nous déranger, ne pas réagir peut être une meilleure solution. Cela montre que ce genre de comportement ne nous fait **ni chaud ni froid**, et en ignorant la provocation, on désamorce souvent la situation. Réagir à tout peut parfois aggraver les choses, alors que l'indifférence peut être une forme de sagesse et de contrôle de soi."

Açıklama :

Bu tartışma, öğrencilerin "ne faire ni chaud ni froid" ifadesini kullanarak belirli durumlara tepki vermemenin bazen neden daha etkili olabileceğini değerlendirmelerini teşvik eder. Tartışma, kayıtsız kalmanın bir zayıflık değil, aksine bilinçli bir seçim ve duygusal kontrol göstergesi olabileceğini vurgular. Öğrenciler, her zaman tepki göstermenin doğru bir çözüm olmadığını, bazen olayları büyütmek adına kayıtsız kalmanın daha iyi sonuçlar doğurabileceğini savunabilirler.

Rol oynama (Role-play)

Scène : Une personne remarque un problème évident, mais l'autre choisit d'ignorer la situation et utilise l'expression « ne faire ni chaud ni froid ».

Exemple réponse :

A : "Tu as remarqué que notre collègue n'a pas terminé sa partie du projet, et cela risque de causer des problèmes pour la présentation de demain !"

B : "Franchement, ça ne me fait ni chaud ni froid. Ce n'est pas la première fois qu'on rencontre ce genre de situation, et on s'en sort toujours. On improvisera demain si besoin."

((A) : "Fark ettin mi, iş arkadaşımız projenin kendi kısmını tamamlamamış ve bu yarınki sunumu riske atabilir!"

(B) : "Açıkçası, bu durum beni pek etkilemiyor. Bu tür şeyleri daha önce de yaşadık, her seferinde bir şekilde hallettik. Gerekirse yarın doğaçlama yaparız.")

Açıklama : Bu rol yapma etkinliği, "ne faire ni chaud ni froid" deyiminin, kişinin bariz bir problemi veya olayı duygusal olarak umursamamasını ve kayıtsız kalmasını ifade eden kullanılışını gösterir. Rol yapma sırasında bir öğrenci sorunu dile getirirken, diğer öğrenci deyimini kullanarak kayıtsız bir tepki verir. Bu, öğrencilerin deyimlerin gerçek hayattaki bağlamını anlamalarını sağlar.

Sonuç : Bu tür alıştırmalar, öğrencilerin "ne faire ni chaud ni froid" deyimini doğru bağlamda kullanmalarına yardımcı olur. Ayrıca, farklı durumlara karşı verilen tepkilerin nasıl farklılık gösterebileceğini ve bir sorunu görmezden gelmenin kültürel ve dilsel açıdan nasıl ifade edilebileceğini öğretir. Rol yapma senaryoları, dil pratiğini artırırken eleştirel düşünme becerilerini de geliştirir.

10. Se dilater la rate

(Gülmekten karnına sancılar/ ağrılar girmek)

Rire énormément, éclater de rire, se désopiler la rate ; rire ; rire beaucoup

Exemples :

• Le rire, c'est tout ça et bien plus! Ne dit-on pas se dilater la rate, rire à gorge déployée, se tordre de rire, rire aux larmes ?

• Ahmet a raconté des blagues très drôles lors de la réunion et nous nous sommes dilaté la rate.

· **Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar** : Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca " **Se dilater la rate** " ifadesi, "*Bir kişinin katıla katıla gükmesi*" anlamına gelir. Görselde, üç kişinin yürekten güldüğü gözüküyor. Bu görsel aslında, deyimın mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer alması bakımından dikkat çekicidir.

· **Karma Yaklaşım ile sınav**: Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi* ve *Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

■ : Que signifie "Se dilater la rate" ?

- a) Pleurer de tristesse
- b) Rire à en perdre le souffle
- c) Manger trop
- d) Avoir peur

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

- a) Pleurer de tristesse

■ **Yanlış**: Bu ifade gülmekle ilgili, ağlamakla değil.

- b) Rire à en perdre le souffle

■ **Doğru**: Çok gülmekten nefessiz kalmak anlamındadır.

- c) Manger trop

- *Yanlış*: Yeme-içme ile ilgisi yoktur.

d) Avoir peur

- *Yanlış*: Korkuyla ilgili bir anlam taşımaz.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : Après une journée stressante, il a décidé de se _____.

Önerilen cevap: " *dilater la rate.*"

Açıklama : "Se dilater la rate" ifadesi, Fransızcada kişinin gülerek veya eğlenerek stresini atması, rahatlaması anlamına gelir. Bu deyim, mecazi anlamda "gülmekten keyif almak" ya da "moralini yükseltmek" gibi bir durumu anlatır. Örneğin, kişi zor veya yorucu bir günün ardından arkadaşlarıyla keyifli bir akşam geçirerek veya komik bir film izleyerek rahatlamayı tercih edebilir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda " Se dilater la rate " gibi hissettiğiniz bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "L'année dernière, après une période d'examens très stressante, j'étais complètement épuisé mentalement et physiquement. Mes amis ont proposé de sortir pour regarder un spectacle comique. Au début, je ne voulais pas y aller, car je me sentais encore trop préoccupé par mes résultats. Mais une fois sur place, les blagues étaient tellement drôles que je me suis laissé emporter par le rire. J'ai vraiment réussi à me dilater la rate ce soir-là, et cela m'a permis de relâcher toute la pression que je portais. Ça m'a rappelé à quel point il est important de prendre du temps pour soi et de profiter des petits moments de bonheur."

Açıklama: Bu örnekte, kişi yoğun ve stresli bir dönemden sonra gülmenin verdiği rahatlamayı anlatır. "Se dilater la rate" ifadesi, sıkıntıları ve stresi unutup gülmekle moral bulmak anlamına gelir. Gülmenin hem ruhsal hem de fiziksel bir rahatlama sağladığı vurgulanmaktadır.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "**Prendre son courage à deux main**" dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- "*Rire à gorge déployée*"
- "*éclater de rire.*"
- "*se désopiler la rate*"

Açıklama: Bu eş anlamlıların hepsi çok fazla gülmek anlamına gelir. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

Çeviri

Traduisez la phrase "se dilater la rate" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Dalak genişletmek" Açıklama: İfade Türkçede birebir çevrildiğinde anlamını yitirebilir, çünkü "dalak genişletmek" kulağa garip gelebilir. Ancak Fransızcada "se dilater la rate" ifadesi, çok gülmekten dolayı insanın rahatlamasını ve keyif bulmasını anlatan bir deyimdir. Bu deyim, gülmenin fiziksel ve ruhsal olarak sağladığı rahatlama etkisini vurgular. Türkçede benzer bir anlam taşıyan ifadeler "gülmekten karnına ağrılar girmek" veya "kahkahalara boğulmak" şeklinde kullanılabilir.

Sonuç: Bu açıklama, deyimlerin doğrudan kelime çevirisiyle her zaman anlam kazanmadığını ve kültürel bağlama göre değişiklik gösterebileceğini gösterir. Fransızcada "se dilater la rate" birinin gülerkeyif almasını ve sıkıntılardan arınmasını ifade ederken, Türkçedeki karşılıklar da aynı duyguyu anlatmak için farklı imgelerle oluşturulmuştur. Deyimleri doğru anlamak, dilin kültürel zenginliğini ve günlük kullanımını kavramak için çok önemlidir.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, *Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que vous parlez à un ami qui traverse une période difficile et a besoin de se changer les idées. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "se dilater la rate" ?

Durum: Zor bir dönemden geçen bir arkadaşınızı neşelendirmek ve moralini yükseltmek istiyorsunuz.

Örnek cevap: "Je sais que tu traverses une période compliquée, mais il est important de se changer les idées. Pourquoi ne pas sortir avec nous ce soir ? On pourrait regarder un film comique ou raconter des blagues pour se dilater la rate. Parfois, rire un bon coup, ça fait vraiment du bien et ça permet d'oublier les soucis, ne serait-ce que pour un moment."

Açıklama: Bu cevap, "se dilater la rate" ifadesinin, bir kişinin moralini düzeltmek ve keyif almak amacıyla gülmesini sağlamak için kullanıldığını gösterir. Burada, arkadaşın içinde bulunduğu zor durumdan bir süreliğine uzaklaşıp gülerek rahatlaması ve stresten arınması hedeflenir. Gülmenin iyileştirici etkisi vurgulanır ve deyim, kişinin keyifli bir an yaşamasını teşvik etmek için kullanılır.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est toujours possible de retrouver le moral dans les moments difficiles ? Donnez un exemple en utilisant l'expression.

Örnek cevap: "Je pense qu'il est toujours possible de retrouver le moral, même dans les moments les plus difficiles. Par exemple, quand quelqu'un traverse une période stressante, il peut se dilater la rate en passant du temps avec ses amis ou en regardant une bonne comédie. Le rire permet de relâcher la pression et d'oublier les soucis, ne serait-ce que pour un moment, ce qui aide à aller de l'avant avec plus de légèreté."

Açıklama: Bu yanıt, "se dilater la rate" ifadesinin, zor veya stresli zamanlarda moral bulmak ve kaygılardan uzaklaşmak için gülmenin önemini vurguladığını gösterir. Gülmek, kişinin rahatlamasına ve olumsuz duygulardan sıyrılmasına yardımcı olan güçlü bir araçtır.

Bu örnekte, deyimimin gündelik hayatta duygusal iyileşme bağlamında nasıl kullanılabileceği açıklanır.

Yorum (Interprétation)

Question: Discutez d'une fois où vous avez réussi à surmonter une période difficile grâce au rire. Avez-vous utilisé une expression similaire à "se dilater la rate" ?

Örnek cevap: "Il y a quelques mois, je traversais une période de stress intense à cause des examens. Je me sentais complètement dépassé et découragé. À ce moment-là, mes amis m'ont invité à regarder une comédie ensemble. J'ai tellement ri que j'ai réussi à oublier mes soucis pendant quelques heures. On pourrait dire que je me suis dilaté la rate, et cela m'a aidé à retrouver de l'énergie et de la motivation pour affronter mes problèmes avec un esprit plus léger."

Açıklama: Bu örnekte, kişi zor ve stresli bir dönemde "se dilater la rate" ifadesini kullanarak gülmenin önemini vurgulamaktadır. Gülmek, kişinin olumsuz düşüncelerden uzaklaşmasını ve moralini toparlamasını sağlar. Bu ifade, zor anlarda kahkaha sayesinde rahatlama ve hafifleme anlamını taşır.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous que le rire peut aider à surmonter des situations difficiles ? (Sizce gülmek, zor durumların üstesinden gelmeye yardımcı olabilir mi?)

Exemple de point de vue: "Je pense que le rire est un excellent moyen de gérer les moments difficiles. Par exemple, même dans des situations très stressantes ou compliquées, prendre du recul et se dilater la rate peut apporter un soulagement immédiat. Cela permet de retrouver un peu de légèreté, de voir les choses sous un autre angle et de ne pas se laisser submerger par le stress. Le rire est comme une pause pour l'esprit, et parfois, il est juste ce qu'il faut pour continuer à avancer malgré les obstacles."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencilerin "se dilater la rate" ifadesini kullanarak zor durumlara olumlu bir perspektiften yaklaşmalarını sağlar. Gülmenin, stresi hafifleterek zorlukların aşılmasını kolaylaştırdığı ve olaylara farklı bir açıdan bakmayı sağladığı vurgulanır. Tartışma sırasında öğrenciler, mizahın psikolojik etkilerini keşfederek deyimini anlamlı bir bağlamda kullanabilirler.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Une personne est très stressée à cause de son travail, et l'autre lui conseille de prendre du recul et d'utiliser l'humour pour décompresser.

Örnek cevap:

A : "Je n'en peux plus, mon travail me stresse tellement que je ne sais même plus comment gérer tout ça."

B : "Je comprends, mais tu sais, parfois, il faut savoir se dilater la rate. Prends un moment pour rire un bon coup, ça va t'aider à relâcher la pression. Même dans les pires moments, l'humour peut être un véritable remède pour alléger la situation."

(A: "Artık dayanamıyorum, işte o kadar stresliyim ki artık bunlarla nasıl başa çıkacağımı bile bilmiyorum.

B: "Anlıyorum, ama bilirsin, bazen katıla katıla gülmen gerekir. Biraz gülmek için zaman ayırın, bu üzerinizdeki baskıyı atmanıza yardımcı olacaktır. En kötü zamanlarda bile mizah, durumu hafifletmek için gerçek bir çare olabilir.")

Açıklama: Bu rol yapma senaryosunda, bir kişi iş stresiyle baş edemediğini ifade ederken, diğeri "se dilater la rate" ifadesini kullanarak mizah ve gülmenin stresi azaltmaya nasıl yardımcı olabileceğini vurguluyor. Bu, öğrencilerin zor ve yoğun durumlarda nasıl destekleyici ifadeler kullanabileceklerini öğrenmelerini sağlar.

Sonuç: Bu tür rol oyunları, öğrencilere deyimlerin anlamını somut bir bağlamda kullanmayı öğretir. Aynı zamanda, Fransızca konuşurken duygusal destek verme ve çözüm odaklı iletişim kurma becerilerini geliştirir. Öğrenciler, mizahın günlük hayatta zorluklarla baş etmede oynadığı rolü daha iyi anlayarak dili daha akıcı kullanabilirler.

11. Avoir la main verte

(Bitkilere dokunuşu olmak, bahçıvanlıkta usta olmak)

Savoir entretenir les plantes

· Exemples :

· Pas besoin d'avoir la main verte pour faire pousser ces plantes tropicales... il suffit d'imaginer en grand !

· On dit qu'avoir la main verte est un talent inné, mais des millions de jardiniers réfutent cette notion.

· **Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar :** Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca "**Avoir la main verte** " ifadesi, "*Bir kişinin bahçecilikle ve genel olarak bitkilerle arası iyi olduğu anlamına gelir.*" anlamına gelir. Görselde, bahçesiyle uğraşan eli yeşil bir adam görülmektedir. Bu görsel aslında, deyimini mecazi anlamını düz anlamıyla beraber veriyor dolayısıyla öğrencilerin hafızasında yer alması bakımından dikkat çekicidir.

· **Karma Yaklaşım ile sınav:** Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı;

Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

■ : Que signifie "Avoir la main verte" ?

- a) Avoir les mains sales
- b) Savoir entretenir les plantes
- c) Construire une maison
- d) Peindre des objets

a) Être indépendant financièrement

■ Yanlış: Bağımsız olmak değil, birine bağımlı yaşamaktan bahsedilir.

b) Dépendre financièrement de quelqu'un

■ Doğru: Maddi olarak birinin desteğiyle yaşamaktır.

c) Partager des frais équitablement

■ Yanlış: Burada eşit paylaşım yerine tek taraflı destek anlatılır.

d) Aider quelqu'un en difficulté

■ Yanlış: Yardım etmek değil, yardımın alıcısı olmaktan bahsedilir.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase: *Avant de s'occuper de son jardin, il a dû montrer _____.*

Önerilen cevap : "qu'il avait la main verte."

Açıklama :

"Avoir la main verte" ifadesi, kişinin bitkilerle ilgilenme konusunda yetenekli olduğunu, yani bahçecilikte başarılı olduğunu ifade eder. Bu örnekte, kişinin bahçesine veya bitkilerine bakım yapmadan önce bu doğal yeteneğini göstermesi gerektiği

vurgulanmaktadır. "Yeşil ele sahip olmak" anlamına gelen bu deyim, Fransızcada doğrudan bahçecilik becerisine atıfta bulunurken, aynı zamanda bu becerinin doğal bir yetenek veya deneyimle kazanıldığını belirtir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda " Avoir la main verte" gibi hissettiğiniz bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Il y a deux ans, j'ai décidé de m'occuper des plantes sur mon balcon pour la première fois. Je n'avais aucune expérience en jardinage, et j'avais peur de ne pas réussir à les maintenir en vie. Pourtant, petit à petit, j'ai appris à arroser les plantes correctement, à choisir les bonnes conditions pour qu'elles poussent bien, et à leur donner l'attention nécessaire. Au bout de quelques mois, mes plantes étaient magnifiques, et mes amis m'ont dit que j'avais vraiment la main verte. Cela m'a donné beaucoup de confiance pour continuer à m'occuper de mon petit jardin."

Açıklama: Bu örnekte, kişi "avoir la main verte" ifadesini kullanarak, bahçecilikte veya bitki bakımında başarılı olduğu bir durumu anlatmaktadır. İlk başta başarısızlık korkusuyla başlamış olsa da, zamanla bu konuda yetenekli olduğunu keşfetmiş ve bitkilerini sağlıklı bir şekilde yetiştirmiştir. Deyim burada, kişinin doğayla olan uyumunu ve bahçeciliğe yönelik doğal bir yeteneğini ifade etmek için kullanılır.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "**Avoir la main verte**" dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- "*Être doué pour le jardinage.*"
- "*Avoir le pouce vert.*"
- "*Être doué pour le jardinage*"

Açıklama: Bu eş anlamlıların hepsi bitkiler ve bahçecilikle arası iyi olmak anlamına gelir anlamına gelir. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

Çeviri

Traduisez la phrase "avoir la main verte" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Yeşil eli olmak." Açıklama: Bu ifade Türkçede kelime kelime çevrildiğinde doğrudan anlam ifade etmez. "Yeşil eli olmak" yerine, Türkçede "bitki yetiştirme yeteneğine sahip olmak" veya "bahçecilikte yetenekli olmak" anlamına gelir. Fransızcadaki "avoir la main verte" deyimini, bir kişinin bitki yetiştirme konusunda doğal bir yeteneği olduğunu belirtir. Burada "yeşil" rengi doğa ve bitkilerle uyumlu olmayı temsil ederken, "el" kısmı ise bireyin dokunuşunu ve emeğini simgeler.

Türkçede bu durumu ifade eden birebir bir deyim bulunmamakla birlikte, benzer bir anlamı "eli değince çiçek açmak" veya "neye elini atsa yeşertmek" gibi ifadeler taşıyabilir. Fransız kültüründe bu deyim, bahçeciliğe yatkınlığı ve kişinin doğayla uyumlu bir şekilde bitkileri büyütebilme yeteneğini mecazi olarak tanımlar.

Sonuç: Bu açıklama, deyimlerin yalnızca kelime çevirilerinden ibaret olmadığını, aynı zamanda kültürel bağlam ve mecazi anlamlar taşıdığını gösterir. Öğrenciler, "avoir la main verte" gibi ifadeleri kullanırken hem bu deyim anlamını hem de kültürel yansımaları göz önünde bulundurmalıdır. Bu sayede, deyimler doğru bağlamda kullanılabilir ve dil öğrenimi daha derinlemesine bir şekilde gerçekleşir.

· Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, *Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Vous donnez des conseils à un ami qui a du mal à maintenir ses plantes en vie.. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "avoir la main verte" ?

Durum: "Je sais que tu penses ne pas avoir la main verte, mais tout le monde peut apprendre avec un peu de patience. Il suffit de commencer doucement, d'observer tes plantes et de leur donner ce dont elles ont besoin. Parfois, on se trompe, mais petit à petit, tu développeras ce talent. Tu verras, avec le temps, tu auras vraiment la main verte !"

Açıklama: Bu cevap, "avoir la main verte" ifadesinin, bitki yetiştirme konusunda yetenekli olmayı mecazi anlamda ifade ettiğini gösterir. Burada arkadaşınıza destek verilerek, pratik yaparak ve çaba göstererek bu yeteneğin geliştirilebileceği vurgulanır. Deyim, bir kişinin doğayla uyum sağlayarak bitkilerle ilgilenebileceğine olan inancı güçlendirmek için kullanılır.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est toujours possible d'apprendre quelque chose de nouveau, même si cela semble difficile ? Donnez un exemple en utilisant l'expression.

Örnek cevap: "Je pense qu'il est tout à fait possible d'apprendre quelque chose de nouveau, même si cela paraît compliqué au début. Par exemple, si quelqu'un pense qu'il n'a pas la main verte, il peut commencer par de petites plantes faciles à entretenir. Avec le temps, en observant et en s'améliorant, il peut développer ses compétences et finalement avoir vraiment la main verte. Tout est une question de patience et de pratique."

Açıklama: Bu yanıt, "avoir la main verte" ifadesinin bitki yetiştirme yeteneğini geliştirmek için zaman ve çaba gerektiğini mecazi olarak anlattığını gösterir. Öğrenci, zor görünen bir becerinin sabırla ve azimle geliştirilebileceğini vurgular. "Avoir la main verte" deyimini, öğrenme sürecinde başarıya ulaşmanın mümkün olduğunu ifade eder.

Yorum (Interprétation)

Question: Discutez d'une fois où vous avez appris quelque chose de nouveau et inattendu. Avez-vous utilisé une expression similaire à "avoir la main verte" ?

Örnek cevap: "Une fois, j'ai décidé de m'occuper de quelques plantes pour rendre mon appartement plus agréable, même si je pensais ne pas avoir la main verte. Au début, je faisais des erreurs : j'arrosais trop ou pas assez. Mais avec le temps, j'ai appris à comprendre les besoins des plantes, et elles ont commencé à pousser magnifiquement."

Finale­ment, j'ai réa­li­sé que moi aus­si, je pou­vais avoir la main verte avec un peu de patience et d'at­ten­tion."

Açık­la­ma: Bu ör­nek­te, ki­şi bit­ki ba­kımın­da başa­rılı ol­may­ı başa­rma­sı­nın baş­lan­ğıç­ta bek­len­me­dik ol­du­ğun­u an­latır. "Avoir la main verte" ifa­desi, za­man­la ve çaba gös­te­re­rek ye­ni bir be­ce­ri edin­me­yi ifa­de eder. Bu­ra­da, ki­şin­in baş­lan­ğıç­ta­ki çekin­ce­le­ri­ne ra­ğ­men bit­ki ye­tiş­ti­rme ye­te­ne­ğini ge­liş­ti­rdi­ği vur­gu­lanır.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous que l'on peut développer des compétences inattendues avec le temps et de la pratique ? (Zamanla ve pratikle beklenmedik yeteneklerin geliştirilebileceğini düşünüyor musunuz ?)

Exemple de point de vue: "Je pense que tout le monde peut découvrir de nouvelles compétences avec un peu de patience et de persévérance. Par exemple, certaines personnes disent qu'elles n'ont pas la main verte, mais en prenant le temps d'apprendre à s'occuper des plantes et en observant leurs besoins, elles peuvent finir par réussir. Cela montre que même si l'on ne se sent pas naturellement doué dans un domaine, la pratique et la volonté peuvent faire des miracles."

Açık­la­ma: Bu tartı­ş­ma­da "avoir la main verte" ifa­desi, ki­şin­in baş­lan­ğıç­ta ye­te­nek­li his­set­me­di­ği bir alanda, za­man­la ve emek ve­re­rek başa­rılı ola­bi­le­ce­ğini ifa­de eder. Görüş, her­han­gi bir ye­te­ne­ğin sa­de­ce doğu­ştan ge­lme­di­ğini, çaba ve öğ­ren­me sü­re­ci­yle ka­zanı­la­bi­le­ce­ğini vur­gu­lar.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Une personne hésite à s'occuper de son jardin, pensant qu'elle n'est pas capable de réussir, et l'autre lui répond en utilisant l'expression..

Örnek cevap:

A : "Je ne sais pas si je devrais commencer à m'occuper de ce jardin. Je n'ai jamais été bon avec les plantes, et je suis sûr que tout va mourir en quelques jours."

B : "Ne dis pas ça ! Tu sais, personne ne naît avec la main verte. Il suffit d'apprendre, d'observer et d'y mettre un peu de cœur. Avec le temps, je suis sûr que tu découvriras que

tu as plus de talent que tu ne le penses. Lance-toi, et tu verras que ça peut devenir une vraie passion !"

(A: "Bu bahçeye bakmaya başlamalı mıyım bilmiyorum. Bitkilerle aram hiç iyi olmadı ve birkaç gün içinde hepsinin öleceğinden eminim."

B: "Böyle söyleme! Biliyorsun, yeşil bir elle doğmazsın. Sadece öğrenmen, gözlemlemen ve bu işe biraz gönül vermen gerekiyor. Zamanla, düşündüğünden daha yetenekli olduğunu keşfedeceğine eminim. Sadece bir deneyin ve bunun gerçek bir tutkuya dönüşebileceğini göreceksiniz!")

Açıklama: Bu rol yapma etkinliği, "avoir la main verte" ifadesinin bir kişinin başlangıçta başarısız olacağını düşündüğü bir alanda cesaretlendirilmesi için nasıl kullanılabileceğini gösterir. Bu ifade, bitki yetiştirme yeteneğini temsil etse de, daha geniş anlamda öğrenme süreciyle başarılı olunabileceğini anlatmak için de kullanılır.

Sonuç: Bu tür rol oyunları, öğrencilerin bir deyim kullanarak başkalarına cesaret verme veya destek olma durumunu deneyimlemelerini sağlar. Ayrıca, "avoir la main verte" gibi ifadelerin sadece doğrudan anlamı değil, mecazi kullanımı da vurgulanmış olur. Bu sayede öğrenciler, dilin gündelik hayattaki kullanımlarını doğal bir bağlamda öğrenirler.

12. Avoir le coup de foudre

(İlk görüşte âşık olmak, şıpsevdi)

Tomber amoureux instantanément

· **Exemples :**

- Elle doit prendre son courage à deux mains pour s'excuser de ses erreurs.
- Prendre son courage à deux mains est souvent la première étape vers la réalisation de vos objectifs.

· **Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar :** Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca " **Avoir le coup de foudre** " ifadesi, "*Bir kişinin çok çabuk bir şekilde aşık olması*" anlamına gelir. Görselde, hemen aşık olan bir adam görülmektedir. Bu görsel aslında, deyimın mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer alması bakımından dikkat çekicidir.

Karma Yaklaşım ile sınav: Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

■ Que signifie "Avoir le coup de foudre" ?

- a) Tomber amoureux instantanément
- b) Avoir peur d'un orage
- c) Se disputer violemment
- d) Voyager à l'étranger

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

- a) Tomber amoureux instantanément

■ *Doğru:* Anında aşık olmak anlamına gelir.

- b) Avoir peur d'un orage

- *Yanlış*: Fırtınadan korkmakla ilgili bir anlamı yoktur.

c) Se disputer violemment

- *Yanlış*: Tartışmak veya kavga etmek anlatılmaz.

d) Voyager à l'étranger

- *Yanlış*: Seyahat etmekle ilgisi olmayan bir deyimdir.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

"Dès qu'il l'a vue pour la première fois, il a eu _____."

Önerilen cevap: " *le coup de foudre*." Bu ifade, bir kişinin birine ya da bir şeye anında, ani ve yoğun bir şekilde aşık olmasını anlatır. "Coup de foudre" kelime anlamıyla "yıldırım çarpması" demektir, ancak mecazi olarak, ani bir aşka düşmeyi ifade eder. Bu örnekte, kişinin ilk görüşte hissettiği güçlü ve beklenmedik duygusal bağ vurgulanmaktadır.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "avoir le coup de foudre" gibi hissettiğiniz bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Il y a deux ans, lors d'une soirée entre amis, j'ai rencontré une personne qui a changé ma vie. Dès que je l'ai vue, j'ai senti quelque chose d'inexplicable, comme si une étincelle venait de frapper mon cœur. Je savais que je venais d'avoir le coup de foudre. Tout semblait s'arrêter autour de moi, et je ne pouvais m'empêcher de sourire. Depuis ce jour, notre relation a grandi, et je suis convaincu que cet instant magique restera gravé dans ma mémoire pour toujours."

Açıklama: Bu örnekte, kişi birine ilk görüşte aşık olduğu o özel anı anlatıyor. "*Avoir le coup de foudre*" ifadesi, beklenmedik ve ani bir şekilde aşık olmayı tanımlar. Paragraf, bu hissin güçlü ve derin bir iz bıraktığını vurgular.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "**Avoir le coup de foudre**" dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- "*Tomber amoureux subitement*"
- "*béguin.*"
- "*foudre*"

Açıklama: Bu eş anlamlıların hepsi hemen aşık olmak anlamına gelir. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

Çeviri

Traduisez la phrase "avoir le coup de foudre" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Şimşek çarpması yaşamak." Açıklama: Bu ifade, Fransızcada kelime anlamıyla "şimşek çarpması" anlamına gelse de mecazi anlamda, bir kişiye veya bir şeye anında ve yoğun bir şekilde âşık olmayı ifade eder. Türkçede birebir çevirisi kullanılmaz, ancak benzer bir anlam taşıyan "*ilk görüşte âşık olmak*" veya "*bir anda vurulmak*" gibi ifadeler vardır.

Fransızcada "*avoir le coup de foudre*", âniden ve beklenmedik bir şekilde gelen duygusal bir etkiyi anlatır. Bu deyim, özellikle romantik bir bağlamda kullanılır, ancak bazen bir nesneye veya bir duruma duyulan ani tutkuyu ifade etmek için de kullanılabilir.

Sonuç: Bu açıklama, deyimlerin kültürel ve dilsel farklılıklara nasıl dayandığını anlamak için önemlidir. Fransızcada bu ifade, güçlü ve ani duyguları betimlemek için kullanılırken Türkçede benzer duyguları aktarmak için "*ilk görüşte âşık olmak*" gibi farklı deyimler kullanılır. Deyimlerin doğru anlaşılması, dilin kültürel arka planını kavramayı gerektirir.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, *Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que une amie vous dit qu'elle a été très attirée par quelqu'un dans sa vie au premier regard et vous demande ce que ce sentiment signifie. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "avoir le coup de foudre" ?

Durum: Bir arkadaşınız size hayatında birinden ilk görüşte çok etkilendiğini ve bu duygunun ne anlama geldiğini soruyor.

Örnek cevap: "C'est incroyable, non ? Parfois, on ne s'y attend pas du tout, mais on ressent quelque chose de très fort dès la première rencontre. Tu viens probablement d'avoir le coup de foudre ! C'est comme si tout s'éclairait d'un seul coup, et tu ne peux pas t'empêcher de penser à cette personne. Ce genre de moment est unique, alors laisse-toi porter par ce que tu ressens."

Açıklama: Bu cevap, "avoir le coup de foudre" ifadesinin, bir kişiyi gördüğünüz anda aniden ve yoğun bir şekilde etkilenme anlamını vurgular. Bu durumda, arkadaşınızın yaşadığı hislerin tamamen doğal ve güçlü olduğunu, bunun aşkın ilk görüşte gerçekleşebileceğini anlatıyor. Fransızca'da bu ifade, tıpkı şimşek gibi ani, beklenmedik ve etkileyici bir duygusal patlamayı tanımlar.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est toujours possible de tomber amoureux au premier regard ? Donnez un exemple en utilisant l'expression.

Örnek cevap: "Je pense que tomber amoureux au premier regard, c'est quelque chose qui peut arriver à n'importe qui. Par exemple, une fois, un ami m'a raconté qu'il avait eu le coup de foudre en rencontrant une personne lors d'une soirée. Il m'a dit qu'il avait ressenti comme une étincelle instantanée, et qu'il ne pouvait pas détacher son regard. Ce moment inattendu l'a marqué, et ils sont restés ensemble depuis."

Açıklama: Bu örnekte, "avoir le coup de foudre" ifadesi, bir kişinin ilk görüşte ani ve güçlü bir şekilde etkilenmesini anlatmak için kullanılmıştır. Cevap, bu tür bir deneyimin aniden ve beklenmedik bir şekilde gerçekleşebileceğini ve böyle bir anın insan üzerinde kalıcı bir iz bırakabileceğini vurgular.

Yorum (Interprétation)

Question: Discutez d'une fois où vous avez ressenti un coup de foudre. Comment cela a-t-il changé la situation ?

Örnek cevap: "Une fois, je me promenais dans un parc lorsque j'ai vu quelqu'un qui m'a tout de suite attiré. C'était comme si le temps s'était arrêté, et j'ai eu le coup de foudre instantanément. Je n'avais jamais ressenti une telle émotion auparavant, et cette rencontre a complètement changé ma journée. Finalement, nous avons commencé à discuter, et c'est ainsi que tout a commencé. Cette expérience m'a montré qu'une connexion inattendue peut bouleverser notre quotidien en un instant."

Açıklama: Bu örnekte "avoir le coup de foudre" ifadesi, kişinin ilk görüşte birine karşı ani ve güçlü bir aşk duygusu hissetmesini anlatmak için kullanılmıştır. Kişi, bu duygunun etkisiyle hayatında önemli bir değişiklik yaşar ve beklenmedik bir bağlantı kurar.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous que le coup de foudre peut durer dans le temps malgré les difficultés ? (Sizce ilk görüşte aşk, zorluklara rağmen zaman içinde sürebilir mi?)

Exemple de point de vue: "Je crois que, même si le coup de foudre est souvent intense et spontané, il peut évoluer en une relation solide avec le temps. Bien sûr, les premières émotions peuvent s'estomper face aux défis comme la distance, les différences ou les malentendus. Cependant, si les deux personnes s'investissent, cette connexion initiale peut devenir une base solide pour surmonter les obstacles. Par exemple, un couple qui s'est rencontré grâce à un coup de foudre peut traverser des périodes difficiles en se rappelant la force de ce moment initial."

Açıklama: Bu tartışma, "avoir le coup de foudre" ifadesinin sadece anlık bir his olmadığını ve zorluklara rağmen uzun vadeli bir ilişkiye dönüşebileceğini gösterir.

Öğrenciler, ani duyguların sürdürülebilir bir bağa nasıl dönüşebileceğini analiz ederler ve bu ifadenin günlük yaşamda derin bir anlam taşıdığını anlarlar.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un ami parle d'une rencontre inattendue qui l'a bouleversé, et l'autre réagit en utilisant l'expression "avoir le coup de foudre".

Örnek cevap:

A : "Tu ne vas pas le croire, mais hier, j'ai rencontré quelqu'un dans un café, et dès que je l'ai vue, j'ai senti quelque chose d'incroyable. C'est comme si tout s'était arrêté autour de moi !"

B : "Ça ressemble vraiment à un coup de foudre ! Parfois, ces moments arrivent sans prévenir et te bouleversent complètement. C'est magique, non ? Tu devrais peut-être essayer d'en apprendre plus sur elle. Après tout, le coup de foudre, ça n'arrive pas tous les jours !" (A: "Buna inanmayacaksınız ama dün bir kafede biriyle tanıştım ve onu görür görmez inanılmaz bir şey hissettim. Sanki etrafımdaki her şey durdu!"

B: "Gerçekten de ilk görüşte aşk gibi hissettiriyor! Bazen bu anlar hiçbir uyarı olmadan gelir ve sizi tamamen alt üst eder. Büyüleyici, değil mi? Belki de onun hakkında daha fazla şey öğrenmeye çalışmalısın. Ne de olsa ilk görüşte aşk her gün yaşanmıyor!")

Açıklama: Bu rol yapma örneğinde, bir kişinin ani ve güçlü bir duygusal bağ hissettiği bir anı paylaşması anlatılır. Diğer kişi, "avoir le coup de foudre" ifadesini kullanarak bu hissin ne kadar özel ve nadir olduğunu vurgular. Bu tür durumlar, anlık bir bağın güçlü bir etki yarattığını ve karşı tarafa cesaret vererek bu duygunun peşinden gitmeye teşvik ettiğini gösterir.

Sonuç: Bu tür rol oyunları, öğrencilerin "avoir le coup de foudre" gibi deyimleri doğal bağlamlarında kullanarak, duygusal tepkiler vermeyi ve günlük konuşmalarda etkili iletişim kurmayı öğrenmelerine yardımcı olur.

13. Couper la poire en deux

(Kardeş payı yapmak, adil bir şekilde bölmek)

Trouver un compromis, partager équitablement

· **Exemples :**

- • Ils ont décidé de couper la poire en deux sur leurs horaires conflictuels pour que ça fonctionne.
- Pour résoudre le désaccord, ils ont décidé de couper la poire en deux sur leurs demandes salariales

Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar : Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Görsel olarak öğretimi planlanan Fransızca " **Couper la poire en deux** " ifadesi, "Karı veya zararı ikiye bölmek" anlamına gelir. Görselde, elmayı yarı yarıya paylaşan iki kişi görülmektedir. Bu görsel aslında, deyimın mecazi anlamını vermiyor ama öğrencilerin hafızasında yer alması bakımından dikkat çekicidir.

· **Karma Yaklaşım ile sınav:** Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi* ve *Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

■ Que signifie "Couper la poire en deux" ?

a) Partager équitablement

b) Manger une poire

c) Gagner une dispute

d) Refuser un compromis

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

○ a) Partager équitablement

■ *Doğru:* Bir uzlaşi veya adil bir paylaşım anlamına gelir.

b) Manger une poire

■ *Yanlış:* Bu deyim yemekle ilgili değil, uzlaşiyı ifade eder.

c) Gagner une dispute

■ *Yanlış:* Bir tartışmayı kazanmak yerine uzlaşi sağlamak anlamı vardır.

d) Refuser un compromis

■ *Yanlış:* Uzlaşiyı reddetmek yerine bir anlaşma sağlamak anlatılır

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

"Pour résoudre le problème, ils ont décidé de _____."

Önerilen cevap: "couper la poire en deux." "Couper la poire en deux" ifadesi, bir anlaşmazlıkta ya da tartışmada iki tarafın da memnun kalabileceği adil bir çözüm bulmayı anlatır. Kelime anlamıyla "elmayı ikiye bölmek" demektir, ancak mecazi olarak, bir uzlaşma veya orta yol bulmayı ifade eder. Bu örnekte, bir sorunu çözmek için her iki tarafın da fedakarlık yaptığı ve eşit bir çözüm üzerinde anlaştığı vurgulanmaktadır.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "couper la poire en deux" gibi hissettiğiniz bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Il y a quelques mois, j'ai eu un désaccord avec mon meilleur ami concernant un projet de groupe. Chacun de nous pensait que sa méthode était la meilleure, et cela a créé une tension entre nous. Finalement, nous avons décidé de couper la pomme en deux : il a accepté de suivre mon idée pour la première moitié du projet, et j'ai accepté d'appliquer la sienne pour la seconde moitié. Cette solution nous a permis de collaborer harmonieusement, et nous avons même obtenu d'excellents résultats. Cela m'a appris qu'un compromis équitable peut résoudre beaucoup de conflits."

Açıklama: Bu örnekte, kişi bir anlaşmazlığı çözmek için orta yolu bulduklarını ve adil bir çözüm üzerinde uzlaştıklarını anlatıyor. "Couper la poire en deux" ifadesi, her iki tarafın da memnun olacağı bir uzlaşma sağlamak anlamına gelir. Paragraf, karşılıklı fedakarlık yapmanın ve ortak bir çözüm bulmanın önemini vurgular.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "**Couper la poire en deux**" dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- "*Trouver un compromis*"
- "*Faire un compromis*"
- "*Choisir une position médiane*"

Açıklama: Bu eş anlamlıların uzlaşmak anlamına gelir. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

Çeviri

Traduisez la phrase "Couper la poire en deux" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Armudu ikiye bölmek." Açıklama: Bu ifade Fransızcada kelime anlamıyla "armudu ikiye bölmek" anlamına gelir. Ancak mecazi anlamda, bir anlaşmazlık durumunda iki tarafın da memnun olacağı adil bir çözüm bulmayı ifade eder. Türkçede birebir çevirisi kullanılmaz, ancak benzer anlam taşıyan "orta yolu bulmak" veya "adil bir uzlaşmaya varmak" gibi ifadeler vardır.

Fransızcada "couper la poire en deux", bir anlaşmazlık ya da çatışma sırasında iki tarafın da fedakarlık yaparak orta bir noktada buluşmasını anlatır. Bu deyim, özellikle bir uzlaşma durumunda kullanılır ve her iki tarafın da eşit derecede kazançlı veya kayıplı olduğu bir çözümü temsil eder.

Sonuç: Bu açıklama, deyimlerin dilsel ve kültürel bağlamdaki farklılıklarını anlamak için önemlidir. Fransızcada "couper la poire en deux" ifadesi adil bir çözümü betimlerken, Türkçede benzer bir anlamı aktarmak için "orta yolu bulmak" veya "uzlaşmaya varmak" gibi deyimler kullanılır. Deyimlerin doğru anlaşılması ve kullanılabilmesi, dilin kültürel arka planını kavramayı gerektirir.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, *Senaryo*, *Açık sorular*, *Yorum*, *Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez qu'une amie vous parle d'une dispute qu'elle a eue avec un collègue au travail et vous demande comment résoudre le problème équitablement. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "couper la poire en deux" ?

Durum: Bir arkadaşınız, iş yerinde bir meslektaşıyla yaşadığı bir anlaşmazlıktan bahsediyor ve problemi adil bir şekilde nasıl çözebileceğini soruyor..

Örnek cevap:

Örnek cevap: "Je comprends que cette situation te pèse, mais parfois, il vaut mieux trouver un terrain d'entente plutôt que de s'opposer constamment. Pourquoi ne pas couper la poire en deux ? Vous pourriez chacun faire un compromis pour arriver à une solution

juste pour vous deux. Cela permettrait de calmer les tensions et de montrer que vous êtes prêts à coopérer."

Açıklama: Bu cevap, "couper la poire en deux" ifadesinin uzlaşmaya varmak ve iki taraf için de adil bir çözüm bulmak anlamını vurgular. Bu durumda, arkadaşınıza anlaşmazlığı sona erdirmek için her iki tarafın da ödün vermesi gerektiği anlatılır. Fransızcada bu ifade, bir tartışmayı çözmek için orta yolu bulmayı ve karşılıklı anlayışla hareket etmeyi simgeler. Bu tür bir yaklaşım, gerginlikleri azaltmaya ve iş birliği ruhunu güçlendirmeye yardımcı olur.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est toujours possible de résoudre un désaccord de manière équitable ? Donnez un exemple en utilisant l'expression.

Örnek cevap: "Je pense qu'il est souvent possible de résoudre un désaccord si les deux parties sont prêtes à faire des compromis. Par exemple, lors d'un projet en groupe, deux collègues n'étaient pas d'accord sur la manière d'organiser la présentation. L'un voulait un format plus visuel, tandis que l'autre préférait un contenu plus détaillé. Finalement, ils ont décidé de couper la poire en deux : ils ont combiné les deux idées en ajoutant des visuels tout en gardant des explications claires. Cela a permis de satisfaire tout le monde et d'obtenir un excellent résultat."

Açıklama: Bu örnekte, "couper la poire en deux" ifadesi, bir anlaşmazlıkta orta yolu bulmak anlamında kullanılmıştır. Cevap, her iki tarafın da biraz ödün vererek adil ve ortak bir çözüme ulaşabileceğini vurgular. Fransızcada bu deyim, iki farklı bakış açısını uzlaştırmak ve iki tarafı da tatmin edecek bir çözüm bulmak anlamında mecazi olarak kullanılır.

Yorum (Interprétation)

Question: Discutez d'une fois où vous avez dû trouver un compromis dans une situation difficile. Comment cela a-t-il changé la situation ?

Örnek cevap: "Une fois, dans un projet d'équipe, il y avait un désaccord important entre deux membres. L'un voulait avancer rapidement, tandis que l'autre préférait prendre le temps de vérifier chaque détail. La tension montait, et il était difficile de progresser.

Finale­ment, j'ai proposé de couper la poire en deux : nous avons décidé de travailler plus rapidement sur les parties moins complexes tout en consacrant du temps supplémentaire aux sections critiques. Ce compromis a permis à tout le monde de se sentir écouté et respecté, et nous avons réussi à terminer le projet à temps."

Açıklama: Bu örnekte "couper la poire en deux" ifadesi, bir anlaşmazlıkta iki tarafın da memnun kalacağı orta bir çözüm bulmak anlamında kullanılmıştır. Kişi, bu stratejinin sorunu çözdüğünü ve herkesin uzlaşarak daha verimli bir şekilde ilerlemesini sağladığını anlatır. Fransızcada bu deyim, iki zıt pozisyonun bir araya getirilmesiyle adil ve dengeli bir sonuca ulaşmayı ifade eder.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous que le compromis est toujours la meilleure solution pour résoudre un désaccord ?(Uzlaşmanın her zaman bir anlaşmazlığı çözenin en iyi yolu olduğunu düşünüyor musunuz?)

Exemple de point de vue: "Je pense que couper la poire en deux est souvent une solution efficace dans les situations où les deux parties ne parviennent pas à s'entendre. Bien sûr, cela signifie que chacun doit faire des concessions, et parfois cela peut ne pas satisfaire complètement tout le monde. Toutefois, dans des cas où le désaccord risque de bloquer une décision importante, trouver un compromis permet d'avancer et d'éviter les conflits. Par exemple, dans une famille qui ne sait pas où partir en vacances, choisir une destination qui combine les préférences de chacun peut résoudre le problème et garantir que tout le monde passe un bon moment."

Açıklama: Bu tartışma, "couper la poire en deux" ifadesinin anlaşmazlıkları çözmek için uzlaşmacı bir yaklaşımı temsil ettiğini vurgular. Örnekte, iki tarafın da isteklerinden biraz ödün vererek orta bir yol bulduğu anlatılır. Fransızcada bu deyim, adil bir çözüm arayışıyla denge kurmayı ifade eder ve gerçek hayatta sorunları çözmek için sıkça başvuru­lan bir yöntemdir.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Deux amis discutent d'une décision difficile à prendre, et l'un propose de trouver un compromis en utilisant l'expression "couper la poire en deux".

Örnek cevap:

A : "Je suis complètement bloqué. Je veux partir à la montagne pour les vacances, mais ma famille insiste pour aller à la mer. Personne ne veut céder !"

B : "Eh bien, pourquoi ne pas couper la poire en deux ? Vous pourriez passer une semaine à la montagne et l'autre à la mer. Comme ça, tout le monde sera satisfait, et personne n'aura l'impression d'avoir perdu."

(A: "Tamamen tılandım. Tatil için dağlara gitmek istiyorum ama ailem deniz kenarına gitmekte ısrar ediyor. Kimse taviz vermek istemiyor!")

B: "O zaman neden anlaşıyorsunuz? Bir haftayı dağda, diğer haftayı deniz kenarında geçirebilirsiniz. Böylece herkes mutlu olur ve kimse kaybetmiş gibi hissetmez.")

Açıklama: Bu rol yapma örneğinde, bir anlaşmazlığı çözmek için "couper la poire en deux" ifadesi kullanılır. Bu, adil bir çözüm bularak herkesin isteklerini kısmen yerine getirmeyi ifade eder. B kişi, uzlaşmacı bir öneride bulunarak A kişinin sorunu çözmesine yardımcı olur. Bu, bir anlaşmazlığı dengeleyerek çözmenin önemini vurgular.

Sonuç: Bu tür rol oyunları, öğrencilerin günlük konuşmalarda deyimleri etkili bir şekilde kullanarak çözümler üretmeyi öğrenmelerine yardımcı olur. "Couper la poire en deux" ifadesinin uzlaşmacı bir bağlamda nasıl kullanılacağını öğretir.

DÜZ ANLATIM İLE DEYİM ÖĞRENİMİ

14. Baisser les bras

(Pes etmek, havlu atmak, boyun eğmek)

(Abandonner, renoncer)

Exemples :

Baisser les bras à l'école, c'est ce que font beaucoup d'enfants qui ont l'impression qu'ils ne réussiront jamais.

· **Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar** : Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilecektir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Fransızca " **Baisser les bras** " ifadesi, "Bir kişinin mücadeleyi bırakması" anlamına gelir.

· **Karma Yaklaşım ile sınav**: Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; *Anlama sorusu*, *Cümle Tamamlama*, *Yazma*, *Kelime bilgisi* ve *Çeviri* başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

Que signifie "Baisser les bras" ?

- a) Continuer à travailler
- b) Abandonner, renoncer
- c) Lever les mains
- d) Commencer un nouveau projet

Şimdi, yukarıda verilen bu cevapları irdeleyelim:

- a) Ignorer quelqu'un

■ *Yanlış*: Yardım etmemek değil, destek vermek anlatılır.

b) Apporter un soutien

■ *Doğru*: Zor durumda birine destek sağlamak anlamı vardır.

c) Arrêter un projet

■ *Yanlış*: Proje durdurmakla bir ilgisi yoktur.

d) Demander de l'aide

■ *Yanlış*: Yardım istemek değil, yardım etmek anlamına gelir.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

"Dès qu'il a vu l'ampleur du problème, il a _____."

Önerilen cevap: "baissé les bras." Bu ifade, bir kişinin karşılaştığı zorluklar karşısında pes etmesi veya mücadeleyi bırakması anlamına gelir. Fransızcada "baisser les bras", kelime anlamıyla "kolları indirmek" demektir, ancak mecazi olarak bir duruma karşı teslim olmak veya çaba göstermeyi bırakmak anlamında kullanılır. Bu örnekte, kişinin bir sorunla karşılaşınca umutsuzluğa kapıldığı ve çözüm aramaktan vazgeçtiği vurgulanmaktadır.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "baisser les bras" gibi hissettiğiniz bir durum hakkında kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Il y a quelques années, je travaillais sur un projet très complexe pour mon travail. Malgré tous mes efforts, les obstacles s'accumulaient et les résultats n'étaient pas au rendez-vous. À un moment donné, j'étais tellement épuisé et découragé que j'ai voulu baisser les bras. J'avais l'impression que toutes mes tentatives étaient inutiles, et que je n'y arriverais jamais. Heureusement, grâce au soutien de mes collègues et en reprenant confiance petit à petit, j'ai trouvé la force de continuer et de mener le projet à bien. Cette expérience m'a appris que même lorsque l'on a envie de tout abandonner, il est important de ne pas renoncer trop vite."

Açıklama: Bu örnekte "baisser les bras" ifadesi, kişinin büyük bir zorluk karşısında mücadeleyi bırakmak istediği bir anı tanımlar. Yazar, yaşadığı hayal kırıklığı ve yorgunluk nedeniyle pes etme noktasına geldiğini, ancak destek alarak bu duygunun üstesinden geldiğini anlatıyor. "Baisser les bras" deyimini, zor zamanlarda motivasyon kaybını ve vazgeçme eğilimini ifade eder. Bu örnek, öğrencilerin zorlayıcı durumları nasıl anlatabileceklerini ve bu tür ifadeleri doğru bağlamlarda kullanmayı öğrenmelerini sağlar.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "**Baisser les bras**" dans le contexte de situations irrémédiables.

Synonymes possibles:

- "Abandonner"
- "Renoncer"
- "Se décourager"

Açıklama: Bu eş anlamlıların hepsi vazgeçmek anlamına gelir. Bu, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve benzer durumlar hakkında kendilerini ifade etmenin diğer yollarını anlamalarına yardımcı olur.

Çeviri

Traduisez la phrase "baisser les bras" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Kollarını indirmek." Açıklama: Bu ifade, Fransızcada kelime anlamıyla "kollarını indirmek" anlamına gelir. Ancak mecazi olarak, bir kişinin pes etmesini, mücadeleyi bırakmasını ya da ümitsizlik nedeniyle çaba göstermeyi kesmesini ifade eder. Türkçede birebir bir çeviri kullanılmaz, ancak benzer bir anlam taşıyan "pes etmek" veya "vazgeçmek" gibi deyimler vardır.

Fransızcada "baisser les bras" ifadesi, genellikle zorlu bir durumla karşılaşıldığında artık devam edecek gücün veya motivasyonun kalmadığını anlatmak için kullanılır. Bu

deyim, fiziksel bir hareketten yola çıkarak mecazi bir anlam kazanmıştır: Kolları indirmek, savaştan vazgeçmeyi ve teslimiyeti sembolize eder.

Sonuç: Bu açıklama, deyimlerin kültürel ve dilsel farklılıklara nasıl dayandığını anlamak için önemlidir. Fransızcada "baisser les bras", mücadeleden vazgeçmek anlamını taşıırken, Türkçede bu duygu "pes etmek" veya "vazgeçmek" gibi ifadelerle aktarılır. Deyimlerin doğru anlaşılması, kültürel arka planın ve dilsel inceliklerin kavranmasını gerektirir.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, *Senaryo*, *Açık sorular*, *Yorum*, *Tartışma* ve *Rol oynama* alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez qu'un ami vous demande si vous envisagez de renoncer à quelque chose ou à une situation dans votre vie et ce que ce sentiment signifie. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "baisser les bras" ?

Durum: Bir arkadaşınız size hayatında bir şeyden ya da bir durumdan vazgeçmeyi düşündüğünü ve bu duygunun ne anlama geldiğini soruyor.

Örnek cevap:

"Je comprends que ce soit difficile et que tu te sentes découragée en ce moment. Parfois, on a envie de baisser les bras quand les choses ne se passent pas comme prévu. Mais tu sais, abandonner n'est pas toujours la solution. Il vaut mieux prendre un peu de recul, respirer et essayer de voir la situation sous un autre angle. Peut-être que tu es plus forte que tu ne le penses, et avec un peu de patience, tout peut s'améliorer. Ne baisse pas les bras maintenant, tu pourrais le regretter plus tard !"

Açıklama: Bu cevap, "baisser les bras" ifadesinin bir kişinin zorlu bir durum karşısında pes etme veya mücadeleyi bırakma eğilimini anlatmak için kullanıldığını gösterir. Burada kişi, arkadaşını cesaretlendirerek ve destekleyerek bu duygunun doğal olduğunu, ancak hemen pes etmemenin daha iyi bir çözüm olduğunu anlatır. Fransızcada

bu ifade, bir tür teslimiyet ve mücadeleden vazgeçmeyi sembolize ederken, verilen yanıt bu tür bir durumda nasıl motive edici olunabileceğini gösterir.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est parfois nécessaire de baisser les bras face à une situation difficile ? Donnez un exemple en utilisant l'expression.

Örnek cevap: "Je pense qu'il y a des moments où baisser les bras semble être la seule solution, surtout quand on a tout essayé et que rien ne fonctionne. Par exemple, un de mes amis avait un projet professionnel qui lui tenait beaucoup à cœur. Il a travaillé jour et nuit pendant des mois, mais malgré tous ses efforts, il ne voyait aucun résultat. À un moment donné, il a décidé de baisser les bras et de prendre du recul. Finalement, cette pause lui a permis de retrouver de nouvelles idées et de repartir avec plus d'énergie. Parfois, il faut savoir quand s'arrêter pour mieux rebondir."

Açıklama: Bu örnek, "*baisser les bras*" ifadesinin bir kişinin çaba göstermesine rağmen istediği sonucu elde edemediğinde pes etme veya mücadeleye ara verme anlamında kullanıldığını gösterir. Cevap, pes etmenin bazen yeni bir bakış açısı kazanmak ve daha güçlü bir şekilde geri dönmek için gerekli olabileceğini vurgular. Bu durum, öğrencilerin bir şeyi tamamen bırakmak ile stratejik bir mola vermek arasındaki farkı anlamalarına yardımcı olur.

Yorum (Interprétation)

Question: Discutez d'une fois où vous avez décidé de baisser les bras. Comment cela a-t-il changé la situation ?

Örnek cevap: "Une fois, je travaillais sur un projet d'études particulièrement difficile, et malgré tous mes efforts, je n'arrivais pas à avancer. J'étais épuisé et démoralisé. À ce moment-là, j'ai décidé de baisser les bras, de faire une pause et de m'éloigner du problème pendant quelques jours. Cette décision m'a permis de me reposer, de prendre du recul et de revenir avec un esprit plus clair. Finalement, cette distance m'a donné de nouvelles idées, et j'ai pu terminer le projet avec succès. Cela m'a appris que baisser les bras temporairement ne signifie pas abandonner, mais parfois se donner une chance de repartir sur de meilleures bases."

Açıklama: Bu örnek, "*baisser les bras*" ifadesinin her zaman kalıcı bir vazgeçme anlamına gelmediğini, aksine bazen bir adım geri çekilmenin soruna yeni bir bakış açısıyla yaklaşmayı sağladığını anlatır. Kişi, bu zor durumdan daha güçlü bir şekilde çıkmıştır. Bu tür bir yorumlama, öğrencilerin pes etmenin stratejik bir karar olabileceğini ve bu durumun nasıl olumlu sonuçlar doğurabileceğini anlamalarına yardımcı olur.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous qu'il est acceptable de baisser les bras face aux difficultés ? (Zorluklar karşısında pes etmek kabul edilebilir midir?)

Exemple de point de vue: "Je pense que baisser les bras n'est pas forcément une mauvaise chose dans certaines situations. Parfois, on arrive à un point où continuer coûte plus que ce que cela rapporte, que ce soit émotionnellement ou physiquement. Bien sûr, il est important de se battre pour ce qui nous tient à cœur, mais il faut aussi savoir reconnaître ses limites. Par exemple, quelqu'un qui travaille sur un projet sans avancer pourrait décider de baisser les bras temporairement pour revenir avec plus d'énergie et d'idées. Cela ne veut pas dire abandonner, mais choisir de se préserver pour mieux rebondir par la suite."

Açıklama: Bu tartışma, "*baisser les bras*" ifadesinin olumsuz bir anlam taşımak zorunda olmadığını vurgular. Zorluklar karşısında pes etmenin bazen stratejik bir karar olabileceğini ve bireyin kendini koruyarak daha güçlü bir şekilde geri dönmesini sağlayabileceğini gösterir. Bu tür bir tartışma, öğrencilerin hem kararlılık hem de kendini tanıma arasındaki dengeyi keşfetmelerine yardımcı olur.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un ami parle d'une situation difficile où il a envie d'abandonner, et l'autre réagit en utilisant l'expression "*baisser les bras*".

Örnek cevap:

A : "Je n'en peux plus. J'ai passé des semaines à préparer cet examen, et malgré tous mes efforts, j'ai l'impression que ça ne sert à rien. Je suis vraiment prêt à tout laisser tomber."

B : "Ne baisse pas les bras maintenant ! Je sais que c'est difficile, mais tu as déjà fait tellement de progrès. Parfois, on a envie d'abandonner juste avant de réussir. Respire un bon coup, fais une pause si tu en as besoin, mais ne laisse pas ces moments de doute te faire tout lâcher. Tu es plus fort que ça !" (**A :** "Artık dayanamıyorum. Haftalardır bu sınava hazırlanıyorum ama tüm çabalarıma rağmen hiçbir işe yaramıyormuş gibi hissediyorum. Gerçekten her şeyi bırakmaya hazırım."

B : "Şu anda pes etme! Zor olduğunu biliyorum ama şimdiye kadar o kadar ilerleme kaydettin ki. Bazen başarıya çok yaklaştığımızda vazgeçmek isteriz. Derin bir nefes al, gerekiyorsa biraz ara ver ama bu şüphe anlarının seni her şeyi bırakmaya itmesine izin verme. Sen bundan daha güçlüsün!")

Açıklama: Bu rol yapma örneğinde, bir kişinin zorlu bir durum karşısında pes etmeye çok yakın olduğu bir an paylaşılır. Diğer kişi, "*baisser les bras*" ifadesini kullanarak arkadaşını motive eder ve bu hissin geçici olduğunu, devam etmenin önemini vurgular. Bu tür etkileşimler, öğrencilerin ifadeyi gerçek hayat bağlamlarında nasıl kullanacaklarını öğrenmelerine yardımcı olur ve duygusal destek verme becerilerini geliştirir.

Sonuç: Bu tür rol oyunları, "*baisser les bras*" gibi deyimlerin günlük konuşmalarda nasıl etkili bir şekilde kullanılacağını öğretir ve öğrencilerin zor durumlar karşısında empatik ve motive edici iletişim kurmalarına olanak sağlar.

15. Prêter main-forte à qqn.

(Yardıma koşmak, arka çıkmak, omuz vermek)

(C'est apporter une aide à quelqu'un en difficulté)

Fournir une assistance ou un soutien à quelqu'un ; venir en aide à une personne dans le besoin.

Exemples :

1. Le Parlement est ravi de pouvoir prêter main forte à ce projet.

- Origine : Le terme "main-forte" est apparu au XVe siècle et désignait l'aide apportée à la justice et aux forces publiques dans le but de maintenir l'ordre. Il ne s'est plus employé seul à partir du siècle suivant, où l'on trouvait par exemple l'expression "tenir

main forte" dont le sens était "venir en aide à quelqu'un". La forme actuelle "prêter main forte" date du XVIIe siècle. D'autres variantes telles que "prêter main vive" ont existé mais ne sont aujourd'hui plus employées.

Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar:

Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilmektedir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Karma Yaklaşım ile sınav:

Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (*Question de compréhension/QCM*)

Quel est le sens de l'expression "Prêter main-forte à quelqu'un" ?

- a) Donner de l'argent à quelqu'un
- b) Apporter son aide à quelqu'un
- c) Tenir la main de quelqu'un
- d) Encourager quelqu'un

İnceleme:

a) Donner de l'argent à quelqu'un → Yanlış. Bu cevap, ifade edilen yardım türünü tam anlamıyla kapsamaz.

b) Apporter son aide à quelqu'un → Doğru. Bu ifade, deyimın asıl anlamını temsil eder.

c) Tenir la main de quelqu'un → Yanlış. Bu, fiziksel bir destek çağrışırsa da genel anlamıyla yardım etme fikrini kapsamaz.

d) Encourager quelqu'un → Yanlış. Cesaretlendirmek yardımın bir parçası olabilir ama deyimın tüm anlamını karşılamaz.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : "Lors de la catastrophe, les pompiers ont immédiatement _____."

Önerilen cevap: "prêté main-forte à tous ceux qui étaient en danger."

Açıklama: Bu cümle, itfaiyecilerin bir felaket sırasında nasıl yardım ettiğini anlatırken deyimın anlamının kullanımını gösterir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "prêter main-forte à quelqu'un" ifadesini kullandığınız bir durumu anlatan kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Il y a quelques mois, mon voisin rencontrait des difficultés pour réparer sa voiture qui était tombée en panne juste devant sa maison. Bien que je ne sois pas expert en mécanique, je lui ai proposé de l'aider avec les outils que j'avais à la maison. Nous avons passé plusieurs heures à essayer de trouver la panne, et finalement, grâce à nos efforts conjoints, nous avons réussi à la réparer. Ce jour-là, j'ai compris combien il est précieux d'être disponible pour prêter main-forte à quelqu'un. Non seulement cela a renforcé notre relation de voisinage, mais j'ai aussi ressenti une grande satisfaction personnelle en voyant qu'il était soulagé."

Açıklama: Bu örnekte, deyimın günlük bir bağlamda nasıl pratik bir anlam kazandığı ve bireyler arası ilişkilerdeki önemini gösterdiği görülmektedir. Yardım etmenin sadece bir sorunun çözülmesine katkıda bulunmakla kalmayıp aynı zamanda insanlar arasında güçlü bir bağ oluşturduğunu da vurgular. Bu tür durumlar, bireylerin toplumsal dayanışmanın bir parçası olma hissini yaşamalarına ve karşılıklı yardımlaşmanın önemini fark etmelerine olanak tanır. Öğrenciler, bu tür bir anlatımla hem deyimın uygulamasını hem de sosyal bağlamdaki değerini derinlemesine kavrayabilir.

.Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "Prêter main-forte à quelqu'un".

Synonymes possibles :

- "Apporter son aide."
- "Venir en aide."
- "Donner un coup de main."

Açıklama: Bu eşanlamlılar, yardımlaşma fikrini destekleyen diğer ifadeleri vurgulamakta ve öğrencilerin sözcük dağarcığını genişletmesine yardımcı olmaktadır.

Çeviri (Traduction)

Traduisez la phrase "Prêter main-forte à quelqu'un" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Birine güçlü bir el uzatmak."

Açıklama: Deyim, Fransızca'da zor durumda olan birine yardım etmeyi ifade eder. Türkçede ise bu deyim, "birine yardım eli uzatmak" veya "destek olmak" şeklinde karşılanabilir. Bu çeviri, deyimın hem kelime hem de mecazi anlamını aktarır.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que votre ami a besoin d'aide pour un projet important. Que lui diriez-vous en utilisant l'expression "Prêter main-forte" ?

Örnek cevap: "Je vois que tu as besoin de soutien pour finir ton projet à temps. Ne t'inquiète pas, je suis là pour te prêter main-forte si tu as besoin d'aide."

Açıklama: Bu cevap, deyimın günlük bir durumda nasıl kullanılabileceğini ve bir başkasına yardım teklif ederken uygun bir ifadeyi gösterir.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pourquoi est-il important de prêter main-forte à quelqu'un dans une situation difficile ?

Örnek cevap: "Je pense qu'il est essentiel d'aider les autres dans des moments difficiles, car cela crée un lien de solidarité et renforce les relations humaines. Par exemple, lors d'une crise, prêter main-forte à quelqu'un peut vraiment faire une grande différence."

Açıklama: Bu soru ve cevap, deyimini toplumsal bağlamını vurgulayarak yardımlaşmanın önemini ortaya koyar.

Yorum (Interprétation)

Question: Connaissez-vous des idiomes similaires dans votre langue maternelle ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, il y a une expression similaire : 'Yardım eli uzatmak.' Cela signifie offrir de l'aide ou du soutien à quelqu'un dans le besoin. Tout comme 'Prêter main-forte', cette expression montre l'importance de la solidarité."

Açıklama: Bu etkinlik, deyimini diğer dillerdeki benzer karşılıklarını araştırır ve öğrencilere deyimlerin kültürler arasındaki farklılıklarını anlamaları için bir fırsat sunar.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous qu'il est toujours nécessaire de prêter main-forte aux autres, même si cela signifie mettre de côté ses propres priorités ?

Örnek bakış açısı: "Je crois qu'il est parfois nécessaire de s'oublier pour aider les autres, surtout dans des situations d'urgence où notre intervention peut faire une grande différence. Par exemple, si un proche a besoin d'un soutien immédiat, il serait égoïste de ne pas se rendre disponible. Cependant, il est aussi essentiel de savoir poser des limites pour éviter de se perdre soi-même dans les attentes des autres. Si on met constamment de côté ses propres priorités, cela peut conduire à une frustration et un épuisement personnels à long terme. L'idéal est donc de trouver un équilibre entre aider les autres et prendre soin de ses propres besoins."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri deyim eleştirisel bir bakış açısından değerlendirmeye ve bireyin başkalarına yardım ederken kendi sınırlarını nasıl koruyabileceğini tartışmaya teşvik eder. Öğrenciler, acil durumlar gibi yardımın hayati olduğu durumlarla, bireyin kendi ihtiyaçlarını göz ardı etmemesi gereken durumlar arasındaki farkı anlamayı öğrenir. Ayrıca, toplumsal dayanışmanın önemine dair daha derin bir farkındalık geliştirirler ve kişisel sorumluluk ile toplumsal destek arasındaki dengeyi analiz ederler. Bu tartışma, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde yardımseverliğin etkilerini ve sınırlarını anlamayı sağlar.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un étudiant est en retard pour préparer un présentation, et son ami lui propose de l'aider.

Örnek cevap:

A: "Je suis tellement en retard pour préparer cette présentation !"

B: "Ne t'inquiète pas, je vais te prêter main-forte. On va travailler ensemble et tout ira bien."

(A: "Bu sunumu hazırlamak için çok geç kaldım!")

B: "Merak etme, sana yardım edeceğim. Birlikte çalışacağız ve her şey yolunda gidecek.")

Açıklama: Bu etkinlik, deyim diyaloglarda nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini gösterir ve öğrencilerin dili pratik şekilde kullanma yeteneklerini geliştirir.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, "Prêter main-forte à quelqu'un" ifadesine farklı açılardan yaklaşılmasına olanak tanır. Öğrencilerin ifadenin anlamını ve kullanımını kavramalarını sağlarken, aynı zamanda bu deyim dicerilerine katkısını artırır.

16. Saisir la balle au bond

(Şansı iyi kullanmak, fırsatı kaçırmamak)

· (Saisir une occasion favorable)

- Saisir promptement et à propos une occasion favorable. Réagir sans délais.

Exemples :

1. Pour le gouvernement, il est encore temps de saisir la balle au bond et de tout simplement faire ce qui devrait être fait.

- Origine : Cette expression est apparue à la toute fin du XVIIe siècle et repose sur le geste de récupérer une balle avant qu'elle rebondisse au sol, ce qui n'est pas évident.

Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar:

Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilmektedir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Karma Yaklaşım ile sınav:

Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

Quel est le sens de l'expression "Saisir la balle au bond" ?

- a) Attraper une balle
- b) Profiter d'une opportunité
- c) Réagir à une situation difficile
- d) Se préparer à une épreuve

İnceleme:

- a) Attraper une balle → Yanlış. Bu cevap ifadenin sadece kelime anlamını verir.
- b) Profiter d'une opportunité → Doğru. Bu ifade deyimın asıl anlamını temsil eder.

c) Réagir à une situation difficile → Yanlış. Zor bir duruma tepki vermeyi anlatır ama fırsatı yakalamak anlamını kapsamaz.

d) Se préparer à une épreuve → Yanlış. Hazırlık yapmak deyimin anlamını doğrudan karşılamaz.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : "Quand j'ai vu l'annonce, j'ai immédiatement _____."

Önerilen cevap: "saisi la balle au bond pour m'inscrire."

Açıklama: Bu cümle, bir fırsatın nasıl değerlendirildiğini ifade etmek için deyimin kullanımını gösterir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "saisir la balle au bond" ifadesini kullandığınız bir durumu anlatan kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Lorsqu'un de mes professeurs m'a parlé d'une bourse pour étudier à l'étranger, j'ai immédiatement saisi la balle au bond. J'ai préparé mon dossier rapidement et soumis ma candidature sans hésiter. Quelques semaines plus tard, j'ai appris que j'avais été accepté. Ce fut une expérience incroyable qui a transformé ma vie et m'a permis de découvrir de nouvelles cultures."

Açıklama: Bu örnekte, deyimin önemli bir fırsatı hızlıca değerlendirme anlamında nasıl kullanıldığı gösterilmektedir. Ayrıca, bu tür bir fırsatın bireyin hayatında olumlu ve dönüştürücü etkiler yaratabileceği vurgulanmaktadır.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "Saisir la balle au bond".

Synonymes possibles :

- "Profiter d'une opportunité."
- "Saisir une chance."

- "Ne pas laisser passer une occasion."

Açıklama: Bu eşanlamlılar, fırsatı değerlendirme fikrini destekleyen diğer ifadeleri vurgulamakta ve öğrencilerin sözcük dağarcığını genişletmesine yardımcı olmaktadır.

Çeviri (Traduction)

Traduisez la phrase "Saisir la balle au bond" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Topu havada yakalamak."

Açıklama: Deyim, Fransızca'da karşılaşılan bir fırsatı hemen değerlendirmek anlamını taşır. Türkçede ise bu deyim, "fırsatı kaçırmamak" veya "fırsatı değerlendirmek" şeklinde karşılanabilir. Bu çeviri, deyim hem kelime hem de mecazi anlamını aktarır.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que vous avez une opportunité unique d'étudier à l'étranger. Comment réagissez-vous en utilisant l'expression "Saisir la balle au bond" ?

Örnek cevap: "Lorsque j'ai reçu la proposition d'étudier à l'étranger, j'ai immédiatement saisi la balle au bond. Je savais que ce genre d'opportunité ne se présenterait pas deux fois. J'ai commencé à préparer tous les documents nécessaires, à chercher des informations sur le pays et l'université, et à organiser les démarches administratives. Bien que ce soit un processus complexe, je me suis donné à fond car je savais que cela allait changer ma vie et m'ouvrir des portes pour l'avenir."

Açıklama: Bu cevap, deyim önemli bir fırsatı değerlendirme anlamında nasıl kullanılabileceğini gösterir. Ayrıca, öğrencinin bu fırsatı değerlendirme konusundaki kararlılığı ve bu tür bir fırsatın bireysel gelişime olan etkisi de vurgulanmaktadır.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pourquoi est-il important de saisir les opportunités qui se présentent ?

Örnek cevap: "Je pense qu'il est essentiel de saisir les opportunités car elles peuvent changer notre vie de manière positive. Par exemple, une seule décision peut ouvrir de nouvelles portes et offrir des expériences enrichissantes."

Açıklama: Bu soru ve cevap, deyimini önemini ve fırsatı değerlendirme fikrinin hayattaki rolünü vurgular.

Yorum (Interprétation)

Question: Connaissez-vous des idiomes similaires dans votre langue maternelle ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, il y a une expression similaire : 'Fırsatı kaçırmamak.' Cela signifie également profiter immédiatement d'une occasion qui se présente. Tout comme 'Saisir la balle au bond', cette expression montre l'importance de réagir rapidement."

Açıklama: Bu etkinlik, deyimini diğer dillerdeki benzer karşılıklarını araştırır ve öğrencilere deyimlerin kültürler arasındaki farklılıklarını anlamaları için bir fırsat sunar.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous que toutes les opportunités doivent être saisies ou faut-il parfois attendre une meilleure occasion ?

Örnek bakış açısı: "Je crois qu'il est important de saisir les opportunités qui se présentent, mais avec prudence. Certaines opportunités peuvent sembler bonnes sur le moment, mais il est nécessaire de réfléchir à leurs conséquences à long terme."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri deyimini eleştirisel bir bakış açısından değerlendirmeye ve anlamını toplumsal bağlamlarla ilişkili bir şekilde tartışmaya teşvik eder.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un collègue propose une idée lors d'une réunion, et vous voyez une opportunité pour contribuer.

Örnek cevap:

A: "J'ai une idée pour améliorer notre projet, mais je ne suis pas sûr que cela fonctionne."

B: "C'est une excellente idée ! Si tu veux, on peut travailler ensemble pour la développer. Je pense que c'est le moment de saisir la balle au bond."

Açıklama: Bu etkinlik, deyimın diyaloglarda nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini gösterir ve öğrencilerin dili pratik şekilde kullanma yeteneklerini geliştirir.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, "Saisir la balle au bond" ifadesine farklı açılardan yaklaşılmaya olanak tanır. Öğrencilerin ifadenin anlamını ve kullanımını kavramalarını sağlarken, aynı zamanda bu deyimın dil becerilerine katkısını artırır.

17. Vivre d'amour et d'eau fraîche

(Aşkla ve sevgiyle yaşamak, aşkı her şeyin önüne koymak)

- (Vivre sans préoccupations matérielles)
- Vivre de peu ou de rien. vivre d'espoir, vivre de peu

Exemples :

1. Toi et ton frère, vous pensez que vous pouvez vivre d'amour et d'eau fraîche.
2. Mais, comme dit le proverbe : «on ne peut pas vivre d'amour et d'eau fraîche» !
3. La pauvreté : vivre d'amour et d'eau fraîche représente une utopie qui ne dure pas.
4. Elle dit qu'elle vit d'amour et d'eau fraîche.
5. Je ne peux plus vivre d'amour et d'eau fraîche!

- Origine : Expression un peu ironique qui fait allusion au fait que si l'on s'alimente juste d'amour et d'eau fraîche, on a alors besoin de peu pour vivre. On a tendance à utiliser cette expression pour qualifier les personnes qui perdent l'appétit au début d'une relation amoureuse.

Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar:

Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilmektedir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Karma Yaklaşım ile sınav:

Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

Quel est le sens de l'expression "Vivre d'amour et d'eau fraîche" ?

- a) Ne vivre que de ses économies
- b) Mener une vie simple et insouciante guidée par l'amour
- c) Éviter tout contact avec les autres
- d) S'intéresser uniquement à l'argent

İnceleme:

- a) Ne vivre que de ses économies → Yanlış. Bu cevap, ifadenin anlamını kapsamaz.
- b) Mener une vie simple et insouciante guidée par l'amour → Doğru. Bu ifade deyimın asıl anlamını temsil eder.
- c) Éviter tout contact avec les autres → Yanlış. Bu anlam deyimın kapsamına girmez.
- d) S'intéresser uniquement à l'argent → Yanlış. Bu cevap deyimın tam tersidir.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : "Ils ont choisi de quitter leur travail et de _____."

Önerilen cevap: "vivre d'amour et d'eau fraîche."

Açıklama: Bu cümle, deyimini sade bir yaşam tercihini ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini gösterir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "vivre d'amour et d'eau fraîche" ifadesini kullandığınız bir durumu anlatan kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Après avoir quitté nos emplois pour suivre notre rêve de parcourir l'Europe en van, nous avons décidé de vivre d'amour et d'eau fraîche. Sans attaches matérielles, chaque jour était consacré à découvrir de nouveaux paysages et à profiter pleinement de notre liberté. Nous avons appris à nous contenter de peu et à savourer les moments simples, comme un coucher de soleil ou un dîner improvisé. Cette période nous a montré que le bonheur ne réside pas toujours dans les biens matériels, mais dans les expériences partagées."

Açıklama: Bu örnekte, deyimini maddi kaygılardan uzak, sade bir hayat yaşamak anlamında nasıl kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca, bireylerin bu yaşam tarzından kazandıkları deneyimlerin ve mutluluğun önemi vurgulanmaktadır.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "Vivre d'amour et d'eau fraîche".

Synonymes possibles :

- "Mener une vie simple."
- "Vivre sans souci matériel."
- "Laisser guider sa vie par l'amour."

Açıklama: Bu eşanlamlılar, deyimın manevi değere odaklanması fikrini destekleyen diğer ifadeleri vurgulamakta ve öğrencilerin sözcük dağarcığını genişletmesine yardımcı olmaktadır.

Çeviri (Traduction)

Traduisez la phrase "Vivre d'amour et d'eau fraîche" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Aşk ve taze su ile yaşamak."

Açıklama: Deyim, Fransızca'da maddi kaygılardan uzak, sade bir hayat yaşamı ifade eder. Türkçede bu deyim, "Aşk ile yaşamını sürdürmek" veya "Aşkın her şeyi karşılayacağına inanmak" olarak karşılanabilir. Bu çeviri, deyimın hem kelime hem de mecazi anlamını aktarır.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que vous vivez une période où l'argent ne compte pas pour vous. Comment expliqueriez-vous cette situation en utilisant l'expression "Vivre d'amour et d'eau fraîche" ?

Örnek cevap: "Depuis que nous avons décidé de quitter la ville pour vivre à la campagne, nous avons choisi de vivre d'amour et d'eau fraîche. Notre priorité est de profiter des choses simples de la vie : cultiver notre jardin, partager des repas en famille et admirer la nature autour de nous. Nous avons réduit nos dépenses au strict minimum pour nous concentrer sur ce qui nous rend vraiment heureux. Cette expérience nous a appris que l'amour et la simplicité peuvent suffire à combler nos vies."

Açıklama: Bu cevap, deyimın maddi kaygılardan uzak bir yaşam tarzını ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini gösterir. Aynı zamanda, bu tür bir yaşam tercihinin bireylere sunduğu mutluluk ve huzuru vurgulamaktadır.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est possible de vivre d'amour et d'eau fraîche toute sa vie? Pourquoi ou pourquoi pas ?

Örnek cevap: "Je crois que vivre d'amour et d'eau fraîche est possible pour une certaine période, mais pas toute une vie. Les réalités matérielles finissent toujours par nous rattraper."

Açıklama: Bu soru ve cevap, deyimın hayatta uygulanabilirliğini tartışır ve öğrencileri eleştirisel düşünmeye teşvik eder.

Yorum (Interprétation)

Question: Connaissez-vous des idiomes similaires dans votre langue maternelle ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, une expression similaire pourrait être 'Sadece sevgiyle yaşamak.' Cette expression reflète une idée semblable de vivre sans se préoccuper des besoins matériels, mais guidé par l'amour."

Açıklama: Bu etkinlik, deyimın diğer dillerdeki benzer karşılıklarını araştırır ve öğrencilere deyimlerin kültürler arasındaki farklılıklarını anlamaları için bir fırsat sunar.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous que l'amour peut suffire pour surmonter tous les problèmes de la vie ?

Örnek bakış açısı: "Je pense que l'amour est un élément très important pour affronter les difficultés, mais il ne peut pas résoudre tous les problèmes. Parfois, des solutions concrètes et matérielles sont nécessaires."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri deyimı eleştirisel bir bakış açısından değerlendirmeye ve anlamını toplumsal bağlamlarla ilişkili bir şekilde tartışmaya teşvik eder.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un couple discute de leur avenir et décide de changer leur mode de vie.

Örnek cevap:

A: "J'en ai marre de ce travail stressant. Si on quittait tout pour vivre simplement ?"

B: "Tu as raison. On pourrait vivre d'amour et d'eau fraîche, et profiter de chaque instant ensemble." (A: "Bu stresli işten bıktım. Her şeyi bırakıp basit bir hayat mı yaşasak?"

B: "Haklısın. Sadece aşk ve suyla yaşayıp her anın tadını birlikte çıkarabiliriz.")

Açıklama: Bu etkinlik, deyimın diyaloglarda nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini gösterir ve öğrencilerin dili pratik şekilde kullanma yeteneklerini geliştirir.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, "Vivre d'amour et d'eau fraîche" ifadesine farklı açılardan yaklaşılmasına olanak tanır. Öğrencilerin ifadenin anlamını ve kullanımını kavramalarını sağlarken, aynı zamanda bu deyimın dil becerilerine katkısını artırır.

18. Avoir du nez

(Sezgileri güçlü olmak, ileri görüşlü olmak, hissiyatı kuvvetli olmak)

- (Avoir de l'intuition, bien percevoir les choses)
- Avoir le nez creux, le nez fin, flairer les bonnes occasions ; être perspicace.
- À vue de nez, approximativement, selon une première estimation.

Exemples :

1. Un musée des curiosités enivrant pour lequel il faut avoir du nez avant de le trouver!

Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar:

Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilmektedir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Karma Yaklaşım ile sınav:

Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

Quel est le sens de l'expression "Avoir du nez" ?

- a) Avoir un grand nez
- b) Deviner ou prédire avec justesse
- c) Sentir une mauvaise odeur
- d) Être à l'affût de quelque chose

İnceleme:

- a) Avoir un grand nez → Yanlış. Bu cevap, ifadenin mecazi anlamını kapsamaz.
- b) Deviner ou prédire avec justesse → Doğru. Bu ifade deyimın asıl anlamını temsil eder.
- c) Sentir une mauvaise odeur → Yanlış. Bu anlam deyimın kapsamına girmez.
- d) Être à l'affût de quelque chose → Yanlış. Bu cevap, öngörü yerine sadece gözetim anlamını taşır.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : "Lorsqu'elle a proposé ce plan, tout le monde a compris qu'elle _____."

Önerilen cevap: "avait du nez."

Açıklama: Bu cümle, deyimın zekice bir öngörü veya analiz ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini gösterir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "avoir du nez" ifadesini kullandığınız bir durumu anlatan kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Lorsqu'un de mes amis cherchait une maison à acheter, je lui ai conseillé un quartier qui n'était pas encore très populaire mais qui avait beaucoup de potentiel. Quelques années plus tard, la valeur des propriétés dans ce quartier a fortement augmenté, et il m'a remercié pour mon intuition. Il m'a dit que j'avais vraiment du nez pour repérer les bonnes opportunités avant tout le monde."

Açıklama: Bu örnekte, deyim, sezgileri güçlü bir şekilde kullanarak avantajlı bir durumu öngörme ve değerlendirme anlamında nasıl kullanıldığı anlatılmaktadır. Ayrıca, bireyin bu özelliğinin başkaları tarafından fark edilmesi ve takdir edilmesi vurgulanmaktadır.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "Avoir du nez".

Synonymes possibles :

- "Avoir de l'intuition."
- "Savoir deviner."
- "Anticiper avec justesse."

Açıklama: Bu eş anlamlılar, deyim, keskin öngörü ve sezgi fikrini destekleyen diğer ifadeleri vurgulamakta ve öğrencilerin sözcük dağarcığını genişletmesine yardımcı olmaktadır.

Çeviri (Traduction)

Traduisez la phrase "Avoir du nez" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Burun sahibi olmak."

Açıklama: Deyim, Fransızca'da keskin bir sezgiye sahip olmayı ifade eder. Türkçede bu deyim, "keskin bir öngörüye sahip olmak" veya "durumu hemen anlamak" olarak karşılanabilir. Bu çeviri, deyimın hem kelime hem de mecazi anlamını aktarır.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que vous devez prendre une décision importante rapidement. Comment expliqueriez-vous votre choix en utilisant l'expression "Avoir du nez" ?

Örnek cevap: "Quand j'ai décidé de rejoindre cette entreprise, beaucoup de gens étaient sceptiques car elle n'était pas encore bien établie. Mais j'avais du nez et j'ai senti qu'elle avait un fort potentiel de croissance. Quelques années plus tard, l'entreprise est devenue un leader dans son secteur, et ma décision s'est avérée être la meilleure. Cela m'a confirmé l'importance d'avoir de l'intuition dans des moments cruciaux."

Açıklama: Bu örnek, deyimın önemli bir karar anında sezgilerin güçlü bir şekilde kullanılmasını ve bu sezgilerin doğru sonuçlara götürmesini nasıl ifade ettiğini göstermektedir. Aynı zamanda, alınan kararın başarıyla sonuçlanmasının, bireyin sezgilerine olan güvenini nasıl pekiştirdiğini vurgular.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous que l'intuition est plus importante que la logique dans la prise de décision ?

Örnek cevap: "Je crois que l'intuition joue un rôle très important, surtout dans des situations où les informations sont incomplètes. Parfois, avoir du nez peut faire la différence."

Açıklama: Bu soru ve cevap, deyimın önemini ve sezgisel karar verme üretimindeki rolünü tartışır.

Yorum (Interprétation)

Question: Connaissez-vous des idiomes similaires dans votre langue maternelle ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, une expression similaire pourrait être 'Durumu koklamak.' Cette expression reflète une idée semblable de prévoir ou de deviner avec justesse."

Açıklama: Bu etkinlik, deyimlerin diğer dillerdeki benzer karşılıklarını araştırır ve öğrencilere deyimlerin kültürler arasındaki farklılıklarını anlamaları için bir fırsat sunar.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous que l'intuition peut remplacer la logique dans toutes les situations ?

Örnek bakış açısı: "Je pense que l'intuition peut compléter la logique, mais elle ne peut pas toujours la remplacer. Dans des situations complexes, une combinaison des deux est idéale."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri deyimi eleştirel bir bakış açısından değerlendirmeye ve anlamını toplumsal bağlamlarla ilişkili bir şekilde tartışmaya teşvik eder.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un chef d'équipe doit choisir une stratégie rapidement et explique son choix.

Örnek cevap:

A: "Pourquoi avez-vous choisi cette approche ?"

B: "Parce que j'ai du nez pour comprendre ce qui fonctionne dans ce genre de situation. J'ai confiance dans cette stratégie." (A: "Neden bu yaklaşımı seçtiniz?")

B: "Çünkü bu tür durumlarda neyin işe yarayacağını anlama konusunda sezgilerim güçlüdür. Bu stratejiye güveniyorum.")

Açıklama: Bu etkinlik, deyimlerin diyaloglarda nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini gösterir ve öğrencilerin dili pratik şekilde kullanma yeteneklerini geliştirir.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, "Avoir du nez" ifadesine farklı açılardan yaklaşılmasına olanak tanır. Öğrencilerin ifadenin anlamını ve kullanımını kavramalarını sağlarken, aynı zamanda bu deyim dil becerilerine katkısını artırır.

19. S'en mordre les doigts

(Pişman olmak, dizini dövme, ah vah etmek, keşke demek)

- (Regretter une décision, être frustré)
- Regretter amèrement

Exemples :

1. Soyez assurés, je vous le dis aujourd'hui, que ce gouvernement aura tôt ou tard à s'en mordre les doigts.

- Origine : Dire que l'on se "mord les doigts de quelque chose" signifie de façon symbolique que l'on se punit d'une chose que l'on a faite et qui s'est avérée ne pas être judicieuse. Il s'agit donc ici de figurer que l'on regrette amèrement.

Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar:

Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilmektedir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Karma Yaklaşım ile sınav:

Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

Quel est le sens de l'expression "S'en mordre les doigts" ?

- Se ronger les ongles
- Ressentir un regret profond

c) Manger avec les mains

d) S'enfuir rapidement

İnceleme:

a) Se ronger les ongles → Yanlış. Bu cevap, ifadenin mecazi anlamını kapsamaz.

b) Ressentir un regret profond → Doğru. Bu ifade deyimin asıl anlamını temsil eder.

c) Manger avec les mains → Yanlış. Bu anlam deyimin kapsamına girmez.

d) S'enfuir rapidement → Yanlış. Bu cevap deyimin anlamıyla ilgili değil.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : "Après avoir pris cette mauvaise décision, elle _____."

Önerilen cevap: "s'en mord les doigts."

Açıklama: Bu cümle, deyimin pişmanlık veya derin bir üzülmeye ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini gösterir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "s'en mordre les doigts" ifadesini kullandığınız bir durumu anlatan kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Lorsqu'un ami m'a proposé d'investir avec lui dans un projet innovant, j'ai hésité et j'ai finalement refusé. Quelques années plus tard, ce projet a connu un succès incroyable, et il a réalisé des profits considérables. Aujourd'hui, je m'en mords les doigts, car j'ai laissé passer une opportunité qui aurait pu changer ma vie. Cela m'a appris à ne pas hésiter autant face à de bonnes occasions."

Açıklama: Bu örnek, deyimin bir fırsatı kaçırma sonucu duyulan pişmanlık anlamında nasıl kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca, bireyin bu deneyimden ders alarak gelecekteki fırsatlara daha hızlı ve kararlı bir şekilde yaklaşması gerektiğini öğrenmesini vurgular.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "S'en mordre les doigts".

Synonymes possibles :

- "Ressentir des remords."
- "Avoir des regrets."
- "Se reprocher quelque chose."

Açıklama: Bu eşanlamlılar, deyimın pişmanlık ve kendini yeme fikrini destekleyen diğer ifadeleri vurgulamakta ve öğrencilerin sözcük dağarcığını genişletmesine yardımcı olmaktadır.

Çeviri (Traduction)

Traduisez la phrase "S'en mordre les doigts" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Parmaklarını ısırarak."

Açıklama: Deyim, Fransızca'da derin bir pişmanlık ya da üzülmeye duyulan ifade eder. Türkçede bu deyim, "kendi kendini yemek" veya "pişman olmak" olarak karşılanabilir. Bu çeviri, deyimın hem kelime hem de mecazi anlamını aktarır.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que vous avez manqué une opportunité importante. Comment expliqueriez-vous votre regret en utilisant l'expression "S'en mordre les doigts" ?

Örnek cevap: "Il y a quelques mois, j'ai hésité à postuler pour un poste dans une entreprise réputée, pensant que j'aurais d'autres occasions. Mais le poste a été rapidement pourvu, et j'ai réalisé trop tard que c'était une opportunité unique. Aujourd'hui, je m'en mords les doigts de ne pas avoir pris cette décision à temps. Cela m'a appris à agir plus rapidement lorsque de telles occasions se présentent."

Açıklama: Bu cevap, deyimın bir fırsatı kaçırdıktan sonra yaşanan pişmanlığı ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini göstermektedir. Aynı zamanda, bireyin bu deneyimden gelecekte daha hızlı ve kararlı hareket etme dersini çıkarmasını vurgular.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous que les regrets peuvent aider à mieux prendre des décisions à l'avenir ?

Örnek cevap: "Je pense que les regrets peuvent être utiles s'ils nous enseignent quelque chose. Par exemple, après une erreur, on peut apprendre à mieux évaluer les opportunités."

Açıklama: Bu soru ve cevap, deyimın hayatta uygulanabilirliğini tartışır ve öğrencileri eleştirisel düşünmeye teşvik eder.

Yorum (Interprétation)

Question: Connaissez-vous des idiomes similaires dans votre langue maternelle ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, une expression similaire pourrait être 'Kendi kendini yemek.' Cette expression reflète une idée semblable de regret intense."

Açıklama: Bu etkinlik, deyimın diğer dillerdeki benzer karşılıklarını araştırır ve öğrencilere deyimlerin kültürler arasındaki farklılıklarını anlamaları için bir fırsat sunar.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous que les regrets peuvent motiver à s'améliorer ou sont-ils une perte de temps ?

Örnek bakış açısı: "Je pense que les regrets peuvent être une motivation pour faire mieux à l'avenir, mais il ne faut pas s'y attarder trop longtemps. L'action est plus importante que le remords."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri deyimı eleştirisel bir bakış açısından değerlendirmeye ve anlamını toplumsal bağlamlarla ilişkili bir şekilde tartışmaya teşvik eder.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un étudiant a raté une opportunité importante et en discute avec un ami.

Örnek cevap:

A: "Je n'arrive pas à croire que j'ai oublié de postuler pour ce stage."

B: "C'est dommage. Mais ne t'inquiète pas, même si tu t'en mords les doigts maintenant, il y aura d'autres opportunités." (A: "Bu staj için başvurmayı unuttuğuma inanamıyorum.")

B: "Bu üzücü. Ama merak etme, şu an pişman olsan da başka fırsatlar da olacak.")

Açıklama: Bu etkinlik, deyimini diyaloglarda nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini gösterir ve öğrencilerin dili pratik şekilde kullanma yeteneklerini geliştirir.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, "S'en mordre les doigts" ifadesine farklı açılardan yaklaşılmasına olanak tanır. Öğrencilerin ifadenin anlamını ve kullanımını kavramalarını sağlarken, aynı zamanda bu deyimini dil becerilerine katkısını artırır.

20. Donner un coup de pouce

(Küçük bir destek vermek, elinden tutmak)

- (Donner une aide supplémentaire, un petit coup de main)
- Intervenir pour aider quelqu'un, venir en aide.

Exemples :

1. Au printemps, l'application de poudre de sang peut donner un coup de pouce aux plantes à fleurs.

- **Origine :** L'origine de cette expression française remonte à la fin du XIXe siècle où on la rencontre sous la forme "Donner le coup de pouce". La forme a évolué dans le temps et son sens également.

Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar:

Her deyim gibi bu deyim de tez belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilmektedir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Karma Yaklaşım ile sınav:

Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

Quel est le sens de l'expression "Donner un coup de pouce" ?

- a) Frapper quelqu'un doucement
- b) Offrir une petite aide
- c) Pousser quelqu'un physiquement
- d) Demander de l'aide

İnceleme:

- a) Frapper quelqu'un doucement → Yanlış. Bu cevap, ifadenin mecazi anlamını kapsamaz.
- b) Offrir une petite aide → Doğru. Bu ifade deyimın asıl anlamını temsil eder.
- c) Pousser quelqu'un physiquement → Yanlış. Bu anlam deyimın kapsamına girmez.
- d) Demander de l'aide → Yanlış. Bu cevap deyimın anlamıyla ilgili değil.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : "Lorsqu'il a été bloqué, je lui ai _____."

Önerilen cevap: "donné un coup de pouce."

Açıklama: Bu cümle, deyimın destek ve yardım ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini gösterir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "donner un coup de pouce" ifadesini kullandığınız bir durumu anlatan kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Lorsqu'un de mes collègues avait du mal à finaliser un projet important, je lui ai donné un coup de pouce en réorganisant certaines de ses tâches et en l'aidant à respecter les délais. Grâce à notre collaboration, il a pu terminer son travail à temps et impressionner notre supérieur. Cette expérience m'a montré que même une petite aide peut avoir un impact significatif dans des moments cruciaux."

Açıklama: Bu örnek, deyimın birine küçük ama anlamlı bir destek sağlama anlamında nasıl kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca, bireyin bu yardımdan duyduğu memnuniyeti ve desteğin başkalarının başarısına nasıl katkıda bulunabileceğini vurgular.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "Donner un coup de pouce".

Synonymes possibles :

- "Apporter une aide."
- "Soutenir quelqu'un."
- "Encourager une action."

Açıklama: Bu eşanlamlılar, deyimın destek ve yardımlaşma fikrini destekleyen diğer ifadeleri vurgulamakta ve öğrencilerin sözcük dağarcığını genişletmesine yardımcı olmaktadır.

Çeviri (Traduction)

Traduisez la phrase "Donner un coup de pouce" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Hafif bir itme vermek."

Açıklama: Deyim, Fransızca'da birine küçük ama anlamlı bir yardım sunmayı ifade eder. Türkçede bu deyim, "destek olmak" veya "yardım eli uzatmak" olarak karşılanabilir. Bu çeviri, deyimini hem kelime hem de mecazi anlamını aktarır.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que vous avez aidé un ami à surmonter une difficulté. Comment expliqueriez-vous votre action en utilisant l'expression "Donner un coup de pouce" ?

Örnek cevap: "Quand mon ami traversait une période difficile pour organiser un événement, je lui ai donné un coup de pouce en l'aidant à contacter des prestataires et à gérer les préparatifs. Nous avons travaillé ensemble pour trouver des solutions rapides et efficaces. Grâce à ce soutien, tout s'est déroulé comme prévu et il était très reconnaissant de mon aide. Cela m'a fait réaliser à quel point un petit geste peut soulager quelqu'un dans des moments stressants."

Açıklama: Bu cevap, deyimini birine destek olma durumunu ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini göstermektedir. Ayrıca, bireyin yardımlaşma ve dayanışmanın olumlu etkilerini nasıl deneyimlediğini vurgular.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est toujours important d'aider les autres, même pour de petites choses ?

Örnek cevap: "Je pense que chaque petite aide compte. Parfois, un simple coup de pouce peut avoir un grand impact sur la vie de quelqu'un."

Açıklama: Bu soru ve cevap, deyimini yardımlaşmanın önemini vurgulayan toplumsal bir bağlamda tartışılmasına olanak tanır.

Yorum (Interprétation)

Question: Connaissez-vous des idiomes similaires dans votre langue maternelle ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, une expression similaire pourrait être 'Birine destek olmak.' Cette expression reflète une idée semblable de fournir une petite aide pour encourager quelqu'un."

Açıklama: Bu etkinlik, deyimlerin diğer dillerdeki benzer karşılıklarını araştırır ve öğrencilere deyimlerin kültürler arasındaki farklılıklarını anlamaları için bir fırsat sunar.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous que les petits gestes d'aide sont plus importants que les grandes actions ? Pourquoi ?

Örnek bakış açısı: "Je pense que les petits gestes d'aide sont souvent plus importants, car ils s'intègrent dans la vie quotidienne et montrent que l'on se soucie réellement des autres. Par exemple, offrir un sourire, écouter quelqu'un ou prêter main-forte dans une tâche simple peut avoir un impact immédiat et positif sur la journée de quelqu'un. Bien que les grandes actions aient leur importance dans des moments exceptionnels, ce sont les petits gestes répétés qui construisent des relations solides et une société plus humaine."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencilerin yardımın farklı boyutlarını eleştirel bir şekilde değerlendirmesine ve toplumsal dayanışma kavramını derinlemesine tartışmasına olanak tanır. Küçük jestlerin bireysel ve toplumsal bağlamda yarattığı etkileri vurgularken, öğrencileri bu jestlerin değerini anlamaya teşvik eder.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un collègue a besoin d'aide pour terminer un travail, et vous proposez votre soutien.

Örnek cevap:

A: "Je n'arrive pas à finir ce projet à temps."

B: "Ne t'inquiète pas. Je vais te donner un coup de pouce pour que tout soit prêt avant la deadline." (A: "Bu projeyi zamanında bitiremeyeceğim.")

C: "Merak etme. Her şeyi son teslim tarihine kadar hazır hale getirebilmen için sana yardım edeceğim.")

Açıklama: Bu etkinlik, deyim'in diyaloglarda nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini gösterir ve öğrencilerin dili pratik şekilde kullanma yeteneklerini geliştirir.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, "Donner un coup de pouce" ifadesine farklı açılardan yaklaşılmasına olanak tanır. Öğrencilerin ifadenin anlamını ve kullanımını kavramalarını sağlarken, aynı zamanda bu deyim'in dil becerilerine katkısını artırır.

21. Faire la sourde oreille

(Duymazlıktan gelmek, görmezden gelmek, Sümen altı etmek)

- (Ignorer délibérément, faire semblant de ne pas entendre)
- Faire semblant de ne pas entendre.
- Ne rien vouloir entendre ; ignorer ce que quelqu'un dit ; refuser d'accepter une demande ; faire semblant de ne pas entendre ce qu'on dit ; feindre de n'y avoir pas d'égard ; ne pas tenir compte d'une demande.

Exemples :

1. Je ne voulais pas qu'ils pensent que j'écoutais, donc j'ai fait la sourde oreille.

- Origine : "Faire la sourde oreille signifie" que l'on fait semblant de ne pas entendre une personne qui nous parle, pour ne pas être obligé de répondre à sa demande ou à sa question.

Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar:

Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilmektedir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Karma Yaklaşım ile sınav:

Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

Quel est le sens de l'expression "Faire la sourde oreille" ?

- a) Écouter attentivement
- b) Ignorer volontairement
- c) Prétendre être malade
- d) Répéter plusieurs fois

İnceleme:

- a) Écouter attentivement → Yanlış. Bu cevap, ifadenin mecazi anlamını kapsamaz.
- b) Ignorer volontairement → Doğru. Bu ifade deyimini asıl anlamını temsil eder.
- c) Prétendre être malade → Yanlış. Bu anlam deyimini kapsamına girmez.
- d) Répéter plusieurs fois → Yanlış. Bu cevap deyimini anlamıyla ilgili değil.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : "Malgré leurs conseils, il a _____."

Önerilen cevap: "fait la sourde oreille."

Açıklama: Bu cümle, deyimini bir tavsiyeyi veya isteği dikkate almamak anlamında kullanımını gösterir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "faire la sourde oreille" ifadesini kullandığınız bir durumu anlatan kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Lorsque mes parents m'ont conseillé de préparer mes examens à l'avance, j'ai fait la sourde oreille et j'ai préféré passer mon temps à me divertir. Quand les examens sont arrivés, je me suis retrouvé sous une pression énorme et j'ai regretté de ne pas les avoir écoutés. Cette expérience m'a appris qu'il est parfois important de suivre les conseils des autres pour éviter des situations stressantes."

Açıklama: Bu örnek, deyimın bir tavsiyeyi göz ardı etmenin ardından yaşanan pişmanlığı ifade etmek için nasıl kullanıldığını göstermektedir. Aynı zamanda, bireyin bu deneyimden ders alarak gelecekte daha dikkatli davranma gerekliliğini fark etmesi vurgulanmaktadır.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "Faire la sourde oreille".

Synonymes possibles :

- "Ignorer une demande."
- "Ne pas répondre."
- "Faire semblant de ne pas entendre."

Açıklama: Bu eşanlamlılar, deyimın dikkate almama ve duymazdan gelme fikrini destekleyen diğer ifadeleri vurgulamakta ve öğrencilerin sözcük dağarcığını genişletmesine yardımcı olmaktadır.

Çeviri (Traduction)

Traduisez la phrase "Faire la sourde oreille" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Sağır kulağı oynamak."

Açıklama: Deyim, Fransızca'da bir isteği veya tavsiyeyi bilerek dikkate almamı ifade eder. Türkçede bu deyim, "duymazdan gelmek" veya "aldırış etmemek" olarak karşılanabilir. Bu çeviri, deyimın hem kelime hem de mecazi anlamını aktarır.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que quelqu'un vous donne un conseil que vous préférez ignorer. Comment expliqueriez-vous cette situation en utilisant l'expression "Faire la sourde oreille" ?

Örnek cevap: "Lorsque mes amis m'ont conseillé d'économiser de l'argent pour un projet important, j'ai fait la sourde oreille et j'ai préféré dépenser sans réfléchir. Quelques mois plus tard, quand l'opportunité s'est présentée, je me suis rendu compte que je n'avais pas assez de ressources pour en profiter. Maintenant, je regrette de ne pas avoir écouté leurs conseils plus tôt."

Açıklama: Bu cevap, deyim'in bir durumu veya tavsiyeyi dikkate almamanın ardından yaşanan pişmanlığı ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini göstermektedir. Ayrıca, bireyin bu durumdan ders çıkararak gelecekteki kararlarında daha dikkatli olma gerekliliğini fark etmesi vurgulanmaktadır.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est toujours mauvais de faire la sourde oreille ? Pourquoi ou pourquoi pas ?

Örnek cevap: "Je pense que faire la sourde oreille peut être négatif, surtout quand les conseils sont précieux. Cependant, dans certaines situations, ignorer les critiques inutiles peut être une bonne chose."

Açıklama: Bu soru ve cevap, deyim'in hem olumlu hem de olumsuz yönlerini tartışır ve öğrencileri eleştirisel düşünmeye teşvik eder.

Yorum (Interprétation)

Question: Connaissez-vous des idiomes similaires dans votre langue maternelle ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, une expression similaire pourrait être 'Duymazdan gelmek.' Cette expression reflète une idée semblable d'ignorer intentionnellement une demande."

Açıklama: Bu etkinlik, deyim'in diğer dillerdeki benzer karşılıklarını araştırır ve öğrencilere deyimlerin kültürler arasındaki farklılıklarını anlamaları için bir fırsat sunar.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous que faire semblant de ne pas entendre peut parfois être une stratégie utile ?

Örnek bakış açısı: "Je pense que faire la sourde oreille peut être utile dans certaines situations, comme pour éviter un conflit. Cependant, il est important de ne pas ignorer les choses importantes."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri deyimini eleştirisel bir bakış açısından değerlendirmeye ve anlamını toplumsal bağlamlarla ilişkili bir şekilde tartışmaya teşvik eder.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un ami vous reproche de ne pas avoir écouté ses conseils, et vous expliquez votre point de vue.

Örnek cevap:

A: "Pourquoi tu as ignoré ce que je t'ai dit ?"

B: "Je sais que j'ai fait la sourde oreille, mais je pensais que je savais mieux ce qu'il fallait faire. Maintenant, je vois que tu avais raison."

Açıklama: Bu etkinlik, deyimini diyaloglarda nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini gösterir ve öğrencilerin dili pratik şekilde kullanma yeteneklerini geliştirir.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, "Faire la sourde oreille" ifadesine farklı açılardan yaklaşılmasına olanak tanır. Öğrencilerin ifadenin anlamını ve kullanımını kavramalarını sağlarken, aynı zamanda bu deyimini dil becerilerine katkısını artırır.

22. Couper les cheveux en quatre

(Kılı kırk yarmak, detaylara takılmak)

- (Être trop minutieux, chercher la petite bête)
- Se donner du mal inutilement.

- Pinailler ; détailler à l'excès ; être trop tatillon ou méticuleux ; se focaliser sur des détails mineurs ; faire des arguties ; ratiociner ; ergoter

Exemples :

1. Le sénateur Taylor: C'est probablement couper les cheveux en quatre puisque le pétrole est échangé.

- Origine : C'est au XVIIème siècle qu'est apparue cette expression sous la forme "fendre les cheveux en quatre". Elle figure un soin excessif pris pour faire quelque chose. On peut en effet imaginer qu'essayer de couper un cheveu en quatre est perdu d'avance, et surtout inutile.

Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar:

Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilmektedir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Karma Yaklaşım ile sınav:

Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

Quel est le sens de l'expression "Couper les cheveux en quatre" ?

- a) Simplifier une tâche
- b) Analyser des détails excessivement
- c) Ignorer les problèmes
- d) Coiffer une personne

İnceleme:

- a) Simplifier une tâche → Yanlış. Bu cevap, ifadenin mecazi anlamını kapsamaz.

b) Analyser des détails excessivement → Doğru. Bu ifade deyimin asıl anlamını temsil eder.

c) Ignorer les problèmes → Yanlış. Bu anlam deyimin kapsamına girmez.

d) Coiffer une personne → Yanlış. Bu cevap deyimin anlamıyla ilgili değil.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : "Pendant la discussion, il a _____."

Önerilen cevap: "coupé les cheveux en quatre."

Açıklama: Bu cümle, deyimin bir tartışma veya analizde aşırı detaycı davranışı ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini gösterir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "couper les cheveux en quatre" ifadesini kullandığınız bir durumu anlatan kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Pendant une réunion d'équipe, un collègue passait beaucoup trop de temps à couper les cheveux en quatre en discutant des détails insignifiants du projet. Nous avons fini par perdre une partie précieuse de notre temps alors que les échéances approchaient rapidement. Finalement, nous avons dû nous concentrer sur l'essentiel pour terminer à temps. Cette situation m'a appris qu'il est parfois plus efficace de se concentrer sur les priorités au lieu de s'attarder sur les moindres détails."

Açıklama: Bu örnek, deyimin bir konuda gereksiz detaylara fazla takılmanın ardından gelen zaman kaybını ifade etmek için nasıl kullanıldığını göstermektedir. Aynı zamanda, bireyin bu deneyimden hareketle önceliklere odaklanmanın önemini fark etmesini vurgular.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "Couper les cheveux en quatre".

Synonymes possibles :

- "Chercher la petite bête."

- "Analyser en détail."
- "Se perdre dans les détails."

Açıklama: Bu eşanlamlılar, deyimimin detaylarla aşırı meşgul olma fikrini destekleyen diğer ifadeleri vurgulamakta ve öğrencilerin sözcük dağarcığını genişletmesine yardımcı olmaktadır.

Çeviri (Traduction)

Traduisez la phrase "Couper les cheveux en quatre" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Saçı dört bölmek."

Açıklama: Deyim, Fransızca'da gereksiz detaylarla meşgul olmayı ifade eder. Türkçede bu deyim, "kıl kırık yarmak" veya "aşırı detaycı davranmak" olarak karşılanabilir. Bu çeviri, deyimimin hem kelime hem de mecazi anlamını aktarır.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que quelqu'un insiste trop sur des détails pendant une réunion. Comment expliqueriez-vous cette situation en utilisant l'expression "Couper les cheveux en quatre" ?

Örnek cevap: "Lors de la dernière réunion, l'un de mes collègues passait son temps à couper les cheveux en quatre en discutant des aspects secondaires du projet. Il insistait sur des détails insignifiants qui n'apportaient pas de réelle valeur à l'ensemble. Cela a fini par ralentir notre discussion et nous a empêchés de nous concentrer sur les décisions importantes. Cette attitude a montré combien il est essentiel de rester focalisé sur l'essentiel dans un contexte professionnel."

Açıklama: Bu cevap, deyimimin bir konuda gereksiz detaylara fazla odaklanmayı eleştirmek için nasıl kullanılabileceğini göstermektedir. Aynı zamanda, bu tür bir davranışın verimlilik üzerindeki etkisini vurgular.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est parfois utile de couper les cheveux en quatre ? Pourquoi ou pourquoi pas ?

Örnek cevap: "Je pense que dans certains cas, il peut être utile d'analyser les détails, mais seulement si cela contribue à une meilleure compréhension globale. Sinon, cela peut être une perte de temps."

Açıklama: Bu soru ve cevap, deyimini olumlu ve olumsuz yönlerini tartışır ve öğrencileri eleştirisel düşünmeye teşvik eder.

Yorum (Interprétation)

Question: Connaissez-vous des idiomes similaires dans votre langue maternelle ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, une expression similaire pourrait être 'Kıl kırık yarmak.' Cette expression reflète une idée semblable d'insister sur des détails inutiles."

Açıklama: Bu etkinlik, deyimini diğer dillerdeki benzer karşılıklarını araştırır ve öğrencilere deyimlerin kültürler arasındaki farklılıklarını anlamaları için bir fırsat sunar.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous que se concentrer sur les détails est toujours négatif ? Pourquoi?

Örnek bakış açısı: "Je pense que se concentrer sur les détails peut être utile dans certaines situations, comme lors de la planification d'un projet complexe. Cependant, il faut savoir trouver un équilibre."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri deyimini eleştirisel bir bakış açısından değerlendirmeye ve anlamını toplumsal bağlamlarla ilişkili bir şekilde tartışmaya teşvik eder.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un collègue insiste sur des détails pendant une présentation, et vous devez recentrer la discussion.

Örnek cevap:

A: "Je pense que la couleur du logo n'est pas parfaite. Nous devrions la changer."

B: "C'est une bonne remarque, mais essayons de ne pas couper les cheveux en quatre et concentrons-nous sur le contenu principal de la présentation." (A: "Logonun rengi mükemmel değil diye düşünüyorum. Onu değiştirmeliyiz.")

C: "Bu iyi bir gözlem, ama kılı kırk yarmayı bırakalım ve sunumun ana içeriğine odaklanalım.")

Açıklama: Bu etkinlik, deyimini diyaloglarda nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini gösterir ve öğrencilerin dili pratik şekilde kullanma yeteneklerini geliştirir.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, "Couper les cheveux en quatre" ifadesine farklı açılardan yaklaşılmasına olanak tanır. Öğrencilerin ifadenin anlamını ve kullanımını kavramalarını sağlarken, aynı zamanda bu deyimini dil becerilerine katkısını artırır.

23. En avoir ras le bol

(-den bıkmak, -den gına gelmek)

- (En avoir assez, être excédé)
- En avoir assez, en avoir marre, être fatigué de.
- Être lassé ; être dégoûté

Exemples :

1. Combien de ces gars ont passé assez de temps avec toi pour en avoir ras le bol ?

• **Origine :** L'origine de cette expression, née dans la première moitié du XXe siècle, s'appuie sur le sens donné au XIIe siècle au terme "bol", c'est-à-dire "anus". Il s'agit d'une expression argotique, voire vulgaire.

Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar:

Her deyim gibi bu deyim de tez belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilmektedir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Karma Yaklaşım ile sınav:

Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

Quel est le sens de l'expression "En avoir ras le bol" ?

- a) Être très heureux
- b) Être très fatigué ou excédé
- c) Avoir trop mangé
- d) Être confus

İnceleme:

- a) Être très heureux → Yanlış. Bu cevap, ifadenin mecazi anlamını kapsamaz.
- b) Être très fatigué ou excédé → Doğru. Bu ifade deyimın asıl anlamını temsil eder.
- c) Avoir trop mangé → Yanlış. Bu anlam deyimın kapsamına girmez.
- d) Être confus → Yanlış. Bu cevap deyimın anlamıyla ilgili değil.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : "Après avoir entendu ces excuses encore une fois, j'en ai _____."

Önerilen cevap: "ras le bol."

Açıklama: Bu cümle, deyimın bıkkınlık veya usanmışlık ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini gösterir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "en avoir ras le bol" ifadesini kullandığınız bir durumu anlatan kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Après plusieurs mois à gérer des projets complexes sans aide, j'en avais ras le bol de tout ce stress. Chaque jour semblait être une course contre la montre, et je ne voyais plus de solution. Finalement, j'ai décidé de parler à mon responsable pour demander un peu de soutien. Cette décision m'a permis de retrouver un équilibre et de me sentir moins submergé."

Açıklama: Bu örnek, deyimın aşırı yorgunluk ve sıkıntı durumunu ifade etmek için nasıl kullanıldığını göstermektedir. Aynı zamanda, bireyin bu durumla başa çıkma yollarını bulmasının önemini vurgular.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "En avoir ras le bol".

Synonymes possibles :

- "Être à bout."
- "En avoir assez."
- "Être excédé."

Açıklama: Bu eşanlamlılar, deyimın bıkkınlık ve usanmışlık fikrini destekleyen diğer ifadeleri vurgulamakta ve öğrencilerin sözcük dağarcığını genişletmesine yardımcı olmaktadır.

Çeviri (Traduction)

Traduisez la phrase "En avoir ras le bol" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Kasenın dolmuş olması."

Açıklama: Deyim, Fransızca'da bir duruma veya kişiye karşı duyulan aşırı bıkkınlığı ifade eder. Türkçede bu deyim, "bıkkınlık hissetmek" veya "artık dayanamamak" olarak karşılanabilir. Bu çeviri, deyimın hem kelime hem de mecazi anlamını aktarır.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que vous êtes dans une situation où vous ne pouvez plus supporter quelque chose. Comment expliqueriez-vous cette situation en utilisant l'expression "En avoir ras le bol" ?

Örnek cevap: "Après des mois à travailler de longues heures sans reconnaissance, j'en ai ras le bol de cette situation. Chaque jour semble être une répétition sans fin, et je me sens de plus en plus épuisé. J'ai décidé qu'il était temps de discuter avec mon supérieur pour demander un changement ou envisager une nouvelle opportunité ailleurs. Cette situation ne peut plus durer ainsi."

Açıklama: Bu cevap, deyimın bir bıkkınlık ve usanmışlık duygusunu ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini göstermektedir. Aynı zamanda, bireyin bu durumu ele almak için çözüm yolları arayışını vurgular.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est important d'exprimer son ras-le-bol ? Pourquoi ou pourquoi pas ?

Örnek cevap: "Je pense qu'il est essentiel d'exprimer son ras-le-bol pour ne pas laisser le stress ou la frustration s'accumuler. Lorsque l'on garde tout pour soi, cela peut mener à des tensions internes ou même à des conflits avec les autres. En exprimant clairement son mécontentement, on peut ouvrir un dialogue et chercher des solutions. De plus, cela permet aux autres de comprendre nos limites et d'ajuster leurs attentes."

Açıklama: Bu soru ve cevap, deyimın bireysel ve toplumsal bağlamdaki önemini tartışır. Özellikle, bireyin duygularını ifade etmesinin kişisel sağlığı koruma ve sosyal ilişkilerde empati geliştirme açısından nasıl yararlı olabileceğini vurgular.

Yorum (Interprétation)

Question: Connaissez-vous des idiomes similaires dans votre langue maternelle ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, une expression similaire pourrait être 'Burnumdan geldi.' Cette expression reflète une idée semblable de lassitude ou d'exaspération."

Açıklama: Bu etkinlik, deyimın diğer dillerdeki benzer karşılıklarını araştırır ve öğrencilere deyimlerin kültürler arasındaki farklılıklarını anlamaları için bir fırsat sunar.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous que l'exaspération peut parfois motiver à changer une situation ? Pourquoi ?

Örnek bakış açısı: "Je pense que l'exaspération peut être une force motrice pour changer les choses. Quand on en a assez, on est souvent poussé à agir."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri deyimi eleştirel bir bakış açısından değerlendirmeye ve anlamını toplumsal bağlamlarla ilişkili bir şekilde tartışmaya teşvik eder.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un ami vous raconte une situation qui l'exaspère, et vous répondez en partageant vos propres sentiments.

Örnek cevap:

A: "Je n'en peux plus de cette situation au travail. Chaque jour, c'est la même chose !"

B: "Je comprends. Moi aussi, j'en ai ras le bol des réunions interminables. Peut-être qu'on devrait en parler à notre manager." (A: "Bu iş yerindeki durumdan bıktım artık. Her gün aynı şey!")

B: "Anlıyorum. Ben de bitmek bilmeyen toplantılardan bıktım. Belki de bu durumu yöneticimizle konuşmalıyız.")

Açıklama: Bu etkinlik, deyimın diyaloglarda nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini gösterir ve öğrencilerin dili pratik şekilde kullanma yeteneklerini geliştirir.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, "En avoir ras le bol" ifadesine farklı açılardan yaklaşılmasına olanak tanır. Öğrencilerin ifadenin anlamını ve kullanımını kavramalarını sağlarken, aynı zamanda bu deyimın dil becerilerine katkısını artırır.

24. Battre son plein

(Tam gaz devam etmek, doruk noktasına erişmek, en verimli anına gelmek)

- (Atteindre son apogée, être dans son moment de gloire)
- Atteindre son point le plus intense. Exemple : "La fête bat son plein".
- Arriver à son moment le plus intense ; être à son point de plus grande activité ; culminer ; être au plus haut ; être à son point culminant ; arriver à son plus haut point d'activité
- Origine : Cette expression est dérivée de son sens propre. Au XIXe siècle, on utilisait "battre son plein" pour désigner le niveau de la marée qui, parvenu à son point culminant, stagnait quelques instants avant de redescendre.

Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar:

Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilmektedir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Karma Yaklaşım ile sınav:

Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

Quel est le sens de l'expression "Battre son plein" ?

- a) Être en début d'activité
- b) Être au maximum d'intensité
- c) Être à court de ressources
- d) Arrêter une activité

İnceleme:

- a) Être en début d'activité → Yanlış. Bu cevap, ifadenin anlamını yansıtmamaktadır.
- b) Être au maximum d'intensité → Doğru. Bu ifade deyimini asıl anlamını temsil eder.
- c) Être à court de ressources → Yanlış. Bu anlam deyimini kapsamına girmez.
- d) Arrêter une activité → Yanlış. Bu cevap deyimini anlamıyla ilgili değildir.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : "Pendant le festival, l'ambiance _____."

Önerilen cevap: "battait son plein."

Açıklama: Bu cümle, deyimini bir olay veya etkinliğin en yoğun olduğu anda kullanıldığını gösterir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "battre son plein" ifadesini kullandığınız bir durumu anlatan kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Lors du festival de musique, l'ambiance battait son plein dès le début de la soirée. Les groupes jouaient des morceaux entraînants, et tout le monde chantait et dansait avec enthousiasme. Les lumières, les rires et l'énergie de la foule créaient une atmosphère magique. C'était un moment où chacun profitait pleinement de l'instant, et l'excitation ne faisait que grandir au fil des heures."

Açıklama: Bu örnek, deyim, bir etkinliğin veya atmosferin en coşkulu ve yoğun anını ifade etmek için nasıl kullanıldığını göstermektedir. Aynı zamanda, bu durumun bireyler üzerindeki olumlu etkisi ve ortak bir deneyimi paylaşmanın keyfi vurgulanmaktadır.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "Battre son plein".

Synonymes possibles :

- "Être à son apogée."
- "Atteindre son maximum."
- "Être en pleine activité."

Açıklama: Bu eşanlamlılar, deyim, yoğunluk ve zirve fikrini destekleyen diğer ifadeleri vurgulamakta ve öğrencilerin sözcük dağarcığını genişletmesine yardımcı olmaktadır.

Çeviri (Traduction)

Traduisez la phrase "Battre son plein" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Tam dolmak."

Açıklama: Deyim, Fransızca'da bir olayın ya da durumun en yoğun olduğu anı ifade eder. Türkçede bu deyim, "doruk noktasına ulaşmak" veya "en yoğun anını yaşamak" olarak karşılanabilir. Bu çeviri, deyim, hem kelime hem de mecazi anlamını aktarır.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que vous participez à un événement très animé. Comment décririez-vous ce moment en utilisant l'expression "Battre son plein" ?

Örnek cevap: "Lors du carnaval de la ville, l'ambiance battait son plein. Les rues étaient remplies de musique, de couleurs et de joie, et les gens dansaient dans une euphorie contagieuse. Les chars défilaient magnifiquement décorés, tandis que les spectateurs acclamaient avec enthousiasme. C'était un moment où l'énergie collective atteignait son apogée, et tout le monde semblait oublier le temps pour profiter pleinement de l'événement."

Açıklama: Bu cevap, deyimmin bir etkinliğin veya anın en yoğun ve coşkulu noktasını ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini göstermektedir. Ayrıca, bu tür bir atmosferin bireyler üzerindeki duygusal etkisi ve toplumsal paylaşımın önemi vurgulanmaktadır.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous que chaque événement doit atteindre son plein potentiel pour être réussi ? Pourquoi ou pourquoi pas ?

Örnek cevap: "Je pense que chaque événement doit viser à battre son plein, car c'est dans ces moments de grande intensité que les souvenirs les plus marquants se créent."

Açıklama: Bu soru ve cevap, deyimmin etkinliklerdeki uygulamasını ve önemini tartışır.

Yorum (Interprétation)

Question: Connaissez-vous des idiomes similaires dans votre langue maternelle ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, une expression similaire pourrait être 'Doruk noktasına ulaşmak.' Cette expression reflète une idée semblable d'intensité maximale."

Açıklama: Bu etkinlik, deyimmin diğer dillerdeki benzer karşılıklarını araştırır ve öğrencilere deyimlerin kültürler arasındaki farklılıklarını anlamaları için bir fırsat sunar.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous qu'il est toujours positif d'atteindre une intensité maximale dans toutes les situations ? Pourquoi ?

Örnek bakış açısı: "Je pense qu'atteindre une intensité maximale peut être extrêmement bénéfique dans certains contextes, comme lors d'un événement spécial ou d'un projet important, car cela crée des souvenirs inoubliables et motive à donner le meilleur de soi-même. Cependant, si cette intensité devient constante, cela peut entraîner de la fatigue, du stress ou même un épuisement à long terme. Il est important de trouver un équilibre entre les moments de grande intensité et les périodes de repos pour préserver son bien-être."

Açıklama: Bu tartışma, deyimini anlamını farklı bağlamlarda eleştirel bir şekilde değerlendirmeye olanak tanır. Aynı zamanda, öğrencilerin yoğunluk kavramını hem kişisel hem de toplumsal düzeyde analiz etmelerini ve bunun faydaları ile olası olumsuz etkilerini tartışmalarını sağlar.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un ami vous demande comment s'est passé un événement, et vous répondez en utilisant l'expression.

Örnek cevap:

A: "Comment s'est passée la fête hier soir ?"

B: "C'était incroyable ! L'ambiance battait son plein dès le début, et on a dansé jusqu'à l'aube." (A: "Dün geceki parti nasıl geçti?")

B: "Muhteşemdi! Daha başından itibaren ortam harikaydı ve şafak vaktine kadar dans ettik.")

Açıklama: Bu etkinlik, deyimini diyaloglarda nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini gösterir ve öğrencilerin dili pratik şekilde kullanma yeteneklerini geliştirir.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, "Battre son plein" ifadesine farklı açılardan yaklaşılmasına olanak tanır. Öğrencilerin ifadenin anlamını ve kullanımını kavramalarını sağlarken, aynı zamanda bu deyim dil becerilerine katkısını artırır.

25. Avoir du pain sur la planche

(İşi başından aşmak, gündemi yoğun olmak)

- (Avoir beaucoup de travail à faire)
- Avoir beaucoup de choses à faire

Exemples :

1. Je puis l'assurer qu'il aura du pain sur la planche au cours des prochains mois.
2. Elle va avoir du pain sur la planche ! - Allez, viens.
3. Et je ne suis pas au courant que tu vas avoir du pain sur la planche...
4. Si nous ne pouvons pas, dans ce Parlement, nous accorder sur une résolution commune, nous aurons du pain sur la planche.
5. Je vois que j'ai du pain sur la planche ici.

• Origine : Si, de nos jours, "avoir du pain sur la planche" signifie avoir en perspective beaucoup de tâches fastidieuses à accomplir, le sens de cette expression était bien différent à la fin du XIXe siècle. Cela signifiait que l'on avait assez de réserves pour affronter l'avenir. Effectivement à cette époque les paysans préparaient de grandes quantités de pain qu'ils conservaient sur une planche de bois fixée au plafond. Par la suite, l'expression a pris le sens "d'avoir de quoi vivre sans devoir travailler". Le sens actuel "avoir du travail en réserve" semble n'être apparu qu'au début du XXe siècle. Pourtant, une autre explication plausible a déjà été formulée quant à l'origine de cette expression. Au XIXe siècle, le tribunal distribuait les rations de pain aux accusés qui devaient s'acquitter de longues peines de travaux forcés. C'est de là que viendraient les idées de longueur et de pénibilité formulées dans cette expression.

- Une autre hypothèse se base sur l'expression ait été "du pin sur la planche" et fasse référence au menuisier travaillant une planche de pin.

Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar:

Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilmektedir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Karma Yaklaşım ile sınav:

Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

Quel est le sens de l'expression "Avoir du pain sur la planche" ?

- a) Avoir beaucoup de nourriture
- b) Avoir beaucoup de travail
- c) Être en vacances
- d) Préparer du pain

İnceleme:

a) Avoir beaucoup de nourriture → Yanlış. Bu cevap, ifadenin mecazi anlamını kapsamaz.

b) Avoir beaucoup de travail → Doğru. Bu ifade deyimın asıl anlamını temsil eder.

c) Être en vacances → Yanlış. Bu anlam deyimın kapsamına girmez.

d) Préparer du pain → Yanlış. Bu cevap deyimın anlamıyla ilgili değildir.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : "En ce moment, il ne peut pas sortir parce qu'il _____."

Önerilen cevap: "a du pain sur la planche."

Açıklama: Bu cümle, deyimini yoğun iş temposunu ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini gösterir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "avoir du pain sur la planche" ifadesini kullandığınız bir durumu anlatan kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "La semaine dernière, avec les échéances au travail, les réparations à faire à la maison et l'organisation de l'anniversaire de ma fille, j'avais vraiment du pain sur la planche. Chaque journée semblait trop courte pour tout accomplir, et je devais jongler entre les différentes tâches sans pause. Heureusement, avec un peu d'organisation et de l'aide de ma famille, j'ai réussi à tout gérer à temps."

Açıklama: Bu örnek, deyimini yoğun iş yükü ve sorumlulukları ifade etmek için nasıl kullanıldığını göstermektedir. Aynı zamanda, bireyin bu tür bir durumda organizasyon ve yardımlaşma ile başa çıkabileceğini vurgular.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "Avoir du pain sur la planche".

Synonymes possibles :

- "Être débordé."
- "Avoir beaucoup de choses à faire."
- "Être très occupé."

Açıklama: Bu eşanlamlılar, deyimini yoğunluk ve iş yükü fikrini destekleyen diğer ifadeleri vurgulamakta ve öğrencilerin sözcük dağarcığını genişletmesine yardımcı olmaktadır.

Çeviri (Traduction)

Traduisez la phrase "Avoir du pain sur la planche" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Tahta üzerinde ekmek olması."

Açıklama: Deyim, Fransızca'da çok fazla iş yükü ve görevle meşgul olmayı ifade eder. Türkçede bu deyim, "yapacak çok işi olmak" veya "eli dolu olmak" olarak karşılanabilir. Bu çeviri, deyimın hem kelime hem de mecazi anlamını aktarır.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que vous êtes très occupé à cause de nombreuses tâches. Comment décririez-vous cette situation en utilisant l'expression "Avoir du pain sur la planche" ?

Örnek cevap: "En ce moment, entre la finalisation d'un projet important au travail, la préparation d'un déménagement et les courses à faire pour la maison, j'ai vraiment du pain sur la planche. Chaque journée est remplie de tâches à accomplir, et il me semble impossible de tout gérer à temps. Pourtant, je reste motivé en me disant que chaque effort me rapproche de mes objectifs."

Açıklama: Bu cevap, deyimın yoğun iş temposunu ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini göstermektedir. Ayrıca, bireyin bu tür bir durumda nasıl motivasyon sağlayarak zorlukların üstesinden gelmeye çalıştığını vurgular.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est toujours possible de bien gérer lorsqu'on a du pain sur la planche ? Pourquoi ou pourquoi pas ?

Örnek cevap: "Je pense que c'est possible si on sait bien organiser son temps. Cependant, cela peut devenir stressant si les tâches sont trop nombreuses."

Açıklama: Bu soru ve cevap, deyimın iş yüküyle başa çıkma konusundaki etkisini tartışır.

Yorum (Interprétation)

Question: Connaissez-vous des idiomes similaires dans votre langue maternelle ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, une expression similaire pourrait être 'Yapacak çok işim var.' Cette expression reflète une idée semblable de surcharge de travail."

Açıklama: Bu etkinlik, deyimın diğer dillerdeki benzer karşılıklarını araştırır ve öğrencilere deyimlerin kültürler arasındaki farklılıklarını anlamaları için bir fırsat sunar.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous qu'il est important d'apprendre à gérer une surcharge de travail dès le jeune âge ? Pourquoi ?

Örnek bakış açısı: "Je pense que c'est essentiel d'apprendre à gérer une surcharge de travail dès le jeune âge, car cela aide à développer des compétences précieuses comme l'organisation, la priorisation et la gestion du stress. Ces compétences sont cruciales non seulement pour la réussite scolaire, mais aussi pour faire face aux défis professionnels et personnels à l'avenir. Cependant, il est tout aussi important de ne pas surcharger les jeunes de responsabilités, afin qu'ils puissent profiter de leur jeunesse et trouver un équilibre entre le travail et le loisir."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencilerin iş yükü yönetimi becerilerini geliştirme gerekliliğini analiz etmelerine olanak tanır. Aynı zamanda, bireylerin genç yaşta sorumluluk almasının uzun vadeli etkilerini ve dengeyi koruma ihtiyacını tartışmalarını sağlar.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un ami vous demande pourquoi vous êtes si occupé, et vous répondez en utilisant l'expression.

Örnek cevap:

A: "Tu veux aller au cinéma ce soir ?"

B: "J'aimerais bien, mais j'ai du pain sur la planche avec ce projet à terminer pour demain."

(A: "Bu akşam sinemaya gitmek ister misin?")

B: "Çok isterdim, ama yarına bitirmem gereken bu projeyle çok işim var.")

Açıklama: Bu etkinlik, deyimın diyaloglarda nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini gösterir ve öğrencilerin dili pratik şekilde kullanma yeteneklerini geliştirir.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmalar, "Avoir du pain sur la planche" ifadesine farklı açılardan yaklaşılmasına olanak tanır. Öğrencilerin ifadenin anlamını ve kullanımını kavramalarını sağlarken, aynı zamanda bu deyimın dil becerilerine katkısını artırır.

26. Vivre aux crochets de quelqu'un

(Birinin sırtından geçinmek, birinin parasına konmak)

- (Vivre aux dépens de quelqu'un, être un parasite)
- Vivre aux frais de quelqu'un

Exemples :

1. Vivre aux crochets de quelqu'un n'est pas une bonne façon de maintenir des amitiés..

- **Origine :** Au début du XVIIe siècle, on utilisait l'expression "être sur les crochets de quelqu'un", qui signifiait "être sur le dos de quelqu'un", dans le sens d'y "être suspendu, en dépendre". La forme actuelle, elle, est apparue au début du XIXe siècle, et signifie toujours que l'on dépend de quelqu'un financièrement et matériellement.

Deyimin öğretilmesine ilişkin hususlar:

Her deyim gibi bu deyim de belirlenen karma yaklaşım modeli çerçevesinde öğretilmektedir. Bu kapsamda, Karma Yaklaşım ile sınav ve Sözlü Değerlendirme başlıkları altında öğretim yapılacaktır.

Karma Yaklaşım ile sınav:

Karma yaklaşım, temel öğretimin unsurlarını (kelime bilgisi, dil bilgisi) ve iletişimsel etkinlikleri birleştirir. Bu ifade etrafında eğitici bir sınavı; Anlama sorusu, Cümle Tamamlama, Yazma, Kelime bilgisi ve Çeviri başlıkları altında organize edebiliriz.

Anlama sorusu (Question de compréhension/QCM)

Quel est le sens de l'expression "Vivre aux crochets de quelqu'un" ?

- a) Être financièrement indépendant
- b) Dépendre des autres pour vivre
- c) Partager les responsabilités financières
- d) Travailler pour aider quelqu'un

İnceleme:

- a) Être financièrement indépendant → Yanlış. Bu cevap, ifadenin mecazi anlamını kapsamaz.
- b) Dépendre des autres pour vivre → Doğru. Bu ifade deyimini asıl anlamını temsil eder.
- c) Partager les responsabilités financières → Yanlış. Bu anlam deyimini kapsamına girmez.
- d) Travailler pour aider quelqu'un → Yanlış. Bu cevap deyimini anlamıyla ilgili değildir.

Cümle Tamamlama (Phrase à compléter)

Complétez la phrase : "Il ne cherche pas d'emploi parce qu'il _____."

Önerilen cevap: "vit aux crochets de ses parents."

Açıklama: Bu cümle, deyimini birine bağımlı olma durumunu ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini gösterir.

Yazma (Rédaction)

Hayatınızda "vivre aux crochets de quelqu'un" ifadesini kullandığınız bir durumu anlatan kısa bir paragraf yazınız.

Örnek cevap: "Mon cousin vit aux crochets de sa famille depuis des années. Bien qu'il soit capable de travailler, il refuse de chercher un emploi. Sa famille l'aide financièrement et s'occupe de toutes ses dépenses quotidiennes. Cependant, cela crée des tensions au sein de la famille, car certains membres pensent qu'il devrait apprendre à être plus indépendant. Malgré cela, il continue de profiter de cette situation sans chercher à changer."

Açıklama: Bu örnekte, deyimın pratik bir durumda nasıl anlam kazandığı ve kullanıldığı anlatılmaktadır.

Kelime bilgisi

Trouvez des synonymes de l'expression "Vivre aux crochets de quelqu'un".

Synonymes possibles :

- "Profiter de quelqu'un."
- "Dépendre de quelqu'un financièrement."
- "Se faire entretenir."

Açıklama: Bu eşanlamlılar, deyimın başkalarına bağımlı olma fikrini destekleyen diğer ifadeleri vurgulamakta ve öğrencilerin sözcük dağarcığını genişletmesine yardımcı olmaktadır.

Çeviri (Traduction)

Traduisez la phrase "Vivre aux crochets de quelqu'un" en turc et expliquez pourquoi cette expression est idiomatique.

Türkçeye kelime kelime çevirisi: "Birinın kancasına takılarak yaşamak."

Açıklama: Deyim, Fransızca'da başkalarına bağımlı bir şekilde yaşamak ve onların kaynaklarından faydalanmayı ifade eder. Türkçede bu deyim, "birinin sırtından geçinmek" olarak karşılanabilir. Bu çeviri, deyimın hem kelime hem de mecazi anlamını aktarır.

Sözlü Değerlendirme:

Bu başlığı ise, Senaryo, Açık sorular, Yorum, Tartışma ve Rol oynama alt başlıkları altında organize edebiliriz.

Senaryo (Mise en situation)

Imaginez que vous connaissez quelqu'un qui profite des ressources d'autrui sans contribuer. Comment décririez-vous cette situation en utilisant l'expression "Vivre aux crochets de quelqu'un" ?

Örnek cevap: "Un de mes anciens amis vit aux crochets de ses parents depuis des années. Il ne cherche pas d'emploi, et ses parents paient toutes ses factures, y compris son loyer et ses loisirs. Bien qu'ils lui aient conseillé plusieurs fois de devenir indépendant, il semble satisfait de cette situation et n'a pas l'intention de changer. Cette attitude crée des tensions au sein de la famille, car ses parents se sentent exploités."

Açıklama: Bu cevap, deyimini bir bireyin kaynaklarını kullanarak sorumluluk almamasını ifade etmek için nasıl kullanılabileceğini göstermektedir. Ayrıca, bu tür bir durumun aile veya toplumsal bağlamda yaratabileceği olumsuz etkiler vurgulanmaktadır.

Açık sorular (Questions ouvertes)

Question: Pensez-vous qu'il est acceptable de vivre aux crochets de quelqu'un dans certaines situations ? Pourquoi ou pourquoi pas ?

Örnek cevap: "Je pense que cela peut être acceptable temporairement, par exemple en cas de maladie ou de difficultés financières. Cependant, cela ne doit pas devenir une habitude."

Açıklama: Bu soru ve cevap, deyimini toplumsal bağlamdaki etkilerini ve kabul edilebilirliğini tartışır.

Yorum (Interprétation)

Question: Connaissez-vous des idiomes similaires dans votre langue maternelle ?

Örnek cevap: "Dans ma langue maternelle, une expression similaire pourrait être 'Birinin sırtından geçinmek.' Cette expression reflète une idée semblable de dépendance financière ou matérielle."

Açıklama: Bu etkinlik, deyimini diğer dillerdeki benzer karşılıklarını araştırır ve öğrencilere deyimlerin kültürler arasındaki farklılıklarını anlamaları için bir fırsat sunar.

Tartışma (Débat)

Discussion: Pensez-vous qu'il est toujours possible d'être totalement indépendant financièrement ? Pourquoi ?

Örnek bakış açısı: "Je pense que l'indépendance financière totale est difficile à atteindre, car nous avons tous besoin d'un soutien, que ce soit de la famille, des amis ou de la société."

Açıklama: Bu tartışma, öğrencileri deyimini eleştirisel bir bakış açısından değerlendirmeye ve anlamını toplumsal bağlamlarla ilişkili bir şekilde tartışmaya teşvik eder.

Rol oynama (Role-play)

Scène: Un ami vous demande pourquoi une personne n'a pas d'emploi, et vous répondez en utilisant l'expression.

Örnek cevap:

A: "Pourquoi il ne cherche pas de travail ?"

B: "Parce qu'il préfère vivre aux crochets de ses parents, qui paient tout pour lui."

(A: "Neden iş aramıyor?")

B: "Çünkü her şeyini karşılayan ailesinin sırtından geçinmeyi tercih ediyor.")

Açıklama: Bu etkinlik, deyimini diyaloglarda nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini gösterir ve öğrencilerin dili pratik şekilde kullanma yeteneklerini geliştirir.

Sonuç: Bu çeşitli alıştırmlar, "Vivre aux crochets de quelqu'un" ifadesine farklı açılardan yaklaşılmasına olanak tanır. Öğrencilerin ifadenin anlamını ve kullanımını kavramalarını sağlarken, aynı zamanda bu deyim dil becerilerine katkısını artırır.

